Naturhistorisk
Tidsskrift.

Udgivet

af

Henrik Krøyer.

BRITISH MUSEUM Z D NATURAL HISTORY

Fjerde Bind.

Ἣν ἔλαχες Σπάρταν κόσμει.

Kjøbenhavn.

Paa Universitetsboghandler C. A. Reitzels Forlag.

Trykt i Bianco Luno's Bogtrykkeri.

1842—1843.

Verum illud semper inculcandum est, hoc, quod paratur, horreum esse tantummodo et promtuarium rerum, in qvo non manendum aut habitandum sit cum voluptate, sed eo descendendum, prout res postulat, cum aliquid ad usum sumendum est.

Baconis Aphorismus tertius de conficienda historia naturali.

Indhold af fjerde Bind.

	Side
Stæger, C., Danske Dolichopoder	1.
Drejer, S., Kritiske Bemærkninger om nogle danske Orchideer.	45.
Reinhardt, Nøjere Oplysning om det i Kjøbenhavn fundne Dronteheved	71.
Reinhardt, Meddelelse af nogle hidindtil i Grønland ikke trufne Fugle	72.
Möller, H. P. C., Index Molluscorum Grönlandiæ	76.
Schiødte, J. C., Forhandlinger i det skandinaviske entomologiske Selskab (Hertil Tab. I.)	98.
Ørsted, A. S., Udtog af en Beskrivelse af Grønlands Annulata dorsibranchiata	109.
Örsted, A. S., Conspectus generum specierumque Naidum ad faunam Danicam pertinentium	128.
Krøyer, H., Nye nordiske Slægter og Arter af Amfipodernes Orden, henhørende til Familien Gammarina (foreløbigt Udtrag af et større Arbejde)	141
Krøyer, H., Nye Arter af Slægten Tanais	167.
Ørsted, A.S., Uddrag af L.Agassiz's Undersøgelser over Gletscherne	189.
Krøyer, H., Beskrivelse af nordiske Krangon-Arter (hertil Tab. IV og tildeels Tab. V.)	217.
1. Crangon Boreas	218.
2. Crangon nanus	231.
3. Crangon vulgaris	239.
4. Sabinea septemcarinata	244.
5. Argis Lar	255.
Udmaalinger af de nordiske Krangoner	270.
Forklaring af Afbildningerne	272.
Holbøll, C., Bemærkninger over nogle Pattedyrs og Fugles Dykkeevne	277
Schiödte, J. C., revisio critica specierum generis Tetyræ, quarum exstant in Museo Regio Hafniensi exempla typica.	279

Side

Reinhardt, Bemærkning om Tandforholdet hos Halichoerus grypus . . . . 313.

Schjødte, J. C., Forhandlinger i det skandinaviske entomologiske Selskab . . . . 315.

Holbøll, C., ornithologiske Bidrag til den grønlandske Fauna . 361.

Lange, J, Bidrag til den danske Flora for Aarene 1841—1842. 458.

Krøyer, H., om Cyamus Ceti Linn., med et Par Bemærkninger, betræffende de paa Hvalerne levende Smaadyrs Anvendelse til Hvalarternes Adskillelse (Hertil Tab. V tildeels) . . . . 474.

Krøyer, H., Beskrivelse af nogle nye Arter og Slægter af Caprellina, med indledende Bemærkninger om Læmodipoda og deres Plads i Systemet (hertil Tab. VI, VII og VIII). 490—518 og 585—616.

Ørsted, A. S., Forsøg til en ny Klassifikation af Planarierne (Planariea Dugès). grundet paa mikroskopisk-anatomiske Undersøgelser . . . . 519.

Sagregister over de fire første Bind af Naturhistorisk Tidsskrift

Register over Forfatterne og deres Arbejder i de fire første Bind af Naturhistorisk Tidsskrift

Rettelser til tredie Binds sjette Hæfte.

Side 576 Lin. 24: eadem o. s. v. læs: dimidia ferme est longitudine partis basilaris crassioris.

— 577 — 24: duabus, læs: duobus.

— 578 — 15: tertiam, læs: dimidiam.

— 576 — 22: Hippolyte microceras, læs: Hippolyte microceros.

— 479 — 4: fere falder bort.

Danske Dolichopoder.

Insect-Familien *Dolichopodes* Fall. Meig. Zett., *Dolichopoda* Latr. Macq., danner en af Naturen ved Form, Farve og Vingernes Aareløb fra alle andre saa fuldkommen afsondret og indvortes saa nøie forenet Gruppe, at Navnet alene vil for Entomologen tilstrækkeligt betegne Omfanget af den Række af Diptera, som her vil blive fremstillet. Anderledes forholder det sig derimod med de derunder indførte generiske Inddelinger og Speciesbestemmelser, idet Letheden ved at gjenkjende Familien i ikke faa Tilfælde overtræffes af Vanskeligheden ved med Sikkerhed at bestemme Arten.

Af systematiske Slægts-Inddelinger har Macquart leveret tvende: een i Dipt. du Nord de la France, en anden i Suites à Buffon. Af disse forekommer mig den sidste den mindst heldige, da Hovedadskillelsen deri betinges af Antennebørstens Stilling (som apical eller dorsal), en i sig selv noget vag Karakteer, hvis Gjennemførelse snarere forstyrrer end fremmer Ordenen, da naturlige Slægtskabsbaand brydes, medens naturlige Uligheder forenes. Ved nærværende Fremstilling af vore indenlandske Dolichopoder har jeg derfor anseet det rettest, for en stor Deel at følge Mac-

quarts ældre Opstilling, dog med den af Latreille i Regne animal gjorte Forandring, at begynde der, hvor Macquart ender.

Jeg vælger da, ligesom han, til Grundlag for Inddelingen Hannens karakteristiske Parringsorgan *), der gjennem dets mange forskjellige Udviklingsgrader stedse forbliver indenfor 2de begrændsede Former: nemlig enten:

I. Parringsorganet meget stort, fritliggende, langt omboiet under Bugen og forsynet med to eller flere langt fremstaaende, flade, tildeels bladformige Biorganer; eller

II. Parringsorganet meget lille, tætsluttet til eller ikkun lidet omboiet om Halespidsen (Slægten Hydrophorus undtagen, der har det lige saa stort som hos Dolichopus, men) Enden i Reglen ikkun forsynet med yderst smaa, i enkelte Tilfælde langt fremstaaende, traadformige Biorganer

Den første Afdeling vil jeg kalde Dolichopodes lamelliferæ, den anden Dolichopodes filatæ.

Dolichopodes lamelliferæ, som udgjøre Gjenstanden for nærværende Afhandling, dele sig atter eftersom de have:

A. Proboscis langt fremstaaende (Slægten Orthochile); eller

B. Proboscis lidet eller neppe fremstaaende **), indbefattende efterstaaende 3de Slægter.

1) *Sybistroma.* Haleorganet med 6 Biorganer; Hannens Bagkrop meget lang og tynd; hos begge Kjøn Hove-

---

*) Paa Grund af Dolichopodernes betydelige sexuelle Forskjelligheder i Forening med Manglen hos Hunnen paa skarpe Karakterer, vil det neppe lykkes at træffe tilstrækkeligt betegnende Fællesskarakterer for begge Kjøn.

**) Ene med Undtagelse af *Dolichopus nigripennis* Fall, hvor den er fremstaaende indtil Hovedets halve Længde.

det convext; Ansigtet glat, Antennerne spidse: Børsten forlænget, to-leddet, ikke tilspidset; Benene meget lange og tynde, med enkelte smaa Torne paa Skinnebenene: Forfødderne forlængede. Opholdsstedet ikkun i Skovene.

Vingernes Aareløb i een særegen Grundform: den 3die Længdeaare buet udad, den 4de lige, men noget efter Tværaaren pludselig buet i lige Form med den 3die og udløbende parallel med og nær ved denne.

2) *Ammobates.* Haleorganet med 6 Biorganer; Bagkroppen omtrent af lige Tykkelse og Længde med Forkroppen; Hovedet fortil fladtrykt: Ansigtet med ophøiet Tværlinie, Antennerne afrundede, Børsten to-leddet, tilspidset men ikke forlænget; Benene mindre lange, stærkt byggede: Laarene haarede, Tibierne besatte med flere Rader lange Torne, Forfødderne hos begge Kjøn korte. Opholdsstedet paa Bredden af Søer og Aar, løbende paa Sandet.

For Vingernes Aareløb een eiendommelig Form: den 3die Længdeaare lidet udadbøiet, den 4de lige, men mellem Tværaaren og Vingespidsen noget vinkelagtigt brudt, og derpaa løbende i skraa Retning til Udløbspunktet nær ved den 3die Aares.

3) *Dolichopus.* Haleorganet med to brede Lameller; Bagkroppen som hos den foregaaende; Hovedet convext; Ansigtet glat, Antennerne spidse, Børsten tilspidset, men ikke forlænget, og uden mærkelige Led; Benene som hos Ammobates, men Laarene næsten nøgne: hos Hannen Nederranden ofte cilieret, Forfødderne ofte forlængede. Opholdsstedet paa Planter i Nærheden af Vandet.

Vingernes Aareløb i to Grundformer, nemlig den 4de Aare enten meer eller mindre vinkelformigt frem- og tilbageboiet, eller lige og parallel med den 3die; denne lidet eller slet ikke buet.

1ste Slægt Orthochile Latr.

Antennæ porrectæ, triarticulatæ: articulo tertio compresso, sub-orbiculato, seta dorsali. Proboscis exserta

perpendicularis, palpis acutis incumbentibus. Alæ incumbentes, parallelæ. (Meig.)

Den eneste bekjendte Art:

Orthoch. nigro-cærulescens. Latr.

Gen. Crust. IV. 289, et Cons. gener. 443. Meig. 4. 103. 1. Macq. Dolich. 74. & 75, et Buff. 1. 467. 1.

er ukjendt i vor Fauna og tilhører formodentlig ikkun det sydlige Europa.

2den Slægt. **Sybistroma.** Meig.

Caput convexum, hypostomate plano. Antennæ acutæ seta dorsali elongata, apice truncata, bi-articulata. Pedes elongati, graciles: tibiis parum spinosis, tarsis anticis longissimis, posticorum articulo 1mo 2do breviori, subinermi. Alarum nervi 3 & 4 longit. curvati, in apice alæ approximati.

Mas. Abdomen elongatum, angustatum: segmento 6to 5to vix breviori, cauda basi coarctata, apice appendicibus 6.

1. *S. discipes.* Obscure ænea; capite albicante; antennis longiusculis, nigris: articulo ultimo fusco-testaceo; coxis omnibus pedibusque flavis: articulis apicalibus tarsorum anticorum 2, posteriorum 4 nigricantibus; alis fuscescentibus. — Long. $2\frac{1}{2}$ & 2 lin.

Mas. Antennarum articulo ultimo articulis basalibus sublongiori, acuminato, seta capite transv. duplo longiore: articulo basali apicali duplo longiori; pedibus longissimis, gracilibus, tarsis anticis tibiis fere duplo longioribus: articulo 4to brevissimo, nigro, 5to magno sub-orbiculato, compresso, atro; cauda testacea basi fusca, lamellis flavis apice nigris: superioribus longissime flavo-ciliatis.

Fem. Antennarum articulo ultimo breviori, acuto, seta capite transv. dimidio longiore: articulo 1mo brevissimo; pedibus mediocribus: tarsis anticis tibiis dimidio longioribus, simplicibus.

Meig. 4. 71. 1. Ahrens Faun. Ins. Europ. IV. 24. Lehmann dissert. (nov. act. acad. caesar. Leopold carol. 12. p. 243.) Macq.

Dolich. 55. 2, et Buff. 1. 459. 2. - - *Sybistr. patellipes* **Meig. 71. 2.?** *Dolichopus patellatus* **Fall. Dolich. 11. 5?**

Hannen. Ansigtet er linieformigt, hvidt; Panden hvidagtigt skinnende. Antennerne saa lange som Hovedet: de to første Led sortagtige, det 3die næsten længere end disse, meget tyndt, smudsigt bruunguult*); Børsten dobbelt saa lang som Hovedets Brede. Bagkroppen meget lang og tynd; Halen rødligguul, Rodhalvdelen noget mørk; Lamellerne gule med sort Spidse: de to nederste Par flade, baandformige, kun lidet haarede paa Spidsen, de øverste Organer meget lange og smalle, med lange, gule Silkefryndser paa Spidsen. Forfoddernes 1ste Led har lidet mere end Skinnebenets halve Længde, 2det og 3die ere hver noget kortere; det 4de meget kort, noget tykt, sort, det 5te stort, næsten skiverundt, kulsort. Mellemfodderne ere ligeledes meget lange: det 1ste Led kun lidet kortere end Skinnebenet.

Hos Hunnen er Ansigtet bredere, Panden hvidgraa; Antennernes 3die Led kortere, og simpelt spidst, Børsten ikkun en halv Gang længere end Hovedets Brede, dens 1ste Led kort; Benene mindre lange: Forfodderne simple, neppe en halv Gang længere end Skinnebenet 4de og 5te Led lige lange, sorte.

---

*) Denne Farve er muligt kun en Følge af Ælde og Indtørringen af Antenneleddets tynde Flade, og det er at antage at Antennerne hos friskere Exemplarer kunne være ganske mørke, saaledes som de citerede Forfattere angive dem. Da Meigen skal have seet denne Art i Grosserer Westermanns Samling og erklæret den for den rette S. discipes, synes det troligt, a hans S. patellipes, hvis væsenligste Særkjende skulde være det 3die Antenneleds gule Farve, falder sammen med den.

I Vingernes Aareløb (cfr. Pag 3.) har Arten følgende Specialkarakterer: Tværaaren buet og skraaliggende, 5te Længdeaare strækkende sig ikkun til Midten af Bagranden, dens Udløbspunkt beliggende ovenfor den 4de Aares Bøining.

Tagen af Grosserer Westermann for en Deel Aar siden paa Træstammer ved Eremitagen i Dyrehaven, i Juli Maaned.

2. *S. crinipes.* n. sp. Obscure ænea; capite albicante; antennis brevibus, nigris, seta capite transv. vix dimidio longiore: articulo basali incrassato, brevissimo; pedibus pallide-flavis: coxis posterioribus cinereis, tarsis posticis totis anteriorumque articulis 4 apicalibus nigrofuscis; alis fuscescentibus, — Long. 2 lin.

Mas. tarsis anticis valde elongatis: articulo 1mo tibiis fere longiori, intus longissime crinato, 5to dilatato, compresso, atro, puncto interne argenteo; cauda nigra, nitida: lamellis inferioribus flavidis, apice nigris, superioribus longissimis, albidis, nigro-marginatis, longissime fusco-ciliatis.

Fem. tarsis anticis simplicibus, tibiis duplo longioribus.

Hannen. Ansigtet er linieformigt, hvidt; Panden hvidgraa. Antennerne meget kortere end Hovedet: det 3die Led kort-triangulært, spidst, Børstens 2det Led 8—10 Gange længere end det 1ste. Haleleddet er glindsende sort: de to nederste Par Organer baandformige, gule med sort, haaret Spidse, de øverste meget lange, sværdformige, hvide med sort Rand og lange sortagtige Silkehaar paa Spidsen. Forføddernes 1ste Led er noget længere end Skinnebenet, indvendig besat med lange, mod Spidsen gradviis affortede, gule Børster; 2det til 4de Led meget tynde; det 5te noget kortere end det 4de, ovalt, fladtrykt, kulsort, med en sølvhvid Plet paa den indvendige Side ved Basis; hele Forfoden er omtrent 4 Gange længere end Skinnebenet. Vingerne ere bruunagtige: Bagranden lige fra Spidsen noget klarere.

Hunnen afviger ved: bredere, hvidgraat Ansigt; det 3die Antenneled meget kort, bredt; Benene mindre lange: Forfødderne simple, dobbelt saa lange som Skinnebenet.

Af Vingernes Aareløb (cfr. Pag. 3.) bemærkes: Tværaaren er lige og staaer lodret mod Forranden; den 5te Længdeaare strækker sig forbi ⅔ af Bagranden og udløber nedenfor den 4de Aares Bøining.

I Ellemosen i Charlottenlund i Mai og Juni, sjelden.

3. *S. appendiculata.* Obscure ænea, capite albicante; antennis longiusculis, acutis, nigris, seta articulo apicali basali dimidio longiore; ventre, coxis omnibus pedibusque flavis, tarsis apice fuscis; alis infuscatis. — Long. 2 lin.

Mas. Antennis capite longioribus; pedibus elongatis: tarsis anticis tibiis duplo longioribus; cauda testacea, basi nigra, appendicibus 6 sub-æqualibus, flavis, apice nigris.

Fem. antennis brevioribus; tarsis anticis tibiis dimidio longioribus.

Medeterus appendiculatus Macq. Dolich. 45. 5. et Buff. 1. 453. 7. Meig. 7. 157. 29. *Dolichopus ventralis.* Fall. Dolich. 21. 31.?

Hannen. Hovedet er som hos de to foregaaende Arter, men Antennerne ere lidet længere end Hovedet: Yderleddet langagtigt, spidst, Overranden lidt indskaaren, Børstens 2det Led omtrent en halv Gang længere end det 1ste, Enden lidt tilspidset. Haleleddet er rødliggguult med sort Basis; alle Organerne baandformige, omtrent lige langt fremstaaende, gule med sort Spidse: de to øverste besatte med enkelte lange, gule Haar paa Spidsen. Forfødderne ere neppe to Gange saa lange som Skinnebenet, simple.

Hunnen har kortere Antenner: Børstens 1ste Led kun halv saa langt som det 2det; Ansigtet bredt, hvidgraat; Benene mindre lange: Forfødderne neppe en halv Gang længere end Skinnebenet.

Vingernes Aareløb: Tværaaren lige, og næsten lodret mod Forranden; den 5te Længdeaare strækker sig lidet forbi Midten af Bagranden, og udløber lige over for den 4de Aares Bøining.

Forekommer hyppig i Charlottenlund, paa Buske, i August og Septbr.

Anmk. Den af Meigen og Macquart beskrevne *Sybistroma nodicornis*, der iøvrigt neppe tilhører det nordre Europa, vil ikke kunne indlemmes under Slægten i dens ovenangivne Udstrækning, med hvilken den ikkun har tilfælles den (overordentlig) lange, toleddede Antennebørste med afstumpet Spidse, Bagfoddernes korte, utornede 1ste Led *), samt tildeels Vingernes Aareløb; medens Legemsformen, det korte 6te Bagkropsegment, det lige tykke, næsten sessile Haleled med ikkun to Lameller, samt de kortere og tykkere Been med Skinnebenenes stærke Bevæbning vise en naturlig Forbindelse med Slægten Dolichopus. — I Overeensstemmelse hermed staaer en af Leon Dufour i Annal. d. l. Soc. Ent. d. Fr. meddeelt Jagttagelse, at Hunnen til *Sybistroma Dufourii*, Macq. — en saavidt vides hidtil ubeskreven Art, men som sandsynligen maa være nærbeslægtet med *Syb. nodicornis* — er en ægte Dolichopus. Hvad han derimod endvidere antager, at de øvrige af Meigen beskrevne Sybistroma-Arter kun ere abnorme Dolichopus-Hanner, maa — uanseet selve Hypothesen — nødvendigvis ikkun kunne gjelde for S. nodicornis, da de andre 2de Arter (discipes og patellipes) fremvise de foranførte, aldeles forskjellige Slægtskarakterer.

3die Slægt, Ammobates. Stannius**).

Caput compressum, planiusculum, hypostomate medio transversim sub-elevato. Antennæ apice rotundatæ, seta

---

*) En Karakteer, der ogsaa forekommer hos en Afdeling af Dolichopus.

**) Die europäischen Arten der Zweiflüglergattung Dolichopus, von Hermann Stannius; Isis 1831, en Afhandling, hvortil skyldes saavel denne som den væsenligste Opstilling af efterfølgende Slægt.

dorsali bi-articulata, acuminata. Pedes longiusculi, validi: tibiis valde spinosis, tarsis anticis abbreviatis, latiusculis, posticorum articulo 1mo 2do breviori, subinermi. Alarum nervus 4 longitud. (inter apicem et nerv. transv.) in angulum obtusum sursum directus.

Mas. Abdomen conicum, segmento 6to brevissimo, cauda subsessilis, apice appendicibus 6.

1. *A. plumipes.* Ferrugineo-æneseens; capite cinerascente; antennis brevibus, nigris: articulo 1mo flavo 3tioque æquilongis, 2do brevissimo; pedibus nigricantibus: femoribus apice late ferrugineo, tibiis metatarsisque ferrugineis apice fuscis; alarum nervo transverso curvato, subperpendiculari punctoque in angulo nervi longit. 4ti fuscis; femoribus intermediis spinis terminalibus 2, posticis 6. — Long. $2\frac{1}{2}$ lin.

Mas. articulis apicalibus 4 tarsorum anticorum externe breviter plumosis; lamellis nigris, apicalibus longe ciliatis.

Fem. alis subinfuscatis; articulis apicalibus 4 tarsorum anticorum pubescentibus.

Stann. Isis 1831. 268. — *Dol. plumipes* Fall. Dolich. 14. 13. Meig. 4. 87. 23. Macq. Dolich. 68. 20*). Zett. Ins. Lapp. 711. 15.

Ansigtet (er) hvidgraat; Panden lysegraa med metalbruunt Farveskifte. Antennerne kortere end Hovedet: det 1ste Led nedentil bredt udvidet mod Spidsen, guult med mørk Overrand; det 2det meget kort, mørkt, med lange Børster paa Randen; det 3die bredest, saa langt som Rodleddet' sort, ovalt med afrundet Spidse og en temmelig lang, nøgen, toleddet Rygbørste, hvis 1ste Led er tykkere, men meget kortere end det 2det. Kroppens Farve er mørk olivengrøn: Thorax og Skjoldet med rustfarvet, Bagkroppen med tessel-

*) cfr. Anmærkningen ved efterstaaende Art.

leret afkegraat Overlag: Segmentrandene og Ryglinien mørke. Brystsiderne og alle Hofterne ere sortagtige, hvidgraat skinnende. Laarene mørkegraae, stærkt haarede: Spidsen — indtil Trediedelen paa de forreste, Halvdelen af de mellemste, men ikkun Fjerdedelen af de bageste — rustguul; Skinnebenene og det 1ste Led af alle Fodderne rustgule med bred mørk Spidse: dette indtil Halvdelen mørkt; de øvrige 4 Forled sorte: Forføddernes noget brede, lige lange, tilsammen neppe længere end Rodleddet: hos Hannen Yderranden kort plumeret, hos Hunnen ikkun fiint dunet. Mellemlaarene have undertiden 2. Baglaarene 6 Børster ved Spidsen; alle Skinnebenene tre Rader lange Torne. Haltererne og Squamæ ere gule, disse sort-haarede paa Randen. Vingerne graaagtigt klare, Hunnens noget mørkere; Tværaaren mørkt anløben, buet: dens forreste Halvdeel lodret mod Forranden; Bøiningen af den 4de Længdeaare ligger meget nærmere Aarens Udløb end Tværaaren; paa selve Bøiningen er en sortagtig Punkt. — Tagen af Hr. Cand. Jacobsen ved Frederiksdals Søe, i Juli. Efter Prof. Zetterstedts Meddelelse skal den forekomme ikke sjælden paa den skaanske Kyst; paa den sjællandske har jeg hidtil søgt den forgjæves.

2, *A. notatus.* Ferrugineo-ænescens; capite cinerascente; antennis brevibus, nigris: articulo 1mo subtus flavido, 2do 3tioque sub-æquilongis; pedibus nigricantibus: anteriorum femoribus apice metatarsisque dimidio basali tibiisque omnibus ferrugineis, horum anteriorum apice, posticorum basi apiceque fuscis; alarum nervo transv. subrecto, punctoque in angulo nervi 4ti fuscis; costali ad basin dilatato, atro; femoribus posterioribus spinis terminalibus 4. — Long. $2\frac{1}{2}$ lin.

Mas. "articulis apicalibus 4 tarsorum anticorum dense hirtis; lamellis nigro-fuscis, nigro-limbatis, ciliatis." (Stann.)

Fem. articulis apicalibus 4 tarsorum anticorum pubescentibus. Stann. Isis 1831. 269, var *β*.

Af denne Art kjender jeg ikkun Hunnen, tagen af Hr. Schiødte paa Kysten af Bornholm, i September. Den har rimeligvis tidligere været anseet som Varietet af den foregaaende, hvilken den er overordentlig liig, men viser sig ved de i Diagnosen angivne Karakterer som en distinkt Art. — Antennernes 2det Led er næsten saa langt som det fortovale 3die. For- og Mellemlaarene have ikkun en smal rødlig Spidse, Baglaarene en svag rødlig Punkt under Knæleddet; de to bageste Par ere bevorede med 4 Børster ved Spidsen. De bageste Skinnebeen ere sortagtige baade ved Rod og Spidse; Bagføddeerne ganske sorte. Vingerne fremvise ligeledes en tydelig Artsforskjel: Randaaren er mellem Roden og den 1ste Aares Udløb tyk, kulsort; Tværaaren næsten lige (ubøiet), men staaer skraa mod Forranden; Bøiningen af den 4de Længdeaare ligger langt nærmere Tværaaren end Udløbspunktet.

Anmk. Citatet ved den første Art af Macquarts Dol. plumipes i Dipt. d. N. d. l. Fr.*) antages kun for en Deel at kunne tilkomme den: hans Beskrivelse afhandler efter min Formening tre forskjellige Arter. Saaledes kan Udtrykket: "cuisses noires, anterieures plus ou moins fauves à l'extremitè", og "tarses posterieurs noirs" kun betegne vor *A. notatus*, medens det næste: "jambes fauves, à l'extremitè noir" svarer til *A. plumipes*; hvorimod Betegnelsen: "tarses anterieurs á premier article menu, fauve" passer lige libet paa nogen af disse, men maa tilhøre en tredie Art, hvilken jeg, efter et mig fra Macquart tilstillet Exemplar af Hannen til hans *Dolich. plumipes*, seer at være den af Stannius i Isis for 1831. p. 270 beskrevne *Ammobates insignis*. Uagtet den ikke tilhører og vel neppe kan ventes til-

*) I hans senere Arbeide i Suites á Buffon er den udeladt.

egnet vor Fauna, vil jeg dog for Fuldstændigheds Skyld tilføie en Beskrivelse deraf.

A. insignis. Ferrugineo-ænescens; capite ochraceo; antennis mediocribus, nigris, basi flavis; pedibus flavo-ferrugineis, coxis, femoribus basi, tibiis posticis et articulis omnibus tarsorum posteriorum apice nigro-fuscis. — Long. $2\frac{1}{2}$ lin.

Mas. tarsorum anticorum articulo 1mo reliquis dimidio longiori, tenui, pallido, summo apice sub-dilatato, nigro; articulis apicalibus 4 brevissimis, dilatatis, atris, externe longe plumosis; lamellis nigris, ciliatis.

Den er væsenlig forskjellig fra begge de foregaaende Arter. Ansigtet og Panden ere bruungule. Antennerne saa lange som Hovedet: det 1ste Led kølledannet, guult; det 2det meget kort; det 3die temmeligt stort, ovalt, længere end det 1ste. Thorax og Skjold have rødligguult Overlag. Bagkroppen er mørk-oliven med hvidagtigt Farveskifte: Segmentrandene og Ryglinien mørke. Benene ere rødgule: Hofterne, Roden af Laarene (paa de forreste indtil Halvdelen, de mellemste ikkun tæt ved Basis, men paa Underranden indtil Midten, de bagestes to Trediedele) samt paa Mellem- og Bagbenene Tibiernes og alle Forleddenes Spidse — de to sidste Led næsten ganske — mørke. Paa Forbenene er Laarenes Spidse-Halvdeel meget tynd; Skinnebenene ganske gule, med faa Torne; Foddernes 1ste Led over $\frac{1}{2}$ Gang længere end de øvrige Led tilsammen, meget tyndt: den yderste Spidse noget bred, og sort; de sidste 4 Led derimod meget korte, brede, kulsorte: Yderranden tæt og bredt plumeret. Vingerne ere næsten klare: Tværaaren lidt buet og kun lidet skraa; Bøiningen af den 4de Længdeaare beliggende midt imellem Aarens Udløbspunkt og Tværaaren.

4de Slægt Dolichopus. Latr.

Caput convexum, hypostomate plano. Antennæ apice acutæ, seta dorsali inarticulata, acuminata. Pedes longiusculi, validi: tibiis seriatim valde spinosis, tarsis anticis sæpe elongatis, posticorum articulo 1mo aut spinoso, aut sub-inermi. Alarum nervus 4 longitud. aut angulariter geniculatus, aut rectus.

Mas. Abdomen conicum, segmento 6to brevissimo; cauda subsessilis, apice appendicibus lamellatis 2.

Section I. Bagføddernes 1ste Led tornet, Vingernes 4de Længdeaare meer eller mindre vinkelformigt bøiet.

A. Antennernes 2det Led forlænget lige med eller mere end det 3die.

1. *D. latipennis.* Olivaceo-æneus, nitidus; hypostomate palpisque albidis, fronte cærulea; antennis elongatis nigris; coxis anticis pedibusque flavis, tarsis nigris: metatarso omnium flavo, apice nigro; femoribus intermediis spinis terminalibus 2, posticis 4 l. 5. — Long. 3 lin.

Mas. hypostomate angustiori, argenteo; lamellis pallidis, nigrolimbatis, ciliatis; articulis antennarum subæqualibus; alis dilatatis, macula costali nigra.

Fem. hypostomate latiori, cano; articulo antennarum ultimo reliquis breviori; alis non dilatatis, absque stigmate.

Fall. Dolich. 8. 1. Meig. 4. 83. 16. Macq. Buff. 1. 464. 22. Stann. Isis 1831. 45. 1.

Antennerne ere dobbelt saa lange som Hovedet: de to første Led smalle, flade, tæt børstede paa Randen, det tredie ovalt, bredt. Forhofterne have en lille mørk Plet ved Basis, de øvrige ere mørkegraae med guul Spidse. Bagbenenes Tibier ganske gule. Halterer og Squamæ bleggule, de sidste sort-haarede paa Randen. — I Juli hyppig paa Stranden udfor Charlottenlund.

B. Antennernes 2det Led kortere end det 3die.

a. Vingernes 4de Længdeaare boiet i en Retvinkel.

†. Vinkelspidsen med en fortløbende Aare.

*. Ansigtet længere end Øinene; Tværaaren i Vingerne liggende foran Midten.

2. *D. fraternus.* n. sp. Thorace olivaceo; abdomine æneo, incisuris nigris; hypostomate elongato, argenteo; palpis antennisque nigris, horum articulo ultimo breviter triangulari; coxis apice pedibusque flavis, tarsis nigris, femoribus posterioribus spina terminali. — Long. 2 lin.

Mas. tibiis posticis nigricantibus, articulo 1mo tarsorum anteriorum basi testaceo; lamellis albidis, margine antico anguste nigrolimbato, ciliato; alis linea costali nigra.

Fem. articulo 1mo tarsorum omnium basi testaceo; alis absque stigmate.

Antennerne ere ganske sorte, Hannens saa lange som Hovedet, Hunnens lidet kortere. Ansigtet forlænger sig nedenfor Øinene, og dækker de sorte Palper; det er glat, sølvhvidt skinnende: Hannens kun lidet smallere end Hunnens. Hofterne ere mørkegraae: de forreste med stærk sølvhvid Glands, den nedre Halvdeel guul; de to bageste Par ikkun med guul Spidse. Hannen har de bageste Tibier sorte eller brune, Fødderne sorte: det 1ste Led af de to forreste Par guult med sort Spidse. Hunnens bageste Skinnebeen ere eensfarvet gule, og alle Foddernes 1ste Led guult med sort Spidse. Haltererne og Squamæ bleggule, Randen af de sidste bevoxet med hvidagtige Silkehaar. — Forekommer temmelig talrig paa Amager, paa Carex Planter i smaa Vandhuller ved Kysten, i Juli.

**. Ansigtet kortere end Øinene; Tværaaren i Vingerne liggende paa Midten.

3. *D. ornatus.* Aureo-viridis; hypostomate albido, antennis rufis, supra apiceque fuscis: articulo ultimo tri-

angulari; coxis anticis pedibusque pallide-flavis, tibiis posticis et metatarso postico apice nigris, tarsis anterioribus apice fuscis. — Long 2 Lin.

Mas. hypostomate angustiori, argenteo; lamellis albidis, apice late nigro-limbatis et longe nigro-ciliatis; alis macula costali nigra.

Fem. hypostomate latiori, cano; alis absque stigmate.

Meig. 4. 79. 11. Stann. Isis 1831. 46. 2. *Dol. nitidus* Fall. Dolich. 12. 9.

Antennernes to førſte Led ere rødlige, undertiden med mørk Overrand; Yderleddet triangulært, ſortagtigt, meer eller mindre rødligt ved Baſis. Palperne bleggule, hvidagtigt ſkinnende. Panden og Thorax blaaagtigt guldgrønne. Bagkroppen metalgrøn, Segmentrandene mørke, Siderne hvidgraat ſkinnende. De to bageſte Par Hofter ere graae med bleggul Spidſe; paa Bagbenene er Tibiernes og det førſte Fodleds Spidſe, ſamt de øvrige Fodled ſorte; For- og Mellemfødderne ere ikkun mørke mod Spidſen. De to bageſte Par Laar havee en Terminalbørſte. Haltererne og Squamæ bleggule, disſe ſorthaarede paa Randen. — Sjelden; enkeltviis truffet fra Juli til Octbr, paa Vandplanter.

4. *D. nitidus.* Æneo-viridis; hypostomate cano; antennis longiusculis, subacuminatis, nigris, subtus ad basin, coxis anticis pedibusque flavis, tibiis posticis apice tarsisque nigris: articulo basali tarsorum anteriorum flavo, apice nigro. — Long. 2 lin.

Mas. hypostomate angustiori, flavescenti-cano; lamellis pallidis, margine superiori apiceque anguste nigro-limbatis, ciliatis; femoribus posticis infra nigro-setosis; alis linea costali nigra.

Fem. hypostomate latiori, albido-cano; antennarum articulo ultimo parum breviori; femoribus posticis breviter pilosis; alis absque stigmate.

Meig. 4. 80. 12. *Dol. nitens* Stann. Isis 1831. 48. 3.

Hannens Antenner ere lidet længere end Hovedet, Hunnens noget kortere; Rodleddet nedenunder guult; Yderleddet hos Hannen langagtigt, noget spidst, hos Hunnen triangulært. Palperne bleggule. Forhofterne ere gule med graa Rod; de to bageste Par graae med guul Spidse. Bagkroppen graaagtig skinnende, uden sorte Segmentrande. Haltererne og Squamæ gule, Randen af disse sorthaaret. Mellem- og Baglaarene med een Terminalbørste. — Forekommer i stor Mængde paa Amager ved Kysten, paa Tidsler; andensteds synes den sjelden her.

†. †. Vinkelspidsen uden fortløbende Aare.

5. *D. cilifemoratus.* Aureo-viridis; hypostomate albido; antennis obtusiusculis, rufis, apice fuscis; palpis pedibusque pallide-flavis: coxis posterioribus basi cinereis, tibiis posticis apice tarsisque nigris, horum anteriorum articulo basali flavo apice nigro; alarum nervo 4to rectangulariter fracto, nervo transverso in medio alæ sito. — Long. 3 lin.

Mas. Lamellis pallidis, apice angustissime nigro-fimbriatis, ciliatis; femoribus posticis infra longe pallide ciliatis; alis linea costali nigra.

Macq. Dolich. 63. 9. et Buff. 1. 463. 16. Meig 7. 161 56. *Dol. nitidus* Stann. Isis 1831 50. 5.

Antennerne ere omtrent af Hovedets Længde, noget afstumpede, dunkelrøde, Spidsen af Yderleddet mørk. Ikkun den øvre Halvdeel af Mellemhofterne og en Plet ved Basis paa Baghofterne ere graae. Spidsen af de bageste Skinnebeen er smalt sort. Tværaaren ligger omtrent paa Midten af Vingen, saaledes, at den 5te Længdeaare er neppe 2 Gange saa lang ovenfor Tværaaren, som mellem denne og Randen. Mellem- og Baglaarene have een Terminalbørste; Randen af de gule Squamæ er sorthaaret. — Tagen af Hr. Cand. Jacobsen ved Fjurendal i Sjælland, i Juli.

6. *D. Macquarti* Stgr. — Aureo-viridis; hypostomate albido; antennis subacuminatis, rufis, margine superiori apiceque fuscis; palpis pedibusque pallide-flavis: coxis posterioribus cinereis, apice flavis, tibiis posticis apice tarsisque nigris, horum anteriorum articulo basali flavo, apice nigro; alarum nervo 4to in angulum sub-obtusum geniculato, nervo transverso ante medium alæ sito. — Long. 3 lin.

Mas. lamellis pallidis, margine apicali anguste nigro-limbatis, ciliatis; femoribus posticis infra flavido-ciliatis, tarsis anticis brevissime barbatis; alis linea costali nigra.

Fem: pedibus sub-nudis; alis absque stigmate.

Dol. *cilifemoratus* Macq Dolich. 63. 9. *var. b.* — Stann. Isis 1831. 52. 6.

Denne ligner meget den foregaaende, men lader sig tydeligt skjælne ved de noget kortere og spidsere Antenner: Rodleddene mørke paa Overranden, Yderleddet for Størstedelen mørkt. Hannens Forfødder ere paa den indvendige Side fiint men tæt skjæggede. Vinkelen af den 4de Aare er noget stump; Tværaaren ligger foran Midten, og den 5te Aare er 3 til 4 Gange længere ovenfor end nedenfor hiin. — Ikke sjælden fra Juli til hen i Octbr., paa Hækker og Buske.

b. Vingernes 4de Længdeaare meer eller mindre vinkelformigt bøiet.

†. Antennernes Yderled forlænget og tilspidset.

7. *D. acuticornis.* Æneo-virescens; hypostomate flavescente; antennis rufis, margine superiori apiceque nigris, articulo ultimo elongato, valde acuminato; pedibus pallide-flavis: coxis posterioribus basi cinereis, tarsis posticis nigris, anterioribus apice fuscis. — Long. $1\frac{3}{4}$ lin.

Mas. antennis capite duplo longioribus; hypostomate angusto, flavescenti-albido; lamellis albidis, nigro-marginatis, ciliatis; alis linea costali nigra.

Fem. antennis capite parum longioribus; hypostomate latiori, flavido-grisescente; alis absque stigmate.

Fall. Dolich. 12. 10. Meig. 4. 94. 34. Zett. Ins. Lapp. 708. 4. *Dol. longicornis.* Stann. Isis 1831. 53. 7.

Antennernes 3die Led er stærkt tilspidset: hos Hannen dobbelt saa langt som Rodleddet, hos Hunnen af dettes Længde, men bredere end Hannens; Børsten lang og lige, udvoxende fra Midten af Overranden. Palperne ere bleggule, graaagtigt dunede. Mellemhofternes 1ste Led og en Plet udvendig ved Basis af Baghofterne ere grønliggraae. De bageste Skinnebeen ere temmelig tykke mod Spidsen: denne i Reglen ufarvet, sjelden med en dunkel Punkt paa den indvendige Side. Halterene og Squamæ bleggule, de sidste med bleggule Silkehaar paa Randen, hos Hunnen stærkt blandet med sorte Haar. Mellem- og Baglaarene have kun een Terminalbørste. — I Juli noget sjelden; i Plantagen ved Enghaven.

8. *D. ruralis.* Æneo-viridis; hypostomate argenteo; antennis nigris, articulo ultimo elongato, acuminato, puncto basali testaceo; pedibus pallide-flavis, coxis intermediis macula cinerea, tibiis posticis apice late tarsisque nigris: metatarso antico pallido. — Long. $1\frac{1}{2}$ lin.

Mas. antennis capite dimidio longioribus; lamellis albidis, tenuissime nigro-marginatis, ciliatis; alis linea costali nigra.

Meig. 4. 94. 35. *Dol. acuticornis.* Wiedm. Zoolog. Mag. 1. 74. 23. Stann. Isis 1831. 55. 8.

Den er meget liig den foregaaende, men adskiller sig ved flere Karakterer. Størrelsen er noget mindre; Ansigtet glindsende sølvhvidt; Antennernes Længde liig med Hovedets Brede, Farven sort, kun paa Undersiden af Rodleddets Spidse

en svag guul Plet; det 3die Led er mere end dobbelt saa langt som det 1ste, conisk, spidst: Enden opadbøiet, Børsten udvoxende foran Midten af Overranden. Ikkun Mellemhofterne have udvendig en mørkegraa Plet ved Basis: Baghofterne ere ganske bleggule. Fødderne ere sorte: Forføddernes 1ste Led blegguult med sort Spidse; den nedre Trediedeel af de bageste Skinnebeen er sortagtig. — Kun enkelte Hanner.

9. *D. notatus.* n. sp. Æneo-viridis; hypostomate aureo aut flavescente; antennis elongatis, nigris, articulo ultimo acuminato; pedibus pallide-flavis, coxis posterioribus cinereis, tarsis anterioribus apice fuscis, posticis tibiarumque apice late atris. Long. 2 lin.

Mas. hypostomate angusto, aureo; antennis capite longioribus, articulo ultimo sub-lanceolato; lamellis pallidis, anguste nigro-marginatis, ciliatis; alis linea costali nigra.

Fem. hypostomate latiori, flavescente-griseo; antennis longitudine capitis; alis absque stigmate.

Noget liig med begge de foregaaende, meest med den sidste; men skjelnes distinkt ved: Størrelsen; Hannens guldgule og Hunnens guulgraa Ansigt; de noget kortere, næsten lancetformige Antenner, hvoraf det 3die Led kun er lidet længere end det 1ste, Børsten ligeledes udvoxende foran Midten af Overranden; Mellem- og Baghofterne graae med guul Spidse; Forfødderne mørke paa Spidsen, Mellemfødderne mørke: 1ste Led guult med sort Spidse, de bageste Skinnebeens nedre Trediedeel samt hele Bagfoden kulsorte. Squamæ ere sort-haarede paa Randen. Vingernes 4de Længdeaare tydeligt brudt i en Stumpvinkel. — I Moser i Dyrehaven og i Engene ved Leersøen, temmelig sjelden, i Juni og Juli.

10. *D. intermedius.* n. sp. Æneo-viridis; hypostomate canescente; antennis sub-elongatis nigris, subtus ad basin testaceis: articulo ultimo acuminato; pedibus pallide-flavis, coxis posterioribus basi cinereis, tarsis nigris, metatarsis anterioribus pallidis. — Long. 2 lin.

Mas. antennis capite fere longioribus: articulo ultimo ovato-elongato; lamellis pallidis, angustissime nigro-marginatis, ciliatis; femoribus posticis infra flavo-ciliatis; alis linea costali nigra.

Fem. antennis brevioribus; femoribus omnibus nudis; alis absque stigmate.

Nærbeslægtet med de øvrige 3de Arter af denne Gruppe, men fra dem alle specifisk forskjellig. Længden af Hannens Antenner er kun lidet mere end Hovedets: det 3die Led en halv Gang længere end Rodleddet, langagtig-ovalt, spidst og ganske sort, Børsten udvoxende fra Midten af Overranden; de andre to Led ovenpaa sorte, underneden gule. De to bageste Par Hofter ere graae, med bred guul Spidse; de bageste Skinnebeen neppe mørke paa Spidsen; Fodderne sorte: 1ste Led af For- og Mellemfødderne bleggguult med sort Spidse. Randen af Squamæ er sort-haaret. Vingernes 4de Længdeaare brudt i en kort Stumpvinkel. Hannens Baglaar nedenunder bevoxede med lange gule Silkehaar. — Ikke sjelden ved Leersøen.

†. †. Antennernes Yderled omtrent af lige Længde med Rodleddet.

a. For- eller Mellemfødderne hos Hannen enten forlængede, udvidede eller fjedrede.

*. Benene gule.

11. *D. claviger.* Aureo-viridis; hypostomate albido; antennis mediocribus, nigris, subtus ad basin flavis; pedibus pallide flavis: coxis posterioribus basi cinereis, tibiis posticis apice tarsisque nigris: anticis articulis basalibus 4, mediis metatarso flavis; femoribus posterio-

ribus spinis terminalibus 2—3; squamis alarum flavo-ciliatis. — Long. 3 lin.

Mas. tarsis anticis tibiis fere dimidio longioribus: articulo 3tio, 4to duplo longiori, ultimo patelliformi, atro, apice pulvillis albis; femoribus anterioribus subtus dimidio terminali flavo-ciliatis; lamellis pallidis, apice late nigro-marginatis, ciliatis; alis linea costali nigra.

Fem. pedibus omnibus simplicibus, tarsis anticis apice fuscis; alis absque stigmate.

Staun. Isis 1831. 56. 9.

Hannens Antenner ere omtrent af Hovedets Længde, Hunnens noget kortere: Yderleddet hos hiin langagtig-, hos denne kort-triangulært, spidst, af lige Længde med Rodleddet; dettes Nederrand guul. Palperne ere bleggule. Hannens Forfødder neppe en halv Gang længere end Skinnebenet: 2det og 3die Led lige lange, tilsammen omtrent af lige Længde med det 1ste; det 4de kun halv saa langt som det 3die; det 5te liig det 4de i Længde, men skjoldformigt udvidet, kulsort, paa Spidsen med hvide Fodballer; Hunnens Forfødder kun lidet længere end Skinnebenet, tiltagende mørke mod Spidsen. Hos begge Kjøn ere Mellemfødderne sorte: det 1ste Led guult med sort Spidse; Bagfødderne samt Spidsen af de bageste Skinnebeen sorte. Squamæ ere bevoxede med meget lange, gule, silkeagtige Fryndser, hos Hunnen blandet med enkelte sorte Haar. Tværaaren i Vingerne ligger noget foran Midten (nærmere Spidsen). — I Charlottenlund paa lave Buske i Mai og Juni, samt August; temmelig sjelden.

12. *D. patellatus.* Aureo-viridis; hypostomate albido; antennis longiusculis, nigris, subtus ad basin flavis pedibus pallide-flavis: coxis posterioribus basi cinereis tarsis nigris: anticis articulis basalibus 4, intermediis metatarso flavis; femoribus posterioribus spina terminali; squamis nigro-pilosis. — Long. $2\frac{1}{2}$ lin.

Mas. antennis capite fere longioribus; tarsis anticis tibiis plus duplo longioribus, tenuibus: articulis 3 & 4 æqualibus, ultimo brevi, dilatato, atro: basi albido, apice pulvillis nigris; femoribus omnibus subtus nudis; lamellis pallidis, margine superiori apiceque nigro-fimbriatis, ciliatis; alis angustatis, immaculatis,

Fem. antennis brevioribus; hypostomate grisescente, lato; tarsis anticis apice fuscis; alis latioribus, sub-infuscatis.

Meig. 4. 86. 22. Macq. Dolich. 67. 19 et Buff. 1. 466. 32. *D. confusus.* Zett. Ins. Lapp. 709. 7. *D. discifer* Stann. Isis 1831. 57. 10.*)

Hannens Antenner ere lidet længere end Hovedet, Hunnens kortere: Yderleddet hos hiin en halv Gang længere end Rodleddet, næsten lancetformigt, hos denne triangulært, spidst; Rodleddet sort med guul Nederrand. Ansigtet er hos begge Kjøn forholdsviis bredere end hos den foregaaende: Hunnens graaagtigt. Forfødderne hos Hannen ere mere end dobbelt saa lange som Skinnebenet, meget tynde: det 3die og 4de Led lige lange; det 5te neppe halv saa langt som det 4de, skjoldformigt udvidet, kulsort, med tynd, hvidagtig Basis; Fodballerne sorte. Spidsen af de bageste Tibier har kun paa den indvendige Side en svag mørk Plet. Squamæ ere sort-haarede. Vingerne hos Hannen smalle, hos Hunnen af almindelig Brede, men temmelig mørke; Tværaaren ligger netop paa Midten af Vingen; begge Kjøn mangle den sorte Linie paa Costal-

*) Stannius har under Nr. 11, l. c. en Art, han benævner *D. patellatus.* Fall., og hvortil han hensætter Citatet af Meigen og Macquart. Hvorvidt den kan være Falléns Art, der efter Prof. Zetterstedts Forsikkring hverken er eens med denne eller den foregaaende, kan jeg ei afgjøre; men Meigens og Macquarts Art, der i Beskrivelsen udtrykkelig tillægges Roden af Forføddernes 5te Led hvid, maa sikkert falde sammen med den nærværende.

aaren. — I Rudersfod, paa Vandplanter, i Slutningen af Mai.

13. ***D. brevipennis.*** **Æneo-viridis; hypostomate flavescente; antennis mediocribus, sub-acutis, nigris; coxis anticis apice pedibusque flavis: tibiis posticis apice late tarsisque nigris: anticis articulis basalibus 3, intermediis metatarso flavis. — Long. 3 lin.**

Mas: hypostomate ochraceo; antennis capite fere longioribus; tarsis anticis tibiis dimidio longioribus: articulis 2 ultimis dilatatis, atris; femoribus posticis infra ciliis adspersis longissimis, flavis, lamellis testaceis, apice latissime nigro-marginatis, ciliatis; alis linea costali nigra.

Fem: hypostomate grisescente, lato; antennis brevioribus; femoribus omnibus subtus nudis; tarsis anticis apice fuscis; alis absque stigmate.

Meig. 4. 89. 27. Zett. Ins. Lapp. 709. 8. Stann. Isis 1831. 60. 12.

D. plumitarsis. Fall. Dolich. 10. 4. var. *β.**)

Antennerne ere ganske sorte, forholdsviis lidet mindre end hos den foregaaende. Palperne guulgraae. Forhofterne mørke ved Basis, Mellem- og Baghofterne ganske mørkegraae. Benene ere rødliggule; paa Mellem- og Baglaarene kun een Terminalbørste; Baglaarene hos Hannen nedenunder bevoxede med lange, enkeltstaaende, gule Silkehaar; Skinnebenenes nedre Halvdeel og hele Bagfoden kulsorte; Mellemfødderne sorte; det 1ste Led guult med sort Spidse; Forfødderne hos Hannen tynde, gule: 1ste og 2det Led tilsammen saa lange som Skinnebenet, det 3die kortere end det 2det; 4de Led meget kort, nedentil udvidet, 5te stort, skiverundt; begge kulsorte med haaret Rand; Hunnens For-

*) Et Exemplar i Grosserer Westermanns Samling, sendt fra Prof. Fallén som hans rette *D. plumitarsis*, er fuldkommen overeensstemmende med den her beskrevne.

fødder ere tiltagende mørke mod Spidsen. Squamæ sorthaarede. Vingernes 4de Længdeaare er efter Bøiningen noget buet og udløber over en Celles Brede foran Vingespidsen; Tværaaren ligger paa Midten. — Temmelig almindelig paa sumpige Steder.

14. *D. cinctus*. n. sp. Æneo-viridis; hypostomate albido; palpis, antennis incisurisque abdominis nigris; pedibus pallide-flavis: coxis cinereis, apice flavis; tarsis anterioribus nigro-fuscis: metatarso pallido, posticis tibiarumque apice late atris. — Long. 2 lin.

Mas. hypostomate argenteo; tarsis anticis tibiis vix dimidio longioribus: articulo ultimo sub-dilatato, atro; femoribus posticis infra ciliis nigris, adspersis; lamellis pallidis, anguste nigro-fimbriatis, ciliatis; alis linea costali nigra.

Fem. hypostomate cano, lato; femoribus omnibus subtus nudis; alis absque stigmate.

Palperne ere sorte, med hvidskinnende Spidse. Antennerne ganske sorte, kortere end Hovedet: det 3die Led korttriangulært, spidst. Forhofternes Spidse er noget bredere guul end de øvriges; Hannens Forfødder neppe en halv Gang længere end Skinnebenet: det 5te Led ovalt, fladt, noget bredere end de øvrige, kulsort med hvide Fodballer; paa Bagbenene er Spidsen af Laarene lidt mørk paa Oversiden, Skinnebenene meget tykke: Spidsetrediedelen og hele Foden kulsorte: dennes 1ste Led tykt, conisk, de øvrige tynde; Mellem- og Baglaarene have ikkun een Terminalbørste, de sidste ere hos Hannen nedenunder bevoxede med enkeltstaaende, lange, sorte Haar. Squamæ sorthaarede. Tværaaren ligger paa Midten af Vingen; den 4de Længdeaares stumpvinkelformige Bøining er kun lidet nærmere Tværaaren end Vingespidsen. — Ikke sjelden ved Leersøen.

Anmk. Denne Art kan let forvexles med den foranførte *D. notatus*, Nr. 9, der dog tydeligt skjelnes ved: længere Antenner, guul-

agtigt Ansigt, ganske gule Forhofter, bredere Vinger, med den 4de Længdeaares dybere vinkelformige Bøining og dennes Beliggenhed langt nærmere Tværaaren end Vingespidsen; samt ved udilaterede Fortarser og Bagkroppen uden sorte Segmentrande.

15. *D. pennitarsis.* Æneo-viridis, nitidus; antennis longiusculis, ochraceis, apice nigris; pedibus flavis: coxis posterioribus cinereis, tibiis posticis apice tarsisque omnibus nigris, metatarso antico flavo. — Long. 2 lin.

Mas. hypostomate aureo; tibiis intermediis elongatis, gracilibus, compressis, versus apicem albidis, summo apice nigricantibus, metatarso valido, atro, utrinque dense nigro-spinoso; lamellis pallidis, anguste nigro-fimbriatis, ciliatis.

Fem. hypostomate albido, lato; pedibus simplicibus.

Fall. Dolich. 11. 6. Meig. 4. 90. 29. Macq. Dolich. 69. 23. et Buff. 1. 466. 34. Zett. Ins. Lapp. 709. 9. Stann. Isis 1831. 63. 14.

Antennerne ere hos Hannen lidet længere end Hovedet, hos Hunnen omtrent af dettes Længde, rødliggule, det 3die Led saa langt som Rodleddet, triangulært, spidst, Overranden og Spidsen sortagtige. Palperne gule. Paa Hannens Mellembeen ere Skinnebenene forlængede, tynde og flade: Ydersiden med en fiin, sort Linie og, ved Spidsen, en hvidskinnende Plet; selve Spidsen sortagtig; det 1ste Fodled dobbelt saa langt som det 2det, kulsort, Randen tæt besat med lange Børster. Alle Laarenes Nederrand er uden Cilier; Mellem- og Baglaarene have een Terminalbørste. Squamæ ere sort-haarede. Den 1ste Aares Forbindelse med Costalaaren danner ikkun en lille, sort Knude. — Almindelig ved Vandet.

16. *D. signatus.* Aureo-viridis; antennis longiusculis, nigris: articulo basali testaceo, supra nigro-marginato; pedibus flavis: coxis posterioribus cinereis, tarsis nigris, articulo 1mo anteriorum flavo. — Long. $2\frac{1}{2}$ lin.

Mas. hypostomate aureo; articulis tarsorum intermediorum 2 & 3 subdilatatis, atris, atro-muricatis; 4 & 5 brevibus, argenteo-micantibus; lamellis albidis, nigro-fimbriatis, ciliatis.

Fem. hypostomate flavicante-albido, lato; tarsis omnibus simplicibus.

Meig. 4. 92. 32. Macq. Dolich. 70. 24. et Buff. 1. 465. 30. D. *popularis*. Fall. Dolich. 11. 7. var *β*. — D. *pennatus* Meig. 4. 90. 28. Macq. Dolich. 69. 22. et Buff. 1. 466. 33. Stann. Isis 1831. 64. 15.

Antennerne ere sorte, Yderleddet hos Hannen langagtigt, hos Hunnen simpelt-triangulært, spidst, hos hiin en halv Gang længere end Rodleddet: dette rødguult, med mørk Overrand. Palperne ere gule. De bageste Skinnebeen uden sort Spidse; paa Hannens Mellemfødder: det 1ste Led langt, tyndt og guult med sort Spidse; 2det og 3die tilsammen kortere end det 1ste, tykke, kulsorte, tæthaarede; 4de og 5te meget korte, sortagtige, den udvendige Side med sølvhvid Glands. Laarenes Nederrand ikke cilieret; de to bageste Par med een Terminalbørste. Squamæ sorthaarede. Vingerne uden Randlinie. — Temmelig almindelig ved Grøfter og Vandsteder.

Anmk. D. *pennatus* hos Meigen og Macquart er upaatvivleligt ikkun ældre Individer af denne Art, hos hvilke Sølvglandsen paa Mellemfoddernes Spidse er ganske eller for Størstedelen afgnedet.

17. *D. popularis.* Æneo-viridis, nitidus; hypostomate flavescente; antennis ochraceis, apice nigris; pedibus pallide-flavis: coxis posterioribus cinereis; tarsis apice nigro-fuscis; femoribus posticis spinis terminalibus tribus, intermediis spina una. — Long. $2\frac{1}{2}$ lin.

Mas. hypostomate aureo; articulis tarsorum intermediorum 3 & 4 brevibus, dilatatis, atris, utrinque dense atro spinosis, ultimo brevissimo, albo, basi atro; lamellis albidis, anguste nigro-fimbriatis, ciliatis.

Fem. hypostomate grisescente-flavo, lato; tarsis omnibus simplicibus.

Wiedm. Zoolog. Mag. 1. 70. 15. Fall. Dolich. 11. 7. Meig. 4. 91. 30. Macq. Dolich. 70. 25. et Buff. 1. 466. 35. Stann. Isis 1831. 66. 16.

Antennerne ere kortere end Hovedet, rødliggule: det 3die Led spidst, med mørk Overrand og Spidse. Palperne guulgraae. Paa alle Fodderne er det 1ste Led ganske, det 2det tildeels guult; paa Hannens Mellemfodder de to første Led bleggule, tynde, tilsammen af lige Længde med Skinnebenet, 3die og 4de Led korte, brede, kulsorte, Randen tæt besat med sorte Børster, længst paa den udvendige Rand, 5te Led meget lille, hvidt med sort Basis. Mellemlaarene have een, Baglaarene tre Terminalbørster; Laarenes Nederrand uden Cilier. Tværaaren i Vingerne ligger nærmere Roden end Spidsen; Costalaaren mangler hos begge Kjøn den sorte Randlinie. — I Skovene i Juni og August, ikke sjelden. Larven og Nymphen har jeg fundet under Mosset paa gamle Bøgestubbe.

18. *D. urbanus.* Aureo-viridis, nitidus; hypostomate albido; antennis flavis: articulo ultimo nigro; coxis anticis pedibusque pallide-flavis: horum posticorum femoribus apice, tibiis tarsisque totis, nigris; tarsorum anteriorum articulis 3 apicalibus fuscis; femoribus posticis spinis terminalibus duabus, intermediis spina unica; alis infuscatis, ad marginem anteriorem obscurioribus. — Long. $2\frac{1}{2}$ lin.

Mas. hypostomate argenteo; antennarum articulo ultimo triangulari, acuto; tarsorum intermediorum articulo 4to atro, ultimo niveo, compresso; lamellis albidis, angustissime nigro-fimbriatis, longe nigrociliatis.

Fem. hypostomate cano, lato; antennarum articulo ultimo brevi, apice subrotundato; alis fuscioribus.

Meig. 4. 92. 31. Stann. Isis 1831. 123. 18.

Antennerne ere kortere end Hovedet: de to første Led gule, det 3die kort-triangulært, sort: Hannens spidst, Hunnens noget afrundet. Palperne bleggule. Bagkroppens Segmentrande sorte, Forhofterne, det 2det Led af de to bageste Par, samt alle Benene ere bleggule: paa For- og Mellemfødderne de tre sidste Led mørke: hos Hannen Mellemføddernes 4de Led kulsort og 5te sneehvidt, fladtrykt, lige lange; paa Bagbenene er Spidsen af Laarene mørk, Skinnebenene sortagtige, hele Bagfoden kulsort. Laarenes Nederrand ikke cilieret; de mellemste med een, de bageste med to (undertiden kun een) Terminalbørste. Squamæ sorthaarede. Vingerne noget mørke, Hunnens meest, ved Forranden sortagtige, hos begge Kjøn uden Randlinie. — I Juni i en Mose i Dyrehaven, flere Individer af begge Kjøn.

** Benene sorte.

19. *D. nigripes.* Obscure æneus; hypostomate albido; antennis longiusculis pedibusque nigris: genubus omnibus tarsisque anticis testaceis; alis infuscatis. — Long. 3 lin.

Mas. antennis capite longioribus, articulo ultimo elongato- triangulari, acuto; tarsis dilute testaceis: articulo 1mo basi fusco, ultimo sub-dilatato, atro; femoribus posterioribus infra ad basin brevissime pallide-ciliatis; lamellis sordide albidis, anguste nigro-marginatis, ciliatis; alis linea costali nigra.

Fem. antennarum articulo ultimo triangulari, acuto; tarsis anticis: articulis 2—4 fusco-testaceis, 1 & 5 nigris; alis obscurioribus absque stigmate.

Fall. Dolich. 10. 3. *D. melanopus.* Stann. Isis 1831. 61. 13.

Ansigtet er hos Hannen noget smalt, hvidt eller hvidgraat, hos Hunnen bredt, smudsig-bleggraat, sjelden reent hvidgraat. Panden metalgrøn, noget blaaagtig. Kroppens

Farve er glindsende mørk metalgrøn, men forandrer sig med Alderen til en ureen kobberagtig-oliven. Forhofterne og Siderne af Bagkroppen skinne graae, Segmentrandene sortagtige. Alle Knæerne ere rødlige; Forfødderne hos Hannen blegt rødliggule, med mørke Ledspidser: det 1ste Leds Rodhalvdeel mørk, det 5te fladt, noget bredere end de øvrige, kulsort; hos Hunnen de tre mellemste Led brune, indvendig rødlige. Mellem- og Baglaarene have een Terminalbørste; Nederranden er ved Basis kort, hvidagtigt haaret. Halterer og Squamæ bleggule, disse sorthaarede paa Randen. — Almindelig i Engene ved Leersøen.

20. *D. melanopus.* Nigro-aureo-virescens, nitidus; hypostomate albo; antennis mediocribus, pedibus totis incisurisque abdominis late nigris. — Long. 2—2¼ lin.

Mas. antennis vix longitudine capitis; articulo ultimo triangulari, acuto; tarsis anticis gracilibus: articulo ultimo patelliformi; femoribus posticis infra nigro ciliatis; lamellis sordide albidis, late nigro-marginatis, ciliatis; alis linea costali nigra.

Fem. antennarum articulo ultimo brevi-triangulari, acuto; tarsis omnibus simplicibus: alis fuscioribus, absque stigmate.

Meig. 4. 86. 21. Macq. Dolich. 67. 18. et Buff. 1. 465. 31.

Meigen og Macquart have antaget denne for eens med den foregaaende, men de ere to væsenlig forskjellige Arter. Den nærværende udmærker sig strax ved en betydelig mindre Størrelse, og en klarere, mere glindsende sortguldgrøn Farve. Hannens Ansigt er skinnende hvidt, Hunnens hvidagtigt. Antennerne kjendeligt kortere: det 3die Led hos hiin triangulært, hos denne kort, bredt, spidst. Bagkroppens Segmentrande brede sorte, Siderne graatskinnende. Benene ganske sorte; Hannens Forfødder meget tynde: det 5te Led stort, skiverundt; Mellem- og Baglaarene med een Terminalbørste; hele Nederranden af de sidste sortcilieret. Hunnens Vinger ere noget dunkle, ved Forranden

mørke. — I en Mose i Dyrehaven, i August. Den synes at være meget sjelden.

21. *D. planitarsis.* Æneus, nitidus; hypostomate albo; antennis longiusculis, validis, nigris, seta crassa; pedibus nigris: genubus et tibiis (in mare tarsisque) anterioribus rufescentibus, — Long. 2 lin.

Mas. antennis capite longioribus; articulo ultimo lanceolato, acuto; femoribus anticis apice, intermediis dimidio apicali, tibiis tarsisque anterioribus testaceis, his intermediis elongatis: articulo ultimo dilatato, atro, hispidulo, summo apice pulvillisque albis; lamellis albidis, angustissime fusco-fimbriatis, ciliatis; alis puncto costali nigro.

Fem. antennis longitudine fere capitis: articulo ultimo abbreviato, summo apice acuminato; genubus tibiisque anterioribus rufo-piceis.

Fall. Dolich. 12. 8. Meig. 4. 88. 25. Stann. Isis. 1831. 122. 17.

Hannens Ansigt er sølvhvidt, Hunnens bredt, hvidt. Antennerne store og tykke: det 2det Led distinct, det 3die hos Hannen langagtigt, spidst, hos Hunnen kort og bredt, med en kort og skarp Spidse. Hos Hannen er Spidsen af de forreste og den ydre Halvdeel af de mellemste Laar, samt de tilsvarende Skinnebeen og Fødder rødliggule; Mellemfødderne en halv Gang længere end Skinnebenet, tynde, de tre første Led i aftagende Længde, 4de og 5te lige lange, hiint lidt udvidet og sort paa Spidsen, dette bredt udvidet, kulsort, Randen tæt korthaaret, Spidsen og de store Fodballer hvide. Hos Hunnen er ikkun Forlaarenes Spidse og de forreste Skinnebeen, tildeels ogsaa Basis af det 1ste Fodled, smudsigt teglgule; Mellemlaarenes Spidse og de mellemste Skinnebeen dunkelt rødlige, eller brune (ikke sjelden de forreste Skinnebeen rødbrune, de mellemste mørkebrune). Mellem- og Baglaarene have een Terminalbørste; Nederranden er uden Cilier; under Spidsen af de bageste er hos begge Kjøn en rødguul Plet. Vingerne ere noget

dunkle, den 4de Længdeaare udløber langt foran Vingespidsen. — Hyppig i Charlottenlund, mod Slutningen af Mai, og hen i August.

b. Alle Fødderne hos begge Kjøn simple.

1. Antenneroden guul. (Benene gule).

22. *D. simplex.* Æneo-viridis; hypostomate flavescente; antennis sub-acutis, rufis, apice fuscis; coxis anticis pedibusque pallide-flavis, tibiis posticis summo apice tarsisque nigris: metatarso antico pallido. — Long. 2 lin.

Mas hypostomate aureo; antennarum articulo ultimo toto nigro-fusco; lamellis albidis, auguste fusco-fimbriatis, ciliatis; alarum nervo costali immaculato.

Fem. hypostomate flavido-canescente; antennis rufis: articulo ultimo margine superiori apiceque fuscis.

Meig. 4. 85. 20. Macq. Dolich. 65. 12. et Buff. 1 464. 23. Stann. Isis 1831. 126' 21- *D. agilis* Meig. 4. 97. 41. cfr. 6. 365.*) Zett. Ins. Lapp. 708. 3.

Hannens Ansigt er smalt, blegt guldfarvet, Hunnens bredt, guulgraat eller lysegraat. Det 3die Antenneled er triangulært, spidst: hos Hannen ganske sortagtigt, hos Hunnen paa Spidsen og Overranden sortagtigt, ved Basis og Nederranden rødligt. Paa Mellem- og Bagbenene ere Hofterne mørkegraae, det 2det Led blegguult; Laarene med een Terminalbørste; Nederranden nøgen. Den 4de Længdeaares Bøining er stumpvinkelformig. — Temmelig almindelig.

23. *D. pictus.* n. sp. Æneus, nitidus; hypostomate albido; antennis sub-acutis, nigris, subtus ad basin pedibusque flavis: coxis anticis basi posterioribusque fere to-

---

*) Stannius antager dog *D. agilis* Meig. for en særskilt Art, der skal afvige fra denne ved: noget smallere Antenner, bredere sort Spidse af de bageste Skinnebeen, mindre sorte Fødder, og sort Randplet i Hannens Vinger. En saadan Art er mig ubekjendt.

tis cinereis; tibiis posticis apice tarsisque omnibus nigris: metatarso omnium basi flavo. Long. $1\frac{1}{3}$ lin.

Mas. lamellis albidis, apice late nigro-marginatis, cilialis; alis apice rotundato ad marginem anteriorem plaga nigro-fusca, nervo costali linea nigra.

Fem. alis simplicibus, immaculatis.

Kroppens Farve er glindsende metalgrøn. Antennernes Rodled gule paa Nederranden; det 3die Led triangulært, lidet spidst; Forhofterne hvidskinnende; Spidsen af de bageste Skinnebeen smal sortagtig; alle Fødderne sorte: det 1ste Led paa dem alle guult med sort Spidse, men paa Hunnens Bagfødder næsten ganske sort. Mellem- og Baglaarene have een Terminalbørste; Nederranden er ucilieret. Squamæ sorthaarede. Vingerne graaagtigt-klare: hos Hannen Spidsen bredt afrundet, og Spidse-Trediedelen ved Forranden bedækket af en sortbruun Plet. — Paa Amager, paa Tidsler; sjelden.

2. Antennerne ganske sorte.

*. Benene gule.

24. *D. nubilus.* Obscure æneo-viridis, nitidus; hypostomate albido; antennis sub-acutis nigris; pedibus pallide-flavis: coxis anticis basi posterioribusque fere totis cinereis, tarsis anterioribus fuscis: metatarso basi flavo, posticis tibiarumque apice late atris; femoribus posticis apice macula fusca. — Long. $1\frac{1}{2}$ lin.

Mas. antennarum articulo ultimo ovato; lamellis albidis vix fusco-marginatis, brevissime ciliatis; squamis flavido-ciliatis; alis dimidio apicali ad marginem anteriorem infuscatis; nervo costali immaculato.

Fem. antennarum articulo ultimo brevi-triangulari, acuto; squamis nigro-pilosis; alis fuscescentibus.

Meig. 4. 96. 39. Stann. Isis 1831. 133. 26

Temmelig liig den foregaaende, men er noget større, og har en mindre reen metalgrøn Farve. Den udmærker sig strax ved den sortagtige Plet paa Spidsen af Baglaarene, og navnlig Hannen ved det langagtig-ovale 3die Antenneled, de guul-cilierede Squamæ, neppe mørkt-randede og yderst kort cilierede Halelameller, samt ved at Vingernes dunklere Farve ubegrændset udbreder sig paa Spidse-Halvdelen langs med Forranden. De bageste Skinnebeen have en bred sort Spidse; hele Bagfoden er kulsort; de to forreste Par Fødder sortagtige: 1ste Led guult med mørk Spidse. Den 4de Længdeaares Bøining er dyb, stumpvinkelformig, og ligger midt imellem Tværaaren og Vingespidsen. — Sammen med den foregaaende; men er mindre sjelden.

25. *D. ungulatus:* Æneo-viridis; hypostomate albido; palpis antennisque nigris: horum articulo ultimo triangulari, sub-acuto; coxis anticis apice pedibusque flavis: tibiis posticis apice tarsisque nigris: metatarso anteriorum flavo; femoribus intermediis spinis terminalibus 3 l. 4, posticis 4 l. 5. — Long. 3 lin.

Mas. femoribus omnibus dimidio apicali nigro-ciliatis *): ciliis anticorum brevioribus, posticorum longissimis; lamellis flavescentibus, apice late nigro-limbatis, ciliatis; alis linea costali nigra.

Fem. femoribus absque ciliis, alis absque stigmate.

Fall. Dolich. 9. 2. Meig. 4. 80. 13. Macq. Dolich. 62. 8. et Buff. 1. 462. 15. Zett. Ins. Lapp. 708. 2. Stann. Isis 1831. 130. 25.

Var. b. (mas.) hypostomate flavescente.

Var. c. (mas. & fem.) thorace chalybeo. — Stann. l. c.

Var. d. (mas. & fem.) totus chalybeus. Stann. l. c.

D. chalybeus. Meig, 4. 79. 10. — Macq. Buff. 1. 462. 13. (non Wiedm.)

---

*) Hos Stannius "pallido-ciliatis" — en høist besynderlig Afvigelse hos denne almindelige Art.

Ansigtet er i Reglen hvidagtigt hos begge Kjøn, dog har jeg ikke sjelden fundet det guulgraat hos Hannen. Palperne ere sorte. Hofterne mørkegraae: paa de forreste den nedre Halvdeel, paa de øvrige ikkun den yderste Spidse guul. Forfødderne ere tiltagende mørke mod Spidsen; Mellemfødderne sortagtige: 1ste Led guult med sort Spidse; Bagfødderne og en bred Spidse af de bageste Skinnebeen kulsorte. Vingerne næsten klare; den 4de Længdeaare udløber mere end en Celles Brede foran Vingespidsen. — Almindelig.

* * Benene sorte.

26. *D. picipes.* Atro-virescens, nitidus; hypostomate albido; antennis longiusculis, palpis pedibusque nigris, genubus testaceis; alis medio arcuatim subdilatatis, juxta costam infuscatis. — Long. $2\frac{1}{2}$ lin.

Mas. lamellis sordide pallidis, late nigro-marginatis, ciliatis; alarum nervo costali in medio incrassato, nigro.

Fem. nervo costali in medio sub-incrassato, nigro.

Meig. 4. 76. 4. Stann. Isis 1831. 138. 32. — *D. plebejus* Zett. Ins. Lapp. 710. 11.

Antennerne ere temmelig store: Hannens lidet længere end Hovedet, Hunnens kortere; det 3die Led triangulært, spidst. Alle Hofterne og Benene ere sorte: paa Spidsen af alle Laarene og af de to forreste Par Skinnebeen en lille rødguul Plet. Mellem- og Baglaarene have een Terminalbørste; Nederranden er uden Cilier. Halterne og Squamæ ere bleggule, de sidste sort-haarede paa Randen. Vingerne ere graaagtige, langs med Forranden sortagtige: denne, især hos Hannen, bueformigt udvidet paa Midten; Randaaren tyk, sort. — I Moser i Dyrehaven i Mai og Juni; temmelig sjelden.

27. *D. vitripennis.* Obscure violaceo-æneus; hypostomate argenteo; antennis mediocribus, palpis pedibusque nigris, trochanteribus omnibus, tibiis metatarsisque anterioribus testaceis; alis hyalinis. — Long. 1½ lin.

Mas. pedum posticorum femoribus infra albido-ciliatis, tibiis medio incrassatis; lamellis albidis, nigro-marginatis, ciliatis; alis puncto costali nigro.

Fem. pedibus omnibus simplicibus; tibiis posticis piceis l. fusco-testaceis, apice late nigro.

Meig. 4. 78. 7. Stann. Isis 18 1. 134. 28.

Hannens Antenner ere omtrent af Hovedets Længde, Hunnens kortere: Yderleddet triangulært, spidst. Det 2det Hofteled, de bageste Knæe, For- og Mellembenenes Tibier og 1ste Fodled ere rødliggule; de bageste Skinnebeen hos Hannen meget tykke, noget flade, hos Hunnen mørke- eller lysebrune med en bred sort Spidse. Mellem- og Baglaarene have een Terminalbørste, de sidstes Nederrand er hos Hannen bevoxet med enkeltstaaende hvidagtige Cilier. Bøiningen af den 4de Længdeaare er dyb, stumpvinkelformig, og ligger indenfor den 5te Aares Udløb i Bagranden. — I Moser i Dyrehaven; sjelden.

28. *D. campestris.* Atro-virescens, nitidus; hypostomate flavo-griseo; incisuris abdominis, antennis pedibusque nigris: tibiis omnibus metatarsisque anterioribus testaceis, tibiis posticis apice nigro; alis grisescentibus. — Long. 2 lin.

Mas. lamellis nigro-fuscis, marginibus nigris; interno flavido, apicali externoque nigro-ciliatis; femoribus posticis infra sub-ciliatis.

Fem. femoribus omnibus absque ciliis.

Meig. 4. 78. 8. Stann. Isis 1831. 136. 30.

Antennerne ere kortere end Hovedet, hos begge Kjøn lige smaa: Yderleddet kort-triangulært, spidst. Ansigtet blegguulgraat. Øinene fiint hvid-dunede. Brystsiderne og

Hofterne mørkegraae. Skinnebenene klart rødliggule: de bageste med bred sort Spidse; 1ste af de to forreste Par Fødder meer eller mindre guult ved Basis. Mellemlaarene have som oftest 2, Baglaarene 1, sjelden 2 Terminalbørster, de sidste ere mørkt haarede paa Nederranden. Vingernes 2den, 3die og 4de Længdeaare ere lige, næsten parallele: den 4de noget stumpvinkelformigt bøiet; Randaaren uden Stigma. — Almindelig ved Leersøen i Juli og August.

29. *D. lepidus.* n. sp. Atro-aureo-virescens, nitidus; hypostomate angusto, ochraceo; incisuris abdominis, antennis pedibusque nigris: tibiis metatarsisque anterioribus fusco-testaceis; alis fuscescentibus. — Long. 2 lin.

Mas. lamellis albidis, late nigro-marginatis, brevissime ciliatis; femoribus posticis infra nigro-ciliatis, tibiis posticis incrassatis, alis linea costali nigra.

Hannen. Denne ligner overordentlig den af den foregaaende Art, men skjælnes ved: det smallere, dunkelgule Ansigt; Kroppens endmere guldglindsende Metalfarve, paa Thorax blaaagtig; noget bredere Antenner; ganske sorte, tykke Bag-Tibier; samt hvide, sort-randede Halelameller. Mellem- og Baglaarene have een Terminalbørste, de sidste ere mørkt cilierede. Vingerne ere svagt sortagtige; 3die og 4de Længdeaare bue sig mod hinanden henimod Spidsen: den 4de ikkun lidet, men dog stumpvinkelformigt bøiet, og udløber langt foran Vingespidsen; Randaaren har en tyk, kulsort Linie. — Ved Leersøen i Slutningen af Mai; kun een Gang truffet.

Section II. Bagfoddernes 1ste Led uden Torne. Vingernes 4de Længdeaare næsten lige, uboiet.

A. Bagfoddernes 1ste og 2det Led omtrent lige lange.

1. Antenneborsten kort-fjedret.

30. *D. nobilitatus.* Viridi-aureus; hypostomate argenteo; coxis anticis pedibusque pallide flavis; antennis, tibiarum posticarum apice tarsisque nigris: metatarso antico flavo. — Long, 3 lin.

Mas. lamellis nigris, ciliatis; alis basi vitreis, medio nigro-fuscis, summo apice niveis.

Fem. alis infuscatis, basi apiceque vitreis.

Fabr. Antl. 268. 6. Fall. Dolich. 13. 12. Meig. 4. 75. 1. Macq. Dolich. 59. 1. et Buff. 1. 459. 1. Staeg. Isis. 1831. 140. 34.

var b. thorace cupreo, aut cupreo-lineato.

Antennerne ere korte: Yderleddet bredt-triangulært, spidst; Borsten tydeligt fjedret. Mellem- og Baghofternes 1ste Led graat, hvidagtigt skinnende. Mellemlaarene have een Terminalborste baade paa den forreste og bageste Side, undertiden to paa den forreste; Baglaarene ikkun een Borste, paa Forsiden. Vingernes 2den, 3die og 4de Længdeaare ere hos Hannen bølgeformigt buede, hos Hunnen næsten lige: den 4de ikkun boiet ved Tværaaren, hvorfra den løber i skraa Retning mod Forranden. — Almindelig i Nærheden af Vandet.

31. *D. chalybeus.* Obscure chalybeus, cupreo micans: hypostomate albido; fronte cærulea: antennis nigris, basi subtus rufis; coxis anticis pedibusque flavis: horum posticorum femoribus apice tibiisque nigricantibus; tarsis nigris: metatarsis anterioribus flavis; alis fuliginosis. — Long. 2 lin.

Mas. lamellis sordide flavis, nigro-marginatis, ciliatis.
Fem. hypostomate latiori.

Wiedm. Zoolog. Mag. I. 72. 18. Stann. Isis 1831. 142. 35. (non Meig. Macq.*)

Farven er mørk-oliven: Thorax med staalblaat, Bagkroppen med kobberagtigt Skin. Antennernes Rodled er rødligt, med mørk Overrand; Yderleddet kort-triangulært, sort; Børsten meget kort fjedret. Forhofterne have en mørk Plet ved Basis. Mellem- og Baghofterne ere mørkegraae med guul Spidse. Baglaarenes Spidse er meer eller mindre mørk; de bageste Skinnebeen brune, tiltagende sorte mod Spidsen; hele Bagfoden kulsort; de to forreste Par Fodder sorte: 1ste Led guult med sort Spidse. Mellem- og Baglaarene have een Terminalbørste. Vingerne ere brune: Roden klar; 3die og 4de Længdeaare omtrent parallele: den 4de uden Bøining.

Denne Art, der hidtil har været anseet for meget sjelden, forekommer i stor Mængde i en Grøft ved Leersøen, fornemmelig paa Sium latifolium, fra Mai til Septbr., men vides ei at være truffet andensteds her.

2. Antenneborsten næsten nøgen.

32. *D. germanus.* Æneo-viridis; hypostomate albido; coxis anticis pedibusque flavis; antennis obtusis, tibiis posticis apice late tarsisque nigris: metatarsis anterioribus flavis; alis infuscatis. — Long. 2 lin.

Mas. antennis capite fere longioribus; lamellis parvis, nigris, apice pilosis.

Fem. antennis capite brevioribus.

Wiedm. Zool. Mag. I. 71. 17. Fall. Dolich. 14. 14. Meig. 4. 95. 36. Macq. Dolich. 72. 28. et Buff. I. 461. 8. Stann. Isis 1831. 251. 40.

---

*) cfr. *D. ungulatus*, Nr. 25, var. d.

Ansigtet ſer ſølvhvidt, undertiden noget guulagtigt. Det 3die Antenneled ovalt med afrundet Spidſe. Bryſtſiderne og det 1ſte Led af de to bageſte Par Hofter graae. Den nedre Trediedeel af de bageſte Skinnebeen, hele Bagfoden, ſamt de fire ſidſte Led paa For- og Mellemfødderne ere ſorte. Vingerne bruunagtige: 3die og 4de Længdeaare buede mod hinanden: den 4de uden mærkelig Bøining. — Almindelig i Skovene.

33, *D. nigripennis.* Æneo-virescens; hypostomate albido; proboscide exserta; antennis elongatis, sub-acuminatis pedibusque nigris, horum anteriorum femoribus apice tibiisque testaceis; alis nigricantibus. — Long. $1\frac{1}{3}$ lin.

Mas. antennis capite fere dimidio longioribus; lamellis brevibus, nigris, margine pilosis.

Fem. antennis capite parum longioribus.

Fall. Dolich. 15. 16. Meig. 4. 102. 52. Macq. Dolich. 74. 32. et Buff. 1. 461. 9. Staun. Isis 1831. 253. 42.

Denne Art udmærker ſig iſær ved den indtil Hovedets halve Længde fremſtaaende Proboscis. Antennerne ere lange og ſpidſe: det 1ſte og 3die Led omtrent af lige Længde. Bryſtſiderne graaagtige. Hofterne mørkegraae. Benene ſorte; paa de to forreſte Par Laarenes Spidſe ſamt Skinnebenene rødliggule. Mellem- og Baglaarene med een Terminalbørſte. Haltererne og Squamæ gule. Vingerne ſortagtige: den 3die Længdeaare lidet buet mod den 4de, denne ganſke lige, uden Bøining. — Paa Skovſletter, i Juli og Auguſt; temmelig ſjelden.

B. Bagføddernes 1ſte Led kortere end det 2det.

a. Benene gule, Fødderne meer eller mindre mørke.

34. *D. chrysozygos.* Aureo-viridis, antennis subacuminatis ochraceis, apice fuscis; coxis anticis pedibusque

flavis: femoribus posticis summo apice, tibiis posticis dimidio apicali tarsisque omnibus nigris: anticis abbreviatis — Long. 2 lin.

Mas. hypostomate lineari, flavido; articulis tarsorum anticorum 2 basalibus medio annulo albo; lamellis nigro-fuscis, crenatis, ciliatis.

Fem. hypostomate lato, albo; tarsis anticis articulo 1mo flavo, 2do fuscescente, apicalibus nigris.

Wiedm. Zoolog. Mag. 1. 71. 16. Meig. 4. 93. 33. Macq. Dolich 71. 26. et Buff. 1. 460. 4. Stann. Isis 1831. 259. 48

Hannens Ansigt er linieformigt, guldguult, Hunnens bredt, hvidt. Antennerne saa lange som Hovedet (Hunnens kortere) gule: det 3die Led ovalt, tilspidset; Overranden og Spidsen mørke. Forhofterne ere ganske gule, de øvrige mørkegraae med guul Spidse. Baglaarenes Spidse har paa Oversiden en mørk Plet; den nederste Halvdeel af de bageste Skinnebeen er sortagtig; Mellem- og Bagfødderne ganske sorte; Forfødderne kortere end Skinnebenet, sorte, hos Hannen: 1ste og 2det Led hvide med sort Rod og Spidse; hos Hunnen 1ste Led guult med sort Spidse, de øvrige sortagtige. Vingerne ere lidt bruunagtige; den 4de Længdeaare meget lidet bøiet, noget buet, og udløber temmelig langt foran Vingespidsen. — I Grosserer Westermanns Samling, fra Omegnen af Kiel.

35. *D. ærotus.* Obscure æneo-viridis; hypostomate nigro (mas.) aut cano (fem.); antennis mediocribus, nigris; pedibus flavis: articulis tarsorum apicalibus 4 fuscis; alis hyalinis. — Long. $1\frac{1}{2}$ lin.

Mas. hypostomate angusto, nigro, apice puncto albo; antennarum articulo ultimo oblongo-triangulari, acuto; lamellis brevibus, nigris, margine brevissime pilosis.

Fem. hypostomate lato, cano; antennarum articulo ultimo brevi-triangulari, acuto.

Fall. Dolich. 15. 17. Meig. 4. 98. 43. Macq. Dolich. 74. 31. et Buff. 1. 460. 5. Zett. Ins. Lapp. 711. 16. Stann. Isis 1831. 258. 47.

Ansigtet er hos Hannen meget smalt, sort, med en hvid-skinnende Plet over Mundaabningen; hos Hunnen bredt, hvidgraat. Panden graaagtigt støvet. Antennerne neppe saa lange som Hovedet (Hunnens kortere), Børsten meget tyk. Hofternes 2det Led, Benene og alle Fodderues 1ste Led ere gule: dette med sort Spidse; de øvrige Fodled mørke. Vingerne ere næsten klare: 3die og 4de Længde-aare lige og parallele: den 4de udløbende netop i Vinge-spidsen; Tværaaren staaer lodret mod Forranden og ligger lidet nærmere Roden end Vingespidsen. — Almindelig.

36. *D. assimilis.* n. sp. Obscure æneo-viridis; hypostomate in utroque sexu cano; antennis mediocribus, nigris; coxis cinereis; pedibus flavis: posticorum tibiis apice tarsisque fuscis: metatarso basi flavo; articulis tarsorum anteriorum apicalibus 4 fuscis; alis infuscatis. — Long. $1\frac{1}{2}$ lin.

Mas. lamellis brevibus, nigro fuscis, margine brevissime pilosis.
Fem. hypostomate latiori.

Meget liig den foregaaende, men adskiller sig ved følgende bestemte Karakterer. Ansigtet er ogsaa hos Hannen hvidgraat, og noget bredere. Halelamellerne ikke reent sorte, men ikkun brune eller sortagtige. Vingerne noget mørke: den 3die Længdeaare buet mod den 4de, denne lidt bøiet ved Tværaaren, dernæst lidet buet og udløber tæt foran Vingespidsen; Tværaaren er noget skraa, og ligger netop paa Midten af Vingen. Spidsen af de bageste Skinnebeen er mørk; det 1ste Led af Bagfoden næsten heelt sort.

37. *D. celer.* Obscure æneo-viridis; capite cinereo-albido; antennis acutis, nigris: seta sub-plumosa; coxis cinereis; pedibus flavis: articulis tarsorum apicalibus 4 fuscis; alis fuscanis. — Long. $1\frac{1}{4}$ lin.

Mas. antennarum articulo ultimo oblongo-triangulari; lamellis parvis, flavis, sub-ciliatis; alis linea costali nigra (inter radicem ostiumque nervi longitudinalis 1mi).

Fem. antennarum articulo ultimo brevi-triangulari, nervo alarum costali ad basin sub-incrassato.

Meig. 4. 84. 18. Stann. Isis. 1831. 262. 50.

En eiendommelig Karakteer for denne og den følgende Art er, at den sorte, hos Hannen stærkt udtrykte, Linie paa Randaaren ligger mellem Roden og den 1ste Aares Udløb, medens den hos alle de øvrige Arter, der have en saadan, ligger paa selve Aarens Udløbspunkt i Randen. Ansigtet er hvidt; Panden hvidgraa, hos Hunnen mere bruungraa. Det 1ste Led af alle Fødderne er guult med mørk Spidse, de øvrige fire Led ganske mørke. Vingernes 3die og 4de Længdeaare ere næsten lige; Tværaaren lodret mod Forranden, beliggende lidet nærmere Vingeroden end Spidsen. — Almindelig.

38. *D. brevicornis.* n. sp. Obscure æneo-viridis; capite cinereo, antennis brevibus, nigris: seta nudiuscula; coxis cinereis; pedibus flavis: articulis tarsorum apicalibus 4 fuscis; alis fuscanis, — Long. $1\frac{1}{4}$ lin.

Mas. articulo antennarum ultimo brevi-triangulari: lamellis parvis, nigris, vix ciliatis; alis linea costali nigra (inter radicem ostiumque nervi longit. 1mi).

Hannen. I Eet og Alt liig den foregaaende, med Undtagelse af: Antennerne, der ere kortere: det 3die Led kort-triangulært, spidst, med neppe haaret Børste; Halelamellerne, ganske sorte: Randen korthaaret; samt Vingerne, som ere bredere: Forranden noget udbuet.

39. *D. metallicus.* Obscure æneo-viridis; capite cinereo-albido; antennis brevibus, nigris; coxis cinereis; pedibus flavis: tarsis apice fuscis; alis infuscatis. — Long. $1\frac{3}{4}$ lin.

Mas. hypostomate angustato; lamellis parvis, testaceis, vix ciliatis.

Fem. hypostomate lato.

Stann. Isis 1831. 262. 51. *D. fumipennis*, mihi olim.

Ansigtet er lysegraat: Hannens smalt, linieformigt, Hunnens bredt; Panden askegraat støvet. Antennerne korte: Yderleddet kort-triangulært, spidst, med tyk, fiinhaaret Børste. Fødderne ere tiltagende mørke mod Spidsen: paa Bagfødderne de fire sidste Led mørke. Vingerne bruunagtige: 3die og 4de Længdeaare lige, parallele; Tværaaren lodret mod Forranden, beliggende lidet nærmere Vingespidsen end Roden. — Ved Leersøen, noget sjelden.

Anmk. Denne er temmelig liig alle de foregaaende Arter af denne Afdeling, men afviger fra dem alle ved Størrelsen, Hannens smudsigt bruungule Halelameller, samt de mindre mørke Fødder. Den skjælnes desuden: fra D. ærosus ved de røgfarvede Vinger og Hannens graa Ansigt; fra D. assimilis ved det lige og paralelle Løb af Vingernes 3die og 4de Længdeaare, ligesom fra begge ved den graa Pande; fra D. celer og brevicornis ved Aareløbet og Manglen af den sorte Linie paa Costalaaren.

b. Benene for Størstedelen sorte.

40. *D. cupreus.* Obscure æneo-viridis, nitidus; hypostomate albido, fronte grisea; antennis brevibus pedibusque nigris: coxarum femorumque apice, tibiis metatarsisque omnibus testaceis; alis infuscatis. — Long. $1\frac{1}{2}$ lin.

Mas. lamellis parvis nigris, vix ciliatis; tibiis intermediis incrassatis, sub-curvatis; alis linea costali nigra (post ostium nervi longitud. primi).

Fem. tibiis omnibus simplicibus; alarum linea costali vix perspicua.

Fall. Dolich. 15. 15. Meig. 4. 98. 42. Macq. Dolich. 73. 30. et Buff. 1. 460. 6. Staun. Isis 1831. 260. 49.

Ansigtet er hos begge Kjøn forholdsviis temmeligt bredt, hvidgraat; Panden mørkegraat støvet. Antennerne sorte: Yderleddet kort-triangulært. Brystsiderne og Hofterne mørkegraae. Benene sorte: det 2det Hofteled, Laarenes Spidse, samt Skinnebenene og det 1ste Led af alle Fodderne ere guulagtige: dette med mørk Spidse. Hannens mellemste Skinnebeen ere meget tykkere end de bageste og noget buede mod Spidsen. Vingernes 3die og 4de Længdeaare næsten lige, kun paa Midten lidet mere fjernede; den 4de udløber i Vingespidsen; den sorte Linie paa Costalaaren strækker sig fra den 1ste Aares Udløb til udfor Tværaaren; hos Hunnen er den ikke ganske borte. — Temmelig almindelig ved Vandet.

41. *D. angustifrons*. n. sp. Obscure æneus; hypostomate albo; fronte grisea; antennis brevibus pedibusque nigris: coxis apice tibiis omnibus metatarsisque anterioribus testaceis; alis sub-infuscatis. — Long. 1 lin.

Mas. hypostomate lineari; lamellis parvis, nigris, vix ciliatis; tibiis omnibus simplicibus, posticis apice late nigro-fusco; alis absque stigmate.

Ligner meget den foregaaende, men adskiller sig ved: mindre Størrelse; neppe mørke Vinger: 3die og 4de Længdeaare lige og parallele, Randaaren uden sort Linie; sorte Laar uden guul Spidse; hele Bagfoden og en bred Spidse af de bageste Skinnebeen sortagtige; samt ved simple (lige og tynde) Tibier paa Mellembenene. — Flere Hanner paa Vandplanter, i Juni; Hunnen ukjendt.

Critiske Bemærkninger om nogle danske Orchideer

af

S. Drejer.

I. Platanthera. Richd.

1. *P. solstitialis* antheræ loculis ovali-oblongis parallelis, staminodiis globosis, calcare lineari.

Synon. Orchis alba bifolia minor calcari oblongo. Seguier plt. veron. (1745) p. 190. no. 687.

O— radicibus conicis labello lingulato simplicissimo. Gmel. fl. sibir. I. (1747) p. 16 (ex parte).

O— bifolia Crantz. stirp. austriac. II. 6. (1769) p. 506 (mentionem hujus facit sub obs. II.) — Scopoli fl. carniol. Ed. 2 II. (1772) p. 186 (ex parte.)

O— bifolia *β*. Leers fl. herborn. (1775) p. 190. — Lightfoot fl. scot. I. (1777) p. 512. — Smith fl. britt. III. (1804) p. 919.

O— bifolia var. 2. Roth tent. fl. germ. II. 2. (1793) p. 377.

O— bifolia *β* macroglossa Wallr. sched. crit. in fl. hal. (1822) p. 486. (? — excl. certe syn. Hall.)

O— bifolia Sobolewsky fl. petrop. (1799) p. 208. No. 577! Bieberst. fl. taur. cauc. II. (1808) p. 362 n. 1832 (saltem ex parte; excl. syn. Hall. et Naumb.) — Bertolon. amoen. ital. (1819) p. 414 no. 297! Wimmer et Grabowsk. fl. siles. II. (1829) p. 258! — Gaud. fl. helv. V. (1829) p. 424 no. 205 (! — sed synonymia purganda) et app. p. 498, descr. opt.!

Satyrium bifolium Wahlenb. fl. suec. Ed. 2. II. (1833) p. 579.

Habenaria bifolia Mackay fl. hib. (1836) p. 277 (excl. syn. Engl. Bot. et Smith fl. brit.)

Platanthera solstitialis Drej. in Krøyers naturh. Tidsskr. II. (1839) p. 428.

P— bifolia Koch synops. fl. germ. et helv. (1838) p. 690 (excl. syn. Wallr. !) — Rabenh. fl. lusat. I. (1839) p. 243. — Nees v. Esenb. gen. plant. fl. germ. fasc. 5 (in textu). — Düben in Lindbl. botan. Notis. 1839 no. 7 p. 87. — Hegetschweiler Flora d. Schw. (1840) p. 872. — Hartman in Lindbl. bot. Not. 1841 p. 105. — Wimmer Fl. von Schles. preuss. u. oesterr. Anth. (1841) p. 362!

Icon. Seguier l. c. t. 15 f. 10 (rudis). — Schkuhr bot. Handb. III. t. 271. (flos). — Svensk Botan. t. 314 (bona). — Nees ab Esenb. l. c. fasc. 5 (opt.!) — Fl. Dan. fasc. 40 t. 2360 et 61 ined.

Denne Art voxer meget almindelig over hele Landet, paa høie Enge, Marker, Hedebanker o. s. v. — Jeg har iagttaget følgende Former, hvoraf især de to første gaae uden Grændse over i hinanden.

α. latiflora petalis acuminatis superne conniventibus apicibus adscendentibus, androstylio apice rotundato. — Fl. Dan. t. 2360 ined.

Orchis solstitialis Bngh. ex Rchb.

Platanth. bifolia Rchb. in Mössl. Handb. d. Gewächsk. II. (1828) p. 1565. (excl. syn. Hall. et Engl. Bot.) — Id. fl. germ. exc. (1830) p. 120 (excl. syn. E. B.) et p. 140[17], no. 817. — Id. Iconogr. Cent. 9 fig. 1143.

P— solstitialis Drej. fl. hafn. exc. (1838) p. 272.

β. densiflora petalis obtusis apice conniventibus, androstylio apice truncatulo v. subemarginato. — Fl. D. t. 2361 ined.

P— brachyglossa Rchb. fl. germ. exc. p. 140[17] no. 817b. (excl. syn. Wallr.) — Iconogr. Cent. 9 f. 1141.

λ. patula petalis obtusis a basi ad apicem divergentibus, androstylio apice obtusato. — Fl. Dan. t. 2361 fig. i (flos.)

Af denne sidste Varietet har jeg kun fundet eet Exemplar paa den for de kjøbenhavnske Botanikere noksom bekjendte høie Eng bag Flaskekroen; jeg indplantede dette Exemplar i den botaniske Have, men det kom senere ikke frem.

Saaledes som Arten her er omskreven, anseer jeg den for en meget naturlig og constant Art, der er aldeles for-

skjellig fra den følgende, og navnligen udmærker sig især ved Blomstens heelt forskjellige Physiognomie. Har man først faaet et Blik for disse to Arters Habitus, vil man lettelig gjenkjende dem, selv i Afstand, men for Begynderen, der vil forskaffe sig Kjendskab til dem, er det nødvendigt at betragte dem nærved, og især deelesheð at lægge nøie Mærke til Blomstens inderste Dele; hverken Blomsterdækket eller Frugten, eller Bracteer, Stængler, Blade og Knoller afgive et sikkert Kjendetegn. Jeg har Grund til at formode, at det ligeledes er disse Dele, der skulle afgive diagnostiske Kjendetegn for andre nærbeslægtede Arter af denne Familie; i det Følgende kommer jeg til at anføre et nyt Exempel herpaa, og jeg antager, at man lettere ad denne Vei vil komme paa det Rene med de critiske Arter, der ere saa nær beslægtede med Orchis latifolia; det var ogsaa at ønske, at Autopter vilde i denne Henseende undersøge de forskjellige Former, som gaae under Navn af Orchis eller Gymnadenia conopsea.

Platanthera solstitialis er i det Hele mindre og spædere end den følgende; den har mindre, mere hvidlige, mere vellugtende, tættere siddende Blomster, med en tyndere og spidsere Honningspore, ligesom Blomsterdækkets Blade ere smallere og tyndere. — Den øverste Deel af Griffelstøtten (androstylium Lk., gynostemium Rchd., columna staminifera Hall, columella o. s. v.) indtages som bekjendt af Støvknappens tvende Rum (loculi), der ere adskilte ved et bredt, grønt, ofte ovenfor Støvknappen fremragende Legeme, Baandet (connecticulum Lk., connectivum DC., connexivum Kth.). Paa hver Side af Støvknappen, omtrent ved Rummenes Fod, sidder et kirtlet Legeme, der er en uudviklet Støvknap (staminodium); ved dem bliver det oprindelige Tretal i Orchideeblomsten suppleret. For Fuldstændighedens Skyld

skal jeg endnu tilføie, at hvert af Støvknappens Rum, der aabner sig fortil ved en Spalte, indeholder en guul, klæbrig, grynet, tvespaltet Støvmasse (pollinarium), som ved Modenheden træder ud af Spalten. (Disse to Støvmasser var det, Linnee antog for Støvdragere, hvorfor han henregnede Orchideerne til Diandria; og endnu stedse bedrages Begynderne af dem). Enhver af Støvmasserne er forneden affsmalnet i en Stilk (caudicula Rchd.), der er befæstet omtrent paa Midten af et lidet, rundagtigt, noget klæbrigt Legeme (retinaculum Rchd.), som ikke er indesluttet i Støvknappens Rum. Denne hele øvre Deel af Griffelstøtten, der endnu tilhører Støvdrageren (og derfor og er kaldt pars staminea), gaaer nu nedenfor Støvknappen over i en i Almindelighed smallere, rund eller halvrund Søile (Griffeldelen, pars stylina), paa hvis fortilvendte Flade det klæbrige Ar (stigma; Saftplet, gynizus Rchd.) befinder sig.

Ved en opmærksom Betragtning af den her beskrevne Griffelstøtte, hvis Størrelse er for betydelig til at lægge nogen Hindring iveien for Undersøgelsen, ville de væsenlige Kjendetegn imellem denne og den følgende Art lettelig falde i Øinene. P. solstitialis har ovalt-aflange Rum af Støvknappen, hvis Midtlinier ere fuldkommen parallele, saa at den hele øvre Deel af Griffelstøtten omtrent har lige Brede overalt. De to Kirtler (staminodia) ere kugelrunde, og sidde umiddelbart ved Basis af Støvknappenes Rum. Arret eller Griffeldelens øverste Part begrændses foroven af Baandet (connecticulum) ved en opad-convex Bue lige ved Basis af Støvknappen, og hæver sig ikke op imellem dennes Rum.

2. *P. chlorantha* antheræ loculis obovato-cuneatis basi valde distantibus, staminodiis obovato-elongatis, calcari ad apicem clavato dilatato compresso.

Syn. Orchis radicibus conicis labello lingulato simplicissimo. Gmel. fl. sib. I. (1747) p. 26 (ex parte).

O— radicibus oblongis labello lineari. Haller hist. stirp. indig. Helvet. II. (1768) p. 146 (descr. opt.!)

O— bifolia Crantz stirp. austriac. II. 6. p. 504! cfr. præsertim Obs III! — Scop. fl. carr. Ed. 2. II. p. 186 no. 1102 (ex parte; citatis enim et hujus et præcedentis synonymis, utramque describit) — Leers fl. herb. p. 90. n. 687 (diagnosis certe nihil docet, sed var. β omnino præcedens) — Ligthf. fl. scot. I. p. 152! — Allion. fl. pedemont. II. (1785) p. 145 no. 1820 (vix dubie; non enim allegat nisi hujus synonyma certissima: Hall., Scop., Camer.; Vaill.; quod apud autorem accuratissimum magni momenti) — Roth Tent. fl. germ. II. 2. p. 377 — Smith fl. britt. III. (1804) p. 918! — Lois. Desjongch. fl. gall. Ed. I. (1807) p. 602 (sine dubio) — Biberst. fl. taur. caus. III. (1819) p. 599 (sine dubio) — Roth man. fl. germ. III. (1830) p. 1240!

O— montana Schmidt fl. boëm. Cent. I. (1793) p. 35 no. 49 (sine dubio, quanquam sub sua O. bifolia „labio acuto" synonyma hujus commiscuit).

O - bifolia β brachyglossa Wallr. sch. cr. p. 486 (? — excl. synon. Fl. Dan., Leers, Roth).

O— bifolia β elatior floribus inodoris Gaud. fl. helv. V. p. 425.

O— virescens Zollik. ap. Gaud. fl. helv. V. app. p. 497 (descr. opt.!)

Platanthera chlorantha Custor sec. Rchb. in Mössl. Handb. II. p. 1565. — Rchb. fl. germ. exc. p. 120 et 140[1] n. 818. — Koch. syn. p. 690 (excl. syn. Wallr. ?) — Drej. fl. hafn. exc. p. 273 — Düben in Lindbl. bot. Not. 1839. Nr. 7 p. 87! — Hegetschw. Fl. d. Schw. p. 872 no. 2593. — Hartm. in Lindbl. botan. Not. 1841. p. 425. — Wimm. Fl. v. Schles. preuss. u. oesterr. Anth. (1841) p. 362.

P— bifolia var. Rabenh. fl. lusat. I. p. 244.

Habenaria chlorantha Hook. Engl. Fl. ed. 3. p. 376. — Mackay fl. hib. (1836) p. 278.

Icon. Lobel. plant. s. stirp. hist. p. 88; eadem Lob. ic. p. 178 f. sin (cum Dodonæo, Gerardo aliisque iconem Lobelii recudentibus).

Vaill. bot. par. t. 30 f. 7! — Hall. hist. t. 35 (opt.!) — Naumb. in Ust. Ann. d. Bot. IX. tab. 1 figg. 1—3. 13. 16—17! (analyses instructivæ). — Engl. bot. I. t. 22! — Rchb. icon. Cent. 9. fig. 1145 (minus bona) — Fl. Dan. fasc. 40 ined. t. 2362.

Denne Art voxer almindelig, dog maaskee i det Hele lidt mindre hyppigt end den foregaaende, over hele Landet, helst paa mere fugtige Steder, i Nærheden af Kildevæld, i høi Græsskygge o. s. v. — Den er større og robustere, har bredere og kraftigere Blade, flere, fjernere og større, mere grøntladne, svagere lugtende Blomster, en længere, henimod Spidsen lancetformig-kølleformigt udvidet Spore. — Disse Egenskaber udmærke den allerede i Afstand. Griffelstøttens Dannelse giver Blomsten et eiendommeligt Physiognomi. Støvknappens Rum nemlig have en mere langstrakt Form, ere oventil tykkere, nedad smallere, og da de divergere ved Basis lade de et meget bredere Rum imellem sig forneden end foroven. De to Kirtler have omtrent samme Form som Rummene, de begynde nedenfor disses Basis, og strække sig op til henimod deres Midte. Den hele Griffelstøtte faaer derved et ganske andet Udseende, saavel naar den sees fra Siden og bagfra, som forfra. — Ogsaa Arret er meget forskjelligt; Griffeldelens forreste Flade nemlig begrændses ikke oventil ved Basis af Støvknappens Rum, men idet disse ligesom trække sig ned paa Siderne af den, indfatte de den for oven med deres nederste smallere Ende; selve Griffelfladen begrændses foroven af en lige Linie med en liden Fremragning i Midten. — Medens hos P. solstitialis den øverste eller pars staminea er den overveiende, og udgjør den største Deel af den hele Griffelstøtte, er hos P. chlorantha det modsatte Tilfældet; her er det Griffeldelen der behersker den øvre Deel; idet den trænger ind imellem

Støvknappens Rum, fjerner den disse fra hinanden, og indtager den største Plads imellem dem.*)

Bemærkninger ved disse Arters Synonymie.

Saalænge man ikke tænkte paa, at der kunde søges Artskjendetegn andetsteds, end i visse af Plantens Dele, som Roden, Bladene, Inflorescentsen o. s. v., og navnligen saalænge man ikke tog Hensyn til Griffelstotten hos Platantherene, kunde disses Artsforskjellighed ikke opfattes, eller om man og ved det characteristiske i Habitus kunde faae en Anelse herom, saa lod dette sig dog ikke udtrykke

---

*) Det er vanskeligt ved Ord at meddele en anskuelig Forestilling om disse Dele. Jeg har ovenfor søgt at udtrykke mig saa klart som muligt; men jeg kan dog ikke undlade, her at tilføie en Beskrivelse af Custor i Gaudins ovenciterede Flora, som ved sin Klarhed maaskee kan bøde paa det, der endnu ved mine Ord maatte være bleven uklart.

Orch. virescens columna antherifera vastissima fere semicirculari petala lateralia superiora subæquante, lateribus in appendices antheræ locula s. follicula ferentes elongatas apicem columnæ versus conniventes basin ejus versus divergentes et valde distantes productis, pollinis massis longissime stipitatis, cornu longo clavato-incrassato. — Columna antherifera ventre valde excavato: appendicibus oblique adscendentibus et apice conniventibus figuram fere equini ferri imitatur.

O. bifolia columna antherifera parvula angustissimaque nec ut in virescente perampla; eam petala lateralia superior dimidio superant; appendices ejus laterales antheræ locula ferentes breviores sunt, et a columnæ basi usque ad apicem fere omnino parallelæ et contiguæ; unde floris physiognomia prorsus diversa!

og gjengive; deres Artsret kunde altsaa, at jeg skal betjene mig af Gays Udtryk i en anden Anledning, mere føles end bevises. Dette forklarer letteligt, hvorfor Studiet af de ældre Botanikere, saavel hvad denne Slægt som hvad Orchiderne idet hele angaaer, er saa ufrugtbart. At de forlinnæiske Forfattere have kjendt begge de ovenfor beskrevne Arter af Platanthera er utvivlsomt, men det er tillige klart, at de ikke have opfattet dem skarpt, og at de have givet ubetydelige Former samme Rang som de væsenlige; deres Liste er derfor betydeligere end vor, de have nemlig 5 Arter (see Tournef. instit. I. p. 433). At henføre disse til vore Arter er vanskeligt, thi de Gamles Beskrivelser ere i dette Punkt utilstrækkelige, og deres Figurer ere naturligviis ikke ledsagede med Analyser af Blomstens væsenlige Dele. Idet jeg derfor af de fortrinligste Botanikere ikkun kan citere den ene L'Obel, og dem, der efter ham afbenyttede den samme Figur, da denne især ved den særskilt udsatte Blomst tydeligst røber P. chlorantha, skal jeg forresten overlade Fortolkningen af disse Forfatteres Arter til dem, der ikke, saaledes som jeg, troe derved at foretage sig et unyttigt Arbeide.

Linnee gjorde Overgangen til den nyere Synonymie ved at inddrage alle de Ældres Former under den ene Orchis bifolia. Denne Art, hvortil han i første Udgave af Species plantarum opstillede tre, i Act. ups. fire Varr. efter Bauhinernes og andres Synonymer, hvilket han senere frafaldt og citerede Synonymerne under Eet, — beskrev han med de Characterer, der, ligesom Navnet, ere fælles for begge vore Arter: bulbis indivisis, nectarii labio lanceolato integerrimo, cornu longissimo, petalis patentibus! Jeg urgerer denne Omstændighed med Hensyn paa Spørgsmaalet om, hvilken af vore Arter der

skal beholde det linneiske Trivialnavn, som jeg nedenfor kommer til at omtale; og jeg vil her endnu blot tilføie, at Linnee i anden Udg. af Flora suecica (p. 309) tillægger: flos noctu odoratissimus. Dette Tillæg tydes nu paa P. solstitialis, idet P. chlorantha i Almindelighed beskrives som lugtløs. (Reichenb. fl. germ. p. 140[17]; Gaud. fl. helv. V. p. 425). Men det forholder sig ikke saa; vel er Lugten hos P. chlorantha svagere og mindre behagelig end hos P. solstitialis, men jeg kan af egen Erfaring bevidne at den ikke er lugtløs, og at den idetmindste lugter ved mørkt Veir, imod Regn. De paalideligste Forfattere berette det samme. Vaillant (bot. par. 1727. p. 151) hvis Tegning paa det bestemteste forestiller P. chlorantha, siger udtrykkelig; sa fleur a une odeur fort agrèable. Haller (hist. II. (1768) p. 146) der fortræffelig har beskrevet og afbildet P. chlorantha, siger: odorem vesperi et summo mane gratissimum spargit,*) Lightfoot (fl. scot. I. (1777) p. 512) hvis Beskrivelse og hvis Synonym af Haller ikke lade nogen Tvivl tilbage om hans Arts Identitet, forsikrer: the flowers in the morning and evening have a sweet honiglike smell. Naumann (Usteri Ann. IX. (1794) p. 21): sie bringt Blumen mit einem eignen vorzüglich gegen Abend sehr angenehmen (fast Orangen) Geruch. Smith (flor. britt. III. (1804) p. 918): flores mane et vesperi imprimis fragrantes. Düben (Lindblom botan. Notis (1839) p. 87) siger om den svenske Plante: blommorna nästan luktlösa, — kun næsten. Endelig bør det ikke lades ube-

*) Naar Gaudin (l. c. p. 425) citerer disse Hallers Ord til sin O. bifolia, da maa det bemærkes, at han fører det hele Hallerske Synonym til denne Art, hvis Afart han ansaae P. chlorantha for at være. Først i Anhanget rettede han denne Vildfarelse.

mærket, at Linnee selv siger: flos noctu odoratissimus, da det dog er Enhver bekjendt, at solstitialis ingenlunde mangler Duft om Dagen. — Efter alt dette troer jeg, at der ikke vel kan være nogen Tvivl om, at Linnees Orchis bifolia er et collectivt Species, som indbefatter baade P. solstitialis og P. chlorantha.

De fleste følgende Botanikeres Orchis bifolia, senere Habenaria bifolia Br. og Platanthera bifolia Rchd. ere æquale den linneiske, ɔ: de ere som den collective.*) — Den danske Flora erholdt allerede tidlig (Flora Dan. fasc. 4. (1765) t. 235) en Figur af Orchis bifolia, om hvilken det er vanskeligt at sige, til hvilken af vore Arter den hører. Tages Hensyn til Blomsternes Mængde og Plantens Størrelse, fristes man til med Reichenbach at føre den til P chlorantha; betragter man derimod det Indvendige af Blomsten, og fæster nogen Tillid til Tegningens Paalidelighed i denne Henseende, skulde man hellere, med Smith, antage, at den er gjort efter et stort og blomsterrigt Exemplar af P. solstitialis. Hertil kommer endnu, hvad allerede Rafn har bemærket, at Læben har en Figur, som ingen af vore Arter viser i Naturen; den er nemlig ægdannet. Af disse Grunde har jeg ikke kunnet citere den til nogen af mine Arter, forresten er den vel skikket til at give Forestilling om Slægtens Habitus. Rafn (Danm. og Holst. Flora I. (1796) p. 371) beskriver O. bifolia med en ordret Oversættelse af den linneiske Diagnose, samt med Tilføielse af et Par andre, her intetsigende, Bestemmelser. — Schumacher (Enum. plant. Sæll. sept. et or. I. (1801) p. 250

*) Herfra giøre maaskee nogle enkelte Florister en Undtagelse, som beskreve et meget lidet Floragebeet, i hvilket muligviis kun den ene af Arterne befandt sig. Men disse kunne ikke citeres til nogen af Arterne, med mindre deres Ord utrykkelig tyde paa en bestemt af dem.

n. 737) giver kun den linneiske Diagnose. Hornemann (Oekon. Plantel. Ed. 3. (1821) p. 882) giver ligeledes den linneiske Diagnose uforandret, med Tilføielse af: „Skaftet tobladet." Den vidtløftigere Beskrivelse er god, men indeholder dog kun det, der er fælles for begge Arterne. — Det er klart, at alle disse Forfattere ikke kunne citeres til nogen enkelt af vore Arter, men høre som Synonymer til Orchis bifolia L. – De tvende her beskrevne Arter ere først introducerede i vor Flora af mig (Fl. exc. Hafn. (1838) p. 272 n. 850–51. Krøyers Naturh. Tidsskr. II. (1839) p. 428).

Det er kun faa Florister, som have antaget to Varieteter af O. bifolia. Det bør ikke overfees, at de allerfleste af disse (med Undtagelse næsten af den ene Gaudin) have P. chlorantha som Hovedart, P. solstitialis derimod som Varieteten β; imidlertid have de engelske Florister (Ligthfoot, Hudson, Smith) kun vidst at adskille denne sidste ved den mindre Størrelse og det tørrere Voxested; kun hos Leers (fl. herb. (1775) p. 190) finder jeg en Beskrivelse, som gjør Citatet utvivlsomt, „β floribus duplo minoribus, odoratissimis, calcaribus filiformibus: in pratis siccis." — Wallroth (Sched. crit. (1822) p. 486) opstillede to Varieteter byggede paa nye Kjendetegn: α *macroglossa* petalis superioribus acutiusculis, lateralibus ovàto-oblongis obliquis acuminatis labio porrecto brevioribus. β *brachyglossa* petalis omnibus obtusis, lateralibus labium lanceolatum subæquantibus. — Det Forhold, som væsenligst har bestemt disse to Former, Læbens Længdeforhold til Sidebladene, har jeg hverken kunnet finde constant eller characteristisk*), og for saavidt er det ikke aldeles utvivlsomt, at

*) Det samme bekræfter Koch: variat labello breviore (syn. p. 690 sub P. bifolia), og v. Düben: "läppens och sporrens längd variera ögonskenligen." (Bot. Not. 1839 p. 87).

macroglossa er solstitialis, og brachyglossa chlorantha (Koch citerer dem omvendt). Dog turde der neppe være stor Tvivl derom. Men vil man tage Hensyn til de af Wallroth anførte Synonymer, vilde Sagen være høist tvivlsom, hvis det ikke tillige var let at see, at de ere saa godt som hensatte paa Lykke og Fromme, da Forfatteren blot har seet hen til, hvorledes det ovennævnte Længdeforhold har viist sig paa Figuren, hvor Perspectivet ofte forandrer Længdeforholdet, og hvor ingen directe Maalning (som dog er det eneste, der skal gjøre Udslaget) er angivet. Wallroth citerer nemlig til sin macroglossa Hallers O. radicibus oblongis, labello lineari n 1285. tab. 35, som baade hvad Ord og Billed angaaer paa det bestemteste forestiller P. chlorantha. Til sin brachyglossa citerer han, (foruden Fl. Dan. t. 235, som jeg hellere vil lade udenfor Betragtningen), Orch. bifolia var. 2 Roth. tent. fl. germ. II. 2 p. 378 som er P. solstitialis ("flores odoratissimi, calcar filiforme"): O. bifolia Leers herb. p. 687, som hvad Hovedarten angaaer er P. chlorantha; O. trifolia minor C. Bauh. pin. 82, om hvilken jeg selv ikke vil yttre nogen Dom, men som Leers citerer til sin O. bifolia β, som er P. solstitialis; og endelig O. bifolia Naumburg "in Ust. N. Ann. III." t. I. f. 1—3. (jeg finder det i "Annalen der Bot. IX".) Naumburg, der undersøgte O. bifolia i et andet Øiemed end for at bestemme Arten*), har imidlertid paa den anførte Tavle givet meget nøiagtige og characteristiske Figurer af alle Blomstens Dele hos P. chlorantha. — Man

---

*) Annalen der Botanik, herausgeg. von Dr. Paulus Usteri. Neuntes Stück. Zürich 1794. — S. 12—32: „Ehescheidung oder Auswanderung der Männer von ihren Weibern im Pflanzenreiche" von Naumburg.

vil heraf see, at Wallroth til den, der maa antages for at være vor P. solstitialis, kun citerer et utvivlsomt Synonym til P. chlorantha, medens han til sin brachyglossa, vor P. chlorantha, henfører to af den førstes og to af den sidstes Synonymer. — Schweitzeren Custor, en omhyggelig Jagttager, der selv Intet har skrevet, men leveret mange fortræffelige Bidrag til Gaudins Flora helvetica, synes at have været den første, som opfattede den rette Artsforskjel imellem de tvende nys beskrevne Arter. Efter Reichenbach skyldes Artsnavnet chlorantha til ham; han selv har i Appendix til femte Decl af Gaudins flora helvetica givet fortræffelige Beskrivelser, saavel af P. chlorantha under Navn af Orchis virescens Zollik. (Navnet chlorantha nævnes ikke hos Gaudin) som af P. solstitialis (O. bifolia). — Reichenbach anførte i sin Udgave af Mösslers Handbuch der Gewächsk., og i Fl. germ. exc. kun to Arter, P. bifolia ("Hall. helv. t. 35. Engl. Bot. 22. Sv. Bot. 314. Schk. t. 271. O. alba Lam. O. solstitialis Bnngh".) og P. chlorantha ("Hall. ic. 35. Rchb. pl. cr. VIII. Fl. D. 235. O. bif. brachyglossa? Wallr.") Denne moles indigesta synonymorum blev noget forbedret i addenda p. 140[17], hvor han opstillede 3 Arter: P. bifolia, P. brachyglossa (Orch. bif. *β.*) Wallr., og P. chlorantha, til hvilken sidste han rettelig henførte Hallers Synonym tilligemed Curt. Lond. t. 186 (en Figur jeg ikke kan sammenligne) og Fl. Dan. 235, dog denne sidste med Tvivl. Omtrent samtidig hermed leverede samme Forfatter i sin Iconographia Figurer af disse Arter, og det synes at være disse Figurer, der omendskjøndt de, især hvad P. chlorantha angaaer, staae tilbage for Fleertallet af dette fortræffelige Værks Afbildninger, først have gjort Botanikerne opmærksomme paa de forskjellige Arter, der indeholdes i den linneiske Orchis bifolia. Hooker beskrev Habenaria bifolia

og chlorantha i Engl. Flora; Mackay 1836, dog med Forvirring i Synonymerne, i Flora hibernica. I 1835 eller 36 anførte Blytt dem alle fra Norge; jeg beskrev i 1838 P. solstitialis og chlorantha fra Sjælland, men udelod P. brachyglossa, som jeg ikke havde seet; da jeg siden fik Leilighed til at undersøge den, fandt jeg, at den ikke var specifisk forskjellig fra min P. solstitialis, og anførte den i 1839 under dette Navn. I samme Aar beskrev Baron Düben de svenske Arter (P. bifolia, hvortil han rigtig henfører P. brachyglossa Rchb.; og P. chlorantha); begge disse har Wimmer i sin nye schlesiske Flora 1841, P. chlorantha dog paa Andres Autoritet; og saaledes synes det, som de efterhaanden ville erkjendes af Floristerne, saa at der er Haab at vi engang kunne erholde tilstrækkelige Data til at bestemme deres geographiske Udbredning.

Mange ville vistnok bebreide mig, at jeg ikke har beholdt det linneiske Trivialnavn for een af de Arter, hvori Linnees O. bifolia er deelt, og navnlig, at jeg ikke har ladet det blive for P. solstitialis. — Dette Spørgsmaal kan nu vistnok tilbunds kun besvares ud af Nomenclaturens almindelige Principer; men en Udvikling af disse i Almindelighed og af den linneiske Nomenclatur i Særdeleshed vilde paa dette Sted føre for vidt, og jeg kan saameget mindre ønske at give min Anskuelse heraf i en sammentrængt og utydelig Fremstilling, som jeg agter, maaskee inden kort Tid, i en udførligere Afhandling at fremlægge den for Offenligheden. — Jeg vil derfor paa dette Sted holde mig saa strængt som muligt til det specielle Tilfælde, vi her have for Øie.

Linnees Orchis bifolia er et collectivt Species, som indbefatter baade P. solstitialis og P. chlorantha; hans Ord indeholde kun saadanne Bestemmelser, som gjælde for

begge disse Arter; hans Diagnose (thi en fuldstændig Beskrivelse har han intetsteds givet) indeholder intet, som ved nogen Art af Vold kunde henføres mere paa den ene end paa den anden. Dette er hævet over al Tvivl; jeg har og ovenfor viist, at der intet Beviis kan hentes fra hans Angivelse af Lugten i Flora Suecica. Men maaskee hans Synonymer lede os paa bedre Spor? Vi ville betragte nogle af dem, han anfører i Fl. Suec. Orch. radicib. conicis etc. Hall. er P. chlorantha! Vaill. paris. t. 30 f. 7 er P. chlorantha! Orchis serapias primus Dodon. pempt. 237 er P. chlorantha! — Om nu ogsaa Synonymerne af Bauh. pin. 83, af Rudbeck elys. 2. p. 198 f 3, af Camer. epit. 625 eller af Rupp. jen. 283*) skulde høre under P. solstitialis, saa vil dog Ingen af Synonymien have Ret til at slutte, at Linnee kun har tænkt paa een af Arterne. Vilde jeg gjennemgaae alle Synonymerne i Linnees øvrige Skrifter, da vilde vel Rækken blive større, men Resultatet det samme. — Men maaskee har Linnee kun her som oftere hensat Synonymerne ubetænksomt, saaledes at man intet med Sikkerhed kan slutte fra dem. Hans Ord passe idetmindste ogsaa paa P. solstitialis; maaskee har han kun kunnet kjende denne, og har saaledes kun meent den ved sin O. bifolia? — Med min behørige Reservation imod disse Slutninger, vil jeg kun bemærke, at Linnee kunde kjende P. chlorantha; den er svensk. I Skåne er den meget almindeligere end P. solstitialis (Düben); den forekommer ved Stockholm (Wickstrem eft. Hartman); fra de

*) Casp. Bauhins *Πιναξ* er et simpelt Navneregister; Rudbeck og Camerar har jeg ikke kunnet sammenligne; Rupps Synonym omfatter, saavidt jeg kan see, begge Arter.

øvrige nordre Provindser er den vel endnu ikke bekjendtgjort, men det er ikke sandsynligt, at den ikke skulde findes der, saameget mere, som den findes overalt i Norge og hyppigere end P. solstitialis (Blytt).

Jeg troer saaledes at have imødegaaet alle de Indvendinger, der kunne gjøres imod den Antagelse, at O. bifolia L. er en collectiv Art; jeg har beviist, at Linnees Ord omfatte begge Arter; at hans Synonymer tilhøre begge; at han selv kunde kjende begge. Mere er der ikke at bevise. — Men jeg vil give Slip paa disse Fordele. Jeg vil ponere, at Linnee ved Ordene: flos noctu odoratissimus kun har havt P. solstitialis for Øine; jeg vil antage, at de af Synonymerne i Fl. Su. (dog ogsaa kun hvad dette Værk angaaer) som høre til P. chlorantha, ere indkomne af Uagtsomhed, og ikke skulle tælles med; jeg vil endelig antage, at Linnee aldrig har seet P. chlorantha men stedse kun P. solstitialis. Jeg vil ikke destomindre bevise, at Orchis bifolia L. er collectiv. Det bør først ikke oversees, at om end O. bifolia i Flora suecica blev beviist at være identisk med P. solstitialis, saa var Sagen dermed ikke afgjort, thi den hele øvrige store Quotient af den europæiske O. bifolia ("habitat in Europæ pascuis" Linn.!) stod endnu tilbage; man fik kun Ret til at sætte "O. bifolia *Fl. Suec.*", ikke "O. bif. *Linn.*" som Synonym til Platanth. solstitialis. Den Paastand, at den svenske Plante er for Linnee den primære, den originale, hvorefter hans Synonymi skal bedømmes, gjælder idetmindste ikke for Orchideerne; de fleste og vigtigste Orchideer ere samlede og bestemte af Linnee selv ved Fontainebleau 1738, og beskrevne i acta ups. for 1740, som udkom 1744; de svenske bleve senere sammenlignede dermed (første Udgave af Flora suecica udkom 1745, anden 1755). See Linnæi öländske och gothl. Resa Pag.

44, samt Richt. Cod. Linn. p. 885. —*) Men jeg vil ikke opholde mig ved disse ydre Omstændigheder; det jeg

*) Efterat dette var skrevet, er jeg bleven opmærksom paa en Notice i Botanische Zeitung 1837. I. P. 271, som er tagen af the Lond. and Edinb. philosoph. Magaz. 3-d. Ser. no. 47 April 1836. Den engelske Botaniker Babington adskiller der Habenaria chlorantha og bifolia. Til den første henfører han rigtig Orchis bifolia Fl. britt. og Engl. Bot., til den sidste henfører han Platanthera brachyglossa Rchb., og tilføier, at den efter Exemplarer i det Linneiske Herbarium er O. bifolia L. — Man seer heraf, at Englænderne endnu ikke, uagtet alle dyrkjøbte Erfaringer, ere komne ud over den vildfarende og uvidenskabelige Mening, at kunne bestemme den linnæiske Synonymi efter det linnæiske Herbarium. Fra Nutidens berømte Botanikeres Herbarier kan der som bekjendt ikke sluttes til de ældres, som Linnees, Ehrharts o. desl.; og idet jeg henviser til de mange bekjendte Exempler, hvor der ligger en ganske anden Plante i Linnees Samling end den han beskrev i sine Værker, skal jeg i Almindelighed kun tilføie den Bemærkning, at det linnæiske Herbarium er ikke Videnskabens Eiendom, det kan kun eies af Een, sees af Faa; det var tilfals for Penge, og da Englænderne ere de rigeste Folk tilkjøbte de sig det for deres Penge, idet de troede derved tillige at tilkjøbe sig Herredømmet over den linnæiske Synonymie. Men Linnees i hans trykte Skrifter publicerede Ord kunne benyttes af Alle, Aanden i hans Værker kan opfattes af Enhver, der dertil besidder den aandelige Evne; disse ere Verdens, ere Videnskabens Eiendom, ud af disse skal Videnskabsmanden for Videnskabsmanden bevise sine Anskuelser af den linnæiske Synonymi, — og det er ud af de i disse indeholdte Præmisser, jeg ovenfor har bestræbt mig for at fælde en videnskabelig begrundet Dom.

vil støtte mig til, er den linneiske Opfattelse og Anskuelse af de laveste systematiske Eenheder, det er det linnæiske Artsbegreb, saaledes som han fremsætter det theoretisk og som det viser sig i sin ydre empiriske Fremtræden. Ifølge dette maae P. solstitialis og P. chlorantha høre sammen som een Art; Linne kunde ikke adskille dem, neppe engang som Varieteter. Det gjælder altsaa slet ikke historisk eller traditionelt at bevise, at Linnee f. Ex. kun har seet den ene af disse Arter, at den anden aldrig er kommen ham for Oie; thi om han ogsaa havde seet den anden, saa havde han dog, ifølge sine Principer, ikke kunnet adskille dem.

Dette vil bestyrkes ved Betragtningen af adskillige andre nærstaaende Arter hos Linnee. Som bekjendt henførte han til een Art Carex vesicaria, C. ampullacea og C. sylvatica; under sin C. acuta indbefattede han C. riparia, acuta og de fleste nyere Forfatteres C. cæspitosa; C. capitata fandt han "simillima C. dioecæ"; C. pallescens gav han sig megen Umage for at adskille fra C. capillaris: to Arter, som man nu neppe kan sammenligne. Hans Betula alba, B. Alnus Sonchus oleraceus, Rhinanthus crista galli o. s. v. indbefatte hver to Arter, som uden Vanskelighed adskilles, og som han kjendte, men som han, sine Principer tro, ikke kunde ansee som forskjellige Arter. Men det frappanteste Beviis afgiver Linnees Fumaria bulbosa. Denne Art deler han i 3 Afarter, hvoraf han ikke, som det synes, antager nogen for Hovedart (α i spec. plant. Ed. I. er γ i Fl. Suec. ed. 2 og omvendt). Den mellemste af disse (β intermedia) antager han for en Mellemform imellem α (solida) og γ (cava), hvilket ikke maa forstaaes saaledes, at den skulde forbinde dem begge, men at den har nogle af begges Egenskaber; han tilføier endog den (tilvisse urigtige) Jagttagelse,

at β ikke er andet end α i det første Aar, ("solida primo anno bracteas integras gerit" Fl. Su. p. 247; "var β. plantæ primi anni, producentis bracteas integras quæ subsequentibus fissæ evadunt" Sp. pl. Ed. 2) altsaa ingen Varietet, men en ung Plante. Der bliver saaledes kun de to Endeformer tilbage. Linnee kjendte dem meget vel, beskrev dem godt, anførte Forskjelligheder i Voxestedet, i Blomstringstiden o. s. v.; han erkjendte dem for fuldkommen constante ("solida et cava diversæ persistunt in eadem specie plantæ" Fl. Su.); dog henførte han dem til een Art "ambas specie non distinguendas esse, docent etc." Hort. cliff. "conjunxi in h. cliff. nec separandas adhuc sentio" Fl. Su. Ed. I. "Conjungunt has plantas specie: Radix etc." Sp. plant. "Diversæ *persistunt in eadem specie,* — sed quæ causa ex una produxit duas distinctas, etiamnum latet; dantur enim innumeræ *varietates,* quæ cultura non mutantur, sed *constantes persistunt*". Fl. su. ed. 2.) — Den Grund for at forene dem, som indeholdes i de sidst citerede Ord: "dantur innumeræ varr." etc., hvilke have været mange senere Botanikere „ein gefundenes Fressen," er som man let seer, et reent Postulat; naar to Planter i vild Tilstand holde sig constante, naar de ikke forandre sig ved Cultur, naar man ikke veed, hvad der kan have bragt dem til at udarte fra en poneret Moderplante, — saa hører der dog isandhed et authentisk Catalog over de Planter, som "infinitum Ens" i Begyndelsen har skabt, til, for at godtgjøre, at hine to Planter ere udgaaede fra en enkelt Urplante. — Istedetfor at holde os til disse luftige og for al Erfaring blottede Hypotheser, ville vi hellere betragte den paa Erfaring byggede Grund, som Linnee angiver, og som klart oplyser os om Beskaffenheden af hans Artsbegreb. Han

har nemlig fundet hos denne Art saamange "notas proprias et essentiales", som man neppe vil finde hos nogen anden Art af denne Slægt, og som ikke kunne tillade at dele den i flere Arter. Disse notæ ere bedst fremsatte i Spec. plant.; det er alle de, vi nu ansee som gode Characterer paa Slægten Bulbocapnos Bernh.: radix; gemmæ radicales; racemus terminalis; corolla; calyx minimus (vix oculis nudis conspicuus Fl. Su.) Semina; stamina; siliquæ structura; tempus vernum. — Linnee vil altsaa ved disse Kjendetegn bevise, at Fum. bulbosa er som Art forskjellig fra Fum. officinalis o. s. v. Vi bevise af de samme Præmisser, at Bulbocapnos er som Slægt forskjellig fra Fumaria, Corydalis o. s. v. Jeg anseer netop dette fra Fumaria bulbosa hentede Exempel for særdeles lærerigt, fordi Linnee der tydeligst har udtalt, hvorledes hans Artsbegreb er et ganske andet end vort, og egentlig identisk med den næsthøiere systematiske Eenheds Begreb hos os, Gruppens eller Sectionens og Slægtens.

Jeg skulde nu formode, at Ingen, som har overveiet disse Exempler, eller som overhovedet er noget fortrolig med den linnæiske Aand, vil vove at paastaae, at Platanthera solistitialis og P. chlorantha efter den linneiske Anskuelse ere specie diversæ; at Linnee, hvis han havde sammenlignet dem begge, vilde have opstillet dem som forskjellige Arter; den aldeles private og personlige Tilfældighed, at han maaskee kun factisk har seet den ene, er aldeles irrelevant og uden Betydning, naar Adskillelsen dog ifølge Begrebet er en Umulighed. — Og idet jeg nu viser tilbage til de ovenfor godtgjorte Præmisser, hvis Kraft jeg anseer for usvækket, tillader jeg mig at troe, at enhver Hindring er ryddet af Veien for den Slutning, at Orchis bifolia L. er en collectiv Art, som ikke er Synonym med

nogen enkelt af vore Arter af Platanthera men med dem begge i Forening. — Med alt dette vilde jeg dog indrømme et Tilfælde, i hvilket det linneiske Navn kunde blive, hvis nemlig P. chlorantha udgjorde en liden og uvigtig Deel af Arten O. bifolia, d. e. hvis den overhovedet forekom sjeldent, kun i enkelte Lande og paa meget specielle Localiteter, hvis den aldrig havde været anført af de ældre Botanikere, o. s. v. Men dette er ikke Tilfældet; P. chlorantha findes, saavidt der haves paalidelig Underretning, over hele Europa, paa mange Steder endog hyppigere end P. solstitialis,*)

---

*) Pl. chlorantha findes i Norge (hvor den efter Blytt er den almindeligste Art, der forekommer overalt, især paa Østlandet); Sverrig (ved Stockholm, Wickstrøm efter Hartm.; Skåne, langt almindeligere end solstitialis, Düben); Danmark (Øerne og Halvøen; synes noget mindre hyppig end P. solstitialis); England (in dumetis et nemorosis solo lutoso humidiusculo Smith); Irland ('Ma'am Cunnamara Mackay, som tilføier: now that the plant has been described by Hooker, it will probably be found in other parts of the country, where it may have been overlooked for H. bifolia); Skotland (Ligthfoot); Tydskland (de forlinneiske Botanikere, Naumburg, Roth, Koch: "in sylvis umbrosis", — speciel angives den: Herborn: Leers; Halle: Wallroth; Lausitz: Rabenhorst; Schlesien, Rummelsberge bei Strahlen, Zottenberge bei Thomasdorf im Gesenke: Wimmer; Bøhmen: Schmidt; Østerrig: "in pratis apricis vulgaris et speciatim in illis Caltenberg, Ottakling „cfr. Obs. 3. Crantz; Krain: Scopoli); Schweitz: (Haller, Gaudin, Hegetschweiler); Frankrig (i Egnen af Paris: Vaillant, Loiseleur Deslongchamps); Italien: (Piemont, Allione); Caucasus: ("inter arbusta ad rivum Padkumok prope

den anføres af de fleste Floristcr, der have givet selvstændige og fuldstændige Beskrivelser, og af mange endog som Hovedart, medens P. solstitialis sættes som Varietet. Ad denne Vei kan det linneiske Navn derfor ligesaalidt reddes som ad nogen af de øvrige.

Mange ville nu maaskee indrømme mig, at O. bifolia

---

castellum Georgopolitanum", Bieberstein); Siberien: ("in omni Sibiria" Gmelin). — Uagtet nu allerede denne Liste viser, at P. chlorantha har en meget stor Udbredelse, saa bør det vel bringes med i Anslag, at mange Lacuner uden al Tvivl ville blive udfyldte, naar man erholder en fuldstændigere Oplysning end den, mange og det af de bedste Floraer give (saaledes nævner Kunth Fl. berol., de ungarske, galliciske og siebenbürgiske Florer, Lamarck og De Candolles Fl. franc., Duby bot. gall., Sibth. fl. græc. prodr., Ledeb. fl. alt., og mange andre, kun Orchis bifolia, hvorved man ledes i Uvished, om der menes den collective linneiske Art eller de Nyeres); den spanske Flora, de vigtigste Middelhavslandes Floraer, den hele russiske (med Undtagelse af den petersborgske, hvorfra af Sobolewsky angives P. solstitialis) ere endnu enten ganske eller tildeels ubearbeidede, saa at derfra ingen Materialier kunne hentes. — Men endnu bør jeg gjøre opmærksom paa, at jeg for P. chlorantha kun har anført saadanne Forfattere, som ved selvstændige Beskrivelser, eller ved enkelte autoptiske Noticer og Tilsætninger garantere Identiteten; jeg kunde ikke ubetydeligt have forøget Listen, naar jeg vilde have bygget paa de anførte Synonymer, (thi de fleste Forfattere fra Slutningen af forrige og Begyndelsen af dette Aarhundrede citere for Orch. bifolia Hallers, de engelske Floraers og andre, der tilhøre P. chlorantha); men dette har jeg alene vovet for den ene Allione, og hvorvel man sagtens vil have Tillid til denne Forfatters Paalidelighed, saa er jeg dog villig til at opgive dette Citat.

L. er et collectivt Navn, men ikke destomindre fordre, at det dog bør blive for een af de separerede Arter. — De Grunde, man sædvanlig betjener sig af i deslige Spørgsmaal, ere, at der ved denne Fremgangsmaade ikke bliver et nyt Navn nødvendigt, og man bør saa meget som muligt oeconomisere med Navnene, — og at man derved bevarer den sømmelige Pietet imod Linnees Minde, idet man sørger for, at et af ham givet og ved sin Ælde ærværdigt Navn ikke tabes; thi Linnee har mange Fortjenester, han var Botanikens Reformator, vi skylde ham derfor den største Ærbødighed og saa fort videre. — Da dette imidlertid først kan sees i sit rette Lys, naar det betragtes ud fra Trivialnavnenes Begreb, skal jeg, af den tidligere anførte Grund, fatte mig kort. Hvad det første angaaer, da er det ikke Navnenes Mængde, men deres Utydelighed eller Fleertydighed der bør undgaaes. Anfører jeg i en Plantefortegnelse Orchis bifolia, da kan Ingen vide, om jeg mener O. bifolia L eller O. bifolia Recent. (P. solstitialis), med mindre P. chlorantha staaer ved Siden; men naar denne ikke findes i det Land, hvis Planter jeg opregner, kan jeg naturligviis ikke tage den med, og Plantegeographen kan i denne Henseende ikke benytte min Liste*). Det er ikke blot forvildende og upractisk, det er aldeles begrebsstridigt, at anvende det Heles Navn paa en Deel. — Angaaende det andet Punct, Pietetshensynet, vil jeg først bemærke, at den som anvender Linnees Navn i en anden Betydning end den, hvori Linnee tog det, enten ved at give det en større eller ringere Udstrækning, han be-

*) Derfor vide vi f. Ex. ikke, hvilken Art Bentham fandt i Pyrenæerne, eller Sibthorp i Grækenland.

gaaer egenlig et Falsum imod Linnee, og i ethvert Tilfælde taber han Retten til at sætte Denne som Autoritet for Navnet; vi faae altsaa ikke O. bifolia *Linn*, men O. bifolia *N. N.* — hvilket strax er en Indskrænkning i Glorien. Men vi ville vælge et mere indviklet Exempel end det, O. bifolia frembyder; i Potamogeton compressus L, i Rumex aquaticus L og lignende, have vi Prøvestenen for det Slags Pietets Valor. Ethvert af disse Navne er collectivt, men tillige af forskjellige Fortolkere ført til ikke faa forskjellige Arter, og enhver Fortolker har havt en Skare af Efterfølgere. P. compressus søges af Fries i P. Zosteræfolius, af De Candolle og øvrige Franskmænd i P. acutifolius, af Roth og Wahlenberg i P. obtusifolius og endelig af Smith o. A. i den større Form af P. pusillus. Den der nu, for at vise sin Ærefrygt imod Linnee, vil bruge hans Benævnelse, han maa tillige, for at blive forstaaet, nævne sin Hjemmel for Forklaringen; han skriver da ikke Potam. compressus L. (thi da vilde man enten ikke forstaae ham, eller hver vilde forstaae ham paa sin Viis), men P. compressus *Linn. Fries*, *Linn. D C.*, o. s. v. Jeg vil ikke omtale den Ulæmpe det medfører for Læseren, som da maa sammenligne Fortolkeren, for at faae at vide, hvorledes han har fortolket Navnet; jeg ønsker blot af denne Fremgangsmaades Anbefalere et oprigtigt Svar paa det Spørgsmaal, om de virkelig troe at hædre Linnees Manes ved at bruge saadanne linneiske Navne, som ikke kunne gaae ene, som behøve en Tilsætning for at blive forstaaede. — Men i ethvert Tilfælde er denne Fremgangsmaade inconsequent. Thi det linneiske Artsbegreb tager Ingen i Betænkning at forlade; det enkelte Ord, det specielle Trivialnavn derimod

anseer man sig forpligtet til at kjæmpe for. Det Ydre og Uvæsenlige i den linneiske Systematik (Navnet, Bogstaven) gjør man til en Livssag, som om Linnees Fortjeneste ikke bestod i noget ganske andet og meget mere, end i de enkelte Trivialnavne, han dannede; og hvorfor? — Videnskaben har ikke hævdet sin Ret til at beherske ogsaa dette; — det Indre, det Væsenlige (Begrebet, Aanden) har derimod Videnskaben bemægtiget sig; det linneiske Artsbegreb i sin concrete Skikkelse er ophævet i Videnskaben, og kun de, der ere Efternølere i Videnskaben holde fast ved det; de troe at Pieteten paalægge dem det, og de indsee ikke, hvor stor Ringeagt de derved vise for en Genius, der vel fremfor Nogen har havt Begreb om og Respect for Videnskabens organiske Udvikling.

Til Slutning skal jeg endnu tilføie til Beroligelse for alle ømme Samvittigheder, at det linneiske Trivialnavn ingenlunde uddøer, fordi det drages ud af den daglige Omsætning. Ligesom det linneiske ophævede Artsbegreb opbevares i Botanikens Historie, saaledes vil det henlagte Trivialnavn stedse finde en rolig og sikker Havn i Synonymien, som er Navnenes Historie. I Historien skeer Enhver sin Ret, og i Botanikens Historie vil Linnees Navn vedblive at staae uforduнklet, om end alle de af ham dannede Trivialnavne forsvinde af den daglige Communication. Morison, Tournefort, Haller ere ligesaalidt som nogen af den forlinneiske Botaniks øvrige virkelige Coryphæer gaaede i Forglemmelse, omendskiøndt Ingen mere bruger deres Artsnavn. Forskjellen imellem Synonymie og Nomenclatur synes at være lidet klar for de Fleste. Jeg skulde troe, at naar de botaniske Skribenter vilde beflitte sig paa at holde det, der vedkommer Nomenclaturen, vel ud fra det, der hø-

rer under Synonymiens Forum, da vilde deres Skrifter i mange Henseender vinde i Klarhed.

Og hermed slutter jeg denne temmelig lange Excurs, for at gaae over til Beskrivelsen af en anden Slægt af Orchideer, paa hvilken det meste af hvad her er sagt vil finde Anvendelse.

Nøiere Oplysning om det i Kjøbenhavn fundne Drontehoved

af

Cand. Reinhardt.

I Froriep's Neue Notizen 1841 Nr. 364 findes anmeldt, at der i Kjøbenhavn er fundet et Cranium af Dronten (Didus ineptus). — Da imidlertid denne lille Notiz er mindre nøiagtig i Angivelsen af Biomstændighederne, og det synes passende, om nøiere Oplysninger gaves fra selve Findestedet, har jeg troet, at en Bekræftelse af og nogle foreløbige Bemærkninger om dette mærkelige Fund kunde have nogen Interesse.

I Sommeren 1840 blev det mig paalagt at gjennemsøge en Kasse, hvori forskjellige Naturalier vare blevne lagte, som fra Kunstkammeret vare afgivne til det kongelige naturhistoriske Museum, og ved denne Leilighed fandt jeg et meget stort Fuglecranium, som deels ved sin Størrelse deels ved sin paafaldende og eiendommelige Form tildrog sig min Opmærksomhed, og ved en nøiere Undersøgelse og Sammenligning med de paalideligste Afbildninger af Dronten paa det bestemteste viste sig at have tilhørt denne mærkværdige, uddøde Fugl.

Det er ret godt conserveret, kun mangler det venstre Os pterygoideum, og Condylus occipitalis tilligemed hele Randen af Foramen magnum er sønderslaaet, forresten er det aldeles complet, saa at en næsten fuldstændig Beskrivelse af Hovedets Osteologie hos denne mærkelige Slægt kan begrundes paa det. Ved at gjennemsøge Lauerentzens Museum regium og Kunstkammerets haandskrevne Catalog kunde jeg intetsteds finde nogen Angivelse af, at et saadant Cranium har været opbevaret i denne Samling, og

det er saaledes klart, at det der har henligget upaaagtet uden at være erkjendt, og staaer rimeligviis i Cataloget under et af de mange Nummere, der angives at være Hovedet af en eller anden ubekjendt, fremmed Fugl. Senere er jeg imidlertid bleven opmærksom paa, at dette Hoved efter al Sandsynlighed er det af Olearius i Aaret 1666 i hans Beskrivelse af det Gottorpske Kunstmuseum omtalte Dronteheved, som senere, da dette Kunstmuseum idetmindste for en Deel indlemmedes i det Kjøbenhavnske, er kommet hertil.

Meddelelse af nogle hidindtil i Grønland ikke trufne Fugle

af

Cand. Reinhardt.

De senere Aars Undersøgelser*) have godtgjort, at Grønlands Fuglefauna sammensættes deels af Fugle, der forekomme saavel i Nordamerica som i Europa, deels af nordamericanske Arter deels endelig af europæiske, og det i følgende Forhold, at de for Nordamerica fælles Fugle ere de talrigste, og at de europæiske Arter ere færre end de nordamericanske. Tager man med i Beregningen saadanne Arter, som ikke regelmæssig forekomme i Grønland, men kun tilfældigen ere trufne der enkelte Gange, bliver de americanske Formers Overvægt over de europæiske endnu betydelig større; thi medens Viben, Vanellus cristatus, saa vidt jeg

*) Vid. Videnskabernes Selskabs naturvidenskabelige og mathematiske Afhandlinger 7de Deel Pag. 83 og de følgende.

veed, er den eneste europæiske Fugl*), som tilfældigen er truffet i Grønland, er Antallet af tilfældige nordamericanske Arter ikke ubetydeligt**), og er endnu i Aarene 1840 og 41 blevet forøget med 3 nye, til det Kongelige naturhistoriske Museum indsendte Arter, som der er givet mig Leilighed til her at meddele. Den første, som er skudt d. 29de August 1840 ved Nennortalik i Julianehaabs Distrikt og indsendt af Hr. Assistent Nielsen, henhører til den Afdeling af den gamle Slægt Muscicapa, som de nyere Forfattere have givet Navnet *Tyrrannula.* Ved at sammenlignes med de af Audubon i hans synopsis optagne Arter syntes den at have megen Lighed med Linnees *Muscicapa Phoebe,* hvortil Audubon henfører Swainsons *Tyrannula Richardsonii* som et Synonym. Den blev sendt til Berlinermuseet for noiere at sammenlignes med de der værende Arter, og bestemtes der for at være en af Lichtenstein opstillet nye Art, *Muscicapa villica,* om hvilken jeg ingen nærmere Underretning har kunnet finde.

Den anden for Grønland nye Art er Linnee's *Motacilla coronata,* de nordamericanske Forfatteres Sylvia elle *Sylvicola coronata.* Det indsendte Individ, som skyldes Hr. Capitain Holbøll, er en ♂, og er skudt ved Fiskenæsset d. 21de Maj 1841. Denne Art er efter Richardson en Trækfugl i det brittiske Nordamerica. Vinteren tilbringer den i de sydlige forenede Stater og Californien, medens

---

*) I Fauna grönlandica optager Fabricius rigtignok Ardea cinerea men kun paa Crantz's Autoritet, og senere er den heller aldrig truffet der.

) **Troglodytes palustris Wils., Sylvicolae sp. Sylviae mexicanae Licht. aff., Hirundo rufa Gm., Scolopax grisea Gm., Rallus carolinus L., Platypus albeola.

den om Sommeren findes udbredt tværs over hele det nordamericanske Fastland indtil den 56de Grad N. B.; den er saaledes i Grønland truffet langt ud over sin egentlige Zone, i det Fiskenæsset ligger omtrent under den 63de Grad N. B.; altsaa 7 Grader nordligere end Artens Nordgrændse i Nordamerica. Endelig har Hr. Assistent Kielsen indsendt en Fugl som blev skudt ved Nennortalik d. 2den September 1840, af hvilken desværre hele Overnæbbet var bortskudt, og kun et Stykke af Undernæbbet løst vedlagt. Foddernes og Vingernes Dannelse, hele Legemsformen, Farven og endelig Næbbets Form, for saa vidt denne endnu lader sig opfatte, viser at den henhører til Familien *Agelainae* hos Audubon (Bonapartes Sturninae part.); af hvilken Familie, der efter hans Angivelse forekommer 5 Slægter indeholdende 12 Arter i Nordamerica. Om den grønlandske Fugl hører til nogen af disse Slægter, og i dette Tilfælde til hvilken, lader sig ei afgjøre formedelst Mangelen af Overnæbbet; men ved at gjennemgaae Audubons Beskrivelser af de enkelte Arter finder man snart, at den ikke findes omtalt hos denne Forfatter.

Særdeles megen Lighed har den derimod med en Fugl, som Lichtenstein har beskrevet efter Exemplarer indsendte fra Mexico, og givet Navn af *Icterus frenatus*, Den Forskjel, som finder Sted mellem dem i Henseende til Farven, indskrænker sig til, at den gule Farve paa Underhalsen og Brystet er mindre levende og reen paa den grønlandske Fugl, og er ikke større end, at den godt kan forklares som Kjøns-, Alders- eller Aarstid-Forskjel. Den grønlandske Fugl er lidt mindre end *Icterus frenatus*, fra hvilken den ogsaa afviger noget i den relative Længde af de 3 første Svingfjær*);

*) Hos Icterus frenatus er 1ste Svingfjær lidt længere end 2den og denne atter noget længere end 3die; hos den grønlandske

imidlertid synes disse Differentser ei at maatte tillægges for megen Værd, og den grønlandske Fugl bør vist indtil videre antages for en Hun af *Icterus frenatus.*

Endnu vil jeg bemærke, at det Kongelige Museum i forrige Aar atter har erholdt et Exemplar af den lille grønne Sylvicola, som det hidtil ei har været muligt at bestemme, men som meest nærmer sig Lichtensteins *Sylvia mexicana;* det er skudt ved Fiskenæsset, og nedsendt af Hr. Kjøbmand Kielsen; endvidere har Museet i Fjor atter erholdt 1 Exemplar af Fringilla leucophrys og Scolopax gallinago samt 2 Individer af Tringa Schinzii, 3 Fuglearter, om hvilke det endnu ei tør ansees for aldeles afgjort, om de regelmæssigen besøge Grønland.

Fugl ere de 3 første Svingfjær næsten lige lange, dog er den 2den den længste.

Index Molluscorum Groenlandiæ

autore

H. P. C. Möller.

Quum tempus aliquod in opere meo de molluscis Groenlandicis elaborando adhuc præterlabetur, præviam specierum enumerationem ben. lectori hic offero.

* Asterisco indicantur species quatenus mihi notum nondum descriptæ;

Litera R species Groenlandiae raro, et literis Rs species rarissime obvenientes;

Signo † species quæ in Groenlandia etiam fossiles inveni;

F. G. indicat Faunam Groenlandicam O. Fabricii.

Quoad mensuras observandum est eas ad exemplaria adulta solitæ magnitudinis factas esse; apud bivalvia diam. maximum semper indicatur.

Cephalopoda.

Onycoteuthis Lichtst.

O. Fabricii nob. Sepia loligo F. G.

**O? amoena* nob., brachiis pedunculatis per totam longitudinem cotylis præditis, ad apicem non incrassatis, longitudine corporis brevioribus; brachiis sessilibus invicem æque longis, seriebus quatuor cotylorum ejusdem magnitudinis et uncinis marginalibus minutissimis et admodum caducis (rarissime obviis) instructis. Long. (ab apice brach. ped.) vix 2″.

Uncinos in brachiis ped. nondum vidi; fortasse tamen adsunt, sed æque caduci ac uncini brachiorum sessilium.

Rossia Owen.

R. palpebrosa Owen. Rs.

Cirrhoteuthis Eschr.

C. Mülleri Eschr. Rs.

Octopus Lmk.

O. granulatus, Sepia octopodia F. G.

Pteropoda.

Clione Pallas.

Cl. borealis, Clio retusa F. G.

Limacina Lmk.

L. arctica Sab. Argonauta arctica F. G., testa subglobosa, anfr. 6; spira parum elata, apice obtuso.

L. balea nob. testa turrita, anfr. 7; spira prominente, apice acuto. R.

Gasteropoda.

Helix Müller.

H. Fabricii, Petasia Fabricii Beck, H. nitida F. G., R.

Pupa Lmk.

**P. Hoppii* nob. testa dextrorsa, cylindracea, obtusa, lævi; columella bidentata. L. 1,2''', R.

Vitrina Drap.

**V. angelicae* Beck. Helix pellucida F. G.

Exigua magnitudine appendicis lateralis et numero anfractuum testæ minore a V. pellucida distincta.

Succinea Drap.

**S. groenlandica* Beck.

Succineæ amphibiæ proxima, colore rubicundo anfractuum superiorum et apice obtusiori distinguitur. L. 4,5'''.

Lymnæa Drap.

**L. Vahlii.* Limnophysa Vahlii Beck., testa ovato-oblonga; spira convexo-conica, obtusiuscula; anfr. subsenis;

sutura parum profunda; apertura dimidio testæ longitudinis longiori. L. 9‴

*L. *Holböllii.* Limnoph. Holböllii Beck. testa oblonge-ovata; spira conica, acutiuscula; anfr. subsenis; sutura profundiori; apertura dimidio testæ longitudinis breviori; rima umbilicali latiori. L. 6,3‴. R.

*L. *Pingelii.* Limnoph. Pingelii Beck. testa ovato-elongata; spira conica, acutiuscula; anfr. 5; sutura profundiori; apertura dimidio testæ longitudinis breviori; rima umbilicali angustiori. L. 6,5‴, R.

Planorbis Brug.

*P. *arcticus* Beck., testa dextrorsa, cornea, lævi, superne convexiuscula centro excavato, inferne concava, anfr. cylindraceis 3½. Diam. 2,2‴.

Aeolidia Cuv.

Ae. bodoeensis. Doris papillosa F. G.

Tergipes Cuv.

*T. *rupium* nob., corpore luteo, papillis dorsalibus 6 in utroque latere, luteis, apice albo, basi annulo fulvo cincta. L. 5‴. R.

Tritonia Cuv.

T. arborescens, Doris arborescens F. G.

T. Ascanii Sars? An Trit. arb. var.? an juv.? corpore pellucido, pallide lacteo, albo punctato; branchiarum 6 paria, æque ac vaginæ tentaculorum punctis coccineis ornata.

Doris Cuv.

*D. *liturata* Beck, corpore ovato-depressiusculo; pallio denso, scabro, lutescente, linea dorsali lata, effluente, castanea ornato; aperturis tentacluorum annulo castaneo cinctis; branchiis 16. Long. 1,5″. Lat. 1,3″. R.

D. *acutiuscula* Stp., corpore ovato-depressiusculo albo, hepate tamen fusco pellucente; pallio tuberculato, minute cicatricoso; branchiis 6 vel 7. Long. 4''' lat. 2'''.

D. obvelata, D. obvelata Müll.? Rs.

Euplocamus Phil.

E. *Holbôllii* nob. corpore prismatico, quadrangulari, pallide luteo-virente; ano in medio dorsi, branchiis tribus ornato, quarum anterior major et ramosa; marginibus dorsalibus papillatis. L. 8'''. Rs.

Bullæa Lmk.

B. granulosa, B. granulosa Sars? testa ovata, ventricosiori, alba, lineis punctatis minutissimis ornata; spira prominula, sutura profunda. Anfr. 2½. L. 2'''. Rs.

B. *punctata* nob., testa oblongo-ovata, alba, lineis punctatis minutissimis ornata; spira depressa, apice vix prominulo; sutura lineari. Anfr. 2. L. 2'''.

Bulla Lmk.

B. *turrita* nob., testa minuta, cylindrica, alba; spira producta, apice acuto; rima umbilicali angusta. Anfr. 3½. Long. 1,5'''. R.

B. *corticata* Beck, testa cylindrica, inperforata, solidiori, fulva, striis longitudinalibus undulatis minutissimis ornata; apice immerso, callo columellari obtecto. L. 3'''

B. Reinhardi Holb., B. insculpta Totten?, testa ovata, solidiuscula, imperforata, fulva vel alba, longitudinalite lineis impressis, confertis, distinctis ornata; apice immerso callo columellari pæne obtecto. Long. 5'''.

B. *subangulata* nob., testa ovata, ventricosa, sub umbilicata, fragilissima, lutea, in medio anfractu subangulata spira depressa, planiuscula; sutura profunda. Anfr. 3½ Long. 2,3'''.

Natica Lmk.

**N. septentrionalis* Beck, testa globosa, imperforata, solida, lævi, cinereo-rubicunda; anfr. 5 ventricosioribus, juxta suturam planulatis; spira parum elata; umbilico callo semiorbiculari complanato prorsus obtecto; peristomate disjuncto. Operculo calcareo, solido. L. 12‴.

N. groenlandica Beck. N. borealis Brod. & Sowb.? Testa globosa, perforata, solidiori, læviuscula, sordide alba; anfr. 4 convexis; spira mediocriter elata, apice obtuso, (plerumque corroso); peristomate subcontinuo; umbilico angusto, profundo; operculo corneo, tenui. L. 9‴.

N. cornea nob. an Nat. fragilis Sab. Var.? Testa rotundato-ovata, tenui, fragili, epidermide solidiori obtecta; anfr. 4½; spira elata; sutura valde profunda; rima umbilicali angusta; peristomate continuo; operculo corneo, tenui. L. 7‴. R.

**N. nana* nob. testa globosa, imperforata, alba, anfr. 3½; spira parum elata; sutura lineari; peristomate disjuncto. Operculo corneo, tenui. L. 3‴. R.

Amaura nob.

Diagn. gen. Animal Naticis affine; pede parvo, compacto, lobo posteriori destituto, lobo anteriori profunde sinuato; oculis subcutaneis, ad basin internam lobi sitis. Operculo terminali, paucospirato; testa ovata, imperforata, lævi; spira producta; apertura obpyriformi, circiter dimidii testæ longitudinis.

A. candida nob. testa oblongo-ovata, imperforata, alba, nitida; anfr. 5 leniter crescentibus; spira elata, exserta, apice obtusiusculo; columella brevi, simplici; operculo corneo, tenui, flavo. L. 5‴. R.

Margarita Leach.

M. striata Brod. & Sowb. Var. groenlandica: testa minore, lineis longitudinalibus tam prominentibus cincta, ut carinæ sæpe evadant. Diam. bas. 4,5‴.

M. undulata Sowb., testa depresse-conoidea, longitudinaliter lineata, cinereo-carnea; umbilico ampliori; anfr. 4½ cylindraceis, sursum crescentibus, quorum ultimus ad suturam leviter undatus. Diam. bas. 6‴.

Var. lævior: testa magis depressa, tenui, fragili; anfractibus cylindricis; umbilico patulo; lineis longitudinalibus evanescentibus.

Var. trochiformis, Trochus cinerarius F. G.

M. helicina, Trochus helicinus Fabr. F. G.: testa depresse-conoidea, lævi, nitida, pallide rufa; umbilico mediocri; anfr. 3½—4 convexis, quorum ultimus ventricosior. Diam. bas. 3‴.

**M. glauca* nob., testa conoidea, lævi, opaca, albido-livida; umbilico mediocri; anfr. 4 cylindraceis, sursum crescentibus. Diam. bas. 2,2‴. R. †.

**M. Vahlii* nob., testa conoidea, hyalina, nitida, margaritacea; umbilico angusto; anfr. 4—4½ cylindraceis, sursum crescentibus. Diam. bas. 1,4‴. R.

**M? costulata* nob., testa minuta, depresse-globosa, lutea; anfr. 3 sursum crescentibus, cylindricis, plicis confertis transversim ornatis; umbilico angustiori; peristomate continuo, pæne soluto. Diam. bas. 1‴. R.

Animal nondum mihi satis cognitum, ut novum genus hic constituere non audeam; Margaritis quidem affinis, ab illis propter peristoma continuum aperturæ et pedem animalis antice filamentis obsitum diversa est.

Skenea Flem.

S. planorbis, Turbo planorbis Fabr. F. G. Diam. bas. 2‴.

Litorina Fer.

L. groenlandica Mke., Nerita litorea F. G. L. 4,3‴. †.

L. arctica nob., Nerita litoralis F. G. L. 5,3‴. Var. retusa.

Lacuna Turt.

L. divaricata, Troch. divaricatus F. G. L. 6,5‴.

**L. glacialis* nob., testa ovato-conica, rufo-fusca; anfr. 5 cylindraceis, plicis membranaceis angustis, cinereis, confertis ornatis. L. 5,5‴. Rs.

L. pallidula Turt. L. 4‴. Rs.

Rissoa Frem.?

**R. castanea* nob., testa conica, læviuscula, fusco-violacea; anfr. 4 lineis longitudinalibus impressis cinctis. Long. 2‴. R.

**R. scrobiculata* nob., testa conica, alba; anfr. 5 lineis longitudinalibus quinque & lineis transversalibus plus minusve prominentibus cancellatis. L. 1,3‴. R.

**R. globulus* nob., testa ovato-conoidea, luteo-virente; anfr. $3\frac{1}{2}$ ventricosioribus, lævibus. L. 1,4‴.

R. saxatilis nob., Trochus striatellus F. G.: testa subulata, cylindracea, lutea; anfr. 5 lævibus. L. 2‴.

Hasce species generi Rissoa Frem. subjungere vix æquum est, quum omnes peristoma rectum, acutum, simplex habent; Dr. Beck eas ad novum genus suum Paludinella adducit, genus sine dubio rite constitutum, sed cujus diagnosis adhuc desideratur.

Turritella Lmk.

**T. lactea* nob., testa turrita, diaphana, alba; anfr. 13 convexiusculis, costulato-undatus, lineis impressis quatuor vel quinque cinctis, quarum quæ solum infimæ profundiores semper adsunt; basi ultimi anfractus convexa. Long. 8‴.

***T. polaris* Beck, testa turrita, cinereo-violacea; anfr. 12 rotundato-quadrangularibus, inferne marginatis, lævibus, lineis sex profunde impressis cinctis; basi pæne concava. Long. 7,5'''.

**T? costulata* nob., testa turrita, alba; anfr. 12—14 cylindraceis, costis acutis, confertis et lineis longitudinalibus impressis ornatis. L. c. 4,5'''. R.

Hujus speciei testæ solum fragmenta habeo.

Scalaria Lmk.

S. groenlandica, Turbo clathrus groenlandicus Chemn. Long. 14'''. R.

**S. Eschrichti* Holb., testa turrita, alba, opaca; anfr. 10 longitudinaliter minutissime obsolete-striatis, quorum superiores costulato-undati, inferiores autem læves sunt, omni costarum vestigio carentes. L. 10'''. Rs.

Menestho nob.

Diagn. gen. Animal pede elongato, angusto; ore simplici, membrana linguali destituto; tentaculis brevioribus, crassiusculis, oculos perparvos ad basin internum ferentibus. Operculo pauco-spirato. Testa conico-turrita.

Cl. albula. Turbo albulus F. G. L. 4'''.

Velutina Blnv.

V. haliotoides, Helix haliotoides F. G.: testa auriformi ventricosiuscula, epidermide læviuscula, fusca, longitudinaliter plicata obtecta; apertura ovali. L. 7'''.

**V. lanigera* nob., testa auriformi, depressiuscula, epidermide lanuginosa, pallide lutea conformi, obtecta; apertura ovata. L 7'''.

Sigaretus Cuv.?

**S.? groenlandicus* nob. Animal ovale, superne convexum; pallio ampliori, diaphano, albo, arcu spadiceo,

ex punctis confertis composito supra partem posteriorem testæ, et maculis duabus symmetricis spadiceis itidem punctatis supra partem anteriorem testæ ornato, antice & in latere dextro profunde sinuato. pede parvo; capite magno & lato; tentaculis ad basin exteriorem oculigeris. Testa ovato-depressa, imperforata, tenui, lævi, alba; anfr. vix 2, transversim subtiliter striatis; spira depressa; apice obtuso; sutura profundiori; ultimo anfractu, qui pæne totam testam efficit, impressionem annularem pallii externe offerente.

Cel. Kröyer me edocuit, hanc speciem ad genus Sigaretus non pertinere; quum autem hæc totius familiæ unica est, quam ex autopsia hucusque cognovi, ipse hac de re dijudicare non audeo.

Buccinum Lmk.

B. glaciale Lin. F. G.

**B. scalariforme* Beck, testa ovato-conica, cinereo-rosea; anfr. 10 cylindraceis, longitudinaliter subtilissime striolatis, striis obsoletioribus et rugis angustioribus obliquis transversim ornatis, quæ rugæ hoc sibi proprium habent, ut illæ, quæ a sutura egrediuntur, in medio anfractu evanescunt, et aliæ in interstitiis evanescentium exstant. L. 33‴.

**B. undulatum* nob., testa ovato-conica, læviuscula, lutea, fasciis elatis angustis interrupte-fuscis ornata; anfr. cylindraceis, longitudinaliter lineatis, costulato-undatis, ad suturam maxime gibbosis, transversim striatis; sutura profunda. L. 34‴. R.

B. cyaneum Beck, Bucc. undatum F. G., testa ovato-conoidea, fragili, varii coloris (albida, lutea, livida vel purpurascente) aut unicolore aut fasciis interruptis vel maculis rufo-fuscis ornata; anfr. 6 convexis, ad

suturam costulato undatis, lineis prominulis longitudinalibus cinctis. L. 16'''.

B. humphreysianum Benn. L. 12'''.

B. ciliatum, Trit. ciliatum Fabr. F. G. L. 11'''.

Purpura Brug.

P. lapillus Lmk. F. G. L. 15'''.

Trichotropis Sowb.

**T. atlantica* Beck, testa ovato-fusiformi, subumbilicata, lutea; anfr. 6 convexis, primum teretibus, postea ventricosius evadentibus, lineis prominulis cinctis, quarum tres vel quatuor, pilis brevibus solidioribus instructæ, præcipue eminent. L. 5'''.

**T. conica* nob., testa subconica, subumbilicata, lutea; anfr. 6 angulatis, primum teretiusculis, postremum ventricosioribus, lineis elatis longitudinalibus cinctis, quarum duæ præcipue eminent, et harum inferior basin a superiore testæ parte acute separat. L. 6'''. Rs-

Mangelia Risso.

**M. Holböllii* Beck, testa conico-fusiformi, tenera, diaphana, albida, lævi; anfr. 7 convexiusculis, longitudinaliter subtilissime striatis, ad suturam rugosis. L. 4,5'''.

Defrancia Millet.

**D. nobilis* nob., testa ovato-fusiformi, alba; anfr. 6, juxta suturam angulatis, longitudinaliter lineis impressis cinctis, transversim costulatis; spira elata, breviore quam venter. L. 7,5'''.

**D. scalaris* nob., testa ovato-fusiformi, alba vel rubicunda; anfr. 6 justa suturam angulatis, longitudinaliter lineis impressis cinctis, transversim costulatis; spira acuminata, longiore quam venter. L. 6,5.'''

**D. exarata* nob., testa ovato-fusiformi, alba, clathrata; anfr. 6 justa suturam angulatis, longitudinaliter

lineis eminentibus cinctis, transversim plicatis; spira breviore. L. 4,5'''.

D. woodiana nob. Pleur. turricula Wood., testa ovato-fusiformi, cinereo-rosea, obsolete clathrata; anfr. 6 juxta suturam rotundato-angulatis, longitudinaliter lineis eminentibus cinctis, transversim plicatis; spira breviore. L. 6'''. R.

Species quatuor supra nominatæ inter se pervicinæ sunt; accurata autem comparatione numerosorum exemplarium instituta, illas invicem diversas esse persuasus sum.

**D. elegans* nob., testa fusiformi, tereti, nivea, læviori; anfr. 7 juxta suturam obsolete angulatis, longitudinaliter subtilissime striatis, transversim costulatis; spira acuminata. L. 5,5'''.

**D. cinerea* nob., testa ovato-fusiformi, cinerea, obsolete clathrata; anfr. $6\frac{1}{2}$ teretioribus, longitudinaliter lineis eminentioribus cinctis, transversim plicatis; spira acuminata. L. 6,5'''.

**D. Pingelii* Beck, testa fusiformi, atro-purpurea vel cinamomea, clathrata; anfr. $6\frac{1}{2}$ teretioribus, longitudinaliter lineis confertis eminentibus cinctis, transversim rugulosis; spira acuminata. L. 5'''.

**D. Vahlii* Beck, testa fusiformi, atro-purpurea, cinamomea vel albida, læviori; anfr. 7 teretioribus, longitudinaliter minutissime striatis, ad suturam rugosis; spira acuminata. L. 7'''.

**D. cylindracea* nob., testa oblongo-ovata, cinamomea vel purpurascente, læviori, anfr. $5\frac{1}{2}$ teretioribus, longitudinaliter et transversim minutissime striatis, interdum subtiliter clathratis; spira elata, apice plerumque corroso. Long. 4,2'''.

**D. Beckii* nob., testa ovata, atro-purpurea, læviuscula; anfr. $5\frac{1}{2}$ rotundatis, ventricosiusculis, longitudinaliter & transversim minutissime striatis; spira breviore. L. 5‴.

**D. livida* nob., testa ovata, lutea, fascia purpurascente, lata, diffluente cincta; anfr. $5\frac{1}{2}$ rotundatis, ventricosiusculis, longitudinaliter minutissime striatis, ad suturam rugosis; spira breviore. L. 5‴. R.

D. viridula, Tritonium viridulum F. G., testa ovata, alba, læviori; anfr. 5 ventricosioribus, longitudinaliter minutissime striatis, ad suturam rugosis; spira brevi. L. 4,3‴. R.

Trophon Montf.

T. Fabricii Beck, Tritonium craticulatum F. G. Long. 15‴.

T. clathratum, Trit. clathr. F. G. testa fusiformi, tereti, rufa; anfr. $6\frac{1}{2}$, lamellis angustis, albidis, confertis, in ultimo anfractu circiter quindecim, præditis; canali breviore. Long. 6‴.

T. Banffii, Murex Banffii Donov., testa fusiformi, ventricosiore, rosea; anfr. $7\frac{1}{2}$, lamellis latioribus, albidis, in ultimo anfractu circiter decem, præditis; canali longiore. Long. 11‴.

Fusus Brug.

F. carinatus Lmk.? testa fusiformi, luteo-fulva; anfr. 8 teretioribus, transversim striatis, longitudinaliter lineis elatis cinctis, quarum duæ vel tres eminentiores carinas efficiunt. L. $3\frac{1}{2}$″. Rs.

Var. ventricosa: testa ventricosiori, breviori, linea secunda maxime prominente, interdum tuberculata. An spec. singul.?

**F. latericeus* nob., testa fusiformi, tereti, pallide rubra, epidermide hyalina obtecta; anfr. 7 convexis, longitudinaliter lineis eminentibus confertis cinctis; spira acuminata, exserta, transversim leviter rugosa. L. 8,5'''. R.

**F. Kröyeri* nob., testa fusiformi, tereti, rufofusca; anfr. $7\frac{1}{2}$ convexis, inferne lineis undulatis impressis longitudinalibus cinctis; spira elongata, exserta, costulato-rugosa. Long. 25'''. Rs.

F. islandicus Lin. Gmel. Rs.

**F. Holböllii* nob., testa fusiformi, elongata, alba, lævi, epidermide cornea, fusco-lutea, solidiori obtecta; anfr. 9 sensim crescentibus, planulatis, spira acuminata. Long. 2,4'''. Rs.

Unicum solum individuum vidi, et illud læsum, a cel. Holböllio mihi benigne donatum; ideoque incertus sum, an fortasse Fus. isl. monstrosus, an forte varietas esse possit, quod tamen dubito.

Mitra Lmk.

**M. groenlandica* Beck, testa fusiformi, parum solida, rufo castanea, læviuscula; anfr. $6\frac{1}{2}$ teretioribus, transversim subtiliter striatis; spira acuminata; columella quadriplicata. L. 8'''.

Admete Kröyer.

Diagn. gen. Animal pede magno (testa longiore), antice lato, truncato, sinuato, postice lanceolato; capite parvo, rotundato; ore simplici (proboscide & membrana linguali destituto); tentaculis longis, filiformibus, oculos minutos in tuberculis ad basin exteriorem ferentibus. Opercullo nullo. Testa ovata, diaphana, fragili; apertura ovata, antice vix subemarginata; columella arcuata, oblique truncata, labio tenui, recto.

**A. crispa* nob., testa ovata, fragili, nivea; anfr. 6 ventricosioribus, longitudinaliter lineis elatis cinctis, trans-

versim obsolete rugosis; striis incrementi minutissimis; spira conica, exserta. L. 8‴.

Lottia Gray.

**L. testudinalis,* Patella testudinalis Lin. F. G.

Cemoria Leach.

C. fissurella, Patella fissurella Müll. F. G. L. 3,5‴.

Patella Lin.

**P. cerea* nob. An Patella candida Couthouy? testa depresse-conica, antice recto, postice curvato-ascendente, diaphana, lactea, scabra, striis incrementi & radiis elatis minutis, confertis ornata; vertice paulo excentrico, antrorso; epidermide tenui, lutescente. L. 6‴.

P. rubella Fabr. F. G. L. 3‴.

Chiton Lin.

Ch. ruber Lin. Ch. marmoreus F. G. L. 12‴.

Var. unicolor, pallide rubra. Ch. cinereus F. G. an spec. singularis?

Ch. albus Lin. F. G. L. 6‴.

Acephala.

Pecten Brug.

P. islandicus Chem. F. G. Diam. 3,5″. †.

Lima Brug.

L. sulcata Leach, testa æquivalvi, subæquilatera, a parte anteriore & posteriore compressa, ventricosa, alba, læviuscula, leviter radiatim sulcata; auriculis anterioribus & posterioribus æque minutis; valvis ubique arcte concludentibus. Diam. 4‴.

Nucula Lmk.

N. tenuis Gray, testa nitida, virente-sulphurea, dentibus 12—16 (ante—post ligamentum). Diam. 4,5'''.

**N. corticata* Holb., testa subtrigona, rotundata, ventricosiuscula, læviuscula, perspicua, olivaceo-virente; parte anteriori rotundato-angulata, parte posteriori truncata, pæne nulla; striis incrementi minutissimis; margine integro; dentibus 8—4. Diam. 2'''. Rs.

**N. lenticula* nob., testa ovata, transversim leviter elongata, ventricosiuscula, lævi, nitida, cinereo-virente, antice rotundata, postice subangulata; striis incrementi nullis; margine integro; dentibus 12—12. Diam. 3'''. R.

Leda Schum.

L. buccata Stp. an Nuc. rostrata Lmk.?, testa transversim oblongo-ovata, ventricosiuscula, fusco-olivacea, concentrice minute rugosa; margine inferiori leviter arcuata. Diam. 9'''.

Var. brevis: testa ovata, ventricosa, margine inferiori valde arcuata.

Var. lævior: testa parum ventricosa, virente-lutea, læviuscula.

**L. macilenta* Stp., testa transversim elongato-ovata, parum ventricosa, virente-lutea; margine inferiori parum arcuata. Diam. 8'''. R.

L. minuta, Arca minuta, F. G. testa transversim ovata, parum ventricosa, cinereo-virente, concentrice minute sulcata; margine inferiori leviter arcuata. Diam. 5'''. †.

Var. tumida: testa ventricosa, fusco-olivacea marg. inf. valde arcuata.

**L. complanata* nob., testa transversim ovata, complanata, virente lutea, concentrice minute sulcata; margine inferiori leviter arcuata. Diam. 4'''. R.

Yoldia nob.

Diagn. gen. Animal tubis longis curvatis instructum; pede magno, valido; pallio toto aperto, marginibus postice ciliatis. Testa transversim ovata, fragili, antice valde, postice parum hiante, antice & postice rotundata, pariete rudimentali tubulorum destituta; serie dentium leviter angulata, dentibus angulatis, imbriciformibus.*)

Y. arctica, Nucula arctica Gray, testa transversim oblongo-ovata, inæquilatera, planiuscula, lævi, nitida, luteo-vel fusco-virente; antice latiore, rotundata, postice longiore, angustiore, leviter acuminata; dentibus 33—25

---

*) Genus Nucula Link. formas inter se tam diversas amplectitur, ut commodum esse censeo, inter eas distinguere. Schumacher jamdudum genus Leda constituit; animale autem incognito, differentiam inter Nuculas & Ledas acute exhibere nescivit, qua re factum est, ut autores genus Leda admittere hæserint. Ut dubium evanescat et relationes inter novum subgenus meum & subgenera Nucula p. s. d. & Leda evidentius appareant, aptum existimo, diagnoses cæterorum duorum subgenerum hic addere.

Nucula p. s. d. Animal sine tubis exsertilibus; pede brevi, crasso; pallii parte solum inferiore aperta. Testa subtrigona, rotundata, antice latiore, prominente, postice obtusa, circumcirca arcte claudente; serie dentium acute angulata, dentibus anterioribus planis.

Leda. Animal tubis brevibus, tenuibus, rectis præditum; pede longo, tenui, flexili; pallio toto aperto, marginibus simplicibus. Testa transversim ovata, solidiori, antice rotundata, postice plus minusve elongata, coarctata, truncata, intus pariete rudimentali, quæ tubulos separare videretur, prædita: parte truncata, ubi valvæ paululum hiant, costis duabus obsoletis, divergentibus, a natibus egredientibus, inclusa; serie dentium levius angulata; dentibus angulatis, imbriciformibus.

minutis, confertis; spathulis ligamenti angustis, parum prominentibus. Diam. 16'''.

Y. angularis nob., Nuc. myalis Couth.? testa transversim ovata, subæquilatera, ventricosiori, læviuscula, opaca, cinerea, antice rotundata, postice latiore et paulo longiore, sursum repanda, superne obsolete angulata; dentibus 14—11 validis; spathulis ligamenti magnis, prominentibus. Diam. 14'''. Rs.

Mytilus Lin.

M. edulis Lin. F. G. Diam. 30'''. †.

Modiola Lmk.

M. discrepans Sowb. Diam. 18'''. R.

**M. discors,* Mytilus discors Lin. F. G. Diam. 15'''. †.

M. faba, Mytilus faba Fabr. F. G. Diam. 5,5'''.

**M? cicercula* nob., testa minuta, subglobosa, subæquilatera, scabriuscula, virente-lutea; oculo armato striis radiantibus & striis incrementi minutissime clathrata apparet; margine subtiliter crenulata. Diam. 2'''.

M? vitrea Holb., an Myt. decussatus Montg.? testa minuta, oblique ovata, hyalina, lævi, nitida, albido-lutea, antice angusta, subangulata, postice valde dilatata, præcipue ad marginem inferiorem; margine dorsali incrassata, plana, antice ligamentum minutissimum, punctiforme, sub ipsis umbonibus situm, fulciente; impressione musculi anterioris rotunda. (Animal non vidi.) Diam. 2'''. Rs.

Astarte Sowb.

A. arctica, Crassina arctica Gray. Diam. 18'''. R.

A. semisulcata, Crassina semisulcata Gray. Diam. 14'''.

A. Banksii, Nicania Banksii Sab. Diam. 7'''. R.

A. striata, Nicania striata Leach. Diam. 5,5‴.

**A. globosa* nob., testa subtrigona, ventricosa, transversim minute sulcata, luteo-fusca; parte anteriore prominente, rotundata; parte posteriore obtusa, truncata. Diam. 5‴. R.

Cardium Lin.

C. groenlandicum Chemn. Venus islandica F. G. Diam. 28‴. †.

C. islandicum Chemn., Card. ciliatum F. G. Diam. 22‴. †.

**C. elegantulum* Beck, testa transversim ovata, inæquilatera, alba, costis 20—25 convexis, validis, minute imbricatis ornata; dente laterali anteriore elongato, eminenti; dentibus cardinalibus minutis, obsoletioribus. Diam. 6,5‴.

Lesæa Leach.

L. minuta, Venus minuta F. G. Diam. 1,2‴.

Tellina Lin.

T. calcarea Gmel. Diam. 12‴. †.

T. fragilis. Venus fragilis F. G. Diam. 10‴. †.

Cryptodon Turt.

C. flexuosum. C. flexuosum Turt.? Diam. 3‴. †.

Cyclas Drap.

**C. Steenbuchii* nob, testa inæquilatera, subtrigona, antice obtusa, ventricosa, lævi, cinereo-lutescente; umbonibus prominentibus; sulcis incrementi 4 – 5. Diam. 2‴.

Pandorina Scacchi.

**P. arenosa* nob., testa transversim ovata, inæquilatera, ventricosiori, opaca, alba, antice obtusa, postice dilatata, superne subangulata, vix hiante; epidermide cinerea, arena agglutinata. Diam. 6,5‴.

Thracia Leach?

**T. myopsis* Beck; animal pallio concluso; pede linguiformi, magno; tubis liberis, longis, crassioribus, margine ciliatis; branchiis inæqualibus et singulari situ eodem ac apud genus Pandorina eximiis, dum interiores majores pedem adjacent, exteriores minores autem versus ligamentum reflexæ sunt. Testa inæquivalvi, inæquilatera, transversim ovata, ventricosiori, tenui, opaca, albida, antice hiante, postice rotundato-truncata, hiante; valva sinistra ventricosiore & paululum majore; dentibus nullis, sed callo nymphali incrassato, postico; ligamento externo, albido, nullum ossiculi interni vestigium offerente. Diam. 10‴.

Dr. Beck hanc spesiem ad genus Thracia Leach adducit, quam sententiam admittere hæreo; quum autem habitus cardinalis hujus generis tam varius videtur, necessarium esse opinor, plures speies — et illarum non solum testam — cognoscere, antequam fines hujus generis accurate dijudicari possunt.

Mya Lmk.

M. truncata Lin. F. G. Diam. 30‴ †.

M. arenaria Lin. F. G. Diam. 30‴. † R.

Hiatella Daudin.

H. arctica. Mya arctica et Mya byssifera. F. G. Diam. 18‴. †.

Teredo Lin.

T. navalis Lin.?

Tunicata.

Chelyosoma Brod. & Sowb.

Ch. macleayanum Brod. & Sowb. L.8‴. Rs.

Cynthia Sav.

**C. glutinans* nob., tunica flavescente, tenui, subpellucida, glutinosa, arena obducta; orificiis prominentibus, contiguis. Diam. 3,5‴.

Ascidia Lin.

Cylindraceæ:

**A. monoceros* nob., corpore cylindrico; tunica tuberculata, pallide rubra, prominentia cornea, conica, terminali, inter orificia eminente instructa; orificiis prominentibus, rubris. L. 15'''. Rs.

Ovatæ:

A. pyriformis Rathke.

A. villosa Fabr. F. G. Rs.

A. quadridentata Lin. F. G.

A. rustica Lin. F. G.

A. echinata Lin. F. G.

A. conchilega Müll. Rs.

Complanatæ:

A. complanata Fabr. F. G. R.

**A. lurida* nob., corpore depresse-ovato, plano; tunica fusco-cinerea, subdiaphana, læviuscula; orficiis lateralibus, invicem semotis, nigricantibus. L. 9'''.

Clavelina Sav.

**Cl. chrystallina* nob., corpore subgloboso, pedunculato, superne compresso; tunica hyalina, pellucida, minute tuberculata; orificiis albidis, invicem semotis. Diam. 6'''. R,

Boltenia Sav.

B. reniformis M'Leay, Asc. clavata F. G. L. totius animalis 6''.

**B. ciliata* nob., corpore subreniformi, fusco-luteo, tuberculato, ciliato; orificiis prominulis, rubicundis; pedunculo granulato, ciliato, terminali. L. totius animalis 18'''. R.

Brachiopoda.

Terebratula Brug.

T. psittacea Lmk. Diam. 10‴.

Seorsim species quasdam hic addo, mihi nondum satis cognitas, quibus igitur locum in enumeratione assignare non ausus sum.

1. Doris fusca Fabr. F. G. mihi non obvia fuit; patet ex descriptione Fabricii, hocce animal ad genus Doris referri non posse (ut factum est in edit. 2 historiæ anim. evertebr. Lamarkii).

2. Gasteropus nudibranchiatus, Euplocamis vicinus, benigne mihi a cel. Holböllio communicatus; quum unicum, quod mihi exstat individuum, cultello perscrutari noluerim, branchiarum habitus & numerus adhuc mihi incognitus est.

3. Testa minuta univalvis, depresse trochiformis, perforata, fragilissima, lutea; anfr. 3 transversim confertim plicatis, carina cinctis; apertura rotundata; labio sinu lineari in locum carinæ profunde exciso. Animal non vidi; suspicor autem, hanc testam formæ infantili Gasterop. nudibranchiati cujusdam pertinere. Diam. 0,8‴.

4. Gasteropus pectinibr. univalvis minutus, a cel. Holböllio observatus, tentaculis quatuor et situ oculorum juxta marginem anteriorem disci gressorii excellens.

5. Gasteropus extus nudus, corpore subgloboso, lævi; ore proboscidiformi; tentaculis duobus, crassiusculis. Diam. 5‴. Fortasse ad genus Coriocella numerandum. Invenit & benigne communicavit Holböllius. Unicum individuum dissecare nolens de præsentia & formatestæ internæ incertus sum

6. Gasteropus extus nudus; corpore ovali, pallio magno, tumido, diaphano obtecto; disco gressorio parvo; capite vix distincto; tentaculis duobus brevibus, crassiusculis, ad basin externum oculigeris. Diam. 18'''. In Museo Regio.

7. Testa bivalvis æquivalvis inæquilatera, transversim ovata, parum ventricosa, cinereo-fulva; valvis antice angustatis, prominentibus, postice obtusis; dente cardinali magno post ligamentum in valva dextra et dente minutissimo in utraque valva ante lig.; dentibus lateralibus duobus, linearibus, longioribus, in valva sinistra; ligamento minuto, angusto. Animal non vidi. Diam. 4'''.

8. Testa bivalvis minuta, æquivalvis, inæquilatera, transversim ovata, ventricosa alba, zonis concentricis hyalinis quinque ornata; dentibus lateralibus in utraque valva longis, angustis; dentibus card. nullis; ligamento interno minuto, angusto. Animal non vidi. Diam. 1'''.

9. Ascidia aggregata, Botryllis affinis; massa subglobosa, coriaceo-gelatinosa, cinereo-rubens, lineis impressis divaricatim sinuosis, hic & illic confluentibus, pertexta, quarum in utroque latere animalia disposita sunt; animalibus minutis, fulvis, invicem arcte adjacentibus.

10. Ascidia aggregata; massæ gelatinosæ, digitiformes, luteæ, ad basin conjunctæ, ad apicem paululum incrassatæ & animalibus impletæ; animalibus minutis, fulvis, sine ordine dispersis.

Forhandlinger i det skandinaviske entomologiske Selskab.

Meddeelte af

J. C. Schiødte,

Selskabets Secretair.

Mødet den 11te April.

Justitsraad Stæger foredrog nogle critiske Bemærkninger til Antliatslægten *Ocydromia Meig.*, nærmest med Hensyn til nogle Paastande af Prof. Løw i en i Isis for 1840 indrykket Afhandling: „Ueber die im Grossherzogthum Posen aufgefundenen Zweiflügler."

I denne Afhandling har Prof. Løw, ved under Familien *Hybotinae* at angive de ham bekjendte *Ocydromia*-Arter, fremsat adskillige critiske Bemærkninger saavel med Hensyn til Bestemmelsen af Arterne som disses Synonymie, hvilke Bemærkninger alle meer eller mindre lide af væsenlige Mangler.

Hvad Hr. L. foreløbigen yttrer, at alle hidtil opstillede Arter af denne Slægt behøve den nøieste Revision, tiltræder Forf. ubetinget hvad de Meigen'ske Arter angaaer, da der neppe i Meigen's hele Værk forekommer nogen Slægt med saa lidet tilfredsstillende Artsbestemmelser. Men naar Hr. L. dernæst begrunder denne Yttring paa den Paastand, at alle Ocydromier oprindeligt ere gule og at denne Farve først senere gaaer over i Rødt og endeligt i Sort: da maa Forf. paa det Bestemteste modsige ham, eftersom han af Erfaring kan paastaae, at de endog allerede i det første Stadium af deres fuldkomne Udvikling have den sorte eller rødgule Grundfarve reen. — Ligeledes vil det neppe være af væsenlig Nytte at iagttage Aareløbet i Vingerne, som Hr. L. dernæst i Særdeleshed anbefaler, da dette ikkun viser to forskjellige Former, af hvilke den ene, som nedenfor skal vises, udgjør en Deel af Charactererne for en særskilt Slægts Adskillelse fra den omhandlede. Dog selv denne Forskjel i Aareløbet har Hr. L. ikke opfattet, hvorimod han udleder et, som han troer,

godt Artsmærke fra en abnorm Aaregreen fra den forreste Spidse af Discoidalcellen, hvilken Aaregreen hverken altid eller udelukkende findes hos den Art, han derved vil have characteriseret.

Under sin første Art *Ocydromia flavipes Meig.* henfører Hr. L. som Varietet *Ocydromia ruficollis Meig.* Hvor lidet nøiagtig denne Angivelse end er, da Meigen's Beskrivelse af den første Art alene gjælder en Han, ligesom Beskrivelsen af den sidste alene en Hun, viser den dog en Tilnærmelse til en Mening, som tidligere har paatrængt sig Forf. og som senere er bleven til Overbeviisning hos ham, nemlig den, at de to Meigen'ske Ocydromier udgjøre de to Kjøn af en og samme Art; en Art, der ved flere væsenlige Characterer, hvilke dog Hr. L. ligesaavel som Meigen forbigaaer med Tavshed, endog stilles udenfor Omfanget af den Slægt, Meigen characteriserer som Ocydromia. Macquart, der har kjendt Hannen, men ikke dens Synonymie hos Meigen, har allerede i *Diptères du Nord de la France* afsondret den som en egen Slægt under Navn af *Lemtopeza,* hvilken Benævnelse senere i *Suites à Buffon* er forandret til *Leptopeza.* Hunnen derimod har han uændset ladet blive staaende som *Ocydromia ruficollis Meig.*

Forskjellen imellem Slægterne *Leptopeza* og *Ocydromia* troer Forf. at kunne udhæve saaledes:

Antennernes tredie Led:	*Leptopeza Macq.* omtrent dobbelt saa langt som Rodleddet, conisk tilspidset.	*Ocydromia Meig.* neppe længere end Rodleddet, ovalt.
Antennebørsten:	indføiet i Leddets Spidse.	indføiet i Oversiden af Leddet henimod dets Spidse.
Thorax:	fiinthaaret.	nøgen.
Bagkroppen:	med lange Silkehaar.	fiint dunet.
Hunnens Halespidse:	med langt fremragende sabelformig Æglægger.	afstumpet, uden fremragende Æglægger.

Vingernes Discoidalcelle:	noget kort, netop af lige Længde med de to Længdeaarer, der løbe fra Cellens Hjørner til Vingespidsen.	temmelig lang: de to Længdeaarer kun halvt saa lange som Cellen.

Naar man til Meigen's Beskrivelse af *Ocydromia ruficollis* og *O. flavipes* i Forening med Afbildningen Tab. 21 Fig. 24, der angiver Æglæggeren, som Beskrivelsen ikke omtaler, føier de anførte Characterer, hvoraf den sidste dog kun er at betragte som Artsmærke, troer Forf., at baade Slægten og Arten ere tilstrækkeligt bestemte. — For nogle Aar siden traf Forf. paa en Dag i Midten af Juni enkelte Individer af Hannen paa en stor Hasselbusk i Charlottenlund Skov, og en Uge senere paa samme Sted en Hun; men dermed var ogsaa Insectet forsvundet for den Sommer. Det paafolgende Aar fandt han det atter paa samme Tid og Sted, og i begge Kjøn. Uagtet Forf. ikke har truffet de to Meigen'ske Arter i Parring, er han dog aldeles overbeviist om deres Eenhed, deels paa Grund af Overeensstemmelse i alle væsenlige Characterer, deels paa Grund af de angivne Omstændigheder ved deres Forekomst. — Prof. Zetterstedt, hvem Forf. efter det først omtalte Fund tilmeldte Jagttagelsen, erklærede imidlertid, at han kun nødigt vilde tiltræde Forf.'s Mening, da han i *Insecta Lapponica* har beskrevet en Hun til *Ocydr. flavipes,* der paa et noget lysere Brystst ykke nær er ligesaa sort som Hannen. Men denne Indvending kan Forf. nu møde med en senere Jagttagelse, ifølge hvilken der hos ældre Individer findes en kjendelig Overgang Sted i Farven paa Thorax fra det Dunkelrøde til det Brune og Sortagtige; og Forf. antager saaledes al Tvivl om de to Meigen'ske Arters Eenhed for hævet.

Hr. Løw's anden Paastand, at *Ocydr. rufipes Meig.* kun er en svagere farvet *Ocydr. glabricula Fall.* maa i ethvert Tilfælde først reduceres til at gjælde alene om Hunnen til begge Arter. (Hr. L.'s Berigtigelser lide i det Hele taget af samme væsenlige Mangel som Meigen's Beskrivelser, at de nemlig ikke fremstille de forskjellige Kjøn; Meigen omtaler rigtignok begge Kjøn ved et Par Arter, men det er aabenbart en Feiltagelse: enhver af hans Arter bestaaer kun af eet

af Kjønnene). Hvorvidt imidlertid hiin Yttring forresten kan være rigtig, kan Forfatteren ikke saa bestemt afgjøre, men mest tilbøielig er han dog til at holde de to nævnte Ocydromier for særskilte Arter, da Tegningen paa Thorax: hos den ene en firkantet, overalt ligebred, stor, sort Plet paa den forreste Halvdeel, men hos den anden i Regelen en sort Midtelinie efter hele Længden, undertiden udvidet til en kileformig, med Spidsen fortil vendt Plet, forekommer ham at angive to forskjellige Former, som neppe ved Overgange findes forenede.

For det Tredie holder Hr. Løw Meigen's *Ocydr. scutellata* for en god Art. Dette er langt fra at være Forf.'s Mening, da han tvertimod blandt en Række af Individer tydeligt kan paavise dens Plads som lysere Varietet af Hannen til *Ocydr. glabricula (Empis) Fall.*

Endeligt, for det Fjerde, diagnoserer og beskriver Hr. Løw som en ny Art under Navn af *Ocydr. melanopleura* netop Hannen til den rette *Empis glabricula Fall.*, med hvilken ogsaa Meigen's to Arter (i hans Værks 6te Deel) *Ocydr. dorsalis* og *Ocydr. nigripennis* maae falde sammen. — Ved den sidstnævnte Art citerer Meigen *Empis nigripennis Fabr.* som synonym. Dette er urigtigt. I den Sehestedt-Lundske Samling, hvortil Fabricius henviser, findes rigtignok nu kun en Levning af den Fabriciske Typ, men den tilhører ingenlunde nogen *Ocydromia.* Sandsynligst er den af *Empis umbripennis Meig.* eller af en denne nærstaaende Art.

Som Resultat af disse Bemærkninger opstillede Forfatteren slutteligen:

1. *Ocydromia flavipes* og *Ocydr. ruficollis Meig.* udgjøre (hiin Hannen, denne Hunnen til) een Art, som nu danner Slægten *Leptopeza Macq.* (*Leptopeza flavipes*).

2. *Ocydr. rufipes Meig.* tør, idetmindste indtil bedre Beviser tilveiebringes, antages for en særskilt Art, hvortil Hannen er tvivlsom.

3. *Ocydr. scutellata Meig.* er ikkun en lysere Varietet af Hannen til *Ocydr. glabricula Macq. Zett. Ins. Lapp. Empis Fall.*

4. Til *Ocydr. glabricula* hører følgende Synonymie:

Hannen: *Empis glabricula Fall.*

Ocydr. glabricula Macq. Zett. Ins. Lapp.

— *dorsalis Meig.*

Ocydr. nigripennis Meig. (Med Udelukkelse af Citatet: *Empis nigripennis Fabr.)*
— *melanopleura Löw Isis 1840.*

Hunnen: *Empis glabricula Fall.*
Ocydr. glabricula Meig. Macq. Zett. Ins. Lapp.

Samme meddeelte en Notice om Haustellum hos Slægterne Empis og Rhamphomyia.

En væsenlig Characteer ved Bestemmelsen af Arterne af de to nævnte Antliatslægter afgiver Haustellum: deels dets Farve og Tykkelse, deels og fornemmeligst dets forskjellige Længde. For flere Arter udgjøre disse Forhold saagodt som det eneste Særkjende.

Forf. har imidlertid bemærket, at Haustellum hos døde Individer undertiden findes meget længere fremstrakt end hos andre af samme Art, og at denne Omstændighed grunder sig deri, at Dyret under Dødsconvulsionerne udstrækker den membranøse Skede, der indenfor Mundaabningen danner Basis for og omgiver Haustellum. Da denne Skedes Farve og glindsende Overflade ikke vise nogen ydre Forskjel fra Haustellum, og desuden Folden, der ellers findes ved begges Foreningspunct, ganske udslettes ved den unaturlige Udstrækning, er man let udsat for at tilskrive Haustellum en Længde, som den ikke besidder. Forf. gjorde imidlertid opmærksom paa, at labrum og glossarium, som i naturlig Tilstand ligge temmelig frie, under den unaturlige Udstrækning blive saaledes indeklemte i den paa Haustellums Overflade værende Cavitet, at de ikke kunne skjelnes.

Som Exempler paa de feilagtige Anskuelser, der have været en Følge af Ubekjendtskab til de nævnte Omstændigheder, anførte Forf. den af Meigen (3, 17) omtalte Afart af Hunnen til Empis tessellata, hvis Haustellum kun er halvt saa langt som hos den genuine Form, og hvilken Meigen senere (6, 337) har meent at burde danne en egen Art; — fremdeles Rhamphomyia sciarina og umbripennis Meig., hvilke urigtigen ere ansatte som to forskjellige Arter.

Hr. Chr. Drewsen meddeelte en Jagttagelse om Xylophagus ater, ifølge hvilken dens Larve ikke, som tidligere antoges, er xylophag, men nærer sig af Rov. Forf. har i flere Aar iagttaget den i gamle Bøgestubbe, og været Vidne til, at den med sit lange Hornnæb gjennemborer og udsuger Larven til Pyrochroa coccinea og de Tipulalarver, som dele Opholdsted med den.

Af de mange Anomalier, man støder paa i Ichneumonernes Familie, er det ikke en af de ringeste, at man næsten aldrig træffer disse Dyr i Parring. At faae denne iagttaget er saa overmaade vanskeligt, at det ikke engang lykkedes for Forfatteren af Monographien over Familiens europæiske Arter, Prof. Gravenhorst, som dog samlede Ichneumoner i Tredive Aar, som har beskrevet næsten tretten Hundrede Arter og som mener at have seet over hundrede Tusinde Individer levende.

Hr. Drewsen, som allerede i en lang Række af Aar har samlet og iagttaget Ichneumoner, har dog været noget heldigere, idet Antallet af de Arter, hvis Parring han har iagttaget, nu beløber sig til syv; nemlig: 1. *Ichneumon divisorius Gr.* paa Salix viminalis; 2. *Ichneumon sputator Gr.* paa Cornus alba; 3. *Pimpla rufata Gr.*; 4. *Pimpla stercorator Gr.*, iagttagen tre Gange i Parring paa Bøgetræer; 5. *Pimpla graminellae Gr.* paa Blomsten af en Skjærmplante; 6. *Campoplex pugillator Gr.* paa en Stikkelsbærbusk; 7. *Bassus festivus Gr.* paa en blomstrende Pastinak.

Det udviste sig herved, at Hunnen til *Ichneumon sputator* er *Ichn. culpator Schrk.*, og ikke den af Gravenhorst beskrevne Hun; fremdeles, at Hannen til *Pimpla stercorator* er *Pimpla flavipes Gr.*, og altsaa ikke den af Gravenhorst beskrevne Pimpla, men at denne derimod er Hannen til *Pimpla graminellae*. Under de andre fire Arter ere Kjønnene rigtigt sammenstillede i Gravenhorst's Monographie.

Hvad selve Parringen angaaer, da har Hr. D. kun iagttaget Slutningen af samme, under hvilken Hannen sidder ubevægelig paa Hunnens Ryg.

Secretairen foredrog sine Jagttagelser over Bygningen af det uparrede Svælgnervesystem hos *Acilius sulcatus*.

Da dette allerede i det Væsenlige findes beskrevet i Forf.'s Arbeide over Danmarks fritkjæbede Insecter (første Bind P. 382—383), meddeles her kun Forklaringen over den paa Pl. I. gjengivne Afbildning.

Fig. A. forestiller Baghovedets Rand, Spiserøret, Kroen, Tyggemaven med dens Tracheer, samt den forreste Ende af den villøse Mave, sete ovenfra; paa Spiserøret og Kroen sees nervus sympathicus med dens Abdominalganglie og to Hovedgrene.

Fig. B. Svælgnervesystemets i Hovedet liggende Deel. a. PandeYngliet; b. b. de til Mundskjoldets Hjørner gaaende Nerver (Lugtenerver?) c. den under Hjernen liggende Deel af den sympathiske Nerve; d. d. Pandegangliets andet Nervepar, der, ifølge Forf.'s Jagttagelser, ligesaalidt som Nerveparret b. b. gaaer tilbage til Hjernen. (Den sympathiske Nerve staaer altsaa kun ved det parrede Svælgnervesystems Ganglier i Forbindelse med Hjernen, hvilken Forbindelse imidlertid ikke er angiven paa nærværende Afbildning).

Fig. C. Den sympathiske Nerve. a. dens paa Spiserøret liggende Deel med sine otte Sidegrene; b. Abdominalgangliet; c. c. dets første Nervepar; d. d. dets andet Nervepar; e. e. den sympathiske Nerves paa Kroen løbende to Arme med deres Sidegrene: med f. f. er det Sted betegnet, bagved hvilket Nerverne trænge ind i Kroens Hude; Nerverne β. β. slynge sig omkring Kroens bageste Ende nedpaa Undersiden.

Forstørrelsens Grad er for Fig. A. 16 Gange, for Fig. B. og C. 256 Gang.

Over Piezaternes giftafsondrende Glandler eier Videnskaben kun nogle faa Jagttagelser, anstillede paa enkelte Arter af Aculeaternes Afdeling: Apis mellifica (Swammerdam o. Fl.), Pompilus (Ramdohr), Vespa Crabro (Suckow).

Secretairen, som i forrige Sommer har begyndt en Række af Undersøgelser over denne Gjenstand, gjorde en foreløbig Meddelelse

af de Resultater, han troede at kunne opstille af sine Jagttagelser over disse Organers Forekomst og Bygning.

De synes at forekomme hos Slægter af alle Piezatfamilier med Undtagelse af Tenthrederne (Evanierne, Chalcerne og Chryserne ere endnu ikke undersøgte i dette Øiemed). De bestaae af a) Traadformige, tykvæggede, Affondringskar i forskjelligt Antal (1—5), af meget forskjellig Længde, med kornet ydre Tunica, melkehvide af Farve, og som snart ere enkelte, snart, dichotomisk eller uregelmæssigt, forgrenede i høiere eller ringere Grad; jo mindre forgrenede de ere, desto videre ere de ogsaa (sjeldent overtræffe de dog de malpighiske Kar mærkeligt i Vidde), hvorimod de blive desto tyndere, jo mere de ere forgrenede: i sidste Tilfælde ligge de tæt sammenrullede ovenpaa de to følgende Organer. b) En ellipsoidisk, oval, ægformig, kugleformig, kølleformig eller trekantet, tyndhudet Blære (Reservoir), som modtager Affondringskarret i sin forreste Ende; den ydre Tunica er snart glat, snart fiint kornet, hyppigen regelmæssigt tverstribet; Farven er almindeligen klarhvid. c) En valseformig eller forefter noget udvidet Udføringsgang, som udspringer fra Blærens bageste Ende og munder ind i Braaden ovenover Vagina; undertiden gaaer den jevnt over i Blæren, undertiden er den skarpt affondret fra denne: i første Tilfælde er den almindeligviis kortere (ofte kun halvt saa lang som Blæren) og videre, i sidste Tilfælde er den sædvanligen længere (sjeldent dog mere end dobbelt saa lang som Blæren) og af omtrent samme Vidde som Affondringskarret; dens ydre Tunica har samme Structur og Farve som Blærens, med Undtagelse af den i Vagina indmundende Ende, der almindeligviis er elastisk membranøs og af guulagtig eller bruunlig Farve.

Af Giftglandlerne hos følgende Arter forevistes Afbildninger.

1. Hos *Apis mellifica*, næsten ganske overeensstemmende med Swammerdam's Fremstilling. Hos Individerne med rudimentære Æggestokke (Arbeidere) ere Enderne af Affondringskarrets to Grene kun svagt kølleformigt opsvulmede; Blæren er ellipsoidisk, fiint tverstribet; Udføringsgangen er kun en Trediedeel saa lang som Blæren, men tre Gange saa vid som Affondringskarret, valseformig, ganske membranøs, bruunlig.

2. Hos *Bombus terrestris* fjerner Afsondringskarrets Form sig aldeles fra den foregaaende Arts. Det er overmaade tyndt, langt tyndere end hos den fem Gange mindre Apis mellifica, og dets to Arme dele sig hver i to Grene, som atter ere meget betydeligt forgrenede; dets Længde er derhos saa overdreven, at den blot for Roddelen og dennes to Hovedarme, uden at medregne de ydre Forgreninger, beløber sig til omtrent 24 Linier. Blæren er ligesaa vid som Æggegangen og endog noget længere end denne, pæreformig, noget opadkrummet, glat, af guulagtig Farve; bagtil gaaer den uden skarp Grændse jevnt over i Udføringsgangen, der er ligesaa lang som Æggegangen, og som bagtil efterhaanden aftager noget i Vidde; ved sin Indsænkning i Vagina er den imidlertid næsten fem Gange saa vid som Afsondringskarrets Midte.

3. Hos *Ichneumon annulator* findes fem korte, frit flotterende, valseformige, ud imod Spidsen noget tyndere Afsondringskar, som alle fem indsænke sig tæt ved hverandre i Blærens Spidse. Blæren er lille, kugleformig-elliptisk, dybt og regelmæssigt tverstribet. Udføringsgangen er dobbelt saa lang som Blæren, en Trediedeel kortere end Afsondringskarrene, af samme Vidde som disse, tæt og dybt tverstribet, valseformig i sin hele Udstrækning, og altsaa skarpt afsondret fra Blæren.

4. En anden Art af Ichneumonernes Familie, *Ophion luteus*, har derimod kun eet Afsondringskar, som næsten ganske ligner det hos Apis mellifica. Det er flotterende og kun halvt saa langt som Æggelederne (mèn disse ere ogsaa af en ganske exempelløs Længde); Roddelen er noget kort, af samme Længde som Blæren, og de to Arme vise ingen kolleformig Opsvulmen af deres Ender. Blæren, som er lille og triangulær, med adspredt-kornet Overflade, modtager Afsondringskarret i sit forreste og øverste Hjørne. Udføringsgangen forholder sig omtrent som hos den foregaaende Art, kun er den fortil ikke ganske skarpt afsat fra Blæren, og dens ydre Tunica er fuldkomment glat.

5. Hos en tredie Ichneumonform, *Pimpla instigator*, findes to traadformige Afsondringskar, der allerede tæt ovenfor Roden begynde at forgrene sig, saaledes at de komme til at ligne to Buske med mangfoldige Grene; de indsænke sig særskilt, det ene ovenfor det

andet, i Spidsen af Blæren. Denne sidste har, ligesom ogsaa dens Udføringsgang, næsten samme Form som hos Bombus terrestris, kun at Spidsen er mere afrundet og den bageste Ende mindre jevnt overgaaende i Udføringsgangen: begge ere desuden fiint og tæt tverstribede i skraa Retning ovenfra nedad og tilbage.

Samme meddeelte følgende Notice.

Hos Slægten *Silpha* har Léon Dufour beskrevet et anomalt enkelt Urinkarsystem, hvis Udføringsgang, ganske modsat det ellers stedfindende Forhold, aabner sig i Masttarmen. Derimod maa man af den samme Anatoms Beskrivelse over Silphernes Tarmekanal slutte, at den ganske mangler Blindtarm.

Der findes imidlertid en meget udviklet Blindtarm hos Slægten Silpha. Den er af betydelig Størrelse, meget længere end Masttarmen, endog næsten videre end den villøse Mave, og af kølleagtig Form; dens bageste Deel aabner sig i Tarmen med en lang og smal Hals, og paa dens fortil vendte tykke Ende findes et tyndt, kort, traadformigt Tilhæng med kugleformigt opsvulmet Ende. Den viser altsaa megen Affinitet til Dytiscinernes Blindtarm.

Det er denne Blindtarm, som Léon Dufour har antaget for urinafsondrende Organer, til hvilke der hos hele Silphernes Familie ikke findes noget Spor. Blindtarmens Krop har han beskrevet som Blære, dens Hals som Udføringsgang, og dens traadformige Tilhæng som Afsondringskar.

Grændserne for den tidligere antagne Udbredelse af de saakaldte Urinkar i Insecternes Classe har allerede i forrige Aar lidt en væsenlig Indskrænkning af Prof. Løw*) i Posen, som har paaviist at den af Ramdohr foranledigede og senere af Burmeister og Lacordaire med yderligere Mistydning i deres Haandbøger optagne Jagttagelse om Forekomsten af de nævnte Organer hos *Bombylius* og *Leptis* er ganske urigtig og kun opstaaet ved en Forvexling med Tilhængene paa Æggegangen.

*) Beitrag zur anatomischen Kenntniss der inneren Geschlechtsorgane der zweiflügligen Insekten i Germar's Zeitschrift für die Entomologie, 3 Band Pag. 392.

Foruden Slægten *Blaps* blive altsaa kun Caraberne, Dytiscerne og Gyrinerne tilbage som de Insecter, hos hvilke egenlige Urinkar vides at forekomme.

Deres Forekomst hos Blaps, hos hvilken Slægt de ere beskrevne af Léon Dufour, kan Meddeleren hverken benægte eller bekræfte, da han hverken selv har havt Leilighed til at gjøre nogen Jagttagelse derover og heller ingen saadan, saavidt han veed, senere er bekjendtgjort af nogen anden Anatom. Men han troer dog at torde gjøre opmærksom paa, at det fra et theoretisk Standpunct synes overmaade antageligt, at de ovenfor nævnte tre Eleutheratfamilier, der i saamange andre Henseender ere skarpt affondrede ved Eiendommeligheder i deres ydre og indre Bygning, ogsaa ere de eneste, som ere i Besiddelse af et særeget System af urinafsondrende Organer.

Udtog
af en Beskrivelse af Grønlands Annulata dorsibranchiata.*)

ved

A. S. Ørsted.

Den udførligere og med mange Afbildninger ledsagede Afhandling, hvorfra dette Udtog er hentet, vil blive optaget i det næst udkommende Bind af det kongelige Videnskabernes Selskabs naturvidenskabelige Afhandlinger. De Materialier, som ligge til Grund for denne Afhandling, findes opbevarede deels i det kongelige zoologiske Museum og deels i Universitetets Samling**).

Af de 27 Arter, som beskrives af O. Fabricius i Fauna Groenlandica, henhørende til denne Orden, er der 14, hvoraf jeg ikke har seet Exemplarer i ovennævnte Sam-

*) Der er næppe nogen Grund til at foretrække Benævnelsen errantia Aud. et Edw. for dorsibranchiata Cuv., da der vist ikke er nogen Slægt af denne Orden, paa hvilken den Charakteer, hvorfra denne sidste Benævnelse er hentet, ikke passer. I alle Tilfælde er der Arter af denne Orden (f. Ex. af Slægterne Onuphis og Spio), der ikke ere mere errante end mange Arter af Ordenen Tubicolæ f. Ex. Amphicora Sabella.

**) De Annelider, som her findes, tilhørte tidligere Hr. Prof. Eschricht, hvem denne Afhandlings Tilværelse skyldes, da han viste mig den Velvillie at tilbyde mig at beskrive ovennævnte Samling.

linger, og 9*) af disse kunne ikke med Sikkerhed henføres til nogen bestemt Slægt. Bringes de 16 for Faunaen nye Arter, hvoraf Diagnoserne i det Følgende gives, med i Beregning, da faaer man 43 Arter af Annulata dorsibranchiata henhørende til den grønlandske Fauna, medens den danske tæller 42 og den franske 51. 10 Arter ere fælleds for Danmark og Grønland, men kun 3 for dette og Frankrig.

I. Familie. Aphroditaceæ.

Gen. *Polynoe* Sav.

Under Slægten Polynoe indbefattede Savigny og senere Audouin og Milne Edwards Arter, som ere saa forskjelligt organiserede, at det bliver nødvendigt at henføre dem til flere Slægter. De grønlandske Arter henføres saaledes her til 3 Slægter, som kunne charakteriseres paa følgende Maade:

1. Branchiæ **) cum cirris alternantes, setæ simplices.

1. Gen. *Lepidonote* (Leach) Örsd.

Corpus oblongum, segmenta 24—40, branchiarum paria 12—15 dorsum totum obtegentia, pinnæ***) discretæ, duo cirri inferiores, setæ canaliculatæ.

2. Gen. *Polynoe* (Sav.) Örsd.

Corpus lineare, segmenta 70—100, branchiarum paria 15—40, minutissimarum maximam dorsi partem nudam relinquentium; pinna utraque in unam connata, cirrus inferior unicus, setæ canaliculatæ.

---

*) Disse ere: Lumbricus papillosus, Nereis noctiluca, Nereis incisa, Nereis aphroditoides, Nereis coerulea, Nereis rosea, Nereis prismatica, Nereis bifrons og Nais quadricuspida.

**) Denne Benævnelse maa foretrækkes for Elytra eller squamæ, de Navne, hvormed man hidindtil har betegnet disse Organer; thi da de ere Gjeller, er der ikke nogen Grund til at give dem noget andet Navn.

***) Pinnæ istedetfor Rami.

II. Branchiæ in omnibus segmentis (paucis ex posterioribus exceptis), magnam dorsi partem nudam relinquentes, setæ pinnæ superioris simplices, inferioris compositæ.

3. Gen. *Pholoe* Johnston?*)

Ovenstaaende Charakterer for Slægten Pholoe ere noget afvigende fra dem, som gives af Johnston for denne Slægt. Han angiver saaledes, at der kun findes Gjæller paa hver anden Ring. Men da jeg af Erfaring veed, at hans ufuldstændige Beskrivelser ogsaa i flere Henseender ere feilagtige, har jeg troet indtil videre at burde henføre en grønlandsk og en ny dansk Art til denne Slægt under den Forudsætning, at den har de ovenfor givne Charakterer.

1. Gen. *Lepidonote.*

a) *Species branchiarum paribus quindecim præditæ.*

1. *Lepidonote scabra* Örsd.

Aphrodita scabra Fauna groenl.

Polynoe scabra Sav.

Corpore posticam partem versus angustiore, segmentis 38—39, capite subpentagono antice obtuso postice truncato, appendicibus capitis et cirris dense pilosis, branchiarum scaberrimarum paribus quindecim, setis valde porrectis nec non divergentibus, in pinna inferiore apice curvatis nec uncinatis.

2. *Lepidonote cirrata* Örsd.

Aphrodita cirrata Faun. groenl.

Flache Aphrodite Mül.

Aphrodita violacea Acta nid.

Polynoe cirrata Sav.

---

*) Annals of natural history Vol. II. p. 428.

Corpore utrinque fere æqualiter obtuso, segmentis 35—36, capite pentagono antice in prominentias duas acuminatas producto, appendicibus capitis et cirris glabris, branchiarum lævium paribus quindecim, setis prominulis approximatis, in pinna inferiore uncinatis.

b. Species branchiarum paribus duodecim præditæ.

3. *Lepidonote punctata* Örsd.

Polynoe punctata Sav. (vix Aud. et Edw.)

Aphrodita punctata Faun. groenl. Zool. Dan.

Aphrodita squamata Lin.

Af denne Art har jeg ikke seet noget Exemplar fra Grønlands Kyster, men O. Fabricius angiver ogsaa, at den der er rarissima. Ved vore Kyster findes den flere Steder f. Ex. mellem Frederikshavn og Skagen i meget stor Mængde. Da der ikke er nogen Tvivl om, at denne Art er Müllers og Fabricii Aphrodita punctata og Linnes A. squamata, saa er det paa den anden Side rimeligt, at den er forskjellig fra den Art, som beskrives fra Frankrigs Kyster under Navn af Polynoe squamata, og som antages at være synonym med Aphrodita punctata Mül. et Fabr. Denne Art har nemlig ikke kølleformede, men tilspidsede Famlere, der ikke ere længere end de længste af Føletraadene, medens de hos Polynoe squamata Aud. et Edw. angives at være dobbelt saa lange.

2. Gen. *Polynoe.*

4. *Polynoe longa* Sav.

Aphrodita longa Fauna groenl.

Denne Art kjender jeg ikke uden af Fabricii Beskrivelse. Ifølge denne kan det ikke betvivles, at den staaer meget nær Polynoe scolopendrina Sav. og maa henføres til samme Slægt.

3. Gen. *Pholoe.*

5. *Pholoe* (?) *minuta* Örsd.

Aphrodita minuta Fauna groenl.

Segmentis 55—58, branchiarum paribus 43 lævium reniformium margine exteriore ciliatarum, in medio macula alba, capite?, utraque pinna in unam connata, setis pinnæ superioris minutissimis subulatis curvatis, pinnæ inferioris multo majoribus rectis falcatis, cirris nullis.

Af denne Art er kun nedsendt nogle faa Exemplarer, paa hvilke Hovedet var saa beskadiget, at jeg ikke kan angive dets Beskaffenhed.

II. Familie. Amphinomaceæ.

Gen. *Euphrosyna* Sav.

6. *Euphrosyna borealis* Örsd.

Corpore flavescente ovato-oblongo, segmentis 26—27, eminente capitis parte*) elongata-ovali, tentaculo uno semigloboso, branchiis 9—10 bi-tripartitis, cirro superiore nullo.

III. Familie. Euniceæ.

Gen. *Onuphis* Aud. et Edw.

Charact. gener. emendatus.

Caput appendicibus tentacularibus septem, quatuor antice, tribus in media superficie instructum. Segmenta duo anteriora longitudine et forma pinnarum et setarum a sequentibus valde discrepantia et branchiarum loco cirro superiore et inferiore prædita, setis (vel potius aciculis) validis partim rectis partim apice curvatis. In ceteris segmentis cirri inferioris loco mamilla semiglobosa; setæ triformes, aliis validioribus rectis uncinatis, aliis gracilioribus curvatis acuminatis, aliis minutissimis rectis apice solutis.

---

*) Herved forstaaes den Deel af Hovedet, som Savigny har kaldt caruncúlus; men da det ikke er andet end den fremspringende Deel af Hovedet, fortjener den næppe nogen egen Benævnelse.

Man har hidindtil ved denne Slægt aldeles overseet det, som maaskee dog henhører til det meest eiendommelige ved dens Organisation, nemlig den fra alle de andre Ringe meget afvigende Beskaffenhed, som de to forreste Ringe frembyde. De ere nemlig meget længere og forsynede med længere Finner end de andre Ringe. Finnerne ere rettede skraat fremad mod Mundaabningen og have meget tykke noget krogede Børster, der egentlig ligesaa meget svare til de saakaldte Naale. Af Finnernes Stilling og Form, og Børsternes Beskaffenhed er det aabenbart, at de ere behjælpelige ved at gribe Føden og bringe den ind i Munden og minde derved om Crustaceernes Kjæbeføddder.

7. *Onuphis Eschrichtii* Örsd.

Corpore supra convexo subtus plano, segmentis 50—60, stria transversa fusca in quoque segmento, cirris postoccipitalibus longitudinem capitis æquantibus, pinnis (in segmentis duobus primis exeptis) brevissimis, branchiis bipartitis basi pinnarum affixis.

IV. Familie. Nereideæ.

Gen. Nereis Aut.

De mange Arter, som ere henførte til Slægten Nereis, frembyde med Hensyn til Hovedet og dettes Vedhæng meget ringe Forskjellighed indbyrdes. Derimod gjennemløbe deres Appendices laterales en heel Udviklings-Række, ifølge hvilken de passende kunne henføres til 3 Underslægter, der kunne charakteriseres paa følgende Maade.

1. Subgenus *Nereis* (Lin) Örsd.

Segmenta omnia et forma et appendicibus æqualia. Nulla mamilla nec ad basin cirri superioris nec sub cirro inferiore, nec branchia in apice rami inferioris. Setæ partim spinæformes (poils en arrête), partim falcatæ.

2. Subgenus *Lycoris**) (Sav.) Örsd.

Segmenta omnia et forma et appendicibus æqualia. Mamilla ad basin cirri superioris, cirro inferiore in mamilla bipartita affixo; branchia nulla in apice rami inferioris. Setæ partim spinæformes partim falcatæ.

3. Subgenus *Heteronereis* Örsd.

Corpus ex duabus partibus et forma et appendicibus inter se discrepantibus constans; parte anteriore tereti appendicibus ut in genere Nereidi prædita, parte posteriore vero depressa; in hac mamilla ad basin cirri superioris, branchia lamelliformis in apice pinnæ inferioris cirro inferiore in mamilla bipartita affixo. Setæ partim spinæformes partim cultratæ.

1. Subgen. *Nereis* (Lin.) Örsd.

8. *Nereis pelagica* Lin.

Nereis verrrucosa Mül.

— pelagica Faun. groenl.

Corpore tereti, capite elongato-conico, palpis maximis, cirrorum tentacularium duobus longissimis 4—6 segmenta sequentia juncta longitudine æquantibus, segmento postoccipitali reliquis ferme duplo longiore, ceteris segmentis 80 omnibus ejusdem ferme longitudinis, quatuor pinnorum lobis abbreviatis rotundatis inter se similibus (excepto tertio paulo breviore), cirro superiore prope apicem pinnæ superioris, cirro inferiore ad basin pinnæ inferioris.

De unge Exemplarer af denne Art, der er almindelig udbredt over hele Norden, ere i flere Henseender forskjellige fra de udvoxne. Hovedets Vedhæng ere saaledes forholdsmæssig længere, og Finnerne have samme Beskaf-

---

*) Af denne Slægt kjender jeg ikke nogen Art fra Grønland, men to fra Danmarks Kyster.

fenhed, som paa de bageste Ringe af de udvoxne Exemplarer; baade Ryg- og Bugtraadene ere her meget længere, og Finnernes Lapper frembyde større Forskjellighed indbyrdes. Første og anden Lap ere de længste og ere noget fjernede fra hinanden, de ere ligesom den 4de spidsere end den 3die, som er meget kort og afstumpet.

9. *Nereis diversicolor* Mül.

Fauna groenl. p. 291.

Corpore 3'' longo, $2\frac{1}{2}$''' lato depresso fusco vel fusco virescente, segmentis 70 utrinque regulariter decrescentibus, capite conico postice non exciso, oculis parvulis rotundis, tentaculis capite ter brevioribus, palpis mediocribus, cirrorum tentacularium longissimis æque longis ac segmentis 5—6 anterioribus junctis, segmento postoccipitali vix dimidio longiore quam ceteris, pinnis elongatis approximatis, superiore distincte, inferiore vero indistincte trilobo, lobis conicis acuminatis, cirro superiore ter-quater breviore pinna ferme in media ejus superficie, inferiore paulo breviore ad basin pinnæ inferioris.

Af denne Art har jeg ikke seet noget Exemplar fra Grønlands Kyster, hvor den efter Fabricii Angivelse heller ikke er almindelig. Ved vore Kyster er det vistnok den almindeligste Art. Den er af Audouin og Milne Edwards henført til en egen Afdeling af Slægten Nereis med 5 Følehorn (3 Følehorn og to Famlere). Men denne Inddeling støtter sig paa en Feil i O. F. Müllers Afbildning og Beskrivelse (v. Würm Pl. VI.); thi den har kun to Følehorn.

Subgen. *Heteronereis* Örsd.

10. *Heteronereis paradoxa* Örsd.

Nereis longissima Johnston? Annals of nat. hist. Vol. V. p. 178.

Capite subpentagono longitudine segmenta duo sequentia æquante; parte antica corporis ex segmentis 50 constante, pinnarum hujus partis lobo primo, secundo et quarto elongato-conicis acuminatis, tertio brevissimo rotundato, cirro superiore æque longo ac lobo primo; in parte postica pinnarum lobo primo secundo et quarto elongatis acuminatis, tertio breviore subclavato, cirro superiore prominentiis indistinctis prædito.

11. *Heteronereis arctica* Örsd.

Capite elongato conico 4—5 segmenta sequentia longitudine æquante, maxillis parum tortis crenulatis; parte antica corporis ex 20 segmentis constante, lobis pinnarum partis anticæ omnibus abbreviatis rotundatis, cirro superiore quater vel quinquies longiore quam lobo primo; in parte postica lobo primo subacuminato, ceteris abbreviatis rotundatis, cirro superiore prominentiis 9—10 distinctis prœdito.

12. *Heteronereis assimilis* Örsd.

Nereis renalis Johnst.? loc. cit. p. 176.

Capite elongato-conico, 2—3 segmenta sequentia longitudine æquante, maxillis valde tortis serratis; parte antica corporis ex 20 segmentis constante, lobis pinnarum hujus partis omnibus abbreviatis rotundatis, cirro superiore quater vel quinquies longiore quam lobo primo, in parte postica lobis pinnarum omnibus rotundatis, primo et in primis quarto multo longiore quam secundo et tertio, cirro superiore absque prominentiis.

Gen. *Syllis* Sav.

13. *Syllis armillaris* Örsd.

Nereis armillaris Mül. Fâuna. groenl. Nereisyllis ornata Blainv-? Dict. d. scien. nat. Artcl. vers, p. 473.

Corpore 73''' longo, 1''' lato teretiusculo flavescente, striis duabus transversis in singulo segmentorum 150, capite cordato, palpis maximis longioribus capite, cirrorum tentacularium duobus paribus, cirris 13 articulatis, articulis duplo latioribus quam longis, pinna cylindrica apice truncata, aciculis ternis connatis, setis falcatis subquinis.

Denne Art, hvoraf jeg ikke har seet Exemplarer fra Grønland, men som jeg ofte har havt Leilighed til at iagttage ved vore Kyster, staaer nærmest Syllis maculosa Edw. (Cuvier regne animal Annelides par Milne Edwards), men er dog let at adskille fra denne ved Hovedets Form, da det er hjerteformet, og ved Tilstedeværelsen af cirri tentaculares, der mangle hos Syllis maculata.

Gen. *Joida* Johnston.

Annals of nat. hist. Vol. IV p. 231.

Af en Art, som upaatvivlelig henhører til denne Slægt, fandtes blandt Annelider, som af Hr. Møller ere meddeelte til det kongelige zoologiske Museum, eet Exemplar, men som manglede den forreste halve Deel af Kroppen. Den tilstedeværende Deel var næsten ikke forskjellig fra Joida macrophtalma Johnston uden ved Tilstedeværelsen af Cirrus inferior.

Gen. *Polybostrichus**) Örsd.

Corpus lineare depressum ex duabus partibus, anteriore et posteriore, forma inter se discrepantibus, constans. Caput appendicibus tentacularibus 11 instructum, palpi duo minuti, quatuor tentacula, cirri tentaculares quinque. Os inferum absque maxillis. Oculi duo. In antica corporis parte pinnæ connatæ setis falcatis præditæ; in

*) Af *βοστρυχος*, cirrus, og *πολυς*.

postica pinnæ duæ discretæ, in superiore setæ compositæ falcatæ. Cirrus superior diversæ formæ in antica et postica corporis parte, cirrus inferior nullus.

Denne Slægt staaer vistnok med Hensyn til Hovedets Vedhæng temmelig isoleret i Nereidernes Familie og viser heri noget Slægtskab med Onuphis. Ved Finnernes Beskaffenhed slutter den sig nøie til Joida.

15. *Polybostrichus longosetosa* Örsd.

Nereis corniculata Mül.? Zool. dan. T. LII.

Corpore lineari-depresso, 1'' longo, 1''' lato, ex segmentis 60—65 constante; segmentis 40—45 ejusdem ferme longitudinis, ceteris posticam corporis partem versus regulariter decrescentibus; capite rectangulari duplo latiore quam longo, duobus tentaculis, altero super alterum affixo in quoque angulo anteriore capitis, cirris tentacularibus basi capitis affixis seriem transversalem formantibus, duobus exterioribus et medio longissimis dimidiam corporis longitudinem superantibus, duobus intermediis multo brevioribus; antica corporis parte ex segmentis sex constante, a ceteris annulo, pinnis destituto, separata; in hac pinnis cirris conicis flexuosis basi incrassatis præditis; in postica vero corporis parte pinnis prismaticis cirris brevioribus filiformibus instructis, latitudinem corporis longitudine æquantibus, cirris caudalibus nullis.

Gen. *Phyllodoce* Aut.

Ogsaa Slægten Phyllodoce, i den Forstand, hvori den hidentil er taget, frembyder i sin Udvikling ligesom 3 større Hvilepunkter, der maae fastsætte Grændserne for ligesaa mange Slægter. Det er som ved Slægten Nereis ikke blot fra appendices laterales, at Charaktererne for Slægterne

maae hentes, men ogsaa Hovedets Vedhæng afgive constante Skjelnemærker. Disse Slægter kunne charakteriseres paa følgende Maade.

Gen. *Phyllodoce* (Sav.) Örsd.

Caput distinctum, os exsertile*) absque maxillis. Tentacula quatuor brevia acuminata. Cirrorum tentacularium paria quatuor. Branchiæ**) lamelliformes duæ, superior magna sæpius rectangularis parte inferiore alterius marginis lateralis corpori affixa, verticalis, partem dorsi obtegens, branchia inferior horizontalis pinna adpressa.

2. Gen. *Eulalia* (Sav,) Örsd.

Caput distinctum os exsertile absque maxillis. Tentacula *quinque* brevia acuminata. Cirrorum tentacularium paria quatuor. Branchiæ lamelliformes duæ, superior *non rectangularis basi* corpori affixa *subhorizontalis nullam dorsi partem obtegens*, branchia inferior horizontalis pinna adpressa.

3. Gen. *Eteone* (Sav.) Örsd.

Caput distinctum, os exsertile absque maxillis. *Tentacula quatuor brevia.* Cirrorum tentacularium *paria duo brevissimorum. Branchiæ conicæ vel oviformes* vel sublamelliformes duæ, superior et inferior; branchia superior *parva*, basi corpori affixa *horizontalis,*

---

*) Denne Benævnelse (paa Dansk: Krængemund) maa vistnok foretrækkes for proboscis.

**) Branchiæ kaldes her de Organer, som man hidindtil har kaldt cirri, da hele deres Bygning tydeligt nok viser deres Function som Gjeller, og deres Form altfor meget modstrider Benævnelsen cirri.

nullam dorsi partem obtegens, branchia inferior horizontalis ramo adpressa.

17. *Phyllodoce groenlandica* Örsd.

Corpore viridi depresso, capite cordato paulo latiore quam longiore antice truncato, cirris tentacularibus in segmentis duobus anterioribus affixis, segmentis brevissimis, branchia superiore subrectangulari verticali, branchia inferiore subelliptica in mediis segmentis apice sursum versa, setis capillaribus 30—40.

Det er en af de største Arter, da den opnaaer en Længde af 10—11″ og bestaaer da af 350 Ringe.

17. *Phylldoce maculata* Blainv., Aud. et Edw. vix Johnston*).

Phyllodoce maculata Faun. groenl.

Eulalia maculata Sav.

Corpore viridi-flavescente maculato depresso, capite cordato paulo longiore quam latiore antice rotundato, cirris tentacularibus in tribus segmentis anterioribus affixis, segmentis brevissimis, branchia superiore subrectangulari verticali, branchia inferiore subovali horizontali, setis capillaribus 15—20.

18. *Phyllodoce? incisa* Örsd.

Corpore virescenti teretiusculo, capite conico duplo longiore quam latiore, cirris tentacularibus in segmentis duobus anterioribus affixis, segmentis mediis longitudine latitudinem corporis æquantibus subhexagonis, ceteris utramque extremitatem versus regulariter decrescentibus, branchia superiore subpentagona subhorizontali.

Det er tvivlsomt, om denne Art, hvoraf jeg kun har seet et ikke vel vedligeholdt Exemplar, ikke maa henføres

*) Annals of nat. hist. Vol. IV. p. 227. Pl. VII. f. 1—2.

til en egen Slægt; som da vilde danne Overgangen fra Phyllodoce til Eulalia, fra hvilken den maaskee ikke fjernes uden ved Mangelen af det 5te Følehorn.

19. *Eulalia viridis* Sav.
Phyllodoce viridis Johnston.
Phyllodoce clavigera Aud. et Edw.
Nereis viridis Mül. Fauna groenl.

Corpore tereti viridi, capite conico antice truncato, cirrorum tentacularium pare primo in segmento primo, secundo et tertio in secundo et quarto in tertio segmento affixo, branchia superiore oblique lineari lanceolata acuminata, branchia inferiore elliptica paulo longiore quam pinna.

Dette er vistnok en af de almindeligste Arter i hele Norden.

20. *Eteone flava* Sav.
Nereis flava Fauna groenl.

Corpore depresso, capite elongato conico, branchia superiore compressa subrotunda pinna adpressa.

21. *Eteone cylindrica* Örsd.
Nereis coerulea? Fauna groenl.

Corpore tereti, capite abbreviato conico, branchia superiore compressa subovali a pinna valde remota.

22. *Eteone longa* Sav.
Nereis longa Fauna groenl.

Corpore tereti, capite elongato conico, branchia superiore oviformi a pinna parum remota.

Gen. *Nephtys* Cuv.

23. *Nephtys cæca* Örsd.

Nereis cæca Fauna groenl.

Lamella superiore subovali subduplo longiore ramo, cirro superiore nullo, spatio inter pinnas altitudinem alterius pinnæ subæquante, lamella inferiore horizontali, paulo longiore pinna, apicem versus dilatata, setis sparsis aliis ensiformibus serratis æque longis ac pinnis, aliis minoribus subulatis.

Denne Art, der kan blive 8″ lang, adskiller sig fra Nephtys Hombergii fornemmelig ved Manglen af cirrus superior og ved det meget mindre Mellemrum, som er imellem begge Finner. For Resten varierer den meget baade med Hensyn til Side-Vedhængenes Form og relative Størrelse.

24. *Nephtys longosetosa* Örsd.

Lamella superiore triangulari æque longa ac pinna, cirro superiore nullo, spatio inter pinnas altitudinem pinnæ inferioris subvincente, lamella inferiore horizontali breviore pinna apicem versus angustiore, setis capillaribus confertis pinnis ter longioribus.

Denne Art kjendes ved første Diekast paa de meget lange Børster.

Gen. *Glycera* Sav.

25. *Glycera capitata* Örsd.

Lumbricus capitatus? Fauna groenl.

Segmentis pinnas gerentibus simplicibus, pinnis et cirris et ligula branchiali destitutis trilobis brevibus (æque altis ac longis), lobis conicis acuminatis, mamilla parva in utroque latere segmentorum a pinnis valde remota, setis prominulis.

Denne Art, der kan blive 6" lang, staaer nærmest Glycera dubia Blainv., men adskilles dog let fra den ved Manglen af cirrus superior.

26. *Glycera setosa* Örsd.

Segmentis pinnas gerentibus ex duobus minoribus compositis, pinnis et cirris et ligula branchiali destitutis quadrilobis elongatis (duplo longioribus quam altis) tribus lobis conicis obtusis, quarto multo breviore rotundato, mamilla parva in quoque latere segmentorum a pinnis valde remota, setis productis.

V. Familie. Ariciæ*).

Gen. *Scoloplos* Blainv.**)

Character genericus emendatus.

Anterior corporis pars depressa, posterior semicylindrica; in illa utraque pinna lateralis, in hac ventralis. Cirri nulli. Ligula branchialis infra pinnam inferiorem ɔ: ventralis utramque extremitatem versus regulariter decrescens et demum evanescens. Setæ omnes subulatæ.

Denne Slægt staaer meget nær Aricia, fra hvilken den er forskjellig derved, at Kroppen er fladtrykt foran, og ved Eensformigheden af pinna superior paa alle Kroppens Ringe, da denne hos Aricia paa de forreste Ringe har en ganske eiendommelig Form og eiendommelig formede Børster. Man har hidindtil betragtet den flade Side af Kroppen hos Aricia som Ryggen og den hvælvede som Bugen, uagtet baade Mundaabningen og Finnerne sidde paa hiin, uden at angive nogen Grund for en Mening, der strider saa aldeles mod al Analogie. Baade hos Aricia og Sco-

*) Herhen hører Spio filicornis (27) og Spio seticornis (28).

**) Dictionaire d. sc. nat. art. vers. p. 493.

loplos stemmer den fladere Side aldeles overeens med Bugfladen hos de andre Anneliđer og maa altsaa ogsaa betragtes som saadan.

27. *Scoloplos minor* Örsd.

Capite globoso, in segmentis anterioribus utraque pinna papillis instructa, in posterioribus pinna superiore minutissimo rotundato, pinna inferiore multo majore acuminata, appendicibus caudalibus quatuor filiformibus.

28. *Scoloplos armiger* Blainv.

Lumbricus armiger Zool. Dan. T. 22.

Capite conico acuminato, in anterioribus segmentis modo pinna superiore papillo instructo, in posterioribus pinna superiore elongato apice furcato, pinna inferiore minore acuminato, appendicibus caudalibus nullis.

Af denne Art har jeg ikke seet uden den forreste halve Deel af eet Exemplar fra Grønland, men ved vore Kyster er den temmelig almindelig.

Gen. *Ophelia* Sav.

Character genericus emendatus.

Corpus teres antice acuminatum postice truncatum. Caput nullum distinctum. Os inferum. Duo setarum fasciculi (pinnæ) in omnibus segmentis ligulaque branchialis in mediis. Cirri nulli. Anus terminalis papillarum serie instructus.

Denne Slægts hele Organisation er i den høieste Grad bleven misforstaaet; thi man har ikke alene som ved Aricia antaget det for Bug som er Ryg, men man har endog anseet Mundaabning for Gadbor og omvendt. Da en Anskuelse, der er saa forkeert som denne, næppe behøver at gjendrives, skal her kun bemærkes, at Nervestrængen fin-

des paa den Side af Kroppen, man har betragtet som Ryggen og Krængemunden ved den Aabning, man har kaldt anus.

29. *Ophelia bicornis* Sav.?

Segmentis 36—38, singulo ex annulis 5—6 vix conspicuis composito, ligulis branchialibus in segmento 11mo —30mo margine interiore crenulatis, segmentis posterioribus absque mamillis, papillarum 14 analium duobus intermediis ceteris multo majoribus.

30. *Ophelia mamillata* Ørsd.

Segmentis 25—28, singulo ex annulis 3 vix conspicuis composito, ligulis branchialibus in segmento 6to—14mo margine interiore duobus prominentiis præditis, singulis segmentis posterioribus duobus paribus mamillarum lateralium instructis, papillis analibus 11 minutissimis omnibus ejusdem longitudinis et secundo quoque ejusdem latitudinis.

Gen. *Cirratulus* Lamarck.

31. *Cirratulus borealis* Lam.

Lumbricus cirratus Fauna groenl.

Cirratulus Medusa (Cir. fuscescens et Cir. flavescens Johnst.) Johnston loc. cit. V. II. p. 71.

Corpore tereti utrinque æqualiter attenuato, tribus segmentis anterioribus absque appendicibus duplo longioribus quam ceteris, in superficie quarti serie branchiarum, setis utriusque pinnæ filiformibus.

VI. Familie. Arenicolæ.

Gen. *Arenicola* Lamarck.

32. *Arenicola piscatorum* Lamk.

De Exemplarer, som ere nedsendte af denne Art fra Grenland, ere ikke forskjellige fra den, som forekommer almindelig ved vore og alle europæiske Kyster uden ved en meget betydeligere Størrelse, da den opnaaer en Længde af 13—16 Tommer.

I det kongelige Museum findes en Art af denne Familie, der maa sættes som Typus for en ny Slægt, men som vil blive beskreven ved en anden Leilighed.

Conspectus generum specierumque Naidum
ad faunam Danicam pertinentium.

Auctore

A. S. Örsted.

"Cuique (plantarum) cohorti priva est idea, quæ a Systematico amplectenda — nec secundum principia ex aliis deducta tractanda". Denne Sætning, der af Nordens berømte Botaniker, Elias Fries, er fremsat med Hensyn til Planteriget (Systema orbis vegetabilis p. 220), gjelder natarligviis ogsaa med Hensyn til Inddelingen af Dyreriget. Men, at den ikke altid er bleven fulgt, ville vi see ved at betragte Naidernes Stilling i Systemet og fornemmelig den Plads i samme, som senest er bleven dem tildeelt af Ehrenberg (i Symbolæ physicæ). Medens næsten alle tidligere Systematikere — fra Linnee og O. F. Müller indtil Cuvier — have været enige om at stille Naiderne nærmest Lumbricus, har nemlig denne Forfatter henført dem til en egen Classe, Turbellaria*), der dog ikke vil kunne be-

*) Denne Klasse inddeles paa følgende Maade:

I. Ordo Dendrocoela. Tarmekanalen forgrenet.

Herunder indbefattes de distomagtige Planarier (Planaria lactea Mül. o. s. v.)

II. Ordo Rhabdocoela. Tarmekanalen enkelt.

I. Sectio *Amphisterea.* Hverken Mund eller Gadbor terminal.

Herunder indbefattes Planarier, henhørende til Dugès Slægt Derostoma, og nogle nye Slægter.

II. Sectio *Monosterea:* enten Mund eller Gadbor terminal.

Hertil henføres Slægten Gordius, nogle Arter af Slægten Nemertes Cur. og Naiderne som 3 forskjellige Familier: Gordiea, Micruræa og Naidina.

staae, da den er baseret paa aldeles feilagtige Anskuelser med Hensyn til Characterernes Værdi og saaledes er blevet en vilkaarlig Sammenblanden af Dyr, som ere saa forskjelligt organiserede, at de ikke kunne stilles i saa nær Forbindelse med hverandre. Saaledes er, i den anden Ordens anden Section, Familierne Gordiea, Micruræa og Naidina forenede ved en Characteer af langt ringere Værdi end de, hvorved de enkelte Familier adskilles fra hinanden. Naiderne have nemlig egne Bevægelses-Redskaber, fri Tarmekanal og tydelige Arterier og Vener og ere heri forskjellige fra Micruræa, med hvilke de alene stemme overeens i Stillingen af Gadboret (efter Ehrenbergs Mening, i Virkeligheden tillige i Mundens Stilling). Det vil saaledes sees' at de ovennævnte Charakterer ere tilstrækkelige til at fjerne Naiderne langt fra Planarierne, og disse maae klassificeres efter ganske andre Principer end dem, Ehrenberg har lagt til Grund for sin Klassification*).

Naiderne ere saa noie forbundne med Lumbrici, at de næppe kunne adskilles fra dem som en egen Familie uden ved Bevægelsesorganernes Beskaffenhed. Ved Inddelingen af Ordenen Lumbricina i 3 Familier, kommer nemlig en Lov i Anvendelse, som næppe endnu er taget tilstrækkelig i Betragtning ved Inddelingen af hele Dyreriget i Almindelighed, den nemlig: at naar en Gruppes underordnede Afdelinger ere udsatte for Indvirkningen

III. Sectio *Amphiporina:* baade Mund og Gadbor terminale.

Herunder opstilles som mange forskjellige Slægter Arter af de tidligere Slægter Derostoma og Nemertes.

*) Dette haaber jeg tydelig at godtgjore i en Conspectus over de danske Planarier, som snart vil udkomme.

af forskjellige omgivende Medier, finder en tilsvarende forskjellig Udvikling Sted i Bevægelsesorganernes Beskaffenhed. Denne Lov gjør sig fornemmelig tydeligt gjeldende blandt Fuglene, Skildpadderne og Slangerne*). Af Lumbricina er der saaledes nogle, som leve i Jorden, andre i Sumpe eller ved Kysten, og atter andre mere fritsvømmende i Vandet, og efter disse 3 Opholdssteder viser der sig en tilsvarende Forskjellighed i Bevægelsesorganernes Beskaffenhed, paa hvilken Familie-Charaktererne maa baseres. Disse 3 Familier kunne charakteriseres paa følgende Maade.

Terricolæ.

Species majores colore obscuriores nec pellucidæ in terra habitantes. Segmenta omnia fasciculis setarum quatuor instructa; setæ binæ breves rectæ subulatæ parum porrectæ. Tardi, reptantes.

Huc pertinent species multæ, in quas Lumbricus terrestris Lin. divisus est; quæ sine dubio generibus compluribus adscribendæ sunt.

Lumbricillæ.

Species minores colore dilutiores subpellucidæ ripas limosas vel littora arenosa habitantes. Segmenta omnia quatuor setarum fasciculis instructa; setæ complures longiores uncinatæ vel subulatæ magis porrectæ. Motu vivaciores, partim reptantes partim natantes.

---

*) Det kan vel næppe betvivles, at den naturligste Inddeling af Fuglene er den i: Luftfugle, Jordfugle, Sumpfugle og Vandfugle. Skildpadderne inddeles i Landskildpadderne, Sumpskildp., Flodskildp. og Havskildp. De giftløse Slanger i: Ophidii fossores, O. terrestres, O. arborei, O. aqualici og O. constrictores. (Schlegels Physiognomie des Serpens).

Huc pertinent species minores generis Lumbríci, quæ secundum formam setarum in tria genera dividendæ sunt hoc modo.

1. Setæ et superiores et inferiores curvatæ uncinatæ·
Lumbricus variegatus Mül.

2. Setæ et superiores et inferiores subulatæ abbre viatæ ferme rectæ.
Lumbricus lineatus Mül.
Lumbricus vermicularis Mül,

3. Setæ superiores partim uncinatæ partim capillares, inferiores uncinatæ.
Lumbricus Tubifex Mül.

Naides.

Species minimæ subhyalinæ pellucidæ in fundo lacuum et marium libere natantes. Segmenta saltem 4 anteriora setis superioribus destituta vel (rarius) setis a ceteris forma discrepantibus instructa, caput distinctum formantia. Setæ complures longæ vel longissimæ, superiores sæpius capillares, inferiores vero uncinatæ curvatæ medio in globulum incrassatæ vel subulatæ. Motu vivacissimæ reptantes vel natantes.

Dispositio generum Naidum.

I. Segmenta omnia setis superioribus instructa
1 *Lumbriconais.*

II. Segmenta quatuor anteriora (interdum sola duo) setis superioribus destituta.

1 Appendices aut antice aut postice
a. antice 2 *Stylaria*·
b. postice 3 *Proto.*

2 Appendices nec antice nec postice
a. Labium inferius productum 4 *Serpentina.*
b. Labium inferius non productum 5 *Nais.*

III. Segmenta omnia setis superioribus destituta vel setis capillaribus prædita.
a. Setæ superiores capillares 6 *Æolosoma.*
b. Setæ superiores nullæ 7 *Chætogaster.*

I. Segmenta omnia setis superioribus instructa.

1. Gen. *Lumbriconais* *) Örsd.

Corpus lineare antice acuminatum. Oculi duo. Appendices nec antice nec postice. Setæ in segmentis 4—6 anterioribus infractæ acuminatæ, in ceteris uncinatæ. Oesophagus longus.

Per hoc genus transitus a Naidibus ad Lumbricillas fit.

Lumbriconais marina Örsd. Tab. III. fig. 6-11-12.

Corpore 10—12''' longo $\frac{3}{4}$''' lato tereti fuscescente antice acuminato posticam partem versus attenuato, ex 30—40 segmentis constante, oculis minutis interdum nullis, in segmentis 4—6 anterioribus setas pinnæ superioris supra medium infractis acuminatis subsenis, in posterioribus uncinatis medio incrassatis senis.

Ringene ere adskilte fra hinanden ved meget tydelige Indsnøringer (Fig. 6). Spiserøret er længere end hos nogen anden Art af denne Familie; det strækker sig nemlig gjennem de 10 forreste Ringe og er meget tyndt i Forhold til Tarmekanalen. Denne begynder i den 11te Ring og har en Indsnøring for hver Ring undtagen i de

*) Denne Slægt er tildeelt dette Navn, fordi den staaer midt imellem Naides og Lumbricillæ.

bageste Ringe. Man finder næsten altid i Tarmekanalen Dyr af en meget eiendommelig Form, og som vel maa ansees for Indvoldsorme. De ere i udvoxen Tilstand piilformede, brunlige med en lysere Plet paa Midten (Fig. 8—9). Denne Art er vistnok almindelig i alle danske Farvande; thi jeg har fundet den i Kallebodstrand, i Sundet lige ud for Hellebek og mellem Frederikshavn og Skagen paa betydelig Dybde.

II. Segmenta quatuor anteriora (interdum sola duo) setis superioribus destituta.

2. Gen. *Proto* Oken.

Corpus postice prominentiis 6—10 digitiformibus instructum.

Proto digitata Oken.

Nais digitata Mül. v. Würm. p. 20 T. 5. Xantho hexapoda et decapoda Dutrochet.

Da jeg kun har seet et ufuldstændigt Exemplar af denne Art, der vistnok er temmelig sjelden hos os, kan jeg kun fremsætte som en Formodning, at de to Arter, som af Dutrochet ere opstillede under Slægten Xantho, ikke ere andet end denne Art paa forskjellige Udviklingstrin.

Anmk. Til denne Slægt henhører rimeligviis Nais picta Dujardin (Annales d. sci. nat. Mai 1839).

3. Gen. *Stylaria* Lamarck.

Corpus lineare teres antice depressum. Caput (segmenta quatuor anteriora) a corpore constrictum antice in appendicem filiformem productum. Oculi duo. Setæ superiores capillares valde porrectæ, Inferiores uncinatæ.

Stylaria paludosa Lamarck. Pl. III. fig. 5.

Nais proboscidea Mül. v. V, p. 14 T. 1. Gruithuisen Nova acta phys. med. Tom. XI. Tab. 25.

Corpore 6—7‴ longo, ⅓‴ lato ex segmentis 60—70 constante, segmentis mediis ferme duplo latioribus quam longis posticam partem versus regulariter decrescentibus, setis superioribus longitudine latitudinem corporis ferme bis superantibus, inferioribus uncinatis medio angulum rectum exhibentibus dein refractis.

Almindelig i stillestaaende Vande t. Ex. i Parkerne i botanisk Have, ligeledes i Springvandskarrene.

Anmk. De Arter som Ehrenberg (Symbolæ physicæ) henfører under en egen Slægt Pristina, der charakteriseres ved Labium superius in proboscidem productum, kunne maaskee henføres til Stylaria.

4. Gen. *Serpentina* Örsd.

Corpus lineare teres nec antice depressum. Caput (segmenta quatuor anteriora) a corpore constrictum labium inferius productum. Oculi duo. Setæ superiores subulatæ, inferiores uncinatæ.

Serpentina quadristriata Örsd. Pl. III. fig. 3.

Nais serpentina Mül. v. Würm. p. 84. T. 4, Hist. Verm, p. 152.

Rösel Insectenbelstg. 3 p. 578. T. 92.

Corpore 16—18‴ longo ½‴ lato, ex segmentis 80—90 constante, capite striis transversis fuscis vel nigris quatuor notato, setis superioribus binis subulatis validis, inferioribus subquinis uncinatis in medio in globulum incrassatis.

Den forlængede Underlæbe anvendes som Bevægelsesorgan; naar den har strakt den forreste Deel af Kroppen frem, trykker den Underlæben fast mod Bunden og trækker nu den bageste Deel af Kroppen efter. Naar O. F. Müller an-

giver at den mangler Rygbørster, da have de undgaaet hans Opmærksomhed, fordi de altid ere tilbagetrukne i Kroppen.

Ikke sjelden i stillestaaende Vande t. Ex. i Stadsgravene.

Gen. *Nais* (Mül.) Ørsd,

Corpus lineare teres antice acuminatum postice subtruncatum. Caput (segmenta anteriora quatuor vel tria) a corpore non constrictum nec antice nec labium inferius productum. Oculi duo vel nulli. Setæ superiores capillares (interdum uncinatæ) inferiores uncinatæ.

Hos denne Slægt udvider Spiserøret sig ligesom hos Nais vermicularis Mül. til et Slags Formave.

a) Caput ex quatuor segmentis constans, os pari anteriore pinnarum non barbatum, oculi duo.

Nais elingvis Mül. V. Würm. p. 74. T. II. Hist. Verm. p. 22.

Nais littoralis Zool Dan. T. LXXX. fig. 6. ex parte?

Corpore 3—4''' longo ex 15—30 segmentis constante pellucido, setis superioribus capillaribus subternis, inferioribus uncinatis subquaternis ejusdem formæ in pinnis omnibus.

Dette er vistnok den almindeligste Art af denne Familie i alle stillestaaende Vande. Jeg har i Kallebodstrand fundet Exemplarer, som upaatvivlelig maae henføres til denne Art, der altsaa baade lever i ferskt og salt Vand. Herhen hører vistnok ogsaa den Varietet af Nais littoralis, som er afbildet i Zoologia Danica. loc. cit.

Nais barbata Mül. Pl. III. fig. 4 & 13.

V. Würm. p. 80. T. 3. Hist. verm. p. 23.

Corpore 4''' longo ex 20—25 segmentis constante pellucido, setis supetioribus quinis, inferioribus quaternis multo longioribus et gracilioribus in segmentis quatuor anterioribus quam in ceteris.

Denne Art er næsten ikke forskjellig fra den foregaaende uden derved, at de forreste Børster ere meget tyndere og længere end de bageste (Fig. 13). Da de rage langt frem, have de derved givet Anledning til Benævnelsen barbata.

Den forekommer paa samme Steder som Nais elingvis.

Nais uncinata Örsd.

Corpore 5''' longo ex 20—25 segmentis constante pellucido, setis subquaternis et superioribus et inferioribus uncinatis ejusdem formæ in omnibus segmentis.

I Stadsgraven ved Vesterport.

b) Caput ex tribus tantum segmentis constans, os pari anteriore pinnarum barbatum, oculi nulli.

Nais littoralis Örsd. (Mül. ex parte).

Corpore 3—4''' longo ex 20 segmentis constante pellucido; segmentis mediis duplo longioribus quam latis, posticis brevissimis, setis omnibus uncinatis in antico pare pinnarum 7—8 valde porrectis, in ceteris 3—4 prominulis.

Denne Art er ved Børsternes Antal og Stilling i det forreste Bundt og derved, at Hovedet kun bestaaer af 3 Ringe, saa afvigende fra alle de andre Arter af denne Slægt, at den maaskee med Rette kunne henføres til en egen Slægt. Hertil kommer endnu den eiendommelige Maade, hvorpaa den anvender disse Børster under Bevægelsen, idet den ligesom Nais vermicularis Mül. trykker dem fast mod Bunden, efter at den har strakt Forkroppen frem, og derpaa trækker den bageste Deel af Kroppen efter. Tarme-

kanalen har samme Form, som hos Nais elinguis. Mellem den og Yderhuden findes et stort Antal sorte Smaalegemer (?), som idet de skinne gjennem den vandklare Hud give Kroppen et fortplettet Udseende.

Under Nais littoralis Mül. (Zool. Dan. Tab. 80) indbefattes rimeligviis Arter af flere Slægter, nemlig deels Nais elinguis og deels unge Individer af Lumbricus lineatus Mül. eller en nærstaaende Art (l. c. Fig. 2).

Til denne Slægt henhører næppe Nais bipunctata Delle Chiaje (Memorie sulla storia degli animali senza vertebre).

III. Segmenta omnia pinnis superioribus destituta (Chætogaster) vel setis capillaribus prædita (Æolosoma).

Gen. *Æolosoma* Ehrb.

Corpus subteres antice dilatatum subdepressum rotundatum. Oculi nulli. Os inferum pinnarum pari antico non barbatum. Setæ omnes capillares.

Æolosoma Ehrenbergii Örsd.

Æolosoma decorum Ehrb. et Æl. Hemprichii Ehrb?

Corpore 1—1½''' longo lutescente subpellucido punctis flavo-rubris adsperso ex segmentis 9—10 indistinctis dimidio latioribus quam longioribus constante, setis subtilissimis senis.

Da man efter Ehrenbergs Beskrivelse maa antage, at Æ. Hemprichii ikke indbefatter uden yngre Exemplarer af Æ. decorum, har jeg troet, at kunne forene dem til een Art.

Jeg har kun fundet den een Gang i et lille Kjær paa Amager, men da den har en saa ringe Størrelse (vistnok den mindste bekjendte Art af denne Familie) undgaaer den let Opmærksomheden.

Anml. Foruden de for Slægten fremsatte Charakterer maa endnu udhæves at den forreste Deel af Kroppen (de to (?) forreste Ringe*), der svarer til de 4 forreste Ringe hos den foregaaende Afdeling, ganske mangler Børster. Mundaabningen er meget lille, kredsrund og Tarmekanalen uden tydelige Indsnøringer.

Gen. *Chætogaster* Baer.

Corpus teres antice truncatum. Oculi nulli. Os terminale pinnarum pari antico barbatum. Setæ omnes uncinatæ.

Chætogaster diaphanus Örsd. Pl. III. fig. 2, 15—17.

Nais vermicularis Mül. Hist. V. p. 10.

Røsel Insectenbel. III. p. 578 t. 93.

Nais diaphana Gruithuisen Nov. Acta. med. Vol. 14 p. 409.

Chætogaster Limnæi Baer. Nova Acta phys. med. Vol. XIII.

Corpore cylindrico hyalino, 10—12''' longo ex 18—20 segmentis obsoletissimis, duobus anticis duplo longioribus quam latioribus, ceteris vice versa, constante; ore maximo, setis in pare antico pinnarum majoribus duodenis, minoribus octonis in ceteris.

Tarmekanalen har hos denne Art'en meget eiendommelig Beskaffenhed. Mundaabningen er overordentlig stor, saa at den indtager hele Kroppens Endeflade. Munden er cylindrisk næsten 3 Gange saa lang som bred, og ved et stort Antal Muskler forenet med Yderhuden. Den gaaer over i et meget kort Spiserør, der udvider sig til en oval Mave, som indtager hele den anden Ring. Huden,

*) Det er ikke let at see om den foran Mundaabningen liggende Deel er en egen Ring eller kun en Deel af den følgende.

som danner denne Mave, er aldeles farveløs og gjennemsigtig. I Randen seer man, at den bestaaer af to Lag, som her ikke slutte tæt til hinanden men paa regelmæsige Afstande danne elliptiske Rum, som synes at være fyldte med en Vædske (Fig. 15). I de 3 følgende Ringe findes en anden Mave af en ganske anden Beskaffenhed. Den har nemlig budte Indsnøringer for hver Ring og er dannet af en guulagtig Hud, som er oversaaet med en Mængde smaa Punkter, der mangle paa den følgende og tyndere Deel af Tarmekanalen. Denne er aldeles uden Indsnøringer i de bageste Ringe. Generationsorganerne have fornemmelig deres Plads i Kroppens anden Ring, paa den høire Side Sædkjertlerne og Penis, paa den venstre Ovarierne. Af disse findes der altid 3 sammen, af hvilke den forreste er den mindste. Hver af dem bestaaer af et rundt eller ovalt Legeme, der i Midten har en rund vandklar Kjerne og er paa den ene Side omsluttet af en Samling Æg, der egentlig ere runde, men ligge saa tæt sammenpakkede, at de derved blive kantede (Fig. 17). Man seer her tydelig at de bestaae af Chorion, vitellus, vesicula germ. og macula germ. Naar den dem omgivende Hinde brister, lægge de sig omkring Tarmekanalen i alle Kroppens Ringe og forandre da snart meget deres Udseende.

I hver af Kroppens Ringe findes paa begge Sider mellem Yderhuden og Tarmekanalen et ganske eiendommeligt Organ, hvis Function er uvis. Det er uregelmæsigt baanddannet og bestaaer af løst Cellevæv, traadformet i begge Enderne og med disse fasthæftede til Yderhuden.

Den er almindelig i Grøfter og stillestaaende Vande.

Anmk. Chætogaster Limnæi Baer (Nova acta phys. med. Vol. XIII. T. 29.) er ikke andet end unge Exemplarer af denne Art, som

leve parasitisk paa flere Ferskvandssnegle i den Slim, som de afsondre. Jeg har ofte fundet den paa Limnæus stagnalis og Planorbis corneus og antog den i Begyndelsen for en egen Art, men den afgiver ikke en eneste Charakteer, der kan adskille den som saadan. Dugés fandt den samme paa Gjellerne af Ancylus fluviatilis (Annales d. sci. nat. Tom. VIII. p. 30).

Explicatio tabulæ tertiæ.

Fig. 1. Nais littoralis valde aucta.
— 2. Seta ex pinna antica Chætogastris diaphani.
— 3. Seta uncinata Serpentinæ quadristriatæ.
— 4. Seta ex pinnis anterioribus Naidis barbatæ.
— 5. Seta uncinata Styllariæ paludosæ.
— 6. Lumbriconais marina valde aucta.
— 7. Æolosoma Ehrenbergii valde auctum.
— 8. Entozoon ex Lumbriconaide marino ætate juniore.
— 9. Idem ætate provectiore.
— 10. Seta ex pinnis anticis Lumbriconaidis marinæ.
— 11. Seta ex pinnis posterioribus ejusdem.
— 12. Seta ex pinnis anticis Naidis barbatæ.
— 13. Seta uncinata Naidis littoralis.
— 14. Pars cutis ventriculi Chætogastris diaphani.
— 15. Organum incertæ functionis ex eodem.
— 16. Ovarium cum ovulis ex eodem.

Nye nordiske Slægter og Arter af Amfipodernes Orden, henhørende til Familien Gammarina.

(Foreløbigt Uddrag af et større Arbejde).

Ved
Henrik Krøyer.

Den som en gyldig Lov i den zoologiske Geografi opstillede Sætning, at Afvexlingen i Dyrenes Former og Organisationsmaade er i et bestandigt tiltagende Forhold fra Polerne til Ækvator, eller med andre Ord, at Antallet af Arter og Slægter stiger, alt eftersom man fra de koldere Zoner nærmer sig Tropeegnene: denne Sætning kunde let, især naar den omvendes, lede til at udkaste et alt for ugunstigt Billede af det dyriske Liv, saaledes som Naturen har udpræget det i det høje Norden. Da et kort Ophold paa Spitsbergen og et længere i det nordligste Norge har forskaffet mig nogen Kundskab om Former og Forhold i de boreale Egne, en Kundskab, som ved de aarlige zoologiske Sendinger fra Grønland stadigen udvides; — og da paa den anden Side Hans Majestæts Yndest for Naturvidenskaberne for ikke længe siden satte mig istand til at besøge nogle Tropelande: kan jeg anstille en Sammenligning mellem de forskjællige Zoner, ene støttende mig paa egne Erfaringer. Ved denne Sammenligning omstødes vel ikke den ovenanførte Lov, men Forskjællen mellem de vidtadskilte Egnes Dyreverden (Talen er her blot om Havets Beboere) viser sig imidlertid for mine Øjne under et langt mere mildnet Lys end det, hvori jeg tidligere betragtede den.

Lader man først Formforskjælligheden upaaagtet, og betragter blot den med Liv begavede Masse eller Individantallet, da skulde jeg næsten troe, at Overvægten er paa Nordens Side. Enhver kjender de ældre Erfaringer, som høre herhid: at Stimerne af adskillige Fiskearter, t. Ex. Torsk, Lax, Sild o. s. v. saa at sige ere uudtømmelige i det nordlige Hav; at Dyreverdenens mest kolossale Frembringelser, de egentlige Hvaler, for en stor Deel nære sig af meget smaa Bløddyr og Krustaceer, hvilket forudsætter uberegnelige Skarer af disse o. s. v. I Havet udenfor Spitsbergen traf jeg en lille Krustace[1]) af omtrent 2 Liniers Længde i saa forbausende Mængde, at man ved Hjælp af en Sigte eller et lignende Redskab vilde kunne have ofte hele Tønder fulde af dette Dyr. I Belsund, en lille Bugt af næppe ½ Miil i □, som ligger paa Vestsiden af Spitsbergen under mere end 77° n. Br., altsaa ikke tretten Bredegrader fra Nordpolen, fandtes en Rigdom af Dyr, som jeg intet andet Sted har seet overtruffen eller blot opnaaet. Havbunden var uden Overdrivelse bedækket med forskjællige Arter Ascidier og Konkylier, de sidste enten med deres oprindelige Beboere eller i disses Sted indtagne af Eremitkræbs[2]); hos Sælhunde og Fisk, som man havde Lejlighed til at aabne, fandtes Maven aldeles fyldt med Krustaceer[3]); det Samme var Tilfælde med de utallige, paa Havfladen hvilende Søfugle. Og imidlertid vare Forholdene saaledes, at man kunde have Grund til at antage dem for meget ugunstige for dyrisk Liv. Thi, for ikke at tale om, at Lufttemperaturen her paa Aarets bedste Tid og under en bestandig Dag

---

1) En *Calanus* Leach.

2) Pagurus pubescens Kr.

3) Crangon Boreas, Crangon septemcarinatus, Themisto arctica o. s. v.

(vi opholdt os her de sidste Dage af Juli) kun var et Par Grader over Frysepunktet; saa indesluttedes denne lille Bugt paa de to Sider af uhyre, lige ned til Havet naaende, Iisbræer, fra hvilke idelig en store Iismasser styrtede i Søen, og altsaa bidroge til at forringe dennes Temperatur. Dybden af Havet i denne Bugt var ikke saa betydelig, at den syntes at kunne yde nogen stor Beskyttelse for de sig her opholdende Dyr, da den kun udgjorde ti til tyve Favne. Og dette uagtet mødte man en Rigdom af levende Skabninger, som Ingen let uden egen Anskuelse gjør sig en tydelig Forestilling om. Jeg vil endnu tillade mig at anføre et Par Exempler fra Grønland paa det dyriske Livs Fylde i disse Egne. Paa et, til det Kongelige Museum nedsendt, Glas med en lille, ikke een Tomme lang Amfipod [1]), har Nedsenderen skrevet: „med denne Krustace var Godthaabsbugten formeligen opfyldt den 11te Juli 1841, saa at man flere Steder ikke kunne see gjennem Vandet.“ — De smaa Dyr, der ere Fiskerne bekjendte under Navnet Tanglopper, og som ligeledes henhøre til Amfipoderne, ere ved Grønland saa talrige, at de i een Nat kunne fortære den største Sælhund, saa blot Skelettet bliver tilbage.[2]) Kaptajn Holbøll skriver om disse: „jeg har, ved paa 75 Favnes Dybde at udlægge en Ravn og et Stykke af et Hajhoved i en Kurv, i to Timer erholdt over sex Potter af disse smaa Dyr, uagtet Kurven var aaben, og efterlod en bred Stribe af Dyr, lig en Bisværm, som forlode den under Ophalingen.“ Mange lignende Exempler kunde anføres, men allerede disse synes tilstrækkeligt at vise, at Nordens Kulde idetmindste ikke i denne Retning er til Hinder for et frodigt Liv. Om nogle af Nordens Havdyr, saavel Bløddyr

---

[1]) Themisto arctica Kr.

[2]) Det er Arter af Slægten Anonyx Kr., som her især sigtes til.

som Krustaceer, har jeg Erfaring for, at de, naar f. Ex. Ebben efterlader dem i et lille Vandhul, og de under indfaldende Frost indesluttes i en Ismasse, dog igjen vende tilbage til Liv, saasnart Floden atter tilforer dem Vand.

Betragtes de nordiske Havdyr fra et andet Synspunkt, næmlig med Hensyn til Størrelsen; da kan just heller ikke Sammenligningen mellem den kolde og varme Zone heri siges, ganske at være imod den første. Det er saa langt fra, at den Sammenkrympning, Menneskeslægtens hyperboreiske Forgreninger synes at have undergaaet, og som ligeledes tildeels viser sig i Polarvegetationen, ogsaa udstrækker sig over Havets Organismer: at jeg endog mener, det idetmindste i mange Tilfælde kan godtgjøres, at de Slægtsformer, den kolde Zone har tilfælleds med den tempererede eller varmere, i den første naae en betydeligere Størrelse end i den sidste. Jeg skal ikke opholde mig ved de amfibiske Pattedyr eller Hvalerne eller Fiskene, skjøndt disse kunne afgive flere meget oplysende Exempler; fordi de næmlig tillige ere meget vel bekjendte. Derimod henter jeg et Par Exempler fra Krustaceerne. I en nyligt trykt Afhandling om de nordiske Hippolyter har jeg bemærket, at denne Slægt i Polarzonen naaer en betydeligere Størrelse end i de sydligere Have. Dette gjælder ogsaa om Slægten Crangon. Endvidere om Caprella. Og, for ikke at forbigaae de Dyr, der ere Gjenstand for nærværende Meddelelse, maa det endnu tillades mig at anføre, at Amfipodordenen opnaaer sin største Masseudvikling i Polarhavet; adskillige af de nordiske Arter ere saa kæmpemæssige, sammenlignede med Tropehavenes Arter, at de forholde sig til disse omtrent som Elefanten til et eller andet af Nordens mindre Landpattedyr [1]). Der

[1]) Hippolyte aculeata er den største bekjendte Hippolyte-Art, Crangon Boreas den største Krangon, Caprella septentrionalis

kunde endvidere anføres flere Erfaringer for, at, naar de samme Arter ere fælleds for Spitsbergen, Grønland og den norske Kyst, de da paa det første af disse Steder synes at fremtræde størst, i det sydlige grønlandske Hav allerede ere mindre, og fremdeles aftage i Størrelse paa den norske Kyst, alt som man rykker mere sydligt.[1])

Det er almindeligt antaget, og vistnok i det Hele taget med Ret, at de dyriske Farvers Skjønhed og Mangfoldighed staae i direkte Forhold til Sollysets Kraft, og at derfor Tropeegnenes Dyr prange med røde, blaa og grønne Farver, medens Polarzonen maa lade sig nøje med hvide og sorte. Imidlertid synes denne Lov i en ringere Grad at gjælde Havdyrene, og man maa ikke troe, at det boreale Hav, dets lange Vinternat uagtet, ganske savner Farvepragt. Blandt flere Exempler herpaa, vil jeg blot anføre det, som

denne Slægts største Art. Af Amfipoder vil jeg erindre om Anonyx lagena, Amphitoe Edwardsii, Gammarus Sabini, Gammarus Locusta og fremfor alle Gammarus loricatus, af hvilken jeg besidder et Individ fra Spitsbergen af mere end to Tommers Længde (en for en Amfipod hidtil uhørt Størrelse, thi det hedder endnu i den i Aaret 1840 udkomne tredie Deel af Milne-Edw.'s Hist. d. Crust. pag. 5: on ne connoit encore aucun Crustacé de cette division, dont le corps ait plus de dix-huit lignes de long).

[1]) Jeg vil tage et Exempel herpaa fra en af de bekjendteste og hyppigste nordiske Arter, Gammarus Locusta. Af denne besidder jeg Exemplarer fra Spitsbergen paa mere end 18‴ Længde, (Længden regnet fra Panderanden til Spidsen af Halevedhængene, ikke til Spidsen af Springfødderne, hvilket vilde forøge Længden med omtrent 3‴). Paa de norske og danske Kyster erindrer jeg ikke at have seet Exemplarer, som synderligt overstege det Halve af denne Længde.

forekommer mig mærkeligst. Een af de ovenomtalte Ascidie-arter [1]), af Størrelse som Ferskener eller Oranger, kappedes med disse skjønne Frugter ikke blot i elegant Form men ogsaa i levende Farver, og fremstillede mellem Iisbræer en næsten skuffende Efterligning af disse en sydligere Himmelegns Frembringelser. Dette har været mig saa meget mere paafaldende, som alle de Ascidier, jeg i Tropehavet har truffet, vare hvide, graa eller sortagtige. Det er dog ikke ene med Hensyn til denne Bløddyrslægt, at Polarzonen kan udholde en Sammenligning med Tropehavet. Der synes virkeligen at gives hele Regioner af det sidste, som slet ikke svare til den Forestilling, man a priori danner sig derom. Vilde man for Exempel sammenstille i et Billede alle de zoologiske Gjenstande, som Havet ved Callao, omtrent 12° syd for Linien, ydede mig, og sammenholde dette med Udbyttet, samlet i den lille Bugt Belsund i kortere Tid, skulde man maaskee være tilbøjelig til at tilkjende det sidste Sted Fortrinnet baade i siirlige Former og i levende Farver. Saalidet opfyldte det peruanske Hav paa det angivne Sted de Forventninger, Zoologen plejer at gjøre sig om et Tropehav.

Gaaer man nu endeligen over til Antallet af Slægter og Arter, saa skulde jeg mene, at ovenanførte Regel, hvorvel den i Almindelighed kan ansees for paalidelig, dog er saa langt fra at kunne gjennemføres i det Enkelte, at endog store naturlige Afdelinger af en eller anden Dyreklasse derfra gjøre paafaldende Undtagelser; og nærværende Meddelelse leverer et Bidrag til at bevise dette med Hensyn til Amfipodernes Orden. I et tidligere Arbejde over Grønlands Amfipoder har jeg gjort opmærksom paa, at

[1]) Det er *Ascidia pyriformis*, Zool. dan. tab. 156, som her sigtes til.

disse udgjorde omtrent en Fjerdedeel af alle de, paa den Tid Arbejdet udkom, bekjendte Amfipoder. Under den Forudsætning, at de øvrige Haves Amfipoder vare ligesaa vel bekjendte som det grønlandske Havs, kunde man allerede heraf slutte, at denne Orden ikke, hvad Antallet af Arter angaaer, kunde være indbefattet under den oftere omtalte zoologisk-geografiske Lov. Men, da det ikke vel er muligt at anstille nogen Sammenligning mellem den Nøjagtighed, hvormed de forskjellige Have ere undersøgte, vilde det altid være tilladt, at tvivle paa en saadan Slutnings Gyldighed. Det vil altsaa ikke være overflødigt, at understøtte den med ydерligere Argumenter, og jeg troer, at være i Besiddelse af saadanne. Først kan jeg nemlig fremhæve den direkte Erfaring, jeg har haft Lejlighed til at erhverve mig, ved at besøge Tropehavet saavel paa Øst- som Vestkysten af Sydamerika. Blandt de talrige Krustaceer, som her findes, har jeg af Amfipodernes Orden forholdsviis kun truffet faa Arter, af ringe Størrelse og med temmelig sparsomt Individtal. Og da min Opmærksomhed var henvendt paa disse smaa Dyr, og jeg var vant til at søge dem, tør jeg maaskee vove, at tillægge denne Erfaring nogen Vægt, skjøndt jeg meget vel indseer, at jeg, ifølge mit korte Ophold, maa være saare langt fra at have udtømt, hvad der virkeligen forekommer af denne Orden. Istedetfor at man i vore nordlige Have under enhver Steen ved Stranden finder i hundredeviis *Gammarus Locusta* eller *Orchestia litoralis* og andre Amfipoder, træffes der under lignende Forhold ganske andre Krustaceer, nemlig Krabber, især henhørende til Slægterne Porcellana, Grapsus, Xantho [1]) o. s. v.

---

[1]) Dog er det just ikke min Mening, herved at ville antyde, at de ovenfor navngivne Slægter alle fortjene at kaldes tropiske,

Den anden Grund, hvorpaa jeg støtter min Mening om Amfipodernes Overvægt ved Nærmelsen mod Polarhavet, er det store Antal nye nordiske Former af denne Orden, jeg i det korte Mellemrum, siden mit Arbejde over Grønlands Amfipoder, har lært at kjende, tildeels ved egen Eftersøgen paa de nordiske Kyster, men fornæmmeligen ved nye Sendinger fra Grønland, og som endnu kun for en Deel ere beskrevne. Jeg har næmlig for Øjeblikket indskrænket mig til Amfipodernes ene Afdeling, *Gammarina;* og af

---

eller med andre Ord forekomme overvejende hyppigt, hvad Arter og Individer angaaer, indenfor Vendekredsene. Slægten Porcellana til Exempel synes at have sit Hovedsæde, eller det Centrum, hvorfra den udstraaler (om jeg tør bruge disse Udtryk), paa Kysten af Chili, og maaskee kunde endog yderligere Egnen om Valparaiso (under omtrent 35° s. Br.) med et Slags Rimelighed, skjøndt vistnok blot formodningsviis, da omfattende Undersøgelser endnu savnes, ansættes som dette Centrum. Idetmindste har jeg paa Strandbredden ved denne By fundet Individantallet overvættes stort, og i en Længdestrækning af mindre end en halv Miil, uden egentligen at henvende nogen speciel Opmærksomhed paa denne Slægt, samlet otte Arter (P. tuberculata Guer., P. spinifrons Ml.-Edw., P. violacea Guer., P. tuberculosa Ml.-Edw., P. lævigata Guer., P granulosa Guer., P. grossimana Guer., P. Gigas nov. sp.) Hertil komme endnu to, af franske Rejsende fra Valparaiso hjembragte, og af Guerin benævnede Arter, P. punctata og P. Desmarestii, hvilke jeg ikke har truffet ved Valparaiso. Altsaa ialt ti Arter fra denne Lokalitet. Selv om man med Guerin (Crust. du voyage de la Favorite, 1838?) antager, at 40 Arter af denne Slægt ere bekjendte (Milne-Edwards har kun optaget tyve Arter som velbegrundede), blive ti Arter for en saa indskrænket Lokalitet en forbausende Mængde.

denne endnu blot bearbejdet en Deel af det for Haanden værende Forraad. Naar hermed bringes i Forbindelse, at man fra samtlige Verdens Have ikke kjender 120 Arter af Amfipodordenen, og at de allerede tidligere som grønlandske beskrevne Arter udgjorde omtrent en Fjerdedeel af Antallet: saa synes det at blive tydeligt, hvor afgjort en Overvægt det nordiske Hav ved nærværende Tilvæxt erholder over de sydligere Have. Den Omstændighed, at de talrige nordiske Arter ikke med Føje kunne henføres til nogle faa Slægter, men udvikle en Rigdom af Formforskjælligheder, hvis fysiologiske Betydning er stor nok, til at fordre Oprettelsen af en Mængde nye generiske Grupper: denne Omstændighed forekommer mig ogsaa at give et ikke uvægtigt Argument for, at de koldere Have kunne betragtes som Amfipodernes rette og egentlige Hjem.

A. Nye Slægter.

1. *Opis* Kr. [1]).

Pedes primi paris *chelis* armati portentosæ magnitudinis. Reliqva cum genere *Anonyce* ferme conveniunt.

Opis Eschrichtii Holbl. Rosea, dorso saturatiore; oculi nigricantes, magni, elongato-reniformes, in superficie capitis dorsali fere confluentes. Styli terminales sexti pedum abdominalium paris setis ornati plumosis, longis. — Long. 4'''.

Pauca e Groenlandia australi misit clariss. *Holböll* exemplaria [2]).

---

[1]) *Opis* nomen virginis Hyperboreæ, cujus in *Melpomène* (cap. 33) mentionem facit *Herodotus*.

[2]) Kapt. H. har nedsendt Arten under Navnet Anonyx Eschrichtii, men, uagtet den virkeligt i de allerfleste Henseender stemmer med denne Slægt, kan jeg dog ikke indrømme den Plads blandt Anonyxarterne, paa Grund af det første

2. *Stegocephalus* [1]) Kr.

Epimera insignis magnitudinis, loricam efficientia, sub qua latent membra. *Caput* maximum, quasi proboscideum, epimeris omnino fere tectum, *oculis*, ut videtur, destitutum. *Antennæ* breves (capitis altitudine non longiores); superiores pedunculo crassissimo, flagello appendiculari minimo, uniarticulato; inferiores subpediformes. *Mandibulæ* palpo instructæ brevissimo, crasso, uniarticulato, dentato, parum mobili; pedes maxillares quasi pedunculati; labrum maximum. *Pedes* primi et secundi paris manibus subcheliformibus destituti. Pedes quinti paris pedibus tertii quartique paris structura et directione similes.

Stegocephalus inflatus Kr.: variegatus, crassus, teretiusculus, subnitens; antennæ inferiores superioribus paullo longiores. Long. 1″.
E mari groenlandico allatus.

3. *Phoxus* Kr. [2]).

Caput permagnum (quintam ferme longitudinis animalis partem efficiens), triangulare, depressum, antice productum

---

Fodpars uformeligt store Sax (Chela), medens Slægten Anonyx i Regelen ikke engang besidder Gribehaand (Manus subcheliformis). Der kan næppe være nogen Tvivl om, at denne monstrøse Sax (Tab. II. Fig. 22), som findes lige udviklet hos begge Kjøn (og altsaa ikke er analog med det andet Fodpars Sax hos Hannerne af visse Amfipodarter), maa øve en betydelig Indflydelse paa Dyrets Levemaade. Ligesom hos Anonyx'erne vise de nederste Følere endeel Afværling i Længde, og ere i Regelen hos Hannerne meget længere end hos Hunnerne, samt forsynede med Vedhæng, ligesom hos Slægten Anonyx (see nedenf. S. 164).

[1]) *Στεγω*, tego et *κεφαλη*, Caput.

[2]) *Φοξος*, capite acuto. *Ιλιαδος* B, 219: *φοξὸς ἔην κεφαλὴν κ. τ. λ.*

et acuminatum. *Antennæ* superficiei capitis inferiori adfixæ, alterum par anterius, alterum posterius, utrumque validum, pedunculo crassissimo. Antennæ *anteriores* perbreves (capite breviores), flagello appendiculari insolitæ magnitudinis ornatæ; pedunculus flagellis longior. Antennæ posteriores parum anterioribus longiores. Mandibulæ sat magnæ, palpo longissimo. Pedes primi et secundi paris manu subcheliformi armati valida; pedes tertii qvartiqve paris manu qvoqve qvasi muniti subcheliformi, cujus palmam præbent articulus tertius qvartusqve juncti, ungvem qvintus sextusqve; sextum pedum par ceteris multo longius. Flagellum pedum fere filiforme. Epimera permagna, margine inferiori setis sat longis instructa. Appendix caudalis laminis constans duabus.

Phoxus Holbölli Kr. [1]). Primus pedunculi antennarum superiorum articulus secundo non duplo longior. Articulus tertius qvartus-

---

Kaptajn Holbøll, der med megen Iver samler og iagttager Grønlands Krebsdyr, har for mig erkjendt nærværende Form som en ny Slægt, og nedsendt den under Navnet Spinifer; et Navn, som jeg med den bedste Villie til at lade Enhver beholde Sit, ikke har troet at burde bevare, deels fordi det strider mod Reglerne for Navngivningen i Almindelighed, deels fordi det antyder en Egenskab, som ingen Hjemmel har i Dyrets Bygning.

[1]) Under dette Navn sammenfatter jeg to af Kpt. Holbøll's Arter, nemlig Sp. spinosissimus og Sp. flagelliformis. Betegnede med det sidste Navn ere fire Individer nedsendte til det Kgl. Museum. Ved at undersøge disse fandt jeg, at de tre i Et og Alt stemmede med Sp. spinosissimus, hvorimod det fjerde blot adskilte sig ved en betydeligere Længde af de nedre Følere og ved Følernes Vedhæng. Men, da Slægterne Anonyx, Opis, Ampelisca og flere andre Krebsdyr-Slægter af forskjællige Orde-

que pedunculi antennarum inferiorum armati aculeis lateralibus per paria dispositis; tertius pedunculi articulus subcylindricus. Pedes tertii qvartique paris ungve instructi simplice. Pedes qvinti paris articulo primo (coxa) dilatato, disciformi. Omnes fere corporis partes setis simplicibus (non vero plumosis) instructæ. Long. 4'''.

Phoxus plumosus Holbl. Primus pedunculi antennarum superiorum articulus secundo plus duplo longior. Articulus tertius quartusque pedunculi antennarum inferiorum nullis armati aculeis lateralibus; tertius pedunculi articulus valde dilatatus, cordiformis. Pedes tertii qvartiqve paris binis præditi ungvibus. Pedes qvinti paris articulo primo non dilatato, clavato. Omnes fere corporis partes setis ornatæ plumosis. Long. $3\frac{1}{2}$'''.

4. *Pontoporeia* Kr.[1]).

Antennæ validæ, subpediformes, pedunculo crasso, elongato. Flagellum appendiculare antennarum superiorum perpusillum. Instrumenta cibaria brevia sed lata. Pedes primi et secundi paris perbreves, robusti, illi manu lata instructi, ungve vero breviore; hi manu carentes, ungveque præditi rudimentario. Pedes tertii qvartique paris longiores, validi, subcheliformes, articulo qvarto dilatato palmam efficiente, ungve armati conico, aculeato. Pedes qvinti et sexti paris recurvi, articulo primo parum modo dilatato, ungve armati pusillo. Pedes septimi paris recurvi, articulo primo permagno, clypeiformi; articulo sexto vel ungve fere rudimentari. Epimera magna, margine inferiore plu-

---

ner have viist mig, at Afvigelsen i Længden og Beskaffenheden af Folernes Svøber ofte er et af Udtrykkene for Kjønsforskjelligheden: kan jeg ikke, uden væsentligere Skjælnemærker eftervises, antage Sp. flagelliformis som velbegrundet Art; hvorimod jeg troer at turde holde den for Hannen af Sp. spinosissimus Hlbl.

[1]) Ποντοπόρεια (pontivaga), nomen Nereidis apud Hesiodum (Theogon. vers. 256).

rimis instructo setis plumosis (epimero excepto septimo). Pedes natatorii sat breves, ceteroquin forma vulgari; pedes saltatorii multis armati aculeis.

Pontoporeia femorata Kr. Corpus compressum; oculi elongato-reniformes; antennæ multis longisque ornatæ setis plumosis, superiores et inferiores eadem longitudine; in utrisque penultimus pedunculi articulus ultimo paullo longior.

E mari Groenlandiæ australi misit clariss. *Holböll*.

5. *Pardalisca* [1]) Kr.

Caput crassiusculum, subtumidum. Epimera exiguæ magnitudinis. Antennæ pertenues, superiores flagello instructæ appendiculari; pedunculus antennarum inferiorum pedunculo superiorum duplo ferme longior. Mandibula apice dilatata, quadridentata, palpo triarticulato. Palpus maxillarum posterioris paris articulo terminali valde dilatato, cordiformi. Pedes maxillares unico instructi laminarum terminalium pari, palpoque quadriarticulato. Pedes primi secundiqve paris ea sunt conformatione, ut quartus eorum articulus manum efficere videatur, quintus sextusque juncti ungvem quodammodo præstent; ita tamen, ut sextus formam monstret ovalem, multisqve armatus sit aculeis marginalibus. Pedes tertii quartique paris ungve sublaminari, postice subtiliter serrulato. Pedes reliqvi elongati, sat debiles, femoribus subangustis. Pedes spurii primi, secundi et tertii paris natatorii, reliqvi saltatorii.

Pardalisca cuspidata Kr. Pedes saltatorii ultimi paris magni, reliquis longitudine præcellentes: annulus abdominis tertius, quartus et quintus binis marginis posterioris dentibus depressis; appendix caudalis duabus constans laminis elongato-ovatis, postice bispinosis. Long. 7'''.

---

[1]) Nomen ancillæ apud Plautum in Casina.

In mari Groenlandiam australem alluente (ad Godthaab) legit clar. *Holböll.*

6. *Protomedeia* Kr.[1])

Annuli thoracici latiores qvam altiores, dorso subdepresso. Antennæ superiores pedunculo elongato (flagello parum breviori) instructæ, flagelloque appendiculari multiarticulato. Antennæ inferiores pediformes, pedunculo longissimo, flagellum ter ad minus longitudine superante. Pedes secundi paris parvi, manu non instructi subcheliformi. Pedes tertii quartique paris sat magni; articulus eorum quintus sextusque qvasi in ungvem longissimum sunt coaliti, qui cum articulo tertio quartoqve manum qvodammodo efficere videtur prehensilem. Epimera sat brevia. Pedes spurii quarti, quinti et sexti paris saltatorii.

Protomedeia fasciata Kr. Fasciis transversalibus nigricantibus circiter decem ornata. Long. 4'''.

E Groenlandia missa australi (Godthaab).

7. *Ampelisca* Kr.[2])

Pedes primi secundiqve paris nulla instructi manu subcheliformi; pedes tertii qvartiqe paris forma peculiari, manu qvodammodo muniti, cujus qvasi palmam efficit articulus tertius, digitum vero qvartus, quintus et sextus juncti; sextus articulus sive ungvis longissimus gracillimusque; pedes qvinti sextique paris articulis modo compositi quinqve, quorum ultimus ad finem marginis posterioris ungve armatus est rudimentari, recurvo, immobili (vel parum mobili). Septimum pedum par ungve laminari, lato, nata-

---

[1]) *Πρωτομέδεια*, filia *Nerei* et *Doridis*. Hesiod. Theogon. vers. 249.

[2]) Nomen mulieris apud Plautum in Rudente.

torio (?). Antennæ graciles, pedunculus inferiorum pedunculo superiorum multo longior. Oculi simplices (?). Pedes maxillares palpo sat brevi. Epimera magna, paria quatuor anteriora multis ornata marginis inferioris setis. Sextum pedum abdominalium par natatorium. Reliqva ferme ut in genere Amphithoes.

Ampelisca Eschrichtii: albo rubroque variegata, valde compressa, dorso carinato (non vero dentato); annulo abdominali quinto nodis duobus armato dorsalibus transversim positis, invicemque separatis incisura profunda; sexto pedum abdominalium pari post quartum quintumque multum eminente. Long. 1″.

Ad oras Groenlandiæ australis (Godthaab) vulgarior, ut ex sat numerosis inde transmissis (a clarissimo Holböll) exemplaribus conjicere licet.

8. *Photis* Kr. [1])

Corpus sat altum, compressum. Antennæ subpediformes (ɔ: elongatæ, sat validæ, pedunculo flagellis pauciarticulatis multo longiori), flagello appendiculari destitutæ. Pedes primi et secundi paris sat breves, validi, manu subcheliformi armati robusta. Pes quinti paris recurvatus, inversus, ungve rudimentari. Epimera permagna; quinque paria anteriora ad marginem inferiorem setis sat longis instructa; quintum eadem est ac qvartum altitudine, postice profundius excisum. Lamina terminalis interior pedis saltatorii tertii paris rudimentaris.

Photis Reinhardi Kr. Fusco-grisea, antennis superioribus inferiores longitudine parum vincentibus. Long. 3‴.

E Groenlandia australi misit clar. *Holböll.*

9. *Oediceros* Kr. [1])

Frons in rostrum producta plus minus acutum obtusumve, semper vero nodo pellucente, ovali, flavo rubescente

---

[1]) Nomen ancillæ apud *Apuleium* in Asino aureo.

[1]) *Οιδεω,* tumeo et *κερας,* cornu.

turgidum. Oculi nulli? Pedunculi antennarum longi, superiorum flagelli longitudinem æquantes vel superantes; antennæ superiores flagello appendiculari destitutæ. Pedes primi et secundi paris manu armati subcheliformi permagna. Pedes tertii quartique paris validi, ungve instructi lato, laminari; qvod qvoque usu venit qvinto sextoqve pari, quorum coxa vel articulus primus dilatatus non est. Pedes septimi paris longissimi, tenues, fere filiformes (coxa vel primo articulo excepto). Epimera mediocris magnitudinis, multis longisque armata setis marginis inferioris simplicibus; margo posterior quarti paris integra (non sinuato-excisa).

Oediceros saginatus Kr. Albidus, fusco marmoreus; thorace crasso, inflato; dorso latiusculo subplano; tertius pedunculi antennarum superiorum articulus dimidia secundi articuli parte brevior; qvartus pedunculi antennarum inferiorum articulus tertio multo longior. Long. 8—9‴.

In mari Groenlandiam alluente haud rarus; ad oras Norvegiæ borealis quoque legi.

10. *Lafystius* Kr.[1]).

Caput depressum, latius quam longius, rostratum. Antennæ sat breves, subulatæ, validæ (superiores validissimæ), eadem ferme pedunculi et flagelli longitudine, sub rostro in eodem plano positæ, alterum par anterius, alterum posterius. Oculi in superficie capitis dorsali siti. Mandibulæ angustiores, acuminatæ, palpo instructæ; lamina maxillæ prioris exterior nullis divisa articulis; pedes maxillares palpo biarticulato. Thorax latus, depressus. Pes primi paris gracillimus, manu lineari, ungue elongato; pes

---

[1]) *Λαφυστιος*, gulosus.

secundi paris brevis, validus, manu quadrata, ungue sublaminari apice setoso. Reliqui decem pedes validi, subcheliformes, eadem ferme longitudine. Epimera mediocris magnitudinis, quartum par in acumen inferne productum. Pedes natatorii elongati, pedes saltatorii debiles.

Lafystius Sturionis: albus, oculis subellipticis nigris; antennæ superiores inferioribus aliqvanto longiores. Long. 3'''.

Unicum, qvod adhuc innotuit, inter Gammarina animal parasiticum. Gregatim sub pinnis Acipenseris Sturionis pectoralibus degit in sinu Codano. Rarius ex Sqvalo Galeo cepi.

B. Nye Arter af bekjendte Slægter.

Leucothoe Leach [1]).

L. clypeata Kr. Antennæ superiores inferioribus non parum longiores; articulo pedunculi primo secundum

---

[1]) Denne Slægt har hidtil været meget ufuldstændigt bekjendt, og Milne-Edwards's Karakteristik af den synes at maatte undergaae betydelige Forandringer og Tillæg. Meget, hvad han har optaget i Slægtskarakteren, tilkommer blot Arten L. furina, og Meget, som anføres under Artsbeskrivelsen, bør have Plads i Slægtskarakteren. Under første Rubrik hører: 1) „de fire første Brystringes Epimerer meget store;" hos begge de to her fremstillede Arter ere første Brystrings Epimerer meget smaa, de tre følgendes meget store*), fjerde Rings endog næsten monstrøse, skjoldformige, uden Udsnit af det øverste-bageste Hjørne. 2) „Hoften af de tre sidste Par Fødder stor og skjoldformig." Hos de to nordiske Arter

---

*) Her bør imidlertid mærkes, at M. E's Afbildning (efter Savigny) af Legemets forreste Deel (Hovedet og de tre første Brystringe) hos L. furina ikke svarer til hans ovenanførte Ord med Hensyn til første Epimer, hvilken vistnok er temmelig lille, om man ikke heller vil kalde den meget lille.

longitudine superante. Flagellum antennarum inferiorum ultimo pedunculi articulo longius. Oculi minimi, orbiculares. Articulus pedis primi paris quartus elongatus, subconicus; articulus quintus linearis; utriqve setis modo marginum præditi; ungvis pusillus, pectinatus. Manus pedum secundi paris apice dilatato, truncato, aculeoque marginis posterioris terminali valido. Pedes qvinti paris articulo primo gracili, lineari. Epimera annuli thoracici primi perparva, epimeris secundi annuli tecta; epimera quarti

---

gjælder dette kun for de to sidste Fodpar, hvorimod femte Fodpars første Led eller Hofte er langstrakt, smal, temmelig svag, eller af Form omtrent som hos tredie og fjerde Par. 3) „Kortheden af Følernes Svøbe" fortjener næppe Plads i Slægtskarakteren, da den ene af de her karakteriserede Arter har temmelig lang Svøbe paa de øverste Følere. — Fra Artsbeskrivelsen bør derimod gaae over i Slægtskarakteren 1) Beskaffenheden af tredie Led i de øverste Føleres Skaft, hvilket Led hos alle tre Arter er meget lille og vanskeligt at skjælne fra Svøbens Led. 2) Længden af de nederste Føleres Skaft, hvilket er meget længer end Svøben og længer end de øverste Føleres Skaft. 3) Den meget karakteristiske Beskaffenhed af Munddelene, især Kjæbefødderne. 4) Andet Fodpars langt betydeligere Størrelse, end førstes. 5) Maaskee kunde hertil føjes Halevedhængets Dannelse af en enkelt Plade. — Vilde man, paa Grund af de ovenantydede Forskjelligheder mellem de nordiske Arter og L. furina, mene, at de ikke henhørte til denne Slægt: saa vilde det ikke blot blive nodvendigt at danne een ny Slægt for dem, men man maatte endog adskille dem indbyrdes, og danne to nye Slægter; hvilket ikke forekommer mig for Tiden at kunne billiges. Enhver Slægt, som kun er opstillet efter en enkelt Art, er underkastet den Skjæbne, at maatte modificeres noget i sin Form ved nye Arters Opdagelse, hvis man ikke vil danne nye Slægter i det Uendelige.

annuli maxima, clypei formam imitantia, duplo fere latiora qvam altiora. Pedes abdominales ultimi paris præcedentibus breviores, unico modo armati stylo terminali biarticulato.

Paucissima e *Groenlandia* australi missa exemplaria ad examen vocavi.

Leucothoe glacialis Kr. Antennæ superiores et inferiores eadem ferme longitudine; articulus pedunculi antennarum superiorum primus secundo parum longior. Flagellum antennarum inferiorum ultimo pedunculi articulo brevius. Oculi sat parvi, orbiculares. Articulus pedis primi paris quartus dilatatus, obovatus; articulus quintus clavatus, utrique plurimis totius superficiei setis obsiti; ungvis sat magnus. Manus pedis secundi paris subconica, aculeo marginis posterioris ferme mediæ valido. Pedes qvinti paris articulo primo gracili, lineari. Epimera annuli thoracici primi minima, epimeris annuli secundi obtecta; epimera annuli quarti permagna, paullo latiora qvam altiora. Pedes abdominales ultimi paris perpusilli, duobus instructi stylis terminalibus biarticulatis.

Duo modo hujus speciei exemplaria in Belsund, portu Spitsbergiæ, legi.

Gammarus.

G. dentatus Kr. Elongatus, compressus, dorso vero rotundato; oculi nigri, minuti, ovales. Omnes abdominis annuli dentibus (nullo vero carina) armati marginis posterioris, transversim positis [1]). Sextum

[1]) Annulus abdominalis primus dentibus armatus tribus, intermedio sat magno, duobusqve lateralibus minutis; annulus secundus dentibus qvinqve, intermedio magno, lateralibus quatuor minuti; tertius dentibus septem, intermedio majore, sex lateralibus minutis; quartus dentibus qvinqve, intermedio majore, lateralibus decrescentibus; qvintus dentibus sat magnis sex; sextus dentibus quatuor minutis.

pedum abdominalium par longissimum validissimumque, reliqvos multo eminens, stylo terminali altero prægrandi, altero fere rudimentari. Antennæ superiores longissimæ, inferioribus duplo longiores, totamque animalis longitudinem fere æqvantes. Pedunculus antennarum inferiorum flagello fere triplo longior. Manus pedum primi paris ungve armata postice dentato ciliatoqve; ungvis secundi pedum paris setis pilisqve modo præditus. Long. 8—9'''.

Pauca e Groenlandia australi rimavi exemplaria, qvæ clar. misit *Holböll.*

Acanthonotus Ow.

Den af Owen[1]) opstillede Slægt Acanthonotus er optagen af Milne-Edwards[2]), efter hvis Definition den ene deri adskiller sig fra Slægten Amphithoe, at de to første Par Fødder ikke besidde en Gribehaand (main subcheliforme). En Bemærkning af Milne-Edwards om Leach's Slægt Pherusa og dens Forhold til Amphithoe synes imidlertid her at finde Anvendelse[3]); da det maaskee i adskillige Tilfælde vilde kunne have sine Vanskeligheder, efter dette ene Skjælnemærke at drage Grændser imellem Slægterne Acanthonotus og Amphithoe, hvorfor jeg ogsaa tidligere har yttret Tvivl om den førstes Gyldighed[4]). Da imidlertid Arternes Antal i Slægten Amphithoe synes at kunne gjøre Adskillelse ønskelig, og da det maaskee vil være muligt, at angive flere Skjælnemærker for

---

[1]) App. to the second Voyage af Ross.

[2]) Hist. des Crustacés III, 24.

[3]) "Tous les degrés intermédiaires entre les deux modifications extrêmes d'une main très large et d'une pate presque filiforme nous sont offerts par des espèces, du reste, extrêmement voisines; nous ne voyons par conséquent aucune raison valable pour motiver cette division &c." L. c. III, 29.

[4]) Grønlands Amfipoder Side 37 Anm.

Slægten Acanthonotus end det ene omtalte: følger jeg her Milne-Edwards's Exempel. Naar denne Slægt anerkjendes, maa aabenbart Amphithoe Serra henføres under den, hvad Milne-Edwards allerede har yttret sig tilbøjelig til at antage¹). Til de tre Arter, som Slægten derved kommer til at bestaae af, føjer jeg her en fjerde ny Art.

Acanthonotus inflatus Kr. Crassus, tumidus, dorso rotundato, minimeqve dentato. Reliqva ferme cum Acanthonoto Serra conveniunt. Long. 5‴.

Unicum in portu Spitsbergiæ Belsund legi exemplar, duo e mari Groenlandiæ australi apportata vidi.

Det forekommer mig imidlertid tvivlsomt, om nærværende Dyr udgjør en egen Art, eller blot er en Varietet af Ac. Serra, hvilken den staaer overmaade nær. Men, da jeg, blandt et temmelig stort Antal Exemplarer af denne sidste, slet ingen Overgangsformer har fundet²), vover jeg ikke at forene dem. Hvorimod jeg anbefaler den nye Art til streng Prøvelse af dem, som dertil maatte have Lejlighed.

---

¹) L. c. III, 25. Naar M. E. derimod bemærker, at A. Serra rimeligviis er identisk med *Oniscus Cicada* Ot. Fabr., da er der slet ingen Tvivl om, at han deri tager Fejl; hvorimod der er den største Rimelighed for, at den falder sammen med Fabricius's Oniscus serratus, saaledes som af mig tidligere er angivet: hvorfor det vel ogsaa vilde være billigt, at lade dette Artsnavn igjen indtræde i sine Rettigheder, da Artens Optagelse i Slægten Acanthonotus bortrydder den tidligere Hindring derfor: Oniscus Cicada er rimeligviis en Art af Slægten Anonyx. — Jeg troer det endvidere ikke unyttigt at tilføje den Bemærkning, at, medens de tre nordiske Arter af Slægten Acanthonotus vise et særdeles nært Slægtskab til hverandre, synes E's Ac. Nordmannii at være saa forskjællig fra dem, at den maaskee ikke med Føje kan forblive i samme Slægt.

²) Heller ikke har jeg hos nogen anden af de talrige nordiske, med Pigge og Torne forsynede, Arter bemærket lignende Overgange.

Ischyrocerus.

Til denne, i min Afhandling om Grønlands Amfipoder opstillede Slægt kommer en ny Art. Dog, inden jeg meddeler dennes Skjælnemærker, synes det nødvendigt, at give Diagnose af den tidligere beskrevne Art; da en saadan, medens kun een Art var bekjendt, ikke med nogen Sikkerhed kunde affattes.

Isch. angvipes Kr. Flagellum antennarum superiorum ultimum pedunculi articulum longitudine non parum superans; flagellum appendiculare primum flagelli proprii articulum æqvans longitudine. Ultimus pedunculi antennarum inferiorum articulus flagello multo longior; primus flagelli articulus reliqvos junctos longitudine fere æqvans. Manus secundi pedum paris elongata, subangusta, arcuata. Pedes qvinti, sexti et septimi paris eadem ferme invicem longitudine, coxis elongatis, articulis tertio, qvarto qvintoqve margine crenatis. Epimera tertii qvartiqve paris epimeris secundi paris paullo minora; epimera qvarti paris postice omnino non arcuato-excisa.

Isch. latipes Kr. Flagellum antennarum superiorum ultimum pedunculi articulum æqvans vel paullo modo superans; flagellum appendiculare vix dimidiam primi articuli flagelli proprii longitudinem æquans. Ultimus pedunculi antennarum inferiorum articulus flagello brevior; primus flagelli articulus reliqvis junctis multo brevior. Manus secundi pedum paris dilatata, ovata. Pedes qvinti paris pedibus sexti septimiqve paris multo breviores; et hi et illi coxis valde dilatatis, articulisqve tertio, qvarto qvintoqve margine integris. Epimera tertii quartique paris epimeris secundi paris paullo majora; epimera qvarti paris postice parum arcuata.

Non pauca hujus speciei examinavi exemplaria, e Groenlandia australi opera clarissimi Holböll missa.

Podocerus.

Podocerus Leachii [1]) Kr. Antennæ superiores longitudine inferiores ferme æqvantes. Flagellum antennarum inferiorum duodecim formatum articulis. Lobuli oculiferi eminentes. Manus primi pedum paris valde dilatata, parum modo longior qvam latior. Manus secundi pedum paris maxima, in feminis postice eminentia prægrandi conica articuli qvarti qvasi munita; in maribus econtra qvartus articulus manum digitumqve immobilem præbet, articulus quin-

[1]) Nærværende Art er opkaldt efter den af Karcinologien velfortjente Leach, ikke som om han havde kjendt og omtalt den, men som Grunder af Slægten. Milne-Edwards, der af denne, hidtil saa lidet bekjendte, Slægt ikke selv har været i Besiddelse af Individer, men har undersøgt Leach's, i det britiske Museum i London opbevarede, Originalexemplarer, giver derefter (i tredie Udgave af Cuviers Regne animal, Crustacés, Livr. 8 Tab. 61) Afbildning af de to Arter, P. variegatus og P. pulchellus. Ved at sammenholde P. Leachii med disse, bliver det baade tydeligt, at den er forskjællig fra disse Arter, og at den henhører til Slægten Podocerus; dog, vel at mærke, kun Hunnen, hvorimod Hannen er en aabenbar Erichthonius, hvilket atter med andre Ord hedder, at Slægten Erichthonius maa gaae ind. Thi, vælger man en modsat Forholdsregel, og overfører den her fremsatte Art i begge dens Kjøn til Slægten Erichthonius, beholder man ikke anden Forskjæl mellem disse to Slægter, end at Erichthonius har omtrent tolv Led i de nederste Føleres Svøbe istedetfor fire, og at det første Led af tredie, fjerde og femte Par Fødder er bredere hos denne Slægt end hos Podocerus; Afvigelser, der forekomme mig alt for ubetydelige, til ved dem ene at begrunde en Slægt.

tus sextusqve juncti ungvem sive pollicem efficiunt. Pedes tertii qvartique paris eadem ferme longitudine; coxa et articulus tertius pedum tertii et qvarti paris dilatata, laminaria. Qvintum pedum par ceteris brevius, coxa scutiformi. Superficies animalis dorsalis omnino lævis dentibusqve destituta. Epimera ciliata vel plumosa.

NB. Femina hujus speciei forma pedum secundi paris Podocerus est, mas vero Erichthonius. Genus Erichthonius igitur delendum videtur.

In sinu Codano exemplaria legi, in tubo membranaceo, ut species generis Cerapus, degentia.

Slægten *Anonyx* Kr.

Da ingen nordisk Amfipodslægt i den seneste Tid er bleven forøget med flere Arter end denne, kan jeg vistnok ikke ganske forbigaae den med Taushed her, uagtet jeg endnu svæver i nogen Uvished med Hensyn til Arternes faste Begrændsning. Paa Spitsbergen har jeg fundet een ny Art, en anden paa den norske Kyst og en tredie i Kattegattet; men endnu flere (fire eller fem) nye Arter ere af Kaptajn Holbøll, hvis Opmærksomhed fortrinligviis har været rettet paa denne Slægt, nedsendte fra det sydlige Grønland. Derimod gaaer een af de tidligere Arter, Anonyx appendiculosus, ud, da den blot er Hannen til An. Lagena. Jeg har næmlig haft Lejlighed til at gjøre den Opdagelse, at Hannerne hos denne Slægt adskille sig fra Hunnerne derved, at Følerne, foruden at antage en betydelig Længdeudvikling, hvilket dog især gjælder det nederste Par, ere forsynede med en Mængde smaa Hudvedhæng, der synes at tjene som Sugeskaaler, hvorved Hannerne formodentligen under Parrin-

gen fastholde Hunnerne[1]). Da jeg ikke anseer mine Undersøgelser over denne Slægt for ganske tilendebragte, opsætter jeg til en anden Lejlighed at meddele en nøjagtig Betegnelse af Arterne, af Frygt for, at jeg nu muligen kunde opstille flere Arter, end der senere vilde udholde en stræng Prøvelse. Det Forhold, hvorover jeg især er i Tvivl, og paa hvilket jeg

[1]) Et ganske lignende Forhold finder Sted hos de ovenanførte nye Slægter, Opis, Phoxus og Ampelisca, og jeg troer, i Analogi hermed, at maatte betragte de tidligere under Navnene Amphithoe crenulata og Am. inermis beskrevne Amfipoder som Han og Hun af samme Art. Endvidere antager jeg den af Milne-Edwards beskrevne Gammarus ornatus blot som en mandlig Form, hvorfor Artens Begrændsning og Navn vil blive at forandre, naar det afgjøres, hvilken Hun dertil bør henføres. Denne Opdagelse kan jeg siges indirekte at skylde Kpt. Holbøll. Idet jeg nemlig med Omhyggelighed undersøgte de af ham nedsendte og benævnte Arter, hvis Talrighed opvakte nogen Tvivl hos mig over deres Gyldighed; blev jeg var, at de for største Delen parviis lignede hinanden i meget høj Grad: hans An. scelelator til Exempel lignede fuldkomment hans An. Kröyeri, med Undtagelse af, at den sidste havde Følerne forsynede med Vedhæng, og det nederste Par af en paafaldende Længde; og det samme Forhold fandt Sted mellem de Former, han havde nedsendt under Navnene An. velatus og An. ornatus, mellem An. Eschrichtii og An. bonæ spec. o. s. v. Dette ledede mig til at undersøge Kjønnene, og jeg fandt da, at alle Individer med Vedhæng paa Følerne og de nederste Følere stærkt udviklede vare Hanner, de andre alle Hunner. Uagtet Antallet af Arterne derfor efter min Mening ingenlunde er saa stort, som Kpt. Holbøll har formodet, beholder han dog stedse Æren for, først at have opdaget adskillige nye Arter, og underkastet disse Dyr en detailleret Undersøgelse.

onskede at fæste andre Undersøgeres Opmærksomhed, er, hvorvidt Øjet forandrer Form og Farver efter Alder og Kjøn. At virkeligt en Forandring i Øjets Form finder Sted i nogen Grad, er sikkert, skjøndt jeg ikke formaaer at fastsætte Grændsen, især hos saadanne Arter, hvoraf jeg kun har seet faa Individer. Hvad Øjets Farveforandring angaaer, da har jeg kun med Hensyn til nogle grønlandske Arter Formodning om, at den kunde finde Sted, men er endnu mindre istand til selv at naae noget sikkert Resultat derover, da hos de i Spiritus nedsendte Individer, især de mindre, Øjets Pigment almindeligen er forsvundet*).

---

[1]) Endnu kunde det være Sted her at tilføje et Par Ord om Gyldigheden af Slægten Anonyx, som af Milne-Edwards kun er anerkjendt meget middelbart. M.-E. publicerede i Aaret 1830 Slægten Lysianassa, hvilken begrundedes med to, indbyrdes vidt forskjællige Arter, og derfor manglede alt indre Sammenhold. Dette indsaaes senere af denne udmærkede Zoolog, hvorfor han for den ene af disse Arter dannede et nyt Slægtsnavn, Alibrotus; til den anden derimod, under Navnet Lysianassa, forenede de tre af mig opstillede Anonyxarter, hvorved han tillige overførte det Meste af Karakteristiken for Slægten Anonyx paa Slægten Lysianassa. Saavidt jeg kan skjønne, vilde det have været billigere, under den Forudsætning, at Lysianassa Costæ og Anonyxarterne virkeligen høre til een generisk Gruppe: at lade Lysianassa Chauseica (den nuværende Alibrotus) beholde Navnet Lysianassa, og derimod overføre Lys. Costæ i Slægten Anonyx. Dog, det er ikke min Hensigt at kives med en saa særdeles fortjent Zoolog om et Slægtsnavn, hvilket jeg med største Glæde skulde opoffre ham, saameget hellere, som det ikke engang er meget passende valgt. Spørgsmaalet er blot her, om Slægtsformerne Lysianassa og Anonyx kunne bestaae ved Siden af hinanden, den ene repræsenteret ved Lys. Costæ Ml.-Edw., den anden ved de nordiske Arter An. Lagena og An. Vahlii; eller om de bør smelte sammen. Det kunde vel hænde sig, at den første Side at betragte Tingen fra kunde være den rigtige. Skjøndt alle Anonyxarter virkeligen besidde Rudiment af en Klo paa andet Fodpar (hvilket jeg ved bedre Undersøgelsesredskaber har været istand til at overtyde mig om), synes dette Fodpars Form dog at adskille det betydeligt fra samme Deel hos Lys. Costæ. Til Oplysning heraf meddeles Afbildning af andet Fodpars femte Led og rudimentære Klo hos An. Lagena (Tab. II. fig. 25), og af samme Dele hos Lys. Costæ (fig. 26), den sidste Figur forstørret efter Milne-Edwards's Afbildning.

Nye Arter af Slægten Tanais,

beskrevne ved

Henrik Krøyer.

Slægten Tanais Mln.-Edw. blev mig først bekjendt gjennem den i Aaret 1840*) udkomne tredie Deel af Hist. natur. des Crustacés & c. par Milne Edwards. Dog mener jeg hermed kun Slægtsnavnet, eller Slægten saaledes som bemeldte Zoolog har opfattet den; thi selve Formen kjendte jeg allerede noget tidligere, endog i flere Arter. I Sommeren 1838 fandt jeg næmlig een Art ved Spitsbergen (Tanais gracilis Kr.), hvilken jeg i en foreløbig Fortegnelse over de spitsbergenske Kræbsdyr, meddeelt Hr. Gaimard strax efter vor Tilbagekomst til Hammerfest (August 1838), angav som dannende „en ny Slægt nærved Anthura". Senere opdagede jeg to Arter ved Madera (Funchal's Rhed, September 1840) og een ved Bahia; dog er jeg med Hensyn til den sidste i nogen Tvivl, om den ikke maaskee kunde falde sammen med den ene Art fra Madera. — Efter min Tilbagekomst fra Sydamerika har vor ivrige

*) Efter Titelbladet, skjøndt den ikke synes at være kommen i Boghandelen for det følgende Aar. Milne-Edwards angiver (Hist. d. Crust. III, 144 not. 2), at han har opstillet Slægten i et tidligere, i Forening med Audouin udgivet Skrift (Précis d'Entomologie), hvilket er mig ganske ubekjendt. Maaskee er det ikke blevet meget udbredt udenfor Frankrig, da jeg ikke erindrer, at have fundet nogen Anmældelse af det (end ikke Trykkeaaret og den fuldstændige Titel) i nogen Journal, som jeg har haft Lejlighed til at benytte.

og ſkarpſynede Naturforſker, Hr. A. S. Ørſted, med en ſjælden Forekommenhed, hvorfor jeg her bringer ham min Tak, meddeelt mig tre nye nordiſke Arter, af hvilke een er funden mellem Øſterø, ſendte fra det ſydlige Norge, to ved Kjøbenhavn i Kallebod=Strand. Antallet af Slægtens Arter ſtiger ſaaledes fra to til otte eller ni. Med Henſyn til den geografiſke Fordeling af Slægten fremgaaer allerede af de ovenſtaaende Angivelſer, at den er udbredt gjennem alle Zoner fra det nordligſte Polarhav til Tropehavene; og endvidere, at den ikke blot trives i det ſalte Hav, men ogſaa i ſaadanne Vande, der kun have en ringe Saltgehalt.

Her er det kun min Henſigt at beſkrive de nye exotiſke Arter. Uagtet ogſaa Beſkrivelſer af de nordiſke Arter ligge færdige, indſkrænker jeg mig dog med Henſyn til disſe til en kort latinſk Karakteriſtik, da Beſkrivelſerne ere beſtemte for et ſtørre Arbejde over de nordiſke Kræbsdyr.

Tanais Savignyi Kr.

(Tab. II fig. 1—12).

Af denne Art fandtes adſkillige Individer i de ſidſte Dage af September ved Kyſten af Madera mellem ſmaa Tangarter, ſom med Skraben vare ophentede fra omtrent femten Favnes Dybde. En Hun bar ſtærkt udviklede Æg i Bryſtſækken, og et Par andre ſyntes nyligt at have tømt denne. Yngletiden for nærværende Art kan altſaa vel antages at indtræffe i September.

Farven er hvid med et ſvagt guult Skjær.

Formen er langſtrakt, temmelig ſmal, liniedannet eller omtrent af eens Brede i hele Længden. Breden udgjør omtrent $\frac{1}{5}$ af Totallængden. Rygfladen er ikke meget ſtærkt hvælvet. Længden af de ſtørſte Individer kun omtrent $1\frac{1}{2}'''$.

Hovedets Længde udgjør omtrent ¼ af Totallængden, og er lig med den halve Længde af de sex frie Brystringe tilsammen, eller dog kun ganske ubetydeligt kortere. Det er meget smallere fortil en bagtil, eller temmelig stærkt tilspidset, dog saaledes, at Panderanden er afskaaren eller i alt Fald meget fladt afrundet.

De øverste Følere (fig. 3) ere korte, da deres Længde ikke udgjør ¼ af Dyrets Totallængde, men af plump Bygning. Skaftet bestaaer kun af to Led*), af hvilke det første (b) er meget stort, da det overgaaer det andet (c) mere end tre Gange i Længde; begge ere de temmelig cylindriske og i Enden lige afskaarne. Svøben (d) er meget kort, omtrent af lige Længde med Skaftets sidste Led, eller udgjørende henimod ¼ af Skaftets Længde; den synes at bestaae af tre Led, af hvilke dog det sidste, fra hvilket et Par lange Børster udgaae, skjøndt tydeligt nok under en stærk Forstørrelse, er saa lille, at det bør kaldes rudimentært; det næstsidste er ikke ganske skarpt adskilt fra første, saa at det vel kunde være noget tvilsomt, om det skal betragtes som et særskilt Led; ogsaa fra Enden af dette udgaae et Par Børster. Skaftet viser kun meget svage Spor til Børster.

De nederste Følere (fig. 4) ere noget kortere end de øverste (omtrent ⅓) og tillige af noget mindre plump Bygning, dog af konisk Form; Længdeforholdet af Skaftets fire Led kan omtrent udtrykkes ved Tallene 2 + 3 + 2 + 4,

---

*) Med mindre man vilde antage som et Grundled den Deel (a), ved hvilken Øjet (x) er anbragt; dog maa jeg tilstaae, at jeg ikke har kunnet erkjende denne som noget tydeligt Led eller nogen bestemt Deel af Følerne.

og det sidste Led er altsaa det længste. Svoben er meget lille, af lige Længde med Skaftets tredie Led eller kortere end $\frac{1}{5}$ af Skaftets Længde. Svoben bestaaer af to Led, af hvilke det sidste dog er rudimentært, begge i Enden forsynede med temmelig lange Borster; ogsaa Skaftets tre sidste Led bære nogle faa Borster i Enden.

Øjnene (fig. 3 x.) ere af middelmaadig Størrelse, og indtage omtrent $\frac{1}{6}$ af Hovedets Længde; deres Form er oval, med næsten dobbelt saa stor Længde- som Bredediameter, fortil temmelig tilspidset. Farven sort. De synes, ligesom hos Slægtens andre Arter, at være enkelte.

Kindbakkerne (fig. 5) ende med en tvekløftet Spids, som under Præsning viser paa hver Green adskillige smaa Tandknuder (fig. 5*). Den store Knude paa Midten af Kindbakkens indre Side ender med en næsten kredsrund Flade, der ved adskillige Længdefurer er regelmæssigt afdeelt eller ligesom riflet.

Første Kjæbepar (fig. 6) bestaaer af to Grene, af hvilke den indre (a) er meget bredere og stærkere end den ydre, og i Enden kamagtigt indskaaren eller deelt i Tænder (omtrent sex). Mod Enden af den ydre Rand ere adskillige smaa Borster, der nærme sig til at blive Torne, anbragte; den ydre Green (b) er meget tynd, i Enden børsteformigt tilspidset.

Underlæben (fig. 6, c) er bred, i Enden afrundet og med et temmelig dybt Indsnit i Midten, som omgives af korte Børster; de ydre Hjørner ere forsynede hvert med en lille, hudagtig, tilspidset Flig, der har Form næsten som en Torn (x).

Andet Kjæbepar har jeg ikke været istand til at opdage, skjøndt der vistnok ingen Tvivl kan være om, at det er tilstede*).

Kjæbefødderne (fig. 7) bestaae af fire, i Enden bredt afrundede, Kjæbeplader og af et Par temmelig tykke og plumpe, fireledede Palper. De bageste Kjæbeplader ende hver med fire lige, lange, stive Børster; det lille forreste Par er i Enden væbnet yderst med een indadkrummet Børste og indenfor denne med tre Tandknuder (fig. 7*). Palpens tre sidste Led ere paa den indre Rand forsynede med endeel meget stærke, tilspidsede Børster.

Første Fodpar (fig. 8) er, som sædvanligt, stort, af en overordentligt stærk og plump Form. Dets Længde er noget ringere end den halve Totallængde. Leddene ere temmelig utydeligt begrændsede, saa at de kun med Usikkerhed kunne bestemmes**). Jeg har ikke kunnet iagttage flere end fem. Første Led er af en uregelmæssig, noget firkantet Form; andet Led triangulært, med Toppunktet fremadvendt og et Par Børster paa den indre Side. Ogsaa tredie Led nærmer sig noget til Formen af en Triangel, men omvendt eller med Toppunktet vendt bagud. Saxen udgjør omtrent $\frac{1}{3}$ af dette Fodpars Længde, er tyk, plump, opsvulmet, med korte Fingre (kun omtrent af Palmens halve Længde). Tommelen er krum; den ubevægelige Finger lige, i Enden pludseligen tynd og spids, væbnet med nogle Børster.

*) Hos en anden Art (T. tomentosus) har jeg iagttaget det. Det bestaaer kun af een, temmelig bred og stærk, dog i Enden tilspidset, og med adskillige Børster væbnet Plade.

**) Dette er Tilfældet med alle Slægtens mig bekjendte Arter, hvorfor jeg har anseet det for overflødigt, for dette Fodpar at udtrykke Leddenes indbyrdes Længdeforhold ved Tal.

Andet Fodpar (fig. 9) er vel endeel kortere end første, men dog endnu temmelig langt (det indeholdes omtrent $3\frac{1}{2}$ Gange i Totallængden), hvorimod Bygningen er spæd og tynd. Det bestaaer af sex Led, hvis indbyrdes Længeforhold er: $6 + 1 + 2\frac{1}{2} + 2\frac{1}{2} + 4 + 4$. Første Led er noget udadkrummet, trindt, lidt kolledannet eller noget tykkere i Enden end ved Roden; skjøndt andet Led er meget lille, kan det dog tydeligt erkjendes som særskilt Led; tredie Led er paa den ydre Side lidt opsvulmet eller udvidet, og i Enden skraat afskaaret, udenfra indefter; ogsaa fjerde Led er i Enden skraat afskaaret, dog i modsat Retning; femte Led langt, tyndt, lidt tilspidset. Kloen udmærker sig saavel ved sin betydelige Længde, der idetmindste er ligesaa stor som femte Leds, som ogsaa ved en næsten børsteagtig Tyndhed, og er kun i ringe Grad bøjet. Til Børster sees kun faa Spor hos dette Fodpar.

Tredie Fodpar er endeel kortere end andet, og kan let synes kun at bestaae af fem Led, da det andet Led her bliver meget kort. Dette Fodpar indeholdes omtrent sex Gange i Totallængden. Leddenes indbyrdes Længdeforhold kan ansættes saaledes: $4\frac{1}{2} + \frac{1}{2} + 1\frac{1}{2} + 2 + 3 + 1$. Femte Led gaaer saa gradeviis over i Kloen, at det næsten bliver vanskeligt, at trække bestemte Grændser mellem dem, og Kloen synes desuden ligesom deelt ved Afsatser i to eller tre Stykker. Enkelte Børster findes hist og her mod Enden af Leddene.

Fjerde Fodpar indeholdes omtrent sex Gange i Totallængden, er altsaa af lige Længde med tredie og omtrent af samme Bygning. Leddenes indbyrdes Længdeforhold er næsten det samme.

Femte Fodpar stemmer med de foregaaende i Længde, men afviger paa den for Slægten sædvanlige Maade i Bygning,

bliver bredere, Kloen stærkere o. s. v. Leddenes indbyrdes Længdeforhold er: $4 + \frac{1}{2} + 2 + 2 + 2\frac{1}{2} + 1\frac{1}{2}$. Nogle Torne ere anbragte paa fjerde og femte Led i Enden af den bageste Rand.

Sjette Fodpar (fig. 10) indeholdes omtrent fem Gange i Totallængden, og er af stærk Bygning med tykt, noget ovalt eller skivedannet første Led; det indbyrdes Længdeforhold af Leddene er omtrent: $5 + \frac{1}{2} + 2 + 2 + 2\frac{1}{2} + 1\frac{1}{2}$. Af Børster viser det kun meget faa Spor, undtagen i Enden af femte Led, hvor det udenfor Kloen bærer tre eller fire. Ogsaa viser det nogle Torne ligesom foregaaende Fodpar, med hvilket det overhovedet har stor Lighed.

Syvende Fodpar udgjør omtrent $\frac{1}{5}$ af Totallængden, eller er af lige Længde med sjette. Leddenes indbyrdes Længdeforhold er omtrent $5 + \frac{1}{2} + 2 + 2 + 2\frac{1}{2} + 1\frac{1}{2}$. Ogsaa forresten stemmer det i Bygning og øvrige Beskaffenhed overeens med forrige Fodpar.

Bagkroppen (fig. 1) er kort, lidt kortere end Hovedet, og indeholdes næsten fem Gange i Totallængden; dens Brede aftager ikke bagtil, da den femte Ring er ligesaa bred som den første; kun er den sjette stumpt og bredt afrundet. De fem første Ringe ere meget korte i Forhold til deres Brede; den sjette er omtrent $2\frac{1}{2}$ Gang saa lang som enhver af de foregaaende.

De paa Bagkroppens fem første Ringe anbragte fem Par *Lemmer* (fig. 11) synes efter Formen at være Svømmeredskaber: de bestaae hvert af et lille Grundled, fra hvilket to langstrakt-ovale, langs Randen tæt med Fjerbørster væbnede, Plader udgaae. Bagkroppens *sjette Fodpar* (fig. 12) er langt (næsten dobbelt saa langt som sidste Bugring, fra hvilket det udgaaer), temmelig stærkt tilspidset, syvledet, med et meget lille, appendikulært Led (c), udgaaende fra Enden af Grundleddet (a) paa den ydre Side. *Grundleddet* er dobbelt saa langt som

ethvert af de sex følgende Led, der indbyrdes omtrent have lige Længde. Biledbet har kun ¼ af Grundleddets Længde, eller er halvt saa langt som de øvrige Led, i Enden væbnet med tre, temmelig lange Børster. Grundleddet viser ingen Børster; andet og tredie Led have een i Enden paa hver Side; fjerde Led mangler Børster, femte har een i Enden paa den indre Side; sjette Led mangler atter Børster, hvorimod syvende i Enden er væbnet med fire eller fem, af hvilke de to længste ere saa lange som de tre eller fire foregaaende Led tilsammentagne.

Tanais Edwardsii Kr.

(Tab. II fig. 13—19).

To Individer af denne Art fandtes ved Kysten af Madera sammen med foregaaende Art.

Farven er hvid, lidt i det Guulagtige.

Formen (fig. 13) er stærk og selv plump, noget spidsere for og bag, bredere paa Midten; Rygfladen i temmelig høj Grad hvælvet. De to undersøgte Individer holdt kun omtrent 1⅔‴ fra Panderanden til bageste Rand af sidste Bugring.

Hovedets Længde udgjør ¼ af Totallængden, og er omtrent lig med den halve Længde af de sex frie Brystringe tilsammentagne. Fortil er det noget smallere end bag, dog bredt afrundet.

De øverste Følere (fig. 14) ere lange (de udgjøre omtrent ⅖ af Totallængden), af stærk Bygning, og adstille sig deri fra samme Dele hos Slægtens andre Arter, at de tydeligen bestaae af et Skaft og en mangeleddet Svøbe. Skaftet overgaaer Svøben endeel i Længde (de forholde sig omtrent til hinanden som fem til fire); dets første Led er meget kort, da det kun udgjør omtrent ⅙ af Skaftets Længde, men tykt, i Enden noget skraat afskaaret; andet Led er meget langt (det udgjør omtrent ⅗ af

Skaftets Længde), tyndere end første, cylindrisk, dog ved Roden bugtet i en lille Strækning; tredie Led er lidt længere end første, og indtager omtrent $\frac{1}{3}$ af Skaftets Længde; det har cylindrisk Form, men er tyndere end andet Led. Svoben, som er krummet nedad, bestaaer af otte langstrakte Led, blandt hvilke det første er næsten dobbelt saa langt som det andet; alle Svobens Led ere i Enden af den øverste Rand væbnede med et lille Knippe stærke Børster (tre eller fire); paa Skaftets sidste Led har jeg iagttaget to Børster i Enden, paa det næstsidste een.

De nederste Følere (fig. 15) ere meget kortere end de øverste, og udgjøre ikke synderligt mere end $\frac{1}{3}$ af disses Længde*); ogsaa ere de, med Undtagelse af de to første Led, meget tyndere; det indbyrdes Længdeforhold af Skaftets fire Led kan omtrent udtrykkes ved Tallene: $3 + 2 + 4 + 3$; første Led har i Enden tre Børster, andet Led een, tredie Led ingen, fjerde Led tre. Svobens Længde kan, naar Skaftets ansættes til 12, udtrykkes ved 5; den er særdeles tynd, og synes kun at bestaae af et Led; imidlertid opdages dog ved Prøsning under en høi Forstørrelsesgrad et rudimentært Endeled (fig. 15* a); fra dette sidste udgaae fire Børster af Svobens Længde, og det indesluttes af to andre, som udgaae fra Enden af Svobens første Led.

Øjnene ere af Middelstørrelse, ovale, sorte, som sædvanligt hos denne Slægt anbragte paa en lille, tilspidset Flig, der fremtræder nedenfor de nederste Føleres Rod. Jeg har ikke ved Prøsning og stærk Forstørrelse kunnet opdage Krystallindser.

Munddelene hos denne Art har jeg ikke tilstrækkeligt kunnet udrede, formedelst Mangel af Exemplarer. De

*) Nøjagtigere indeholdes de $2\frac{1}{2}$ Gang i disses Længde.

frembyde iøvrigt, saavidt jeg har været istand til at iagttage dem, ingen væsentlig Afvigelse fra foregaaende Art.

Første Fodpar (fig. 16) er af en ganske overordentlig Størrelse, da dets Længde næsten er lig med Totallængden, og dets Tykkelse dertil staaer i Forhold. De to første Led ere meget smaa, skraatliggende, indbyrdes omtrent lige store, det andet fortil paa den indre Side udtraget i en Spids og forsynet med et Par Børster. Tredie Led særdeles stort (det udgjør omtrent $\frac{2}{5}$ af Fodens Længde), af temmelig cylindrisk Form; fjerde Led er derimod atter overmaade lille, utydeligt, tildeels skjult eller optaget i et Udsnit i Enden af tredie Led, ved Præsning aldeles forsvindende. Saxen har omtrent lige Længde med tredie Led, eller udgjør omtrent $\frac{2}{5}$ af Fodens Længde; Fingrene ere længere end Palmen eller Haandfladen, meget krumme, og lade altsaa et vidt aabent Mellemrum i Midten, medens de med Spidserne støde sammen; den ubevægelige Finger har paa den mod Tommelen vendte Rand to store Tænder, af hvilke den sidste er forsynet med fem store Børster. Tommelen er længer, men tyndere, end den ubevægelige Finger, langs den indre Rand væbnet med et Dusin smaa Børster, men uden Tænder.

Andet Fodpar (fig. 17) er kun halvt saa langt som første eller ligt med den halve Totallængde. Bygningen er meget spæd og tynd, Leddenes indbyrdes Længdeforhold omtrent følgende: $2 + \frac{1}{10} + 1 + 1 + 1\frac{1}{2} + 1$. Det andet Led er altsaa særdeles lille, dog tydeligt; Kloen er særdeles fiin, næsten børsteagtig, og synes ved en Tværstribe deelt ligesom i to Led eller Affatser; ogsaa femte Led viser mod Enden en ganske lille Affats, omtrent af Længde som andet Led, og er forsynet med et Par smaa Børster. De øvrige Led ere næsten ganske blottede for Børster.

Tredie Fodpar er i det Væsentlige af samme Form og Bygning som andet, kun endeel kortere. Leddenes indbyrdes Længdeforhold er: $10 + \frac{1}{2} + 3\frac{1}{2} + 3\frac{1}{2} + 5 + 2\frac{1}{2}$. Medens første og andet Led have samme Størrelse som hos andet Fodpar, blive de følgende fire Led meget kortere, især Kloen, som kun beholder den halve Længde, men derimod forholdsviis er noget tykkere. Børsternes Forhold og femte Leds samt Kloens Deling ved en Affats er ligesom hos andet Led.

Fjerde Fodpar er lidet kortere end tredie, men iøvrigt omtrent af samme Beskaffenhed. Leddenes indbyrdes Længdeforhold er: $8 + \frac{1}{2} + 2 + 3 + 4\frac{1}{2} + 2$. Tredie Led aftager altsaa her, og bliver endeel mindre end fjerde, med hvilket det hos andet og tredie Fodpar er ligestort.

Femte Fodpar er atter lidt kortere og stærkere end fjerde, men giver iøvrigt ikke Anledning til nogen Bemærkning.

Sjette Fodpar (Fig. 18) er omtrent af Længde som fjerde, men adskiller sig fra de fire foregaaende Par ved stærk Bygning, og synes kun at bestaae af fem Led. Disses indbyrdes Længdeforhold er omtrent: $9 + 3 + 4 + 5 + 2$. Første Led er langstrakt-ovalt, i Enden forsynet med et Par Børster; andet Led i Enden noget tilspidset; tredie Led cylindrisk, lige afskaaret, forsynet med to meget stærke, noget krumme Torne i Enden; femte Led langstrakt, cylindrisk, med et Par Børster i Enden paa den øvre Side, og et Par smaa Torne paa den nedre. Kloen middelmaadigt stærk, temmelig krum (Fig. 18*).

Syvende Fodpar ubetydeligt kortere end sjette (omtrent af lige Længde med femte), men forøvrigt overeensstemmende med dette.

Bagkroppen er jævnt tilspidset eller noget konisk, og udgjør henimod ⅓ af Totallængden, samt er lidt længer end Hovedet; dens fem første Ringe ere indbyrdes omtrent af lige Længde; den sjette er omtrent $2\frac{1}{2}$ Gang længer end enhver af de foregaaende. Lemmer har jeg hos de fem første Ringe ikke været istand til at opdage (skjøndt de rimeligviis ere tilstede), men kun adskillige Børster, deels almindelige, deels Fjerbørster. Den sjette Ring viser derimod, som sædvanligt, et Par langstrakte, fremragende, ligebagudrettede Lemmer (Fig. 19). Disse Lemmer ere kun lidet kortere end sjette Bugring, otteleddede, af tilspidset Form, eller Leddene gradeviis aftagende i Tykkelse. Leddenes indbyrdes Længdeforhold er omtrent $2\frac{1}{2} + 1 + 1 + 1 + 1 + 1\frac{1}{2} + 1 + 1$. Første Led danner en stump Vinkel mod de øvrige Led, og bærer paa den ydre Side endeel temmelig lange og meget stærke Fjerbørster; de følgende Led have Børster i Enden paa begge Sider, men hos forskjællige Individer i forskjælligt Antal. Af de fire eller fem Børster, hvormed syvende Led ender, ere idetmindste to af lige Længde med alle otte Led tilsammentagne eller med det hele Lem. Mellem dette Par Buglemmer udgaae en Mængde Fjerbørster fra sjette Rings bageste Rand. Fra Grundleddets ydre Side i Enden udgaaer et lille Biled (c) eller en rudimentær Griffel, som er af lige Længde med det andet Led, paa hvis Side det ligger, og i Enden væbnet med tre Børster, af hvilke de to ere meget lange, (saa lange som tredie, fjerde og femte Led tilsammentagne).

Tanais dubius Kr.

(Tab. II fig. 20–22).

Af denne Form erholdtes ved Bahia et eneste Individ, hvilket jeg har opoffret til en detailleret Undersøgelse, uden dog at være sikker paa, at have opnaaet noget ganske

afgjørende Resultat; hvortil i Almindelighed ogsaa, naar Formen ikke er saa meget mere udmærket, hos saa smaa Dyr høre flere Individer. I ethvert Tilfælde staaer Arten temmelig nær ved den ovenfor beskrevne Tanais Savignyi, med hvilken Art de følgende korte Bemærkninger sammenholde den. Dyret var af lidt mere end $1\frac{1}{2}'''$ Længde, af hvid Farve med sorte Øjne. Hovedet er lidt kortere end hos T. Savignyi, da det indeholdes omtrent fem Gange i Totallængden og næsten tre Gange i Brystringenes Længde. Ogsaa de øverste Følere (fig. 20) ere kortere; de indeholdes mere end sex Gange i Totallængden; foruden et rudimentært Led i Enden, bestaae de af tre Led, hvis indbyrdes Længdeforhold omtrent er: $8 + 2\frac{1}{2} + 2\frac{1}{2}$. Børsterne i Enden have en temmelig betydelig Længde; de overgaae Følernes halve Længde. De nederste Følere (fig. 21) ere omtrent af lige Længde med de øverste, eller i alt Fald kun højst ubetydeligt kortere, og bestaae af et treleddet Skaft og en toleddet Svøbe (det sidste Led rudimentært); Længdeforholdet af de tydelige Led er: $4 + 2 + 4 + 2$; i Enden af det rudimentære Led er en særdeles lang Børste anbragt. Fødderne frembyde intet Mærkeligt: første Pars Længde udgjør lidt mere end $\frac{1}{3}$ af Totallængden; andet Par er det næstlængste, omtrent ligt med $\frac{1}{3}$ af Totallængden; de følgende Par ere lidt kortere, indbyrdes omtrent af lige Længde. Bagkroppen er af lige Længde med Hovedet, og omtrent af lige Brede med Brystringene, bagtil bredt afrundet. Det sidste Par Bugfødder (fig. 21) er ualmindeligt langt, da det næsten udgjør $\frac{1}{6}$ af Totallængden; det bestaaer af sex Led (hvis indbyrdes Længdeforhold omtrent kan betegnes ved Tallene: $3 + 1\frac{1}{2} + 1\frac{1}{2} + 1 + 2\frac{1}{2} + 2\frac{1}{2}$), samt af et lille Ved-

hæng, som kun har et Led, hvilket er lidt kortere end andet Led, paa Siden af hvilket det er anbragt.

Den følgende Tabel angiver de vigtigste Maal hos de tre omhandlede Arter, tagne ved Hjælp af Mikroskop og Mikrometer.

	T. Edwardsii Kr. ♂	Tanais Savignyi Kr. ♂	Tanais Savignyi Kr. ♀	Tanais dubius Kr.
Totallængden (fra Panderanden til bageste Rand af Bagkroppens sjette Ring)	$1\frac{2}{5}'''$	$1\frac{2}{5}'''$	$1\frac{1}{4}'''$	$1\frac{3}{5}'''$
Største Brede	$\frac{3}{10}'''$	$\frac{7}{25}'''$	$\frac{1}{5}'''$	$\frac{1}{4}'''$
Længden af Hovedet	$\frac{7}{20}'''$	$\frac{7}{20}'''$	$\frac{7}{25}'''$	$\frac{1}{3}'''$
— — anden Brystring . . .	$\frac{1}{10}'''$	$\frac{1}{10}'''$	$\frac{1}{10}'''$	$\frac{1}{8}'''$
— — tredie Brystring . . .	$\frac{1}{10}'''$	$\frac{1}{7}'''$	$\frac{1}{8}'''$	$\frac{1}{7}'''$
— — fjerde Brystring . . .	$\frac{1}{15}'''$	$\frac{1}{8}'''$	$\frac{1}{7}'''$	$\frac{9}{50}'''$
— — femte Brystring . . .	$\frac{3}{20}'''$	$\frac{1}{6}'''$	$\frac{1}{6}'''$	$\frac{1}{6}'''$
— — sjette Brystring . . .	$\frac{1}{8}'''$	$\frac{1}{6}'''$	$\frac{1}{7}'''$	$\frac{1}{5}'''$
— — syvende Brystring . . .	$\frac{1}{8}'''$	$\frac{1}{8}'''$	$\frac{1}{9}'''$	$\frac{1}{8}'''$
— — Bagkroppen	$\frac{2}{5}'''$	$\frac{3}{10}'''$	$\frac{1}{4}'''$	$\frac{1}{3}'''$
— — Bagkroppens første Ring	$\frac{1}{16}'''$	$\frac{1}{25}'''$	$\frac{1}{30}'''$	$\frac{1}{25}'''$
— — — sjette Ring	$\frac{3}{20}'''$	$\frac{1}{10}'''$	$\frac{1}{12}'''$	$\frac{1}{10}'''$
— — de øverste Følere . . .	$\frac{9}{10}'''$	$\frac{1}{3}'''$	$\frac{1}{4}'''$	$\frac{1}{4}'''$
— — de nederste Følere . . .	$\frac{9}{25}'''$	$\frac{1}{4}'''$	$\frac{1}{3}'''$	$\frac{1}{4}'''$
— — Øjets største Diameter .	$\frac{1}{17}'''$	$\frac{1}{17}'''$	$\frac{1}{20}'''$	$\frac{1}{25}'''$
— — første Fodpar	$1\frac{1}{8}'''$	$\frac{3}{5}'''$	$\frac{9}{20}'''$	$\frac{3}{5}'''$
— — andet Fodpar	$\frac{2}{3}'''$	$\frac{2}{5}'''$	$\frac{7}{20}'''$	$\frac{2}{5}'''$
— — tredie Fodpar	$\frac{1}{2}'''$	$\frac{1}{4}'''$	$\frac{1}{5}'''$	$\frac{3}{10}'''$
— — fjerde Fodpar	$\frac{9}{20}'''$	$\frac{1}{4}'''$	$\frac{1}{5}'''$	$\frac{1}{4}'''$
— — femte Fodpar	$\frac{2}{5}'''$	$\frac{1}{4}'''$	$\frac{1}{5}'''$	$\frac{3}{10}'''$
— — sjette Fodpar	$\frac{9}{20}'''$	$\frac{3}{10}'''$	$\frac{1}{4}'''$	$\frac{3}{10}'''$
— — syvende Fodpar . . .	$\frac{2}{5}'''$	$\frac{7}{10}'''$	$\frac{1}{4}'''$	$\frac{3}{10}'''$
— — sjette Par Bugfødder .	$\frac{1}{8}'''$	$\frac{1}{3}'''$	$\frac{1}{6}'''$	$\frac{1}{4}'''$

Species generis Tanais novæ.

1. *Tanais Edwardsii* Kr. Forma crassior, convexa, longior quam latior vix qvinqvies. Color albus. Caput quartam longitudinis animalis partem complet, dimidiamque thoracis longitudinem æqvat. Antennæ superiores insolitæ longitudinis ($\frac{2}{5}$ longitudinis animalis efficiunt); flagellum octoarticulatum, pedunculo non multo brevius. Antennæ inferiores dimidia superiorum longitudine multo breviores. Pedes primi paris maximi, validissimi, longitudinem animalis ferme æqvantes, chelis permagnis; digiti chelarum palma longiores, subgraciles, incurvi. Secundum pedum par sequentibus longius; qvartum, qvintum, sextum et septimum par invicem ejusdem ferme longitudinis, tertio pari paulo modo breviora. Abdomen subacuminatum, elongatum (capite longius, tertiam longitudinis animalis partem fere æqvans). Ultimum pedum abdominalium par sexto abdominis annulo brevius, decimam longitudinis animalis partem vix æqvans, octoarticulatum, stylo appendiculari rudimentari uniarticulato præditum. Long. $1\frac{2}{5}'''$.

Habitat: *ad Maderam.*

2 *Tanais Savignyi* Kr. Forma linearis, depressa, longior qvam latior quinqvies usque ad sexies. Color albus. Caput quartam longitudinis animalis partem complet, dimidiamque thoracis longitudinem fere æqvat. Antennæ superiores quarta longitudinis animalis parte breviores, inferioribus paulo longiores crassioresqve, pedunculo biarticulato, flagello triarticulato, ultimo articulo rudimentari. Ant. inferiores pedunculo qvadriarticulato. Pedes primi paris validissimi, dimidiam animalis longitudinem haud superantes; digiti chelarum palma breviores. Secundum pedum par sequentibus longius; sextum septimumqve par invicem ejusdem longitu-

dinis, tertio, qvarto, qvintoque pari longiora. Abdomen latum, postice obtuse rotundatum, minime vero angustatum, breve (capite brevius, qvintam longitudinis animalis partem æqvans vel perpaulo modo superans.) Ultimum ſpedum abdominalium par sat longum (sexto abdominis annulo duplo fere longius, septimamqve longitudinis animalis partem fere æqvans), septemarticulatum, stylo appendiculari rudimentari uniarticulato prædituni. Long. $1\frac{1}{2}'''$.

Habitat: *ad Maderam insulam.*

3. *T. dubius* Kr. Forma linearis, depressa, longior quam latior sexies. Color albus. Caput quintam long. animalis partem fere complet, tertiamqve long. thoracis partem paulo modo superat. Ant. superiores sexta long. animalis parte breviores, ejusdem ferme cum inferioribus longitudinis, pedunculo flagelloqve biarticulatis, ultimo flagelli articulo rudimentari. Ant. inferiores pedunculo triarticulato. Abdomen ejusdem ac caput longitudinis. Ultimum pedum abdominalium par sat longum, septimam longitudinis animalis partem paulo superans, *sexarticulatum*, stylo appendiculari rudimentari uniarticulato præditum. Long. $1\frac{3}{5}'''$.

Habitat: *ad Bahiam.*

4. *Tanais gracilis* Kr. Forma gracillima, elongata, linearis, longior qvam latior fere novies. Color albus. Caput nec sextam longitudinis animalis partem complens, nec qvartam longitudinis thoracis partem æqvans. Antennæ superiores octavam longitudinis animalis partem efficientes, pedunculo triarticulato, inferioribus paulo longiores crassioresqve. Pedes primi paris validi, quintam longitudinis animalis partem vix superantes, digitis chelarum palma longioribus; reliqvi pedes ejusdem invicem longitudinis, sextam longitudinis animalis partem ferme æqvantes. *Annuli thoracis excisuris lateralibus distincti.* Abdomen thoracis latitudine, postice obtuse rotundatum, capite longius, qvintamqve longitudinis

animalis partem æqvans vel paulo superans. Ultimum pedum abdominalium par breve, sexto abdominis annulo aliqvanto longius, vix decimam tertiam longitudinis animalis partem complens, triarticulatum, stylo appendiculari rudimentari biarticulato præditum. Long. $2\frac{2}{3}'''$.

Habitat: mare *Spitsbergicum*.

5. *Tanais tomentosus* Kr. Forma crassior, validiorqve, longior qvam latior vix sexies. Omnes fere corporis partes pilis longissimis crispis obsitæ; color albo fuscoque variegatus. Caput qvintam longitudinis animalis partem superans, dimidiam vero thoracis longitudinem vix æqvans. Antennæ superiores validissimæ, septimam ferme longitudinis animalis partem æqvantes, pedunculo biarticulato, antennis inferioribus multo crassiores, paulo vero longiores. Pedes primi paris magni, dimidia animalis longitudine paulo breviores; digiti chelaram palmæ longitudinem non asseqventes. Pedes secundi paris tertia longitudinis animalis parte parum breviores, seqventibus autem pedibus longiores; pedes tertii, qvarti qvintiqve paris invicem ejusdem ferme longitudinis, pedibus sexti septimiqve paris paulo breviores. Abdomen latitudine thoracis, postice obtuse rotundatum, capite dimidia parte longius, tertiam longitudinis animalis partem fere æquans [1]). Ultimum pedum abdominalium par breve, sexto abdominis annulo aliqvanto tamen longius, duodecimam longitudinis animalis partem ferme æqvans, triarticulatum, stylo appendiculari destitutum. Long, $2\frac{1}{3}'''$.

Habitat: *mare norvegicum.*

7. *Tanais Örstedii* Kr. Forma linearis, depressa, longior qvam latior ferme septies. Color lacteus. Caput

---

[1]) Accuratius $\frac{2}{7}$ æqvans long. animalis.

sextam longitudinis animalis partem ferme æqvans, tertia vero thoracis parte paulo brevius. Antennæ superiores validæ, septimam longitudinis animalis partem parum superantes, pedunculo triarticulato, antennis inferioribus multo crassiores, dimidiaqve ferme parte longiores. Pedes primi paris tertia longitudinis animalis parte paulo breviores, digitis chelarum dimidiam palmæ longitudinem ferme æqvantibus. Pedes secundi paris pedibus primi paris non multo breviores, qvartam longitudinis animalis partem æqvantes. Reliqvi pedes ejusdem invicem longitudinis, dimidiam primi paris longitudinem explentes. Abdomen capite aliqvanto longius, qvarta longitudinis animalis parte parum brevius, latitudine thoracis, postice rotundatum. Ultimum pedum abdominalium par mediocris longitudinis, nonam ferme æqvans longitudinis animalis partem, annulo abdominali sexto duplo longius, quinqvearticulatum, stylo appendiculari biarticulato præditum. Long. 2‴.

Habitat: fretum *Öresund.*

7. *Tanais Curculio* Kr. Forma linearis, depressa, longior quam latior fere qvinqvies. Color lacteus. Caput longissimum (tertiam longitudinis animalis partem superans, abdomine fere duplo longius, annulos thoracis sex liberos fere æqvans junctos), antice productum, attenuatum, proboscideum. Antennæ superiores sat validæ, quartam ferme longitudinis animalis partem æqvantes, pedunculo triarticulato, flagello biarticulato, antennis inferioribus crassiores, dimidiaqve fere parte longiores. Pedes primi paris validissimi, maximi ($\frac{2}{3}$ longitudinis animalis æqvantes), chelis insolitæ structuræ armati (articulo penultimo et antepenultimo junctis manum formantibus, pollice articulum penultimum longitudine superante, incurvo, gracili; digito immobili recto, apice dilatato, fere cochleari). Pedes secundi pa-

ris tertiam longitudinis animalis partem paulo superantes, pedibusqve inseqventibus longiores. Pedes qvarti, qvinti, sexti et septimi paris ejusdem invicem longitudinis, qvartam ferme longitudinis animalis partem æqvantes, pedibus tertii paris paulo breviores. Abdomen thorace vix angustius, ejusdem ferme longitudinis ac latitudinis, qvintam longitudinis animalis partem complens, postice obtuse rotundatum. Ultimum pedum abdominalium par mediocris magnitudinis, octavam longitudinis animalis partem ferme æqvans, sexto abdominis annulo duplo fere longius, qvadriarticulatum, stylo appendiculari uniarticulato præditum. Long. $1\frac{1}{4}'''$.

Habitat: fretum *Öresund.*

Ved at sammenligne de her opstillede Arter med Mln. Edw.'s Karakteristik og Afbildning af Slægten Tanais, vil man blive var, at de tildeels ikke stemme ganske dermed, og at det altsaa er nødvendigt, enten at forandre Slægtskarakteristiken, eller at opstille nye Slægter. Hvilken af disse to Fremgangsmaader man skal vælge, maa naturligviis ene afhænge af Afvigelsernes Betydenhed hos de nye Arter. Hos de fem af disse (T. Savignyi, dubius, gracilis, Örstedii og tomentosus) ere Forskjællighederne af en saa underordnet Betydning, at det, idetmindste efter min Mening, vilde være ganske uhensigtsmæssigt, at tænke paa nogen Affondring fra Slægten Tanais. Derimod kunde man vistnok snarere tænke paa at adskille T. Edwardsii og T. Curculio; den første især paa Grund af de øverste Føleres Længde og mangeleddede Svøbe, hvorved den danner et Overgangsled mellem Slægterne Tanais og Rhoea; den sidste formedelst den besonderlige Form af første Fodpars Sax, hvorved den staaer ganske isoleret. Men jeg skulde dog for det Første ansee det for ret passende, at lade alle

disse Former blive forenede. Saasnart et større Antal af de vistnok ikke faa Arter, som ere spredte i forskjællige Have, bliver nærmere undersøgt og beskrevet, vil man, ligesom Nødvendigheden af Adskillelsen voxer, ogsaa være istand til at gaae frem med større Sikkerhed ved Arternes Fordeling i Grupper. — Fra denne foreløbige Bemærkning gaaer jeg over til et Par specielle Noticer, betræffende M. E.'s Karakteristik af Slægten Tanais.

Andet Fodpar angives at være af samme Form som de følgende. Dette gjælder ingen af de her omhandlede Arter; jeg har hos dem alle fundet tre, bestemt adskilte Fodformer: første Fodpar med Sax; andet, tredie og fjerde Fodpar meget tynde, liniedannede, med lang, næsten børsteagtig Klo; femte, sjette og syvende Fodpar temmelig stærke, med udvidet Hofte (næsten som de samme Fodpar hos Amfipoderne) og med kort, stærk Klo.[1])

„Bagkroppens tre første Ringe ere mere udviklede end de følgende, og den sidste især er temmelig lille," hedder det fremdeles. Herved maa først bemærkes, at dette tildeels strider mod M. E. Afbildning, hvor den sidste Ring er den længste; dernæst, at denne Afbildning kun udtrykker fem Ringe for Bagkroppen, hvilket synes at stride mod Texten, da denne rigtignok tier om denne Omstændighed hos Slægten Tanais, men for de nærmeststaaende Slægter, Apseudes og Rhoea, hvis Beskrivelser skulle supplere dennes, angiver sex Ringe. Formodentligen er dette Tal (fem) derfor at ansee som opstaaet ved en Fejl af Tegneren. Hos alle de her fremstillede Arter har jeg fundet Bagkroppen bestaaende af sex Ringe, af hvilke de fem første indbyrdes omtrent have lige Stør-

---

[1]) T. Edwardsii gjør en Undtagelse med Hensyn til femte Fodpar, hvis Bygning ligner de tre foregaaende Fodpars.

relse, den sjette er mere end dobbelt saa lang som enhver af de foregaaende.

At det sjette Par Buglemmer „kun bestaaer af tre Led," gjælder blot for een af de nye Arter (T. tomentosus); T. gracilis har foruden tre Led et toleddet Vedhæng, og de øvrige Arter baade flere Led og tillige et Vedhæng. Dette Par Lemmer giver paa Grund af dets Foranderlighed gjennem Artsrækken fortræffelige Bidrag til Arternes Adskillelse, hvorimod der af samme Grund ikke i Slægtskarakteren kan siges andet om det, end at det er tyndt, griffeldannet, fleerleddet, væbnet med Børster og oftest forsynet med et lille Vedhæng.

En udførligere Karakteristik af Slægten forbeholder jeg mig iøvrigt til en anden Lejlighed.

Explicatio Tabulæ IIdæ.

Tanais Savignyi Fig. 1—12.

Fig. 1. Tan. Savignyi a dorso exhibitus.
— 2. Tan. Savignyi a latere.
— 3. Antenna superior, 25ies ferme aucta; bc. pedunculus; d. flagellum; x. oculus.
— 4. Antenna inferior, 25ies ferme aucta.
— 5. Mandibula, 60ies circiter aucta; 5* pars rami dentati exterioris, magis aucta.
— 6. Maxilla prioris paris (a. lamina interior, b. lamina exterior) cum labio inferiore (c); x. lobus labii membranaceus.
— 7. Pedes maxillares, 25ies ucti; a. laminæ maxillares posteriores; b. laminæ maxillares anteriores (7* eædem aliqvanto auctiores); c. palpus.
— 8. Pes primi paris, 25ies auctus.
— 9. Pes secundi paris, 50ies auctus.
— 10. Pes sexti paris, 35ies auctus.

Fig. 11. Pes natatorius primi paris, 50ies circiter auctus.
— 12. Pes abdominalis ultimus, 100ies auctus.
Tanais Edwardsii Fig. 13—19.
— 13. T. Edwardsii, a dorso exhibitus, 15ies auctus.
— 14. Antenna superior, 25ies aucta.
— 15. Antenna inferior, 25ies aucta; 15* pars flagelli magis aucta.
— 16. Pes primi paris, 20ies auctus.
— 17. Pes secundi paris, 25ies auctus.
— 18. Pes sexti paris, 25ies auctus. 18*. Ungvis magis auctus.
— 19. Pes abdominalis ultimus, 150 auctus.
Tanais dubius Fig. 20—22.
— 20. Antenna superior, 50ies aucta.
— 21. Antenna inferior, 50ies fere aucta.
— 22. Pes abdominalis ultimus.

— 23. Chela primi pedum paris apud *Opem Eschrichtii.*
— 24. Pars pedis primi paris *Anonycis Lagenæ.*
— 25. Pars pedis secundi paris terminalis Anonycis Lagenæ.
— 26. Pars pedis secundi paris terminalis Lysianassæ Costæ.

Untersuchungen über die Gletscher

von

Louis Agassiz,

i Udtog ved A. S. Ørsted.

Gletscherne ere store Iismasser, som indesluttes af de høie Bjergkjæders Tverdale, og i det Fjerne see ud som Sneestrømme, der fra Bjergtoppene styrte sig ned gjennem Dalene. De findes i Regelen kun paa saadanne Høider af Bjergene, hvor Middeltemperaturen er under 0°, og have deres Udspring fra store sammenhængende Sneemasser, der ofte bedække Flader af 20—30 □ Miles Udstrækning, og af hvilke de høieste Bjergtoppe rage frem som Øer i Havet. Saadanne Sneemasser kalder man derfor i Schweiz Sneehave; og til de største blandt dem henhøre de, som findes paa Mont-Blanc, Mont-Rosa og paa Berner-Alperne.

Nogle Gletschere ophøre først ved 7—800 Fod over Havet, medens andre kun gaae indtil 3000 Fod. De ere alle meget smallere forneden end foroven, saa at de, som ere 1 Miil brede foroven, næppe ere 5—600 Fod, hvor de ende. Deres Dybde vexler imellem 120—180 Fod foroven og 50—100 Fod forneden.

Alt det Vand, som fremkommer ved Solens Indvirkning paa Overfladen af Gletscherne, samler sig under samme og strømmer ved Enden ud som en Bæk ligesom fra en underjordisk Hvælving. Fra en saadan Bæk have alle de store Floder saasom Rhinen, Rhonen o. a. m. deres Udspring. Ligesom Floderne have deres Udspring fra Gletscherne, saaledes indeholdes igjen i de store Sneehave paa Bjergryggene Betingelserne for Dannelsen af Gletscherne.

Paa denne Maade dannes den store Zermatt- eller Gornergletscher af 8 mindre Gletschere, som forene sig. Disse have atter deres Udspring fra det store Sneehav, der omgiver Toppene af Mont-Rosa-Kjæden, af hvilke Gornerhorn, Mont-Rosa, Lyskamm, Breithorn, Kleine-Matterhorn og Fürke-Flue ere de vigtigste, og fra hvilke Gletschere udspringe, som bære samme Navne.

Gletscher-Isen har en ganske eiendommelig Structur. Den er nemlig sammensat af lutter Smaastykker, som ikke have nogen bestemt Form, men altid aftage i Størrelse jo nærmere de findes ved Bjergtoppen, og paa en vis Høide gaae over i en kornet fast Snee, som de tydske Alpebeboere betegne med Navnet Firn, medens de franske kalde den Nevé; den staaer egentlig midt imellem Iis og Snee. At denne saakaldte „Firn" længere nede i Dalen forandres til Gletscher-Iis forklares derved, at den efterhaanden smelter paa Overfladen. Vandet som herved siver ned mellem de enkelte Korn, hvoraf den er sammensat, afsætter sig omkring disse, idet det fryser; og saaledes dannes bestandig en tættere Iis, idet den kommer til at bestaae af større Smaastykker. — En Mængde Spalter og Ridser, som ere fyldte med Luft, opstaaer imellem de enkelte Smaastykker, idet de Luftblærer, som findes i Gletscher-Sneen, ved de omgivende Deles Udvidning sammentrykkes og fortrykkes, saa at de antage meget forskjellig Form. Gletscher-Isen har altsaa sin eiendommelige Structur derved, at den dannes af Gletscher-Sneen ved Vandets Indvirkning; thi at ikke al Gletscher-Sneen forvandles til Damp, som man har antaget var nødvendigt formedelst Luftens Tørhed og Tyndhed i hine høie Regioner, men virkelig for en Deel smelter til Vand, har allerede Saussüre iagttaget.

Man finder i de høiere Regioner at Gletscher-Isen ofte er sammensat af Lag, der er adskilte fra hinanden ved tynde Sneelag, der hidrøre fra den Snee, som falder om Vinteren. Dog tør man næppe antage, at der altid for hvert Aar skulde findes et Iislag og et Sneelag, men ofte findes der maaskee flere vexlende Lag i eet Aar.

Grændselinien mellem Gletscher-Snee og Gletscher-Iis, der som Hugi mener falder sammen med Grændselinien for den evige Snee (Sneelinien), afvexler ikke alene efter locale Forhold, men ogsaa efter Veiret i de forskjellige Aar, saa at den paa samme Sted kan vise en Forskjel af flere Tusinde Fod.

Gletschernes Overflade skraaer altid ned ved Sidevæggene af de dem indesluttende Dale; da disse ophedes stærkere, smelter nemlig Isen i Nærheden af dem. Nogle Gletschere ere sneehvide, medens andre er saaledes bedækkede med Sand og Jord, at de have Klippebundens Farve. Naar en Gletscher bestaaer af flere mindre, som have forenet sig, da vedligeholde disse i en længere eller kortere Strækning deres eiendommelige Charakteer. Denne beroer deels paa Forskjelligheden af de Stene og Jordarter, som bedække dem, deels paa Isens forskjellige Structur. I denne Henseende viser Gletscheren fra Mont-Rosa et ganske eiendommeligt Forhold, den er nemlig forsynet med en Række store tragtformige Fordybninger, der snart ere fyldte med Vand, snart tomme. Disse fremkomme maaskee ved smaa løse Ansamlinger af Jord og Sand, der som uigjennemsigtige Legemer ophedes stærkere af Solen end den omgivende Iis og derved smelter denne. Danne Sandkornene derimod mere tæt sammenhængende Masser, da have de ganske den modsatte Virkning, idet de forhindre Iismassen, som er

underneden fra at smelte, saa at den hæver sig iveiret i Form af en Kegle.

Gletschernes Farve er azurblaa, hvis Intensitet staaer i Forhold til Isens Tæthed. Mod Bjergtoppen gaaer den over i en smuk lysegrøn Farve. Et lille Stykke af den mørkeste azurblaa Iis er ganske vandklart.

Ved Gletscher=Kløfter forstaaes de Revner eller Kløfter, som ere saa farlige for Alpevandreren, da de ofte gjennembryde Gletscher=Isen lige ned til Klippebunden i en Dybde af 60—100 Fod og med en Brede 20—30, ja undertiden endog 100 Fod. De dannes rimeligviis ved en forskjellig Temperatur i Gletschernes forskjellige Lag, ligesom ogsaa ved Bundens og Sidevæggenes forskjellige Form i Dalen, gjennem hvilken Gletscherne glide.

De saakaldte Gletscher=Naale, hvis forunderlige Former især mod Enden af Dalene, gjennem hvilke Gletscherne bevæge sig, frembyde stor Afvexling, dannes der, hvor Dalbunden er stærkt hældende og meget ujevn, og have altid en glat Overflade, idet Vandet, som smelter af dem, rinder ned af deres steile Vægge.

Et af de vigtigste til Gletscherne hørende Phænomener er Morænerne. Ved dette Navn betegner man Ansamlinger af Klippestykker og Gruus enten ovenpaa eller foran Gletscherne. De fremkomme paa forskjellig Maade. Side=Morænerne dannes af Jord og Klippestykker, som falde ned paa Gletscherne fra de indesluttende Dalvægge. Forene to Gletschere sig i en fælleds Dal til een større Gletscher, da fremkommer der midt paa samme en Midt-Moræne, idet to imod hinanden vendte Side-Moræner smelte sammen. Ende=Moræner dannes af de ofte meget store Gruus- og Steenmasser, som Gletscherne føre foran sig.

Stenene i Side-Morænerne blive efterhaanden afrundede ved at gnides op mod Sidevæggene af Dalen, gjennem hvilken Gletscherne bevæge sig frem; medens de i Midt-Morænerne beholde deres mere kantede Form. De Steenblokke, som styrte ned paa Gletscherne, inden den er bleven til Iis, blive ikke liggende paa Overfladen, men synke ned i den kornede Masse. Paa denne Maade seer man næsten ikke noget til Moræner i de hoiere Regioner, men jo længere ned mod Dal-Enden, desto større blive fornemmelig Side-Morænerne. Den Mening, som er gjeldende overalt hos Alpebeboerne, at Gletscherne ikke taale Ureenligligheder i deres Indre ɔ: at Stene o. d. l., som ere sunkne ned i Gletscher-Sneen, længere nede komme tilsyne paa Overfladen, forklares derved at Sneen deels fordamper og deels smelter, og idet den smelter løber som Vand ned i Sneemassen under Stenen; her fryser den, og løfter derved Stenen iveiret. Ifølge den Maade, hvorpaa Midt-Morænerne dannes, indsees det, at de kun kunne findes paa Gletschere, som ere sammensatte af flere mindre, og at der for hver af disse findes een Midt-Moræne. Naar en Gletscher har mange Midt-Moræner og mod Enden bliver smallere, da smelte alle disse Moræner sammen og overklæder hele den nederste Deel af Gletscherne med et næsten sammenhængende Lag af Steen og Gruus. Ende-Morænerne ere forskjellige fra de andre Moræner derved, at de ikke ligge paa Gletscherne selv, men foran samme. De dannes fornemmelig af alle de løse Stene som ligge paa Dalbunden, og de som falde ned gjennem Spalterne i Gletscherne. Disse Stene føres bestandig længere ned af Gletscherne, idet de knuses af den store Iismasse, som hviler paa dem og gnider dem mod Dalbunden og saaledes forvandler dem

til Gruus. Men ogsaa fra Enden af Gletschernes Overflade styrte store Steenblokke ned fra Midt-Morænerne.

De saakaldte Gletscherborde fremkomme ved store fritliggende Steenblokke, undertiden paa mere end 20 Fods Længde og 12 Foos Brede, som, idet Isen rundt omkring dem smelter og fordamper, komme til at ligge paa en Fod af Iis. Stenene holde nemlig Solstraalernes directe Indvirkning borte fra den Iismasse, som ligger under dem, saa at den smelter langsommere end den omgivende Iismasse.

Det er allerede tidligere bemærket, at de store Sneehave paa Bjergtoppene maae ansees for de Beholdere, hvorfra Gletscherne have deres Udspring, og at Sneen, hvoraf de bestaae, efterhaanden forvandles til Gletscheriis, saasnart den er kommet ud over Sneelinien og føres ned i Dalen. Det skal nu undersøges; hvad der er Aarsag til Gletschernes Bevægelse. At Gletscherne virkelig bevæges fremad, sees deraf, at de Steenblokke og Klippestykker, hvoraf Side-Morænerne bestaae, ofte have en anden mineralogisk Charakteer end de indesluttende Dalvægge, paa det Sted, hvor de findes, medens de stemme overeens med dem høiere oppe. En Hytte, som blev opført 1827 af den bekjendte Alpevandrer, Hugi, var 1839 rykket 4400 Fod længere ned i Dalen. Gletschernes Bevægelse hidrører fra en Udvidelse af deres Iismasse. Der er nemlig allerede gjort opmærksom paa, at denne er gjennemkrydset af fine Spalter, der i Antal og Størrelse tiltage mod Overfladen. Naar nu Vandet, som smelter fra Overfladen, udfylder disse Spalter og derpaa fryser og altsaa søger at indtage et større Rum, udvides herved den hele Iismasse. Men da den eneste Retning, i hvilken Udvidelse ikke hæmmes ved Modtryk (fra Siderne af Dalvæggene, fra oven af den store overliggende Iismasse) er ned igjennem Dalen, saa er det

naturligt, at Bevægelsen foregaaer i denne Retning. Men det indsees ogsaa let, at de øverst liggende Lag maa bevæge sig hurtigere end de nedre, da disse enten aldeles ikke eller dog kun i en ringe Grad gjennemtrænges af Vandet, som her er den bevægende Kraft.

Naar en Gletscher ender ved en høi og steil Klippevæg, da kan den jævne Nedgliden ikke finde Sted, men større eller mindre Stykker af Gletscheren styrte ned i Dalen under neden. Disse Udstyrtninger kaldes Iislaviner. Foruden den umiddelbare Skade, som foraarsages af disse, frembringes undertiden ved Lufttrykket Vindstød, der ere langt mere ødelæggende. Ved saadanne Vindstød er en lille Bye, Randa nær Wisbach, flere Gange bleven næsten aldeles tilintetgjort, idet Husene kastedes omkuld.

Gaaer man ind under den Hvælving (Gletscherporten), som findes ved Enden af enhver Gletscher, og gjennem hvilken Vandet strømmer ud undertiden i den Grad, at den er utilgængelig, saa finder man, at den fortsætter sig ind under Gletscheren i et heelt sammenhængende Næt af Iishvælvinger, der danne Kanaler, gjennem hvilke det Vand, som samler sig i utallige Bække paa Gletscheroverfladen og løber ned gjennem Spalterne, finder Afløb, og efterhaanden forene sig til den større Bæk, som løber fra enhver Gletscher ud af dens Hovedhvælving. Disse undergletscheriske Buegange dannes saaledes deels ved de smaa Bække, som strømme under Gletscherne, men ogsaa ved den varmere Luftstrøm, som gjennem Gletscherporten føres ind i dem, og da den holder sig i den øverste Deel af dem, bestandig optøer Isen. Ved at undersøge Jordbunden i disse Hvælvinger, sees det, at Gletscherne ikke hvile umiddelbart paa samme, men paa et Lag af Gruus og Dynd, som dannes ved Knusningen af de smaa Stene eller Klippestykker, som falde

gjennem Spalterne ned under Gletscherne eller løsrives fra Dalbunden, og bidrage til at danne Ende-Moræneerne.

De Indtryk, som Bunden og Væggene i den Dal, gjennem hvilken en Gletscher bevæger sig, modtager, have en ganske eiendommelig Charakteer. Den som oftest haarde Klippemasse bliver ligesom glat afsleben ved Gletschernes Bevægelse hen over den. Desuden fremkommer mere eller mindre tydelige Ridser ved de smaa kantede Kieselstykker, som indfrosne i Isen føres hen over Dalbunden med det stærke Tryk, som hele den overliggende Iismasse udøver. Paa denne Maade efterlade Gletscherne et varigt og umiskjendelig Spor paa de Steder, hvor de have været, der ikke kan forvexles med den Indvirkning som Vandstrømme udøve, da disse altid bevirke en mat Overflade.

Forsøg have godtgjort, at Oscillationerne i Lufttemperaturen kun virke i de øverste Lag af Gletscherne indtil en Dybde af 8 Fod, thi i denne Dybde viser Termometeret under hvilketsomhelst Forhold ÷ 0, 33°, hvilken Temperatur næsten altid iagttages i hele den underliggende Gletschermasse. Temperaturen i de smaa Bække, som samle sig paa Gletschernes Overflade, er altid 0°; kun de, paa Bunden af hvilke der har samlet sig Sand og Gruus, vise en Temperatur mellem + 0, 1° og + 0, 7°.

At Gletscherne ikke altid naae lige langt ned i Dalene, men snart rykke længere frem, snart vige tilbage, er almindelig bekjendt baade blandt Alpebeboerne og de Reisende. Dette beroer paa Resultatet af to stridende Kræfter, Iismassens stadige Fremrykken paa den ene Side, og sammes Opløsning ved Atmosphærens Indvirkning paa den anden Side. Ved at undersøge alle de historiske Mindesmærker, af hvilke nogle ere forhaanden fra det 11te Aarhundrede, faaer man det Resultat, at Gletscherne fra det 11te til det

15de Aarhundrede ikke indtoge saa stor en Deel af Alpedalene som efter dette Tidsrum, saa at de høiere liggende Egne af Alperne vare langt mere tilgængelige end nu. Fra det 15de Aarhundrede altsaa have Gletscherne været i Begreb med at rykke længere frem, hvilket de endnu vedblive at gjøre. Grunden hertil maa søges i locale Forhold; thi Jordens almindelige Temperaturtilstand har ikke lidt nogen Forandring. At Gletscherne i en Jordperiode, som er gaaet forud for den nuværende, have havt en langt større Udstrækning end i den historiske Tid, erkjendes fornemmelig ved gamle Moræner, af hvilke der findes umiskjendelige Spor flere Mile borte fra de Gletscheres Ende-Moræner, af hvilken de ere afsatte. Saadanne gamle Ende-Moræner ere især tydelige og hyppige i Wallis. En Landsbye An-der-Eggen paa Simplon er bygget paa en gammel Moræne, som ligger 7000 Fod fra det Sted, hvor Gletscheren nu ender. 3 Landsbyer i Over-Wallis ere byggede paa en gammel Moræne 10,000 Fod fra den nuværende Gletscher.

Da ikke blot Dalbunden, men ogsaa Sidevæggene ere afslebne og polerede langt nede i Dalene, hvor man ikke aner, at Gletscherne nogensinde have naaet, saa er ogsaa dette et tydeligt Tegn paa disses forhistoriske Udstrækning.

Disse ere kun de vigtigste og mest udbredte Spor, som de gamle Gletschere have efterladt sig. Men de ere tilstrækkelige til deraf at indsee, at Sneehavet, som nu kun bedækker Alpetoppene, dengang ogsaa har indtaget alle de høiere liggende Dale, og at Gletscherne herfra ere gaaede ned til Enden af de største Dale. Saaledes findes Spor af forhistoriske Gletschere i Rhonedalen indtil Leman-Søen, i Aardalen til Brienzer- og Thuner-Søerne, i Rhindalen til Bodensøen, i Tessinerdalen, til Lago-magiore o. s. v. Da disse store Gletchere, hvor de endte, udbredte sig vifte-

formigt over Sletterne, saa blive derved Steenmasserne i deres Ende-Moræner meget spredte og ikke saaledes sammenhobede som i de yngre Moræner, som disse Gletscher efterlode høiere oppe i Dalen, efterhaanden som de trak sig tilbage.

Som umiskjendeligt Beviis paa at der tidligere har været Gletschere paa Steder, fra hvilke de nu ere langt fjernede, tjene ogsaa de saakaldte hensatte Steenblokke (Aufgepflanzte Blöcke). De fremkomme nemlig derved, at større eller mindre Klippestykker af Morænerne afsættes paa en i Gletscheren fremragende Klippe. Idet nemlig Isen omkring en saadan Klippe ved Solstraalernes Reflexion bortsmelter, falde disse Blokke ned i den om Klippen dannede tragtformige Fordybning og blive saaledes liggende paa den i Stillinger, der ofte synes at modstride Ligevægtens Love. Saadanne hensatte Stene finder man nu mangfoldige Steder i Dalene, fra hvilke Gletscherne ere langt bortfjernede.

Men der findes Kjendsgjerninger, som godtgjøre at Gletscherne ikke alene have strakt sig ned i Alpedalene, men ere gaaede endnu langt videre. Man finder nemlig over hele Schweitzes Sletland og paa Jurakjeden Klippestykker ganske af samme Beskaffenhed og under samme Forhold som de, der findes i Dalene og som hidrøre fra gamle Moræner eller fra de nys omtalte saakaldte aufgepflantze Blöcke, nemlig Rullestenene (Fündlingsblöcke). Disses Oprindelse er ikke længer nogen Tvivl underkastet, thi grundige Undersøgelser have viist, at de Rullestene, som findes i forskjellige Egne af Jurabjergene, stamme fra de nærmest liggende Dele af Schweitzeralperne. Derimod har man længe stridt om Maaden, hvorpaa disse Klippemasser saaledes ere blevne førte bort fra de Bjerge, fra hvilke de ere løsrevne, førte

fra Alperne til Jura. Man har saaledes opstillet den Hypothese, at store Strømme, der brøde frem fra en Sø, som opfyldte Schweizes Høiland, have revet dem med sig. Men da en saadan Sø neppe kan have existeret, og alle de Forhold under hvilke Rullestenene forekomme, saavelsom deres Form, da de ofte have skarpe Kanter, stride mod den Antagelse at de ere førte ved Vandets Kraft, kan denne Hypothese ikke have nogen Gyldighed. Derimod stemme alle Forholdene overeens med den Antagelse at Klippeblokkene ere førte fra Alperne til Jura ved store Gletschere. Saaledes viser hele Jurakjeden en poleret Overflade af samme Beskaffenhed som den Gletscherne have frembragt i Alpedalene, og ligeledes Furer og Ridser, hvis Retning svarer til den store Schweizerslettes Heldning fra Vest til Øst, i hvilken Retning Gletscher-Isen bevægede sig. Lignende polerede Klippeflader finder man ogsaa almindeligt i Vogeserne, paa Bjergene i England og Sverrig; man maa altsaa ledes til den Antagelse at ogsaa der engang har været store Gletschere, af hvilke de ere frembragte. De store kantede Stene hvile ikke umidelbart paa Klippebunden, men paa et Lag af afrundede Rullestene og Gruus, der ganske svarer til det Lag, som findes mellem Gletscherisen og Dalbunden, og hvoraf Endemorænen dannes. Ligeledes forekommer der mange Steder Gruus, Sand og Stene afsatte ovenpaa hinanden i Lag, som man tydeligen kan see ere dannede paa samme Maade som endnu ved mange Gletschere, nemlig i smaa Søer ved Randen af Isen. Det er altsaa aabenbart, at Gletscherne i en ældre Periode maae have havt en langt større Udbredning end i den historiske Tid, og at Rullestenene overalt i de forskjellige Lande i Europa hidrøre fra Gletschere, som ere komne fra de nærmest liggende Bjerge.

Denne Antagelse kan paa følgende Maade bringes i Samklang med Geologiens Fordringer.

Ved Enden af den geologiske Periode, der gik foran Alpernes Hævning, bedækkedes en stor Deel af Jorden med en Iisskorpe, som strakte sig fra Polaregnene over den største Deel af den nordlige Halvkugle. Skandinavien, Storbritanien, Nordsøen, Østersøen, Tydskland, Schweiz, Middelhavet lige indtil Atlas, Nordamerika og det asiatiske Rusland, hele denne Strækning var een Iismark, fra hvilken Toppene af de høieste dengang existerende Bjerge, (Centralalperne havde endnu ikke hævet sig) dukkede frem, og hvis Grændser overalt falde sammen med Grændserne for Rullestenenes Udbredning. Idet Alperne hævede sig blev ogsaa denne Iisskorpe hævet, Klippestykker, som ved Bjergets Hævning faldt paa Isen, bleve nu baarne frem paa dennes Overflade paa samme Maade som Moræne-Blokkene paa Gletscherne ved Iismassens Udvidning, altsaa uden selv at afrundes. Saaledes efterlode disse Iismasser samme Spor paa Klippegrunden som Gletscherne nutildags. Men forud for Alpernes Hævning gik den saakaldte diluvianske Periode. Denne Periode er især charakteriseret ved den store Mængde Knogler af Pattedyr, som indeholdes i dens Lag. Da nu Identiteten af Forsteningerne (f. Ex. Elephas primigenius) i disse og i de store Iisbjerge, som findes i Nordamerika (beskrevne af Kotzebue) og i Siberien, godtgjør at disses Dannelse henhøre til samme Periode, og da Dyr-Levningerne i begge findes under saadanne Forhold, at man ikke kan tvivle om, at de ere dræbte ved en pludselig Katastrophe, saa synes det tillige beviist, at en pludselig indtrædende Kulde her har været den virkende Aarsag. Altsaa ogsaa herved bestyrkes Antagelsen af Iisskorpens Udbredning over hele den nordlige Halvkugle.

Saasnart Alperne havde hævet sig, forandredes Temperaturen lidt efter lidt, og Iisskorpen trak sig tilbage og efterlod ligesom Gletscherne store Klippeblokke (Rullestene). Disses Tilstædeværelse angiver altsaa Grændsen for Iisskorpens Udbredning.

Forhandlinger i det skandinaviske entomologiske Selskab.

Meddeelte af

J. C. Schiødte,

Selskabets Secretair.

Mødet den 25de April.

Hr. Stæger meddeelte Beskrivelse og Afbildning af Larven og Nymphen til Dixa nigra *Stgr.* (beskreven i dette Tidsskrifts B. 3. p. 57). Om Slægtens Metamorphose var Intet forhen bekjendtgjort.

Larven blev fundet i en Dam ved Ladegaardsaaen i de sidste Dage af April Maaned f. A. Den er 2‴ lang, blød, forlænget-valseformig med udvidet Mellembrystſtykke, og af brungraa Farve. Hovedet er bruunguult, fortil sort, med korte valseformige Antenner. Den store Mund er forsynet med mange Smaabørster, Kjæber og flere flade Organer, blandt hvilke udmærke sig to trekantede Plader, som bevæges vandret og uafladeligt holdes i Virksomhed. Mellembrystſtykket er mere end dobbelt saa langt som de øvrige, indbyrdes ligestore, Led, men kun lidet tykkere; fra Sidernes forreste og øverste Spidse udspringer en over Hovedet fremragende Pensel af fine Børster. Haleleddet er noget længere og smallere end de øvrige Led og ender sig i to fiint fryndsede Lapper, imellem hvilke befinder sig en lang, valseformig, treleddet Stilk, hvis Spidse er bevæbnet med to lange Børster, af hvilke enhver igjen er deelt i tre andre Børster. Halelapperne ere Sugeredskaber; Kroppens fjerde og femte Led have hvert et Par Sugesvulster paa Undersiden. — Nymphens Farve ere mere rødbruun. Respirations-

kollerne paa Ryggen ere meget smaa, med afstumpede Ender. Bagkroppen endes med to flade Tænger.

Larven bevæger sig paa en meget besønderlig Maade. Den ligger nemlig paa Ryggen, fastheftet til Vandskorpen med Sugefladerne paa Halen og de to Par Sugesvulster paa Bugen, saaledes at den mellemliggende Deel af Kroppen kommer til at hænge nedad i en Bue, medens Forkroppen med Hovedet føres frit omkring. Naar Larven vil bevæge sig fremad forskaffer den sig et tredie Heftepunkt med Munden, og er da istand til at flytte sig (mere hoppende end krybende) frem under Vandskorpen med megen Hurtighed — en fuldkommen Antipode af Myggen, som staaer paa Vandfladen for at lægge sine Æg. Bevægelsen nede i Vandet skeer ved horizontale Svingninger med Kroppen. — Nymphetilstanden varer 4—5 Dage.

Til sine Jagttagelser knyttede Meddeleren nogle Bemærkninger om det mindre Rigtige i at optage Beskaffenheden af Larvernes Opholdssted blandt de adskillende Charakterer imellem Grupperne af Tipulernes Familie. Han gjorde med Hensyn hertil opmærksom paa, at ikke alle Slægternes Larvetilstand er bekjendt; at der under Slægter, hvor man kjender enkelte Arters Forvandlingshistorie, ikke haves Vished om Forholdet hos de øvrige; at der selv for de Arter, hvis Larvetilstand er bekjendt, dog endnu kan være Spørgsmaal om, hvorvidt alle Generationer leve paa samme Maade, og at en Slægts forskjellige Arter ofte vælge et saare forskjelligt Opholdssted i Larveperioden. Den næstsidste Indvending bilagde han ved at anføre sin Erfaring om, at Larverne af de Arter af *Tipulariæ fungicolæ,* der have mere end en Generation aarligt, hvilket er Tilfældet med de fleste, kun i de sidste Generationer om Efteraaret leve i Svampe, men i de foregaaende i Træstammer. Med

Hensyn til *Tipulariæ terricolæ* erindrede han dernæst om, at Larverne til Slægten *Ctenophora* og til mange Tipula-Arter leve i Træstammer, enkelte af de sidste endog i Svampe: og at efter *Ptychoptera* nu allerede *Dixa* er den anden Slægt, om hvis Larveperiode det er blevet bekjendt, at den tilbringes i Vandet.

Hr. Fr. Jacobsen foredrog Begyndelsen af et Bidrag til den islandske Eleutheratfauna, bestaaende i en critisk Fortegnelse over et Antal Arter, som er samlede af Lector Steenstrup.

Mødet den 9de Mai.

Hr. Fr. Jacobsen fortsatte den i forrige Møde begyndte Meddelelse.

Secretairen gav en Oversigt over den indre Bygning af *Opatrum sabulosum.*

Bagkroppens sex Rygled have hvert et Par runde, aabne, med guult Peritrema forsynede Aandehuller i deres forreste hudede Sidehjørner.

Tarmekanalens Længde er ikke fuldt tre Gange saa stor som Dyrets. Det meget vide valseformige Spiserør gaaer uden tydelig Grændse over i en ujevn valseformig, hist og her let udvidet, tyndhudet, udenpaa glat og paa den indre Flade fiint tverrynket Mave, som ligger slynget paatvers i Bagbrystet og Bughulens forreste Halvdeel; Længden af Spiserør og Mave er en Trediedeel større end Kroppens. Derpaa følger en overmaade snever Tyndtarm; den er tykvægget, elastisk, glat, meget slynget, og omtrent

en Ottendedeel kortere end Mave og Spiserør tilsammentagne; dens forreste Ende er kolleformig; bagved Midten tiltager den efterhaanden i Vidde, saaledes at den bageste kolleformige Ende, hvori Tyktarmen er indsænket, endog bliver noget videre end Spiserøret, og saaledes næsten en halv Gang videre end den forreste Ende. Tyktarmen har kun en Syvendedeel af Tyndtarmens Længde; den er ganske valseformig, ret, tykvægget, en halv Gang videre end Tyndtarmens Midte, en Trediedeel snevrere end Spiserøret. — Mavens forreste Deel er tæt beheftet med et hvidt kuglet Fidtlegeme.

Sex, parviis i hinanden overgaaende, Galdekar aabne sig i Omfanget af Mavens bageste Ende og ligge tæt sammenslyngede paa Maven og Tyndtarmen; deres Indhold er lyst rødbruunt eller bruunguult; Cloakdækkerne ere halvrunde, pergamentagtige, med cilierede bageste Rande.

Mandlige Kjønsdele: Hver Testikel bestaaer af sex ligestore, kugelrunde, tyndhudede, tæt sammenføiede Kapsler, hvilke enhver har saa stort Gjennemsnit som en Sjettedeel af Kroppens Længde. Udføringsgangen udspringer midt imellem de fire af Kapslerne, som ligge meest paa den øverste Side; i noget over sin første Halvdeel er den meget tynd, valseformig, men udvider sig derpaa pludseligt til et Reservoir af tre Gange saa stort Omfang, medens den dog vedligeholder Valseformen, og forbliver saaledes indtil den aabner sig i den tilsvarende Sædblæres Rod, hvilket skeer paa dennes bageste Flade, tæt op til Ductus ejaculatorius; dens hele Længde udgjør noget mere end Halvdelen af Kroppens, men den er saa tæt sammenslynget, at Testiklerne komme til at ligge tæt ind til Sædblærerne. Af disse sidste findes to Par. Sædblærerne af første Par, hvilke forresten, ligesom det oftere er Tilfældet, upaatvivleligt tillige maa betragtes som Secretionsorganer, ere af en forbau-

sende Størrelse, mere end halvt saa lange som Kroppen og af en Tykkelse, der rigeligt udgjør en Femtedeel af deres hele Længde; de ere overalt af et næsten rundt, dog noget nedtrykket, Gjennemsnit, men aftage noget i Omfang ud imod Enderne, især imod den forreste frie Ende, der er stumpt tilspidset; de ere stærkt krummede indad imod hinanden og naae næsten hinanden med deres forreste Ender, saa at det af deres indvendige Rande omskrevne Rum bliver ovalt paatvers. De bestaae af en osteagtig, sprød letbrækkelig, udenpaa glathudet Masse, der indeslutter et snevert, af en tyk, elastisk, klarhvid, Tunika dannet, Kar med melkehvidt Contentum. I den forreste Flade af hver Sædblæres Rod, ligeoverfor Testikelgangen, aabner sig paa hver Side Sædblærerne af andet Par, som ligge tæt sammenslyngede imellem og ovenpaa Sædblærerne af første Par. De ere klarhvide, af et grynet Udseende, en halv Gang længere end Kroppen, og falde i to ligelange Halvdele; Endedelen udgjør en forlænget, tyndhudet Sæk, som i Midten er indkneben, henimod sin Spidse aftager i Omfang, og hvis største Vidde kun udgjør en Trediedeel af Sædblærernes; Roddelen danner Sækkens Udføringsgang og er ujevnt valseformig: ved Roden har den kun en Fjerdedeel af hiins Omfang, men tiltager efterhaanden noget i Omfang bagtil; den er glat og saa tykvægget, at dens indre Rum blot skinner igjennem som en haarfiin Linie. Længden af de fire Sædblærers fælles Udføringsgang udgjør tre Ottendedele af Kroppens; den er trind, tykvægget, elastisk; ved Roden, der udspringer imellem det første Par Sædblærers sammenføjede Rodender, er den omtrent saa vid som Testikelgangens Rod og bøier sig der lidt tilvenstre, men tiltager derpaa, idet den danner en stor Bugt tilhøire, saameget i Omfang,

at den i Midten bliver mere end dobbelt saa tyk, hvorpaa den atter jevnt aftager i Tykkelse, indtil den fra høire Side træder ind i Penis, inde under den afrundede Spidse af Bursa copulatrix. Denne sidste har paa Undersiden to tynde, paalangsgaaende Hornstøtter, der ligge paa Kant, og hvis Form og Stilling mod hinanden er saaledes, at de indeslutte et ovalt, fortil tilspidset, Rum imellem sig, dog uden at berøre hinanden med Enderne, som ere noget udvidede, og af hvilke de forreste ere skraat afskaarne, de bageste afrundede. Penis er hornagtig, retliggende, noget opadbuet, smalt forlænget-ægdannet, bagtil tilspidset, og bestaaer af to smalle, høie, jevnsides liggende, udadbuede, ved Roden mod hinanden sammenbøiede Sidestykker, som fortil og i Midten sammenholdes af en Membran, men bagtil mødes med en retlinet Søm, og forresten have en temmelig indviklet Bygning; Enden er dybt nedhulet, saaledes at den bliver overmaade flad.

Qvindelige Kjønsdele: Æggestokkene have ti korte, i Enden frie Fingre, af hvilke enhver i Almindelighed indeholder tre Æg; de fuldkomment udviklede Æg have oval Form og henimod ⅜''' Længde. Æggelederne ere meget vide, af Æggestokkenes Længde, klokkeformige; deres meget tynde, halsformige Rodender forene sig til en i Midten stærkt udvidet fælles Gang af samme Længde som Halsene, og som aabner sig i Æggegangens Underside, et Stykke bagved dens forreste Ende. Æggegangens Længde er saa stor som den af Æggelederne og Æggestokkene tilsammentagne, og udgjør tre Ottendedele af hele Kroppens; Tykkelsen udgjør i Midten en Trediedeel af Længden, men aftager noget henimod Kloaken. Af Form er Æggegangen sækformig-valseformig, og i Bygning ligner den meget Hannens

Ductus ejaculatorius; den er nemlig ligeledes bruskagtig, elastisk og endnu mere tykvægget. Fra dens forreste, Æggeledernes Fællesgang bedækkende, stumpt tilspidsede, frit fremragende Ende er ved en svag Indsnøring affsat en lille kuglerund Sædkapsel, bagved hvilken, paa Oversiden, aabner sig et tyndt, valseformigt, slynget, med et eiendommeligt fryndseagtigt Væsen overtrukket Sliimkar, hvis Længde er noget større end en Fjerdedeel af Kroppens. Det nederste Kloakdække har fortil i Midten en smal tilspidset Forlængelse, og paa hver Side af denne ligger en lille, til Vaginas ydre Hud heftet, trekantet, pergamentagtig Plade; foran disse Plader ligge desuden to andre, i selve Vagina's Væg indesluttede, pergamentagtige Stykker, noget større end hine, og af et aflang-fiirkantet Omrids med indbugtede Yderrande.

Nervesystemet: Brystganglierne ere adskilte, runde. Bagkroppen har fire Ganglier, to i hvert af de to første Bugled; de to første ere runde, af Brystgangliernes Størrelse, det tredie mindre, ovalt, det fjerde det største af alle, af omvendt-ægdannet Omrids. Mellemrummene imellem de tre første Ganglier ere indbyrdes ligestore og af samme Længde som de, der adskille imellem Brystganglierne; det tredie og fjerde ligge derimod tæt sammen. De tre første afgive to Nervestammer paa hver Side, det fjerde (Sexualgangliet) fire fra hver Side og to fra Spidsen, altsaa i det Hele ti Stammer.

Samme foreviste Exemplarer af en hos *Opatrum sabulosum* i Maven forekommende Indvoldsorm, der hører til den ubestemte nye, *Caryophyllæus Bl.* affine, Slægt, af hvilken Leon Dufour har afbildet to Arter i *Annales des sc. nat. 1826. Pl 21 bis, Fig. a—d.* Denne Indvolds-

orm ligner mest den *l. c.* under *Fig. d.* afbildede Art, men er af en længere og bagtil langt mere udtyndet Form; Længden af de største Individer udgjør henimod $\frac{1}{2}$′′.

Mødet d. 23de Mai.

Secretairen gav en Oversigt over den indre Bygning af *Sarrotrium muticum.*

Tarmekanalen er ikke fuldt dobbelt saa lang som Kroppen (Forholdet er som 42 til 25). Den viser en saa betydelig Lighed med Tarmekanalen hos *Opatrum sabulosum*, at næsten Alt, hvad i forrige Møde meddeeltes om denne, ogsaa finder sin Anvendelse her, dog med følgende Undtagelser; Spiserør og Mave ere betydeligt videre, det første desuden overmaade kort, kun en Trediedeel saa langt som hos hiin; begge tilsammentagne ere ikke fuldt saa lange som Kroppen; betragtede under Ect, er deres Form forlænget-ellipsoidisk. Tyndtarmen er ligeledes videre og derhos meget kortere, ikke engang fuldkomment halvt saa lang som Kroppen; dens Vægge er endnu meget tykkere; Endernes Kølleform er mindre fremtrædende. Tyktarmen er derimod betydeligt længere, i Forhold tre Gange saa lang som hos hiin, saa at dens Længde næsten udgjør en Trediedeel af hele Kroppens; den har samme Structur som Tyndtarmen, er let bugtet, og aftager saameget i Omfang henimod Cloaken, at den der bliver den tyndeste Deel af hele Tarmekanalen.

Galdekarrerne have samme Antal som hos Opatrum, men vise et meget afvigende Forhold deri, at de ikke ere anserede; deres bageste Ender ere nemlig heftede til Midten af Tyndtarmen, ganske saaledes som Audouin har be-

skrevet og afbildet det hos *Lytta vesicatoria* (*Annal. des sc. nat. 1826, Pl. 42, Fig. 10*). Deres Indhold er blegt guulbruunt.

Cloakdækkerne ere korte, halvmaanedannede, pergamentagtige, med cilierede bageste Rande, og meget smallere hos Hunnen end hos Hannen; hos den første er det øverste Cloakdækkes Forhjørner meget forlængede, hornagtige, og bøiede noget udad.

Mandlige Kjønsdele: Testiklerne have samme Bygning som hos Opatrum; af de sex Kapsler ligger een i Midten og de andre i en Kreds omkring den; hele Testikkellegemets Gjennemsnit udgjør noget mere end en Fjerdedeel af Kroppens Længde. Udføringsgangen er meget slynget, temmelig vid, valseformig, men meget udtyndet henimod begge Ender, og næsten fire Gange saa lang som Testikelens Gjennemsnit. Af Sædblærer findes to Par. De af første Par ere kun lidet længere end Testiklerne og ikke meget videre end disses Udføringsgang i Ductus ejaculatorius, og modtage ved den udvendige Side af disses Rodender baade Testiklernes Udføringsgange og, lidt foran disse, det andet Par Sædblærer. Disse sidste ere sex Gange saa lange som de af første Par og en Trediedeel tyndere, tæt sammenslyngede, valseformige, med noget udtyndede Rodender. Ductus ejaculatorius udmærker sig ved Længde og paafaldende Tyndhed: den første er næsten halvt saa stor som Kroppens (Forholdet er som 9 til 20), og i sidste Henseende kan den, naar dens lidt tykkere forreste Ende fraregnes, næsten kaldes haarfiin; af Structur er den derhos, skjøndt elastisk, dog langt mindre bruskagtig end sædvanligt; den danner to svage Bugter, en meget lang og svag tilhøire, og en kortere og stærkere tilvenstre, med hvilken sidste den, under Spidsen af Bursa copulatrix, træder ind i Penis. Bursa copulatrix har to Hornstøtter: paa den forreste Ende af

Oversiden et hvælvet, fortil afrundet og bagtil dybt indbugtet, Hornstykke af samme Brede som Penis, med hvis Sideklapper dets bagtil vendte spidse Sidedele ere articulerede; og langsad Undersiden to tynde, fortil i en meget spids Vinkel forenede Lister. Penis bestaaer i et tyndt, ret, næsten pergamentagtigt, valseformigt, i Spidsen noget udtyndet Rør; dens Sideklapper ere dobbelt saa brede, rette, fladtrykkede, med parallele Sider og afrundede Spidser.

Qvindelige Kjønsdele: Æggestokkene have sex korte, i Enden frie Fingre, hver med i Regelen tre Æg; de fuldkomment udviklede Æg ere $\frac{3}{8}'''$ lange, forlænget-ellipsoidiske, og noget fladtrykkede paa den ene Side. Æggelederne ere smalt bægerformige, af Æggestokkenes Længde; de forene sig i en spids Vinkel og gaae saaledes umiddelbart over i Æggegangen, som er ret, valseformig, næsten af samme Længde som Æggelederne, og noget videre end disses bageste Deel. Tæt bagved Kløften imellem Æggelederne aabne sig to Tilhæng i Æggegangens øverste Væg, det ene ganske tæt bagved det andet: det forreste er kortere og bestaaer af en lille oval Sliimsæk, der fortil udløber i et langt, bugtet, tykhudet, kølleformig-valseformigt Affondringskar; det bageste Tilhæng, Sædkapselen, er længere, næsten halvt saa langt som Kroppen, og har samme Structur som det forreste Tilhængs Affondringskar; det er bugtet, valseformigt, og i Enden opsvulmet til en lille pæreformig Sæk med guult Contentum. Bursa copulatrix er valseformig, af ikke fuldt en Trediedeel af Kroppens Længde, og bestaaer i et Vagina tæt omsluttende Hudrør, der paa Oversiden understøttes af to fine, parallele, pergamentagtige Lister, og paa Undersiden af en tynd, let dobbeltkrummet Hornliste.

Med Hensyn til Nervesystemet kunde Meddeleren blot angive, at Bugganglierne i Antal, Leie og indbyrdes Størrelsesforhold aldeles forholde sig paa samme Maade som hos Opatrum.

Hr. Fr. Jacobsen foreviste et Exemplar af *Rhamphomyia marginata Meig.*, taget i Græsset i Charlottenlund Skov den 20de Mai d. A.; denne mærkelige Art var forhen ikke bekjendtgjort fra nogen nordligere Localitet end Omegnen af Berlin. Findestedet betegnede Meddeleren saaledes: naar man fra Indkjørselen til Skoven gaaer til Venstre, støder man paa en Vei, der gaaer forbi den store Gruusgrav, omtrent ligeud for Slottet overskærer en anden Vei under en ret Vinkel, og som i Retningen fra Slottet løber i lige Linie mod Venstre ud til Skovens Udkant; i

den øverste Ende mod Slottet af den sidst omtalte Vei staae i Almindelighed Brændestabler paa begge Sider; ved strax at dreie om til Høire ned imod den lille Dam, der ligger i det Hjørne, som begge de omtalte Veie danne, var det, at bemeldte Rhamphomyia blev fundet.

Hr. C. Kjellerup foreviste to for den danske Fauna nye Arter af Dytiscernes Familie; den ene, *Haliplus lineatus Aub.*, havde han fundet i Kjøbenhavns Omegn, den anden, *Hydroporus decoratus Ghl.*, i Boserup Skov ved Roeskilde.

Mødet den 27de Juni.

Secretairen gav en Oversigt over den indre Bygning af *Otiorhynchus atroapterus Ghl.*

Tarmekanalen er tre Gange saa lang som hele Kroppen. Efter et kort og overmaade tyndt, traadformigt, Spiserør følger en lille kegleformig Tyggemave. Denne er af mere end dobbelt saa stor Længde som Vidde, lidt længere end Spiserøret og allerede i sin forreste tyndere Ende omtrent tre Gange saa vid som dette; Enderne ere lige afskaarne. Paa den indvendige Flade af Tyggemavens muskuløse Vægge ligger et Knuseapparat af otte, paalangs gaaende, smalle og flade Hornlegemer, som baade med Hensyn til deres Bygning og deres fortil tilspidsede men bagtil bredere og i Enden kløftede Figur kunde sammenlignes med ligesaa mange Faner af Fuglefjer, paa hvilke Straalerne ere vendte bagtil og hvis Skafter ere afhuggede henimod Toppen. Ethvert af disse otte Legemer bestaaer nemlig af to parallele, tæt sammenliggende, liniedannede, pergamentagtige Lister, hvis ydre Rande bære et stort Antal af skraat tilbagerettede, paa Kant stillede, meget tynde, lancetdannede Hornblade, der tiltage i Størrelse forfra bagtil. Foran Spidsen af enhver af de otte Hornfjer har Tyggemavens indvendige Flade endnu en Plet af enkeltstaaende, korte og stive Børster. Den derpaa følgende glatte og tyndhudede Mave udgjør baade i Omfang og Længde den betydeligste Deel af Tarmekanalen. Den er en halv Gang længere end hele Kroppen, langstilket-pæreformig, og ved en tynd, skarpt afsat, Hals forenet med Tyggemaven; dens forreste Trediedeel,

som ligger i Bagbrystet og Bughulens Rod, er ellipsoidisk, af kun en Fjerdedeel ringere Vidde end Længde: den øvrige, dobbelt saa lange, Deel, som ligger sammenslynget i Bughulen og jevnt gaaer over i den forreste, er valseformig og kun en Trediedeel saa vid. — Tyndtarmen er en Sjettedeel kortere end Maven, tykvægget, glat, elastisk; den forreste Halvdeel er meget slynget, valseformig, kun en Trediedeel saa tyk som Mavens bageste Ende; den bageste Halvdeel er derimod ret og tiltager efterhaanden saameget i Omfang, at dens kølleformige Ende endog kommer til at overtræffe den nævnte Deel af Maven i Vidde. — Den fuldkomment rette Tyktarm aabner sig i den bageste Flade af Tyndtarmens kølleformige Ende; den har samme Structur som Tyndtarmen, men opnaaer kun en Femtedeel af dennes Længde og er kun lidet videre end hiins forreste Halvdeel; den er valseformig, men aftager dog lidt i Omfang henimod sin Aabning i Cloaken

Sex, i Enderne frie, Galdekar aabne sig i Omfanget af Mavens bageste Ende.

Cloakdækkerne ere pergamentagtige, halvmaanedannede, med cilierede bageste Rande; det øverste er smallere, med korte Horn, det nederste dobbelt saa stort, med lange og spidse Horn; den nederste Rand er fremtrukken bagved og under det øverste.

Mandlige Kjonsdele: Paa hver Side i Bughulen ligger en meget stor qvadratisk-tilrundet Testikel. Den er af noget større Brede end Længde, hvilken sidste udgjør en Femtedeel af hele Kroppens, og bestaaer af to paalangs ovale, med Siderne tæt sammenfoiede, tykhudede, melkehvide Kapsler, der tilsammentagne omgives af en halvt igjennemsigtig Hud, hvis Tykkelse er mere end halvt saa stor som en af Kapslernes Tvergjennemsnit. Udføringsgangen er valseformig, tynd, kun lidet længere end Testiklen, og let slynget; den udspringer fra Testikelens forreste Flade, i den stumpvinklede Kloft, som udvendig antyder Adskillelsen imellem de indvendige Kapsler, og som tillige findes paa den bageste Flade. Foran Testiklerne ligger paa hver Side en valseformig, meget sammenslynget Sædblære; dette Kar har dobbelt saa stort Omfang og tre Gange saa stor Længde som Testiklernes Udføringsgang: det løber forfra bagtil og indad, ligesom hiin løber bagfra fortil og indad, lægger sig foran denne tæt op til den, og aabner sig tilsammen med den i en lille kugleformig Udvidelse af den fælles Udføringsgangs ydre Ende. Denne fælles Udføringsgang har samme Vidde som Te-

stiklernes Udføringsgange men er en Trediedeel kortere; den forener sig med den tilsvarende Gang fra den modsatte Side i en stump, bagtil vendt, Vinkel i Kroppens Midtelinie, hvorpaa begge, samlede, gaae over i Ductus ejaculatorius. Denne sidste er bruskagtig, tykvægget, elastisk og af betydelig Længde, omtrent halvt saa lang som Kroppen; i sine første to Trediedele er den valseformig, noget tykkere end Bitestikelkarret, og danner fire store Bugter i lodret Retning: i sin sidste Trediedeel bliver den derimod meget videre, af en halv Gang større Omfang end den foregaaende Deel, og overdækkes af dennes sidste og største, opadgaaende, Bugt, hvorpaa den med en smal Hals træder ind i Bursa copulatrix. — Penis opnaaer næsten en Fjerdedeel af Kroppens Længde; den udgjøres af et aflangt, retliggende, paalangs temmelig opadbuet og altsaa i Enden nedadbøjet, nedenunder paatvers hvælvet Hornstykke, hvis Siderande oventil ere fladt ombøiede og sammenholdte af en pergamentagtig Membran, saaledes at et Rør derved dannes. Fortil løber hver Side ud i en lang, tynd, sammentrykket, saavel i lodret som i horizontal Retning s-bøiet Hornliste; disse Lister lægge sig langsmed Siderne af Sædens Udføringsgang, sammenholdes baade oventil og paa Undersiden af en stærk Membran og ere saa lange som den øvrige, bagved liggende, Deel af Penis. Grændsen imellem denne og Listerne omgives paatvers af en tynd, ved Muskelfibre fastholdt, lodret liggende Hornring, og fra Midten af denne Rings nederste Rand udløber en tynd, i lodret Retning s-bøiet Hornliste, som lægger sig henad Midten af den Membran, som paa Undersiden sammenholder Penis's to forreste Fortsætninger. Penisaabningen befinder sig paa Oversiden, foran Spidsen; dens øverste Læbe er afrundet og dannes af Spidsen af den ovenfor omtalte pergamentagtige Hud, der sammenholder de ombøiede Rande: i denne Læbe ligge jevnsides paalangs to meget smaa, dobbeltbugtede, hornagtige Støtter; den nederste Læbe er hornagtig og dannes blot af den afrundede, foran Spidsen noget sammensnørrede, fremragende Ende af Penis's Hornlegeme. Hele Bursa copulatrix understøttes nedentil af en lang, i Enden krummet Hornliste, der er heftet til det nederste Cloakdække.

Qvindelige Kjønsdele: Æggestokkene have kun to Fingre, som ere tykke, vidt adskilte, perleradformige, tilspidsede, og hver indeslutte en Række af sædvanligen elleve Æg af meget afvexlende Form og Størrelse; naar denne sidste nogenlunde jevnt tiltager i den naturlige Orden, ere

sædvanligen de forreste (yngste) Æg ovale eller ellipsoidiske, de derpaa følgende kugleformige, de foran Midten liggende sammentrykkede forfra bagtil, og de ved Roden indesluttede atter kugleformige; de fuldkomment udviklede Æg, af hvilke man kun træffer eet ad Gangen i Æggelederne, ere kort ovale med næsten lige afskaarne Ender og af $\frac{1}{2}'''$ Længde. Fortil løber hver Finger ud i et tyndt Rør, der neppe har en Trediedeel af hele Fingerens Længde, og som derpaa pludseligt udvider sig i en aflang, valseformig, tyndhudet Sæk af samme Længde som Røret. De fire Sække naae op i Mellembrystſtykket og hænge indbyrdes sammen med deres afrundede Ender, idet de saaledes danne et Kors, dog uden at den enes indre Rum staaer i Forbindelse med de andres *); imellem Sækkenes Foreningspunkt og Rygkarret er intet Forhold blevet opdaget. Æggelederne ere korte, valseformige, kun en Fjerdedeel saa lange som Æggestokkene. Den mere end dobbelt saa lange og en halv Gang videre Æggegang er fuldkomment ret og danner kun i Spidsen en oventil fremragende Nedbøining, som overdækker Æggeledernes Forening: i Toppen af denne Fremragning, der maaskee gjør Tjeneste som Sædkapsel, aabner sig et traadformigt, særdeles tyndt Sliimkar, der er en Trediedeel kortere end Æggegangen og hvis Ende er opsvulmet i Form af n lille kølleformig Blære. — Bursa copulatrix har langsad sin Undersides Midte een meget smal, ret, Hornstøtte, hvis forreste Ende er svagt trekantet-udvidet, medens den bageste Ende udbreder sig til en stor, trekantet, hvælvet, Plade med fortil udvidede og i Midten indbugtede Sider, afrundet, cilieret, Spidse og en lille Grube ved Roden; Pladen og den forreste Ende fastholdes af radierende Muskelfibre. Vagina har to smaa hornagtige Sideklapper, som med deres forreste Halvdeel hvile paa Hornstøttens Plade; de ere lancetformige, lidt indadkrummede, hvælvede i lodret Retning paa den udvendige og altsaa udhulede paa den indvendige Side, afrundede ved Roden, tilspidsede og meget skarpe i Enden; deres øverste Rand er pergamentagtig med en dyb Bugt foran Midtens indvendige Side.

Nervesystemet: Imellem den lille Hjerne og Forbrystets store, runde, noget i Breden trukne, Ganglie ere

---

*) En ganske lignende Form findes blandt de gravende Skedekjæbede hos *Ceropales*.

Bugnervesnorene vidt adskilte, medens de, skjøndt sondrede, dog ere tæt sammenliggende imellem de følgende Ganglier. Mellem- og Bagbrystganglierne ere sammensmeltede til et eneste, overordentligt stort Ganglie, som er firkantet med rundede Hjørner og paa hver Side viser en ringe Indbugtning, der antyder Adskillelsen; de to Nervestammer til Mellembenene udspringe fra Fremragningen foran Bugten, de til Bagbene fra den bagved samme. Bagkroppen har kun to Ganglier: det første er overmaade lille, cirkelrundt, og afgiver to Nervestammer paa hver Side; det andet, Sexualgangliet, er elliptisk, kun lidet bredere end det første, men fire Gange saa langt: det afgiver ligeledes to Stammer paa hver Side, og desuden fra Spidsen sex, som udstraale ligesom i en Busk ganske tæt ved hinanden. Mellemrummene imellem Bagbrystets Ganglie og Bugganglierne, samt imellem disse indbyrdes, ere ikke større, end de maatte være, naar Ganglierne ikke skulde kaldes sammensmeltede.

De hidtil bekjendte nordiske Krangon-Arter,

beskrevne

af

Henrik Krøyer.

Den af J. C. Fabricius opstillede Slægt Crangon er af Milne-Edwards hævet til en egen Stamme (Tribus) i Rejefamilien (Carides), dog uden at være sønderlemmet i flere mindre Slægter. Vel have Leach, Risso og senest Owen foreslaaet Oprettelsen af et Par Slægter, men disse ere enten blevne forkastede, eller dog i alt Fald endnu ikke optagne i Systemet.

De her meddeelte Beskrivelser af Krangon-Arter kunne i visse Maader betragtes som en Fortsættelse af mit Arbejde over de nordiske Hippolyter, eller som et Bidrag til Kundskab om de nordiske, langhalede Dekapoder. Vistnok har Krangon-Gruppen ingenlunde en saadan Talrighed af Arter at fremvise som Slægten Hippolyte; men de følgende Blade ville dog godtgjøre, baade at det nordiske Hav er Bopæl for flere Arter, end man tidligere har haft Kjendskab til, og at Krangonerne ligesaafuldt som Hippolyterne maa betragtes som væsentligt nordiske Former.

Jeg begynder med den udførlige Beskrivelse af en Art, som vel har været længe, men derfor just ikke fuldstændigt eller nøjagtigt bekjendt.

Crangon Boreas *Phipps.*

(Tab. IV. fig. 1—14).

Olafsens og *Povelsens* islandske Rejse II, 998: Kampalampe.

Phipps Voyage towards the North-pole, pag. 190, Tab. XII. fig. 1. Cancer Boreas.

Müllers Prodromus Zool. dan. n. 2356: Cancer macrurus et cæt.

Oth. Fabricii Fauna groenlandica n. 218: Cancer homaroides.

Mohr's islandske Naturhistorie n. 245, Tab. V: Cancer homaroides.

Zool. danica, Fasc. *IV*us pag. 14 & Tab. 132 fig. 1. Crangon Boreas.

Sabine Suppl. to the App. et c pag. 235: Crangon Boreas.

Beechey's Voyage, Zoologie pag. 87: Crangon Boreas.

Farven var hos de mange Individer, jeg har seet fangede ved Spitsbergen, almindeligen hvidgraa, skiden, med en meget iøjnefaldende sort Stribe langs hver Side af Kroppen og sorte Pletter eller Flammer langs Ryggens Middellinie.

Rygskjoldet (Fig. 13), hvis Længde udgjør omtrent $\frac{2}{7}$ af Totallængden, har et meget ujævnt og knudret Udseende; er bevoxet med Haar, der mod Randen blive tættest og længst; og viser tre Længdekjøle og to ophøjede, fremadbøjede Tværbaand. Længdekjølene fremtræde stærkest og tydeligst hos unge Individer (hvor de give Dyret et noget prismatisk Udseende), hvorimod det Omvendte synes at finde Sted med Tværbaandene. Den midterste Længdekjøl er væbnet med tre store, sammentrykkede, noget fremadbøjede, i Enden haarede, vidtadskilte Tænder, af hvilke den anden i Rækken er dybt tvedeelt, eller ligesom bestaaende af to, tæt paa hinanden følgende Tænder*). Fortil ender

*) Alle disse Forhold blive dog hos gamle Individer utydelige.

denne Kjøl med et lille, fladtrykket, ved Roden bredt, i Enden tilspidset Pandehorn, hvilket paa den øverste Flade viser to, temmelig dybe Længdefurer, og som Følge deraf tre brede, ophøjede Længdestriber, af hvilke den midterste er glat, de to yderste kornede. Paa Underfladen udsender Hornet en næsten lodret nedstigende, eller lidt skraat fremadrettet, mod Enden tilspidset Plade (Fig. 14 og 14*), der er bevoxet paa Siderne med udadrettede Børster. Denne Plade danner ligesom et Skillerum mellem de to Øjehuler, og betinger Øjnenes divergerende Stilling. Rygskjoldets to Sidekjøle ere granulerede, lidt opadkrummede paa Midten eller buede, og ende fortil (omtrent i Enden af den første Trediedeel af Rygskjoldets Længde) med en stærk, fremadrettet Torn. Nedenfor disse Kjøle sees Spor af endnu en lille, nedadbøjet Kjøl, dog mindre tydeligt. Rygskjoldets to Tværbaand fremtræde, det ene over Middelkjølens bageste Tand, det andet over den mellemste; de ere temmelig korte og stærkt granulerede eller knudrede, især hos ældre Individer; begge ere de krummede frem, dog det forreste stærkest. Paa Rygskjoldets forreste Rand viser sig en lille Torn paa den ydre Grændse af hver Øjehule; den synes snarere analog med den ydre Øjevinkels Hudlap hos Hippolyterne end med Infraorbitaltornen. Rygskjoldets forreste-nederste Hjørner ere væbnede med en meget stor, stærk og spids Torn, der er rettet frem og lidt ud, og naaer omtrent frem i Linie med Pandehornets Spids. Dette Tornepar synes forholdsviis større og spidsere hos unge end hos gamle Individer, og maaskee mere hos Hannerne end hos Hunnerne. Den nederste Deel af Rygskjoldets Sider er (omtrent i den forreste Halvdeel) bøjet stærkt ind, næsten under en ret Vinkel.

De inderste Følere (Fig. 1) ere korte, dog i forskjællig Grad hos Kjønnene; hos Hannerne omtrent af lige Længde med Rygskjoldet, hos Hunnerne noget kortere.

Skaftet (a b c d) er hos Hunnerne lidt længer end Svøberne, hos Hannerne kortere end den ydre Svøbe; dets første Led (a), som i Enden er skraat afskaaret, er meget længer end andet (c), dette ubetydeligt længer end tredie (d). Vedhænget paa Grundleddets ydre Side (b) er bredt, den ydre Rand udbuet, Enden skraat afskaaren indefter, dog ikke lige men noget bølgeformigt.

Den indre Svøbe (e) er kortere*) og meget tyndere end den ydre, børstedannet; jeg har fundet den bestaaende af tolv til femten Led**), af hvilke det første ene indtager en Trediedeel af Svøbens Længde; de følgende Led vise, hvad Længden angaaer, et noget uregelmæssigt Forhold, idet et Par korte Led afløses af et længere; de fire sidste ere eensformige (ɔ: omtrent af lige Længde og af langstrakt Form). Dog synes Leddenes Længdeforhold varierende med Undtagelse af det første. Den ydre Svøbe (f og 1*) er tyk, snorformig (ɔ: ikke tilspidset), af forskjællig Længde hos Kjønnene, idet den hos Hunnerne er kortere end Skaftet eller i det Høieste lige saa lang, hos Hannerne derimod meget længer, og bestaaer følgeligen af et forskjælligt Antal Led; hos den udmaalte Hun har jeg talt nitten, hos den meget mindre Han niogtyve. Leddene ere meget korte med Undtagelse af første, der er saa langt som de tre eller fire følgende tilsammentagne; deres Brede er meget større end deres Længde; det sidste ender bredt afstumpet, hvilket giver Svøben et Udseende, som om den var afbrudt, uden at dette er Tilfældet***). Hvert Led ender paa den indre Side

*) I forskjællig Grad hos Kjønnene: hos Hunnerne kun ubetydeligt, hos Hannerne derimod meget, som de i Tabellen anførte Maal vise.

**) Det første Tal hos den udmaalte Han, det sidste hos Hunnen.

***) Det er vel denne Omstændighed, der har vildledet Milne-Edwards, saa at han har givet en mod Naturen stridende Afbildning af de indre Føleres ydre Svøbe (Regne animal, edit. IIIème,

med et lille Bundt Haar, paa den ydre med een eller to smaa Børster (Fig. 1 *). Betragtes denne Svøbe fra Undersiden, viser den et Forhold, der gjenkalder det hos Hippolyterne forekommende, skjøndt det er mindre uddannet. Medens næmlig Oversiden er konvex, viser Undersiden sig ikke blot flad men noget konkav, og er efter Længden besat med en Stribe af tætliggende, tykke Børster, hvilke udgaae i Tværrækker fra Midten af hvert Led (sex til syv i hver Række). Den indre Svøbe, saavelsom for en Deel Skaftet, ere prydede med en Mængde middelmaadigt lange Børster, der have Form af Koste (Fig. 1 **), idet de særdeles tæt ere besatte med Sidegrene, der udbrede sig til alle Kanter (ikke dichotomisk, som paa en Fjer).

De ydre Føleres Svøbe synes hos Hannerne forholdsviis at være længer end hos Hunnerne; dog tør jeg ikke med fuld Sikkerhed paastaae dette, da det er saa sjældent at træffe Individer, hos hvilke denne Svøbe ikke er noget beskadiget. Det bladdannede Vedhæng, hvis Længde indeholdes omtrent syv Gange i Totallængden, er ovalt, hos Hunnerne bredt (Breden er større end den halve Længde), hos Hannerne smallere (Breden mindre end den halve Længde) og mere langstrakt. Som Følge af den forskjællige Brede er ogsaa Enderanden stumpere afrundet hos Hunnerne end hos Hannerne; den Torn, hvormed den ydre Rand ophører, synes vel forholdsviis hos Hannerne at være meget længer end hos Hunnerne, men naaer dog selv hos de første ikke fuldkomment saa langt frem som Vedhængets Enderand.

Øjenstilkene ere korte men forholdsviis meget tykke, da

Crustacés, pl. 51. fig. 2). Idet han har antaget den for afbrudt, synes han at have suppleret det formodede Manglende vilkaarligt; men derved er Svøben bleven baade meget længere, end den selv hos Hannen findes, og har dernæst erholdt en tilspidset Børsteform, som jeg aldrig har truffet hos de mangfoldige Individer, jeg har seet.

Tykkelsen kun er lidt ringere end Længden; den af Facetter indtagne Deel har Nyreform. Hvad Stillingen af Øjnene angaaer, ere de meget stærkt divergerende, eller danne, idet de ved Roden støde op mod hinanden, en stump Vinkel.

Kindbakkerne (Fig. 2) ere smaa, tynde, omtrent paa Midten under en ret Vinkel indadbøjede, hornagtige i deres hele Udstrækning, i Enden kløftede i to Grene, der hver især er indskaaren eller danner to Tænder, en stor og en lille*).

Første Par Kjæber (Fig. 3) viser et temmelig stort Rodstykke (a), fra hvilket de tre Grene udgaae, og som ved en Længdefure er afdeelt i et bredere indre og et smallere ydre Stykke. Den indre Plade eller Kjæbegrenen (b) er langstrakt, noget vinkelformigt bøjet, i Enden tæt besat med Børster. Den mellemste Plade eller Palpen (c) er noget bredere end foregaaende, men ligeledes vinkelformigt bøjet, og viser, foruden mangfoldige Børster, desuden i Enden eller paa den indre Rand fem eller sex noget krogdannede Torne. Den yderste Plade eller Svøben (d) er den smalleste, og synes ikke at udgaae fra Rodstykket men fra den mellemste Plades ydre Rand; dens bageste Rand er næsten i hele Længden, den forreste kun mod Enden, forsynet med Børster.

Andet Par Kjæber (Fig. 4) har en temmelig betydelig Længde (omtrent en Syvendedeel af Totallængden), hvilket imidlertid ganske beroer paa Svøbens Længde. Den egentlige Kjæbedeel savnes, eller er kun tilstede i Rudiment som en lille, næsten umærkelig Knude (a)**); Palpen (b) er af almindelig Form, ved Roden paa den udadvendte Flade prydet

*) Afbildningen kan, ifølge Kjæbens Stilling, kun vise tre af disse Tænder.

**) Hos en voxen Hun var denne Knude uden Børster, saaledes som Afbildningen viser; hos en mindre Han derimod forsynet med tre eller fire Børster.

med en Deel Fjerbørster, i Enden væbnet med en Snees lange Børster af almindelig Beskaffenhed. Svøben (c) er meget stor, fortil bred og afrundet, bagtil smal og tilspidset; den allerstørste Deel af dens Rand er tæt omgivet af Fjerbørster; fra Enden af den bageste, smalle Deel udsendes en Mængde, meget lange, indadbøjede Haar af almindelig Form.

Første Par Kjæbefødder frembyder intet Mærkeligt (Fig. 5).

Andet Par Kjæbefødder (Fig. 6) viser ogsaa Slægtens sædvanlige Form.

De yderste Kjæbefødder ere af stærk Bygning, og indeholdes omtrent tre Gange i Totallængden*). Rodstykket (Fig. 7) udmærker sig, ligesom tildeels hos andre Crangonia, ved den fladtrykte, tilbagebøjede Hornkrog (Fig. 7 a), der udgaaer fra dets ydre Rand, og hvilken jeg troer at kunne betragte som et forandret Flagellum. Andet Led, som sædvanligt det længste, og ligeledes af den sædvanlige udhulede og Sformigt drejede Skikkelse, er langs begge Rande (især dog paa den indre) og i Enden paa den opad, eller mod Kroppen vendte, Side væbnet med mange Børster. Dette er i endnu højere Grad Tilfældet med det korte tredie Led. Fjerde Led er langstrakt-ovalt, bredt (Breden næsten halvt saa stor som Længden**), i Enden afrundet, Randene tæt besatte med korte Børster, blandt hvilke langs den indre Rand og i Enden en Mængde (over et Dusin) meget stærke Torne ere skjulte. Paa dette Leds opadvendte Flade har jeg fundet fire til fem Tværrækker af Børster, foruden adskillige mindre Grupper; den ud- eller nedadvendte Flade

---

*) Hos Hunnerne naae disse Kjæbefødders Spidse langt ud over Enden af de inderste Føleres Svøber; hos Hannerne pleje de derimod at overgaaes af de indre Føleres ydre Svøbe.

**) Dette gjælder dog kun Hunnerne (og maaskee kun de fuldvoxne); hos Hannerne er Forholdet som een til tre.

er derimod glat, med Undtagelse af en Knude, som fremtræder ved Roden tæt foran det foregaaende Led. Palpen er ganske lidt kortere end andet Led, dens Grunddeel meget længer end den indadkrummede Snært, der bestaaer af et Dusin Smaaled. Baade Grunddeel og Snært ere rigeligt forsynede med lange Fjerbørster.

Overlæben (Fig. 8 a) er stærkt fremtrædende, tyk, dannet af et Mellemstykke og to Sidestykker, der hvert forneden eller inde i Munden ender med en afrundet Flig. Mellemstykket er paa Midten forsynet med en skarpt fremtrædende Længdekjøl. Underlæben (Fig 8 b) bestaaer af to, forneden sammenvoxede, skjøndt dybtkløftede, Dele, der foroven bøje sig ud fra hinanden, og lægge sig ud over Overlæben forneden og paa Siderne. Underlæbens Halvdele vise udvendigt paa Siderne flere (tre) ophøjede, skraat ind- og nedadrettede Striber, der adskilles ved Kanaler eller Udhulinger.

Første Fodpars Længde udgjør omtrent $\frac{2}{5}$ af Totallængden. Andet og tredie Led ere sammenvoxede, saa at de kun udgjøre et Stykke, og Fodparret har altsaa kun sex bevægelige Led. Fjerde Led er kortere end Haanden, bagtil meget skraat afskaaret, fortil temmelig lige afskaaret, af tresidet, noget prismatisk Form, fra Enden af hver af de tre Rande udsendende en lille Torn eller Knude (mere eller mindre tydeligt, den yderste-øverste plejer at være den stærkeste, den nederste er tvekløftet eller udrandet). Femte Led eller Haandroden er af større Brede end Længde, i Enden væbnet med fire, mere eller mindre fremtrædende Torne (hos unge Individer tydeligere end hos ældre). Haanden er stor, tyk, opsvulmet, meget bred (hos et Individ, hvor Haandens Længde belob omtrent 5‴, udgjorde Breden ved Roden $2\frac{1}{2}$‴, i Enden 3‴). Ved Roden, eller omtrent i den halve Længde, er Haanden cylindrisk; derpaa bliver den, alt eftersom Breden udvides, fladtrykket; den skraat afskaarne

og tillige udbøjede Enderand er skarp, med svage Spor til fine Indsnit*) og med nogle smaa Haar eller Børster. Den ubevægelige Finger er noget fladtrykket, særdeles spids, skraat indad rettet. Kloen er stor (dens Længde omtrent lig med Haandens Brede i Enden), temmelig stærk, krum. Dette Fodpar har Haar i Enden af tredie og fjerde Led paa den ydre Side, samt paa Haandens ydre Rand, dog ikke i hele Længden.

Andet Fodpar (Fig. 9) har syv tydelige Led, idet andet og tredie ikke ere sammenvoxede, og stemmer næsten med første Fodpar i Længde**). Første Led udmærker sig ved sin fladtrykkede Form, og ved paa den ydre Side at være uddraget i en temmelig lang Spids, der maaskee kan betragtes som en rudimentær Svøbe (Fig. 9 a). Fjerde og femte Led ere de længste, indbyrdes lige lange, meget længere end Haanden, skjøndt ikke ganske af dennes dobbelte Længde. Haandens Palme er mere end dobbelt saa lang som Tommelen (de forholde sig omtrent som 12 til 5), hvilken atter rager lidt frem foran den ubevægelige Finger (Fig. 9*); begge ende de med nogle Torne, og have langs Siderne adskillige Børsteknipper (især Tommelen), de eneste jeg paa dette Fodpar har iagttaget.

Tredie Fodpar er af lige Længde med de to foregaaende Par, eller stundom vel endog lidt længer***), og har den for Slægten ejendommelige, tynde og spæde Form, med Undtagelse af første Led, hvis Tykkelse danner en saa meget mere paafaldende Kontrast mod den øvrige Fod. Femte Led er mere end dobbelt saa langt som sjette, og sjette er atter mere

*) Derimod har jeg aldrig fundet saadanne tydelige og spidse Tænder, som Milne-Edwards's ovenciterede Figur angiver.

**) Saaledes har jeg hos en voxen Hun fundet Forholdet; hos en yngre Han stod derimod andet Par noget tilbage for første i Længde, som Tabellen viser.

***) Udmaalingstabellen viser, at dette hos en ung Han var Tilfældet.

end dobbelt saa langt som syvende, men naaer dog ikke det Tredobbelte af dettes Længde. Endeel Børster findes paa alle dette Fodpars Led, det sidste undtaget; dog synes gamle Individer at være langt rigeligere forsynede end unge, og Børsternes Antal og Størrelse aftager fra første Led eller Grundleddet gradeviis, saa at, medens første Led overflødigt er indhyllet af Børster (hvoraf en stor Deel Fjerbørster), mangler sidste Led aldeles Børster. Antydning af et rudimentært Flagellum findes ikke hos dette Fodpar.

Fjerde Fodpar (Fig. 10) er lidt kortere end tredie, af stærk Bygning. Fjerde Led er omtrent af Længde som de tre foregaaende tilsammentagne, af noget prismatisk eller tresidet Form; femte Led kort, trindt, i Enden tykkere end ved Roden; sjette Led, stundom kortere end fjerde, stundom af lige Længde med dette*), omtrent lige tykt overalt, eller dog kun ubetydeligt aftagende mod Enden, har i Form nogen Lighed med en efter Længden gjennemskaaren Cylinder, hvis flade Side vender ud, den afrundede ind; syvende Led en hornagtig, spids, lidt fladtrykket Klo med en noget stump, sortbrun Torn i Enden. Af Haar og Børster findes mange paa alle Leddene, med Undtagelse af sidste Led; dog gjælder dette egentligen kun om den udadvendte Side, da den imod Kroppen vendte derimod næsten er aldeles glat.

Femte Fodpar er ganske lidt kortere end fjerde og ligeledes af lidt svagere Bygning**), men iøvrigt meget nær overeensstemmende med dette i Form og Forhold. Haar- og

---

*) Det indbyrdes Forhold af Leddene synes for dette Fodpar at være endeel Afvexling underkastet efter Alder, og maaskee tillige efter Kjøn (man sammenligne Udmaalingstabellen); hos Hunnerne forekommer det mig at være af stærkere Bygning end hos Hannerne.

**) Maaskee gjælder dette dog kun de voxne Hunner. Hos Hannerne har jeg fundet fjerde og femte Fodpar af lige Størrelse.

Vorstebeklædningen er noget rigeligere, og den Spids, hvori første Led er uddraget paa den ydre Side, er forholdsviis noget større og mere iøjnefaldende.

Tæt ved Roden af femte Fodpar paa dets ydre Side iagttages de smaa, kredsrunde Generationsaabninger. Hos Hannerne er desuden paa den indre Side af femte Fodpars Rod hæftet et lille, hvidt, blæredannet Redskab, hvortil hos Hunnerne intet Spor findes, og hvilket synes at afgive det sikkreste ydre Skjælnemærke mellem Kjønnene.

Brystskjoldet har mellem Fodderne Form af en ligebenet Triangel, hvis Toppunkt ligger mellem det første Fodpar og Grundfladen mellem det femte; dets Forhold synes hos begge Kjøn at være det samme. Ligeledes findes saavel hos Hanner som Hunner i Middellinien af denne Triangel, mellem de fire sidste Fodpar, fire store, stærkt sammentrykkede Torne, hvis Spids er rettet noget fremad (mest hos de foreste), og som gradeviis aftage i Størrelse fra første til sidste. Hos gamle Individer ere disse Torne mindre tydelige og skarpe end hos unge, og synes ligesom at være afslidte.

Gjællernes Antal er fem Par. Første Par er forneden meget spidst, foroven bredt og ligesom uregelmæssigt afstumpet. Andet Par er meget længer, tilspidset i begge Ender, ved Middelfuren afdeelt til det yderste af Spidserne i to lige Dele. Tredie Par viser det samme Forhold, kun at det forneden er noget mindre tilspidset end andet Par. Fjerde Par er atter forneden lidt mindre tilspidset end tredie. Femte Par er endeel kortere end de tre foregaaende Par, forneden stumpt afrundet, foroven uddraget i en fiin Spids, og ved Middelfuren deelt lige til det Yderste af denne Spids. Gjællebladene ere hos alle Parrene meget fine og derfor i stort Antal (omtrent hundrede har jeg talt i en Gjællehalvdeel).

Det indbyrdes Længdeforhold af Bagkroppens Ringe synes underkastet en ikke ubetydelig individuel Afvexling (see Udmaalingstabellen). Rygfladen af Bagkroppen er ligesom udgraveret eller regelmæssigt prydet med Ophøjninger og Fordybninger, der tydeligst og bestemtest vise sig hos unge Individer. En Længdekjøl indtager Middellinien af de fem første Ringe, hvorimod den sjette viser to parallele Kjøle, adskilte ved en bred Kanal, og omtrent samme Forhold viser ogsaa syvende Ring, kun at Kanalen er meget smallere, linieformig. Paa første Ring hæver Middelkjølen sig tydeligt til en fremadrettet Torn (ligesom en Fortsættelse af Rygskjoldets); mindre stærkt og tydeligt finder dette ogsaa Sted paa anden Ring. Bugringene vise endvidere Spor til en Længdekjøl paa hver Side, der er en aabenbar Fortsættelse af Rygskjoldets Sidekjøle, er uregelmæssigt knudret, mere eller mindre tydelig, og meddeler Bagkroppen en noget prismatisk Form. Til de omtalte Længdeophøjninger maa fremdeles lægges de granulerede Tværophøjninger, som betegne den bageste Deel af de fem første Ringe o. s. v. Alle Ringene have mere eller mindre cilierede Rande. Første Ring udvider sig kun lidt paa Siderne, og har det nederste-bageste Hjørne lidt afrundet eller stumpt. Hos de fem følgende Ringe derimod er det samme Hjørne=udtraget i en lille, spids Torn, hvilken dog hos gamle Individer tildeels næsten forsvinder (paa anden og tredie Ring), tildeels bliver uforholdsmæssigt lille (paa de følgende Ringe). Iøvrigt er alle Ringenes nederste Rand ikke udbuet men næsten lige afskaaren. Anden Ring udvider sig meget forneden, og bedækker endeel af første og tredie Rings Sider. Tredie Ring er derimod paa Siderne meget smallere end i Midten. Paa Bugfladen af hver Ring hos Hunnerne er i Middellinien mellem Svømmefødderne anbragt en sammentrykket Torn, som er rettet fremad og lidt ned, undtagen paa sjette Ring; her er

den næmlig anbragt paa Ringens bageste Rand, og rettet tilbage. Hos Hannerne mangler Tornen paa første Ring, hvilket altsaa afgiver et andet, meget sikkert Skjælnemærke mellem Kjønnene; hvorved dog maa mærkes, at ligesom alle Torne hos ældre Individer synes at blive mindre tydelige, saaledes forsvinde hos gamle Hunner Tornene paa de to eller tre første Bugringes Underflade næsten ganske.

Første Par Buglemmer vise hos den voxne Hun (Fig. 11) følgende Forhold: Længden udgjør omtrent ¼ af Totallængden; den toleddede Grunddeel er noget kortere end den ydre Svømmeplade, hvis Form er meget langstrakt oval, tilspidset i Enden; den indre Svømmeplade er kun halvt saa lang som den ydre, af en temmelig bred, oval eller rettere elliptisk Form, Randene tæt omgivne af lange, guulglindsende Haar; ogsaa Grunddelens andet Led er bedækket med en stor Mængde lignende Haar, dog tildeels kortere; den ydre Svømmeplade er derimod væbnet langs Randene med Fjerborster af middelmaadig Længde. Hos en yngre Han*) var Størrelsen af dette Fodpar forholdsviis endeel ringere, Formen mere smal (Fig. 11 *) og især den indre Svømmeplade (11 *c) saavel mindre (dens Længde indeholdes tre Gange i Længden af den ydre Svømmeplade), som ogsaa af en ganske anden Form, næmlig smal, Sformigt bøjet, og kun væbnet med enkelte, stive Børster af middelmaadig Længde. Denne Forskjæl synes imidlertid ikke alene at kunne tillægges Kjønnet, men meget mere Alderen; thi hos en endnu lidt yngre Hun (af 2″ Længde) var Formen endnu mere smal (Fig. 11 **), den indre Svømmeplade lige saa lille og baandformig; kun viste denne sidste sig deri afvigende, at den var lige (istedetfor Sformigt bøjet) og

*) Jeg har ikke seet nogen Han af fuldt 2½″ Længde.

ganske blottet for Børster, paa to eller tre overmaade smaa nær, hvilke vare anbragte i Enden.

Andet Par Svømmefødder hos Hunnerne (Fig. 12) er omtrent af samme Størrelse som første, eller kun lidt længer, og adskiller sig fornæmmeligen blot derved fra dette, at der til den indre Svømmeplade (c) kommer et langstrakt, smalt, i Enden afrundet Led (d), hvilket er analogt med Hippolyternes krogbærende Vedhæng, men her er udrustet med meget lange Haar omkring hele Randen istedetfor med Kroge. Den unge Hun viser blot den Forskjæl, at dette Redskab er forsynet med færre og meget kortere Haar. Hos Hannen (Fig. 12*) er Formen lidt forandret: den indre Svømmeplade (c) er meget lille, væbnet med stærke men korte Børster; selve Vedhænget (d) udvider sig ved Roden pladeformigt paa den ydre Side, og er ligeledes væbnet med meget stærke Børster af middelmaadig Længde i betydeligt Antal, især paa den indre Side.

De tre følgende Par Svømmefødder ere hos Hunnerne ganske som andet Par, kun at de gradeviis aftage i Størrelse. Hos Hannerne blive disse Par aldeles lige med Hunnernes, og det er altsaa kun de to første Par, der kunne tjene til Kjønnenes Adskillelse.

Det sjette Par Buglemmer eller de yderste Halevedhæng (af lige Længde med det mellemste Halevedhæng) ere i Hovedsagen af samme Beskaffenhed som hos Hippolyterne, hvorimod man, ved at gaae i det Enkelte, vel kan opdage nogle smaa Afvigelser: Svømmepladernes Længdekjøle naae næmlig lige til Randen af Pladerne; paa den indre Plade udgaaer fra Længdekjelen, noget for Midten af dens Længde, en tydelig, skraa Tværkjøl o. s. v.

Syvende Bugring (eller mellemste Halevedhæng) er langstrakt, smal (den største Brede indeholdes omtrent tre Gange i Længden), bagtil noget smallere, den bageste Rand

vinkelformigt udbøjet, og i Midten uddraget i en stærk Pig. Rygfladens Længdeskjøle ere i den sidste Halvdeel væbnede med tre Par Torne; Siderandene forsynede med Fjerbørster.

Cr. Boreas er et af de mest udbredte nordiske Kræbsdyr, da den forekommer fra den norske Kyst indtil Kamtschatka. Selv har jeg ikke fanget den sydligere end i Lofoden og ved Bodø, men det er ikke utroligt, at den naaer endeel sydligere. Af Bønder i Egnen af Tromsø har jeg hørt den benævnes Vejbug eller Vegbug (Blodbug?). I Belsund paa Spitsbergen var denne Art saa hyppig (Juli og August 1838), at man under vort Ophold der begyndte at benytte den som Næringsmiddel; dog fandt den, paa Grund af en særegen stram Smag, ikke Bifald.

Cr. Boreas plages meget af et Slags Igle, hvis Æg (af kredsrund, paa den tilhæftede Side flad, paa den frie konvex Form) stundom i overordentlig Mængde bedække dens Bugflade.

Crangon nanus *Kr.*

(Tab. IV. fig. 15—28).

Af denne, den mindste bekjendte Art blandt Krangonerne, har jeg fundet nogle Individer i det sydligste Kattegat (udfor Hornbek, paa èn halv Snees Favnes Dybde og paa Leerbund). Hunnerne bare alle temmelig stærkt udviklede Æg under Bugen i Juni Maaned.

Farven er rødligt-graa.

Formen temmelig fladtrykket og noget plump, især hos Hunnerne. Længden synes aldrig at overstige 8'''.

Rygskjoldet (Fig. 15), hvis Længde næsten indeholdes fire Gange i Totallængden, er forsynet med et lille, fladtrykket, i Enden afrundet Pandehorn (a), og med to Par Torne paa den forreste Rand; det ene Par (bb), som er meget lille, udgaaer fra den yderste Øjenvinkel; det andet, meget store og

stærke Par (cc), som fremgaaer fra forreste Rands Forening med Siderandene, naaer frem foran Spidsen af Pandehornet. Bag Pandehornet iagttages paa Rygskjoldets Middellinie to isolerede Torne (derimod ingen Kjøl), af hvilke den forreste er større end den bageste. En Kjøl strækker sig paa hver Side af Rygskjoldet i skraa Retning (divergerende fortil), og taber sig i den ovenomtalte stærke Torn, som udgaaer fra Rygskjoldets nederste-forreste Hjørner.

Øjenstilkene ere korte (skjøndt Øjet rager endeel frem foran Pandehornet) men meget tykke, saa at Øjet faaer et næsten kugledannet Udseende. Med Hensyn til Retning ere Øjnene temmelig stærkt divergerende.

De inderste Følere (Fig. 16 viser den højre fra Undersiden) indeholdes omtrent fem Gange i Totallængden (hos Hunnerne), og ere af den sædvanlige plumpe eller usiirlige Form. Skaftet (a) er kortere end Svøberne, og udgjør omtrent $\frac{2}{5}$ af Følernes Længde; dets Grundled er ganske ubetydeligt længer end de to følgende Led tilsammentagne, og andet Led er omtrent dobbelt saa langt som tredie. Grundleddets Vedhæng (b) er ubetydeligt kortere end Grundleddet, og har Form af en lidt uregelmæssig, noget skraatstillet Fiirkant med overvejende Brededimension; dens Underflade er forsynet med endeel Fjerbørster, af hvilke een Tværrække især er iøjnefaldende. Den indre Svøbe (c) er lidt længer end den ydre, børstedannet, bestaaende (hos det undersøgte Individ) af ni Led; første Led indtager næsten Halvdelen af Svøbens Længde, og er paa begge Sider forsynet med en Mængde Fjerbørster, hvilke dog paa den indre Side ere meget længer end paa den ydre; de følgende Led ere næsten ganske blottede for Børster; hos alle overgaaer Længden flere Gange Breden. Den ydre Svøbe (d) er niledbet, plump, noget kølledannet eller tyndest ved Roden, og

ender afstumpet; første Led udgjør lidt mindre end $\frac{1}{3}$, men mere end $\frac{1}{4}$ af Svobens Længde; de fire eller fem sidste Led ere paa Underfladen forsynede med endeel grove Børster af Baandform (noget flade og imod Enden slet ikke tilspidsede). Hos Hannerne indeholdes disse Folere ikke fulde fire Gange i Totallængden; Skaftets andet og tredie Led har jeg fundet omtrent lige lange, eller det sidste dog ikke meget kortere end det første; den indre Svøbe er lidt kortere end den ydre, bestaaer af tolv Led, blandt hvilke det første Led vel er meget længer end de følgende, men dog neppe udgjør $\frac{1}{3}$ af Svobens Længde; i den ydre Svøbe, der ikke er kølledannet, men cylindrisk, i Enden ubetydeligt tilspidset, har jeg talt tyve Led, omtrent af lige indbyrdes Størrelse.

De yderste Føleres Svøbe synes hos Hunnerne at udgjøre omtrent $\frac{3}{4}$ af Totallængden; hos Hannerne er den næsten lige med Totallængden, Skaftet kun lidt mere end $\frac{1}{3}$ af Totallængden. Skaftets sidste Led er temmelig langt, da det indtager $\frac{2}{3}$ af Skaftets Længde Det bladdannede Vedhæng (Fig. 17) er af lige Længde med Skaftet, temmelig bredt mod Roden (dets største Brede indeholdes omtrent $2\frac{1}{2}$ Gange i dets Længde), smalt tilløbende udefter, afskaaret meget skraat i Enden og under en skarp Vinkel med den indre Rand, i Enden af den ydre Rand væbnet med en tynd, meget spids og temmelig lang Torn, som naaer noget frem foran den inderste-forreste Vinkel. Hos Hannerne synes alle Dele af disse Folere at være længere; det bladdannede Vedhæng har en lidt mere langstrakt Form, da dets Brede indeholdes omtrent tre Gange i Længden; ogsaa er dets Endetorn mere fremragende.

Kindbakkerne ere omtrent af sædvanlig Form og Størrelsesforhold. Dog fortjener det at bemærkes, at Spidsen, der som sædvanligt er kløftet i Enden, viser sex Tandknuder, tre paa hver Green (Fig. 18 viser Spidsen temmelig stærkt

forstørret, seet fra den indvendige Side); den nederste Tand er paa hver Green den største.

Første Par Kjæber synes ene i den Henseende at afvige fra den sædvanlige Form, at den yderste Green eller Svøben er meget tydeligt kløftet eller indskaaren i Enden, og kun væbnet med en eneste, lidt saugtagget Børste (Fig. 19). Paa den mellemste Plade har jeg foruden Børsterne iagttaget sex meget stærke Torne.

Andet Par Kjæber bestaaer næsten ene af Svøben (Fig. 20), da de andre Dele ere aldeles rudimentære. Svøbens Form er betegnende for denne Art, da den er ret siirligt langstrakt-oval eller elliptisk, omtrent lige bred foroven og forneden; paa sidste Sted er den væbnet med en halv Snees meget lange Børster (omtrent af Svøbens Længde) af sædvanlig Form; de øvrige korte Børster, som omgive den bageste, øverste og forreste Rand, ere Fjerbørster. Den rudimentære Kjæbeplade (a) er væbnet med to smaa Børster og Palpen (b) med een.

Første Par Kjæbefødder ere af sædvanligt Forhold og Form; kun bemærkes, at Palpens Roddeel er smal, næsten liniedannet, kun væbnet med en eneste Børste paa den ydre Rand; og at Svøbens øvre Lap er meget kort, den nedre temmelig bred, i Enden afrundet.

Andet Par Kjæbefødder frembyde ligeledes omtrent den normale Form; dog er Kjæbedelen, især dens to sidste Led, meget plump, Palpen ganske blottet for Børster paa den ydre Side og Svøben meget lille, uden rudimentær Gjælle.

Tredie Par Kjæbefødder (Fig. 21) ere af temmelig slank Bygning, overmaade stærkt forsynede med Børster, og indeholdes næsten fire Gange i Totallængden. Første Led (a) er idetmindste dobbelt saa bredt som langt, paa begge Sider indskaaret, paa den indre Side forsynet med fem eller sex smaa

Børster. Andet Led (b), fra hvilket Palpen udgaaer, er, skjøndt kort, dog dobbelt saa langt som første, paa den indre Side udvidet og tæt besat med stærke Børster*). Tredie Led (c), der udgjør omtrent $\frac{2}{5}$ af Kjæbefoddernes Længde, er endnu stærkere Sformigt krummet end sædvanligt, paa begge Sider børsteklædt, dog stærkest paa den indre; fra Enden mod den ydre Side udsender det en halv Snees meget lange Fjerbørster; fjerde Led (d) halvt saa langt som tredie, liniedannet, paa begge Sider børsteforsynet; blandt den indre Sides Børster findes adskillige Saugbørster. Femte Led (e) er noget længer end fjerde, lidt tilspidset eller smallere mod Enden, hvor det ved en Tværstribe synes at være deelt, eller at bære et lille, rudimentært sjette Led (f og Fig. 21 x); dette rudimentære Led har ikke blot Børster i Enden, men omgives tillige af en tæt Krands af lange Børster. Palpen (g) er lidt længer end fjerde Led, og udgjør omtrent Halvdelen af Kjæbefoddernes Længde; iøvrigt er dens Beskaffenhed den sædvanlige.

Første Fodpar (Fig. 22) indeholdes noget mindre end tre Gange i Totallængden, og er altsaa omtrent af almindelig Længde. De tre første Led ere som sædvanligt meget korte; men de ere tillige tydeligt adskilte og det andet usædvanligt tyndt; alle ere de væbnede med adskillige Børster, andet Led paa den indre Side, tredie Led især paa den ydre; disse to sidste Led ere i Enden skraat afskaarne i Retningen udad og bag; fjerde Led er meget langt, omtrent af lige Længde med sjette Led eller Haanden, temmelig bredt, langs begge Sider forsynet med mange, lange Fjerbørster, og udmærker sig desuden ved en stærk Torn i Enden af den ydre Rand, hvilken ved et temmelig ovalt Udsnit adskilles fra Enderanden.

*) Dette Led er maaskee ikke i Virkelighed adskilt fra følgende.

Femte Led er af en særegen afrundet Form, paa den indre Side uddraget i en lille Forlængelse, som er væbnet med et Par smaa Saugborster. Haanden omtrent af sædvanlig Form, dog i Enden meget skraat afskaaren, og paa den indre Side væbnet med en ligesom dobbelt eller kløftet Torn; ved Roden af den indre Rand ere, ligesom paa foregaaende Led, nogle meget smaa og lidt krumme, kun paa den ene Side med Tænder væbnede Saugbørster anbragte (Fig. 22 x); Haandens skraat afskaarne Enderand har en Snees smaa, stive Børster; ogsaa Kloens indre Rand bærer Børster, dog overmaade smaa.

Andet Fodpar (Fig. 23) indeholdes omtrent $4\frac{1}{2}$ Gange i Totallængden, er altsaa betydeligt kortere end første, af middelmaadigt stærk Bygning, og væbnet med en langfingret Sax; Leddenes indbyrdes Længdeforhold er omtrent: $2 + 2 + 3\frac{1}{2} + 5 + 2\frac{1}{2} + 2\frac{1}{2} + 2$. Fjerde Led er altsaa af Længde som Haandrod og Haand eller Sax tilsammentagne, og disse ere indbyrdes af lige Længde: Forhold, som ikke ere sædvanlige hos Krangonerne; ogsaa er Palmen eller Haandfladen af ualmindelig Korthed, da den kun omtrent udgjør $\frac{1}{4}$ af Fingrenes Længde; disse ere tynde, temmelig lige, i Enden ligesom forsynede med en Klo (5* a og b), hvilken hos den ubevægelige Finger (a) er bøjet lidt indad. Endeligen udmærker dette Fodpar sig ved en meget rigelig Haarbedækning, som endog strækker sig lige til Spidsen af Fingrene; Børsterne paa Fodens ydre Side ere for største Delen Fjerbørster, de paa den indre derimod almindelige, dog blandede med endeel Saugbørster.

Tredie Fodpar udgjør lidt mindre end $\frac{1}{3}$ af Totallængden, er altsaa betydeligt længer end andet Par og af lige Længde med første, men af den sædvanlige, meget tynde og børsteformigt tilspidsede Form. Leddenes indbyrdes Længdeforhold er omtrent: $2 + 2 + 5 + 6 + 9 + 3 + 2$. Hvad der

altsaa synes at udmærke dette Fodpar, er den betydelige Længde af femte Led, hvilket udgjør ⅛ af Fodparrets Længde, og er tre Gange saalangt som sjette Led. Første og andet Led ere forsynede med adskillige, temmelig lange Fjerbørster; ogsaa paa tredie og fjerde Led iagttages nogle Børster, hvorimod femte og sjette Led ere næsten aldeles blottede derfor; syvende Led viser det usædvanlige Forhold, at det bærer en lille Dusk Børster i Enden (Fig. 24).

Fjerde Fodpar er noget længer end tredie, og udgjør omtrent ⅔ af Totallængden; dets Bygning er (Fig. 25) tynd og svag, og udmærker sig desuden ved et usædvanligt Forhold af flere af Leddene: sjette Led er næmlig lidt længer end fjerde Led, og altsaa det længste; og den tynde, lidt krummede Klo, eller syvende Led, er længer end femte Led. De tre første Led ere forsynede med Børster, tildeels Fjerbørster; fjerde Led har Børster paa den første Halvdeel af den indre Rand, og sjette Led bærer nogle Børster langs den ydre Rand.

Femte Fodpar er ganske ubetydeligt længer end fjerde, og Længdeforholdet af sjette og syvende Led tiltager lidt. Iøvrigt stemmer det meget nøje i Form og Beskaffenhed med fjerde Fodpar.

Brystskjoldet fremstiller hos begge Kjøn en med Spidsen fremadrettet Triangel; hos Hannerne ere, mellem de fire sidste Fodpar, anbragte fire meget store, stærkt sammentrykkede, med Spidsen fremadrettede Torne; hos Hunnerne forsvinde de tre bageste Torne, og altsaa bliver kun een, meget stor og spids, tilbage. Kjønnene adskilles med megen Lethed ved dette Skjælnemærke.

Gjællernes Antal er fem Par, som gradeviis tiltage i Størrelse fra den forreste til den bageste, og som alle ere tilspidsede i begge Ender.

Bagkroppens tre første Ringe tiltage gradeviis i Længde; den fjerde er af lige Længde med tredie; den femte lidt

kortere, sjette dobbelt saa lang som femte. Disse Ringes Rygflade viser ingen Spor til Skulptur eller Længdekjøle; paa Siderne er de afskaarne eller fladt afrundede, den anden uden betydelig Udvidelse; Bugfladens Middellinie savner aldeles Torne.

Første Par Buglemmer hos Hunnerne (Fig. 26 A) indeholdes omtrent 5½ Gange i Totallængden. Grunddelen (a), hvis første Led her næste forsvinder, eller dog er meget lille, har omtrent lige Længde med den ydre Svømmeplade (b), der er af en temmelig langstrakt og smal, mod Enden tilspidset Form; den indre Svømmeplade (c) er ikke blot kortere end den ydre (de forholde sig til hinanden omtrent som 5 til 7), men ogsaa meget tyndere, liniedannet, i Enden afrundet. Hos Hannen (Fig 26, B) adskiller dette Fodpar sig derved, at Grunddelen er mere tyk, opsvulmet, noget kolledannet, ganske lidt kortere end den ydre Svømmeplade (b), men især ved Beskaffenheden af indre Svømmeplade (c), der næsten er rudimentær (dens Længde forholder sig til Længden af den ydre Svømmeplade omtrent som 2 til 7), noget krummet, kun svagt forsynet med Børster.

Andet Par Svømmefødder hos Hunnen er kun deri forskjælligt fra første, at den indre Svømmeplade antager omtrent samme Form som den ydre, eller bliver langstrakt-oval, i Enden spidsere. Hannens andet Par er deri forskjælligt fra første, at den indre Svømmeplade (Fig. 27) bliver større (den forholder sig til den ydre omtrent som 5 til 7), af en lige, liniedannet Form, og synes at dele sig i to Led*), af hvilke det første (a) er meget kort, og kun omtrent udgjør ¼ af det sidstes (b) Længde; dette sidste er mod Enden, især paa den indre Side, væbnet med en Mængde middelmaadigt lange, næsten torneagtige Børster.

*) Hos Hunnen er denne Plade maaskee ogsaa toleddet, dog saa utydeligt, at jeg ikke med Sikkerhed tør paastaae det.

De tre følgende Par Svømmefødder aftage hos begge Kjøn gradeviis i Størrelse, og hos det femte Par bliver den indre Svømmeplade rudimentær (den forholder sig til den ydre omtrent som 1 til 5). Hos Hannen lider den indre Svømmeplade allerede hos de to foregaaende Par en stærk Formindskelse, da den hos tredie Par forholder sig til den ydre som 3 til 7 og hos fjerde som 2½ til 7.

Det mellemste Halevedhæng (Fig. 28) indeholdes lidt mere end fem Gange i Totallængden, og er lidt kortere end de ydre Halevedhæng (eller nøjagtigere end deres indre Plade). Formen er langstrakt, smal, mod Enden tilspidset; dets Brede ved Roden udgjør omtrent ¼ af dets Længde; ved Enden derimod næppe $\frac{1}{12}$ af Længden; Midten af dets bageste Rand (Fig. 28* A) er uddragen til en Spids, som er tæt omgivet af et Par meget smaa Torne (yderst) og af tre Par Børster, der aftage i Længde indefter.

De yderste Halevedhængs to Svømmeplader ere noget forskjællige i Form og Størrelse; den inderste (b) er længer end den yderste og end det mellemste Halevedhæng, af smal, noget tilspidset Form; den yderste kortere (c) er tillige bredere, i Enden afskaaren (lidt skraat indefter).

Crangon vulgaris *Fabr.*

(Tab. IV. fig. 29—33).

Schonevelde, pag. 72: Squilla altera.
Zool. dan. Fasc. IIIius pag. 57 tab. 114. fig. 4—10.

Denne i Østersøen, Kattegattet og Nordsøen, eller med andre Ord i alle vore Have, forekommende Art, er ikke optaget i Müllers Prodromus. Imidlertid træffes den jævnligt mellem vore almindelige Rejer, og er bekjendt under Navnet Hestereje*), men benyttes ikke som Næringsmid-

*) Ved Vedbæk har jeg hørt Fiskerne kalde den Stäk.

del*). I Holsteen derimod, hvor Benævnelsen Porren tillægges den, og hvor den i stor Mængde fanges paa Vestkysten i de smalle Vandløb, som gjennemskjære de saakaldte Watten, er den, efter Fortjeneste, et meget yndet Næringsmiddel**). Denne saa ofte beskrevne og afbildede Art vilde man maaskee mene, med Føje her kunde forbigaaes; men, da man imidlertid endnu ikke besidder nogen Beskrivelse af den, som er saa nøjagtig og rigtig, at den kunde benyttes til Sammenligning med nærstaaende Arter, holder jeg det ikke for overflødigt, noget nærmere, dog korteligen, at omhandle den.

Pandehornet meget lille (det indeholdes ni Gange i Rygskjoldets Længde), i Enden afrundet, nedenunder forsynet med en Kjøl, paa Siderne børstevæbnet.

De inderste Føleres Længde udgjør hos begge Kjøn omtrent ¼ af Totallængden (hos Hunnerne maaskee ganske ubetydeligt mindre, hos Hannerne overmaade lidt mere). Skaftet er hos Hunnerne endeel kortere end den indre Svøbe og ganske lidt længer end den ydre; hos Hannerne er det ogsaa kortere end den ydre Svøbe, skjøndt kun meget lidt***). I den indre, børstedannede Svøbe, som i ⅔ af Længden (fra Roden regnet) er rigeligt udrustet med Fjerbørster, tælles henimod 20 Led, af hvilke det første udgjør omtrent ⅓ af Svøbens Længde. I den ydre, cylindriske, i Enden tilspidsede, temme-

*) Man udskyder den hos os næsten med saa stor Forsigtighed blandt Rejerne, som om den kunde være giftig. Rimeligviis er det dens sjældnere Forekommen og dens uanselige graa Farve, hvilken den ved Kogningen for en Deel beholder, der have vakt Modbydelighed for den. Indrømmes maa imidlertid, at den ikke er ganske saa velsmagende som vore almindelige Rejer.

**) Schonevelde omtaler den som forekommende i saa stor Mængde, at den benyttedes til at føde Sviin og Ænder med. I Ditmarsken havde den dengang Navnet Krout.

***) Milne-Edwards's Angivelse om Svøbernes Længde er urigtig.

lig plumpe Svøbe (den synes at være lidt plumpere og tykkere hos Hannen end hos Hunnen) har jeg talt 25 til 27 Led (det første Tal hos Hannen, det andet hos en omtrent dobbelt saa stor Hun). Grundleddets ydre Vedhæng (Fig. 29) er af noget langstrakt og tilspidset Form, og har omtrent dobbelt saa stor Længde som Brede.

De yderste Følere ere omtrent af sædvanlig Form og Beskaffenhed; det bladdannede Vedhæng er ikke dobbelt saa langt som de indre Føleres Skaft*). Iøvrigt iagttages de sædvanlige Forskjelligheder mellem Kjønnene: alle Dele synes forholdsviis at være lidt længere hos Hannerne, Svøben endog meget længer, det bladdannede Vedhæng smallere, dets Endetorn større o. s. v.

Øjenstilkenes Længde forholder sig til Tykkelsen omtrent som 3 til 2.

Kindbakkerne ere af temmelig stærk Bygning, i Enden deelte i fire Tænder, af hvilke dog een er rudimentær eller noget utydelig (Fig. 30).

Første Par Kjæbers inderste Plade er meget lille, den mellemste meget bred i Enden, den yderste ikke kløftet.

Andet Par Kjæbers Svøbe er temmelig bred, i begge Ender afrundet, uden lange, enkelte Børster udgaaende fra den nederste Rand; Palpen er maaskee lidt mindre rudimentær end sædvanligt.

Første og andet Par Kjæbefødder give ikke Anledning til nogen Bemærkning.

Tredie Par Kjæbefødder er maaskee i endnu højere Grad haar- og børsterigt hos denne, end hos nogen anden, til Krangonstammen henhørende, Art; sidste Led danner en fuld-

*) Cfr. Milne-Edwards II, 311, hvor dette Forhold angives noget unøjagtigt.

kommen Strigle, hvis Børster for en stor Deel ere anbragte i Knipper, der ere rettede lige ud mod Siderne.

Første Fodpar er omtrent af sædvanlig Form og Forhold; ligesom hos Cr. nanus findes en Torn i Enden af fjerde Leds ydre Rand (dog mindre end hos denne Art) og Saugbørster paa den indre Rand af femte Led og ligeledes paa Haanden ved Roden. Men desuden er den indre Rand af fjerde Led væbnet med en Torn et Stykke fra Roden. Hos Hunnerne har jeg fundet Haandens skraatafskaarne Enderand sort, hos Hannerne derimod ikke udmærket fra Fodens øvrige Farve. Dersom dette Forhold er konstant, hvad jeg ikke sikkert tør paastaae, giver det et særdeles iøjnefaldende Skjælnemærke mellem Kjønnene.

Andet Fodpars Haand (Fig. 31) udmærker sig ved Fingrenes Korthed, da disse kun udgjøre $\frac{1}{6}$ af Haandens Længde, eller forholde sig til Haandfladen som 1 til 5; de ere iøvrigt forholdsviis af plump Form (medens Fodparret i det Hele taget er af spæd Bygning) og rigeligt forsynede med grove Børster.

Tredie Fodpar har omtrent lige Længde med første, og er altsaa lidt længer end andet. Form og Forhold iøvrigt omtrent det sædvanlige.

Det triangulære Brystskjold er hos Hunnerne kun væbnet med een, temmelig stor, meget spids, fremadrettet Torn, anbragt mellem Fødderne af andet Par. Hos Hannerne danne derimod fire Torne en Længderække langs Midten af Brystskjoldet, een mellem hvert af de fire sidste Fodpar. Herved adskilles altsaa Kjønnene med Lethed fra hinanden*).

Gjællernes Antal er fem Par; Formen langstrakt, i begge Ender noget tilspidset.

*) Milne-Edwards's Angivelse over dette Forhold er urigtig, eller i det Mindste ufuldstændig.

Første Par Bugfødder hos Hunnen indeholdes omtrent fire Gange i Totallængden; den ydre Svømmeplade, der omtrent har den toleddede Grunddeels dobbelte Længde, er ikke pladedannet, men snarere syl- eller dolkdannet (ɔ: af tynd, trind, tilspidset Form); den indre Svømmeplade, som ogsaa overgaaer Grunddelen i Længde, skjøndt ikke betydeligt, er eenleddet, tynd, liniedannet, væbnet med lange og tykke Børster (tildeels Fjerbørster), i Enden afrundet. Hos Hannerne adskiller dette Fodpar sig vel tildeels ved en større Brede af Grunddelen, men især ved den rudimentære Tilstand af den indre Svømmeplade, hvilken er halvt saa lang som Grunddelen, indeholdes fem Gange i den ydre Svømmeplades Længde, og synes at bestaae af to Led (det første meget kort). Formen er langstrakt, mod Enden smallere og lidt tilspidset; Børsterne ere meget korte, og gaae langs den indre Side over til at blive krumme Torne eller Kroge (Fig. 32).

De følgende Par Buglemmer vise større indbyrdes Overeensstemmelse hos Kjønnene, idet den indre Svømmeplade baade hos Hanner og Hunner er af ringe Størrelse, toleddet eller bestaaende af en Grunddeel, fra hvilken udgaaer en tilspidset, af flere Smaaled eller Ringe sammensat, og med Fjerbørster forsynet, Aare. Men i den Henseende afvige Kjønnene, at medens hos Hunnen andet Par Svømmefødder er mindre end første, tredie mindre end andet o. s. v.: er derimod hos Hannen andet og tredie Par større end første; hvorimod fjerde og femte Par igjen aftage.

Det mellemste Halevedhæng (Fig. 33) indeholdes lidt mere end fem Gange i Totallængden, er af den sædvanlige, ved Roden bredere, mod Enden smallere og i en Endespids uddragne Form, paa Siderne væbnet med to Par stærke Torne og desuden forsynet med Fjerbørster; i Enden paa Siderne af Endespidsen ogsaa væbnet med idetmindste to Par stærke Børster.

De yderste Halevedhæng ere længere end det mellemste, Endepladerne af den sædvanlige, langstrakt ovale Form, den ydre paa den ydre Side væbnet med en Torn.

Med Hensyn til denne Arts geografiske Udbredelse kan mærkes, at jeg har truffet den paa den norske Vestkyst indtil Trondhjemsfjorden, og at jeg har seet Individer fra Island.

Sabinea (Crangon) septemcarinata *Sab.*

(Tab. IV. fig. 34—40 et Tab. V, fig. 41—44).

Sabine: App. to the Voy. of Capt. Parry pag. 58 tab. II fig. 11—13: Cr. septemcarinatus*).

Owen: App. to the Voy. of Capt. Ross, pag. 82: Sabinea septemcarinata.

Milne-Edwards: Hist. des Crustacés, II, 343: Crangon septemcarinatus.

Sabinea septemcarinata er meget hyppig ved Spitsbergen, næsten lige saa hyppig som Cr. Boreas, men synes at opholde sig paa noget større Dybde. Jeg har fundet Maven af Phoca barbata ganske fyldt med dette Kræbsdyr. I det nordligste Norge (Finmarken og Nordlandene) har jeg fanget smaa Individer af denne Art, dog sjældent; ogsaa ved Island forekommer den. Derimod har jeg endnu ikke seet Individer fra det grønlandske Hav, skjøndt den naturligviis ikke kan savnes der**).

*) Paa en vis Maade kan denne Art siges, at have været bekjendt længe før det ovenciterede Appendix til Parry's Reise udkom (1824). Der findes nemlig et Exemplar af den opstillet i det forrige Naturhistoriske Selskabs Samling, som opbevares i det kongelige zoologiske Museum. Men dette har henstaaet upaaagtet i omtrent et halvt Aarhundrede.

**) I Anledning af en Yttring om Sabinea septemcarinata, fremsat i min Afhandling om Grønlands Amfipoder, Side 86 og 87, og som tildeels er berigtiget i Naturhistorisk Tidsskrift II, 252—253; kan jeg nu yderligere tilføje: 1) at de af mig tidligere undersøgte Individer ere bestemt forskjellige fra Sabine's og Owens, saavelsom fra den her beskrevne Sab. septemcarinata; 2) og

Blandt 40 undersøgte Individer fandtes 26 at være Hunner og 14 Hanner. Hunnerne vare i Regelen meget større end Hannerne (hvilket ogsaa, efter min Erfaring, er Tilfældet med Cr. Boreas). Den største Hun, jeg har udmaalt, havde en Længde af 3″, den største Han kun af 2″*). Formen er hos Hannerne og de yngre Hunner temmelig slank og let, men bliver hos de større, især ægbærende, Hunner noget plump. Farven er skidentgraa i det Nødlige.

Rygskjoldet, hvis Længde ikke udgjør synderligt mere end ¼ af Totallængden, er forsynet med syv Længdekjøle (een Middelkjøl og tre Par Sidekjøle), hvilke give det et kantet Udseende. Middelkjølen er almindeligen væbnet med sex Tænder, af hvilke de to midterste ere de største, de forreste og bageste meget smaa; foran den første Tand fortsætter Kjølen sig som en lidt ophøjet, af to tydelige Furer eller Kanaler indsluttet, Linie til Enden af Pandehornet. Sidekjølene ere buede, og konvergere fortil; de tre paa hver Side anbragte ere hinanden meget nærmere indbyrdes end den øverste af dem er Middelkjølen; alle ere de væbnede med en Mængde smaa, fremadrettede Saugtænder; Tændernes Antal staaer maaskee i Forhold til Alderen, idetmindste har jeg hos vorne Individer talt flere end hos unge. Den øverste Sidekjøl krummer sig op mod Pandehornets yderste Rande, og gaaer over i disse, medens derimod de to nederste Par ende med en stor, ud over Rygskjoldets forreste Rand fremtrædende Torn; hos en stor Hun har jeg fundet femten Tænder paa hver af de øverste Sidekjøle og sytten paa de øvrige.

---

at jeg, da hverken nogen lignende Crangon senere er nedsendt fra Grønland, eller af mig selv truffet i Norden, maa antage den mig for disse opgivne Lokalitet for urigtig (maaskee hidrøre de endog fra Middelhavet; dog herover er jeg ikke istand til at angive noget bestemt).

*) Denne Art synes altsaa ikke at naae saa betydelig en Størrelse som Cr. Boreas.

Pandehornet er meget kort men bredt, fladtrykket, Enden stumpt afrundet og næsten lige saa bredt som ved Roden. Naar Øjnene ere i deres naturlige Stilling, det vil sige rettede udad, naaer Pandehornets forreste Rand omtrent ligesaa langt frem som Øjnene; naar derimod disse rettes frem, rage de lidt ud over Pandehornet. Pandehornet er i Enden væbnet med endeel grove, frem- og udadrettede Børster; underneden træder Middellinien frem, dog kun ubetydeligt.

Øjenstilkene ere meget korte, og Øjnene derfor næsten kugledannede, af ligesaa stor Brede som Længde; den af Facetter indtagne Deel er nyredannet, da dens Rand foroven bøjer sig lidt ind.

De indre Følere vise vel, i Almindelighed talt, megen Lighed i Bygning med samme Dele hos Cr. Boreas, men de ere imidlertid længere (hos Hunnerne indeholdes de lidt mere end 4½ Gange i Totallængden, hos Hannerne omtrent 2½ Gange), og frembyde tildeels et noget forandret Længdeforhold af Delene. Skaftet er hos begge Kjøn kortere end baade ydre og indre Svøbe; dets første Led meget længer end begge de følgende tilsammentagne; andet Led har jeg hos Hunnen fundet lidt længer end tredie, hos Hannen var Forholdet derimod omvendt. Grundleddets ydre Vedhæng er vel bredt og pladedannet, dog af omtrent ½ Gang saa stor Længde som Brede, og i Enden meget tydeligt uddraget i en Torn; hos Hannerne er det forholdsviis meget mindre, men tillige meget spidsere eller med større Torn end hos Hunnerne; hos begge Kjøn er det langs Randene rigeligt forsynet med Børster, for største Delen Fjerbørster, hvilket ogsaa er Tilfældet med Skaftets Led, især paa den indre Side. Den indre Svøbe er ikke blot længer end Skaftet, men ogsaa længer end den ydre Svøbe (hos Hannerne endog henimod to Gange længer end Skaftet og henimod dobbelt saa lang som den ydre Svøbe), tynd og børstedannet,

ved Roden tæt omgivet paa alle Sider med en stor Mængde Fjerbørster*), i den sidste Trediedeel eller Fjerdedeel af Længden kun forsynet med nogle korte almindelige Børster i Enden af Leddene. Hos Hunnen har jeg talt 26 Led i denne Svøbe, hos Hannen 51; første Led er meget langt, og udgjør hos Hunnen endog næsten $\frac{1}{3}$ af Svøbens Længde, hos Hannen derimod ikke synderligt mere end $\frac{1}{6}$. — Den ydre Svøbe er tyk, cylindrisk, dog alleryderst i Enden lidt tilspidset; hos Hunnen har jeg fundet den bestaaende af 26 Led, hos Hannen af 34; første Led er meget langt (hos Hunnen omtrent $\frac{1}{5}$ af Svøbens Længde, hos Hannen kun $\frac{1}{8}$); de følgende særdeles korte, af meget større Brede end Længde, med Undtagelse af de to allersidste, hos hvilke Længden atter bliver overvejende.

De ydre Føleres Svøbe er hos Hunnerne omtrent lig med den halve Totallængde, hos Hannerne med $\frac{2}{3}$ af Totallængden. Det bladdannede Vedhæng er hos Hannen mere langstrakt og liniedannet, hos Hunnen som sædvanligt mere ovalt, dog saaledes, at Breden endnu indeholdes mere end to Gange i Længden. Den ydre Rands Torn naaer hos begge Kjøn udover Vedhængets bredtafrundede Enderand, og synes ikke hos Hannerne at være kjendeligt større end hos Hunnerne.

Kindbakken har samme tynde, krumme, i Enden lidt udvidede og gaffelagtigt kløftede Form, som hos andre Crangonia; hver af de to Grene er igjen kløftet i to Tænder (Fig. 34 a).

Første Kjæbepar (Fig. 34 b) har omtrent den normale Form; Palpen (b′) er væbnet med syv eller otte Torne, foruden en Mængde Børster. Svøben (c′) er i Enden lidt udskaaren, den indre Flig væbnet med fem Børster, af hvilke den inderste er meget længer end de andre fire.

---

*) Denne Rigdom af Fjerbørster findes kun hos Hunnen; hos Hannen indskrænke Fjerbørsterne sig til første Led, og ere selv der meget mindre talrige end hos Hunnerne.

Andet Par Kjæber viiser vel omtrent samme Form som hos Cr. Boreas; dog er den egentlige Kjæbedeel meget mindre rudimentær, og væbnet med over et Dusin lange Børster, og Svobens nederste Deel er meget bredere.

Første Par Kjæbeføddeer ligner samme Par hos Cr. Boreas, med Undtagelse af, at Svøben (Fig. 34 c) forneden er bred og afrundet.

Andet Par Kjæbeføddeer (Fig. 34 d) er sammensat af de sædvaolige Bestanddele, en Kjæbedeel (a'), en Palpe (b') og en Svøbe (c'), men denne sidste bærer desuden en rudimentær Gjælle (d') af en dog ikke ganske ubetydelig Størrelse og Udvikling, med Bladene fordeelte i to Rækker; seet fra den ydre Side tælles i den øvre Række fem Blade, i den nedre kun to; fra den indre Side opdages et større Antal Blade (d''), i alt tolv. Palpens Roddeel har paa den indre Side Børster af almindelig Form, paa den ydre Fjerbørster; Svøben, som er kortere end Roddelen, bestaaer af syv eller otte Smaaled, forsynede med Fjerbørster. Kjæbedelens to sidste Led ere meget rigeligt væbnede med stive Børster og Torne, der for største Delen have Saugform; det sidste Led bærer, foruden tre stærke og lange Torne, en halv Snees kortere, som ere ganske tæt stillede, og langs Siderne overmaade tæt besatte med meget fine, lige udadrettede Haar (x) *).

De yderste Kjæbeføddeer (Fig. 34, e) ere af temmelig let Bygning, og indeholdes omtrent fire Gange i Totallængden; deres Spids naaer almindeligen ganske lidt ud over forreste Rand af de yderste Føleres bladdannede Vedhæng.

*) Mellem Kiæbedelens Børster fandt jeg hos det undersøgte Individ hæftede mange Æg af et Snyltedyr; disse Æg (Fig. 34, g), som omtrent havde $\frac{1}{17}$''' Længde og $\frac{1}{25}$''' Brede, vare anbragte hvert paa en tynd Stilk, ved hvilken de syntes forbundne ligesom ved et Slags Artikulation.

første Led, af en uregelmæssigt firkantet Form og lidt større Brede end Længde, besidder ingen Hornkrog paa den ydre Side, men er paa den indre Side tæt besat med lange, stive Børster. Andet Led, det længste, udgjør noget mere end $\frac{1}{4}$ af Kjæbefodens Længde, er Sformigt drejet, paa den indre Side rigeligt væbnet med temmelig lange Børster af almindelig Form, paa den ydre med nogle korte almindelige Børster og adskillige Fjerbørster. Tredie Led, som er lidt kortere end fjerde, er liniedannet, dog noget indknebet ved Roden, paa den indre Side særdeles tæt besat med korte, fremadliggende almindelige Børster, paa den ydre Side med Fjerbørster. Fjerde Led er for langstrakt og smalt til at kunne kaldes ovalt, skjøndt det i begge Ender er lidt smallere end paa Midten; yderst i den forreste Ende viser det en Affats eller et lille særskilt Led, der dog kun er rudimentært; den indre Side af fjerde Led er væbnet med Børster og med mange stærke Torne, den ydre med lange Fjerbørster; det rudimentære Endeled omgives af mange Børster. Palpen, der udgaaer fra første Leds ydre Side, er omtrent af lige Længde med andet Led; dens Rodstykke eller Skaft er længer end dens Svøbe, som er deelt i omtrent et Dusin Led. Hos Hannerne er dette Fodpar af Beskaffenhed som hos Hunnerne, paa nogle Modifikationer i Børstebevæbningen nær.

Første Fodpars Længde udgjør ubetydeligt mere end $\frac{1}{3}$ af Totallængden. I Bygningen stemmer det meget nær overeens med samme Fodpar hos Cr. Boreas, kun at Haanden er mindre bred (hos et Individ, hvor Haandens Længde udgjorde $4\frac{1}{2}'''$, var Breden ved Roden $1\frac{1}{2}'''$, i Enden omtrent $2'''$). Saavel fjerde Led som Haandroden ere i Enden væbnede med Torne; imidlertid er kun een ret tydelig i Enden af fjerde Led (paa den ydre Side) og een i Enden af Haandroden (paa den nedre Side).

Andet Fodpar (Fig. 41) er særdeles lidet, da dets

Længde indeholdes otte Gange i Totallængden, og tillige af tynd og liniedannet Bygning, med Undtagelse af de to første Led, som ere temmelig plumpe og opsvulmede, men korte. Dette Fodpar bestaaer af syv tydelige Led, men mangler aldeles Sax; andet Led er noget skraat afskaaret i Enden i Retningen udad og bag, hvilket ogsaa er Tilfældet med tredie, som er næsten dobbelt saa langt; fjerde Led er det længste, og udgjør næsten $\frac{1}{3}$ af Fodparrets Længde; femte Led halvt saa langt som fjerde og endeel tyndere, i en ringe Grad kølledannet eller lidt tykkere mod Enden; sjette Led ubetydeligt kortere end femte (de forholde sig omtrent som sex til syv) men tre Gange længer end syvende; dette sidste er meget tyndere end sjette, dog ikke tilspidset, men lige bredt i hele Længden, og i Enden stumpt afrundet. Andet Fodpar er meget rigeligt forsynet med Børster hos Hunnerne (derimod i langt ringere Grad hos Hannerne): første Led har paa begge Sider en Mængde Fjerbørster; andet Led kun paa den indre Side; tredie Led kun forsynet med almindelige Børster, der paa den indre Side ere meget lange, paa den ydre korte og sparsommere; fjerde Led har, sin store Længde uagtet, færre Børster end tredie Led; foruden Sidebørster bemærkes i Enden af den yderste Rand fire smaa Fjerbørster; femte Led er blottet for Børster, med Undtagelse af een i Enden paa hver Side; sjette Led rigeligt forsynet paa begge Sider med lange og stærke Børster; ogsaa det lille syvende Led har adskillige stærke Børster, af hvilke to lange i Enden især fortjene at mærkes: saavel disse som adskillige af de andre have Saugform (Fig. 41*)

Tredie Fodpar (Fig. 42) stemmer i Længde med første Par, eller udgjør omtrent $\frac{1}{8}$ af Totallængden, og har den særdeles tynde, stive, næsten børsteagtige Form, der synes at være dette Fodpar ejendommelig hos de fleste Crangonia. Femte Led er, som sædvanligt, det længste, dog ikke dobbelt saa langt som sjette; dette

sidste er altid mere end dobbelt saa langt som det lige, børsteformige syvende, undertiden næsten tre Gange saa langt. Foruden en lille Dusk Børster i Enden af andet Led paa den indre Side, bemærkes kun meget svage Spor til Børster paa dette Fodpar hos Hannerne; hos Hunnerne sees nogle flere Børster, især endeel grove Fjerbørster paa første Led.

Fjerde Fodpar er omtrent af lige Længde med tredie, men af temmelig stærk Bygning, dog svagere hos Hannen end hos Hunnen; fjerde Led idetmindste ligesaa langt som de tre foregaaende Led tilsammentagne; femte Led meget kortere end sjette, hvilket atter er kortere end fjerde. Kloen er altid kortere end femte Led, skjøndt kun i ringe Grad. I Form og Børstebeklædning ligner iøvrigt dette Fodpar meget det tilsvarende hos Cr. Boreas.

Femte Fodpar er ganske ubetydeligt kortere end fjerde, og tillige lidt tyndere, men omtrent af samme Bygning, kun at Leddenes indbyrdes Længdeforhold viser sig lidt forandret; femte Led og Kloen ere nemlig forholdsviis længere, de øvrige Led kortere; Børstebeklædningen synes svagere, hvorimod den Spids, som Grundleddet udsender paa den ydre Side, er større.

Forholdet af Generationsorganerne er som hos Cr. Boreas; dog saaledes, at det blæredannede Redskab paa det sidste Fodpars indre Side hos Hannerne er mindre og meget vanskeligere at iagttage.

Brystskjoldet udvider sig gradeviis mellem Fødderne, eller har Triangelform paa samme Maade som hos Cr. Boreas. Mellem det andet Par Fødder fremtræder en meget lang, spids, fremadliggende Torn, som er treægget, eller indsluttes af tre Flader: en nederste og to Sideflader. Mellem de følgende Fødder findes hos voxne Hunner aldeles intet Spor til Torne, uden man vil betragte et Par utydelige og meget flade Knuder som saadant. Hos Hannerne og hos ganske unge Hunner

iagttages bag den ovenbeskrevne store Torn to rudimentære Torne.

Gjællernes Antal er sex Par, der tiltage betydeligt i Størrelse fra det første til det sidste; de to første Par ende foroven afrundede, forneden tilspidsede; de tre følgende Par ere tilspidsede saavel foroven som forneden; sjette Par derimod er tilspidset foroven og afrundet forneden.

Af Bagkroppens sex forreste Ringe have første, anden, fjerde og femte omtrent lige Længde indbyrdes; sjette er den længste, omtrent dobbelt saa lang som enhver af de nyligt omtalte; omtrent midt imellem disse og sjette Ring staaer tredie i Længde. Bagkroppens Overflade har et udgraveret Udseende, eller er prydet med en Mængde Længdestriber, Tværstriber, Punkter o. s. v. Bagkroppens første Ring viser sex smaa Længdekiøle, af hvilke de to mellemste ere hinanden nær indbyrdes og altsaa nær Ryggens Middellinie, de fire andre derimod kunne betragtes som Fortsættelser af Rygskjolders første og andet Par Sidekjøle, eller løbe i lige Linie med disse. Enhver af disse sex Kjøle har en Tand eller Affats, hvorved den ligesom deles i en forreste og en bageste Deel; mellem de to Middelkjøle og første Par Sidekjøle er paa hver Side en lille Tværkam og et Par ophøjede Punkter. Denne Ring bliver ikke sønderligt bredere paa Siderne, og er forneden afrundet. Anden Ring har blot een lille Middelkjøl uden Tand eller Affats, men derimod adskillige Tværophøjninger og perledannede Knuder; paa Siderne bliver den temmelig bred hos voxne Hunner, hos hvilke den tillige forneden er næsten fladt afskaaren; hos Hannerne er den meget mindre bred paa Siderne og næsten tilspidset, eller dog afrundet med en stærk Udbøjning. Tredie Ring har en lang og temmelig stærkt fremtrædende Middelkjøl, og er forneden paa Siderne afskaaren hos Hunnerne, eller endog lidt indbøjet; hos Hannerne derimod

udbuet og afrundet. Fjerde Ring er ogsaa forsynet med en Middelkjøl, hvilken dog er obsolet, eller ikke fremtræder tydeligt forrest paa Ringen; to ophøjede Skraastriber udgaae fra denne Middelkjøl, divergerende i Retningen bagtil, og danne ligesom Figuren af et omvendt græsk ψ eller Runebogstavet ᛉ; hos Hannen er saavel Middelkjøl som Sidestriber meget utydelige; denne Ring er paa Siderne lige afskaaren eller trunkeret hos begge Kjøn, og forsynet med en lille Torn; dens bageste Rand er paa Midten lige, men danner mod Siderne to Vinkler ligesom hos Slægten Hippolyte, hvilket ogsaa er Tilfældet med den følgende Ring. Femte Ring har to Par Kjøle, hvilke dog ikke ere parallele, men divergere og ere saugtandede i Retningen bagud; hver af disse Kjøle ender med een, over Ringens bageste Rand fremragende, Tand eller Torn; forneden er denne Ring afskaaren i noget skraa Retning. Sjette Ring er af langstrakt-fiirkantet Form, eller begrændses af fire Rektangler; Højden er endeel større end Breden; Rygfladen indesluttes langs hver Side af en Længdekjøl med omtrent 15 til 16 bagudrettede Saugtænder; den underste Flade er bagtil lidt udvidet eller bredere end fortil, paa Midten af den bageste Rand væbnet med en stor, ligebagudrettet Torn, som ved Roden paa hver Side har en meget mindre. De foregaaende Ringe savne Torne paa Bugfladen hos begge Kjøn, eller vise i alt Fald kun tvetydige Spor dertil. — Hos Hunnerne er Randen af Bagkroppens Ringe for største Delen temmelig stærkt cilieret; hos Hannerne er Cilieringen svag, eller forsvinder flere Steder ganske.

Første Par Bugfødder indeholdes hos begge Kjøn lidt mere end fem Gange i Totallængden; den toleddede Grunddeel er kortere end den ydre Svømmeplade, men længer end den indre; hos Hunnen (Fig. 43, A) er den ydre Svømmeplade mere bred og oval, næsten dobbelt saa lang som den indre,

der er smal og lige; begge, saavelsom Roddelens indre Side, tæt besatte med lange Fjerborster; hos Hannen (Fig. 43 B) er den ydre Svømmeplade forholdsviis smallere, kun omtrent en halv Gang længer end den indre, hvilken er Sformigt bøjet, væbnet med korte Børster (deels af almindelig Form, deels med Torne eller Saugtænder paa Siderne) og med en Mængde smaa Torne, og i Spidsen (Fig. 43 B*) forsynet ligesom med et lille Vedhæng, der langs den indre Rand bærer smaa Kroller; Roddelens indre Side savner Fjerbørster.

Andet Par Bugfødder er lidt længer end første. Hos Hunnen (Fig. 44 A) har den toleddede Roddeel (a b) omtrent lige Længde med den ovale, i Enden tilspidsede, ydre Svømmeplade (c). Den indre Green (d e f) er meget kortere, og bestaaer af et Grundled (d), fra hvilket udgaaaer en oval Svømmeplade (e) og indenfor denne et meget kortere*), liniedannet, i Enden skraat afskaaret og med Kroller væbnet Redskab (44 A f, f* og 44 x). Ligesom Svømmepladerne er dette Redskab langs begge Sider forsynet med Fjerbørster, der paa den indre Side have en overordentlig Længde, og deri adskille sig fra Svømmepladernes Børster, at de ere meget tyndere, og ikke deelte i Led, hvilket derimod meget tydeligt finder Sted hos hine. Hos Hannen (Fig. 44, B) skjælner dette Fodpar sig fornæmmelig derved, at et nyt Redskab kommer til paa den indre Green (Fig. 44 B f). Dette Redskab, som udgaaer fra den indre Svømmeplade (e) tæt ved dennes Rod, overgaaer Svømmepladen i Længde, er meget tyndt, noget kolledannet eller opsvulmet i Enden, og væbnet med fem smaa Torne (Fig. 44 B f*), men ganske blottet for Børster; overhovedet er hos Hannen Børstebeklædningen af dette Fodpar meget mindre rigelig end hos Hunnen: det lidt plumpe og krummede, krollebærende

*) Det er ikke halvt saa langt som Svømmepladen.

Vedhæng (g) har saaledes kun tre eller fire overmaade smaa, Grundleddet (d) synes slet ingen at have o. s. v. — De følgende tre Par Bugfødder ere hos Hunnen omtrent overeensstemmende med andet Par; hos Hannen forsvinder det Redskab, som fremtræder paa andet Par hos dette Kjøn, og de faae altsaa temmelig megen Lighed med Hunnens. Antallet af Krøllerne paa det krøllebærende Redskab aftager hos begge Kjøn efterhaanden paa de bageste Bugfødder.

Sjette Par Bugfødder (Fig. 39) er lidt kortere end mellemste Halevedhæng, iøvrigt omtrent af sædvanlig Form; den indre Svømmeplade (b) har en Længdekjøl, der omtrent naaer til Spidsen, og fra hvilken, nær Roden, udgaaer en skraa Tværkjøl; den ydre Svømmeplade (c) har to Længdekjøle, af hvilke den ydre ender med en fremragende Torn, den indre ophører lidt før Pladens Ende, og forener sig med den ydre ved en Tværstribe. Det mellemste Halevedhæng er langstrakt, smalt, tilspidset mod Enden, eller meget smallere end ved Roden; dets Længde indeholdes lidt mere end fem Gange i Totallængden, og dets største Brede udgjør næppe ¼ af Længden. Den bageste Rand (Fig. 40) er lidt vinkelformigt udbøjet, og forsynet med endeel smaa men stærke, lidt indadkrummede Torne; syv Par synes at være det regelmæssige Antal. Halevedhængets Rygflade er kun ved Roden lidt udhulet eller kanalformigt fordybet efter Længden, i den øvrige Strækning derimod temmelig plan; Sidekjøle er der følgeligen ingen sønderlige Spor af; derimod findes nogle, temmelig utydelige, Sidetorne paa Vedhængets bageste Halvdeel; fire Par synes det regelmæssige Tal.

Argis lar.

(Tab. V, fig. 45—62).

Owen Zoology of Beechey's Voyage, pag. 88: Crangon lar.

Denne, for den grønlandske Fauna nye, Art, af hvilken hidtil kun nogle faa Individer ere nedsendte ved Kaptajn Holbøll

fra det sydlige Grønland (Godthaab), hvor den, efter bemeldte øvrige Jagttagers Meddelelse, skal leve paa Leerbund*), har saa meget særeget i sit Ydre, at man ved første Øjekast erkjender dens Forskjællighed fra de andre nordiske Crangonia.

Det er især den glatte og noget glindsende Overflade, de mange bløde Haar, hvoraf forskjællige Dele ere indhyllede, samt Pandens ejendommelige Form og Øjnenes Stilling, der udmærke den. Yngre Individer ere temmelig slanke og langstrakte; hos ældre derimod bliver Bygningen før og selv noget plump. Integumenterne ere tynde og hudagtige.

Rygskjoldet, der udgjør ¼ af Totallængden, og fortil er noget tilspidset eller meget smallere end bag, viser langs Middellinien en Kjøl, dog temmelig utydeligt, stundom selv forsvindende, maaskee især hos ældre Individer. Endnu mindre tydelig og bestemt er den Kjøl, der hæver sig uregelmæssigt og bølgeformigt langs Rygskjoldets Sider lidt nærmere Middellinien end de nederste Rande; den frembyder i visse Maader et modsat Forhold af Middelkjølens, idet den synes tydeligere hos ældre end yngre Individer. Hos de Individer, hvor den fremtræder i sin største Tydelighed, deler den sig omtrent i Midten af Rygskjoldets Længde i to Grene, af hvilke den øverste stiger skraat opad, og fortsætter sig lige til Panderanden, hvor den ender med en, hos ældre Individer dog ofte ukjendelig eller forsvindende, lille Torn eller Spids; den nederste vedbliver sit Løb omtrent i lige Retning, dog kun i en ganske kort Strækning, og ender derpaa med en fremadrettet (oftest tillige lidt opadrettet), spids Torn meget langt bag Panderanden. Denne (Tornen) har jeg bemærket selv hos unge Individer, hvor næppe noget Spor af Kjølen kunde iagttages. Middelkjølen

*) Dette havde foranlediget mig til at opstille den i det kongelige Museum under Artsnavnet argilicola, inden jeg erholdt Kundskab om, at Owen i Beechey's Reise havde beskrevet og afbildet den under det, som mig synes, just ikke meget passende Artsnavn lar.

er væbnet med tre vidtadskilte Torne, de to omtrent i Enden af dens Længdes første og anden Tredieddeel, den sidste, meget lille, i selve Panderanden. Foruden de hidtil omtalte Torne ere ogsaa Rygskjoldets forreste-nederste Vinkler hver væbnet med en stærk, frem- og opadrettet Torn. Neden for denne Torn ere Rygskjoldets Sider bøjede stærkt indad. Rygskjoldets allerforreste Deel er paa Midten i en lille Strækning hævet stærkt i Vejret og tillige lidt fremtrukket, hvorved dannes ligesom en fremstaaende Knude, under hvilken Øjnene ligge skjulte tæt ved Siden af hinanden, som under en Hvælving *). Det er disse Omstændigheder, der give Dyret dets særegne og paafaldende Ydre. Derimod mangler det ganske Pandehorn, da den omtalte Svulst er udrandet eller halvmaaneformigt udskaaren, saa at den, fra Enden af Middelkjølen i Panderanden fremtrædende, Torn (Fig. 46, a) sidder længere tilbage end Svulstens ydre Hjørner (Fig. 46, c). Mellem disse ydre Hjørner og Middeltornen er paa hver Side et temmeligt dybt, ganske smalt eller liniedannet Indsnit (Fig. 46, b). Alle Rygskjoldets Rande ere tæt forsynede med bløde Haar; ogsaa paa Siderne af Rygskjoldet i en Strækning ovenfor den nederste Rand findes en tæt, filtagtig Haarbeklædning.

Dienstilkene ere korte, af middelmaadig Tykkelse (Tykkelsen indeholdes omtrent tre Gange i Længden), næsten cylindriske. Højst betegnende er deres Stilling, idet de ligge parallele, tæt op til hinanden, og ere rettede skraat ivejret ligesom Rygskjoldets forreste-mellemste Deel, under hvilken de næsten ganske skjules, saa at blot deres forreste, af Facetter indtagne, Flade viser sig. Paa den inderste Side af denne, opad skjælnes en lille Plet, eller næsten blot et Punkt, der er frit for Facetter og af lys Farve, hvilket giver Øjet et ret paafaldende Udseende (Fig. 47).

*) Dette Forhold minder om det hos Slægten Alpheus sædvanlige.

De inderste Folere (Fig. 48) indeholdes omtrent fem Gange i Totallængden; alle Dele af disse Folere, med Undtagelse af den ydre Svøbe, ere saa tæt bedækkede med bløde, fjerdannede Haar, at det er meget vanskeligt at erholde en nojagtig Forestilling om deres Form og indbyrdes Forhold. Skaftet (abc) udgjør lidt mere end $\frac{2}{5}$ af Følernes Længde, og er altsaa meget længer end Svøberne, der indbyrdes omtrent have lige Længde. Skaftets første Led (a) er meget længer end de to følgende tilsammentagne, skjøndt ikke dobbelt saa langt, af langstrakt fiirkantet Form; andet Led længere end tredie, dog ikke i nogen høj Grad; Vedhænget paa den ydre Side af første Led (a*) har omtrent dettes halve Længde, er meget bredt, i Enden lidt skraat afstumpet. Den indre Svøbe (d) er børstedannet, og bestaaer af tolv Led, af hvilke det første er meget langt, de følgende fire eller fem korte, de øvrige af middelmaadig Længde. Leddene, især de sex eller syv første, væbnede med en særdeles stor Mængde, meget lange, fjerdannede Haar. Den ydre Svøbe (48, e') bestaaer af sytten Led, af hvilke det første er saa langt som de tre følgende tilsammentagne. Denne Svøbe er af en noget plumpere og stærkere Bygning end den indre, og har istedetfor Børsteform næsten Kolleform, eller viser dog lidt Tilnærmelse dertil, idet ellevte indtil sextende Led ere lidt tykkere end de syv eller otte foregaaende. Fjerbørster viser denne Svøbe ikke uden nogle faa Stykker i Enden af sidste Led, og endog disse ere kun sparsomt forsynede med Sidebørster; derimod har hvert Led i Regelen en meget lille Børste i Enden af den ydre Rand og et Par i Enden af indre Rand; paa det trettende Led og de tre følgende fremtræder et tredie Slags Børster, der ere temmelig lange, grove, i Enden ligesaa tykke som ved Roden, og ligesom inddeelte i Led (Fig. 48, x); sextende Led er især rigeligt forsynet med dette Slags Børster.

De yderste Foleres bladdannede Vedhæng er kort men bredt (Længden omtrent dobbelt saa stor som Breden), af noget oval Form (Fig. 49); Tornen, hvormed den ydre Rand ender, rager meget lidt, eller næsten slet ikke, frem foran Vedhængets afrundede Enderand.

Kindbakkerne (Fig. 50) ere af temmelig tynd Bygning og bojede under en ret Vinkel (dog med afrundet Hjorne); Tværdelen, som ikke er sonderligt kortere end Længdedelen, ender lidt udvidet, med fire stærke Tænder; den bageste og yderste af disse viser paa den forreste skraa Rand tre Smaatænder (50'). Paa den indvendige Side af Kindbakkens Længdedeel fremtræder en Knude af middelmaadig Storrelse.

Forste Kjæbepar (Fig. 51) viser ingen bestemt Afgrændsning eller Ledforbindelse mellem de tre Dele, hvoraf det bestaaer; den inderste-bageste Deel (a) er en lille, oval Plade, hvis inderste Rand er meget tæt besat med Berster, der nojagtigen hverken kunne fortjene Navn af Fjerborster eller Saugborster, idet Sideborsterne ere for korte til at danne Fjer, for lange og tynde, til at frembringe en Saug. Den mellemste Deel (b) er boiet under en ret Vinkel, og ender lidt tilspidset med nogle (sex eller syv) meget stærke Torne; den forreste Rand af denne Deel er rigeligen forsynet med Borster af samme Beskaffenhed som hos foregaaende Deel. Den yderste Deel (c), som er rettet skraat udad, er smal, i Enden stumpt afrundet og svagt fremadbojet, væbnet med tre smaa Borster af Beskaffenhed som de omtalte; paa den yderste-bageste Rand bærer denne Deel derimod en stor Mængde fuldkomne Fjerborster.

Andet Kjæbepar (Fig. 52) bestaaer kun af to Dele, idet den inderste eller den egentlige Kjæbedeel er forsvunden; en lille, med tre smaa Borster forsynet, Fremragning paa den indre Side (a) kunde maaskee ansees som Rudimentet af den. Palpen (b) er meget langstrakt og smal, langs den indre

Rand tæt væbnet med Børster af almindelig Form. Svøben (c) meget stor, langstrakt-oval (dog noget uregelmæssigt), med mangfoldige Fjerbørster paa Randene; allernederst udgaae imidlertid adskillige Børster, der saavel udmærke sig ved en overordentlig Længde, som ved ikke at være Fjerbørster.

Første Par Kjæbefødder (Fig. 53), som har en særdeles smal og langstrakt Form, udmærker sig desuden ved Delenes Spædhed og Gjennemsigtighed. Kjæbedelen (a) viser ingen Led, er aldeles liniedannet, i Enden afrundet, langs den indre Rand forsynet med en stor Mængde meget lange Fjerbørster. Palpens (b) Skaft er kun ganske lidt længer end Kjæbedelen, langs begge Rande prydet med Fjerbørster; den først indad-, og dernæst fremadbøjede Snært er i Enden deelt i et Dusin Smaaled eller Afsatser og forsynet med stive Fjerbørster. — Svøben (c) er meget lang, idet den bagtil rager langt ud over den øvrige Kjæbefod; i begge Ender er den tilspidset, dog mere stumpt og bredt i den bageste Ende. Spor til Børster viser den aldeles ikke.

Andet Par Kjæbefødder (Fig. 54) bestaaer af et uregelmæssigt, noget sexkantet, Rodstykke af større Brede end Længde, fra hvilket en Kjæbe, en Palpe og en Svøbe udgaae. Kjæbedelen (a) er femleddet, paa Midten saaledes sammenfoldet til en spids Vinkel, at første og sidste Led nærme sig hinanden; første Led skraat afskaaret i begge Ender, men i forskjællig Retning, saa at de to Enderande divergere indad; andet Led langstrakt, omtrent dobbelt saa langt som første, i Enden skraat afskaaret; begge disse Led ere, ligesom Rodstykket, langs den indre Rand forsynede med endeel Børster. Tredie Led lægger sig paatværs, eller danner en næsten ret Vinkel med de foregaaende; det er meget lille, af uregelmæssig Form med Nærmelse til det Trianguläre; fjerde og femte Led danne atter en Vinkel med tredie, og blive saaledes næsten parallele med

første og andet. Fjerde Led er langstrakt (saa langt som andet eller længer), i Enden meget skraat afskaaret, den ydre Rand noget udbøjet, den indre lige, i hele dens Længde tæt besat med store, saugdannede Børster; femte Led særdeles lille, blot som en Bord beklædende fjerde Leds skraat afskaarne Rand, væbnet med en stor Mængde krogdannede Saugbørster, af hvilke tre udmærke sig ved særdeles Styrke. Palpen (b) er noget længere end Kjæbedelen, bestaaende af et langt Skaft og en kortere, under en Vinkel indadbøjet, Snært; Skaftet har endeel Fjerbørster paa den ydre Side ved Roden, og ligeledes et Antal paa den indre Side mod Enden. Snærten synes mod Enden deelt i en halv Snees Led, der udsende Fjerbørster. Svøben (c) er af langstrakt, smal, stumpt-tilspidset Form, og bøjer sig stærkt tilbage.

De yderste Kjæbefødder (Fig. 55) indeholdes tre Gange i Totallængden; første Led er paa den ydre Side udvidet til en meget tynd og bred Plade, der er bøjet lidt tilbage, samt i Enden tilspidset, og saaledes nærmer sig noget til Krogform (55'). Andet Led i Enden meget skraat afskaaret, og Enderanden paa den ydre Side tæt besat med meget lange Fjerbørster; Leddets Overflade er iøvrigt for en stor Deel laadden, eller tæt besat med bløde Haar af guul, glindsende Farve, især paa den indre Side. Tredie Led, der er halvt saa langt som andet, er langs begge Siderandene meget tæt besat med lange Fjerbørster. Fjerde Led staaer i Længde næsten midt imellem andet og tredie; af Form er det pladedannet, langstrakt-ovalt, i Enden lidt tilspidset og lidt skeeformigt opadbøjet; foruden de lange Fjerbørster, som særdeles tæt beklæde begge Siderandene i flere Rækker over hinanden, og danne ligesom en Filt, er det i Enden væbnet med en meget tyk og stærk Hornkrog; Fjerbørsterne blive i Enden meget kortere, og synes tildeels at gaae over til at blive Saugbørster. Palpen (55''),

som udgaaer fra Roden af andet Led, har omtrent, naar den udstrækkes, dog uden at dens Børster medregnes, lige Længde med andet Led; den bestaaer af et Slags Skaft og en Snært, der kun har lidt mere end Skaftets halve Længde. Skaftet synes at være toleddet, dog saaledes, at det første Led er meget lille og noget utydeligt; den indre Rand er forsynet med mange lange Børster af almindelig Form næsten i hele Længden; den ydre omtrent i den første Halvdeel med et Antal (femten til sexten) lange Fjerbørster. Snærten bestaaer af et Dusin Led, der alle i Enden paa den ydre Side ere forsynede med lange Fjerbørster; første Led er meget langt, og udgjør mere end $\frac{1}{3}$ af Snærtens Længde; af Form er Snærten bueformigt krummet indad mod Kjæbefoden.

Første Fodpars Længde indeholdes næsten tre Gange i Totallængden. Bygningen (Fig. 56) er, for sig selv betragtet, stærk; sammenlignet derimod med Cr. Boreas temmelig svag, især hvad Haanden angaaer. Fjerde Led overgaaer Haanden ganske lidt i Længde; Haanden er mere end dobbelt saa lang som Kloen, i Enden meget skraat afskaaren (mere end hos Cr. Boreas). Den ydre Side af dette Fodpar er prydet med mange silkebløde Haar af Fjerform; i Enden af fjerde Led, paa Haandroden og nederst paa Haanden danne disse lange Duske.

Andet Fodpar (Fig. 57) har den for Stammen sædvanlige, tynde, liniedannede Form, og overgaaer første ganske lidt i Længde; fjerde Led er det længste, dog kun lidt længer end Haandroden, hvilken atter er lidt længer end tredie Led; dette sidste har en krum eller buet Form, medens de andre ere liniedannede. Haanden har kun lidt mere end Haandrodens halve Længde, og Palmen er dobbelt saa lang som Fingrene, hvilke indbyrdes have lige Længde; de ere tynde, lige, tilspidsede, bøjede lidt i Enden, hvor de vise et Par spæde Tænder eller maaskee rettere Torne; deres indre Rand er i hele Længden

væbnet deels med smaa Torne, deels med ganske korte Børster (Fig. 57′); den ydre med en Mængde temmelig lange Børster; ogsaa Haandfladen bærer en Mængde Børster, sammenstillede i Knipper, især paa den ydre Rand; ligeledes vise Fodparrets tre første Led endeel lange, gule, silkeglindsende Børster (der paa de to første Led have Fjerform); paa fjerde Led har jeg kun iagttaget enkelte korte, paa femte Led eller Haandroden slet ingen. Endnu maa ved dette Fodpar mærkes, at dets første, brede Led (Fig. 57″ a), som paa sin indre Side udsender det andet Led (b), paa den ydre Side derimod bærer et langstrakt, tilspidset, i Enden lidt tilbagebøjet, med mange fjerdannede Haar forsynet, Redskab (d), hvilket baade efter Form, Tilhæftningssted og Størrelse viser Analogi med Flagellum hos Hippolyterne, og altsaa vel kan betragtes som fremstillende dette *).

T r e d i e F o d p a r (Fig. 58) er ganske lidt længer end andet, tyndt (med Undtagelse af første Led), og ender meget fiint tilspidset. Første Led har mange Fjerbørster paa begge Sider, andet og tredie Led kun paa den indvendige Side; fjerde Led nogle faa paa den indre Side, og et Par i Enden af den ydre Rand; de følgende Led synes aldeles at mangle Børster eller Haar. Tredie Led viser sig ligesom ved Rynker eller Tværstriber deelt i flere mindre Led; fjerde Led er lidt længer end tredie, men meget kortere end femte, der er det længste, og mere end dobbelt saa langt som sjette, hvilket atter er næsten tre Gange længer end det syvende og sidste; de to sidste Led gaae saa gradeviis over i hinanden, at man først ved nøjere Undersøgelse erkjender dem som to særskilte Led.

*) Paa det første Fodpar har jeg intet Spor til et saadant Redskab kunnet opdage; hos de yderste Kjæbefødder kunde maaskee den lille, ovenfor omtalte, krogdannede Plade paa ydre Side af Grundleddet betragtes som første Rudiment til dette Organ.

Fjerde Fodpar (Fig. 59) stemmer i Længde med andet Fodpar, men er af stærk Bygning og indrettet til Svømning; ogsaa vise de fire sidste Led mindre indbyrdes Forskjæl i Længde end hos de foregaaende Fodpar. Fjerde Led er det længste, femte lidt kortere end sjette, og syvende Led ikke fuldt halvt saa langt som fjerde. Syvende Led har Form af en oval, i Enden spidsere Plade, og viser en ophøjet Længdestribe eller Kjøl langs Midten af den ydre Flade; denne er lidt konkav eller skeeformigt udhulet, den indre derimod noget konvex. Under Presning viser Spidsen af denne Plade sig paa en særegen Maade kløvet i tre mindre Spidser eller Tænder (Fig. 59′) af hvilke den midterste dog er afrundet eller stump; Børster og Haar mangler denne Plade ganske. Derimod ere de fire foregaaende Led tæt besatte med lange Fjerbørster paa begge Rande; ogsaa de to første Led have nogle Fjerbørster, dog sparsomt.

Femte Fodpar er endeel kortere end fjerde (altsaa det korteste af Fodparrene), men stemmer ganske med dette i Bygning; kun at det indbyrdes Længdeforhold af de fire sidste Led er lidt forandret; fjerde og sjette Led ere omtrent af lige Længde, lidt længere end tredie. Syvende Led har endeel mere end fjerde Leds halve Længde, og er forholdsviis lidt smallere end hos fjerde Fodpar, skjøndt af Pladeform (Fig. 60).

Generationsaabningerne vise sig tæt bag femte Fodpars Grundled paa den ydre Side.

Af de fem Par Gjæller er det første Par som sædvanligt det korteste, temmeligt bredt, foroven noget afstumpet, forneden mere smalt og tilspidset; de øvrige Par ere langstrakte, smalle, foroven meget tilspidsede, dannede af mange, tynde Blade; i een Side-Halvdeel har jeg talt mere end 80 Blade.

Brystskjoldet udvider sig stærkt, men gradeviis, mellem de tre sidste Fodpar, og faaer saaledes Form af en Triangel, hvis Toppunkt er rettet frem eller beliggende mellem det tredie

Fodpar. Mellem hvert af de tre sidste Fodpar bemærkes en Tværkjøl og foran denne en sammentrykket Torn, der er størst mellem det tredie Fodpar, men bliver mindre og stumpere, eller endog forsvinder aldeles, blandt de følgende (især, som det synes, hos ældre Individer).

Af Bagkroppens Ringe er den syvende, eller det mellemste Halevedhæng, meget længer end nogen af de andre; dernæst følger den sjette, saa den tredie, derpaa anden og femte, der indbyrdes omtrent ere lige lange; første Bugring er den korteste (regnet langs Midten af Ryggen). De fem første Bugringe ere paa Rygfladens Middellinie forsynede med en Længdekjøl, der gradeviis bliver stærkere, altsaa fremtræder skarpest paa femte Ring, hvor den tillige bagtil er uddraget i en Torn. Paa sjette Bugring findes to stærke Længdekjøle, der løbe omtrent parallele (bagtil dog lidt konvergerende) med et temmelig bredt Mellemrum eller en Kanal, og disse to fortsætte sig paa syvende Bugring eller Halevedhænget. Bugringenes nederste Siderande ere temmelig lige afskaarne eller afstumpede (kun femte Ring gjør i ringe Grad Undtagelse herfra, og er forneden lidt buet); de vise sig endvidere laadne, eller ere tæt besatte med lange, bløde, gule, silkeglindsende Haar (længst og tættest paa de forreste Ringe); ogsaa den forreste Rand af første og sjette Ring, samt den bageste Rand af femte og sjette Ring vise Haar. Første Ring lægger sig forneden frem over Rygskjoldets bageste-nederste Hjørner; anden Ring danner forneden en pladeformig Udvidelse, der bedækker endeel af første og tredie Ring; femte Rings bageste-nederste Hjørner ere uddragne i en Torn. Paa Bugfladen af Bagkroppens fire første Ringe er mellem hvert Par Svømmefødder, i Midten af den dem forbindende Tværkjøl, anbragt en lille, sammentrykket, fremadrettet Torn; femte Ring viser paa det tilsvarende Sted blot en lille,

næsten umærkelig Knude; sjette Ring udsender fra Midten af bageste Rand en meget lille Torn i Retningen bagud.

Syvende Ring eller det mellemste Halevedhæng (Fig. 62, c) er langt, smalt, tilspidset i Enden, med glat Overflade, væbnet med tre Par Torne paa Sidekjølene mod Enden.

Det første Par Buglemmers (Fig. 61 A) toleddede Roddeel er omtrent af lige Længde med den indre Svømmeplade eller lidt længere, men endeel kortere end den ydre; denne sidste (Fig. 61 A, c) er langstrakt-tilspidset, eller har Kileform, og er krummet udad; den indre (Fig. 61 A, d) er ikke blot kortere men ogsaa meget smallere end den ydre, af Linieform, bøjet udad ligesom den ydre; begges Rande ere tæt besatte med lange Fjerbørster.

Andet Par Buglemmer (Fig. 61 B) stemmer omtrent i Længde med det foregaaende Par ligesom ogsaa i det indbyrdes Forhold af Delene; dog er den indre Svømmeplade (de) betydeligt forandret: den bestaaer nemlig af to Dele eller Led, et kort, ovalt første Led (d) og et meget længere, men tillige smallere, konisk andet Led (e); uagtet dette sidste Stykke er forsynet med en Mængde lange Fjerbørster ligesom Svømmepladernes andre Dele, forekommer det mig dog at kunne betragtes som analogt med Hippolyternes krogbærende Redskab.

Tredie Par Buglemmer er ubetydeligt mindre end andet, men stemmer i Form og Forhold overeens med det. Fjerde Par er atter lidt mindre end tredie, og femte mindre end fjerde, men af samme Bygning, kun at den indre Svømmegreens første Led bliver meget lille, næsten rudimentært.

Sjette Par Buglemmer (Fig. 62, def) eller de yderste Halevedhæng ere ganske af sædvanlig Form og Beskaffenhed.

Efterat have beskrevet de mig bekjendte nordiske Arter af Krangonernes Stamme, meddeler jeg en kort Karakteristik

af de tre Slægter, i hvilke disse Arter efter min Antagelse maa fordeles.

Argis Kr.

Rostrum frontale nullum. Oculi sub scuto dorsali fere occulti, paralleli, multo longiores quam crassiores. Paria branchiarum quinque (nulla pedis maxillaris secundi branchia rudimentaris). Secundum pedum par chelis armatum. Pedes quarti quintique paris apice dilatati, natatorii.

Crangon Fabr.

Rostrum frontale brevissimum. Oculi liberi, divergentes, crassi (paulo modo longiores quam crassiores). Paria branchiarum quinque (branchia rudimentaris pedis maxillaris secundi nulla). Secundum pedum par chelis armatum. Pedes quarti quintique paris acuminati, gressorii.

Cr. nanus Kr. Carinæ scuti dorsalis duæ laterales, antice divergentes; nulla vero carina intermedia, sed ejus loco aculei duo, qvorum anterior major. Abdomen læve, nullis carinis dorsalibus, nullisqve aculeis ventralibus armatum. Antennæ *feminæ* interiores qvintam longitudinis animalis partem æqvant, antennæ *maris* qvartam longitudinis partem parum superant; pedunculus in utroqve sexu flagellis brevior. Appendix antennarum exteriorum foliiformis longitudine est pedunculi. Pedes maxillares tertii paris breves (quartam longitudinis animalis partem parum superantes), hirsutissimi, articulo ultimo elongato, lineari. Primum pedum par tertiam longitudinis animalis partem parum superans, secundoqve pedum pari dimidia ferme parte longius, armatum aculeo terminali valido marginis articuli qvarti exterioris, aculeoqve duplice marginis manus interioris. Palma pedum secundi paris digitis multo brevior (qvater ferme). Pedes qvarti qvintiqve paris gracillimi. Appendix caudalis elongata, acuminata, nullis aculeis setisve lateralibus instructa. Qvintum pedum abdominalium par lamina natatoria interiore rudimentari; sextum pedum abdominalium par lamina natatoria exteriori breviore, latiore, apice truncata.

Sabinea *Owen.*

Rostrum frontale brevissimum. Oculi liberi, divergentes, crassi. Paria branchiarum sex, rudimentarisqve præterea pedis maxillaris secundi branchia. Secundum pedum par brevissimum, chelis destitutum, articulo ultimo minuto, mutico, setis prædito. Pedes quarti qvintiqve paris acuminati, gressorii.

Den Karakteristik, som Milne-Edwards har meddeelt af Slægten Crangon, gaaer over paa hele Stammen (da han i denne kun opstiller een Slægt); dog, som jeg mener, med nogle faa Forandringer og Tillæg. Til de første regner jeg især Gjællernes Antal, hvilket fejlagtigen af M. E. ansættes til syv. Endvidere synes Følerne mig ikke mere her end hos adskillige andre Caridina at være anbragte i een Linie eller Flade, hvorfor dette Forhold maaskee bedst kunde udelades af Karakteristiken *). Derimod fortjente maaskee at optages: 1) den rudimentære Tilstand af den egentlige Kjæbedeel hos andet Par Kjæber; 2) at de yderste Kjæbefødder ere ganske overordentligt haarrige, hvilket rimeligviis staaer i Forbindelse med Næring og Levemaade; 3) at de indre Føleres indre Svøbe altid er børstedannet, den ydre tyk og cylindrisk; 4) at tredie Fodpar næsten er børsteformigt o. s. v.

Som almindelige Forskjelligheder mellem Kjønnene kunne endvidere mærkes: 1) at Hunnerne overgaae Hannerne i Størrelse; 2) at de ere forsynede med flere Haar og Børster end Hannerne; 3) at de indre Følere i Regelen ere længere hos Hannerne end hos Hunnerne, især hvad Svøberne angaaer;

---

*) Milne-Edwards synes ogsaa med Hensyn hertil at være lidt i Modsigelse med sig selv. Thi, efter først at have angivet Følerne som anbragte »i een Linie,« siger han kort efter, at de ere anbragte »næsten i samme Tværlinie,« og dernæst, »at de ydre Følere ere anbragte udenfor og lidet under de indre.«

4) at alle Dele af de ydre Følere ere mere langstrakte og smalle hos Hannerne end hos Hunnerne; 5) at Hannerne ofte have flere Torne paa Brystet end Hunnerne; 6) at de to første Par Svømmefødder hos Hannerne vise flere Afvigelser fra Hunnernes, og tildeels besidde en mere sammensat Bygning.

Foruden hvad ovenfor er bemærket om Snyltedyr hos Crangon Boreas (Side 231) og hos Sabinea septemcarinata, maa endnu tilføjes, at jeg en eneste Gang har truffet en sammenrullet Filaria under Rygskjoldet af sidstnævnte Dyr.

Jeg slutter med en kort Bemærkning om den geografiske Fordeling af de til Stammen Crangonia henhørende Krebsdyr. Milne-Edwards kjendte fem Arter: Cr. vulgaris, fasciatus, Boreas, cataphractus og septemcarinatus; af hvilke to tilhøre Middelhavet, tre de nordlige Have. Naar nu hertil føies Cr. nanus, Argis lar og en af Owen i Beechey's Reise under Navnet Cr. salebrosus *) beskreven Art (fra Kamtschatka), voxer de nordlige Arters Antal til sex. Efter vore Kundskabers nuværende Omfang maa Krangonerne altsaa ansees som tilhørende den nordlige Halvkugle, og især dennes nordligste Have, hvor Arterne baade opnaae en anselig Størrelse, og findes i saa stor Mængde, at de afgive vigtige Bidrag til adskillige større Sødyrs (til Ex. Sælhundenes) Underholdning. I de sydligere Have har jeg ingen Krangoner truffet, end ikke ved Madera.

---

*) *Cr. salebrosus:* thorace septemcarinato, segmentis binis spinis utrinque terminatis. Long. 4". Color fuscus. Tab. XXVII fig. 1.

Udmaalinger af de

	Argis lar. Ow.
	♀
Totallængde (fra Midten af Pandens forreste Rand til Halevedhængets Spids)	3″
Rygskjoldets Længde (til Midten af dets bageste Rand)	9‴
Rygskjoldets største Brede	7‴
Pandehornets Længde	0
Længden af de inderste Følere	7‴
— — — Føleres Skaft	4⅓‴
— — — Føleres Skafts Grundled	2¾‴
— — — Føleres Skafts andet Led	1‴
— — — Føleres Skafts tredie Led	¾‴
— — — Føleres indre Svøbe	2⅔‴
— — — Føleres ydre Svøbe	2⅔‴
— — — Føleres Grundleds ydre Vedhæng	1⅖‴
— — ydre Føleres Skaft	5‴
— — — Føleres Skafts sidste Led	3‴
— — — Føleres Svøbe	1¼″
— — — Føleres bladdannede Vedhæng	3⅕‴
Breden af de ydre Føleres bladdannede Vedhæng	1¾‴
Længden af Øjenstilkene	1⅘‴
Øjenstilkenes Tykkelse	⅔‴
Længden af Kindbakkerne	2‴
— — første Par Kjæber	1½‴
— — andet Par Kjæber	4‴
— — første Par Kjæbefødder	5½‴
— — andet Par Kjæbefødder	6‴
— — de yderste Kjæbefødder	1″
— — — Kjæbefødders andet Led	5‴
— — — Kjæbefødders tredie Led	2½‴
— — — Kjæbefødders fjerde Led	3¾‴
— — — Kjæbefødders Palpe	5‴
— — første Fodpar (naar Tommelen udstrækkes)	13‴
— — — Fodpars Arm	6‴
— — — Fodpars Haandrod	1‴
— — — Haand	4¼‴
— — — Klo	1¾‴
— — andet Fodpar	13½‴
— — — Fodpars tredie Led	3‴
— — — Fodpars fjerde Led	4‴
— — — Fodpars Haandrod	3½‴
— — — Fodpars Haand	2‴
— — tredie Fodpar	14‴
— — — Fodpars fjerde Led	3¼‴
— — — Fodpars femte Led	4½‴
— — — Fodpars sjette Led	2‴
— — — Fodpars syvende Led	¾‴
— — fjerde Fodpar	13½‴
— — — Fodpars fjerde Led	3½‴

nordiske Krangonarter.

Crangon Boreas Ph. ♀	♂	Crangon septemcarinatus Sab. ♀	♂	Crangon nanus Kr. ♀	♂	Crangon vulgaris. Fabr. ♀	♀
3 7/12″	2 1/3″	3″	2″	7 2/3‴	7 1/3‴	25‴	13‴
1″	8‴	10‴	6 1/3‴	2‴	1 9/10‴	6 1/3‴	
11‴	6‴	7 1/2‴	4 1/2‴	1 1/2‴	1 1/3‴	5‴	
2 1/2‴	1 3/4‴	1 3/4‴	1‴	3/10‴	3/10‴	7/10‴	
7 1/2‴	8‴	7 3/4‴	9 1/2‴	1 1/2‴	2‴	6‴	3 1/3‴
4‴	3‴	3 1/3‴	2 3/5‴	3/5‴	4/5‴	2 3/5‴	1 1/2‴
2 3/4‴	1 7/10‴	2‴	1 1/2‴	1/3‴	2/5‴	1 1/2‴	9/10‴
1‴	3/4‴	3/4‴	1/2‴	1/5‴	1/5‴	3/5‴	3/10‴
4/5‴	3/5‴	2/3‴	3/5‴	1/10‴	1/5‴	3/5‴	3/10‴
3 1/3‴	3‴	4 1/2‴	7‴	1‴	1‴	3 3/5‴	1 17/20‴
3 1/2‴	5‴	3 1/2″	4‴	4/5‴	1 1/5‴	2 1/2‴	1 3/5‴
1 3/4‴	9/10‴	1 1/2‴	4/5‴	3/10‴	3/10‴	1 1/3‴	7/10‴
6 1/2‴	4 3/4‴	3 1/2‴	2 1/2‴	1‴	1 1/10‴	3 1/2‴	1 4/5‴
4 1/3‴	3 1/3‴	2‴	1 2/3‴	2/3‴	4/5‴	2‴	1 1/10‴
15‴	17‴	18‴	16‴	5 1/2‴	7‴	17‴	12‴
6‴	4‴	5‴	3 3/4‴	1‴	1 1/10‴	4‴	2 1/3‴
4‴	1 2/3‴	1‴	1/2‴	2/5‴	3/5‴	1 1/2‴	3/4‴
1 1/2‴	1 1/5‴	1 1/5‴	1/10‴	1/2‴	9/20‴	1 1/10‴	
1 1/5‴	1‴	1 1/5‴	1 1/10‴	7/20‴	7/20‴	7/10‴	
2‴	1 1/2‴	1 4/5‴	1 1/5‴	2/5‴	2/5‴	1 2/5‴	
3‴	1 1/2‴	1 1/2‴	1‴	3/10‴	3/10‴	1 1/5‴	
6 1/2‴	3 1/2‴	3 1/2‴	2 1/3‴	7/10‴	7/10‴	2‴	
6‴	3 3/4‴	4 1/2‴	3‴	9/10‴	9/10‴	3‴	
6 1/2‴	4‴	5‴	3 1/2‴	1 1/20‴	1‴	3 1/2‴	
13 1/2‴	9 1/2‴	9‴	6 1/2‴	2‴	2‴	6 1/2‴	
5 2/5‴	4‴	3 1/2‴	2 1/2‴	4/5‴	4/5‴	3‴	
2 3/4‴	2‴	2 1/3‴	1 1/2‴	2/5‴	2/5‴	1 1/2‴	
4 1/4‴	3‴	2 2/3‴	2‴	1/20‴	1/20‴	1 1/2‴	
5 1/3‴	3 1/3‴	3 1/2‴	2 1/2‴	1‴	9/10‴	3‴	
17‴	11 1/2‴	13‴	9‴	2 2/3‴	2 1/2‴	8 1/3‴	
8 1/2‴	6‴	6‴	4‴	1 1/4‴	1 1/5‴	4‴	
1 2/3‴	1‴	1‴	1/2‴	3/20‴	3/20‴	1/2‴	
5 1/4‴	4‴	4 1/2‴	3 1/4‴	9/10‴	4/5‴	2 1/5‴	
2 3/4‴	2‴	2‴	1 1/2‴	2/5‴	7/20‴	1 1/5‴	
17‴	10 1/2‴	4 1/2‴	3‴	1 2/3‴	1 1/2‴	7 1/2‴	
3 1/4‴	2‴	1‴	7/10‴	7/20‴	3/10‴	1 3/5‴	
4‴	3‴	1 2/5‴	1‴	1/2‴	9/20‴	1 9/10‴	
4‴	3‴	7/10‴	9/20‴	1/4‴	1/4‴	2‴	
2 1/2‴	1 2/3‴	4/5‴	11/20‴	1/4‴	1/4‴	1 1/5‴	
17‴	12‴	13‴	8 2/3‴	2 2/3‴	2 1/2‴	8 1/4‴	
3 1/2‴	2 2/3‴	3‴	2‴	3/5‴	3/5‴	1 2/3‴	
5‴	3 1/5‴	3 1/2‴	2 1/3‴	9/10‴	9/10‴	2 1/2‴	
2 1/3‴	1 2/3‴	2‴	1 1/3‴	3/10‴	3/10‴	1 1/10‴	
1‴	2/3‴	3/4‴	3/5‴	1/5‴	1/5‴	2/5‴	
16‴	11 1/2‴	13‴	8 1/3‴	3‴	3‴	8 1/2‴	
4‴	3‴	3 1/4‴	2 1/4‴	3/4‴	3/4‴	2‴	

	Argis lar. Ow.
	♂
Længden af fjerde Fodpars femte Led	$2\frac{1}{3}'''$
— — — Fodpars sjette Led	$2\frac{1}{2}'''$
— — — Fodpars syvende Led	$1\frac{2}{3}'''$
— — femte Fodpar	$10\frac{1}{2}'''$
— — — Fodpars fjerde Led	$2\frac{1}{4}'''$
— — — Fodpars femte Led	$2'''$
— — — Fodpars sjette Led	$2\frac{1}{4}'''$
— — — Fodpars syvende Led	$1\frac{1}{2}'''$
— — første Bugring *)	$1\frac{3}{4}'''$
— — anden Bugring	$3'''$
— — tredie Bugring	$3\frac{1}{2}'''$
— — fjerde Bugring	$2\frac{3}{4}'''$
— — femte Bugring	$3'''$
— — sjette Bugring	$4\frac{1}{2}'''$
— — mellemste Halevedhæng	$7'''$
— — første Par Bugfødder	$8'''$
— — første Par Bugfødders toleddede Grunddeel	....
— — første Par Bugfødders indre Svømmeplade	....
— — første Par Bugfødders ydre Svømmeplade	....

Explicatio figurarum.

Tab. IV. fig. 1—14. *Crangon Boreas* Phipps.

Fig. 1. Antenna interior; a. b. c. d. pedunculus; a. articulus primus; c. art. secundus; d. art. tertius; b. appendix foliacea; e. flagellum interius; f. flagellum exterius. Fig. 1* Apex flagelli exterioris infra. Fig. 1** Seta plumosa flagelli interioris.

— 2. Mandibula.

— 3. Maxilla anterior; a. basis; b. pars maxillaris; c. palpus; d. flagellum.

— 4. Maxilla posterioris paris; a. rudimentum partis maxillaris; b. palpus; c. flagellum.

*) Hvad første Bugring angaaer, da er hos Argis lar ikke den foranliggende Dækkeplade maalt med, hvilket derimod hos Cr. Boreas, Sab. septemcarinata o. s. v. er Tilfældet. Ringene ere iøvrigt maalte, i det Bagkroppen udstraktes i lige Linie.

Crangon Boreas.		Crangon septemcarinatus Sab.		Crangon nanus Kr.		Crangon vulgaris. Fabr.	
♀	♂	♀	♂	♀	♂	♀	♂
$2\frac{1}{2}'''$	$1\frac{1}{2}'''$	$2'''$	$1\frac{1}{3}'''$	$\frac{9}{20}'''$	$\frac{9}{20}'''$	$1\frac{1}{3}'''$	
$3\frac{1}{3}'''$	$3'''$	$2\frac{4}{5}'''$	$2'''$	$\frac{4}{5}'''$	$\frac{4}{5}'''$	$1\frac{7}{10}'''$	
$2\frac{1}{2}'''$	$2'''$	$1\frac{4}{5}'''$	$1\frac{1}{5}'''$	$\frac{3}{5}'''$	$\frac{11}{20}'''$	$1\frac{3}{10}''$	
$15'''$	$11\frac{1}{2}'''$	$12\frac{1}{2}'''$	$8\frac{2}{3}'''$	$3\frac{1}{10}'''$	$3\frac{1}{10}'''$	$8\frac{3}{4}'''$	
$3\frac{1}{2}'''$	$3'''$	$3'''$	$2\frac{1}{5}'''$	$\frac{7}{10}'''$	$\frac{7}{10}'''$	$2'''$	
$2\frac{1}{3}'''$	$1\frac{1}{2}'''$	$2\frac{1}{4}'''$	$1\frac{1}{2}'''$	$\frac{9}{20}'''$	$\frac{9}{20}'''$	$1\frac{3}{5}'''$	
$3\frac{2}{5}'''$	$3'''$	$2\frac{3}{4}'''$	$2'''$	$\frac{9}{10}'''$	$\frac{9}{10}'''$	$1\frac{4}{5}'''$	
$2\frac{1}{2}'''$	$2'''$	$2'''$	$1\frac{1}{3}'''$	$\frac{13}{20}'''$	$\frac{13}{20}'''$	$1\frac{2}{5}'''$	
$3\frac{1}{4}'''$	$2'''$	$2\frac{2}{3}'''$	$1\frac{3}{4}'''$	$\frac{2}{5}'''$	$\frac{2}{5}'''$	$2'''$	
$3\frac{3}{4}'''$	$1\frac{4}{5}'''$	$2\frac{2}{3}'''$	$1\frac{3}{4}'''$	$\frac{1}{2}'''$	$\frac{1}{2}'''$	$2'''$	
$5'''$	$2\frac{1}{2}'''$	$4'''$	$2\frac{3}{4}'''$	$\frac{7}{10}'''$	$\frac{7}{10}'''$	$3'''$	
$3\frac{1}{2}'''$	$2\frac{2}{3}'''$	$2\frac{1}{2}'''$	$1\frac{3}{4}'''$	$\frac{7}{10}'''$	$\frac{7}{10}'''$	$1\frac{3}{4}'''$	
$3'''$	$2\frac{1}{4}'''$	$2\frac{1}{2}'''$	$1\frac{3}{4}'''$	$\frac{3}{5}'''$	$\frac{3}{5}'''$	$2\frac{1}{4}'''$	
$4\frac{3}{4}'''$	$3\frac{1}{4}'''$	$5\frac{1}{3}'''$	$3\frac{2}{3}'''$	$1\frac{1}{5}'''$	$1\frac{1}{5}'''$	$3\frac{1}{2}'''$	
$8'''$	$5\frac{3}{4}'''$	$7'''$	$5'''$	$1\frac{1}{2}'''$	$1\frac{3}{5}'''$	$4\frac{2}{3}'''$	
$11'''$	$5\frac{1}{2}'''$	$7'''$	$4\frac{1}{2}'''$	$1\frac{2}{5}'''$	$1\frac{1}{3}'''$	$6'''$	$3'''$
$5'''$	$2'''$	$3'''$	$2'''$	$\frac{7}{10}'''$	$\frac{3}{5}'''$	$2'''$	$1'''$
$6'''$	$3'''$	$4'''$	$2\frac{1}{2}'''$	$\frac{7}{10}'''$	$\frac{13}{20}'''$	$4'''$	$2'''$
$3'''$	$1'''$	$2\frac{1}{4}'''$	$1\frac{3}{4}'''$	$\frac{1}{2}'''$	$\frac{1}{5}'''$	$2\frac{1}{2}'''$	$\frac{2}{5}'''$

Fig. 5. Pes maxillaris primus.

— 6. Pes maxillaris secundus.

— 7. Pars basalis pedis maxillaris tertii; a. flagellum rudimentare?

— 8. Labrum superius (a) et inferius (b) cum parte maxillæ anterioris (c).

— 9. Pes secundi paris; a. rudimentum flagelli? Fig. 9*. Pars manus hujus pedis magnitudine aucta.

— 10. Pes quarti paris.

— 11. Pes abdominalis primi paris (feminæ); a. pars basalis; b. lamina natatoria exterior; c. lamina natatoria interior. Fig. 11*. Pes abdominalis primi paris (maris). Fig. 11**. Pes abdominalis primi paris (feminæ junioris). Literæ idem significant in duabus ultimis figuris ac in figura 11.

— 12. Pes abdominalis secundi paris (feminæ); a. pars basalis; b. lamina natatoria exterior; cd. lamina natatoria interior biarticulata. Fig. 12*. Pars pedis abdomin. sec. paris (maris); cd. lamina natatoria interior.

— 13. Scutum dorsale supra visum.

Fig. 14. Rostrum frontale a latere. Fig. 14*. Rostrum frontale a parte anteriori exhibitum.

Tab. IV. fig. 15—28. *Crangon nanus* Kr.

Fig. 15. Scutum dorsale supra visum.
— 16. Antenna interior; a. pedunculus; b. appendix foliacea; c. flagellum interius; d. flagellum exterius.
— 17. Appendix foliacea antennæ exterioris.
— 18. Apex mandibulæ.
— 19. Seta serrata flagelli maxillæ prioris.
— 20. Maxilla posterioris paris; a. rudimentum partis maxillaris; b. palpus rudimentaris; c. flagellum.
— 21. Pes maxillaris tertii paris; a. pars basalis; b. articulus primus cum palpo (g); c. articulus secundus; d. articulus tertius; e. articulus qvartus; f. articulus qvintus rudimentaris. Fig. 21*. Articulus rudimentaris auctior.
— 22. Pes primi paris; Fig. 22*. Aculeus serratus basis manus.
— 23. Pes secundi paris. Fig. 23*. Apices digitorum magis aucti.
— 24. Apex tertii pedum paris.
— 25. Pes quarti paris.
— 26 A. Pes abdominalis primi paris feminæ; a. pars basalis; b. lamina natatoria exterior; c. lamina natatoria interior. Fig. 26 B. Pes abdom. primi paris maris (literæ idem significant ac in Fig. 26 A).
— 27. Pars pedis abdominalis secundi paris (maris).
— 28. Appendix caudalis (a) cum pede abdominali sexti paris (b c). Fig. 28*. Apex appendicis caudalis, magnitudine multo auctior.

Tab. IV. fig. 29—33. *Crangon vulgaris* Fabr.

Fig. 29. Appendix foliacea antennæ interioris.
— 30. Apex mandibulæ.
— 31. Manus pedis secundi paris.
— 32. Lamina natatoria interior primi pedis abdominalis (maris).
— 33. Appendix caudalis (vel annulus abdominalis septimus).

Tab. IV. fig. 34—40 & Tab. V. fig. 41—44. *Sabinea septemcarinata* Sab.

Fig. 34. Apex mandibulæ.
— 35. Maxilla anterior; a′ pars maxillaris; b′ palpus; c′ flagellum.

Fig. 36. Flagellum pedis maxillaris primi.

— 37. Pes maxillaris secundi paris; a' pars maxillaris b' palpus; c' flagellum; d' branchia rudimentaris. Fg. 37*. Branchia rudimentaris supra exhibita. Fig. 37**. Ovum animalis parasitici, in setis partis maxillaris fixum. Fig. 37***. Seta partis maxillaris.

— 38. Pes maxillaris tertii paris.

— 39. Pes abdominalis sexti paris; a. basis; b lamina natatoria interior; c. lamina natat exterior.

— 40. Margo posterior appendicis caudalis cum aculeis.

— 41. Pes secundi paris. Fig. 41*. Seta serrata articuli septimi.

— 42. Pes tertii paris.

— 43 A. Pes abdominalis primi paris feminæ. Fig. 43 B. Pes abdominalis primi paris maris. Fig. 43 B*. Apex laminæ natatoriæ interioris apud marem cum appendice cincinnigera.

— 44 A. Pes abdominalis secundi paris feminæ; a b. basis; c. lamina natatoria exterior; d e. lamina natatoria interior biarticulata cum appendice lineari (f). Fig. 44, A f*. Appendix linearis magnitudine auctior. Fig. 44 x. Cincinnuli nonnulli multo auctiores. Fig. 44 B. Pes abdominalis secundi paris maris; a b. basis; c. lamina natat. exterior; d e. lamina interior; f. appendix clavata; g appendix ovalis. Fig. 44 B f*. Apex appendicis clavatæ cum aculeis.

Tab. V. fig. 45—62. *Argis lar* Owen.

Fig. 45. *Argis lar*, magnitudine naturali a latere.

— 46. Pars marginis anterioris scuti dorsalis, magnitudine aliqvantum auctior; a. aculeus frontalis; b b. incisuræ frontales; c c. aculei frontis laterales.

— 47. Oculi supra exhibiti.

— 48. Antenna interior; a b c. pedunculus; a*. appendix pedunculi foliacea; d. flagellum interius; e. flagellum exterius. Fig. 48 e'. Flagellum exterius magnitudine auctum. Fig. 48 x Seta flagelli articulata.

— 49. Appendix antennæ exterioris foliacea.

— 50. Mandibula. Fig. 50'. Apex mandibulæ magnitudine aucta.

— 51. Maxilla prioris paris; a. pars maxillaris; b. palpus; c. flagellum.

Fig. 52. Maxilla posterioris paris; a. rudimentum partis maxillaris; b. palpus; c. flagellum.

— 53. Pes maxillaris primus; a. pars maxillaris; b. palpus; c. flagellum.

— 54. Pes maxillaris secundus. Literæ idem ac in figura antecedente indicant.

— 55. Pes maxillaris tertius. Fig. 55′. Hamus basalis pedis max. tertii. Fig. 55″. Palpus magnitudine auctior.

— 56. Pes primi paris.

— 57. Pars pedis secundi paris. Fig. 57′. Digiti hujus pedis magnitudine auctiores. Fig. 57″. Pars basalis hujus pedis.

— 58. Pes tertii paris.

— 59. Pes quarti paris. Fig. 59′. Apex articuli hujus pedis ultimi.

— 60. Articulus ultimus qvinti pedis.

— 61 A. Pes abdominalis primi paris feminæ. Fig. 61 B. Pes abdominalis secundi paris feminæ.

— 62. Annulus abdominalis qvintus (a) sextusqve (b) cum appendice caudali (c) pedibusqve abdominalibus sexti paris (d e f).

Bemærkninger
over nogle Pattedyrs og Fugles Dykkeevne,
ved
Carl Holbøll.

Under mit attenaarige Ophold i et Polarland har jeg, saa ofte Leilighed tilbød sig, nøie iagttaget, hvorlænge de forskjellige Pattedyr og Fugle kunne udholde at blive under Vandet. Disse Jagttagelser have givet følgende Resultat.

Balæna mysticetus. Naar denne Hval gaaer uforstyrret frem nær Vandskorpen, aander den almindeligst een Gang i hvert Minut; den gientager undertiden Aandedrættet flere Gange, inden den gaaer ned, og dette er ialmindelighed Tegn til, at den vil blive længere under Vandet; jeg har sieldent seet den æde, og ingen paalidelige Jagttagelser været istand til at giøre angaaende den Tid, den da bliver under Vandet. Derimod havde jeg Leilighed til at bivaane en Hvals Fangst ved Godhavn 1826. J det Dieblik Hvalen blev truffen af Harpunen, gik den ned; jeg saae paa Uhret, og mærkede mig Tiden. Det forekom mig at vare en overordentlig lang Tid, inden den atter kom tilsyne; den havde da været 27½ Minut under Vandet; den var noget udmattet, men ikke i høi Grad, blev inden 2 Minuter atter harpuneret, og dræbt i mindre end en Time.

De øvrige grønlandske Hvalarter blive ikke harpunerede; jeg har derfor ingen nøiagtige Observationer om, hvor lang Tid de kunne være under Vandet; naar de æde, varierer Tiden fra 2 til 8 Minuter.

Delphinus albicans. Den aander temmelig hurtigt efter hinanden, naar den gaaer i Vandskorpen. Da dens Næring bestaaer i Hippoglossus pinguis og Cefalopoder, der leve paa meget dybt Vand, maa den være istand til at udholde meget længe under Vandet; alligevel har jeg, naar en Hvidfisk blev

harpuneret, ikke seet den mere end 15 Minuter under Vandet. Dog var den da eiheller synderligt udmattet, naar den kom op.

D. phocaena har kun været 9 Minuter under Vandet de faa Gange, jeg har iagttaget den, naar den var harpuneret. Grønlænderne berette, at den kan være lige saalænge under Vandet, som D. albicans.

Phoca groenlandica har jeg ved Garnstederne iagttaget at være under Vandet i 14 Minuter, men almindeligt er den, indspærret mellem Garnene, kun 6 til 8 Minuter under Vandskorpen. Harpuneret af Grønlænderne har jeg seet den 11 Minuter under Vandet.

De andre Sælhundearter har jeg ingen paalidelige Jagttagelser over.

Faber angiver, at Phoca barbata i Island forbliver 10 à 15 Minuter under Vandet.

Mine Jagttagelser med Hensyn til Fuglenes Ophold under Vandet, stemme temmelig overeens med de, Faber har anstillet (Leben der hochnordischen Vögel, p. 259—263), men F. havde ikke Leilighed til at see Somateria spectabilis, som er den af alle Fugle i Grønland, der dykker paa dybest Vande, og er længst under Vandet.

Somateria spectabilis dykker paa henved 200 Alens Dybde, og er under Vandet indtil 9 Minuter; den synes da at være udmattet; almindeligt er den nede 6 til 7 Minuter.

Somateria mollissima dykker paa 75 Alens Dybde, og er under Vandet indtil 6 Minuter; almindeligt 3 til 4 Minuter.

Fuglene af Slægterne Colymbus og Uria ere gode Dykkere, men leve udelukkende af Fisk og Crustaceer; man kan altsaa ikke bestemme, hvor dybt de kunne gaae. Jeg har seet dem under Vandet som følger:

Colymbus glacialis — 6 til 7 Minuter.
Uria Brünnichii — 3 Minuter.
— Grylle — 2 Minuter.

Revisio critica

specierum generis Tetyrae Fabricii, qvarum exstant in Museo Regio Hafniensi exempla typica.

Auctore SCHIÖDTE.

---

1. *Tetyra Baro pallens thorace macula, scutello tribus cyaneo nigris. Syst. Rhyng. 129, 3*). — Ent. Syst. Suppl. 528, 5. Cimex Baro.* — Habitat in China.

Philia m. — *Mas.* Antennae articulis duobus inferioribus cyaneonigris, capite brevioribus, secundo triplo breviore basali; articulo tertio nigro, pubescente, articulum basalem longitudine ter superante; (articuli reliqvi in exemplis meis duobus desunt). Caput conicum, nutans, planiusculum, latitudine nonnihil brevius, laeve, nitidum, ochraceum, genis nigris, fronte inter oculos clypeoqve cyaneonigris, hoc ante apicem obscure ochraceo vel maculis tantum notato duabus minutis ochraceis; oculi magni, parum prominentes; tempora ante oculos sat profunde emarginata; clypeus linearis, basi impressa, antice sensim latior, apice obtuso, prominente; margines canaliculae rostralis acute elevati, medii sinuati. Rostrum ultra medium segmenti ventralis qvarti extensum, nigrum, apicibus articulorum testaceis, articulis secundo—qvarto subcompressis, primo et qvarto aeqvalibus, secundo tertioqve subaeqvalibus, dimidio longioribus basali. Pronotum diametro longitudinali duplo latius, basi valde convexa, scutello tamen humilius, parte antica valde plano-declivi, callis duobus ovatis, transversis, vix elevatis, lateribus anguste marginatum; crebre subtilissime punctulatum, parte antica laevi, nitidum, ochraceum, macula magna, media, rhombea, laevi, utrinqve impressa apicemqve attingente, cyaneonigra; mar-

*) Diagnoses Fabricianas sine mutatione retinui.

gines laterales ante humeros acute obtusangulos sat profunde sinuati, pone humeros duplo breviores, rotundati; anguli postici maxime obtusi. Scutellum oblongo-ovatum, latitudine baseos tertia ferme parte longius, valde gibbum, callo basali semilunari, parum elevato, angulis anticis rotundatis, lateribus plano- postice sinuato-declive, apice late rotundato; crebre subtilissime punctulatum callo basali laevissimo, nitidum, ochraceum, canalicula, scutellum a pronoto disjungente, angulis anticis maculisqve tribus fusco-cyaneis: macula anteriori media, marginem calli basalis posteriorem fere attingente, transverso-ovali vel triangulari; maculis secunda tertiaqve paribus, majoribus, transversis, paullo ante medium scutelli sitis marginemqve lateralem interdum attingentibus. Pectus laeve, medium subpunctatum, nigrum vel cyaneum, maculis triangularibus ad pedum insertionem sex, prosterni marginibus lateralibus angulisqve omnibus latis, linea abbreviata utrinqve ad marginem mesosterni posteriorem et interdum macula parva utrinqve ad marginem ejus anteriorem, linea abbreviata ante stigma metathoracicum maculaqve biloba angulos metasterni anteriores occupante ochraceis; lobi prosterni minuti, gulae applicati, truncati, angulo exteriori prominulo. Elytra cyaneonigra, interne ochracea, laevia, nitida, margine externo tenui infra ochraceo a humeris pronoti ad apicem segmenti qvarti ventralis extra scutellum conspicuo; membrana cyaneofusca, venis tredecim, prima et tertia plerumqve bifidis. Alae fusconigrae, venis cyaneonigris, conformatione ut in *Philia Stockero*, *purpurea*, *Stollii* etc. Pedes nigrocyanei, femoribus infra ciliatis, tibiis externo latere per totam longitudinem canaliculato, interiori latere dense piloso; tarsis ut in *Philia Stockero* etc. conformatis. Venter convexus, laevis, lateribus subtiliter ru-

goso-punctatis, ochraceus, segmentis secundo-qvinto fascia lata cyaneonigra ad marginem posteriorem, qvae fasciae segmentis secundo et tertio confluentes, segmentis qvarto et qvinto medio abbreviatae; segmenta primum et sextum media nigra, septimum transverso-ovale, subhorizontale, transversim profunde impressum, apice emarginato.

Long. 10 lin. — Longitudo capitis ab anteriori pronoti margine ad apicem clypei 2, latitudo per oculos $2\frac{1}{3}$; longit. pronoti $2\frac{3}{4}$, latit. apicis $2\frac{1}{2}$, humerorum $5\frac{1}{2}$, posterioris marginis $4\frac{1}{3}$; longit. marginum lateralium ante humeros $2\frac{1}{4}$, pone humeros $1\frac{1}{4}$; longit. scutelli $6\frac{1}{2}$, latit. baseos $4\frac{1}{2}$, per maculas posteriores $4\frac{1}{2}$, ad qvartam ventris incisuram 4 lin. Altitudo corporis maxima a callo scutellari ad posteriorem metasterni marginem $3\frac{1}{2}$ lin.

Rostro, scutello apice subtruncato membranaqve elytrorum apice libera haec species Germaro Calliphara *) est, forma vero capitis, defectu canaliculae ventralis et habitu Callidea **). Genus Calliphara igitur delendum videtur.

2. *Tetyra dispar carnea thorace scutelloque maculis flavescentibus: quibusdam puncto ocellari nigro. Syst. Rhyng. 129, 5. — Ent. Syst. IV, 81, 7. Cimex dispar.* — Habitat in China.

Hahn Wanz. Ins. III, 99. Tab. 105, fig. 324. — *Callidea dispar.* Germar Zeitschr. f. d. Ent. I, 123, 1. — *Calliphara dispar.*

Forma hujus speciei genuina Fabriciana sic dignoscitur. — *Mas, fem.* Antennae coeruleonigrae; caput genis, occipite lineaqve media frontis antice abbreviata viridiaeneis; pronotum maculis apicis qvatuor, parvis, atris, pallido cinctis, arcuatim dispositis, baseos qvatuor majoribus, pallidis; spinae humerorum elongatae, acutissimae, fusconigrae, basi pallescentes; prosternum viridiaeneum, margine antico anguste lateralibusqve late pallidis; mesosternum et

---

**) *Calliphora Macquart* genus Antliatorum. *Hist. nat. des Dipt. II (1835) p. 261 gen. 9.* — **) *Calleida Dej. Latr.* genus Eleutheratorum. *Règne Animal IV (1829) p. 377.*

metasternum viridiaenea, illius margo posterior utrinqve anguste pallidus; scutellum maculis octo atris, pallidocinctis (2, 1, 2, 2, 1); 2: basalibus, foveolatis, striga nigra conjunctis; 1: rhombea, magnitudine media; 2: trigonis, magnitudine praecedentis; 2: obliqvis, elongato-trigonis, maximis; 1: minuta, punctiformi; venter saturate ruber, segmentis 2-6 macula utrinqve trigona viridiaenea, stigma includente; segmentum tertium maculis duabus mediis qvadratis atris, sextum maculis duabus mediis trigonis, valde appropinqvatis, atris, septimum fascia basali mediaqve aeneoviridibus.

3. *Tetyra comes obscure virescens thorace lineolis tribus, scutello lunulis duabus baseos maculis medii fasciaque postica flavescentibus. Syst. Rhyng. 130, 8.* — Habitat in Guinea.

Philia m. — *Mas.* Antennae articulis duobus inferioribus coeruleis, capitis longitudine, secundo dimidia parte breviore basali; (articuli reliqvi in exemplo unico desunt). Caput subconicum, modice deflexum, sat convexum, latitudine nonnihil longius, obscure aeneoviride nitidum, sat crebre punctatum, præsertim antice; oculi parvi, prominentes; tempora ante oculos nonnihil sinuata; clypeus linearis, antice latior et transverse striatus, apice obtuse rotundato; margines canaliculae rostralis acute elevati, medii sinuati. Rostrum ad coxas tertii paris usqve extensum, nigropiceum, aenescens, articulo secundo compresso, subarcuato, longitudine primi, apice dilatato, articulis tertio qvartoqve cylindricis, aeqvalibus, dimidio brevioribus secundo. Pronotum diametro longitudinali latitudineqve apicis fere duplo latius, basi modice convexum, parte anteriori convexo-declivi, callis duobus ellipticis, transversis, vix elevatis, linea laevi inclusis; lateribus anguste marginatum; supra crebre subtiliter punctatum, obscure viridiaeneum nitidum, macula

media lineari-oblonga lutea: limbus lateralis a humeris ad apicem late luteus, ante apicem interiori latere profunde qvadratim incisus, postice lunatim emarginatus; margines laterales ante humeros obtusangulos recti, medii nonnihil sinuati, pone humeros duplo breviores, sinuati; anguli postici acuti, dentiformes. Scutellum breviter ovatum, duplo ferme longius pronoto, latitudine baseos octava longius parte, modice convexum, convexitate transversali segmentum circuli exacte referente; callo basali nullo; angulis anterioribus rotundatis, postice convexo-declive, apice truncato; totum crebre subtiliter punctatum, obscure aeneoviride nitidum, lunulis duabus magnis ad angulos anteriores, maculis duabus mediis magnis transverso-qvadratis, fascia posteriori, medio et lateribus dilatata, margineqve apicis tenui cum fascia posteriori confluente luteis. Pectus obscure aeneoviride, crebre subtiliter punctatum, lobis prosterni parvis, obtuse rotundatis, gulae applicatis. Elytra obscure cyanea, punctata, margine exteriori tenui a basi ad qvintum ventris segmentum conspicuo. Pedes nigroaenei, coxis et trochanteribus nigris (tarsis in exemplo unico deficientibus). Venter abdominis valde convexus, at medius fere planiusculus, fuscoaeneus nitidus, ad latera dilutior et crebre punctatus, stigmatibus nigrocyaneis; segmentum anale fere perpendiculare, segmento sexto dimidio brevius, margine posteriori elevato, medio sinuato, obscure viridiaeneum, rugosopunctatum.

Long. $7\frac{1}{2}$ lin. — Longit. capitis $1\frac{3}{4}$, latit. per oculos $1\frac{1}{2}$; longit. pronoti $2\frac{1}{3}$, latit. apicis 2, humerorum $4\frac{1}{2}$, marginis posterioris $3\frac{3}{4}$; longit. marginum lateralium ante humeros $1\frac{1}{6}$, pone humeros $\frac{3}{4}$; longit. scutelli $4\frac{1}{2}$, latit. baseos 4, fasciae apicalis $2\frac{3}{4}$, apicis truncati $1\frac{1}{8}$ lin. Altitudo corporis maxima a medio scutello ad secundam ventris incisuram $2\frac{1}{2}$ lin.

Ab omnibus mihi notis Philiis haec discedit angulis pronoti posterioribus acutis, dentiformibus.

4. *Tetyra Sehestedii purpureo nigra scutello postice fascia dentata flava. Syst. Rhyng. 130, 9.* — Habitat in Guinea.

Wolff Icon. Cim. 134. Tab. 13, fig. 128. — *Cimex furciferus.*
Germ. Zeitschr. f. d. Ent. I, 132, 3. — *Coeloglossa Sehestedii.*

5. *Tetyra eques ovata corpore viridi: maculis nigris, abdomine atro: margine viridi nigro punctato. Syst. Rhyng. 131, 13. — Ent. Syst. IV, 79, 2. Cimex eques.* — Habitat Tranqvebariae.

Germ. Zeitschr. f. d. Ent I, 112, 1. — *Callidea eques.*

6. *Tetyra senator oblonga atra thorace antice scutello basi fascia media apiceque cyaneis, abdominis margine rufo. Syst. Rhyng. 131, 14.* — Habitat in Amboina.

Exemplum a *Fabricio* datum lustravi.

Philia m. — *Mas.* Antennae capitis pronotiqve longitudine, graciliores; articulis inferioribus duobus capitis longitudine, fuscis, basali infra rufo, qvarta parte longiore secundo; seqventibus articulis pubescentibus, nigris, longitudine subaeqvalibus, tertio duplo longiore secundo, qvarto qvintóqve depressis, superiori et inferiori latere canaliculatis. Caput deflexum, latitudine brevius, crassum, trigonum, convexum, subtiliter disperse punctatum, nitidum, nigro-cyaneum; oculi mediocris magnitudinis, sat prominuli; tempora ante oculos nonnihil emarginata; clypeus ater, linearis, sublaevis, apice obtuse prominulo; margines canalicuae rostralis acute elevati, medii subsinuati. Rostrum abdominis basin attingens, compressum, fuscum, basi rufescens, articulis omnibus ejusdem longitudinis. Pronotum diametro longitudinali latitudineqve apicis duplo fere latius, ante medium sulco transverso subarcuato, seriem punctorum

irregularem gerente, in duas partes divisum: pars anterior humilior, satis convexa, viridiaenea nitida, subtilissime reticulato-rugosa, intra apicem punctata, callo minime elevato, transverso-ovali, linea laevi obscura externe aperta incluso, utrinqve instructa: pars posterior elevatior, satis convexa, cyaneoatra subnitida, vix reticulato-rugosa, humeros elevatiusculos versus parce punctata; margines laterales ante humeros obtusangulos recti, medii brevissime sinuati, anguste marginati, pone humeros duplo breviores, rotundati; anguli postici maxime obtusi; margo posterior rectus. Scutellum duplo longius pronoto, latitudine baseos paullo longius, pronoto convexius, ad latera plano-declive, ultra medium subsinuato-declive, marginibus lateralibus ante medium nonnihil rotundatis, pone medium subrectis, valde convergentibus, apice subtruncato; parcius punctatum, callo basali parum elevato laevi, nitidum, atrocoeruleum, callo basali, macula transversa media alteraqve apicis subrotundata aeneoviridibus. Pectus cyaneoatrum, nitidum, parce punctatum, prosterni angulis posterioribus viridiaeneis, lobis marginis anterioris nullis. Elytra cyaneoatra, interne fuscescentia, laevia, nitida, costa parce punctata, margine tenui exteriori a humeris pronoti ad qvartum segmentum ventrale medium extra scutellum conspicuo; membrana nigrofusca, venis qvoad numerum et figuram ut in *Philia Stockero*. Alae nigrofuscae, venis ut in *Philia Stockero* conformatis. Pedes coxis, trochanteribus femoribusqve rubris, his pubescentibus, tibiis teretibus, dense pubescentibus, cyaneonigris, tarsis pubescentibus nigris. Venter abdominis ater nitidus, lateribus subtilissime rugosopunctatis, margine laterali segmentorum primi — qvinti anterioribusqve segmenti sexti angulis rubris, stigmatibus nigris; segmentum anale transverso-ovale, fere perpendiculare, viri-

diaeneum nitidum, ante apicem profunde transversim impressum, margine apicali late rotundato.

Long. $4\frac{3}{4}$ lin. — Longit. capitis 1, latit $1\frac{1}{4}$; longit. pronoti $1\frac{1}{3}$, latit. apicis $1\frac{1}{3}$, humerorum $2\frac{1}{2}$, posterioris marginis $2\frac{1}{4}$; longit. scutelli $2\frac{3}{4}$, latit. baseos $2\frac{1}{4}$, latit. per maculam mediam $2\frac{1}{3}$, apicis subtruncati $\frac{2}{3}$ lin. Altitudo corporis maxima a medio scutello ad tertium ventris segmentum medium $1\frac{1}{2}$ lin.

Insignis haec species forma capitis et prothoracis ut etiam scutello apice subtruncato *Philiae nobili F.* et *amethystinae Germ.* nonnihil affinis; longe autem ab iis discedit forma antennarum, rostri, defectu canaliculae ventris.

7. *Tetyra patricia oblonga coerulea nigro maculata abdominis margine rufo. Syst. Rhyng. 131, 15. — Syst. Ent. Suppl. 527, 4. Cimex patricius.* — Habitat Tranqvebariae.

Qvatuor rimatus sum exempla, a *Daldorffio* Tranqvebariae lecta.

Philia m. — *Mas.* Antennae capite prothoraceqve paullo longiores, crassiusculae; articulis duobus inferioribus capite multo brevioribus, vix oculorum longitudine, aut nigris aut fuscis rufescentibusvė, secundo brevissimo, qvadruplo breviore basali; articulis seqventibus nigris, pubescentibus, ejusdem ferme longitudinis, depressis, superiori latere canaliculato, tertio triplo longiore basali, qvarto qvintoqve inferiori latere profunde canaliculato. Caput deflexum, latitudine multo brevius, obtuse trigonum, parum convexum, laeve, nitidum, coeruleoviride vel cyaneum, clypeo obscurius cyaneo, summo apice rubro; oculi mediocris magnitudinis, prominentes; tempora ante oculos profunde angulatim emarginata; clypeus linearis, apice obtuse prominulo; margines canaliculae rostralis anguste elevati, medii vix sinuati. Rostrum abdominis basin attingens,

subcylindricum, piceum, basi rufescens, articulo secundo reliqvis articulis paullo longiore. Pronotum diametro longitudinali latitudineqve apicis duplo fere latius, basi convexum, altitudine scutelli, punctura parciori, humeros elevatiusculos versus crebriori, antice convexo-declive, laeve, intra apicem depressum et sat crebre punctatum: totum viridiaeneum vel cyaneum nitidum, ad latera interdum purpurascens, seriebus notatum longitudinalibus macularum nigrarum tribus: serie media maculis duabus, majoribus, qvadratis composita, seriebus lateralibus maculis compositis tribus, minoribus, rotundatis: callis humerorum etiam nigris; margines laterales ante humeros obtusangulos, rotundatos, subrecti medii brevissime sinuati, elevati, medii latiores subreflexi, purpurascentes, pone humeros duplo fere breviores, rotundati; anguli postici maxime obtusi, minime autem rotundati; margo posterior subarcuatus. Scutellum ovatum, duplo fere longius pronoto, latitudine baseos dimidia fere parte longius, abdomine brevius; modice convexum, callo basali semilunari sat elevato, ad latera plano-declive, postice convexo-declive, apice summo subdepresso, subtruncato; crebrius punctatum, callo basali laevi, nitidum, coeruleum vel cyaneum, lateribus apiceqve plus minusve purpureis: macula media oblonga ovatave, serie utrinqve longitudinali macularum trium rotundatarum maculaqve rotundata ante apicem nigris. Pectus nitidum, parce punctatum, viridiaeneum vel cyaneum, maculis ad pedum insertiones sex margineqve anteriori et posteriori mesosterni et metasterni flavis; prosternum margine posteriori flavo, margine laterali posterioribusqve angulis rubris: lobis marginis anterioris brevissimis, truncatis, externe angulatis. Elytra nigrocoerulea, interne fuscescentia, margine exteriori tenui, basin versus flavo, a humeris pronoti

ad apicem segmenti ventralis qvarti extra scutellum conspicuo; membrana et alae fusconigra, venis ut in *Philia Stockero.* Pedes pubescentes coxis, trochanteribus femoribusqve rubris, his apice cyaneis, tibiis teretibus, ante apicem canaliculatis, cyaneis, tarsis nigris. Venter abdominis modice convexus, lateribus punctatis, nitidus, flavus, margine supra stigmata nigra rubro luteove, macula magna qvadrata, ssgmenta tria anteriora media occupante, alteraqve rotundata segmenti penultimi nigris vel fuscis; segmentis secundo — qvinto macula utrinqve viridiaenea, stigmatibus nigris inferiori iisqve adnexa; segmentum anale horizontale, aenescens, triplo longitudine latius, profunde transversim impressum, apice late emarginato.

Fem. — Antennae graciliores, capite prothoraceqve breviores, articulo basali secundoqve oculis longioribus, tertio, qvarto qvintoqve obsoletius canaliculatis. Latera pronoti ante humeros augustius marginata, margine medio haud dilatato. Segmentum ventris anale solita Scutellerarum structura, saturate rubrum.

Long. $3\frac{1}{2}$ Lin. — Longit. capitis $\frac{3}{4}$, latit. 1; longit. pronoti $1\frac{1}{4}$, latit. apicis $1\frac{1}{4}$, humerorum $2\frac{1}{4}$, posterioris marginis $1\frac{3}{4}$; longit. marginum lateralium ante humeros $\frac{3}{4}$, pone humeros $\frac{1}{2}$; longit. scutelli $2\frac{1}{4}$, latit. baseos $1\frac{3}{4}$, per maculas laterales tertii paris $1\frac{1}{2}$, apicis subtruncati $\frac{1}{2}$ lin. Altitudo corporis maxima a medio scutello ad primam ventris incisuram $1\frac{1}{4}$ lin.

Forma corporis et pictura haec species cum *Philia Eqvite* satis convenit, ad qvam etiam margine pronoti laterali subdilatato accedit.

8. *Tetyra Schousboei obscure purpurascens: annulis numerosis nigris. Syst. Rhyng.* ***132*****,** ***18.*** Habitat in America meridionali.

Herr. Schff. Wanz. Ins. IV, 6. Tab. 111, fig. 349. — *Pachycoris Fabricii.* Germ. Zeitschr. f. d. Ent. I, 83, 4. — *Pachycoris Schousboei.*

9. *Tetyra annulus virescens maculis annularibus nigris. Syst. Rhyng. 132. 20. — Ent. Syst. IV, 82, 10. Cimex annulus.* — Habitat in Senegallia.

Drury Ill. of nat. hist. Ins. III, Tab. 46 fig. 9. — *Cimex Argus.*
Palisot de Beauv. Ins. Afr. et Am. 231. Tab. 5, B. fig. 3. — *Tetyra gibbosa.*
Hahn Wanz. Ins. III, 105. Tab. 106, fig. 330 a, b. — *Sphaerocoris annulus.*
Klug: Ehrenb. Symb. Phys. V. Tab. 43, fig. 1-3. — *Sphaerocoris ocellatus.*
Burm. Handb. d. Ent. II, 391. —
Hope Catal. of Hemipt. 4, 3, 13. — *Sphaerocoris annularis.*
Germ. Zeitschr. f. d. Ent. I, 82, 1. — *Pachycoris ocellatus.*
— — — — I, 83, 2. — *Pachycoris annulus.*
— — — — I, 83, 3. — *Pachycoris annularis.*

Individua multa e Guinea transmisit *Hesse.*

Sphaerocoris Burm. — *Mas, fem.* Breviter ovatus, valde gibbus, convexitate pronoti longitudinali in convexitatem capitis scutelliqve abeunte. Antennae graciles, longitudine pronoti, nigrae, articulis duobus inferioribus longitudine capitis, basali pallido, secundo fusco aut pallido, qvarta parte breviore basali; articulis exterioribus tribus pubescentibus, subdepressis, qvarto qvintoqve longitudine aeqvalibus, tertio paullo breviore, tertia parte longiore secundo. Caput perpendiculare, latitudine dimidia fere parte brevius, obtuse trigonum, subplanum, infra trigono-elevatum, laeve, subnitidum, virescentiflavum, margine utrinqve tenui temporali, striis clypei lateralibus, basi apiceqve saepe abbreviatis, margineqve frontis posteriori nigris; oculi mediocris magnitudinis, satis prominuli; tempora ante oculos obsolete emarginata; clypeus linearis, basi apiceqve subdilatatus, apice vix prominente; margines canaliculae rostralis parum elevati, antice evanescentes, medii haud sinuati.

Rostrum ad marginem posteriorem segmenti ventralis primi usqve extensum, articulis primo secundoqve pallidis, hoc basi subcompresso, arcuato, dimidio longiorē tertio; tertio depresso qvartoqve subconico fuscis, ejusdem ferme longitudinis; labrum fuscum. Pronotum longitudine duplo latius, a basi ad apicem valde convexo-declive, apice fere perpendiculari, aut totum laeve aut basi margineqve anteriori medio crebre subtilissime punctatis, punctis fuscescentibus; subnitidum, pallide flavovirescens, fasciis duabus undulatis: fascia anteriori trisinuata, ante medium sita, lateribus humeros obliqve attingente, flava vel luteopallida, margine anteriori tenui, medio et ante humeros saepissime abbreviato, nigro: fascia posteriori qvadrisinuata, pone medium ducta, augulos posteriores lateribus arcuatim attingente, vel pallide lutea vel flava vel sangvinea, margine posteriori tenui, medio et lateribus saepissime abbreviatis, interdum omnino deficiente, nigro vel fusco; latera pronoti ante humeros obtusangulos subrecta, tenuissime marginata, media subsinuata, juxta humeros brevi spatio rotundatim subdilatata, inflexa; margines laterales pone humeros triplo breviores, subrecti; anguli posteriores pronoti late rotundati; margo posterior sat profunde sinuatus, anguste niger. Scutellum breviter ovatum, duplo ferme longius pronoto, latitudine baseos sexta parte longius, valde gibbum, pronoto multo elevatius, callo basali nullo, ad latera plano-declive, ultra medium subsinuato-declive, angulis anticis subrectis; marginibus lateralibus a basi ultra medium rectis, postice parum convergentibus, deinde autem subito valde convergentibus; apice late rotundato, abdomine sublongiori: aut totum laeve nitidumqve aut subtilissime punctatum, punctis crebris parcioribusve, fuscescentibus, aut obsolete reticulato-rugosum, basi tamen semper laevi; flavovirescens, serie-

bus quatuor transversis macularum ocellatarum nigrarum, colore flavo, luteo sangvineove limbatarum, limbis confluentibus: serie anteriori arcuata, maculis qvinqve composita, media oblonga, intermediis minutis lateralibusqve majoribus rotundatis; serie secunda arcuata, maculis quatuor, rotundatis, intermediis maximis; serie tertia, apicali, maculis duabus, minoribus, oblongis. Pectus subplanum, flavopallidum, laeve, prosterni et metasterni margine posteriori mesosternoqve pedum insertionem versus parce punctatis; lobis prosterni vix ullis. Elytra flava, apice nigro, spatio elongato-triangulari a humeris pronoti ad incisuram ventris qvartam extra scutellum conspicuo; membrana fusconigra, venis tredecim, prima ramosa. Alae fusconigrae, basi pallidae. Pedes pubescentes flavopallidi, tibiis teretibus, tarsis nigris, articulis basali tertioqve longitudine aeqvalibus. Venter planiusculus, laevis, lateribus subtiliter punctulatis, obscurius virescentiflavus; segmentum anale horizontale, in femina sexpartitum, in mare transversum apice obtuse rotundato, sulco divisum profundo transversali.

Long. $3\frac{3}{4}$–$5\frac{1}{2}$ lin. — In exemplo $4\frac{1}{2}$ lineas longo capitis longitudo erat $\frac{4}{5}$, latit. per oculos $1\frac{1}{3}$; longit. pronoti $1\frac{2}{3}$, latit. apicis $1\frac{1}{2}$, humerorum $3\frac{1}{4}$, baseos 3; longit. scutelli $3\frac{1}{2}$, latit. baseos 3, latit. per maculas laterales seriei transversalis secundae $2\frac{1}{5}$ lin. Altitudo corporis maxima a medio scutello ad incisuram ventris tertiam 2 lin.

Diagnosis qvoad colorem ita emendanda:

Virescenti-flavus, antennis tarsisqve nigris: pronoto fasciis duabus undulatis, anteriori pallide lutea, posteriori lutea sangvineave, postice nigromarginata: scutello maculis ocellaribus nigris undecim, luteo sangvineove cinctis.

Varietates numerosae sic exponendae:

α. Genuina, fasciis pronoti limbisqve macularum scutelli pallide luteis.

Tetyra annulus F.

β. Eadem, maculis intermediis seriei anterioris scutelli haud ocellatis, totis nigris, limbo nullo.

Sphaerocoris annularis Hope.

γ. Genuina, sed fascia pronoti posteriori sangvinea.

Tetyra gibbosa Palis. de Beauv.

δ. Fascia pronoti posteriori limbisqve macularum scutelli sangvineis.

Sphaerocoris ocellatus Klug, *Burm.* (*Exemplo a Klugio misso comparato*). — *Pachycoris ocellatus Germ.*

ε. Obscurior, virescenti-fuscescens, fasciis pronoti flavis, apicali antice latius fuscolimbata; scutello basi flavo, annulis nigris macularum tenuissimis, interdum obsoletis, limbis latissimis, undiqve confluentibus maximamqve scutelli partem occupantibus.

Generi *Pachycoris* a Germaro adscribitur haec species. Marginibus autem canaliculae rostralis obsoletis, incisuris ventralibus aeqvaliter arcuatis, defectu plagarum abdominalium (*Haftflecke Germ.*) et habitu totius corporis cum Sphaerocoribus genuinis convenit.

10. *Tetyra Argus nigra punctis ocellaribus fulvis numerosis. Syst. Rhyng. 133, 24.* Varietas ex Guinea.

Germ. Zeitschr. f. d. Ent. I, 77, 2. — *Sphaerocoris impluviatus.*

Herr. Schff. Wanz. Ins. V, 52. Tab. 159, fig. 499. —

11. *Tetyra Lundii atra punctata antennis scutelli thoracisqve margine flavis. Syst. Rhyng. 133, 25.* — Habitat in Guinea.

Burm. Handb. d. Ent. II, 388. — *Cyptocoris Lundii.*

Germ. Zeitschr. f. d. Ent. I, 50, 1. Tab. I, fig. IV, a, b. —

12. *Tetyra arcuata grisea thorace scutelloqve arcubus duobus nigris. Syst. Rhyng. 134, 26. Ent. Syst. IV, 83, 12. Cimex arcuatus.* — Habitat in Americae meridionalis insulis.

Qvinqve, a *Schmidtio* transmissa, lustravi exempla.

Pachycoris Burm. — *Pachycori pingvi Germ.* affinis, capite autem majori, antennis longioribus, pronoto parte antica minus declivi, humeris vix prominulis, scutello minus convexo, apice angustius rotundato, abdomine lateribus parum explanatis et punctura corporis profundiori, crebriori, colorem et picturam ut sileam, praecipue distinctus.

Mas, fem. Antennae capitis prothoracisqve fere longitudine, nigrae, articulis tribus exterioribus basi apiceqve pallidis, basali secundoqve aeqvalibus, longitudine capitis, aut totis pallidis aut pallidis annulo medio fusco. Caput nutans, longitudine sesqvi latius, parum convexum, griseofuscum opacum, punctis acervatis nigris adspersum; oculi magni, prominentes; tempora ante oculos profunde emarginata; clypeus linearis, apice prominulo; margines canaliculae rostralis acute elevati, medii sinuati. Rostrum incisuram ventris secundam attingens, griseofuscum, apice nigro vel fusco; articulis secundo compresso tertioqve late depresso longitudine subaeqvalibus, qvarto dimidio breviore, depresso, subconico. Pronotum diametro longitudinali latitudineqve apicis fere duplo latius, basi convexa, parte antica subplano-declivi callis duobus obsoletis, transverso-trigonis, vix elevatis; griseofuscum opacum, punctis nigris acervatis nebulosum, linea interdum media, vittis utrinqve duabus, basi dilatatis, introrsum arcuatis, angulis apicis callisqve humeralibus punctis majoribus distinctius nigris; margo anterior pone oculos utrinqve singulatim emarginatus; latera ante humeros nonnihil sinuata, obsolete marginata, pone humeros paullo breviora, recta, media sat profunde impressa; humeri acutanguli, obsolete prominuli, acumine obtuso, callo elevatiusculo; anguli posteriores latissime rotundati, subdeflexi; margo posterior modice arcua-

tus. Scutellum duplo fere longius pronoto, diametro longitudinali latitudinem basalem aeqvante, pronoto humilius, dorso plerumqve obsoletissime carinatum, ad latera et ultra medium depresso-declive; angulis anterioribus acutis, lateribus obsolete, apice vero obtuse, rotundatis, callo basali seminulari, impressione distincta utrinque incluso: griseofuscum opacum, punctis inaeqvalibus nigris acervatis nebulosum, litura nigriori, punctis majoribus efformata, basin versus utrinqve notatum. Pectus planiusculum, griseofuscum, acervatim profunde nigropunctatum, lobis prosterni latissime rotundatis. Elytra spatio corneo fuscogriseo nigropunctato, elongato-triangulari, a humeris pronoti ad segmentum ventris qvartum medium extra scutellum conspicuo, spatio interiori membranaceo, margine interno corneo, postice aperto, nullis a membrana venis separata; membrana hyalina multivenosa. Alae hyalinae, costa fusca. Pedes griseoflavescentes, coxis et trochanteribus immaculatis; femora basi fuscomaculata annuloqve intra apicem irregulari nigro vel fusco notata; tibiae extus late canaliculatae, parce obsoleteqve fuscomaculatae, interiori latere pubescente; tarsi articulis primo secundoqve basi fuscis, tertio apice ungvibusqve nigris. Abdomen flavescentigriseum, margine angusto nigromaculato extra scutellum conspicuo; venter planiusculus, acervatim nigropunctatus, vitta maculari intramarginali punctis nigris majoribus, crebrioribus, efformata utrinqve notatus, incisuris mediis rectis, lateribus valde arcuatis; margo ventris extra stigmata anguste explanatus, posterioribus segmentorum secundi-qvinti angulis obsolete prominulis. — Adsunt in utroqve sexu (ut in omnibus Pachycoribus genuinis) plagae abdominales duae (*Haftflecke Germ.*), in medio segmentorum qvarti

et qvinti ventris obliqve sitae, oblongae, obscure flavescentes, sericeo-micantes, subtilissime obliqve striatae*).

Long. $6\frac{1}{4}$ lin. — Longit. antennarum $3\frac{1}{4}$; longit. capitis $1\frac{1}{3}$, latit. 2; longit. pronoti $2\frac{1}{4}$, latit. apicis $2\frac{1}{4}$, humerorum 4, posterioris marginis $2\frac{3}{4}$; latit. marginum lateralium ante humeros $1\frac{1}{2}$, pone humeros $1\frac{1}{3}$; longit. scutelli $3\frac{3}{4}$, latit. baseos $3\frac{3}{4}$, ad tertiam ventris incisuram $3\frac{1}{2}$ lin. Altitudo corporis maxima a basi pronoti ad coxas secundi paris $2\frac{1}{4}$ lin.

13. *Tetyra Wolffii viridis immaculata thoracis margine rotundato. Syst. Rhyng.* ***134, 27.*** — Habitat in America meridionali.

Pachycoris Burm. — Species singularis, forma capitis brevi, antice late rotundata, marginibus pronoti ante humeros amplificatis, fere transversis, scutello abdomineqve api-

---

*) Plagae ventrales in familia Scutellerarum ita dispositae:
Occurrunt
a. in utroqve sexu;
1. *Psacastis* amplae, oblongae, planae, glabrae, subtilissime granulosae, in segmentis 2—6 maris, 3—5 feminae sitae.
2. *Pachycoribus genuinis* parvae, oblongae, angustae, planae, glabrae, subtilissime obliqve striatae, in segmentis 4—5, 6 sitae.

b. in mare nec in femina;
1. *Arctocoribus* rotundatae, tomentosae, segmentis 4 et 5 obsolete impressae, in animali vivo substantia floccosa nivea obductae.
2. *Scutelleris Germ. genuinis* parvae, oblongae, angustae, planae, glabrae, nulla distincta notatae sculptura, in segmentis 3—5 sitae.
3. *Coeloglossis* maximae, oblongae, villosae, segmentis 3—6 obsolete impressae.
4. *Stiretris* magnae, ovatae, dense tomentosae, segmentis 4—5, 6 profunde impressae, in animali vivo substantia floccosa cretacea obsitae.

Mares specierum generis *Asopus Burm.* tibiis primi paris dilatatis insignium mucroneqve ventrali (e. g. *Cimex tibialis F.*, *tripustulatus F.*) plagas etiam gerunt abdominales, situ et structura cum plagis ventralibus Stiretrorum omnino convenientes.

cem versus paullo latioribus ut etiam colore („viridi, post mortem pallido" *Fabr.*) huic familiae insolito valde insignis.

Fem. Antennae capite pronotoqve breviores, graciles, nigrae, articulo basali pallido, secundo hoc tertia parte breviore, tertio duplo longiore secundo, qvarto qvintoqve aeqvalibus, subdepressis, articulo tertio sesqvi longioribus. Caput valde deflexum, longitudine sesqvi latius, obtuse trigonum, antice late rotundatum, supra fere planum, subtiliter et sat crebre punctatum; oculi mediocris magnitudinis, prominuli; tempora ante oculos nonnihil emarginata; clypeus linearis, apicem prominulum versus sensim paullo angustior; margines canaliculae rostralis anguste elevati, ante apicem breviter sinuati. Rostrum ut in specie antecedente descriptum. Pronotum diametro longitudinali latitudineqve apicis plus qvam duplo latius, a basi ad apicem valde convexo-declive, subtilissime et minus crebre punctulatum, callis anticis transversis, impunctatis, vix elevatis, aegre distingvendis; margo anterior profunde sinuatus, pone oculos utrinqve singulatim subemarginatus; latera ante humeros valde amplificata, obsolete explanata, tenuissime obsoleteqve marginata, margine rotundato, caput versus subtransverso; margines laterales pone humeros ejusdem longitudinis subarcuati, angulos posteriores, late rotundatos, versus subdeflexi; humeri acute rotundati, valde prominentes, vix explanati; margo posterior obsolete sinuatus. Scutellum subqvadratum, duplo longius pronoto eoqve elevatius, dorso late convexo, ad latera et ultra medium convexo-declive, callo basali obsoleto, totum subtilissime et minus crebre punctulatum; anguli ejus anteriores acuti; margines laterales vix rotundati, a basi ultra medium sensim paullo divergentes; apex latissime rotundatus. Pectus planiusculum, subtiliter rugoso-punctatum,

lobis prosterni vix ullis. Elytra qvoad structuram ut in specie antecedente descripta, spatio interno cum membrana alisqve hyalinis. Pedes corpori concolores, structura ut in specie antecedente. Abdomen margine angusto extra scutellum conspicuo; venter subplanus, lateribus punctatis, extra stigmata anguste explanatis, incisuris ventralibus omnino ut in *Pachycor. Fabricii*, *guttula* etc. ductis, cum qvibus etiam haec species situ, figura et structura plagarum abdominalium convenit.

Long. $5\frac{1}{3}$ lin. — Longit. antennarum $2\frac{1}{4}$; longit. capitis 1, latit. $1\frac{1}{2}$; longit. pronoti $1\frac{3}{4}$, latit. apicis $1\frac{1}{2}$, humerorum 4, posterioris marginis $1\frac{3}{4}$; longit. marginum lateralium ante humeros $1\frac{1}{2}$, pone humeros $1\frac{1}{2}$; latit. marginis dilatati ante humeros $\frac{3}{4}$; longit. scutelli $3\frac{1}{2}$, latit. baseos $3\frac{1}{3}$, ad tertiam ventris incisuram $3\frac{3}{4}$ lin. Altitudo corporis maxima a medio scutello ad primam ventris incisuram $2\frac{1}{4}$ lin.

14. *Tetyra irrorata virescens fusco irrorata. Syst. Rhyng. 136, 40. — Ent. Syst. IV, 88, 34. Cimex irroratus.* — Habitat in Americae Crotone.

Palis. de Beauv. Ins. Afr. et Am. 32. Tab. 5, fig. 4. — *Scutellera nebulosa.*
— — — — — — — 81. Tab. 7, fig. 1. — *Scutellera hebraica.*
— — — — — — — 234. Tab. 5, fig. 7. — *Scutellera cordigera.*
Hope Cat. of Hem. 4, 11, 12. — *Pachycoris flavescens.*
Germ. Zeitschr. f. d. Ent. I, 99, 36. — *Pachycoris irroratus.*
— — — — I, 100, 37. — *Pachycoris nebulosus.*
— — — — I, 100, 38. — *Pachycoris hebraicus.*
— — — — I, 100, 39. — *Pachycoris flavescens.*
Herr. Schaeff. Wanz. Ins. V, 55. Tab. 159, fig. 500. — *Pachycoris irroratus.*

In insulis Indiae occidentalis Danorum vulgaris. Magnam individuorum copiam examinavi.

Diagnosis emendata:

Pachycoris irroratus virescentiflavus, supra fuscopunctatus et saepe irroratus, costa elytrorum interne fusce-

scente, infra rosea; articulis antennarum inferioribus tribus conjunctis articulos exteriores longitudine nonnihil superantibus; capite crasso, trigono, convexo, aeqvaliter punctato, latitudine diametrum longitudinalem subaeqvante; scutello apice late rotundato; ventre basi obsolete canaliculata, incisuris parte intermedia recta.

Varietates numerosae sic exponendae:

α. Genuinus, immaculatus, opacus, supra aeqvaliter fuscopunctatus, costa elytrorum infra laete rosea, corpore infra lateribus parce fuscopunctatis.

Tetyra irrorata Fabr.

β. Nitidior, costa elytrorum infra plerumqve obscurius rosea.

Pachycoris flavescens Hope.

γ. Idem, corpore infra lateribus pedibusqve maculis minutis sangvineis.

δ. Antennarum articulo qvarto et qvinto ante apicem fuscis; capite pronotoqve punctis acervatis obsolete fuscolineatis, scutello inaeqvaliter fuscopunctato, punctis acervatis, maculas minutas, transversas, confluentes undiqve efformantibus; corpore infra lateribus maculatim obsolete fuscopunctatis, pedibus parce fuscomaculatis.

Scutellera hebraica Palis. Beauv.

ε. Pronoto aeqvaliter fuscopunctato, vittis obsolete fuscescentibus septem, antice alternatim abbreviatis; scutello aeqvaliter fuscopunctato, lituris duabus basalibus, maculam lateralem pallidam includentibus, fuscis, macula triangulari apicis pallida, fuscolimbata; corpore infra lateribus fuscopunctatis, pedibus parce fuscomaculatis.

ζ. Idem, corpore infra lateribus pedibusqve maculis minutis sangvineis.

η. Idem, scutello maculis duabus mediis nigris rotundatis.

θ. Pronoto varietatum trium antecedentium, vittis plerumqve obscurioribus; scutello inaeqvaliter fuscopunctato, maculis duabus mediis nigris, lituris duabus magnis lateralibus, fascia media irregulari apiceqve fuscis, hoc macula triangulari pallida, umbra interdum notata fusca; corpore infra lateribus fuscopunctatis, pedibus immaculatis.

ι. Idem, pedibus parce fuscomaculatis.

κ. Idem, corpore infra lateribus pedibusqve maculis minutis sangvineis.

15. *Tetyra affinis obscura capite thoraceqve fusco lineatis, scutello maculis flavescentibus. Syst. Rhyng. 137, 41.* — Habitat in America meridionali.

Diagnosis emendata:

Pachycoris affinis fuscopallidus, supra fuscopunctatus et variegatus, infra aeneopunctatus, costa elytrorum interne fusca, infra pallida, margine exteriori obscure roseo; articulis antennarum inferioribus tribus conjunctis articulis exterioribus manifesto brevioribus; capite plano, triangulari, lateribus creberrime punctatis, latitudine qvarta diametrum longitudinalem parte superante; scutello lateribus subrectis, apice anguste rotundato; incisuris ventralibus media parte undulata, canalicula basali nulla.

Species *Pachycori irrorato* qvidem pervicina et cum eo statura et proportione partium fere omnino conveniens, notis autem supra allatis, ut mihi videtur, certe definita. — Antennae fuscae, articulis inferioribus duobus pallidis. Caput linea media pallida, punctura fusca, densa, ad latera

densissima; genae creberrime aeneopunctatae. Pronotum crebre fuscopunctatum, punctis acervatis, vittas irregulares septem, antice confluentes, lineis angustis pallidis discretas efformantibus: linea capitis pallida per vittam pronoti mediam perducta est. Scutellum crebre inaeqvaliter fuscopunctatum, atomis pallidis guttatum, lituris duabus lateralibus obliqvis, antice hamatis lineaqve media, linea pallida divisa, fuscis; maculis duabus, exteriori liturarum lateralium margini adnexis maculaqve apicis triangulari, interdum fuscolimbata punctoqve fusco includente, pallidis. Pectus lateribus crebre aeneopunctatis. Pedes maculis minutis fuscis irrorati. Abdomen margine fuscomaculato, ventre lateribus crebre aeneopunctatis lituraqve notato media subannulari, maculis minutis fuscis confluentibus constituta.

16. *Tetyra Tangira cinerea thorace antice spina utrinqve obtusissima. Syst. Rhyng. 138, 49.* — Habitat in Tanger, Dania.

Fabr. Ent. Syst. IV, 90, 45. — *Cimex inunctus.*
Wolff Icon. Cim. 5. Tab. I, fig. 5. —
Fabr. Syst. Rhyng. 139, 53. — *Tetyra inuncta.*
Fall. Hemipt. Svec. 16, 7. — *Tetyra Tangira.*
Germ. Zeitschr. f. d. Ent. I, 63, 1. — *Podops inunctus.*
— — — — I, 66, 6. — *Podops tangirus.*

Exempla Musei duo, qvorum alterum ad Tanger a *Schousboe* lectum, alterum in Sjællandia captum, nullam a *Pod. inuncto* praebent differentiam. Individua nonnulla, omnino congrua, Hafniae legi in valle sabulosa, loco dicto Vesterfælled.

17. *Tetyra dorsalis nigricans linea dorsali scutelliqve lineolis duabus albis. Syst. Rhyng. 139, 54.* — Habitat in Mogador.

Germ. Zeitschr. f. d. Ent. I, 48, 2. — *Arctocoris plagiatus.*
Herr. Schaeff. Wanz. Ins. V, 38. Tab. 156, fig. 487. —

An specie distinctus?

18. *Tetyra Cerinthe obscura nigra immaculata. Syst. Rhyng. 140, 56. — Ent. Syst. IV, 82, 9. — Cimex Cerinthe.* — Habitat in Africae Nigella sativa.

Fabr. Syst. Rhyng. 140, 57. — *Tetyra (pagana) gentilis.*
Germ. Zeitschr. f. d. Ent. I, 57, 3. — *Trigonosoma Cerinthe.*
— — — — I, 57, 4. — *Trigonosoma pagana.*
— — — — I, 141, 6. — *Psacasta nigra.*
Herr. Schaeff. Wanz. Ins. V, 47. Tab. 159, fig. 498. —

Exempla nonnulla lustravi, a *Schousboe* et *Vahlio* circa Tunis lecta. Variat colore fusciori, verrucis obscure luteis.

19. *Tetyra (pagana) gentilis nigra thorace postice obscure pallido. Syst. Rhyng. 140, 57.* — Habitat in Tanger.

Psacasta, varietas speciei praecedentis, colore pronoti dilutiore tantum distincta.

20. *Tetyra silphoides nigro aenea abdominis margine subtus pedibusqve flavis. Syst. Rhyng. 141, 62. — Ent. Syst. IV, 86, 24. — Cimex silphoides.* — Habitat in India orientali.

Burm. Act. Acad. Caes. Leop. Carol. XVI. Suppl. 289, 8. Tab. 51, fig. 3. — *Thyreocoris complanatus.*
Germ. Zeitschr. f. d. Ent. I, 32, 21. —
— — — — I, 34, 21. — *Thyreocoris silphoides.*

Plataspis Westw. — *Plataspidi Vahlii F.* (a *Thyreocor. Vahlii Germ.* diversae), *Pl. subaeneae Hope* aliisqve mihi cognitis speciebus indescriptis e Guinea et India orientali, speciebus duabus nominatis valde affinibus, major, minus convexa, punctura fortiori, crebriori, capite porrecto, explanato, segmento ventrali qvinto bipartito scutelloqve maris apice profundius emarginato praecipue distincta.

Mas, fem. Antennae latitudinem capitis vix superantes, flavo-fuscescenses, articulis omnibus, secundo qvadruplo

breviori excepto, subaeqve longis: primo secundoqve flavis, longitudine capitis. Caput diametro longitudinali triplo fere latius, porrectum, subhorizontale, deplanatum, fronte media interdum subelevata: infra parte media flava, margine lato genisqve nigris: supra punctato-rugosum, vertice subtilissime punctulato, margine anteriori tenuiter reflexo-marginato, nigroaeneum nitidum, ocellis maculisqve punctiformibus septem obscure flavis: duabus anterioribus, paribus, reliqvis in lineam transversalem inter oculos dispositis, media lateralibusque obscurioribus, interdum obsoletis. Rostrum flavum; labrum fuscescens, basi alba. Pronotum diametro longitudinali, latitudine capitis breviori, duplo ferme latius, parum convexum, ad latera apicemqve versus late convexiusculo-declive, crebre rugosopunctatum, disco subtilius sculpto, callis anterioribus duobus, magnis, transverso-trigonis, perobsoletis, sublaevibus: nigroaeneum nitidum, maculis duabus punctiformibus submediiis, margine laterali tenui, linea transversa apicali intramarginali, ad latera interdum abbreviata, saepissime autem cum linea altera, recta, ab angulo oculorum interiori ad humeros obliqve ducta, cohaerente, obscure flavis; apex pone ocellos subrectus, externe cum angulis anterioribus marginibusqve laterum late rotundatus, acute angusteqve marginatus; latera ante humeros obtusos calloqve instructos elevatiusculo nonnihil depressa, depressione introrsum linea flava obliqva terminata, pone humeros duplo fere breviora, subrecta; anguli posteriores late rotundati; margo posterior nonnihil arcuatus. Scutellum sesqvi longius pronoto, latitudine baseos qvarta brevius parte, apicem versus dilatatum pronotoqve nonnihil latius, angulis posterioribus late rotundatis, apice medio in mare profunde in femina vero obsolete sinuato; supra parum convexum, ad latera et

apicem versus late planiusculo-declive, crebre aeqvaliter punctatum, basi media laeviori: nigroaeneum nitidum, maculis duabus punctiformibus utrinqve ad marginem anteriorem margineqve laterali et apicali omni, stria marginali profunda fuscescente diviso, obscure flavis. Elytra flava, margine exteriori basin versus fuscescente, membrana alisqve flavescenti-hyalinis. Pectus nigrum, margine anteriori mesosterni et prosterni hujusqve margine laterali deflexo interno flavis: structura congenerum, indumento obductum subtilissime granuloso, glauco, opaco, superficie perspicue aciculata. Pedes flavi. Abdomen flavum, structura congenerum, segmento autem ventris qvinto, processu segmenti seqventis triangulari longius qvam in Pl. Vahlii etc. porrecto, in duas omnino discretas diviso partes; margo inflexus segmentorum dorsalium flavus, a ventre serie foveolarum fuscarum utrinqve discretus; venter niger, obsolete punctulatus, maculis marginalibus trigonis undecim flavis utrinqve, stigmatibus fuscis.

Long. $2\frac{3}{4}$-$3\frac{3}{4}$ lin. — In exemplo masculo, 3 lineas longo, longitudo capitis erat $\frac{2}{3}$, latit. $1\frac{1}{2}$; longit. pronoti 1, latit. apicis $1\frac{1}{2}$, humerorum $2\frac{1}{4}$; longit. lineae flavae obliqvae ante humeros 1, marginum lateralium pone humeros $\frac{1}{3}$; longit. scutelli $1\frac{1}{2}$, latit. baseos 2, ante apicem $2\frac{1}{3}$ lin. Altitudo corporis maxima a medio scutello ad tertiam ventris incisuram $\frac{4}{5}$ lin.

Qvorum in descriptione nullam feci mentionem, ea Plataspidibus omnibus communia sunt.

21. *Tetyra gibba grisea thorace abdomineqve dilatato spinosis, scutello elevato compresso. Syst. Rhyng.* ***141*****,** ***63*****.** — Habitat in America meridionali.

Hahn Wanz. Ins. III, 28. Tab. 82, fig. 250. — *Oxynotus gibbus.* Germ. Zeitschr. f. d. Ent. I, 44, 1. —

22. *Tetyra impressa globosa atra antennarum annulis*

pedibusqve flavis. Syst. Rhyng. **141**, *64.* — Habitat in America meridionali.

Germ. Zeitschr. f. d. Ent. I, 23, 1. — *Chlaenocoris impressus.* Herr. Schaeff. V, 27. Tab. 152, fig. 480. —

23. *Tetyra flavipes nigroaenea: margine omni pedibusque flavis. Syst. Rhyng.* **142**, *67.* — *Ent. Syst. IV, 89, 39. Cimex flavipes.* — Habitat in nova Hollandia.

Platycephala flaviceps Hope (Cat. of Hem. 5, 6; *Plataspis flaviceps* p. 17) huc pertinere videtur.

Exemplum a *Fabricio* datum descripsi.

Plataspis Westw. — *Mas.* Parum convexa, figura fere circulari, basi et apice aeqvaliter rotundatis, ante apicem scutelli vix dilatata. Antennae flavae, structura congenerum. Caput longitudine duplo latius, nutans, planum, flavum, supra nitidissimum, margine anteriori tenuiter reflexo, margine posteriori fusco: parce fuscopunctatum, punctis acervatis, lituram arcuatam subobsoletam utrinqve efformantibus; striae, clypeum includentes, fuscae, solito ante apicem more conniventes. Pronotum diametro longitudinali triplo fere latius, latitudine baseos tertia parte latitudinem apicis superante, basi modice convexum, antice et ad latera late subconvexo-declive, apice lateribusqve acute tenuiter marginatis, parcius subtiliter punctatum, punctura antice et ad latera densiori: purpureonigrum nitidissimum subaenescens, margine angulorum anteriorum, linea transversa apicali intramarginali arcuata cum linea altera, ab oculi angulo interno ad humerum obliqve ducta, utrinqve coeunte, lineolis duabus transversis discoidalibus submediis liturisqve duabus obliqvis juxta humeros flavis; margo anterior transversus, subrectus, medius pone ocellos profunde sinuatus; anguli anteriores obtuse rotundati; margines laterales ante humeros obtusangulos calloqve instructos elevatiusculo subrecti, pone humeros triplo fere breviores, recti; anguli

posteriores valde obtusi; margo posterior nonnihil arcuatus. Scutellum duplo fere longius pronoto, latitudine baseos sexta brevius parte, ante apicem nonnihil dilatatum, apice medio brevi spatio profunde emarginato; basi mediocris convexitatis, pronoto subelevatius, ad latera apicemqve versus late convexiusculo-declive, anguste marginatum, parce subtiliter punctatum, basi media laevi: purpureonigrum nitidissimum subaenescens, lineolis duabus marginis anterioris utrinqve, margine laterali et apicali limboqve sat lato intramarginali flavis, hoc maculis minutis irregularibus fuscis irrorato. Pectus indumento glauco dense obsitum, nigrum, prosterno margineqve mesosterni anteriore flavis. Elytra spatio extra scutellum conspicuo flavo. Pedes flavi. Abdomen ut in *Plataspide silphoide* descriptum.

Long. 2 lin., lat. $1\frac{1}{3}$ lin. — Longit. capitis $\frac{1}{2}$, latit. 1; longit. pronoti vix $\frac{2}{3}$, latit. apicis $1\frac{1}{4}$, humerorum $1\frac{2}{3}$; longit. lineae flavae ante humeros vix $\frac{2}{3}$, marginum lateralium pone humeros vix $\frac{1}{4}$; longit. scutelli $1\frac{1}{4}$, latit. baseos $1\frac{1}{2}$, ante apicem $1\frac{3}{4}$ lin. Altitudo corporis maxima a medio scutello ad tertiam ventris incisuram $\frac{2}{3}$ lin.

24. *Tetyra cribraria flavescens punctis numerosissimis impressis fuscis, scutello postice emarginato. Syst. Rhyng. 143, 72. Ent. Syst. Suppl. 531, 45. Cimex cribrarius.* — Habitat in India orientali.

Herr. Schaeff. Wanz. Ins. V, 81. Tab. 134, fig. 416. — *Thyreocoris cribrarius* (fem.).

Duo lustravi exempla, a *Daldorffio* in Sumatra lecta.

Coptosoma Lap. — *Mas.* — Antennae flavae. Caput deflexum, subperpendiculare, tertia parte diametro longitudinali latius, transverso-rhomboidale, apice acute rotundato, marginato, medio nonnihil inciso: flavum, supra planiusculum, lateribus punctis irregularibus impressis, striis clypeum includentibus fuscis, ante apicem subito coeuntibus; inter oculos et ocellos utrinqve fovea minuta, sat profunda.

Pronotum longitudine duplo latius, capite duplo longius, subsemicirculare, basi convexum, antice valde convexo-declive, callis nullis; pars anterior serie transversa, subrecta, irregulari punctorum dilute fuscorum ante humeros terminata, flava, subopaca, punctis haud coloratis inaeqvaliter parceqve sculpta, stria marginali apicis, fascia media tenui, arcuata, subimpressa, interdum interrupta, lateribus angulatim reflexa, laete fuscis, serie irregulari punctorum subconfluentium, ab oculis ad humeros utrinqve ducta, dilute fusca; pars posterior nitida, virescentiflava, linea media flava obsoletiori, punctis dilute fuscis haud confluentibus, lineolas abbreviatas transversas efformantibus, parcius obsita; margo anterior pronoti profunde sinuatus; margines laterales ante humeros cum angulis anterioribus rotundati, juxta humeros brevi spatio nonnihil sinuati, pone humeros qvadruplo breviores, recti; anguli posteriores maxime obtusi; margo posterior ad latera subarcuatus, medius subsinuatus. Scutellum transverso-qvadratum, latitudine baseos qvarta ferme parte brevius, pronoto vix duplo longius, angulis anterioribus subacutis, lateribus subrectis, postice nonnihil divergentibus, angulis posterioribus apiceqve late rotundatis, hoc subtruncato, medio sat profunde emarginato; supra modice convexum, ad latera et apicem late plano-declive, virescentiflavum, nitidum, linea media flava obsoletiori, sculptura ut in posteriori pronoti parte notatum; callus basalis vix elevatus, stria fusca inclusus distinctissima, linearis, longitudine qvadruplo latior, margine laterali rotundato, colore dilutiori, margine posteriori medio obsolete producto; margines scutelli omnes acute marginati: margo anterior inter callum basalem angulosqve anteriores haud dilatatus, reliqvis perparum latior. Pectus indumento glauco reticuloso obsitum; prosternum flavum, macula nigricante utrinqve; mesosternum et metasternum nigra, ob-

scure flavomarginata, maculaqve notata obscurius flavescente ad pedes utrinqve. Elytra spatio corneo libero flavo, serie profunda longitudinali, postice abbreviata, punctorum fuscorum; spatio interno hyalino, fusco-marginato; membrana alaeqve hyalina, venis fuscis. Pedes flavi. Abdomen flavum, structura congenericarum, incisuris ventralibus striisqve segmentorum lateralibus transversis nigris; segmenta tria anteriora ventris media parte nigra, seqventia nigra, margine laterali late flavo.

Segmentum ventrale qvartum, qvintum sextumqve macula magna fusco-tomentosa utrinqve instructa sunt, qvae tamen maculae plagis ventralibus vix analogae, cum in reliqvis hujus generis mihi cognitis speciebus desiderentur.

Long. 2 lin. — Longit. capitis $\frac{3}{8}$, latit. $\frac{1}{2}$; longit. pronoti $\frac{3}{4}$, latit. humerorum $1\frac{1}{2}$; longit. scutelli $1\frac{1}{4}$, latit. baseos $1\frac{5}{8}$, apicis $1\frac{3}{4}$; longit. calli basalis $\frac{1}{4}$, latit. 1 lin. Altitudo corporis maxima a medio scutello ad secundam ventris incisuram $\frac{7}{8}$ lin.

25. *Tetyra Schulzii atro aenea scutello utrinqve macula baseos coccinea. Syst. Rhyng.* ***143***, ***74***. *Ent. Syst. IV*, ***83***, ***16***. *Cimex Schulzii.* — Habitat Cayennae.

Plura examinavi individua, a *Schmidtio* aliisqve ex America meridionali transmissa; ad Bahiam non infreqvens videtur.

Diagnosis qvoad picturam emendanda:

Atro-aenea, antennis tarsisqve fuscis, elytris macula basali coccinea, segmentis ventralibus 3—6 puncto marginali flavo.

Odontoscelis Lap. — *Mas, fem.* Antennae rufofuscae, articulis duobus exterioribus nigris. Caput nutans, diametro longitudinis sesqvi latius, transverso-triangulare, apice summo truncato, nigrum, supra convexiusculum, nitidum atroaeneum, crebre punctulatum, lateribus anguste reflexomarginatis; clypeus linearis, subelevatus, parce subtiliter

punctulatus, ante apicem nonnihil dilatatus. Rostrum fuscum. Pronotum diametro longitudinali latitudineqve apicis aeqvalibus vix duplo latius, capite duplo longius, mediocris convexitatis, antice convexo-declive, atroaeneum nitidum, parcius subtiliter punctatum, punctis ad latera acute marginata majoribus; margo anterior late sinuatus; anguli anteriores subrecti; margines laterales satis rotundati, basi humeris satis acutangulis, compressiusculo-elevatis, humiliores, pone humeros acute marginati, retusi, valde obliqvi, fere transversi, vix a margine posteriori recto tenuissime marginato discernendi. Scutellum sesqvi longius pronoto, abdomine paullo brevius, latitudine baseos decima brevius parte, basi utrinqve impressum, modice convexum, pronoto nonnihil humilius, ad latera et apicem planiusculo-declive, atroaeneum nitidum, sat crebre punctulatum, punctis ad angulos anteriores majoribus, crebrioribus, apicem versus vero obsoletioribus; callus basalis sat distinctus, laevissimus, subtilissime punctulatus; anguli anteriores acuti, extrorsum producti; margines laterales pone basin sinuati; striae marginales ante media latera evanescentes. Pectus nigrum, disperse punctulatum; mesosternum et metasternum indumento griseo reticuloso obsita. Elytra nigra, punctis obsoletis raris impressa, externe qvadrisulcata, sulco qvarto (interiori) omnium latissimo, postice abbreviato; macula baseos coccinea magna, ovata, obliqva, latere exteriori postice emarginato, marginem elytrorum inflexum etiam occupante. Membrana elytrorum alaeqve hyalina. Pedes nigropicei, tarsis dilutioribus. Venter ater, nitidus, lateribus crebre punctulatis; segmenta 3—6 macula minuta punctiformi marginis lateralis flava utrinqve.

Long. $2\frac{1}{2}$ lin. — Longit. capitis $\frac{1}{2}$, latit. $\frac{3}{4}$; longit. pronoti 1, latit. apicis 1, humerorum $1\frac{3}{4}$; longit. scutelli $1\frac{1}{2}$, latit. baseos $1\frac{2}{3}$ lin. —

Altitudo corporis maxima a posteriori pronoti margine ad insertionem pedum secundi paris ⅔ lin.

Odontoscelis signatipennis Germ. (*Zeitschr. f. d. Ent. 1, 42, 12; Herr. Schaeff. Wanz. Ins. V, 35. Tab. 154, fig. 484*) huic qvidem peraffinis est, sed differt statura duplo minori, convexitate majori, angulis anterioribus scutelli minus productis, sulcis elytrorum augustioribus, ejusdem ferme latitudinis, ventre convexiori immaculato etc.

26. *Tetyra Smidtii nigro aenea elytris basi macula alba. Syst. Rhyng. 143, 75.* — Habitat in America meridionali.

Diagnosis qvoad picturam emendanda:

Nigroaenea, antennis tarsisqve fuscis, elytris macula basali alba, segmentis ventralibus 3—6 puncto marginali albo.

Odontoscelis Lap. — *Mas, fem.* Speciei praecedenti affinis, sed triplo minor, colore dilutius aenescens, et praeterea seqventibus notis distincta. Caput diametro longitudinis tertia latius parte, apice summo rotundato, nec truncato, supra creberrime profundius punctatum. Margo anterior pronoti subrectus; anguli anteriores abrupte producti, acute rotundati; margines laterales pone humeros profundius retusi, sed vix marginati. Scutellum vix qvarta parte longius pronoto, abdomine qvarta parte brevius, latitudine baseos sexta brevius parte, parum convexum, apice summo subconvexo-declivi, picescente; anguli anteriores valde acuti, valde extrorsum producti, margines vero laterales pone basin perparum sinuati; apex anguste rotundatus. Elytra picea, aenescentia, macula baseos alba, figura ut in specie antecedente. Pedes picei, tarsis dilutioribus. Segmenta ventralia 3—6 macula minuta triangulari marginis lateralis alba utrinqve; segmentum anale interdum mar-

gine albo, in maculam minutam ejusdem coloris utrinqve desinente.

Odontoscelis Smidtii Germ. (*l. c. 40, 8; Herr. Schaeff. l. c. 35. Tab. 134, fig. 483*) a specie Fabriciana differre videtur: margine pronoti laterali ante humeros nonnihil sinuato; scutello longitudine abdominis; elytris macula basali apiceqve flavis rufisve; abdomine immaculato.

Long. $1\frac{1}{2}$ lin. — Longit. capitis $\frac{3}{8}$, latit. $\frac{1}{2}$; longit. pronoti $\frac{5}{8}$, latit. apicis $\frac{5}{8}$, humerorum $1\frac{1}{8}$; longit. scutelli $\frac{3}{4}$, latit. baseos $\frac{7}{8}$ lin. Altitudo corporis maxima a posteriori pronoti margine ad pedes secundi paris $\frac{5}{8}$ lin.

27. *Tetyra Daldorffii nigro aenea scutello maculis tribus margineqve apicis rubris. Syst. Rhyng. 114, 76.* — Habitat in America meridionali.

Odontoscelis Lap. — *O. Smidtii* peraffinis, colore, scutello aliter formato, profundius et margines versus crebrius punctato tantum distincta. Pronotum margine posteriori rufo. Scutellum pronoto sesqvi longius, latitudine baseos sexta parte brevius (abdomine paullo brevius?), satis convexum, ad latera et apicem planiusculo-declive, nigrum, nitidum, maculis tribus in triangulum positis (lateralibus obliqvis, ovatis, posteriori minore, rhombea) margineqve sat lato ab apice ad media latera rufis; margines laterales pone angulos anteriores acutos, parum productos, brevi spatio sat profunde sinuati; apex late rotundatus. Elytra dilute rufa, basi summa maculaqve ante apicem nigrofuscis. (Abdomen in exemplo unico deest).

Odontoscelis vinculata Germ. (*l. c. 42, 13*) hujus varietas videtur (seu forma genuina?) pronoto toto nigro maculisqve scutelli confluentibus.

28. *Tetyra tibialis atra nigro aenea elytrorum margine tibiisqve albis. Syst. Rhyng. 144, 77.* — Habitat in America meridionali.

Diagnosis qvoad picturam emendanda:

Nigroaenea, antennis, tibiis tarsisqve dilute fuscis, elytris margineqve abdominis posteriori albis.

Odontoscelis Lap. — *Mas, fem. O. Smidtii* duplo fere minor ideoqve omnium minima. Antennae dilute fuscae. Caput magis qvam in speciebus antecedentibus deflexum, longitudine dimidia parte latius, transverso-trigonum, apice acutiusculo-rotundato, lateribus immarginatis; supra nonnihil convexum, creberrime punctatum, obscure aeneum, nitidum; oculi ut in *O. scarabaeoide* prominuli; clypeus linearis, apicem subprominulum versus sensim latior, basi crebre punctata, parte anteriori laevi. Pronotum diametro longitudinis dimidia ferme latius parte, qvarta vero parte ad apicem angustius, capite duplo longius, valde convexum, antice et ad latera valde convexo-declive, basi etiam, potissimum pone humeros, angustius subito convexo-declive, totum obscure aeneum, creberrime punctatum, disco vix parcius sculpto, ante humeros utrinqve transversim obsolete impresso; apex late sinuatus, immarginatus; anguli anteriores pone oculos subito prominuli, acute rotundati; latera ante humeros nonnihil rotundata, apicem versus valde convergentia, acute marginata: margo humeris elevatis basi inferior, unde brevissime sinuatus apparet; humeri acutanguli, acumine obtuso; margines laterales pone humeros acute marginati, retusi, valde obliqvi, fere transversi, a margine posteriori subrecto vix discernendi. Scutellum qvarta parte longius pronoto, latitudine baseos sexta brevius parte, abdomine nonnihil longius, mediocris convexitatis, pronoto humilius, ad latera apicemqve abrupte planiusculo-declive, sat crebre punctatum, totum obscure aeneum nitidum, apice margineqve laterali posteriori piscescentibus, disco parcius punctato, callo basali nullo distincto;

anguli anteriores acuti, minime vero extrorsum producti; margines laterales pone basin brevi spatio recti, antice nonnihil convergentes; apex late rotundatus. Pectus nigrum, prosterno crebre rugosopunctato, metasterno mesosternoqve indumento griseo granuloso dense obsitis. Elytra laevia, alba, sulcis exterioribus nullis, sulco autem notata interiori postice abbreviato, cujus margo interior niger; membrana alaeqve hyalina. Pedes picei, tarsis tibiisqve dilute fuscis vel fuscopallidis, his ante basin fuscis. Abdomen nigrum, margine anguste albo, basin versus fusco; venter convexus, immaculatus, lateribus creberrime punctatis.

Long. $1\frac{1}{4}$ lin. — Longit. capitis $\frac{1}{4}$, latit. $\frac{3}{8}$; longit. pronoti $\frac{1}{2}$, latit. apicis $\frac{3}{8}$, humerorum $\frac{5}{6}$; longit. scutelli $\frac{5}{8}$, latit. baseos vix $\frac{3}{4}$ lin. Altitudo corporis a posteriori prosterni margine ad pedes secundi paris $\frac{3}{8}$, maxima pone medium scutellum ad tertiam ventris incisuram $\frac{1}{2}$ lin.

Descriptio *Odontoscelidis pulicariae Germ.* (*l. c. I*, *39*, *6*) huic speciei etiam competit; sed minus diligentem puto, cum antennarum bis faciat mentionem.

Bemærkning om Tandforholdet hos Halichoerus grypus

af

Candidat Reinhardt.

Kindtændernes Antal hos Sælhunde-Slægten Halichoerus angives, saavidt jeg veed, eenstemmigen at være fem paa hver Side i hver Kjæbe. Jeg har i det Kongelige naturhistoriske Museum undersøgt en Deel Cranier af Halichoerus grypus, indsendte saavel fra Island som fra Sjælland og Laaland, og paa flere af disse fundet bag ved den femte Kindtand i Overkjæben endnu en sjette, som er betydelig mindre end den foranstaaende, og ikke som denne forsynet med 2 Rødder, men kun med en eneste; i Underkjæben derimod har jeg aldrig fundet flere end de sædvanlig angivne 5 Kindtænder.

Af 6 Cranier, som opbevares i Museet, frembyde de 3 denne sjette Kindtand; paa det ene, som er af et anseeligt Individ, og er indsendt fra Laaland, findes den paa begge Sider; paa det andet, som er fra Island, og har den meget betydelige Længde af 11 Tommer og 3 Linier, og hvis Tænder næsten ere aldeles afslidte, findes den paa høire Side, medens at der paa venstre Side ikke engang er Spor til nogen Tandhule; paa det tredie, ligeledes fra Island indsendte Cranium, der kun er omtrent 8 Tommer langt og altsaa af et temmelig ungt Individ, findes paa høire Side Tandhulen; men Tanden selv er udfalden (dog neppe medens Dyret levede); paa venstre Side er Tandhulen ogsaa her forsvunden.

Endskjondt altsaa denne Tand, som ovenfor er viist, undertiden findes til den sildigste Alder, synes dog allerede den Omstændighed, at den hidtil ikke er bleven bemærket, at godtgjøre, at den, som oftest, hurtigen falder ud, uden at efterlade noget Spor; maaskee udvikles den ikke engang hos alle Individer; imidlertid synes den dog at forekomme for hyppigt til, at dens Tilstedeværelse kan ansees blot for en tilfældig Abnormitet.

Forhandlinger i det skandinaviske entomologiske Selskab

Meddeelte af

J. C. Schiødte

Selskabets Sekretair.

Mødet den 26de September.

Hr. Fr. Jacobsen foreviste Exemplarer af tre mærkelige Arter, han under sit Ophold i det nordlige Jylland i Sommer havde tilegnet den danske Fauna: Haliplus elevatus *F.*, tagen i Slutningen af Juli i Veyen Molleaa, tæt syd for Holstebroe, i meget dybt Vand (forhen ikke funden i det egenlige Danmark); Wiedemannia borealis ved Storaaen i Holstebroe (forhen kun funden i Lapland); Dioctria Reinhardi i Quistrup Have imellem Holstebroe og Struer.

Hr. C. Kiellerup foreviste to for den danske Fauna nye Eleutherater, begge opdagede i Ladegaardsaaen ved Kjøbenhavn: Haliplus fulvicollis *Erichs.* og Gyrinus dorsalis *Gyll.;* samt en for vor Fauna ny Antliat, Gymnosoma melanura *Meig.*, tagen paa Sandet ved Strandbredden sydligt for Rønne paa Bornholm.

Hr. Stæger foreviste en for vor Fauna ny Antliat, Oxyrhina frontalis *Meig.*, tagen paa Rør i Ordrup Mose i Begyndelsen af September.

Sekretairen gjorde en Meddelelse om, at den af Prof. Zetterstedt i Ins. Lapp. (*p. 403 gen. 21 n. 1)* som ny Slægt og Art opstillede Lepton attenuator i begge Henseender falder

sammen med den af Meddeleren eet Aar tidligere (1837) i nærværende Tidsskrift (1 B. S. 596) beskrevne Copisura rimator. Da Hr. Zetterstedt ifølge sit Værks Plan (selv for som nye angivne Slægter) kun anfører habituelle, og i dette Tilfælde tildeels ikke meget nøjagtige, Karakterer af det letteste Slags og ikke har kjendt Hunnen, vilde Meddeleren, uagtet Beskrivelsen af Arten saagodt som ganske stemmer med den af ham selv givne, ikke have tordet antage en saadan Sagens Sammenhæng, saafremt han ikke i den forløbne Sommer havde havt Lejlighed til at see Hr. Zetterstedt's Lepton attenuator opstillet i svenske Samlinger: men snarere have troet at maatte tiltræde Hr. Erichson's Paastand (Bericht f. 1838 p. 16 (296), ifølge hvilken den omhandlede Slægt skulde falde sammen med Coelinius *Nees*. Meddeleren erindrede derhos om, at en anden Ichneumonform allerede siden 1815 har været opstillet af Nees v. Esenbeck i Berl. Mag. d. Gesellsch. naturf. Fr. under Navn af Lapton, saa at den af Hr. Zetterstedt valgte Benævnelse, selv om den dermed betegnede Form virkeligt havde været ubeskreven, dog neppe kunde have gjort Krav paa fremtidig Bestaaen, uanseet endog det øvrige store Antal Navne, afledede af eller sammensatte med hiint græske Ord, man allerede har bragt i Anvendelse i Zoologien.

Mødet den 10de Oktober.

Samme gav en Udsigt over de ham bekjendte danske Arter af Lokusternes Familie.

1. *Barbitistes punctatissima Bosc.* — Paa lave Buske, især i Haver, sjelden. Meddeleren har fundet et Par ved Springforbi paa Sjælland og nogle Exemplarer i en Have i Rønne paa Bornholm. Den findes fuldstændigt udviklet i Juli og August.

2. *Meconema thalassina De G.* — Paa høje Træer, især Bøge og Ege, i Danmarks fleste Skovegne; ikke sjelden. Som specielle Findesteder anførte Meddeleren efter Andres og egne Erfaringer: Dyrehaven, Charlottenlund, Ordrups Krat, Boserup Skov ved Roeskilde, alle Skovene omkring Sorø, Nestved og Vordingborg, Skovene paa Guldborgland paa Laaland, Løvskovene omkring Rønne og Allinge paa Bornholm, Silkeborg Skove, Skovene omkring Veile, Kolding, Apenrade og Slesvig. Den findes udviklet allerede i Juni.

3. *Locusta viridissima L.* — Hyppig paa lavt Krat overalt i Danmark; den træffes udviklet i Juli.

Hr. Burmeister's Angivelse (Handb. d. Ent. II. S. 714), at Locusta cantans forekommer i Holsteen, bekræftede Hr. Drewsen ifølge egen Erfaring.

4. *Decticus verrucivorus L.* — Overalt i Danmark i højt Græs paa fugtige Enge; udviklet i Juli og August.

5. *Decticus brachypterus L.* — Af denne Art har Meddeleren kun fundet et eneste kvindeligt Individ i Schleswiger Holz i Sønderjylland, i August 1840.

6. *Decticus apterus F.* — Temmelig hyppig overalt i Danmark paa lave Buske; den findes udviklet i August. Den synes især at foretrække Haver og saadanne mindre Skove, som ere under havemæssig Kultur.

7. *Xiphidium dorsale Latr.* — Først opdaget af Meddeleren i et enkelt kvindeligt Individ paa en Sandslette ved Frederikshavns sydlige Strand, og senere, i indeværende Aars August Maaned, gjenfunden i Mængde i begge Kjøn i Marehalmen paa Bornholms vestlige Strandbred imellem Rønne og Blykobberaaen.

Müller's Locusta viridis (*Prodr. 101, 1144*) henførte Meddeleren til Meconema thalassina.

Mødet den 24de Oktober.

Hr. C. Kiellerup paaviste i en betydelig Række af Exemplarer af Haliplus fluviatilis *Aub.* og H. ruficollis *De G.* saadanne Overgange imellem begge i Form, Farve, Tegning og Skulptur, at den førstnævnte Art kun kan betragtes som en Form af den sidste.

Hr. Strøm foreviste Afbildning af en Acronicta-Larve, maaskee til A. Euphorbiae, og som stemmer med de Angivelser, Hr. Boie i nærværende Tidsskrift (I B. S. 527) har meddeelt om en ubekjendt Larve af den nævnte Glossatslægt. Hr. S. havde fundet sin Larve i August paa en sandet Mark imellem Bagsværd og Johnstrup paa Rumex acetosa.

Hr. Stæger foredrog en Meddelelse om Anthomyia triqvetra *Wied.*, i hvilken han fremstillede denne Art som kollektiv og opløste den i tre forskjellige Arter.

*) *Anthomyia triquetra, Wiedm.* Zoolog. Mag., der senere er optaget under samme Benævnelse hos Meigen og Zetterstedt (Ins. Lapp.), som Musca triquetra hos Fallén, og af Macquart med samme Artsnavn hensat under den særegne Slægt Atomogaster, er hos alle disse Forfattere fremstillet i temmelig overeensstemmende Beskrivelser, ene med Undtagelse af Stør-

*) Med Hensyn til Offentliggjørelsen af Meddelelserne er der fra Selskabets Side indrømmet det Medlem, til hvilket Redaktionen af disse er overdraget, aldeles frie Hænder i Alt, hvad der angaaer deres Form, for hvilken han da bærer Ansvar. Paa den anden Side er det ham ogsaa tilladt, at lade det ham efter Mødet skriftligt Tilstillede umiddelbart benytte som Manuskript, naturligviis hver Gang efter nærmere med vedkommende Forfatter derom skeet Aftale. I sidste Tilfælde anmærkes det stedse, saaledes som det her skeer, at Meddelelsen er aftrykt efter Forfatterens Manuskript.

relsen, der hos de fire førstnævnte ansættes til 1½ eller 1½—2 Lin., medens den sidste (Macquart) angiver den 2—3 Linier.

Da Dyret hører til en af vore almindeligste Flue-Arter og dets Tegning tillige er ligesaa bestandig som karakteristisk, havde jeg hidtil ikke synderligt ændset denne Uovereensstemmelse i Størrelsen, omendskjøndt en skarp begrændset Ulighed af næsten det dobbelte Længdemaal forekom mig noget paafaldende. Det er først ved en mere kritisk Undersøgelse, jeg, ved nogle Jagttagelser over Anthomyzides, i den senere Tid har anstillet med den nævnte Art, at jeg har fundet nogen væsentlig Betydning i denne Ulighed, idet den, i Forening med andre forhen overseete Karakterer, viser saa bestemte Kjendemærker, at denne ene Art kan tydeligt paavises at indeholde tre distinkte Species, af hvilke det ene, der har den meste Størrelse (henved 3 Linier), antages at være Macquarts Art, medens det andet sandsynlig har været forvexlet med det tredie, som udgjør den rette Type for den af de øvrige Forfattere beskrevne Art.

Fælleskaraktererne for alle tre Arter indeholdes saaledes i enhver af de nævnte Forfatteres Diagnoser af Anth. triquetra; men fuldstændigst i Zetterstedts:

A. triquetra: antennis mediocribus, fronte non prominente; abdomine cinereo, singulo segmento punctis 3 nigris; halteribus flavis. *m. f.*

Mas. Oculis arcte cohærentibus, thorace atro, opaco, postice griseo, alis squamaque subinfuscatis.

Fem. Oculis remotis, vitta frontali nigra, thorace cinereo, alis hyalinis, squama vix infuscata.

Specialkaraktererne kunne angives saaledes:

1. *Atomogaster Macquarti.*

Mas. Antennis longiusculis; pedibus nigro-piceis: femoribus intermediis subtus in medio spina 1, tibiis

posticis utrinque ciliatis; alis brunnescentibus. Long. $2\frac{1}{2}$—3 lin.

Fem. Long. 2 lin.

Atomogaster triquetra. Macq. Buff. 2. 329. 1.

2. *Atomogaster tibialis.* n. sp.

Mas. Antennis longiusculis; femoribus intermediis subtus, in medio, spina 1; tibiis anterioribus tarsisque intermediis testaceis, tibiis posticis externe longe ciliatis, apice seta longissima; alis brunnescentibus. Long. 2 lin.

3. *Atomogaster triquetra.*

Mas. Antennis breviusculis; pedibus nigro-piceis, femoribus intermediis subtus, in medio, spinis 2, tibiis posticis intus bi-seriatim ciliatis; alis sub-infuscatis. Long. $1\frac{1}{2}$ lin.

Fem. Long. $1\frac{1}{4}$—$1\frac{1}{2}$ lin.

Anthom. triquetra. Wiedm. Zoolog. Mag. Meig. 5. 162. 139.
Musca triquetra. Fall. Musc. 73. 80.

De to første Arter forekomme temmelig sjelden. Jeg har fundet dem paa Træer i Charlottenlund og Dyrehaven samt i Frederiksberg Slotshave i Mai og September—October. A. tibialis har jeg ogsaa truffet engang ved Leersøen. Derimod er den sidste Art, den egentlige A. triquetra, meget almindelig og forekommer i stor Mængde, hele Sommeren overalt paa Hækker og Buske i Nærheden af Vandet; fortrinsviis opholder den sig paa Rør.

Mødet den 1ste November.

Samme gav en Udsigt over den danske Faunas Arter af Antliatslægten Platycheirus.

*) En karakteristisk Afdeling under Syrphus-Slægten danne de Arter, hvis Hanner have dilaterede Fortarser (*Subgenus Platycheirus St. Farg. et. Serv.*) De tidligere Forfatteres Beskrivelser af disse Arter have imidlertid ingenlunde været tilfredsstillende, og det er først ved Prof. Zetterstedt's omhyggelige Opstilling og Beskrivning i Insecta lapponica at man med Sikkerhed har kunnet bestemme dem. Da den danske Fauna ei alene tæller de samme Arter som Meigen angiver, men desuden nogle andre forhen mindre tydeligt bestemte, vilde jeg ansee det ikke overflodigt at meddele en Beskrivelse af de danske Arter af denne Afdeling af Syrphus-Slægten.

1. *S. manicatus:* pallide æneus, parum nitidus; hypostomate valde extenso, griseo-pollinoso; abdomine atro *m.* aut æneo *f.* maculis bis tribus aut quatuor luteis; antennis pedibusque nigris, geniculis flavis. Long. 4 lin.

   Mas. Tenuiter flavo-villosus; articulis 2 primis tarsorum anticorum dilatatis, depressis, albis, subtus nigro-punctatis; metatarso postico valde incrassato.

   Fem. Flavo-pubescens; thorace vittis 3 obscurioribus, nitidis, tarsis omnibus simplicibus.

Meig. 3. 336. 91? Macq. Buff. 1. 548. 46? *Scaeva manicata.* Zett. Ins. Lapp. 606. 33.

Da et af de væsentligste Særkjender for denne Art, det næsten conisk fremstaaende Ansigt, ikke omtales hos Meigen og Macquart, der begge sammenligne den med S. scutatus, ja Meigen endog udtrykkelig tillægger den Hoved som S. scutatus og peltatus, bliver Citatet af dem noget usikkert. — Hunnens Isse er glindsende sort. Af de to overste, hvide Led paa Hannens Forfodder er det 1ste meget stort, bredt udvidet, med den nedre Ende skraat afskaaret; det 2det Led er noget smallere

*) Aftrykt efter Forfatterens Manuskript.

og meget kort: hvert af disse Led have paa Underfladen 2de paa Overfladen meer eller mindre gjennemskinnende sorte Punkter.

Forekommer ikke sjelden i Juni, i Engene ved Leersøen, i Ordrup-Mose og paa Amager ved Sumpe og Vandsteder.

2. *S. peltatus:* æneus, nitidus; hypostomate modice extenso; abdomine atro, maculis bis tribus subquadratis, luteis, antennis fuscis, intus testaceis, pedibus anterioribus luteo-testaceis: femoribus basi pedibusque posticis fere totis, fuscis. Long. 4 lin.

Mas. Flavo-pubescens; pedum anticorum: tibiis versus apicem dilatatis, metatarso dilatato, depresso articuloque 2do vix dilatato sub-triangulari, albidis; pedum intermediorum: femoribus margine inferiori sub-excavatis, tibiis basi intus elevatis, in medio incurvis, apice clavatis.

Fem. Brevissime pubescens, l. nuda; pedibus simplicibus, genubus posticis late rufis.

Meig. 3. 334. 89. Macq. Buff. 1. 547. 43. *Scæva peltata* Zett. Ins. Lapp. 606. 30.

Ansigtet hos denne Art er, især nedentil, ikke saa fremstaaende som hos den foregaaende. Svulsten staaer i en lige Linie med Ophøiningerne paa Mundens øvre og nedre Forrand. Det 1ste Led af Hannens Forfødder er langagtigt, bredt, paa Underfladen med tre sortagtige Striber, der ofte vise sig i svage Skygger paa Overfladen. Den særegne Form af Hannens Mellembeen er karakteristisk for denne Art.

Den forekommer paa samme Tider og Steder som den foregaaende, men meget sjeldnere.

3. *S. scutatus:* æneus, nitidus; hypostomate vix extenso; abdomine atro, maculis bis tribus flavis; antennis fuscis, intus testaceis. Long. 4 lin.

Mas. Flavo-pubescens; pedibus anterioribus flavo-testaceis, anticorum: femoribus medio nigris tibiisque versus apicem dilatatis, externe floccosis, tarsorum articulis 4 primis albidis, dilatatis: articulo 1mo latiori 2doque brevissimo subtus fusco-maculatis; pedum intermediorum: femoribus subtus tibiisque fere totis nigris; pedibus posticis nigris, genubus flavis, metatarso modice incrassato.

Fem. Brevissime pubescens, l. nuda; fronte nigra, nitida, fascia interrupta griseo-pollinosa; pedibus anterioribus luteo-flavis, intermediorum femoribus striga inferna annuloque tibiarum, fuscis; pedibus posticis nigris, femoribus tibiisque basi et apice flavis.

Meig. 3. 333. 88. Macq. Buff. 1. 546. 42.

Det neppe fremstaaende Ansigt, den smalle Bagkrop med temmelig smaa gule Pletter, i Forening med Hannens særegent dannede Forfødder, hvoraf alle de 4 øverste Led ere udvidede og hvide: det 1ste Led stort, den nederste Ende næsten lige afskaaren, 2det Led omtrent af samme Brede som det 1ste, men meget kort, det 3die og 4de i aftagende Brede — ere Særkjenderne for denne Art.

Den er sjelden; kun et Par Gange har jeg taget den i Juni i Ordrupmose.

4. *S. clypeatus:* æneus, nitidus; hypostomate apice rotundato; abdomine atro, maculis bis tribus quadratis luteis; antennis totis nigris. Long. $3\frac{1}{2}$—4 lin.

Mas. Flavo-pubescens; hypostomate flavo-griseo pollinoso; pedibus anterioribus luteis, femoribus pubescentibus: pedum anticorum tibiis, apice albis, tarsisque modice dilatatis, depressis, tibiis intermediis simplicibus, intus ad basin ciliatis; pedibus posticis nigris: femoribus tibiisque basi et apice luteis.

Fem. Brevissime pubescens; hypostomate albido pollinoso; abdominis segmento 5to punctis 2 luteis; pedibus luteis, posticorum femorum tibiarumque annulo tarsorumque articulis 1, 4 et 5, nigris.

Meig. 3. 335. 90. Macq. Buff. 1. 547. 44. *Scæva clypeata* Zett. Ins. Lapp. 606. 31. var. b.

Var. b. femoribus anterioribus dimidio basali infuscatis, l. nigris. *Mas.*

Var. c. femoribus posticis totis luteis. *Fem.*

Var? d. abdomine angustato, maculis majoribus, oblongis. *Mas.*

Fra de tre foregaaende Arter afviger denne især ved Formen af Ansigtet, hvis Spidse (ved Mundranden) er afrundet, og ikke, som hos hine, vinkelformig fremstaaende. Paa Hannens Forfødder er Skinnebenenes nedre Halvdeel hvidagtig, men Fodderne gule: alle Fodleddene omtrent lige brede. Varieteten d. afviger betydelig i Habitus og Farve, men har de øvrige Karakterer tilfælles med Arten.

Ikke sjelden i Juni og Juli, meest i Nærheden af Vandet.

5. *S. quadratus:* nigro-æneus, nitidus; hypostomate apice rotundato, fronte (feminæ) chalybescente, punctis 2 albo-pollinosis; abdomine angustato, sub-acuminato, nigro, nitidissimo, maculis bis tribus luteis, anticis 2 guttiformibus, reliquis quadratis; antennis nigris; pedibus luteis, posticorum femorum tibiarumque annulo metatarsoque nigris. *Fem.* Long. 3 lin.

Macq. Dipt. Syrph. 82. 8? et Buff. 1. 549. 49?

Da Macquarts Beskrivelser ikke ere ganske fuldstændige, ei heller indbyrdes overeensstemmende, har jeg ikke med Vished kunnet betegne denne som hans Art. Fra S. clypeatus, som den er meget liig, afviger den ved den mindre Størrelse, den blaasorte Pande, den smalle spidse Bagkrop, der selv hos drægtige Hunner beholder samme Form, samt ved Mangelen

af det 4de Par Pletter paa det 5te Segment. Ikke er ogsaa det 3die Par, paa det 4de Segment, forbunklede. Jeg træffer denne Art hvert Aar i Juni og Juli i Ellemosen i Charlottenlund, men altid kun Hunnen.

6. *S. scambus:* æneus, nitidus; hypostomate apice rotundato, flavo-griseo-pollinoso; abdomine nigro, maculis bis quatuor magnis luteis; antennis nigris. Long. 4—4¼ lin.

Mas. Flavo-pubescens; pedibus anterioribus luteis, femoribus subtus setosis, anticorum tibiis, apice albis, tarsisque modice dilatatis, depressis, intermediorum tibiis intus sub-excavatis, curvatis, nudis; pedibus posticis nigris: femoribus tibiisque basi et apice luteis.

Fem. Brevissime pubescens l. nuda; pedibus luteis, posticorum femorum tibiarumque annulo, tarsorumque articulis 1, 4 et 5, nigris.

Scæva clypeata Zett. Ins. Lapp. 606. 31. var.

Størrelsen, de lange sorte Børster paa Hannens altid eensfarvede rødgule For- og Mellemlaar, de mellemste Tibier, der ere indvendig nøgne, flade, ligesom indskaarne og noget omdreiede, samt den langt mere udbredte gule Farve paa Bagkroppen, hvor den sorte Grundfarve kun danner en Ryglinie og en smal Søm om Segmentrandene — karakterisere denne som en fra S. clypeatus særskilt Art. — Den forekommer ikke sjelden i Enge og Moser.

7. *S. fulviventris:* æneus, nitidus; hypostomate apice rotundato, flavo-griseo pollinoso; abdomine luteo, basi, linea dorsali incisurisque nigris; antennis nigris; pedibus luteis, articulis tarsorum posticorum 1, 4 et 5 nigris. — Long. 4 lin.

Mas. Pedum anticorum femoribus externe ciliatis, tibiis dilatatis compressis, apice albidis, tarsis basi albidis, articulis brevissimis, modice dilatatis.

Macq. Dipt. Syrph. 81. 6. ♂ et Buff. I. 548. 47. ♂.

Af denne udmærkede Art har jeg taget Hannen (det eneste bekjendte Kjøn) et Par Gange i Juni, i Ordrupmose. Den har ligeledes megen Lighed med S. clypeatus og især den derfra udskilte S. scambus, men afviger fra begge ved de meget korte, brede Forfødder, cilierede Forlaar, simple og nøgne Laar og Tibier paa Mellembenene, eensfarvede rødgule Laar og Tibier paa Bagbenene, samt den rødgule Bagkrop, hvor ikkun det 1ste Segment, en smal Ryglinie og en endnu smallere Søm om Segmentrandene, ere sorte.

8. *S. albimanus:* æneus aut cærulescens, nitidus, hypostomate modice extenso; abdomine nigro, maculis bis tribus glaucis aut æneis; antennis nigris; pedibus fuscis, anterioribus plus minusve genubusque posticis semper, pallidis. — Long. $3\frac{1}{2}$ lin.

Mas. Maculis abdominis flavidis, æneo aut glauco micantibus; pedum anteriorum femoribus externe ciliatis, nigris, apice pallidis, tibiis apice dilatatis, compressis, albidis nigro marginatis, tarsis albidis, modice dilatatis; pedum intermediorum femoribus apice, tibiis basi et apice tarsisque pallidis.

Fem. Maculis abdominis glaucis; pedibus anterioribus pallidis tibiarum annulo antapicali tarsisque apice, fuscis.

Meig. 3. 333. 87. Macq. Buff. 1. 546. 41. *Scæva albimana* Fall. Syrph. 46. 19. Zett. Ins. Lap. 607. 35.

Meigen og Macquart angive denne Art sjelden, her er den, ligesom i Sverrig, almindelig. Den forekommer hyppigst i Moser og i Nærheden af Vandet, fra Mai til September, i flere Generationer.

9. *S. ocymi:* nigro-æneus, nitidus; abdomine rufo nigro-variegato; pedibus aut nigris, genubus luteis, aut luteis tarsis nigris. Long. 4 lin.

Mas. Abdomine rufo-luteo, segmentis 1 et 5 æneis, 2do basi 4toque apice fascia atra; alis nigricantibus; pedibus nigris, geniculis anterioribus tibiisque posticis basi luteis, metatarso antico valde articulisque 2 primis tarsorum intermediorum modice, dilatatis, depressis.

Fem. Scutello chalybeo; abdomine rufo-luteo, nitidissimo, segmento 1mo æneo, reliquis postice inæqualiter nigro-fasciatis; alis fusco-hyalinis; pedibus luteis, coxis annulo tibiarum posticarum tarsisque omnibus nigris, simplicibus.

Meig. 3. 337. 93. ♀. Macq. Buff. 1. 546. 40. *Syrph. lobatus* Meig. 3. 336. 92. ♂. *Scæva ocymi* Fall. Syrph. 48. 23. Zett. Ins. Lap. 607. 36.

Denne Art, som alle de citerede Forfattere ansee sjelden, er her temmelig almindelig i August, paa Vandplanter.

Mødet den 9de November.

Sekretairen meddeelte følgende Notice.

For henved ti Aar siden var jeg tilfældigviis kommen i Besiddelse af en meget besønderlig Cydnusform fra Barbariet, hvilken jeg kort derpaa (1834) fandt beskreven og afbildet af Léon Dufour i det fjerde Bind af det franske entomologiske Selskabs Annaler under Navn af Cephalocteus histeroides; Exemplaret blev senere indlemmet i den Westermann'ske Samling, hvor det endnu findes opstillet under det anførte Navn. Under mit Arbejde i denne Vinter med at bestemme og opstille det Kongl. Museums Rhynchotsamling traf jeg atter paa denne Form, men betegnet som Cydnus scarabaeoides *F.* og citeret

af Fabricius i Systema Rhyngotorum som Originalexemplaret til hans Beskrivelse.

Næst efter at gjøre opmærksom paa denne sidste Omstændighed er Hensigten med nærværende Notice deels at bekjendtgjøre en herhen hørende ny indisk Art, der, opdaget af Samleren Koefod, nu findes opstillet i Museet; deels at meddele følgende Bemærkning til Léon Dufour's Fremstilling af Slægten.

Hvad der i denne mærkværdige Skabnings Organisation, „une foule de traits dignes à notre attention," især synes at have fængslet Opdagerens Interesse, er den Omstændighed, at han ifølge sine Undersøgelser maatte antage den for at være blind. Derom udtrykker han sig ikke alene med megen Bestemthed i Diagnosen, men dvæler ogsaa gjentagne Gange derved i den paafølgende udførlige Skildring af Dyrets Bygning, idet han vælger saadanne Ord, som tilstrækkeligt tilkjendegive hans Forbauselse over et saa overordentligt Tilfælde. Alligevel har Léon Dufour, men uden at vide det, baade angivet og afbildet Dyrets Øjne.

Hos den nedenfor beskrevne nye Art ere disse Organer, skjøndt meget smaa, dog ikke vanskelige at opdage med en skarp Lupe. De ere stillede paa samme Maade som hos Cydnus, men saaledes, at de to Trediedele af deres hele Indhold kommer til at vende nedad, hvorfor de bedst opdages, naar Hovedet betragtes paa Undersiden. De deles nemlig af Hovedets foreftter fremtrængende, i Retningen ovenfra nedad temmelig høje, Siderand i to aflange, fremad og udad konvergerende og fortil, tæt ved Mundskjoldets Hjørner, sammenhængende Partier, af hvilke det mindre saaledes kommer til at ligge udelukkende paa Hovedets Overside, det andet, dobbelt saa store, derimod paa Undersiden; deres besønderlige Udseende forøges endnu betydeligt derved, at en forholdsviis temmelig kraftig, hornagtig,

udadrettet Torn er indplantet i Midten af begge Partiernes Foreningspunkt, paa Spidsen af den delende Rand; hos den nye indiske Art hæver sig desuden en kortere Torn næsten lodret fra Randens Midte. Endvidere høre de ifølge deres nærmere Bygning til den Slags sammenhobede Øjne, som den nyeste Tids Undersøgelser have eftervíist hos adskillige smaa Insekter: det øverste Partie bestaaer af omtrent tyve enkelte Øjne, det nederste af omtrent tredive. De enkelte Øjne ere temmelig flade ovenpaa og forekomme mig overhovedet meget at ligne en Form, der engang er viist mig af Palæontologen Hr. Angelin hos nogle nye Trilobiter.

Har man først fundet Øjnene hos denne Art, vil man med større Lethed kunne opdage dem ogsaa hos den af Fabricius og Léon Dufour beskrevne, hvor de ganske have samme Bygning, men neppe ere halvt saa store. De betegnes af den sidstnævnte Forfatter som un petit tubercule opaque à peine saillant surmonté d'un piquant (p. 344) og sees ogsaa, skjøndt mindre nøjagtigt, fremstillede Pl. 5 C. Fig. 3, a, a.

Den meddeelte Berigtigelse forekommer mig iøvrigt snarere at bekræfte end svække de sindrige Gisninger, som den berømte franske Naturforsker, støttende sig til sine Undersøgelser over Dyrets Bygning, har anstillet over dets Levemaade.

Skjøndt Burmeister (Handb. d. Ent. II. 376) synes at have kjendt noget til Øjnenes Form („äusserst kleine Netzaugen"), er han dog ikke tilbøjelig til at erkjende den omhandlede Form som en fra Cydnus forskjellig Slægt, og betvivler navnligen Biøjnenes Forsvinden; Brullé, paa hvis Mening dog neppe Nogen vil lægge sønderlig Vægt, har ogsaa senere forenet den med Cydnus. Men jeg har havt syv Individer at undersøge, og har dog ligesaalidt som Léon Dufour kunnet opdage Biøjne, hvorfor jeg troer mig berettiget til at benægte deres Tilværelse. Jeg skulde ogsaa troe, at det om-

handlede Dyr ved de nedenfor opstillede, tildeels allerede af Léon Dufour angivne, Kjendemærker maatte være at ansee for tilstrækkeligt skarpt karakteriseret som en imellem Cydnus og Scaptocoris staaende Slægtform.

Cephaloctenus.

Cephalocteus*) *Léon Duf.* — Cydnus p. *Fabr.* — Choerocydnus *White.*

Antennae 5-articulatae.

Ocelli nulli.

Oculi minuti, aggregati, divisi.

Membrana elytrorum abbreviata, coriacea, venis nullis.

Alarum rudimento.

De øvrige Forhold ere udførligt skildrede af Slægtens Begrunder. Bygningen af Snabelen kan for Øieblikket ikke med Fordeel optages i Diagnosen, da den hos Cydnus, saaledes som denne Slægt nu er begrændset, er af ulige Bygning hos de forskjellige Arter. Det Samme gjælder om Benene, hvis Form, hvor karakteristisk den end er ved nærmere Betragtning, dog ikke diagnostisk kan udhæves med den tilbørlige Skarphed. Saavel i denne Henseende som i Kroppens hele Form og Behaaring nærme desuden flere Cydner sig til Cephaloctenus, især C. aethiops *F.* og en Række af denne repræsenterede Arter, til hvilke ogsaa C. flavicornis, nigrita og varians *F.* mere eller mindre slutte sig; ogsaa Hope (Cat. of Hem. p. 18) har en ved Størrelse udmærket Art, C. latipes, om hvilken bemærkes, at den nærmer sig Cephaloctenus. — Scaptocoris *Pert.*, af hvilken Slægt Museet besidder en ny Art fra samme Lokalitet som Cephaloctenus melolonthoides,

---

*) Ifølge den angivne Derivation (de deux mots grecs qui signifient tête et peigne) vil den med Navnet foretagne Forandring formeentlig være at billige. Burmeister skriver, dog maaskee ved en Trykfeil, Cephalocterus.

har ligeledes sammenhobede Øjne, men de ere udeelte og af sædvanlig Størrelse; denne Slægt slutter sig overhovedet nær til Cephaloctenus, men adskiller sig ved store Biøjne, fireledede Antenner, kortere Snabel, fuldkomment udviklede Dækvinger og andre allerede bekjendte Karakterer, blandt hvilke imidlertid Fodderens bestandige Mangel torde trænge til ydérligere Bekræftelse.

Saafremt den Cephaloctenus, der efter Burmeister's Angivelse (l. c.) befinder sig i Berliner-Museet, er forskjellig fra den Fabrici'ske, hvilket dog dens Findested (det gode Haabs Forbjerg) lader formode, ville nu tre Arter være forhaanden af denne Slægt i den gamle Verden.

Fremdeles troer jeg ikke at tage Fejl i at betragte den for kort Tid siden af Hr. Adam White bekjendtgjorte nyhollandske Rhynchotform Choerocydnus foveolatus *) som en fjerde Art af Slægten Cephaloctenus, saavidt jeg nemlig kan dømme efter den i nyeste engelsk Maneer udfærdigede og altsaa lidet tilfredsstillende Beskrivelse og Afbildning (Træsnit).

Den Fabrici'ske og den ovenfor nævnte nye indiske Art kunde karakteriseres saaledes:

1. *Cephaloctenus scarabaeoides: castaneus, nitidus, parce punctatus, pronoto laevi: oculis perobscuris: scutello qvarta parte longiore pronoto, apice acute rotundato.* — Long $1\frac{3}{4}$ lin.

   Fabr. Syst. Rhyng. p. 186. n. 11. — *Cydnus scarabaeoides.*

   Léon Duf. Ann. Soc. Ent. Gall. IV. p. 342, 347. Pl. 5, C. — *Cephalocteus histeroides.*

---

*) Notes of some Insects from King George's Sound, collected and presented to the British Museum by Capt. George Grey, indrykkede i denne Rejsendes Journals of two expeditions of discovery in North-West and Western Australia during the years 1837, 38 and 39. Vol. II. (Lond. 1841. 8.) p. 472. Fig. 6.

Habitat in Tanger, *Schousboe*; ad Gades Hispaniae *Léon Dufour* (*Monard*).

Dilute castaneus, fulvociliatus, abdomine et tibiis secundi tertiiqve paris obscurius fuscis, membrana elytrorum pallide ferruginea, apice albescente. Caput septimam longitudinis totius corporis partem efficiens, ejusdem longitudinis et latitudinis, convexiusculum, laeve; margines laterales ab oculis vix discernendis ad apicem subtruncatum mediumqve fissum nonnihil convergentes, recti; latera clypei subrecta, subito ante apicem conniventia. Pronotum longitudine media duplo latius, capite duplo longius, latitudine basali ad apicem qvarta angustius parte, convexum, convexitate transversa dimidiam fere circuli partem referente: ad latera valde convexo-declive, apicem versus nonnihil declive, laeve, immarginatum; margo anterior medius pone oculos rectus; anguli anteriores rotundati, nonnihil producti; margines laterales a basi ad apicem arcuati; anguli posteriores recti; margo posterior subrectus. Scutellum qvarta parte longius pronoto, triangulum aeqvilaterale efformans, convexiusculum, laeve, punctis nonnullis inaeqvalibus remotis tantum impressum; margines laterales subrecti, ante apicem nonnihil sinuati; apex acute rotundatus. Elytra marginem scutelli anteriorem latitudine aeqvantia, punctis majoribus sparsis impressa, convexiuscula, lateribus convexe declivia, externe rotundata. Venter rugose punctatus, fulvovillosus.

Icon cl. *Dufourii* generis qvidem habitum optime exprimit, speciem vero minus exacte depingit. Nam pronotum animalis longius est, apice profundius incisum, lateribus minus rotundatum; scutellum brevius, aeqvilaterale, lateribus ante apicem nonnihil emarginatis; elytra multo latiora; tibiae secundi tertiiqve paris breviores sunt crassioresqve, minus arcuatae, spinis densissime obsitae.

Man vil see, at Fabricii korte Beskrivelse passer ganske godt. Allerede hans Ord: animalculum parvum, singulare tilkjendegive, at han tilfulde har følt denne Forms Forskjellighed fra de øvrige Cydner; heller ikke er der nogen bekjendt Art blandt disse, paa hvilken hans Angivelser om Skulpturen kunde finde Anvendelse. At han tilskriver den fireleddede Antenner og har overseet Fodderne kan ikke forundre Nogen, der er fortrolig med hans Skrifter: hans Angivelser om Antallet af Antennernes Led ere som bekjendt, især for Rhynchoterne, næsten ligesaa ofte urigtige som rigtige, og til at adskille de yderst fine Fodder fra de omgivende Torne og Børster hører der en ganske anden Omhyggelighed og tillige en langt betydeligere Forstørrelse end han formaaede at anvende.

2. *Cephaloctenus melolonthoides: fuscus, nitidus, crebro punctatus: oculis conspicuis: scutello duplo ferme longiore pronoto, apice obtuse rotundato.* — Long. 1¾ lin.

Habitat in Travancore Indiae orientalis, *Koefod.*

Praecedenti magnitudine et corporis forma similis, sed specie egregie distinctus. Fuscus vel piceus, ferrugineo-ciliatus, scutello elytrisqve apice dilutioribus: membrana elytrorum apice albescente: antennis rostroqve ferrugineis: gula flavopallida: pedibus rufis, tibiis secundi tertiiqve paris piceis fuscospinosis, tarsis omnibus pallidis. Caput sextam fere longitudinis totius corporis partem complens, longitudine sesqvi latius, convexiusculum, latera versus punctis nonnullis inaeqvalibus impressum; margo capitis anterior inter oculos subexsertos late rotundatus, medius profunde incisus; latera clypei apicem versus convergentia, sulculo pone medium tranverso conjuncta. Pronotum longitudine media duplo latius et supra, capite vix duplo longius, latitudine basali ad apicem tertia angustius parte,

convexum, convexitate transversa tertiam circuli partem ferme efficiente: disco medio saepe plano-impressum, antice et ad latera convexe declive, crebro minuteqve punctatum, angulos anteriores versus sublaeve; margines et anguli ut in specie praecedente conformati, anguli tamen posteriores paullo minores margoqve posterior medius utrinqve subsinuatus. Scutellum duplo paene longius pronoto, latitudine basali qvarta longius parte, couvexiusculum, crebro punctatum; anguli anteriores acutissimi; margines laterales recti; apex late rotundatus. Elytra dimidiam marginis scutelli anterioris partem latitudine aeqvantia, crebro punctata, convexiuscula, lateribus convexe declivia, externe rotundata. Venter laeviusculus, ferrugineo-villosus.

Samme foredrog en Udsigt over Forekomsten og Bygningen af nogle særegne, med Hensyn til deres Betydning ubekjendte, Organer paa Bugen hos forskjellige Rhynchotformer af Gruppen Geocores scutati *Burm.*

Disse Organer ere de, som af Prof. Germar ere antydede hos Skutellererne under Navn af Haftflecke (Beitr. zu einer Monogr. d. Schildwanzen i Zeitschr. für die Entomol. I., p. 7). „Hos mange Arter" hedder det „bemærkes to ægrunde, matte, oftest mørkt eller afvigende farvede Pletter paa Bugens Midte; de strække sig over de mellemste Bugringe." „Hos nogle Arter synes de kun at tilkomme Hannen, hos andre derimod begge Kjøn." (sammest. Anm.)

Ved at gjennemgaae de generiske og specielle Beskrivelser i Hr. Germar's Afhandling støder man fremdeles paa følgende Angivelser om dette Punkt.

Stiretrus: „hos flere Arter (maaskee hos alle) have Hannerne to ægrunde, matte, ligesom med Filt overtrukne Pletter paa Bugens Midte" (S. 11). — Stir. violaceus (efter Say):

„to svagt indtrykkede silkeagtige Pletter bagved Bugens Midte" (S. 12). — Stir. erythrocephalus: „hos Hannen bemærkes to matte, ægrunde, rødagtige Indtryk, som strække sig over de tre næstsidste Bugled" (S. 13). — Stir. fimbriatus (efter Say): „paa Bugens Midte findes to brede, fordybede, silkeagtige Pletter. (De sidste ere Hannens Haftflecke.)"

Sphaerocoris: „Hannen uden Haftflecke" (S. 76).

Pachycoris Schousboei: „Hannens Bugpletter staalblaae" (S. 84). — Pach. maculiventris: „paa Bugen to ægrunde, store, hvide Pletter, som maaskee ere Hannens Haftflecke, men som uden tvivl neppe ville mangle hos Hunnen" (S. 109).

Peltophora: „Hannen uden Haftflecke" (S. 100).

Callidea: ligeledes (S. 111).

Coeloglossa: ligeledes (S. 131).

Scutellera: „kun Hannen har mørke Haftflecke" (S. 134).

Ved de øvrige Slægter og Arter findes Intet bemærket i denne Anledning.

Meddeleren paaviste disse Organer hos følgende Former. De forekomme:

A. Hos Hannerne alene og ikke hos Hunnerne.

1. Hos Stiretrus *Lap.* ere de korte, ægdannede, fordybede, tæt filthaarede, og strække sig over det fjerde og femte Bugled, samt ofte lidt ind paa det sjette.

2. Hos de Asopus-Former, som ere forsynede med Bugtorn og udvidede Forskinnebeen (Oplomus *Spin.*) forholde de sig ganske som hos Stiretrus.

3. Hos de genuine Arter af Scutellera *Germ.* ere de meget smaa, let fordybede, forlænget-aflange, glatte, afvigende farvede, og strække sig over det tredie, fjerde og femte Bugled.

4. Hos Coeloglossa *Germ.* ere de meget store, aflangovale, noget fordybede, tæt filthaarede og strække sig over tredie til sjette Bugled.

5. Hos Arctocoris *Germ.* ere de middelstore, runde, let fordybede, tæt filthaarede, hos det levende Dyr bedækkede med et snehvidt fnokket Væsen og indtage det fjerde og femte Bugled.

B. Saavel hos Hannerne som hos Hunnerne.

1. Hos Psacasta *Germ.* ere de flade, fiint kornede, matglindsende, nøgne, aflang-ovale; hos Hannerne ere de meget store og naae fra andet til sjette Bugled, hos Hunnerne smaa og naae kun fra tredie til femte Led. Undertiden ere de afvigende farvede: hos Ps. pedemontana have de en ejendommelig bruun Farve.

2. Hos alle genuine Arter af Pachycoris *Burm.* (altsaa med Undtagelse af Odontotarsus *Lap.* og andre uegenligt til denne Slægt henførte Former) ere de smaa, flade, aflange, ovale, nøgne, silkeglindsende, fiint skraat tverstribede, og ligge paa fjerde og femte, undertiden lidt ind paa sjette, Bugled. Hos de mørktfarvede Arter (som P. Schousboei, Fabricii og nærstaaende Arter) ere de ofte metalblaae, hos de blegtfarvede oftest bleggule.

3. Hos nogle afrikanske Halys-Former, repræsenterede af Halys serrata *F.* og H. cincta*) *Herr. Schaeff.* (V, p. 67. Tab. CLXV, Fig. 511), og som, forsaavidt det lader sig afgjøre efter Laporte's og Burmeister's korte Karakteristik, synes at maatte henføres under Atelocera *Lap.*, ere de omhandlede Organer meget store, aflang-ovale, filthaarede, bedækkede med en kalkagtig Substans og strække sig over andet til sjette Bugled.

---

*) Der ikke, saaledes som Hr. Erichson mener (Bericht f. 1840 p. 94 (238), er identisk med H. serrata *F.*, men derimod en ved et andet Forhold i Antenneleddene, ved forskjellig Skulptur og Farve samt een Gang ringere Størrelse vel adskilt Art.

Den Betydning, Hr. Germar synes at ville antyde med Benævnelsen, meente Medd., at man ikke vel torde antage for rimelig, da de deels undertiden findes hos begge Kjøn, deels heller ikke deres Bygning og Leje i alle Tilfælde synes at tillade en saadan Anvendelse.

Til en indre anatomisk Undersøgelse havde Medd. hidtil savnet Lejlighed.

Mødet den 20de November.

Hr. Kiellerup havde sammenstillet de af forskjellige Samlere efterhaanden paa forskjellige Punkter i Danmark fundne Exemplarer af Haliplus obliqvus *F.* og H. lineatus *Aub.* (see S. 212), og paaviste ved deres indbyrdes Sammenligning, at de Kjendemærker, hvorved man har adskilt den sidste, ere aldeles ubestandige: navnligen er det som væsenligst udhævede Kjendetegn, de to Furer paa Forryggen, saamange Afvexlinger underkastet, at det ofte bliver umuligt at fastholde det som adskillende Mærke, og Farven varierer i en endnu højere Grad.

Dyrkningen af Rapsen udbredte sig for en Deel Aar siden af forskjellige Grunde med megen Hurtighed paa Sjælland. Men ligesaa hurtigt som denne Plante udbredte sig, forsvandt den ogsaa igjen, og Rapsdyrkningen er nu i mange Egne saagodt som ophørt. Naar man hører Landmændenes Mening om denne Sag, lyde almindelige Klager over, at Rapsen er altfor usikker, da den foruden Vildtet tillige hjemsøges af utallige Insekter, hvis Graadighed som oftest tilintetgjør Høsten.

Hr. Drewsen har anstillet nogle Undersøgelser for at udfinde, hvilke Arter de hos os for Rapsen skadelige Insekter tilhøre.

1. Haltica-Arterne, under Navn af Jordlopper almindeligt bekjendte for deres Skadelighed for alle Arter af Kaal og Roer, angribe Rapsplanten saasnart dens Frøblade fremskyde af Jorden. Ofte forsvinder Afgrøden derved sporløs og saa hurtigt, at man kunde være i Tvivl, om Planten er kommen frem eller ikke. I ganske utrolig Mængde træffer man især Haltica chrysocephala paa Rapsmarkerne; imidlertid maae ogsaa to andre for deres Skadelighed berygtede Arter, H. nemorum og H. atra, henregnes blandt Rapsens værste Fjender.

2. Den almindelige Kaalorm, Larven til Papilio brassicae, forekommer vel ikke hyppigt i saadan Mængde, at den kan blive meget farlig; imidlertid havde den, ifølge Beretninger fra forskjellige Egne, i indeværende Aar formeret sig i den Grad, at den skal have afædt Afgrøden paa betydelige Marker. Hr. D. antager dog, at Larverne til de to andre almindelige hvide Papilioner, P. Napi og P. Rapae, have medvirket dertil.

3. Noctua (Agrotis) segetum forekommer ofte i Forening med andre Noctuer i betydelig Mængde paa Rapsmarkerne. Dens graa nøgne Larve er Landmænd og Gartnere vel bekjendt under Navn af Knuborm (Knoporm?); den holder sig om Dagen skjult i Jorden, men kommer frem om Natten for at søge sin Næring af Plantens Blade. Denne Larve bliver især derved farlig, at den overvintrer og først forpupper sig om Foraaret, hvorved den faaer Tid til ganske at afæde Plantens Top.

4. Larven til en Bladvespe, Tenthredo (Athalia) spinarum, er meget ødelæggende. Ligesom flere andre Bladvesper har den to Generationer i Sommerens Løb, og naar Omstændighederne begunstige dens Forplantning, træffes ofte Individerne af andet Kuld i store Sværme beskjæftigede med at

parre sig og aflægge Æggene paa Rapsens Blade. De snart efter fremkommende sorteblaae fløjelsglindsende Larver kaldes af Landmændene Fløjelsorme og udmærke sig, som Bladvespernes Larver i Almindelighed, ved en overordentlig Graadighed; de fortære i meget kort Tid Plantens hele Top med Undtagelse alene af Bladstilkene.

5. I Rapsplantens Stængel lever en Larve, hvis nærmere Historie endnu er forbleven Hr. D. ubekjendt; de af den angrebne Planter blive syge og modnes for Tiden.

6. En lille hvid Antliat-Larve lever i Plantens Rod, hvorved denne antager en monstrøs roeagtig Form og hele Planten hensygner. Denne Larve tilhører en Anthomyia og synes at være den samme som den, der forekommer i Blomkaalens Rod.

7. Nitidula aenea (af Landmændene sædvanligen kaldet Glimmerbøsse, Glandsbille) forekommer i stor Mængde i Blomsterne, hvis indvendige Dele den fortærer. De angrebne Blomster falde altsaa af uden at sætte Frø. Den bliver især skadelig for de først fremkomne Blomster.

8. I Tydskland og England har en Cecidomyia, C. tritici (Hessenfliege, Hessian Fly), allerede længe været berygtet for sine Ødelæggelser paa Hveden. En anden Art af denne Slægt, Cecidomyia pennicornis, er hos os det skadeligste af alle de Insekter, der angribe Rapsen. Dens smaa hvide Larver leve selskabeligt i Plantens Skulpe, hvor de, ifølge Hr. D.'s Jagttagelser, ikke nære sig af Frøet, men snarere af selve Frøgjemmerne; disse antage derved et monstrøst Udseende, hvorhos Frøet modnes for tidligt og falder ud. Hr. D. har seet betydelige og meget lovende Marker saa stærkt angrebne af dette Insekt, at den halve Afgrøde er gaaet tabt.

I det Tidsrum, der er forløbet siden Hr. Stæger i nærværende Tidsskrift meddeelte det første Afsnit af sin Afhandling om den danske Fauna's Dolichopoder, har Prof. Zetterstedt paabegyndt Udgivelsen af sit Værk Diptera Scandinaviae, og vil i dettes formeentlig snart udkommende 2den Deel have behandlet den samme Gjenstand. Da det saaledes bliver at formode, at Afhandlingens sidste, Dolichopodes filatae omfattende, Afsnit med Hensyn til Arterne vilde komme til at kollidere med Hr. Zetterstedt's Opstilling, saafremt det blev meddeelt inden denne endnu er bekjendtgjort: har Hr. S. bestemt sig til at opsætte Udgivelsen af sin Afhandling indtil dette er skeet, og kun foreløbigt at meddele en Oversigt over den Inddeling, han med Hensyn til Slægternes Begrændsning agter at følge.

Efter Antennebørstens Stilling som apikal eller dorsal, en Karakteer, Macquart, uden iøvrigt nøjagtigt at følge den, og senere Zetterstedt have lagt til Grund for hele Dolichopodfamiliens Hovedafdeling, lade Dolichopodes filatae sig skarpt sondre i to Hovedgrupper.

Den 1ste Hovedgruppe, med Børsten ubetinget apikal, omfatter 3 Hovedformer; nemlig:

a. Det tredie Antenneled hos Hannen forlænget, hos Hunnen kort-ovalt; Ansigtet hos Hannen smalt, hos Hunnen bredt, nedstigende, med fremstaaende Proboscis; Bagkroppen valseformig; Hannens Haleled meget lille, ombøjet, med traadformige Organer; Vingernes almindelige Tveraare liggende omtrent paa Midten af Vingen. — Denne Afdeling har enten:

† Hannens tredie Antenneled meget forlænget (undertiden indtil Kroppens halve Længde); Haleorganerne meget smaa; Vingernes Tveraare lidet nedenfor Midten; eller

†† Hannens tredie Antenneled aflang=kegleformigt; Haleorganerne temmelig lange; Vingernes Tveraare liggende paa Midten af Vingen.

b. Det tredie Antenneled hos begge Kjøn lille, noget ovalt, med meget lang Børste; Ansigtet hos begge Kjøn bredt; Proboscis noget fremstaaende, tyk; Bagkroppen kort, kegleformig, med noget fladtrykt Rygflade; Hannens Haleled meget stort, ombøjet, med smaa Organer; Bagfoddernes første Led meget kort, det andet Led to—tre Gange længere end første; Vingernes sædvanlige Tveraare i Regelen hentrukket mod Bagranden, og derved den fjerde Længdeaare noget vinkelformigt bøjet.

c. Det tredie Antenneled hos begge Kjøn lille, skiverundt; Hannens Ansigt linieformigt; Bagkroppen valseformig; Hannens Halespidse afstumpet, Organerne neppe fremstaaende; Vingernes almindelige Tveraare liggende ovenfor Midten; fjerde og femte Længdeaare ved deres Udløb bredt fjernede.

I den 2den Hovedgruppe, med Antenneborsten dorsal (seta aut dorsali aut subapicali), fremtræde flere forskjellige Grundformer. Saaledes:

a. Antennerne korte: det tredie Led skiverundt, Børsten dorsal; Hannens Øjne tæt sammenstødende mellem Issen og Antennerne; Ansigtet derimod hos begge Kjøn bredt; Bagkroppen valseformig: Hannens Halespidse afstumpet; Vingernes Tveraare liggende paa Midten af Vingen, Længdeaarerne simple, rette.

b. Antennerne meget korte: det tredie Led meget lille, korttrekantet, Børsten dorsal; Øjnene hos begge Kjøn fjernede; Bagkroppen kegleformig: Hannens forlænget og meget tynd, med ombøjet, tykt Haleled, forsynet med to lange, traadformige Organer; Benene forlængede, tynde:

Hannens første Fodled meget langt, Hunnens Forlaar nedenunder bevæbnede med lange Torne; Vingerne med en buet Tveraare ved Spidsen mellem den tredie og fjerde.

c. Antennerne korte eller af maadelig Længde: Børsten dorsal; Bagkroppen meget kort, flad; Hannens Haleled indtrukket i det sidste Bugled; Benene lange og tynde.

† Antennerne korte; Børsten kort, tydeligt toleddet; Øjnene hos begge Kjøn bredt adskilte, Ansigtet lodret med en ophøjet Tverlinie paa Midten, den øvre Halvdeel riflet paalangs; Vingerne meget lange: den alm. Tveraare liggende nær ved Bagranden. Forbenene korte: Laarene tykke ved Roden.

* Det tredie Antenneled trekantet, spidst; Børstens første Led kort; Hannens Bagkrop kølledannet: Halespidsen forsynet med to lange Traade; Forlaarene ubevæbnede.

** Det tredie Antenneled kort trekantet, i Regelen med et Indsnit nedenfor Spidsen, Børstens første Led forlænget; Hannens Halespidse afrundet, undertiden med et Par flade, langagtige Organer; Forlaarene hos Hannen, undertiden hos begge Kjøn, nedenunder besatte med fine, korte Torne.

†† Antennerne noget lange, Børsten meget lang, uden tydelige Led; Ansigtet glat, uden ophøjet Tverlinie: hos Hannen linieformigt; Vingerne lange: Tveraaren fjernet fra Bagranden, paa den fjerde Længdeaare et mørkt hvælvet Punkt; Hannens Mellembeen ubevæbnede.

d. Antennerne temmelig lange: det tredie Led aflangt, spidst; Børsten indføjet tæt ved Spidsen; Øjnene meget store og indtagende, med Undtagelse af det maadeligt brede Ansigt og Panden, hele det halvkugleformige Hoved; Bag-

kroppen kegleformig, Hannens altid med sølvhvid Glands; Halespidsen afrundet; Benene noget lange, tynde, haarede; Vingernes Tveraare liggende paa Midten af Vingen, den fjerde Længdeaare buet.

e. Antennerne af større eller ringere Længde, Hovedet næsten kuglerundt, Ansigtet smalt; Bagkroppen valseformig, temmelig lang: Hannens Halespidse afrundet, sjeldent noget kolledannet; Vingernes Tveraare liggende paa Midten af Vingen, den fjerde Længdeaare som oftest ret, sjeldnere let buet.

† Antenneborsten indføjet tæt ved Spidsen.

* Antennerne forlængede, Børsten tydeligt toleddet.

** Antennerne korte, Børsten uden tydelige Led.

†† Antenneborsten indføjet nær ved Roden af tredie Led.

f. Antennerne korte, det tredie Led særdeles lille, trekantet, med lang og lige Børste indføjet nær ved Leddets Rod; Hovedet halvkugledannet: Hannens Ansigt linieformigt; Bagkroppen valseformig: Hannens meget lang og tynd, med tykt, ombøjet Haleled; Benene meget lange og tynde; Vingernes alm. Tveraare liggende paa Midten af Vingen, den fjerde Længdeaare buet og med Spidsen nærmet til den tredie Aare.

Sammenlignes disse Inddelinger med de hidtil givne Opstillinger af Slægterne under Dolichopodernes Familie, vil man finde dem tillagte følgende Benævnelser:

1ste Gruppes Afd. a. indeholder Slægten Hydrochus Fall., Rhaphium Meig. IV., Macq., Zett., Porphyrops Meig. VII., samt (††) Meigens Porphyrops IV. med Børsten apikal.

Afd. b. er af Macquart opstillet som særskilt Slægt under Navn af Hydrophorus; den udgjør endeel af Fallén's og Zetterstedt's Slægter af samme

Navn (hos den Sidste Afdelingen med Terminalbørste), og indeholdes i Meigen's Medeterus.

Afd. c. er Slægten Chrysotus Meig., Macq., Zett., der indbefattes under Slægten Dolichopus Fall.

2den Gruppes Afd. a. udgjør Slægten Diaphorus Meig., Macq., Zett., og indbefattes under Slægten Dolichopus Fall.

Afd. b. er tildeelt Benævnelsen Ptilopus af Meig., Macq. Zett., og Leptopus af Fall.

Afd. c. indbefatter den øvrige Deel af Meigen's og Macquart's Slægt Medeterus; — 1ste Gruppe († * og **) svarer ligeledes til den øvrige Deel af Slægten Hydrophorus Fall. Zett., medens den 2den Gruppe (††) kommer under disse Forfatteres Slægt Dolichopus.

Afd. d. er opstillet af Macquart som Slægten Argyra, senere ogsaa antaget af Meigen, tidligere hos denne indbefattet under Porphyrops i Afdelingen med Børsten indføjet tæt ved Spidsen. Zetterstedt derimod beholder Fallén's Opstilling, hvorefter den udgjør en integrerende Deel af Dolichopus.

Afd. e. forekommer adspredt under forskjellige Slægter, nemlig under Porphyrops Meig., Argyra Meig. Macq., Medeterus Meig. Macq. og Dolichopus Fall. Zett.

Afd. f. indeholder nogle Arter, opstillede af Meigen under Slægten Porphyrops, senere, ligesom Macquart, under Argyra, af Fallén og Zetterstedt under Dolichopus.

I sin preussiske Fauna yttrer Prof. Erichson (I. p. 504) Formodning om, at den af Gyllenhal beskrevne Lathrobium

elongatum muligen kunde være en fra den i det sydligere Europa forekommende forskjellig Art, der var ejendommelig for det nordlige Sverrig: og støtter dette Antagende derpaa, at de Individer fra det sydlige Sverrig, der ere ham meddeelte af Prof. Zetterstedt, vel ere identiske med de tydske, men derimod ikke svare til Gyllenhal's Diagnose for Hannen, hos hvilken det sjette Bugled angives at være bis canaliculatum, sub-biemarginatum, af hvilke Udtryk det første i Beskrivelsen nærmere bestemmes ved „foveis duabus approximatis parallelis impressum." Men denne Formodning frafalder den samme Forfatter aldeles i Gen. et. Spec. Staphylin. p. 590 obs., hvor han endog antager Gyllenhal's Beskrivelse for errore qvodam turbatam esse, og at Sahlberg og Zetterstedt bona fide have gjentaget Gyllenhal's Diagnose.

Foranlediget af disse hinanden modsatte Yttringer og tvivlende om, deels at Gyllenhal's Beskrivelse paa to hinanden bekræftende Steder kunde være urigtig: deels, saafremt det alligevel skulde forholde sig saaledes, at dette da senere kunde være undgaaet baade Sahlberg's og Zetterstedt's Opmærksomhed, har Hr. Jacobsen underkastet de herhen hørende Lathrobier en nøjagtig Undersøgelse og derved truffet paa Individer, som ganske svare til Gyllenhal's Diagnose og Beskrivelse, men tillige paa andre, der aldeles stemme med Erichson's Angivelser. Individerne af den første Form svare ret godt til den af Gyllenhal angivne Størrelse (St. tricolori plerumqve paullo minus), men ere noget større og stærkere end Indviderne af den anden Form, hos hvilken Hannens sjette Bugled er „per totam longitudinem bicarinatum, carinis parallelis"; Mellemrummet imellem begge carinae danner en temmelig dyb Længdegrube med en glattere, smal, noget dybere liggende Rende i Midten; Grubens Ende har et dybt trekantet Indsnit.

Med Hensyn til at Hr. Erichson i Käf. d. M. Br l. c. lægger Vægt paa den Omstændighed, at Gyllenhal angiver L. elongatum at være dimidio immo duplo majus end L. brunnipes, bemærkede slutteligen Hr. J., at denne Angivelses Unøjagtighed bliver indlysende deraf, at Gyllenhal, som allerede er anført, paa et andet Sted kalder L. elongatum noget mindre end Staph. tricolor.

Sekretairen foreviste bornholmske Exemplarer af Nematus Erichsonii *Hart.*, og anførte om denne Bladvespe, der ifølge tidligere Erfaringer maatte antages for meget sjelden i Danmark, at den i indeværende og forrige Aar har udbredt sig i den Grad i Almindingen, at der kan være Grund til at befrygte Lærketræernes totale Undergang, saafremt ikke Tilfældet eller kraftige Foranstaltninger i Tide sætte Grændser for Vespens Formerelse. Medd. har i sidste Øjemed givet vedkommende Forstmænd al den Anviisning, han formaaede. Da han besøgte Almindingen i den forløbne Sommers Juni Maaned, havde Hunnerne af den første Generation næsten tilendebragt Æglægningen paa Træerne, som allerede havde lidt meget i forrige Aar. For at give en tydelig Forestilling om det Antal, hvori Vespen havde viist sig i 1841, anførte Medd., at man endnu i August 1842 kunde samle de tomme Puppehylstre næsten haandfuldeviis paa Skovbunden.

Mødet den 4de December.

Samme foredrog en kritisk Udsigt over de Arter af Rhynchotslægten Tetyra *F.*, af hvilke der findes Originalexemplarer i det kongelige zoologiske Museums entomologiske Samling.

Antallet paa disse Arter er otte og tyve. Kun otte af disse vare blevne rigtigt tydede af senere Beskrivere; nemlig: Tetyra (Philia) dispar, T. (Coeloglossa) Schestedii, T. (Philia) eqves, T. (Pachycoris) Schousboei, T. (Sphaerocoris) Argus, T. (Cyptocoris) Lundii, T. (Oxynotus) gibba og T. (Chlaenocoris) impressa.

Elleve af Arterne vare forblevne ubekjendte for Familiens senere Bearbejdere; nemlig: Tetyra Baro, comes, senator, patricia, arcuata, Wolfii, flavipes, Schulzii, Smidtii, Daldorfii og tibialis. Af disse Arter meddeelte Forf. derfor udførlige Beskrivelser og henførte dem under de nyere Systematikeres Slægter. Med Hensyn til disses Begrændsning fulgte han Laporte og Westwood i at betragte Thyreocoris *Burm. Germ.* som deelt i to skarpt sondrede Slægter, Coptosoma *Lap.* og Plataspis *Westw.*, hvorimod han ikke erkjendte Calliphara *Germ.* som forskjellig fra Callidea, men optog denne Slægt i samme Udstrækning som Burmeister; da imidlertid begge Navne, som Forf. paaviste, allerede vare bragte i Anvendelse af tidligere Systematikere, det første for en Antliatslægt og det andet for en Karabslægt, foreslog han et nyt Navn Philia (mythol.) for Slægten i det angivne Omfang. — Til den nyhollandske T. (Plataspis) flavipes hører maaskee Hope's Pl. flaviceps fra Brasilien (?); til T. (Odontoscelis) Daldorfii hører muligen O. vinculata *Germ.* og til T. (Odontoscelis) tibialis maaskee O. pulicaria *Germ.*; at afgjøre disse Punkter med Bestemthed fandt Forf. umuligt paa Grund af de citerede Beskrivelsers Mangelfuldhed. Derimod er T. (Odontoscelis) Smidtii af Germar urigtigen holdt for identisk med hans Odontoscelis Smidtii.

Hos T. (Coptosoma) cribraria, af hvilken kun haves en ikke ganske tilfredsstillende Afbildning (af Herrich Schäffer), og som derfor ligeledes er udførligt beskreven af Forf., gjordes

opmærksom paa et særeget Forhold ved Bugleddene, der har Lighed med de ovenfor (S. 334) beskrevne Organer, men som dog af Forf. betragtedes som fremmed for disse.

For to andre, i Tegning og Skulptur meget varierende Arter, T. annulus og T. irrorata, har Forf. ved Hjælp af Museets og den Westermann'ske Samlings Rigdom paa Exemplarer nojagtigere kunnet fastsætte Synonymien. Til den første, hvilken han imod Germar's Anskuelse regner til Slægten Sphaerocoris, henførtes foruden Palisot de Beauvais's Tetyra gibbosa og Hahn's Sphaerocoris annulus tillige Klug's Sphaerocoris ocellatus, Hope's Sphaerocoris annularis og Germar's ligebenævnte tre Pachycoris-Arter; til den sidste henførtes Palisot de Beauvais's Scutellera nebulosa, hebraica og cordigera, Hope's Pachycoris flavescens, Germar's Pachycoris irroratus, nebulosus, hebraicus og flavescens og Herrich Schäffer's Pachycoris irroratus.

De øvrige sex Arter befandtes samtlige at være urigtigt tydede af de senere Forfattere, tildeels endogsaa med Hensyn til deres Slægter. T. Tangira er identisk med Podops inunctus; T. dorsalis er Germar's Arctocoris plagiatus, hvilken Art dog maaskee bør falde sammen med A. fuliginosus; T. Cerinthe, af Germar henført til Slægten Trigonosoma, er denne Forfatters Psacasta nigra, og til samme Art hører som Varietet T. gentilis; T. silphoides er Burmeister's Thyreocoris complanatus; T. affinis er ikke, som hidtil stedse antoges, en Form af Pachycoris irroratus, men en denne nærstaaende vel adskilt Art.

Afhandlingen er trykt i Tidsskriftets fjerde Bind, S. 279—312.

Hr. C. Kiellerup foreviste Gyrinus colymbus *Erichs.* fra Springdammen ved Hirschholm, ny for Nordens Fauna.

Hr. Drewsen meddeelte nogle Bemærkninger om Insekters Forekomst om Vinteren i det Frie. — I Slutningen af November, efterat det i de foregaaende Dage havde frosset indtil otte Grader og Vandet var bedækket med Iis af en saadan Styrke, at den kunde bære Vægten af et Menneske, traf Hr. D. i den saakaldte Bøllemose i den nordlige Deel af Dyrehaven Olophrum piceum og Acidota crenata krybende muntre omkring paa Isen. Paa den vaade nøgne Tørvejord ved Mosen opholdt sig en Mængde Antliater, som alle syntes at befinde sig særdeles vel. Hyppigst vare Lispe tentaculata, Ephydra albula og adskillige Medeterus-Arter, blandt hvilke flere, som ellers blive ansete for sjeldne: i stor Mængde forekom M. nebulosus *Fall.*, M. bipunctatus *Wied.*, M. scambus *Fall.* og M. aqvaticus *Fall.*, enkelt M. viridis *Meig.* Hos et Par af disse Medeterer bemærkede Hr. D. et paafaldende Misforhold imellem Antallet af Hanner og Hunner: saaledes vare af 27 indsamlede Individer af M. bipunctatus kun de fire Hunner og af 30 Individer af M. aqvaticus kun de sex Hanner (M. balticus *Meig.*)

Mødet den 22de Januar 1843.

Hr. N. Westring meddeelte nærmere Underretning om det af ham opdagede Stridulationsorgan hos en Arachnide, Asagena serratipes *Sehrk.*

*) Vi veta dels af egen och dels af åtskillige Entomologers erfarenhet, att åtminstone några få arter af de fleste insektsordningar kunna frambringa antingen ett surrande eller knarrande ljud; vare sig af djuret frivilligt, eller ock i det fångna tillståndet, då det oroas med fingren eller annat föremål, då det plågas, uppstucket på nålen o. s. v. De insekter,

---

*) Aftrykt efter Forfatterens Manuskript.

som kunna frambringa ett knarrande ljud, i följd af twenne delars friction emot hwarannan, weta wi förekomma alltid med en hårdare betäckning i de sammangnidande delarne. Det måste således, wid första tanken derpå, förefalla oss förwånande, att ibland den Europeiska spindelskaran, hwilken wi weta är, synnerligast med hänseende till abdomen, begåfwad blott med en ganska mjuk betäckning, dock en sådan art kan finnas, som i likhet med de andre insekterne med hårdare betäckning, skulle kunna frambringa ett knarrande ljud. Wid betraktandet deraf, att kroppen äger en så enkel sammansättning, nemligen: endast 2ne, i ögonen fallande, hufwuddelar; deraf den främre består af hufwudet och thorax, helt och hållet sammanwuxne till ett stycke, samt den bakre af den mjuka abdomen, hwilken fasthänger med thorax endast förmedelst en smal sträng, så förefaller det oss i förstone swårt att finna, på hwad sätt det knarrande ljudet skulle kunna åstadkommas. Den spindel, som lämnat mig tillfälle till erfarenheten om ifrågawarande stridulationsförmåga, är densamme, som först blifwit beskrifwen af Herr Schranck, under namn af Aranea serratipes, och bland åtskillige arachnologer äfwen af Herr Professor Sundewall, uti Kongl. Swenska Wetenskaps Academiens handlingar för år 1831 p. 133, under namnet Drassus phaleratus (*Panz.*); hwars generiska namn, enligt nämnde Professors Conspectus Arachnidum år 1831 p. 19, ansets böra afskiljas från slägtet Drassus och erhålla sitt egna namn Asagena.

Då nämnde spindel (♂) af mig fångades wid Götheborg, för några år sedan, obserwerade jag, att dess thorax, liksom på några andre närslägtade arter bland genus Theridion, war något owanligt hård, öfwer allt fint chagrinerad, utom yttersta basen, som war glatt och glänsande; men märk: abdomens bas war omkring den sträng, som sammanhäftar densamme med thorax, omringad med en något upphöjd list, hwilken i margen

var fint serrulerad. Då spindeln tillika ägde margen af thorax fint serrulerad, och derjemte var utrustad med tandrader längs under benen, och hvilka båda egenheter ej föranledde till antagande af något bestämdt ändamål dermed för djurets lefnadssätt, så kunde jag ej heller, vid erfarenheten om tillvaron af den serrulerade listen, fästa någon uteslutande vigt vid densamma; och emedan djuret redan var dödadt före uppstickningen på nålen, så kunde också för denna gång ej det sedermera gjorda rönet, som nu är i fråga, äga rum.

Förledet år (1841) lyckades det mig, att fånga 3ne exemplar, hvilka alla, i likhet med den förutnämnde, också voro hanar. Honorne tyckas vara sällsyntare, ty äfven i sommar har jag fångat några exemplar, men blott hanar. Jag förmodar dock, att hanarne synas talrikare blott derföre, att desamme oftare påträffas omkringströfvande i gräset, troligtvis för att vid parningstiden eftersöka honorne, hvilka hälldre lära hålla sig stilla under någon sten eller annat gömställe.

Sedan jag uttagit ett exemplar utur de små, i fingerborrsform anrättade, pappersstrutar, hvilka jag begagnar vid insamlingen af spindlar, och jag hade uppstuckit spindeln på nålen, tyckte jag mig förmärka ett knarrande ljud. Jag trodde i början, att ljudet härledde sig från någon coleopter, som stod i excursionsasken på bordet; ljudet förnyades, och jag tyckte det nu komma från spindeln, hvilken jag under tiden höll emellan fingren. Nu erinrade jag mig den upptäckt, som jag några år förut hade gjort af den serrulerade listen, och jag föll på den tanken, att ljudet torde förorsakas genom den serrulerade listens gnidning emot thorax. Jag aflägnade mig, för mera säkerhet skull, från excursionsasken, och gick fram till fönstret, samt vidrörde spindelns abdomen med fingret; han började då att tidt och ofta vricka med abdomen upp och ner, hvarunder han gned den serrulerade listen emot thoracis glatta

bas, och med detsamma hördes nu ljudet, som ännu tydligare skärptes derigenom, att jag stack nålen genom en papperslapp, allt intill spindelns bröst. Jag uppvicklade de tvenne andra strutarne, och med en pensel tryckte jag på de deruti förvarade spindlarnes thorax, och samma ljud hördes på nytt, och till och med något starkare, i följd af resonancen från struten. Ljudet liknade ungefär detsamma, som vi hört produceras af Cerambycinerne och Lepturetæ, Reduvius personatus med flere; men, i förenlighet med spindelns lilla kropp, något svagare.

Enligt den erfarenhet vi äga om öfrige insekter lärer intet fall förekomma, der ljudet frambringas förmedelst abdomens rörelse mot thorax, men väl tvärtom, nemligen: hos Cerambycinerne och Lepturetæ, förmedelst thoracis undre bakkant emot mesonotum, eller den glatta del, som ligger fördold framför scutellum.

I följd af förutnämnde rön, kunna vi således hädanefter med Aptera tillöka listan öfver de insekter, som äga förmågan att frambringa stridulations ljud, och bland hvilka vi hittills räknat vissa arter af ordningarne: Coleoptera, Orthoptera, Rhynchota och Hymenoptera.

Huruvida honan kan åstadkomma stridulationen, kan jag icke bestämdt upplysa; men om det enda exemplar, som jag äger, är, såsom det synes, den sannskyldiga honan till ifrågavarande art, så har jag den förmodan, att honan ej kan frambringa nämnda ljud, ehuru hon väl äger sjelfva den upphöjda listen omkring abdomens bas; men densamma synes icke vara på minsta vis serrulerad.

Man skulle kunna tro, dock blott gissningsvis, att, om vi ej våga fråndöma insekterne hörselförmågan, hanen, under det han kringstryker i gräset, låter höra stridulationen, för att dermed framlocka honan ur sitt gömställe; eller monne den=

samma torde utgöra ett præludium eller excitationsmedel strax före sjelfva copulationen *).

*) För de Entomologer, som, ehuru ej befattande sig med spindlarnes studium, dock torde finna det interessant, att vid yppadt tillfälle af spindelns fängst, vid företagande excursioner, villa undersöka förutnämnde förhållande, torde det kanske ej vara ur vägen, att jag här lämnar en beskrifning på

Asagena serratipes.

Mas: Thorace miniatorufo, subtiliter coriaceo, subopaco, summa basi nigra, polita; mandibulis pectoreque piceonigris, punctato-rugosis; abdomine piceo-nigro, linea marginali antica, sæpe medio abrupta, macula utrinque versus medium dorsi ovata, transversa, punctis 1—3 in medio anterius lineolaque longitudinali supra anum citrinis; pedibus pallide rufis, femoribus, præsertim anterioribus, apice, tibiis ejusdem ordinis fere totis posterioribusque tantum extus nigro-piceis, illis et his subtus seriebus duabus denticulorum, postica obsoletiori, dentibus duobus sub apice femorum secundi paris robustioribus.

Fem.: Thorace subnitido pedibusque minus læte rufescentibus, his edentulis; pictura abdominis pallide flava vel subalbida; mandibulis superficie media haud impresso-punctatis.

Syn. Aranea serratipes Schr. Faun. boic. 3. p. 233. n. 2731. — *Ar. signata* Walck. Fn. Par. 2. p. 209. n. 45. — *Theridion sign.* id. Tabl. des aran. p. 76. n. 24. — *Phalangium phaleratum* Panz. Faun. 78. 21. — *Ther. 4-signat.* Hahn die Ar. I. p. 78. Pl. 20. fig. 60 ♂ junior. — *Drassus phaler.* Sundev. Kongl. Vet. Ac. Handl. Ao. 1831 p. 133. — *Asagena id.* Sundev. Consp. Arachn. Ao. 1833 p. 19. — *Asag. serrat.* Koch. die Ar. VI. p. 98. T. 204. f. 502, 503 (optima figura). — *Ther. signatum* Walck. les Aptères II. p. 333 et supplem. ibidem p. 507.

Descr. ♂: Thorax $2\frac{1}{3}$-$2\frac{1}{2}$, pedes antici $6\frac{1}{2}$, postici $7\frac{1}{2}$ millim. Frons vel spatium inter oculos intermedios anticos et marginem supra os triplo altior, quam efficit longitudo illius spatii, quod ab oculis 4 intermediis occupatur; horum duo antici paullulum approximatiores quam duo postici. Margo thoracis, sub lente bene inspectus, subtiliter denticulatus. Palporum articulus radialis (quartus) articulo digitali (quinto) arcte adnexus: ambo nigricant simulqve sumti longitudinem saltem tibiarum anticarum attingunt; instrumenta genitalia, sub hocce articulo sita, setam longam, spiraliter flexam emittunt Pedes robusti; femora, tertii paris exceptis, ut et tibiæ anticæ incrassata, hæ non ultra duplo longiores

Samme gav en af Tegninger ledsaget udførlig Udsigt over Phalangiernes Generationsorganer, nærmest med Hensyn til adskillige misledende Figurer i de til Walckenaer's Værk over Arachniderne hørende Afbildninger.

*) Vid påseende af de plancher, som tillhöra det af Herr Baron Walckenaer utgifna verk „les Aptères" (i Suites à Buffon) befinnes, att på plancherne Nr. 29 & 30 upptagits under benämning: „la lèvre articulée", den del af Phalangiernes abdomen, hvilken continuerligt framlöper i en labiiform flik, emellan bakre benens höftleder, ända långt fram mot munnen, och hvilken i sjelfva verket utgör den yttre betäckningen för den inom flikens, något upphöjde, ände indragna och utskjutbara articulerade sexual-skidan; hvars utgångsmynning alltså befinnes vid abdomens bas och icke, såsom på Elytroptera, bredvid anus. Fliken jemte den utdragna skidan har på

quam articulus patellaris; metatarsi antici paullulum arcuati apparent. Mas de cetero ab omnibus araneis nostratibus mox distinguitur armatura pedum.

♀? Thorax minus evidenter coriaceus minusque læte rufus, subnitidus, piceo-rufescens, margine edentulus; frons haud altior quam efficit dupla longitudo illius spatii, quod ab oculis quattuor intermediis repletur; mandibulæ tantum introrsum et lateraliter impresso-punctatæ, superficie media glabræ, politæ. Abdomen late ovatum, pictura pallide flavescente vel subalbida notatum. Pedes minus læte rufescentes, pictura picea nec nigra signati, erga lucem contemplati setis adpressis, et tibiæ superne pilis mollibus quibusdam verticalibus, distinctioribus vestita; metatarsi antici haud arcuati apparent; femora tertii paris haud tenuiora quam reliqua, omnia ut et tibiæ anticæ mediocriter crassa.

In utroque sexu puncta minora abdominis, anterius pone lineam marginalem sita, lineolaque longitudinalis supra anum sæpe desunt; macula vero transversa in utroque latere dorsi plerumque remanet.

Habitat sub lapidibus et aliis, in locis humidis; mense Junii mares, in collibus apricis sæpe circumvagantes, inveniuntur.

*) Aftrykt efter Forfatterens Manuskript.

båda plancherne — No. 29 upptagande hanens, No. 30 honons organ — blifvit benämnd: „la lèvre articulée" och i de, verket åtföljande, särskilde förklaringarne står: „la lèvre." Återigen är på en annan planch, eller No. 28, Fig. I. T., djurets undre framdel, bestående af bröstet jemte höftlederne, samt maxillerne i upplyftadt skick, afbildad; under maxillerne synes en triangulär teckning, till läget och formen ej olik den verkliga labium; men märk: strax under denna figur har den nertill angränsande labiiforma abdominalfliken kommet med i spelet, disjungerad, såsom en isolerad del, från abdomen, och i Planchförklaringarne pag. 15 läser man — — — — — — „I. T. le même (corselet) sans les forcipules, ce qui laisse voir la lèvre et les mâchoires." Nu frågas: hvilken del bör betraktas såsom la lèvre: antingen den figuren, som blott af den erfarne kan anses för labium, eller den från abdomen disjungerade abdominalfliken? Den oerfarne kan omöjligen svara annat än: den sednare; emedan han just finner denna del jemte sexualskidan upptagen på örstnämnde 2ne plancher med benämningen: la lèvre articulée, och i förklaringarne med: la lèvre. Denna benämning återfinnes alltså på 4—5 ställen, under det hvarken på plancherne ej heller i förklaringarne — ja alls icke någorstädes på alla de utkomne 32 plancherne — vidröres några sexualorganer.

Till undanröjande af en ofelbar misledning för den oerfarne nybegynnaren, och ifall enahanda otydlighet, såsom dock alldeles otänkbar, redan inslutit i det troligtvis fortgående arbetet, deraf hittills 2ne Tomer, upptagande spindlarnes beskrifning, utkommit, så har jag trott det ej vara ur vägen, att något närmare vidröra ifrågavarande ämne.

Förutnämnde abdominalflik är transverselt ej affsöndrad från ventris hud, genom den allraringaste impression, utan blott åt sidorne något convext, och med änden något fram-

skjutande upphöjd öfver den angränsande huden, samt utgör, såsom förut nämndes, den yttre betäckningen för sexualskidan, hvilken, i sitt indragne skick, ligger fördold långs inom fliken. Denna sednare äger nerom dess margen, framtill, en öppning, som leder till sexualskidan. Denna kan, då djurets abdomen långsomt kramas emellan fingren, småningom uttvingas till dess hela längd, och företer då några articulerade afdelningar, hvilka kunna ut- och indragas i hvarannan, ungefär såsom delarne uti en kikare. — Då man ej lyckas i försöket att utkrama skidan, kan man taga för afgjordt, att man har ett omanbart exemplar för sig. Man finner då under mikroskopet, att öppningen är sammanvuxen, alldeles såsom förhållandet förekommer på de omanbare spindelhonorne, hvilka ej förr än efter tredje hudombytet erhålla synbart utvecklade genitalorganer, belägne likaledes långt fram på venter. Under dessa perioder äro djuren att anse såsom öfvergångar från larv till pupa, och från pupa till imago. Vi veta att Aptera, likasom flere andre insekter, till ex. Orthoptera och Rhynchota äro underkastade en ofullkomlig förvandling (metamorphosis incompleta, ej completa, såsom en del auctorer olämpeligt kalla den), och att larven och pupan för det mästa likna imago i kroppsbildningen, samt att de förre föda sig på enahanda sätt såsom denne sednare, förmedelst likadane utbildade munnorganer, under det utvecklingen af propagations-organerne ej inträffar förr än efter sista hudömsnings perioden.

Orsaken, hvarföre förutnämnde labiiforma flik stöter så nära intill munnen, härrörer deraf, att hufvudet är sammanvuxet till ett stycke med thorax och denna, som likaledes är sammansmält med abdomen, äger ej emellan munnen och abdomens bas eller, som är detsamma, abdominalflikens ände, någon synbar gränsskillnad. En sådan synes blott tydlig åt sidorne, löpande snedt bakåt ryggen, eller: thoracis bakre

gränslinea convergerar jemte hufvudet åt en föga märkbar sternalgräns, fallande emellan den verkeliga labium och den labiiforma abdominalsliken. Bröstets sidor skylas dock för det mästa af benhöfterne, hvilka ligga tätt sammanpackade bredvid hvarannan. Det emellan munnen och abdominalsliken osynliga sternum finnes inuti sjelfva kroppen antydt genom en diaphragma, i närvarande fall forborgad af abdominalsliken med det underliggande sexualorganet. Om denna sternalgräns kunna vi ungefär göra oss en föreställning, om vi betrakta en krabba, hälst honan till Stenorhynchus phalangium, och vi då upplyfta den från ryggen åt bröstet inböjda abdominalstjerten. Vi igenfinna under denna den tydligaste delen af sternum, löpande snedt bakåt ryggen. Om nu nämnda krabbas abdominalstjert, i hvars ända vi blott suppositionsvis antaga, att sexualorganerne äro belägne, vore sammanvuxen med sternum, skulle desammes utgångsmynning komma att falla äfven framom midten af djurets undre del, likasom på Phalangium; med hvilken den då äfven skulle få en ännu större likhet, än den för öfrigt i hast synes äga, för sine långa smala ben skull, och hvarför den också erhållit sitt namn.

Då vi granska munndelarne hos en Phalangium, vare sig manbar eller omanbar, så skola vi finna, att båda äro utrustade med enahanda utvecklade munnorganer, deribland den verkliga labium, som är ganska tydelig, under det den för labium så oricktigt benämnda sexualskidan efter regel befinnes outvecklad hos de omanbare, ty 1) bemärka vi 2ne kräftkloformige mandibler, fastsittande under thoracis framkant: 2) tvenne der nerom varande maxiller, hvarpå palperne, likson hos spindlarne, fastsitta: 3) ett par under maxillerne befintelige vesiculeusa organer, hvilka torde motsvara labialpalperne hos Elytroptera, och 4) igenfinna vi, strax nerom dessa sednare, den verkliga labium, företeende sig i en triangulär upphöjning.

Ändteligen igenfinna vi, strax nerom labium, öppningen till sexualskidan. Utom förutnämnde, munnen tillhörande, organer bemärka vi 2ne små coniske utskott, hvartdera utskjutande nerom främsta höftledens bas, under det desamme med motvände spetsar tyckas innesluta labium samt neråt, till en del, hvila mot abdominalfliken.

Då vi alltså funnit, att en verkelig labium finnes tydligt urskiljbar, och det utskjutbara sexualorganet är beläget nerom och ej inom labium, så följer deraf, att detta ej heller kan räknas till munndelarne. Detta lärer vara en lika obestridelig sanning, som det måste vara en påtagelig sak, att det vaginensa organ, som säkerligen hvarje entomolog bemärkt stundom framskjuta långt utur munnen på stenus-slägtet af Brachelytra, under det de på knappnålen uppstuckne exemplaren arbeta i dödskampen, måste, såsom befinnande sig ofvan och ej nerom labium, också räknas till munnens organer, och vi veta, att denna vagina ej är annat än sjelfva ligulan. Jag torde i sammanhang härmed få nämna, att jag funnit nämnde ligula bestå af en tub, hvars inre hälft kan vrängas tillbaka inåt, och sålunda drager med sig den yttre hälften, och med hvilken tub djuret lärer, liksom flugorne med sin proboscis, insuga endast sjelfva saften af den med mandiblerne söndertuggade födan. Nämnda sugrör på Stenus äger i spetsen ett tvärssittande, nästan glasögonformigt bihang, och bakom detsamma, å ömse sidor, en hårig palp, nästan alldeles lika danad såsom flugornes palper.

Det hos Phalangium utskjutbara sexualorganet kan ej heller förverlas med labium, ej heller med en ligulan motsvarande del, af det skäl, att organet är alldeles olika construeradt, och af betydelig skillnad i längden hos båda könen, hvilket äfven de förutnämnde plancherne utvisa. Uppå den ena planchen, eller No. 30, är honans organ något skiljaktig från

naturen afbildad. — Man att synnerligen fästa oss vid den del, som föregår den yttersta, och hvilken sistnämnde på en del arter synes enledad, (monne ej alldeles utdragen?) på en del tvåledad (♀), samt på alla bestående af en mjuk och inträngbar vagina, skola vi endast tala om den yttersta delen, som är sjelfva genitalorganet. Denna är af en mera membranös och oböjlig beskaffenhet, och kan i oförändradt skick tillbakadragas in i den föregående delen, och såmedelst omgifvas likson af ett fodral. Hos hanen är denne yttre led dolkformig, slutande i spetsen med ett inåt vändt coniskt eller halflancettformigt bihang, hvilket återigen slutar med en hårfin spets; totala skidan, utsträckt, belöper sig till kroppens längd. Hos honan är genitalorganet föga afsmalnande, nästan lineärt, något tillplattadt, allt igenom omgifvet med hvarannan påföljande, något öfver ytan upphöjda, mörka ringar, till antalet circa 30—36; sjelfva spetsen, som synnerligast är tydeligen hårbeklädd, är furcerad; skidans hela längd är, såsom det synes på ett spritlagdt exemplar, åtminstone en half gång längre än kroppen. Jag förmodar, att alla närslägtade arter äga i det närmaste lika danade organer.

I följd af hvad förut blifvit nämndt, dels om organets outvecklade skick, samt utgångsmynningens tillslutande på de omandare, dels om organets olika längd och structur, så följer deraf, att om vi antogo organet för en munndel, så skulle den orimmeliga anomalien uppstå: att hanens sätt att förrätta manducationen skulle vara olika honans, både för organets olika längd och olika structur skull, och att återigen de mandare, men ej de omandare skulle för manducationen erfordra ett dylikt organ, ehuru det är kändt, att dessa föda sig på enahanda sätt, såsom deras imago, förmedelst på enahanda sätt utvecklade munnorganer.

En dylik skiljaktighet, som förut omnämnes i afseende på organets struktur, lärer ingen Entomolog blifvit varse, vare sig på labium eller ligulan. Väl äger dylik skiljaktighet rum med andre parställde delar, till ex. med mandiblerne, dels hos olika kön, dels hos ettdera könen, hos hvilket den högre mandibelns form är olika den venstres, såsom ock att vi finna palperne olika danade, synnerligast med afseende på den yttersta artikeln; ja till och med förekommer den ännu märkvärdigare abnormaliteten, att den ene antennen är alldeles olika bildad, till ex. hos Cyclops rubens *Müll.* bland Entomostraca.

Jag har äfven haft tillfälle att bese det sätt, hvarpå Phalangierne förrätta parningen, hvarvid det med labium orícktigt benämnda artikulerade organet af hanen appliceras mot honans genitalia, under det båda, bröst mot bröst, omfatta hvarannan med frambenen och palperne, stödjande eller fasthållande sig med bakbenen. Coitionen observerades af mig på så nära håll, att jag dervid kunde begagna lupen.

Ornithologiske Bidrag til den grønlandske Fauna

ved

Carl Holbøll *).

Forord.

Grønlands Fauna er tidligere end noget andet Lands, under lignende Betingelser, bleven bekiendt; ikke alene ligger Grønland saa ganske isoleret, at man der maa være aldeles blottet for alle litteraire Hjælpemidler, som man ikke selv medbringer, men Kommunikationen med den civiliserede Verden er saa sparsom, at den indskrænker sig til en eneste Gang aarligt, saa det ligger udenfor Mulighedens Grændser at faae en Bog tillaans. Saameget roesværdigere er det, at flere af de tidligere Missionairer, og muligen nogle af Handelens daværende Betjente,

---

*) Denne lille Afhandling blev 1840 indsendt til det Kongelige danske Videnskabernes Selskab, der tilkiendte den sin Sølvmedaille, og fandt den, med nogle Forandringer, som jeg var meget villig til at foretage, værdig til at optages i Selskabets Skrivter. Da Omstændighederne imidlertid ikke tillade, at dette kan skee under mit Ophold her, har jeg foretrukket at offentliggiøre den i dette Tidsskrivt.

Jeg benytter denne Leilighed til offentligen at aflægge Hr. Etatsraad Reinhardt, Ridder af Dannebrogen og Dannebrogsmand, min varmeste Tak for de vigtige Oplysninger, han har meddeelt mig, hvorved jeg er bleven sat istand til at foretage betydelige Forbedringer ved denne Afhandling.

Ligeledes takker jeg Hr. E. Hage særdeles meget for hans Bemærkninger, der flere Steder ere blevne benyttede.

have viist en saadan Iver for Naturhistorien, som virkeligt har været Tilfældet. Men blandt disse hæderlige Mænd udmærker Otho Fabricius sig saameget, at alle andre staae i Skyggen, og Enhver, der blot kiender lidt til Landet og Omstændighederne ved at samle Naturalier der, maa i Sandhed forbauses over, hvad han har præsteret. Senere hengik en lang Tid, uden at Naturhistorien fandt Dyrkere i Grønland, det være sig nu, fordi man ansaae Fabricii Fauna Groenlandica for at være et afsluttet Heelt, der ingen Forbedring eller Forøgelse kunne modtage, hvorved man glemte, at Fabricius kun har været ved een Colonie, og ikkun faa Aar har opholdt sig i Grønland; eller og Grunden til denne Lunkenhed var, at man i Danmark paa den Tid eiheller viste synderlig Interesse for denne Videnskab.

Det er først Hr. Etatsraad Reinhardt's Iver for Indsamling til det kongelige Museum, man har at takke for, at Interessen er vakt her i Landet for Naturhistorien, og heri er han bleven understøttet ved flere heldige Omstændigheder. Ikke alene er Landet i de sidste Decennier besøgt af flere dannede Reisende, af hvilke endog nogle have giort Naturhistorien til deres Hovedsag; men Overbetienternes nu langt hyppigere Reiser til og fra Landet, der i flere Henseender har havt meget gavnlige Virkninger, har ogsaa givet Naturforskerne i Kiøbenhavn Leilighed til at opmuntre disse, til at vise Opmærksomhed for naturhistoriske Gienstande. Ogsaa mit Ophold af 18 Aar i Grønland, fra hvilket jeg i denne lange Tid ingen Sommer har været fraværende, haaber jeg har havt gavnlig Indflydelse paa den Samlelyst, man nu sporer i Landet, der er udstrakt i den Grad, at jeg er temmelig vis paa, at der paa den lange Kyststrækning fra Julianehaab til Upernevik ikke fanges noget sieldent Pattedyr, Fugl eller Fisk, uden at acquireres for Videnskaben.

Alt fra min tidligste Ungdom har jeg havt særdeles megen Interesse for Naturhistorien; dog var det især Fuglene, der tiltrak sig min Opmærksomhed, og et af mine kiæreste Ønsker har været at besøge et Polarland, for at iagttage dem der. Dette blev mig muligt derved, at jeg af Fondet ad usus publicos blev understøttet til at foretage en Reise til Grønland i Foraaret 1822, for at undersøge Landets Naturproducter og giøre Indsamlinger for det kongelige Museum. Mit Ophold der forlængedes til Efteraaret 1824, og næste Foraar udnævntes jeg allernaadigst til Inspecteur over Handel og Hvalfangst i Nordgrønland, hvorfra jeg 1828 forflyttedes til Sydgrønland. For Ornithologien er i og for sig selv Inspecteurernes Embedsboliger særdeles fordeelagtigt beliggende, men hertil kommer endnu, at Embedet medfører idelige Reiser, der altid skee i aabne Fartøier langs Kysten: jeg har saaledes flere Gange bereist hele Grønlands Kyst fra Julianehaab paa 60°, til Upernevik paa 72¾° N. B. Jeg har efter bedste Evne benyttet denne sieldne Leilighed, som faldt i mit Lod, til at iagttage Grønlands Dyr, men især dets Fugle, og jeg nærer det Haab, man er tilfreds med, hvad jeg har præsteret som Samler.

Siden 1832 har jeg tilbragt nogle Vintre i Kjøbenhavn, hvor jeg har havt det Held, at nyde flere af Danmarks dygtige Naturforskeres venskabelige og lærerige Omgang, hvilket i høi Grad har forøget min Interesse for Naturhistoriens Studium. Men herved har jeg ogsaa saameget mere følt Savnet af, at Ingen, der i længere Tid har opholdt sig i Grønland, ene med Undtagelse af Fabricius, har offentliggjort sine Iagttagelser med Hensyn til Dyrenes Forekomst, Udbredning og Levemaade; ligesom jeg er kommen til den Overbeviisning, at det, der er ydet af Fabricius, allerede sætter os istand til at drage vigtige Slutninger af de Forandringer, som siden hans

Tid ere foregaaede, saavel med Hensyn paa de høiere som lavere Dyrs Forekomst og Udbredelse.

Overbeviisningen om, at det Standpunkt Naturhistorien nu indtager i Videnskaberne, kræver mere end den blotte Navneliste og Beskrivelse af Dyrene (og dette er dog alt, hvad vore hæderlige Lærde med den bedste Villie og de bedste Evner kunne præstere hiemme om Grønlands Dyr), i Forening med den Opmuntring, jeg fra flere Sider har modtaget, er Aarsagen til, at jeg har overvundet Mistilliden til mine Evner, og prøver paa at afhiælpe denne Mangel, hvad angaaer den Dyreklasse, jeg bedst kiender, saa godt som dette staaer i min Magt. Skulde, hvad jeg her vover at fremlægge om Grønlands Fugle, finde Kyndiges velvillige Bifald, vil jeg gjøre mig det til en kiær Pligt, paa nogenlunde lignende Maade efterhaanden at giennemgaae flere Dyreklasser, hvortil jeg i de seneste Aaringer flittigen har samlet Materialier.

Godthaab i Marts 1840.

Om Grønlands Fugle.

Saavidt mig bekjendt gives der ikke nogen fuldstændig Liste over de Fugle, som ere trufne i Grønland; jeg har derfor troet, at en saadan her vilde være paa rette Sted.

En Stierne (*) foran Løbenummeret betyder, at Fuglen er iagttaget som ynglende i Grønland.

To Stierner (**) foran Løbenummeret betyde, at jeg formoder Fuglen yngler i Grønland, uagtet dens Redested endnu ikke er fundet.

Et Kors (†) foran Løbenummeret betyder, at Fuglen flere Gange er truffen i Grønland, og altsaa maa regnes til dette Lands Fauna, uagtet jeg ikke troer den yngler der.

Et Nul (0) foran Artsnavnet betyder, at Fuglen før har ynglet i Grønland, men nu ikke længer findes der.

De Arter, som intet Mærke have foran Løbenummeret, ere kun trufne en eneste Gang i Grønland, hvorfor jeg anseer deres Forekomst der som tilfældig.

Med *F* efter Artsnavnet har jeg mærket de Fugle, der, saavidt mig bekjendt, ere tilfælleds for Europa og America.

Med *E* efter Artsnavnet dem, som ene findes i Europa og Grønland.

Med *A* de Fugle, som ene ere hiemme i America og Grønland.

Med *G* de faa Arter, som jeg antager have deres Udbredelse fra selve Grønland.

Et *Ö* efter Artsnavnet viser, at Capitain Graah har truffet Fuglen paa Østbøigden.

En Stierne (*) efter Artsnavnet viser, at jeg ikke har seet Fuglen i Grønland; den er da optagen efter Etatsraad Reinhardt's Ichthyologiske Bidrag (som i det Følgende vil blive citeret: Icht. B.) eller efter Fabricii Fauna Groenlandica.

* No. 1. Aquila albicilla *F Ö.*
** „ 2. — ossifraga *F Ö.*
* „ 3. Falco islandicus *F Ö.*
* „ 4. — peregrinus *F.*
* „ 5. Strix nyctea *F Ö.*
† „ 6. — brachyotus *F.*
* „ 7. Corvus Corax, var. littoralis, mihi *G Ö.*
„ 8. Sylvia mexicana? *A.*

Nr. 9. Troglodytes palustris *A.*

* „ 10. Saxicola Oenanthe *E*

* „ 11. Anthus Ludovicianus Lichtenstein (A. rufa Wilson) *A.*

„ 12. Alauda cornuta *A.*

* „ 13. Emberiza nivalis *F Ö.*

* „ 14. — calcarata *F Ö.*

** „ 15. Fringilla leucophrys *A.*

* „ 16. Linota linaria *F.*

* „ 17. — Hornemanni mihi (canescens Autorum) *G.*

„ 18. Hirundo Americana *A* *.

* „ 19. Tetrao Reinhardtii Brehm *G Ö.* (T. lagopus aut).

* „ 20. Calidris arenaria *F Ö.*

* „ 21. Charadrius hiaticula *F.*

† „ 22. — pluvialis *F.*

† „ 23. Vanellus melanogaster *F.*

„ 24. — cristastus *E* *.

* „ 25. Strepsilas collaris *F.*

† „ 26. Numenius phæopus *E.*

† „ 27. — Hudsonicus *A.*

† „ 28. Tringa variabilis *A.* (T. alpina Fau. groenl.) *

† „ 29. — Schinzii.

* „ 30. — maritima *F.*

* „ 31. — islandica *F.*

† „ 32. Limosa melanura *F.*

† „ 33. Scolopax grisea *A**.

† „ 34. — gallinago *F**.

„ 35. Rallus carolinus *A.*

„ 36. Podiceps cornutus *F**.

„ 37. — rubricollis *F* *.

* No. 38. Phalaropus hyperboreus *F Ö.*
* „ 39. — platyrhynchus *F.*
* „ 40. Sterna arctica *F Ö.*
* „ 41. Zema Sabini *F.*
* „ 42. Larus glaucus *F Ö.*
„ 43. — marinus *F.*
* „ 44. — leucopterus *F G.*
** „ 45. — eburneus *F.*
† „ 46. — brachyotarsus mihi *G.*
* „ 47. — tridactylus *F Ö.*
† „ 48. Lestris catarrhactes *E.*
* „ 49. — pomarina *F.*
* „ 50. — parasitica (L. Schlepii Br.) *F Ö.*
* „ 51. — Buffonii *E.*
* „ 52. Procellaria glacialis *F Ö.*
** „ 53. Thalassidroma Leachii *F.*
** „ 54. Puffinus cinereus *F.*
„ 55. — Anglorum *F* *.
† „ 56. Cygnus melanorhynchus *E.*
* „ 57. Anser hyperboreus *F.*
* „ 58. — albifrons *F.*
† „ 59. — leucophrys *F.*
* „ 60. — Bernicla *F.*
* „ 61. Anas boschas. *F.*
† „ 62. — acuta *F.*
† „ 63. — crecca *F.*
* „ 64. Clangula glacialis *F Ö.*
* „ 65. — histrionica *F Ö.*
* „ 66. — Barrowii *A.*
„ 67. — ? albeola *A.*
* „ 68. Somateria mollissima *F Ö.*

* No. 69. Somateria spectabilis *F O.*
† „ 70. — perspicillata *F Ö.*
* „ 71. Mergus serrator *F.*
* „ 72. Carbo cormoranus *F Ö.*
† „ 73. Sula alba *E.*
* „ 74. Colymbus glacialis *F Ö.*
* „ 75. — septentrionalis *F Ö.*
* „ 76. Uria Grylle *F Ö.*
** „ 77. — Troile *F.*
** „ 78. — leucophthalmus Faber (lacrymans Aut.).
* „ 79. — Brünnichii *G F Ö.*
* „ 80. — Alle *F Ö.*
* „ 81. Mormon fractercula *F.*
* „ 82. Alca Torda *F.*
0 „ 83. — impennis *F.*
„ 84. Loxia leucoptera *F Ö *.*

I Aarene 1840, 41 og 42 er endnu de tilfældige Fugle blevne forøgede med 3 americanske*) og een europæisk Art:

No. 85. Muscicapa villica Lichtenstein *A.*
„ 86. Sylvia ell. Sylvicola coronata *A.*
„ 87. Icterus frenatus Lichtenstein *A.*
„ 88. Galinula porzana *E.*

Følgende Arter, mærkede i Listen med to Stierner (**) foran Løbenummeret, nemlig:

Fringilla leucophrys,
Larus eburneus,
Puffinus cinereus,
Thalassidroma Leachii,
Uria Troile,
— leucophtalmus,

*) Dette Tidsskrivts 4de Binds 1ste Hefte.

antager jeg at yngle i Grønland eller ganske nær dets Kyster, uagtet Redestederne ikke ere fundne:

1) fordi man af disse Arter finder Individuer af enhver Alder, og med Undtagelse af Fringilla leucophrys og de to Arter Uria i temmelig Mængde, ja af Puffinus cinereus i stor Mængde.
2) fordi man træffer de gamle Fugle i Mængde i Yngletiden, i hvilken man ikke kan antage, de ere langt fra Redepladsene.

Dette er vel ikke Tilfældet med Fringilla leucophrys og Uria-Arterne, men førstnævnte har jeg skudt under Omstændigheder, som lade med temmelig Vished slutte, at den havde Mage eller Unger i Nærheden, og af sidstnævnte har jeg engang faaet U. troile med tydelig Rugeplet.

Anderledes forholder det sig med de Fugle, jeg foran Løbenummeret har mærket med et Kors (†), hvilke jeg af følgende Grunde ikke troer at have Redested i Grønland.

1) Fordi faa Individuer ere trufne der, hvilket er Tilfældet med dem alle.
2) Fordi adskillige ere udelukkende trufne i Trækketiden, saasom Arterne Anser o. fl.
3) Andre ere ikkun sete paa Havet ved Grønlands Kyster, saasom Lestris catarracthes og Sula alba.
4) Andre ere ikkun trufne som Unger eller unge Fugle, saasom Anser hyperboreus.
5) Nogle ere vel trufne i flere Aldre, saasom Charadrius pluvialis, Vanellus melanogaster, Numenius phæopus og Hudsonii, men paa saadanne Steder og under saadanne Forhold*), at det ikke er rimeligt, at de Individuer, som ere skudte, skulde være ynglende Fugle. Dette er Tilfældet

*) Det Nærmere kan sees under det Specielle om disse Arter.

med alle de Individuer, som i Yngletiden ere acquirerede, og ved hvis Acquisition jeg har været istand til at erholde nøiagtig Kundskab om Omstændighederne. De ere nemlig skudte enten ved selve Colonierne eller paa de alleryderste Øer, hvor man ikke kunde antage, de vilde yngle, og vare alle meget skye, hvorimod det Modsatte er Tilfældet ved deres Redesteder.

6) Endelig, da alle Grønlændere nøie kiende Landets Fugle, saa kan man med temmelig Sikkerhed stole paa deres Efterretninger, og den Belønning, de kunne være sikkre paa, naar de til Colonierne bringe sieldne Fugle, bevirker vistnok en endnu større Agtpaagivenhed hos dette Folk, der har et godt Øie for alt Levende, og hvis Færden saavel paa deres almindelige Fangst, som paa Reenjagten, giver dem den bedste Leilighed til at finde Fuglene ved Redestederne, om de virkelig bygge her i Landet. Hertil kommer endnu, at Vegetationen ved Biergsøerne er saare ubetydelig, og ligesaa faa ere de Fugle, som findes ved dem, saa at dersom der virkelig fandtes redebyggende Fugle ved disse, kunde de neppe undgaae Grønlændernes Opmærksomhed, om denne endog var mindre, end jeg antager den at være. Jeg behøver neppe at tilføie, at mange Sumpfugle, endog gamle Fugle, som ikke have Rede, eller muligen tidlig i Yngletiden miste deres Mager, streife langt fra Redepladsen; disse Fugles Forekomst i Grønland har saaledes aldeles intet Forunderligt.

Jeg vil imidlertid paa ingen Maade paastaae, at flere af disse Fugle jo muligen kunne have undgaaet Grønlændernes Opmærksomhed, t. Ex. Tringa Schinzii, Scolopax-Arterne, Vanellus melanogaster; men begriber da ikke, hvorfor Anthus

og Calidris ikke skulle være under samme Tilfælde; den sidste henhører vistnok til Grønlands sieldnere Fugle*).

Følgende Fugle, hvis Forekomst i Grønland jeg antager for tilfældig, da kun et eneste Individ er acquireret, tröer jeg rigtigst at nævne samlet med Anførsel af Tid og Sted, hvor de ere trufne.

Alauda cornuta, Godthaab, October 1835.

Loxia leucoptera, Østbøigden, Tiden ubekiendt.

Vanellus cristatus, Fiskenæsset, Januar.

Troglodytes palustris, Fiskenæsset, October 1820.

Hirundo americana ell. rufa**), Juni 1830.

Rallus carolinus, Sukkertoppen, October 1822.

Podiceps cornutus, Nenortalik, November.

— rubricollis, Avertamiut nær Julianehaab, November 1839.

Puffinus Anglorum, Julianehaab.

Clangula ? albeola, Godhavn, October 1827.

Muscicapa villica Licht., Nenortalik, 24de August 1840.

Sylvicola coronata, Fiskenæsset, 21de Mai 1841.

Icterus frenatus. Nenortalik, 2den September 1840.

Gallinula porzana, Godthaab, 28de September 1841.

Fradrages disse fiorten Arter den opsatte Liste, blive endnu 74 Arter tilbage, som maa antages at tilhøre Grønlands Fauna, da de oftere ere trufne i eller ved Landet. Af disse ere 18 Arter ikke fundne som ynglende i Grønland, og endvidere maa fradrages Alca impennis, der nu sikkert ikke mere yngler i den bekiendte Deel af Landet; der bliver altsaa

*) Jeg maa i denne Anledning meget beklage, ikke at have havt Leilighed til at bereise nogen Fiord i Nordgrønland, som i det Hele taget er mindst undersøgt af mig.

**) Efter dette Tidsskrivt 4de Deel Pag. 73.

55 Fuglearter, som jeg ifølge det Foregaaende anseer for ynglende i Grønland.

I Fabricii Fauna Groenlandica er opstillet 53 Arter, men 2 af disse, Falco rusticolus og fuscus, der er sat under eet Nummer, og Anas glaucion ere, som bekiendt, kun unge Fugle af andre i Værket opstillede Arter. Fem andre derimod, Pelecanus cristatus, Larus cinereus, Ardea cinerea, Mergus Merganser og Parus bicolor, af hvilke Fabricius ingen selv har seet, men optaget dem efter Grønlændernes Beskrivelse, ere, saavidt mig bekjendt, ikke senere bemærkede i Grønland, og maae saaledes udgaae af Listen over Grønlands Fugle; der bliver altsaa 45 Arter tilbage, som Fabricius har kiendt, og som alle siden ere gienfundne, skiøndt ikke alle svarende til de i Fauna Groenlandica anførte Navne.

Grønland har en saadan Udstrækning, og ligger saa isoleret, at man vel kunde formode dets Fauna maatte have sin egen Karakteer, og dette er vistnok ogsaa Tilfældet med alle Dyreklasser, som findes her i Landet. Det mest paafaldende Træk ved Fuglenes Karakteer er en, om man saa tør kalde den, borealsk Tendens. Denne viser sig ei alene derved, at den største Mængde Fugle i Landet bestandig søge nordefter, yngle der, og, forsaavidt de ere Standfugle, kun nødte ved Iislæg eller Mørke, trække sydefter, saaledes at der ei alene, som i flere boreale Lande, findes langt flere Individuer Nord end Syd paa i Landet; men især derved, at deres egentlige Redezone begynder langt nordligere i Grønland end i andre Lande. Derfor finder man, at alle de Fugle, hvis Reder ere fundne i Sydgrønland, ogsaa yngle i Nordgrønland, ene med Undtagelse af

Clangula Barrowii *); medens blandt de før nævnte Fugle, som yngle i Grønland, ere 13 Arter af 46, hvis Rede virkeligen er funden, og som ene yngle i Nordgrønland, eller bestemtere, hvis Redezone ikke strækker sig syd for den 66de Bredegrad; og tre andre, som ikke yngle syd for $63\frac{1}{2}^{\circ}$ N. Br. Regnes Nordgrønland fra 66de Bredegrad nordefter, og Sydgrønland syd for denne Bredegrad: har altsaa Nordgrønland 46 ynglende Fugle-Arter, Sydgrønland kun 33. Ikkedestomindre er der blandt de Fugle, som ene yngle i Nordgrønland, ikke faae Arter, hvis Redezone i andre Lande naaer meget sydligere.

Betragter man Fuglene med Hensyn paa Individuernes Antal, saa er dette Phænomen endnu langt mere paafaldende, da Individuernes Tal indenfor den arctiske Zone i Yngletiden er overordentligt meget større end i Sydgrønland. Saavidt mig bekiendt, yngle følgende Fugle ikke sydfor den her angivne Bredegrad, nemlig:

Zema Sabini 75° N. Brede.

Linota Hornemanni
Anser Bernicla } 70°.
Lestris Buffonii

Procellaria glacialis
Calidris arenaria } 69°.

Tringa islandica
Phalaropus platyrhynchus } 68°.
Uria Alle

Anthus Ludovicianus
Somateria spectabilis } 67°.

*) Dog er Redezonen for denne Fugl ogsaa langt nordligere i Grønland end andensteds. Efter Richardson ophører dens Redezone med 57°; her begynder den først paa 64° og strækker sig ikke fuldt en halv Bredegrad nordligere.

Uria Brünnichii } 64°.
Carbo cormoranus }
Mormon fratercula 63½°.

Ved Etatsraad Reinhardts Godhed seer jeg mig istand til at vedføie følgende Liste over, hvor langt nordefter Fuglene, ifølge Richardsons Opgivende, yngle i Nordamerica.

Falco islandicus indtil 74°.
— peregrinus 74°.
Strix brachyotus 67°.
Alauda cornuta 69°.
Emberitza nivalis 75°.
— calcarata 70°.
Fringilla leucophrys 68°.
4 Arter Hirundo 60—68°.
Tetrao rupestris 75°.
Vanellus melanogaster 70°.
Tringa alpina
— maritima
Sterna arctica
Phalaropus hyperboreus
— platyrhynchus } indtil 75°.
Larus leucopterus
— glaucus
Lestris pomarina
— parasitica

Men uagtet saaledes flere Arter yngle heelt Syd paa Landet, t. Ex. Somateria mollissima, og noget Syd efter, saasom Uria Brünnichii, Carbo cormoranus o. fl., saa er dette dog kun Tilfældet med et saare ringe Antal af disse Arters Individuer, den egentlige Yngleplads for disse er derimod langt nordligere, hvilket ogsaa finder Sted ved mange andre Arter. At angive Aarsagen til den Kiendsgierning, at Fuglene i Grøn-

land søge saa langt nord paa for at yngle, og ialmindelighed elske at være i den nordlige Deel af Landet, frygter jeg er umuligt, før man bedre kiender de lavere Dyrs Forekomst, da jeg antager, at Ernæringen er en af de væsentligste Aarsager hertil. Men ogsaa Landets Beliggenhed kan have stor Indflydelse herpaa. Nordgrønland ligger nærmere Amerika, hvorfra Grønland faaer sine fleste Trækfugle; Veien over Havet er derfor ikke saa lang. Desuden har Nordgrønlands Clima langt mere Karakteren af et borealt Fastland, Veiret om Sommeren er der mere stadigt, og Middelvarmen i Sommermaanederne høiere end i Sydgrønland, der aldeles har et borealt Kystlands Karakteer med megen Slud og Taage. Alligevel mangle endeel Trækfugle, som om Foraaret ere meget sieldne ved Colonierne i Sydgrønland, aldrig der om Efteraaret, t. Ex. Anthus, Anser albifrons og Bernicla, m. fl. Det er imidlertid let forklarligt, naar man betragter Landets Figur, og erindrer, at alle disse Fugle komme fra og trække til Amerikas Fastland; langs dets Kyster søge Fuglene nord efter, og trække først paa den Bredegrad, paa hvilken de ville søge Redeplads, tvers over Davisstrædet, hvorved Veien over Havet bliver kortere. Om Efteraaret trække de atter langs Kysten paa Grønlands Side, og idet de opsætte at sætte over Havet saalænge muligt, sees de langs hele Sydkysten. Ved Nenortalik, som ligger nær Landets Sydspidse, samles saaledes Fuglene saavel fra Øst- som Vestkysten, hvorfor dette Sted ogsaa er det rigeste paa Fugle i Efteraarstrækketiden.

Ligesaa rigt Nordgrønland*) om Sommeren er paa Fugle, saa fattigt er det om Vinteren. I den Tid, Solen er under Horizonten, sees der kun af Landfugle: Corvus Corax var.

*) Ved at omtale Nordgrønland tager jeg især Hensyn paa Godhavn, 69° 14′ N. B. og 43½° v. f. Greenwich, hvor jeg har tilbragt 3 Aar.

littoralis, Tetrao Reinhardtii, undtagelsesviis Falco islandicus og Strix nyctea; af Søefugle sees kun Uria Brünnichii Alle og Grylle, samt unge Fugle af Somateria-Arterne. Kun yderst sielden sees en Larus, aldrig en Procelleria, om end stundom Havet ikke er synderlig belagt med Iis. Længere hen ad Vinteren i dennes koldeste Tid, mod Slutningen af Februar og i Marts, sees paa Fieldene inde i Landet Emberiza nivalis og Linota Hornemanni (aldrig L. linaria), stedse i Flokke, og der viser sig almindeligviis flere Ryper. Mod Udgangen af April begynder Foraaret, og, saasnart Isen brækker, er Havet strax bedækket med Søefugle, især Uria Brünnichii, Alle og Grylle. Sidstnævnte er den af alle Søefugle, der allerseenest lader sig kue af Iislægget.

Vel har Nordgrønland om Sommeren den langt større Mængde Fugle, baade med Hensyn til Arternes og Individuernes Antal, men dog gives der nogle Fugle, som ere egne for Sydgrønland. Disse ere:

Fringilla leucophrys,
Puffinus cinereus,
Thalassidroma Leachii,
Uria Troile,
— leucophtalmus,
Lestris catarrhactes og
Cygnus melanorhyncus.

Som egne for Nordgrønland anseer jeg alle de Fugle, hvis Redezone ikke strækker sig længere sydefter end til den 66de Bredegrad; men næsten alle disse Fugle enten udvandre om Vinteren til Sydgrønland, eller sees dog der i Trækketiden.

Der er kun faa af de Fugle, som yngle baade i Syd- og Nord-Grønland, hvilke i Yngletiden findes i større Mængde i Sydgrønland end i Nordgrønland. Disse ere:

Larus marinus,

Larus leucopterus,
— tridactylus,
Lestris parasitica,
Clangula histrionica,
Colymbus glacialis, og
Corvus Corax var. littoralis.

Alle andre Arter ere idetmindste ligesaa talrige, men almindeligviis langt talrigere i Nordgrønland end i Sydgrønland.

Den anden Egenhed ved de boreale Fugle er disses constante Farveforskiel i samme Art, der, saavidt mig bekiendt, endnu ikke er tilstrækkeligen agtpaagivet. Denne Forskiel vedligeholder sig hos flere Arter gjennem hele Livet, saasom hos Falco islandicus, Lestris parasitica og pomarina, Procellaria glacialis; som eiendommeligt for Grønland troer jeg at burde anføre, at den ved visse Arter kun finder Sted, medens Fuglene ere Unger, saasom hos Larus glaucus og leucopterus, der i to ganske forskiellige Farvedragter giennemgaae Ungdomstiden, men som, naar de blive yngledygtige, antage Artens almindelige Farve.

Som Egenhed ved Grønlands Fuglefauna kan endnu anføres den store Mængde tilfældige Fugle, og, om man vil, den Mængde Arter, der, skiøndt oftere trufne i Grønland, dog ikke sees aarviist, og som enten aldeles ikke yngle der, eller dog særdeles sparsomt. De aldeles tilfældige Fugles Antal er nemlig fiorten; af hvad jeg vilde kalde besøgende Fugle findes atten Arter, altsaa i alt to og tredive Arter af fire og firsindstyve, som saaledes ikke ere aarvisse i Grønland. Aarsagerne til denne Tilsyneladelse troer jeg maa søges i flere Omstændigheder. Den vigtigste er maaskee, at Grønlands Kyster stedse ere meer eller mindre omgivne af Iis, og at Havet paa viid Afstand fra Landet aldrig mangler Iisfielde; dertil kommer endnu Taagen, som saa ofte i længere Tid vedvarer; denne

forvilder Fuglen, og Iisfieldene og Iisskaadserne*) tilbyde Hvilepladse og Vand for de udmattede Fugle, og for Sumpfuglene endog Næring. Landets lave og ringe Vegetation tilbyder intet Skiul for den ankomne Fugl, saa at denne let opdages og acquireres for Samleren.

Hertil kommer endnu Grønlændernes nøie Kiendskab til Landets Fugle, som volder, at de strax blive opmærksomme paa en dem ubekiendt Fugl, som de da søge; og den temmelig høie Priis, der betales for en slig ualmindelig Fugl, opmuntrer til at bringe Europæeren Fangsten.

Endvidere kan anmærkes som karakteristisk for Grønlands Fuglefauna den mærkelige Fattigdom saavel paa Arter som Individuer af Grallatores, der i andre Lande ere den boreale Zones vigtigste Redebyggende.

Som bekiendt har Grønland endeel Trækfugle, der ligesaavel findes i Europa som i Amerika, og det kan ikke være uden Interesse at vide, fra hvilket af disse store Continenter Grønland faaer sine Trækfugle. Mine 6 Reiser til Grønland have sat mig istand til at anstille nogle Undersøgelser med Hensyn herpaa, og, forsaavidt man tør antage, at disse give noget paalideligt Resultat, faaer Grønland kun 5 Arter af sine Trækfugle fra Europa, nemlig;

Saxicola Oenanthe,
Falco peregrinus,
Strix brachyotus,
Numenius (formodentlig phaeopus), og
Cygnus melanorhynchus.

Reisen til Grønland indtræffer sædvanligt i Fuglenes Trækketid, og Veien lægges over Atlanterhavet, syd for Færøerne og Island. Er man nu passeret Islands vestligste Pynt paa Veien

*) Iisskaadser kaldes den itubrukne flade Iis, som er dannet i Havet; Iisfieldene dannes som bekiendt kun paa Land, og ere Dele af Iisbræer eller Gletscher.

vester efter, saa troer jeg at kunne slutte, at alle de Trækfugle, man da seer, maae være paa Veien til Grønland. Paa alle sex Reiser saaes og fangedes Saxicola Oenanthe hyppigen; to Gange paa omtalte Reiser fik jeg Falco peregrinus, een Gang Strix brachyotus, og to Gange saaes en Numenius og Cygnus, alt paa Trækket til Grønland, naar omtalte Betingelser lægges til Grund for at bestemme, hvorhen Trækket giældte.

Er man passeret vesten for Cap Farvel, som er Grønlands Sydspidse og ind i Davisstrædet, faaer man derimod andre Trækfugle at see; det er da især Emberiza nivalis og calcarata, Anthus Ludovicianus og Linota linaria (aldrig L. Hornemanni), som meest med Taage og Sydvind, ofte endog i Mængde, sees eller komme ombord i Skibene; ligeledes sees smaa Flokke af Charadrius hiaticula*), og undertiden store Flokke af Phalaropus-Arterne, der saavel flyve som svømme mellem Isen. Disse Fugle antager jeg at være paa Trækket fra Amerikas Fastland til Grønland.

Ligesom Grønlands Hav udentvivl er et af de fiskerigeste i Norden, saaledes er det ogsaa opfyldt med Bloddyr, Crustaceer og andre lavere Dyr. Som Følge heraf er maaskee ogsaa Grønlands Kyster rigere paa Fugle (Individuer), end noget andet Lands. Da en stor Deel af disse leve i Selskab, har Grønlands Vestkyst en Mængde Fuglebjerge**), hvilke, da Folkemængden er meget ringe, og den Priis, der betaltes for Fier (nu indhandles de ikke) var ubetydelig, forstyrres meget lidet. Af Fuglebier-

*) Uagtet de Amerikanske Ornithologer benægte Tilværelsen af Charadrius hiaticula i Amerika, kan jeg dog ikke andet end antage, at vi have denne Fugl derfra; thi ei alene har jeg aldrig seet den i Atlanterhavet, men ofte seet den paa Flugten tværs over Davisstrædet; ligesom det er vist, at alle de Individuer, jeg har seet, ere af den europæiske Art.

**) Dog er disses Antal kun ringe langt sydpaa.

gene er maaskee Inajuatub i Godthaabs Fiord (meest besat med Larus tridactylus, leucopterus og glaucus) og Karsarsoak ved Upernevik (især besat med Uria Brünnichii), de mærkværdigste formedelst deres Udstrækning og den uberegnelige Mængde Fugle, som bygge Rede paa disse Fielde*). Jeg har havt Leilighed til at see et betydeligt Antal Fuglefielde; de frembyde alle mulige Situationer; nogle ligge langt inde i Fiordene, f. Ex. Inujuatub, vistnok 10 Mile inde i Godthaabs Fiord; andre ligge mod det aabne Hav, som Karsarsoak, Godhavns Skarvefield og Blaafield, besat med Procellaria glacialis; de vende mod alle Verdens Hiørner, og kun en eneste Omstændighed have de tilfælleds, nemlig: Lethed at skaffe Næring for Fuglene under Rugetiden og til Ungerne, især den første Tid efter de ere udklækkede. De fleste af de Fuglefielde, jeg kiender, ligge nemlig ganske i Nærheden af de Steder, hvor Lodden (Mallotus arcticus) kommer til Land for at skyde sin Rogn. De øvrige ligge alle paa Steder, hvor Havet i Rugetiden, til andre Tider veed jeg ikke at have været der, er ligesom opfyldt med Crustaceer og Bløddyr, især Clione borealis og Limacina arctica. Ved Karsarsoak var Havet saaledes opfyldt med Crustaceer, at man neppe kunne see giennem Vandet, og Fuglenes Excrementer vise noksom, at disse udgiøre deres Føde, ligesom dette var det Eneste, jeg fandt i Spiserøret paa de skudte. Jeg antager derfor, at Ernæringen er eneste indvirkende Motiv for Valget af Plads til Reder i hvad man kalder Fuglefielde, forudsat at Fieldene afgive passende Redepladser.

Det af Faber iagttagne høist interessante Phænomen, at der ved de islandske Fuglebierge ere uparrede Fugle tilstede

*) Jeg er giort opmærksom paa, at det kunde have Interesse, om Fuglefieldene nøiere beskreves; jeg vil derfor bestræbe mig for at samle Materialier til at kunne levere slige Beskrivelser til dette Tidsskrivt.

og at disse paatage sig Udrugningen af de Æg, og Ernæringen af de Unger, hvis Forsørgere ere omkomne, har jeg ikke været istand til at opdage i Grønland. Ved ganske smaa Fuglefielde troer jeg at have iagttaget, at der ikke findes overcomplette Fugle; ved de større volder Fuglenes uhyre Mængde, at man ingen Mening i saa Henseende kan have. Jeg har flere Gange bortskudt Fuglene fra enkelte fritliggende Reder; i intet Tilfælde ere Æggene blevne rugede, men jeg har kun havt Leilighed til at prøve dette ved Alca Torda og Larus tridactylus, som er en af de Fugle, Faber nævner.

Denne Uovereensstemmelse vilde vistnok være høist forunderlig, da det er bekiendt, at Landt har giort samme Bemærkning ved Fuglefieldene paa Færøerne, som Faber paa Island, dersom Omstændighederne ved disse og de grønlandske vare fuldkommen lige, men dette er ingenlunde Tilfældet. Jeg har alt i det Foregaaende berørt, at de grønlandske Fuglefielde meget lidet foruroliges, saa at de gamle Fugle, Unger og Æg, som her ødelægges af Mennesker, ere at regne som Intet i Forhold til Fuglenes Mængde. Dersom mine Jagttagelser ved Fuglefieldene her ere tilstrækkelige til at begrunde nogen Slutning, vilde det da være for dristigt at antage, at den store Fuglefangst, der finder Sted paa Færøerne og Island, baade nødvendiggiør de uparrede Fugles Vicariering, og giør denne Vicariering mulig? Den nødvendiggiør en saadan, fordi Fuglene ellers vilde formindskes formeget; og den bliver just mulig derved, at et saa stort Antal ynglende Fugle bliver fanget, hvorved en Mængde Fugle blive uden Mage, og muligen det rigtige Forhold mellem Kiønnene bliver forstyrret. Jeg troer endydermere at finde min Hypothes bestyrket ved Ederfuglen, som bliver saa meget efterstræbt af Menneskene i Grønland; ikke at de ødelagte Fugles Æg skulde blive udrugede, det har jeg aldrig bemærket; men man seer ikke sielden en Ederfugl

at føre ei alene flere Unger, end den selv kan have udruget, men disse ere ofte af saa forskjellig Størrelse, at de maae være fra flere Fugles Reder.

Faber anfører i sin Prodromus p. 108, at uagtet man paa Westmannø borttager aarligen idetmindste 20,000 Unger af Procellaria glacialis, saa tiltager Fuglen dog paa dette Sted. Det omtales ikke, at der er Tilvæxt ved de andre Fuglebierge, men efter de Underretninger, jeg har været istand til at erholde om Udførselen af Fier fra Island, kan Fuglenes Antal ikke være i Aftagende.

Her i Grønland, hvor Fuglene ved Fuglebiergene saa lidet foruroliges, kan man ingen Tiltagen bemærke; kun ved enkelte af de mindre Fuglefielde finder man undertiden, at Fuglenes Antal er foranderligt, idet de tiltage ved det ene, aftage ved det andet Fuglefield.

Som bekiendt fredes Edderfuglen i Island, men Exporten af Duun er, saavidt jeg har erfaret, ikke tiltaget, altsaa vel ei heller disse Fugle. Her i Grønland behandles Edderfuglene paa det Allerskammeligste; man ei alene borttager Æggene uden Skaansel, men baade fanger og skyder de gamle Fugle ved Rederne, forfølger og fanger de smaa Ællinger, saasnart de komme i Vandet o. s. v. Desuden bliver der ei alene skudt en stor Deel Edderfugle paa Trækket, men Grønlænderne fange en Mængde, især i Maanederne Januar, Februar, Marts og April, paa hvilken Aarstid de ikke sjeldent udgiøre Vilkaaret for Grønlændernes Tilværelse paa flere Steder i Sydgrønland, da deres Kiød, og nogle Ulke og Torsk, er det Eneste, de have at spise. Alligevel er der ingen Formindskelse at bemærke, naar man vil dømme efter den uhyre Mængde, som om Efteraaret sees at bedække Fiordene paa mange Steder. Ei heller er Duunproductionen aftaget, det skulde da være i de allerseneste

Aar, men Aarsagerne hertil er sikkert ganske andre end Fuglenes Formindskelse*).

Synes det saaledes, som om der ingen betydelig Forandring foregaaer med Antallet af de i Grønland almindelige Fugle, saa forholder det sig ikke aldeles saaledes med de Fugle, hvoraf her aldrig har været Mængde, og de, der, saa at sige, besøge Grønland. Saaledes veed man med fuldkommen Vished, at Alca impennis har ynglet paa flere Steder — nu kan den ansees som aldeles forsvunden fra Grønland. Noget Lignende antager jeg at have været Tilfældet med Svanen, som nu ei heller yngler i den bekiendte Deel af Grønland**). Charadrius pluvialis maa have været langt almindeligere før end nu; ei alene omtales den som ynglende Fugl af Fabricius, men den nævnes ogsaa af Andre som almindelig, medens jeg i 18 Aar kun har seet et Par Exemplarer.

Derimod tiltage rimeligviis andre Fuglearter. Det er næsten utroligt, at en saa udmærket Jagttager, som Fabricius, skulde have overseet Falco peregrinus***) og Anthus Ludovicianus, dersom disse Fugle dengang, saaledes som nu er Tilfældet, saaes aarligen i Trækketiden ved de fleste Colonier i Sydgrønland, og navnlig ved Frederikshaab, hvor Fabricius boede.

Vanellus melanogaster og Numenius-Arterne vare saa yderst sieldne for 18 Aar siden, at jeg i 3 Aar kun fik et Exemplar af Vanellus og en Numenius, og eiheller saae flere

*) Desværre maa jeg nu (1842) berette, at Ederfuglenes Mængde paa Grønlands Kyst betydeligt er aftaget i de seneste Aar; men dette er skeet pludseligt, idet der nemlig efter flere yderst fugtige Sommere, under hvilke den største Deel af Ynglen omkom, 1836 indtraf en tidlig Vinter med usædvanligt tidligt Islæg, hvorved Ederfuglene omkom i millionviis paa Isen i Nordgrønland.

**) Det Omstændeligere herom ved det Specielle om disse Fugle.

***) Imidlertid har Hr Hage giort mig opmærksom paa, at Fabricii Beskrivelse paa Falco rusticolus svarer ret godt til den unge F. peregrinus.

Individuer, skiøndt jeg da færdedes mere i Fiordene end nu, men af de senere Aar er intet forløbet, uden at jeg har seet flere Individuer. Ligeledes troer jeg, at Phalaropus-Arterne og Tringa islandica ere i Tiltagende. Andre Fugle maa jeg antage vise sig i større Mængde periodisk; hertil hører Strix brachyotus, som jeg i 1826 fik fra flere Colonier, men som jeg ikke siden har overkommet. Ligeledes er Lestris Buffonii en saadan Periodefugl, idetmindste under Trækket.

I Fabricii Fauna Groenlandica findes vistnok særdeles gode Oplysninger om endeel af Grønlands Fugle, hvad disses Levemaade og Forekomst angaaer, og Etatsraad Reinhardt har saavel i Tidsskrivt for Naturvidenskaberne som i „Ichthyologiske Bidrag" meddeelt gode Oplysninger om Forekomsten; dog troer jeg, at man endnu ikke nogensteds kan finde noget Udførligt om Fuglenes Udbredelse, ligesom flere Arters Levemaade ikke af den udmærkede Jagttager Fabricius kunde anføres, fordi Fuglen ikke fandtes om Sommeren ved den Coloni, han beboede. Jeg vover derfor herved at gjøre et Forsøg paa at supplere det Manglende efter de Erfaringer, jeg har erhvervet.

Aquila.

1. A. albicilla

er om Sommeren ligesaa almindelig i Nordgrønland som i Sydgrønland, hvor alle drage hen om Vinteren, og til ubestemt Tid nordefter om Foraaret. Den bygger ikke sieldent paa tilgiengelige Fielde, og lægger 2 Æg sidst i April. Den lever saavel af Sælhunde som af Fugle og Fisk, og da den undertiden fanges i de for Sælhunde udstillede Garn, som ikke staae ganske i Vandskorpen, maa den kunne dykke som en Støddykker. Edderfuglene belurer den, ved før Dag at sætte sig paa et Field eller et Iisstykke i Nærheden af disse Fugles Dykke-

pladse. Naar en Flok er dykket under, svæver Ørnen hen over Stedet, og, naar Fuglene komme op, udsøger den en Han, formodentlig fordi dens hvide Farve bedst sees i Vandet, og ved at forhindre den fra at komme frem for at aande, udmatter Ørnen den snart saaledes, at den bliver et let Bytte. Forøvrigt røver den Unger paa Fuglefieldene*), og tager tiltakke med Aadsel af ethvert Slags.

2. A. ossifraga.

Under dette Navn troer jeg at burde opstille den langhalede større Ørn, som findes saavel her som i Grønland, og som sikkert ikke er A. leucocephalus, der neppe forekommer i Grønland, da man der aldrig seer nogen Ørn med fuldkommen hvidt Hoved og hvid Hals. Det er først i de senere Aar, jeg er bleven opmærksom paa Forskiellen mellem disse to Ørnearter, og jeg kan derfor kun omtale, at jeg er overtydet om, at A. ossifraga yngler i Grønland, da man herfra har faaet baade unge og voxne Individuer. I Levemaade stemmer den overeens med A. albicilla; at dømme efter to Aars Jagttagelse er den ligesaa hyppig i Sydgrønland som denne.

Falco.

1. F. islandicus.

Den er Grønlands almindeligste Falk, og lige hyppig i Syden og i Norden. Den er meget forskiellig i Farve, fra næsten reen hvid med enkelte mørke Pletter, til næsten eensfarvet mørk blaagraa. Endskjøndt Alderen unegtelig har nogen Indflydelse paa denne Forskiellighed, thi man finder ingen næsten hvid Unge, saa er der dog Forskiel i Farven, ei alene i selve Rededragten, men ogsaa hos de Fugle, som have Rede, altsaa

*) Medens Larus-Arterne have Unger paa Junujuatub, seer man stedse Falke og Ørne at svæve over Fieldet, og ganske roligt tage Unger af Rederne.

maa antages at have den Fierdragt, som de beholde hele Livet. Jeg har seet flere ynglende Par, hvoraf den ene var lys, den anden mørk, og faaet baade lyse og mørke Hanner ved Reden. Kun af en eneste Falkerede har jeg erholdt Ungerne, fire i Tallet, hvoraf den ene var mørk blaagraa, næsten uden Aftegning, de andre derimod meget lyse med lysebrune Striber. Jeg har ligeledes havt Leilighed til at skyde eller see skyde flere Falkeunger, som havde samme Farveforskiel, og har blandt de lyse fundet saavel Hanner*) som Hunner. De faa Tilfælde, jeg har havt Leilighed til at iagttage, foranledige mig til at troe, at den lyse Farve er meest fremherskende i Nordgrønland, hvor foromtalte Rede toges, medens der fødes flere mørke Falke i Sydgrønland.

Hermed troer jeg altsaa at være paa det Rene; anderledes forholder det sig med de smukke gule Been og den gule Vorhud, som enkelte altid meget lyse Falke have. Dette er ikke nødvendigt, for at Fuglen skal være yngledygtig; ja jeg maa endog tilstaae, at alle de Falke, jeg har faaet ved Rederne, havde mere eller mindre lyse blyblaa Been og Vorhud. Alligevel kan jeg neppe antage, at den guulbenede Falk er en egen Art, thi det er mig umuligt at opdage nogen Forskiel i Næbdannelse eller Tegning. Muligen er Falken med gule Been lidt mindre, og den hvide Farve lidt mere reen, men det er ogsaa den hele Forskjel. Blandt 14 gamle Falke, som jeg for Øieblikket har i min Samling, er der kun een med de her omtalte gule Been **).

*) De unge Hanners Generations-Organer ere yderst vanskelige at finde, men i Hunnerne sees strax Æggestokken meget tydeligt.

**) Ved at samle en betydelig Deel Falke i Vintrene 1840—41 og 1841—42, er jeg nu kommen til den Overtydning, at endeel, om end ikke alle, faae den omhandlede smukke gule Vorhud, da jeg har seet endeel Individuer, hvor Overgangen fra det Blyblaa var tydelig.

De unge Fugle fælde, som det synes, uafbrudt hele Vinteren, og mod Foraaret sees ingen uden Aftegning. Jeg har en ung Fugl, en Hun, skudt 4de Jan. 1840, der paa Hoved og Hals fandtes i stærk Fælding, og ved de udvoxende Fier paa disse Steder fik et hvidstribet Udseende. Dens Æggestok var alt meget udviklet, og da det efter den Fældning, jeg ved at undersøge Huden paa Kiødsiden fandt den i Begreb med at undergaae, maa antages, at den inden Foraaret vilde have faaet en saadan Tegning, som jeg har fundet hos Redefugle, synes det mig ikke urimeligt, at F. islandicus alt yngler Aaret efter den er født.

Den lægger i Juni 4 Æg af næsten samme Farve som Rypens, men henved dobbelt saa store som disse, og mere buttede. Dens Rede bygger den almindeligen paa utilgiængelige Fielde.

Den lever i Grønland især af Svømmefugle, skiøndt den gierne spiser Ryper, og søger at have sin Rede i Nærheden af Fuglefielde, fra hvilke den uden Uleilighed henter Fugleunger. Jeg har seet den tage to Unger af Larus tridactylus paa een Gang i sine Kløer, ligesom jeg har seet den tage to Tringa maritima paa lignende Maade, nemlig een i hver Klo.

Dens Flyvefærdighed kan ikke være særdeles udmærket: jeg har holdt Duer i flere Aar og har kun mistet to Unger, som Falken tog, begge medens de vare siddende; derimod ere de gamle Duer i October og November næsten dagligen blevne jagede af F. islandicus uden at blive indhentede; Falken blev ofte skudt, ved at forfølge Duerne til Huset. Den er ikke synderlig sky, og lader sig let lokke indenfor Skudvide, naar man opkaster en Rype eller en anden Fugl.

Falco islandicus lever om Sommeren inde i Fiordene, hvor den ialmindelighed bygger sin Rede saa nær Fuglefieldene som muligt, og helst paa utilgiengelige Steder. I September begynder den at søge Søkysten, almindeligviis trækkende Syd

efter, hvilket Træk vedvarer til hen i November. Den er da ikke sielden, og flyver gierne omkring de Danskes Huse, hvor den ofte sees stridende med Ravnene. Dens Træk nordefter om Foraaret er ikke saa regelmæssigt som Efteraarstrækket, eller de søge ikke saaledes til Europæernes Huse. Foruden dette aarlige Træk har Falken, den Tid den sees ved Husene, et dagligt Træk, ved hvilket den sædvanligt trækker sydefter om Morgenen og nordefter om Aftenen.

2. F. peregrinus

er ikke sielden, og bygger saavel i Nordgrønland som i Sydgrønland, blandt andre Steder i Nærheden af selve Colonien Fiskenæsset. Den ankommer til Landet i sidste Halvdeel af Mai og forlader det i October. Den forfølger især Emberiza nivalis.

Uden at turde benegte, at den amerikanske Falco Anatum findes i Grønland, har jeg kun at meddele, at de Individuer, jeg har været i Besiddelse af, stemme fuldkommen overeens med den europæiske F. peregrinus. Hr. Hage, som baade fra Beneckes Samling og fra mig har faaet Exemplarer saavel af den unge som den gamle Fugl, har bekræftet denne min Mening.

Strix.

1. S. nyctea.

Den findes overalt i hele Grønland fra Julianehaab til Upernevik, men er om Sommeren hyppigere i Norden end i Syden. Vel er dens Rede ikke funden i Grønland, men de første Dage af Juni har jeg to Gange faaet Unger af den, som umiskiendeligen kun faa Dage havde været udenfor Reden; det er altsaa vist, at den bygger der. Ungerne ere betydelig

mørkere af Farve end de gamle Fugle. Aldeles hvide Individuer har jeg aldrig seet.

Medens Skindet endnu er paa Fuglen, danne nogle faa Fier paa hver Side af Hovedet over Øiet et Slags Horn*), saa at den i Temminck's manuel d'Ornithologie p. 83 omtalte slette Rudbeckske Tegning rimeligviis har været intet mindre end slet, men fuldkommen naturtro.

S. nyctea jager saavel om Dagen som om Aftenen, og synes om Vinteren idetmindste at være meest paafærde om Aftenen. Jeg har engang faaet denne Ugle til at følge mig næsten ¼ Miil i Maaneskin ved at kaste min Hue iveiret, men, medens jeg gik ind for at tage min Bøsse, var den bortfløiet. Naar den er mæt, er den meget sky, men har den grebet sit Bytte, er det let at nærme sig den, medens den fortærer dette.

2. S. brachyotus.

Jeg har ikke seet Fuglen levende her i Landet, men faaet den paa Overreisen, ligesom jeg har erholdt den fra flere Colonier i et og samme Aar, men ikke nordligere fra end 65° 30′. De faa, jeg har seet, vare gamle Fugle, skudte i Mai.

Strix brachyotus synes at forekomme periodisk: saaledes fik jeg den 1826 fra Julianehaab og Sukkertoppen, og har senere ikke seet den indtil Sommeren 1842, da jeg fik Individuer fra Fiskenæsset og Julianehaab, ligesom der i dette Aar er fanget et Individ ombord i Briggen Egedesminde i Mai, nær Grønlands Sydspidse.

---

*) Den Kongl. Læge her ved Stedet, Hr. Bloch, har, saavelsom jeg, bemærket dette, og jeg haaber det kan sees paa et Skind, jeg har hiemsendt til Museet.

Corvus.

C. Corax var. littoralis mihi *).

Endskiøndt jeg ikke antager, at man ved Udmaaling af Fugles absolute Størrelse alene kan bestemme Artforskiel, saa kan dette neppe siges, naar Talen er om de relative Maal, og da disse efter de faa literaire Hiælpemidler, jeg har at disponere over, ere forskiellige hos Ravnen hiemme og i Grønland, saa kunde den grønlandske Ravn rimeligviis forsvare sin Plads som egen Art. Jeg anseer det imidlertid for tilstrækkeligt, at anføre den som en constant Varietet.

Efter Professor Nilssons Skandinaviske Fauna (den eneste af de Haandbøger, jeg har, som anfører relative Maal paa Ravnen) er Artmærket paa C. Corax: „sort med Purpurglands, Halen stærkt afrundet, Næbet ligesaa langt som Tarsus. Længden 2 Fod og derover.“

Derimod vil Artmærket paa C. Corax v. littoralis være: sort med Purpurglands, Halen kiledannet, Næbet $\frac{1}{4}$ længere end Tarsus, som er 2 à $2\frac{1}{2}''$, Længden $2'\ 2''$ à $2'\ 3''$. De øvrige vigtigere Maal ere: Længden $2'3''$, Vingestrækningen $4'\ 5\frac{1}{2}''$, Halen $10''\ 6'''$, de midterste Halefier længere end de yderste $4'''$; Hovedets Længde fra Halshvirvelen til Næbroden $2''2'''$, do. med Næbet $5''\ 6'''$; Næbet fra Mundvigen til Spidsen i lige Linie $3''$; Næbet i Høide over Næseboret $1''3'''$; Næbets Brede samme Sted $1''\ \frac{1}{2}'''$.

Den grønlandske Ravn afviger desuden baade i Habitus og Levemaade fra Ravnen i Danmark, der især siddende seer meget klodset ud, medens Ravnen her er slank, og har et me-

---

*) Endskiøndt jeg er bleven opmærksom paa, at den europæiske Ravn har ligesaastort Næb, som den grønlandske, saa synes mig dog, at den forskiellige Levemaade og Forskiellen i Udseende hævder dens Plads som Varietet.

get flinkere Udseende. Dens Næb synes mig ei heller at være saa stærkt som hos Ravnene i Danmark. I Levemaade er den heelt forskiellig fra hiin. Ei alene er den den mindst sky af alle Grønlands Fugle, men den er tillige en decideret Kystfugl, som uagtet den store Mængde Kiød, Grønlænderne paa Rensjagten efterlade paa Fieldene, dog kun undtagelsesviis sees inde i Landet, medens den baade Vinter og Sommer opholder sig ved Kysterne. Om Vinteren er den en fuldkommen Huusfugl, der endog ikke sieldent gaaer lige ind i Husene for at stiæle. Iøvrigt er den en komplet Rovfugl, der jager Ryper og undertiden tager dem, og er den en slem Røver af Smaamaagernes Æg og af Ederfuglens Æg og Unger.

Mine Duer synes den at have vant sig til; kun de første Dage, naar de om Foraaret flyve ud, blive de jagede af Ravnene, senere lade de dem upaaagtede.

Ravnen søger især sin Næring ved Strandbredden; den bestaaer af Fisk, Bløddyr og Søæbler, som den lader falde fra Høiden ned paa Klipperne for at sønderslaaes. Desuden fortærer den alt Aadsel og Affald, saavel fra de Danskes som Grønlændernes Huse. Man seer den ikke sieldent i betydelige Flokke, af 100 Stk. og derover, at sidde paa de grønlandske Møgdynger. Udenfor Redetiden er det en meget selskabelig Fugl, der sieldent sees alene, men stedse i Selskab med andre af sin Art, hvorved den paafaldende adskiller sig fra den europæiske Ravn, der almindeligt sees enkeltviis.

Den er meget almindeligere i Sydgrønland end i Norden, hvor de grønlandske Hunde fortære alt, hvad der kan falde af ved de grønlandske Huse, saavelsom hvad der findes ved Lavvande i Strandbredden. Vandet falder ogsaa meget mindre der end i Syd- eller Mellem-Grønland. Den bygger Rede paa Klipper, og har alt sidst i April Æg, der ganske ligne den danske Ravns.

Saxicola Oenanthe.

Jeg har i det Foregaaende søgt at godtgiøre, at vi faae denne Fugl fra Europa*), og at den idetmindste tildeels giør Reisen til Grønland lige over Atlanterhavet, uden at berøre Island. Fuglen sees omtrent paa samme Tid i Sydgrønland, som den ankommer til Island, nemlig de første Dage i Mai. Til Godhavn kommer den en Maaned senere og undertiden endda for tidligt; det vil sige, saa tidligt, at Sneen endnu bedækker Alt, og Varmen ikke har fremlokket de Fluer og andre Insecter, som skulle tiene den til Næring, der udelukkende bestaaer af Insecter og disses Larver. Den træffes langt inde i Polarcirklen til 73° og derover. I September bortdrager Fuglen i complet Vinterdragt.

Anthus Ludovicianus Lichtenstein.
Anthus rufus Wilson.

Denne Grønlands eneste Anthus er i Etatsraad Reinhardts Icht. B. anført under Navnet A. aquaticus, med Bemærkning, at Fuglen er forskiellig fra den europæiske; idet Hr. Etatsraaden har fulgt Richardson og Bonaparte, der benævnte Alauda rufa: A. aquaticus. Senere har Bonaparte, i sin 1838 udgivne Navnefortegnelse over europæiske og nordamerikanske Fugle, frafaldet sin forrige Mening, og opstiller Arten under det første af ovenanførte Navne**).

Fuglen afviger ogsaa betydelig saavel i total Størrelse som i Dimensionerne fra A. aquaticus. Den Største, jeg har maalt var 5.5″, den mindste 5.2″, de fleste kun 5.3″ og Breden 8″; medens de Haandbøger, jeg har, angive A. aquaticus at være 6.5″ lang og 11″ bred. Ved de

---

*) Som bekjendt findes ei engang Slægtsformen Saxicola i Amerika.

**) Denne Oplysning har jeg Etatsraad Reinhardt at takke for.

andre Dimensioner er følgende at mærke: Neglen paa Bagtaaen er kortere end denne, nemlig Taaen 0.27″ medens Neglen er 0.2″, og kun lidet bøiet. Halen er 2″, Tarsus 0.7″, det svage Næb til Mundvigen 0.52″*).

Der er ligeledes nogen Forskiæl i Farven; men skal denne udtrykkes i Ord, bliver det maaskee kun, at Farven paa den grønlandske Anthus er mere uplettet end paa A. aquaticus.

Før jeg kiendte Hr. Etatsraad Reinhardts ovennævnte Afhandling, troede jeg, denne Anthus var ubeskreven, og har kaldet den A. Reinhardti, under hvilket Navn den er sendt til England. Dens grønlandske Navn er Kussektarnak.

Den sees i Trækketiden om Efteraaret ved alle Colonier i Sydgrønland, men yngler ikke sydligere end ved Holsteensborg paa 66° 50′, og skal være hyppig i Nordgrønlands Fiorde. Den eneste Rede, jeg har fundet, var i Nærheden af Godhavn, hvor jeg saae 4 Æg, først i Juli. Ved Redestedet synger Hannen mere skingrende end behageligt, idet den høit og giennemtrængende gientager samme Strofe, som lyder: „quivit, quivit, quivit," medens den hæver sig i en Spirallinie, og pludseligt støder lige ned. Den er ingen Klippefugl, som A. aquaticus efter Nilsson skal være, men den opholder sig om Sommeren i Fiordene paa de græsbegroede Sletter og i Trækketiden omkring Husene, hvor den nærer sig af Fluelarver. Den Hun, jeg skiød ved Reden, havde Phalæna-Larver i Kroen; jeg har aldrig seet den søge Føde ved Strandbredden.

Dens Ankomst her til Sydgrønland indtræffer midt i Mai, en Maaned senere til Nordgrønland, og den forlader Landet med første Snedække, altsaa tidligere eller senere i September.

---

*) Disse Maal ere angivne i Decimaler, da de saaledes ere anførte i min Dagbog, og ikke aldeles nøiagtigen kunne reduceres til Linier.

Emberiza.

1. E. nivalis

er meget almindelig over hele Landet. Medens paa Island de fleste overvintre, og færre trække bort, er Forholdet modsat i Grønland, hvor de fleste trække bort, medens en mindre Deel bliver tilbage i Landet, og det flere i Nord- end i Sydgrønland, hvortil formodentlig det ialmindelighed større Sneefald paa sidstnævnte Sted er Aarsagen. Jeg har ikke seet den i Nordgrønland, i den Tid Solen er under Horizonten. De tiltrækkende Fugle vise sig ved Godthaab de første Dage i April, ved Godhavn første Halvdeel af Mai. Disse ankomne Fugle, saavelsom de, jeg har havt Leilighed til at iagttage ombord i Skibene, ere i complet Sommerdragt, medens de overvintrende Fugle ofte her i Syden mod Enden af April endnu ere i næsten fuldkommen Vinterdragt. Det er et forunderligt optisk Bedrag, at de unge Fugle, som efter min Formening udvandre, have Udseende af at være større end de Gamle.

De unge Fugle, hvis Vinterdragt er heelt forskiællig fra de Fugles, som overvintre i Grønland, have Rygfierene, Halen og Svingfierene af samme Farve som om Sommeren, dog alle Fierene besatte med brede graabrune Kanter; Baghalsen og Hovedet askegraa, som har et bruunligt Skiær, og paa Midten af Hovedet gaaer over til næsten sort. Struben, Forsiden af Halsen og Kroen blegt askegraa; om Kroen et rustbruunt Baand; Siderne og hele Fuglen seet fra neden ere hvide, men askegraat eller bruungraat anløbne; Næbet guult med sort Spids. I denne Dragt ere alle de Fugle, som sidst i August, September og October sees i Flokke ved Colonierne og langs hele Kysten. De ere da almindeligen meget fede og velsmagende; naar Sneen ganske bedækker Jorden, udvandre de. Da jeg 1834

i October reiste fra Grønland, saaes Flokke af disse saaledes tegnede Fugle at trække vester efter.

Baade Hanner og Hunner forblive i Grønland Vinteren over. Hannerne have da de Fier paa Hovedet, som om Sommeren ere hvide, kantede med lyst rustbruunt; alle de Fier, som om Sommeren ere sorte, have derimod brede hvide Kanter, hele Fuglen seet fra neden er hvid; den faaer saaledes et aldeles hvidt eller hvidagtigt Udseende. Hunnerne have ligeledes samme Farve som om Sommeren, men alle Fier med brede hvide Kanter; disse see dog ikke fuldt saa lyse ud som Hannerne. I denne Dragt sees den aldrig ved Kysten om Efteraaret, men vel inde i Landet paa Fieldene. I meget milde Vintre, aldrig i strænge, kommer den i denne Dragt enkeltviis til Colonierne, men sees oftere af Rensjægerne inde i Landet, hvor den holder sig paa Fieldene i Flokke. Da jeg 1826 i Februar kiørte over Land fra Ritenbenck til Omanak, saaes en lille Flok E. nivalis paa de høieste Fielde. Ligeledes saaes Flokke af Linota Hornemanni.

E. nivalis nærer sig saavel af Frø og Bær af Empetrum og Vaxinium, som af Insecter og disses Larver, hvormed den især fodrer Ungerne.

Den gaaer over til Sommerdragt, endog fra den hos de unge Fugle beskrevne Fierdragt, ene ved at Kanterne falde af, hvilket jeg har havt Leilighed til at iagttage paa Fugle, overvintrede i Buur; dog beholde de i Buur opklækkede stedse endeel af Ungernes Tegning, og have aldrig det rene Hvide paa Hoved og Hals, som er eget for den udfarvede Han.

2. E. calcarata

er almindelig i Fiordene baade i Syd- og Nordgrønland, hvor jeg dog ikke har seet den ved de nordligste Colonier Omanak og Upernevik; men disse sidstes Fiorde har jeg ikke besøgt. Til Godt-

haab ankommer den de første Dage i Mai, til Godhavn omtrent en Maaned senere (jeg maa her bemærke, at den Ankomsttid, der anføres ved de forskiællige Fugle, er efter de første Dage, Fuglene ere bemærkede). Trækket saavel til som fra Landet skeer ikke paa een Tid: saaledes ankommer t. Ex. E. calcarata til Godthaab hele Mai Maaned. Den forbliver i Sydgrønland til Udgangen af September, ja længere, om Sneen ei driver den bort. Da den aldrig sees paa Skibene, før man er i Davisstrædet, antager jeg, den kommer til Grønland fra America.

Dens grønlandske Navn: Narksamiutak, en Slettebeboer, er meget betegnende, da Fuglen kun opholder sig paa Sletter inde i Fiordene, og som Lærkerne bygger sin Rede mellem Græs og Lichener. Den lægger 5 Æg af smudset Olivenfarve med bruunlige Pletter; de ere lidt mindre end de af E. nivalis. Hannens Sang, som den lader høre enten svingende sig lidt i Luften eller gyngende paa en Green, er særdeles klar og melodisk. Det er Grønlands Nattergal.

Dens Føde bestaaer meest af Frø, og den søger ikke saaledes Insectlarver ved de grønlandske Huse som E. nivalis.

I Vinterdragt ligne alle Fuglene Hunnen i Sommerdragt; kun paa Hannerne sees de sorte Fier paa Hovedet at skinne igiennem.

Fringilla.

1. F. leucophrys.

Endskiøndt jeg kun har seet denne Fugl en eneste Gang*) i Grønland, har jeg dog Grund til at troe, at den er redebyggende inde i Landet, da jeg den 12 August har skudt den

*) 1841 er den om Efteraaret skudt ved Fiskernæsset.

gamle Han, som er opstillet i det Kongelige Museum, og tegnet i Icht. B. Tab. 1 Fig. 2. Det var 10 à 12 Mile inde i Fiorden Amaraglik*), hvor jeg hørte dens klare Lokkestemme, som lod mig formode dens Hun eller Unger i Nærheden. Samme Efteraar, 1823, blev idetmindste en lille Flok seet ved Nyhernhut (64°10′ N.Br.). Ved at forevise Grønlænderne Tegningen, har enkelte fortalt mig, de troede at have seet Fuglen inde i Amaraglik, men uagtet jeg har lovet god Betaling, har jeg siden ingen erholdt. Mon det skulde være samme Tilfælde med denne Fugl, som med Clangula Barowii: at den skulde være indskrænket til et saare lidet Stykke af Landet?

Linota.

1. L. linaria.

Den er i Grønland meget almindelig, og kommer samme Tid, eller snarere nogle Dage senere end Emberiza nivalis, men altid i første Halvdeel af April; desuagtet har jeg dog fanget Fuglen de første Dage af Juni ombord i Skibene, skiøndt vi ikke vare nord for Godthaab. Den kommer til Grønland fra Amerika, hvilken Mening ogsaa bestyrkes derved, at at den er sielden i Island, men talrig i Grønland.

I Juni træffes den ved sin Redeplads inde i Fiordene, hvor den ganske mod andre Fugles Natur er meget vild, medens den hele Aaret ellers er yderst næsviis. Hannen har paa denne Tid tabt sit smukke carmoisinrøde Bryst, og ligner fuldkomment Hunnen; den er saaledes langt mindre pragtfuld end i Vinterdragten. Den bygger en lille Rede i Birk, El eller Vidie, og har sædvanligt 5 blaahvide Æg med lysbrune Pletter.

Sidst i August og i September sees den i Smaaflokke ved Colonierne. Hannen har da atter sit smukke røde Bryst, og baade Unge og Gamle ere særdeles dumdristige. De Indi-

*) I Nærheden af Godthaab.

viduer, jeg af denne Art har fanget ombord i Skibene, ere strax blevne fuldkommen tamme, uagtet det var meget nær Redetiden de fangedes, paa hvilken Tid Fuglene ellers saa sieldent kunne buurvænnes; ja allerede anden Dag i deres Fangenskab hoppede de paa min Haand, og sloges endog om Plads paa denne, ene for at komme til at æde Hampefrø, uagtet de tilstrækkeligen vare forsynede med Gryn og Kornfrø, hvoraf jeg har seet dem leve hele Aar. Dens Føde er udelukkende Frø og Spirer af Lichener.

Den forsvinder fra Grønland først i October og sees aldrig der om Vinteren. Den varierer meget i Størrelse og har en Længde fra 4¾″ til 5¼″ og Brede fra 7″ til 8″.

3 L. Hornemanni, mihi*), L. canescens Aut.

Jeg kan ikke antage, at denne Fugl, der vel har nogen Lighed med L. linaria, skulde være en Afart af denne; thi den har: 1) et stærkere og meget bredere Næb; 2) en ganske forskiællig Farve under alle Aldre; 3) er ialmindelighed større; 4) har en ganske forskjellig Lokkestemme og 5) en anden Levemaade end L. linaria, der altid trækker fra Landet, medens L. Hornemanni er en Standfugl. 1824 sendte jeg en Samling Fugle til Hr. Temminck, blandt disse L. Hornemanni. Hr. Justitiarius Boie, der var nærværende ved Samlingens Udpakning, har sagt mig, at baade han og Hr. Temminck strax erkiendte Fuglen for at være en egen Art. Da Fuglen imidlertid ikke skal være anført i Temminck's Supplement, maa han

*) Jeg har længe erkiendt denne Linota for et eget Species og opkaldt den efter den afdøde Etatsraad, Ridder og Dannebrogsmand, Hornemann, der fra min tidligste Barndom har opmuntret min Lyst til Naturhistoriens Studium, og som sikkert ikke er uden Fortieneste af den Iver for denne Videnskab, der 30 Aar tilbage viste sig hos flere af mine Jevnaldrende.

have forandret sin Mening, muligt fordi han ikke kiendte den unge Fugl og Omstændighederne ved dens Levemaade.

Artmærke.

Næbet stærkt, ligesaa bredt som høit, over Halvdelen bedækket med børsteagtige Fier; Overnæbet passerer Undernæbet med en nedbøiet Spids. Længden 4¾ Tommer.

Beskrivelse.

Den gamle Han i fuldkommen Vinterdragt har sortbruun Strube, Rummet mellem Næb og Øie af samme Farve, de børsteagtige Fier paa Næbet mørkgraa. Over Øiet gaaer en hvid Streg paa hver Side; Fierene om Øret lysgraa, rustgult anløbne, frembringende en øredannet Figur, uden om denne en lys Stribe. Halsen under den mørke Strubeplet og paa Siderne rustgraa; disse sidste ned mod Kroen rosenrødt anløbne. Kroen og Fierene over Gumpen hvide, og anløbne med meget smukt Rosenrødt. Den øvrige Deel af Kroppen hvid, dog saaledes, at alle Fier inde mod Kroppen ere mørk askegraa, men med en bred hvid Kant, der saaledes dækker det Mørke paa Fierene, at Fuglen seer fuldkomment hvid ud. Bag den carmoisinrøde Kallot er Hovedet, Halsens og Ryggens Fier graa i Midten men med brede hvide Kanter, som giver Fuglen Udseende af at være stribet paa langs. Vinge- og Halefierene sortgraa med brede hvide Kanter. Paa Vingerne to brede hvide Striber. Halen, som er kløftet, saavelsom de udspredte Vinger, seet fra neden, saa lysgraa, at de see ud, som om de vare hvide. Overnæbet hornsort, Undernæbet gult. Benene sorte, stærke og med stærkt krummede Negle.

Sommerdragten adskiller sig kun fra Vinterdragten derved, at en stor Deel af de hvide Kanter paa Fierene tabes ved hvad Nilsson kalder „partiel Fældning", ved hvilken ogsaa

det smukke Rosenrøde paa Hals og Kroe forsvinder. Fuglen seer da lysgraa, næsten musegraa ud. Hele Næbet er hornsort, kun har Undernæbet mod Mundvigerne et gult Skiær.

Næbet er meget stærkt, ligesaa bredt som høit; Overnæbet passerer Undernæbet betydeligt, og er for oven lidt indtrykket. Længden 5¼″; Breden 8¾″; Halen 2″5‴; Tarsus 7½‴.

Den gamle Hun i Vinterdragt og de unge Fugle efter første Fældning adskille sig kun fra den gamle Han i Vinterdragt derved, at de aldeles mangle den rosenrøde Farve paa Kroen og over Gumpen, samt ved mindre Hvidhed, idet enkelte graa Stænk sees paa Siderne. I Rededragten ere Ungerne eensfarvede graa, uden Sort paa Struben; Næbet danner en ligesidet Triangel, og Fuglen kan saaledes ikke engang i denne Fierdragt, i hvilken den dog mest ligner den unge L. linaria, forvexles med denne, hvis Næb altid er af ringere Brede end Høide.

L. Hornemanni lever om Sommeren i det høieste Norden, og har ikke Rede sydligere end paa 69°. Den er da i Nordgrønland almindeligere end L. linaria, der høit mod Nord bliver sielden, medens L. Hornemanni endnu er talrig paa 73° NBr. Dens Rede bygger den ligesom L. linaria i smaa Buske, dens Æg ligne ganske dem af L. linaria. Dens Lokkestemme, som ikke følges af sidstnævnte Fugl, er trillende og ikke ulig Sidensvandsens. Den er en decideret Standfugl, og opholder sig om Vinteren i Flokke paa Fieldene inde i Landet; dog er den talrigere fra 66° nordefter end sydligere. I Februar 1826 saae jeg flere Flokke af den paa Fieldene mellem Rittenbenk og Omanak; og paa den Reise, Hr. Kiøbmand Nielsen 1830 foretog ind i Landet fra Holsteensborg i Hiertet af Vinteren, og hvorom Hr. Dr. Pingel giver Efterretning i dansk Ugeskrivt, saaes store Flokke af denne Fugl, som Rensjægerne ogsaa see, naar de om Vinteren komme langt ind i Landet. I Sydgrønland sees den aldrig om Sommeren, og er i det Hele

taget sielden. I meget milde Vintre kan den dog stundom sees i temmelig stort Antal ved Colonierne, hvilket var Tilfældet Vintren 1828—29 og 1837—38. De følgende to Vintre er den ikke seet ved Godthaab, ligesom den aldrig sees i strænge Vintre at komme nær Kysten. Foraar og Efteraar sees den undertiden enkelt.

Tetrao.

Uagtet jeg har havt Leilighed til at undersøge en stor Mængde af disse Fugle, der, saa at sige, høre til vort daglige Brød, og har fundet, at de variere betydeligen i Størrelse, Næb og Negledannelse, troer jeg dog ikke, at Grønland har mere end een Art. T. Saliceti har jeg aldrig truffet, uagtet Temminck angiver den som grønlandsk. Men jeg maa tilføie, at Vinteren 1827—28 fik jeg nogle Ryper i Nordgrønland, af saa betydeligt mindre Dimensioner, at jeg ikke tør vove at afgiøre, om de ikke vare af en egen Art: jeg foresatte mig desaarsag at opsøge dem i Sommerdragt, for at faae Vished herom, men samme Aar blev jeg forflyttet til Sydgrønland, og har saaledes manglet Leilighed hertil.

Endskiøndt den grønlandske Rype hverken fuldkomment ligner den islandske eller norske Fieldrype, saa maa det vel antages, at den ikke kan opstilles som nogen egen Art, da Afvigelserne ere for ubetydelige; jeg anseer den for T. lagopus, og tilføier det af Brehm givne Navn.

T. lagopus Autorum (Reinhardtii Brehm.)

Jeg seer mig ikke istand til at give nogen Beskrivelse af denne Fugl, hvilken maatte blive meget utilstrækkelig, naar man ikke har den norske og islandske Rype til Sammenligning, og indskrænker mig derfor til at hensætte følgende Maal. Hannen: hele Længden 15″; Vingestrækningen 25″, Halens Længde

4″7‴, Tarsus 1″3‴, Hovedet fra Halshvirvelen til Næbet 2″1‴, Næbet i lige Linie fra Mundvigen til Spidsen 9‴, i Bue fra Fierene til Spidsen 4‴; Maalene ere tagne af en gammel Han. Hunnen er 13½″ lang, 23½″ i Vingestrækning. Det havde været meget ønskeligt, om den grønlandske Rype var bleven tegnet i Professor Reinhardt's Bidrag til Grønlands Naturhistorie.

Den grønlandske Rype ligner i Levemaade aldeles den islandske, idet den hele Sommeren holder sig paa det flade Land, eller i de dybe Fielddale; ja ikke faa Par yngle endog paa Øerne langs det aabne Hav. Dog findes der ogsaa enkelte Ryper, som bygge paa Toppen af middelhøie Fielde, hvor ogsaa de fleste Ryper, der ikke yngle enkeltviis, findes om Sommeren. Rypen sees alt de sidste Dage i April parviis, og Hannen er stedse hos Hunnen indtil hen mod den Tid, Æggene ere udklækkede, da den drager bort og søger de høie Fielde, hvor den tilbringer den varmeste Tid af Sommeren. Om Foraaret er Rypen stille om Dagen; det er især mod Solens Opgang, at man træffer den trækkende frem og tilbage og ofte siddende paa Fieldspidserne; Hannen lader da ofte sit skurrende arrr-r høre, ligesom man og ofte hører Hunnens klangfulde Lokkestemme. Om Vinteren finder man Rypen almindeligviis ædende, naar det bliver Dag, og det er sieldent at see Rypen flyve, naar den ikke er opjaget, før over Middag; da den sædvanligt trækker i smaa Flokke, almindeligt ned fra Fieldene og ud mod Søen; henad Aftenen trækker den tilbage; i stræng Kulde, naar Sneen er nogenlunde blød, graver Rypen sig ned i denne.

Om Efteraaret, naar Ungerne ere fuldkomment udvoxede, trække Ryperne familieviis op paa Fieldene, hvor de opholde sig hele Vinteren, om denne ikke er meget mild og sneefri, da man vil finde Ryper overalt i Dalene; eller naar der er fal-

det Iisslag eller megen Snee, thi da streiser Rypen overalt omkring for kummerligt at søge sin Føde; den findes om Vinteren saavel inde i Fiordene, som paa Øerne. Skiøndt Rypen maa kaldes en Standfugl, søger dog en stor Deel syd efter om Vinteren; de trække helst med stormende Veir af Norden; om Vinteren er Rypen langt almindeligere i Sydgrønland end i Nordgrønland, hvor dog nogle forblive i den Tid, Solen stedse er under Horizonten.

Jeg har flere Gange bemærket, ei alene at Rypen kan svømme*), naar den nødes dertil, men at den endog uden særdeles Grund giver sig af med at svømme, og det undertiden endog i stræng Kulde. I September 1825 saae jeg første Gang en Rype at svømme. Jeg laae da med en Galease paa den saakaldte Sydostbugt, vi havde i flere Dage havt Taage, og adskillige Ryper vare komne tilborde; en af disse fløi saaledes imod et Seil, at den faldt i Vandet. Da det næsten var Stille, lod jeg en Baad gaae efter den, overbeviist om, at den maatte være et let Bytte; men den hævede sig med megen Lethed af Vandet, og fløi uskadt bort. Vinteren efter saae jeg i December med 10° Kulde to Ryper flyve ud fra Godhavns Udkigsfield, og at sætte sig ganske roligen paa Vandet. Ligeledes har jeg seet Ryper bade sig i en lille Biergsøe, og svømme om i denne; dette var i Nærheden af Omanak. I Sydgrønland har jeg aldrig seet nogen Rype at svømme.

Rypens Fældning frembyder i Grønland meget mærkelige Tilsyneladelser, ei alene fordi denne Fugl i Sydgrønland under den korte Sommer undergaaer tre Fældninger, men ogsaa derved, at det nordligste, jeg har iagttaget den, nemlig mellem 72° og 73° nordlig Brede, bliver i det mindste Han-

*) Hr. E. Hage har meddeelt mig, at have giort samme Jagttagelse med den almindelige Agerhøne.

nen ikke færdig med sin Foraarsfældning, før Vinterfældningen om Efteraaret begynder.

I April begynder Hunnen i Sydgrønland at ombytte Vinterdragten med Sommerdragten, og har fuldkomment affældet før den Tid, den begynder at lægge Æg. Hannen begynder Fældningen senere, og fælder længere, saa at den sieldent er i fuldkommen Sommerdragt før i Juli; men dette endda kun i Sydgrønland; i Nordgrønland skeer dette endnu senere, og ved Upernevik paa 72° har jeg seet Rypehanner hen i August, som endnu ikke vare i fuldkommen Sommerdragt, og altsaa neppe fik denne.

Sommerdragten bærer Hunnen omtrent i tre Maaneder, thi i August Maaned finder man de fleste, om ikke alle, yngledygtige Ryper i fuld Fældning, ved hvilken de faae et aldeles forskielligt Udseende, og hvilken Fældning muligen kan have givet Faber Anledning til at antage, at Rypen overgik til Vinterdragt ved Fierenes Afblegning.

Ved denne Fældning, som er fuldkommen, det vil sige, hvor Svingfierene og de egentlige Halefier ogsaa fældes, beholde disse Fier deres sædvanlige Farve; Maven, som under Udrugningen har været aldeles nøgen, er hvid; alle de øvrige Dele af Fuglen, som om Sommeren have sortbrune Fier med brede gule Striber og Pletter, blive nu overalt besatte med gul- eller rødbrune Fier, som ere tegnede ganske fiint i Zikzak med Sortgraat, hvilket giver hele Fuglen paa nogen Afstand Udseende af at være eensfarvet brungraa. Hver enkelt af disse Fier have imidlertid ikke denne Farve meget længere end Halvdelen af dens Længde, det inderste er hvidt. Efteraarsfældningen begynder paa Ryggen, derefter følger Siderne, og tilsidst Hals og Hoved, paa hvilke Fierene ere rødbrune; jeg har endnu ikke seet nogen Fugl, hvor denne Fældning var aldeles færdig paa Hovedet.

Hvorvidt Hannen undergaaer samme Fældning, har jeg endnu ikke været istand til at opdage, da det først er de to sidste Aar, jeg har kiendt denne Efteraarsfældning hos Hunnen, og Hannerne paa den Aarstid ere saa sieldne at overkomme; dog antager jeg, at denne Fældning ogsaa finder Sted saavel hos Hannerne, som hos de samme Aar fødte Unger, hvilket jeg skal bestræbe mig for at faae Vished om, naar jeg kommer tilbage til Grønland*).

Fra denne Efteraarsdragt overgaaer Rypen ved Fældning til Vinterdragt, som den allerede har fuldkommen i October.

Den grønlandske Rype er meget dum og bliver let skudt; derimod har det ikke villet lykkes mig at faae den til at leve i Fangenskab.

Jeg har ikke seet mere end 12 Æg i dens Rede, men man har sagt mig, at den undertiden lægger indtil 16 Æg; jeg har seet smaa Unger de første Dage af Juli; de ere udvoxede i August, men det er mærkeligt af hvor forskiællig Størrelse disse Unger paa een og samme Tid findes hos forskiællige Par. Rypen nærer sig af Blade og Knopper af Buskvæxter, men Vinter og Efteraar udgiøre Bær af Empetrum nigrum og Vaccinium-Arterne en betydelig Deel af dens Næring.

Hr. Justitiarius Boie har giort mig bekiendt med den norske Rypes Stemme, som er høist forskiællig fra den grønlandskes. Hanrypen skriger ei heller som i Island: orrr, men tydeligt: arrr, og Hunnens Lokkestemme har ikke som den islandske Lighed med Stemmen af Emberiza nivalis, men denne Lokkestemme er langt høiere og klangfuldere, dog veed jeg Intet at sammenligne den med.

---

*) Jeg har tilsendt det Kgl. Museum Rypehunner i denne Fierdragt.

Calidris arenaria

hører til Grønlands sieldne Fugle, men sees aarligt paa Disco, hvor den yngler. I Sydgrønland har jeg ikke selv seet Fuglen, men den er ofte skudt ved Nenortalik, og jeg troer ikke, den yngler imod Syd for paa 68°. Jeg har ikke seet dens Æg, der ere mig beskrevne at være næsten af samme Størrelse og Farve som de af Tringa maritima; dens 4 dunede Unger fandt jeg paa en lille Engmose noget østenfor Godhavn i Juli Maaned; efter den Tid, paa hvilken den er skudt ved Nenortalik, antager jeg den forlader Landet sidst i September.

Charadrius.

1. C. hiaticula

findes overalt i Grønland, men ingensteds i Mængde. Den sees ved Godthaab først i Mai, og er sielden at træffe om Efteraaret. Den opholder sig og søger Føde ved ferske Smaasøer og i Moser. Dens Rede findes mellem Smaasteen og Gruus nær saadanne Steder.

2. C. pluvialis

er efter mine Iagttagelser meget sielden. Jeg har i 18 Aar kun faaet 3 Exemplarer. Det forundrer mig derfor meget, i Icht. B. p. 11 at see, at den paa enkelte Steder skal findes i Flokke. Jeg antager ikke, at den yngler i Landet.

Vanellus melanogaster

er blandt de Fugle, hvis Forekomst jeg antager at være i Tiltagende. Jeg har seet den baade i Nord- og Syd-Grønland, dog er den endnu blandt Grønlands sieldnere Fugle; 1840 i September bleve 3 skudte ved Nenortalik. Jeg har skudt den i Amaralik i August.

Strepsilas collaris

er, uden at være almindelig, ikke sielden paa Øerne, hvor den yngler baade i Syd- og Nordgrønland. Den er mellem de senest ankommende Fugle, sees først mod Enden af Mai, og forlader Landet i September. Dens Næring ere smaa Univalver, Bivalver og Krustaceer.

Numenius.

Jeg har i det Foregaaende omtalt, at man nu oftere seer Fugle af denne Slægt end for 18 Aar siden. Naar de sees i Grønland, ere de altid overordentligt skye, følgelig veed man kun sieldent til hvilken Art de høre; denne Omstændighed beviser ogsaa, at de ikke yngle i Grønland, da de i Yngletiden skulle være meget tamme.

1. N. phæopus.

De Exemplarer, som jeg har faaet, ialt fem, ere skudte mellem Mai og September, og jeg har faaet Fuglen saavel fra Nord- som Sydgrønland.

2. N. Hudsonius

er udentvivl endnu sieldnere end foranførte. Jeg har ialt kun seet 3 Exemplarer, nemlig fra Julianehaab, Fiskenæsset og Godthaab.

Tringa.

1. T. islandica.

Denne Fugl er meget sielden i Sydgrønland, men sees ofte i Nordgrønland, hvor den har Redeplads i Fiordene, og skal lægge 4 Æg, som jeg ikke har seet; derimod har jeg flere Gange faaet dens næsten dunede Unger. Den maa i Nordgrønland strax efter Redetiden trække ud til de yderste Øer, thi

jeg har om Efteraaret aldrig seet den ved Godhavn; derimod har jeg faaet den ved Godthaab i Vinterdragt i September. Den ankommer først i Juni til Godhavn i Sommerdragt; lidt før denne Tid sees den paa de yderste Øer paa 61° i Sydgrønland, hvor den synes at komme hvert Foraar i Trækketiden. Efter Grønlændernes Formening, der bestyrkes ved mine Jagttagelser, er den i Tiltagende. De forvexle den undertiden med Phalaropus plathyrhyncus, og benævne den ligesom sidstnævnte: Kajok eller Kajordlik.

2. T. maritima.

Om Vinteren er denne Fugl ganske almindelig saa langt nordefter, som Havet ei er belagt med Iis*); den holder sig paa denne Aarstid i store Flokke, der blive talrigere, alt som Vinteren tiltager og tvinger flere Fugle til at drage sydefter. Den yngler overalt i Landet. Ved Begyndelsen af Juni forsvinder Fuglen fra Strandbredden og trækker op paa Biergsletterne, hvor den kort Tid opholder sig i smaa Flokke; snart efter gaaer den parviis til Ynglestederne, som vel altid ere paa Sletten noget fra Havet, men dog ikke langt inde i Landet. Den lægger altid 4 Æg, og er meget omhyggelig for sine Unger. Den er under ingen Aarstid sky, svømmer ikke sieldent fra en Strandbred til en anden og dykker endog, naar den er anskudt. Dens Næring bestaaer mest i smaa Bløddyr med Skal og Krustaceer, som formodentlig give Kiødet dets, i mine Tanker ubehagelige, Smag. Dens Foraarsfældning indtræffer sidst i April, til hvilken Tid Fuglen flokkes paa Øerne, og Parringen

*) Det er mærkeligt, at Capt. Graah ikke har seet denne Fugl paa Østkysten af Grønland; ei heller er der noget Navn opgivet af Grønlænderne (Graahs Reise p. 195), som lader formode, at denne Fugl kunde mangle.

begynder; i hvilken Periode Fuglen lader sin udholdende skingrende Stemme høre; især om Natten.

3. Tringa variabilis.

Jeg har aldrig seet Fuglen i Grønland; den anføres derfor paa Fabricius's og Reinhardt's Autoritet som grønlandsk.

4. T. Schinzii Bonp.

Jeg har ikke selv seet denne Fugl i Grønland, og kan derfor kun anføre, at Museet har faaet 3 Exemplarer 1841 fra Nenortalik; hvorfra Hr. E. Hage 1835 erholdt eet saa ungt Exemplar, at han antager, det maae være udruget i Grønland; og atter 1840 et Individ i Overgang til Vinterdragt.

Limosa melanura.

Jeg har kun faaet et eneste Exemplar af denne Fugl, skudt med Kugle paa Kokøerne udenfor Godthaab.

Scolopax grisea?

Jeg har oftere, i næsten alle Sommermaaneder, seet en Scolopax flyve, men har aldrig faaet nogen paa Skud, da Fuglen er meget sky; det er kun i Sydgrønland, jeg har seet den.

Phalaropus.

Denne Slægt hører til de yndigste Svømmefugle, man kan tænke sig; den svømmer med Lethed og Grace, endog i det mest oprørte Hav og under de sværeste Storme, i hvilke jeg har seet den svømmende midt i Davisstrædet.

Det er bekiendt, at Hunnen baade er større og smukkere end Hannen, og at denne har Rugepletter, hiin ikke. Dog anfører Faber i sin Prodromus, at baade Hun og Han ruge og følge Ungerne. At en Søfugl uden at have Rugepletter skulde ruge, er mod al Analogie, og har jeg, før nys-

nævnte Bog udkom, troet at have opdaget, at Hunnen aldrig ruger. Begge Arter ere ikke sieldne i Grønland; jeg har fundet mange Reder, men ikke een rugende Hun. Den er endog saa sielden i Nærheden af Reden, især af Ph. platyrhynchus, at jeg ved 5 Reder, i hvis Nabolag jeg skiød 11 Fugle, kun fik en eneste Hun. Jeg formoder derfor at Faber, hvem jeg meddeelte mine Jagttagelser om disse Fugle, og som sagde mig, at P. hyperboreus kun sieldent rugede, har truffet Fuglen paa Reden, da den lagde sit sidste Æg; anderledes kan jeg ikke forklare denne Uovereensstemmelse.

1. P. hyperboreus

ankommer til Kysten de sidste Dage af Mai, svømmer kort Tid omkring ved Øerne og findes ved dens Redepladser sidst i Juni; disse ere altid inde i Fiordene og paa Siden af smaa Dal- eller Mosesøer, aldrig ved Fieldsøerne. Den lægger altid 4 Æg; disse ere 10''' lange, lyst olivengrønne med mange brune Pletter. Dens Unger løbe, som Unger af en Tringa om i Græsset, men svømme ikke i Duunklædningen. Under Opholdet i Fiordene ernærer den sig især af Insectlarver, som den fanger i de smaa ferske Søer, eller piller ud af Mosset paa Siden af disse; dog trække de gamle Fugle om Aftenen ud paa Fiordene, hvor man da seer dem svømme parviis og æde smaa Dyr, om hvilke jeg aldrig har været istand til at opdage, til hvad Dyreklasse de henhøre, da de baade ere smaa og vistnok strax knusede.

I August gaae saavel Gamle som Unger ud til Øerne, hvor de svømme i uhyre Flokke. Først i September ere de i Vinterdragt og paa denne Tid, da de meget sieldent gaae paa Land, ere de saa fede, at det næsten er umuligt at aftrække Skindet til Udstopning. Sidst i nævnte Maaned forlade de ganske Kysten.

2. P. platyrhynchus

er den Fugl, som af alle, senest ankommer til Grønland, nemlig ikke for hen i Juni. I denne Maaned sees den ofte i Strædet, og da i store Flokke; dette var Tilfældet, da jeg, Foraaret 1835, i 18 Dage var indesluttet af Isen paa Overreisen til Grønland. Saalænge vi vare omgivne af Iis, saaes denne Fugl stedse svømmende mellem Iisstykkerne. I Sydgrønland sees Fuglen yderst sieldent, uden paa Trækket sydefter, da man i September ofte seer smaa Flokke ved de yderste Øer; men i Nordgrønland fra 68de Bredegrad og nordefter er den meget almindelig og yngler der næsten paa alle de Øer, som have Smaasøer. Derimod yngler den aldrig i Fiordene, hvorved den adskiller sig fra Ph. hyperboreus, der aldrig yngler paa Øerne udenfor Kysten. Forøvrigt ligne begge Arter hinanden ganske i Levemaade. I August ere Ungerne flygge og i September sees disse i Selskab med de Gamle, alle i Vinterdragt, at svømme ved de yderste Øer, hvor de især søge Skiær, i hvis Brænding de med megen Lyst sees at svømme. De gaae paa denne Tid endnu mindre paa Land end P. hyperboreus, og ere ligesaa fede; de forlade Kysten sidst i September, paa hvilken Tid de, især efter Storm, træffes i smaa Flokke udenfor Øerne i Sydgrønland. Æggene, altid 4, ligne fuldkommen foregaaende Arts, men ere lidt større.

Sterna arctica.

Den viser sig alt i April i Davisstrædet, men kommer først i Mai til Kysten, omtrent samtidig med Phoca groenlandica. Den er meget almindelig lige fra Cap Farvel til Upernevik, med Undtagelse af Strækningen fra Kangamiut, 65° 38′, til Rummelpotten 67½°. Paa denne Kyststrækning, der er rigeligt besat med Øer, og tilsyneladende fortrinligen skikket til Yngleplads for Ternen, sees denne Fugl aldrig, ei

engang i Trækketiden, saa at Holsteenborgs Grønlændere kun kiende Fuglen af Navn. Den omtalte Strækning, hvor Ternen ikke yngler, er Yndlingsopholdstedet for Somateria mollissima, der her især har Rede. Dog er det ikke denne, som forjager Ternen, thi nord og syd herfor yngler Ternen og Ederfuglen i største Enighed paa samme Øer. Det er vistnok ikke uden Interesse at undersøge Havets Bund paa denne Kyststrækning, hvilket jeg nu med første Leilighed skal udføre, da jeg er i Besiddelse af de nødvendige Instrumenter hertil.

Ternen er den eneste Fugl, som her i Grønland undertiden viser sig ved Redepladserne uden at have de gamle Fugles Dragt, men disse unge Fugle have ingen Rugepletter; altsaa er det kun Selskabsdriften, som binder dem til Redepladsen. Jeg har kun yderst sieldent seet disse unge Fugle og antager snarere, at det er en forsinket Fældning, Panden er da hvidspraglet, Næbet saavelsom Fødderne smudsigt carmoisinrøde. Ternen yngler saavel paa Øerne udenfor Kysten som i Fiordene og ved Ferskvandssøer.

Dens kiæreste Næring er Smaafisk og Themisto arctica, men den fortærer ogsaa mange Clioner. Den forlader Kysten i de sidste Dage af October, og sees ved stormende Veir undertiden enkeltviis hele denne Maaned.

Larus.

Faber siger i sin „Leben der hochnordischen Vögel“ p. 85, at Han og Hun af denne Slægt ere lige store. Dette er ikke Tilfældet i Grønland, hvor Hannen altid er større end Hunnen. Men Maagerne variere saameget i Størrelse, at man vistnok vil kunne finde en stor Hun, som er ligesaa stor som en lille Han, men vist ikke parret med denne.

Alle de Maager, som findes i Grønland, saavelsom

Sterna arctica og Lestris parasitica*) og pomarina, ere Støddykkere, da jeg uden Undtagelse har seet alle disse Arter fangede af Grønlænderne i Snarer, som ere stillede 2 à 3 Fod under Vandets Overflade. Til Lokkemad ved disse Snarer bruges enten friske Angmarsetter (Mallotus arcticus), eller man danner af friskt Sælhundespæk en stor Reie, som meget tydeligen sees i Vandet.

Det vil være vanskeligt at afgiøre, om Larus marinus, L. glaucus og L. leucopterus deelviis trække fra Landet, jeg tvivler om, at dette er Tilfældet med førstnævnte; ogsaa antager jeg, at kun ganske faa af de andre to Arter udvandre fra Grønlands Vestkyst. Derimod er dette sikkert Tilfældet med de Maager af disse Arter, som leve paa Østkysten, da Havet der almindeligviis er iislagt, disse Maager antager jeg, trække til det ikke fierne Island, hvor Faber har seet L. leucopterus om Vintren, men ei om Sommeren; dog tvivler jeg ingenlunde om at denne Maage jo ogsaa yngler der.

De nævnte tre Arter trække derimod om Efteraaret syd efter og om Foraaret nordefter langs Kysten, men Tiden kan ikke bestemmes, da Trækken retter sig efter Iislægget og Veiret; Maagerne trække helst i Storm og mod Vinden**).

Foruden dette aarlige Træk have Maagerne, i det mindste de, som bygge og opholde sig i Fiordene, et dagligt Træk, ved hvilket de trække ind i Fiordene om Morgenen, deels langs Kysten deels midtfiords, og ud om Eftermiddagen eller Aftenen, næsten stedse midtfiords, ofte meget høit i Luften. Somateria-Arterne trække ind i Fiordene om Aftenen, ud om Morgenen***).

---

*) Lestris parasitica fanges af Grønlænderne i Snarer hvert Aar og temmelig ofte, især i August Maaned.

**) Somateria-Arterne trække almindeligst med godt Veir og med Vinden.

***) See ved S. mollissima.

1. L. marinus.

Af den grønlandske Svartbag har Hr. Brehm dannet Arten L. maximus, hvilken Artbestemmelse vistnok kun støtter sig paa svage Grunde; men jeg troer dog at burde anføre, at tre unge Grønlændere, som 1837 giorde Hiemreisen med mig, aldeles ikke paa Habitus kunde gienkiende den europæiske L. marinus, da vi saae den, først ved Hebriderne, og senere ved de danske Kyster. De bemærkede meget rigtigt, at ei alene Flugten var forskiællig, men at Vingerne paa Svartbaggen i Europa vare smallere og spidsere end paa den grønlandske.

L. marinus er almindelig over hele Landet, men dog er den talrigere i Syd- end i Nordgrønland; maaskee de fleste findes i Mellemgrønland, fra 63° til 68° N. B. Det er den egentligste Standsfugl, Grønland har, thi endeel af disse Maager blive hele Aaret i Nærheden af de Øer, hvor de yngle. Den har almindeligst sin Rede paa Øerne udenfor Kysten eller paa temmelig høie Fiælde nær Fiordenes Munding, aldrig langt inde i disse. Desuagtet er det den Maage, som fierner sig mindst fra Landet, saa det paa Skibene ansees for et sikkert Tegn, at man er Land paa faa Mile nær, naar L. marinus sees.

Uagtet den selv fisker og er en god Støddykker, er det dog en sand Rovfugl, som røver Æg og Unger, hvor den kan komme til. Den nærer sig ogsaa af Aadsel, men da den er meget mere sky, end L. glaucus, kommer den ikke ved Hvalfiskenes Flensning som denne*). Den har Æg først i Mai, og uagtet det 1824 frøs 12° den 6te Mai, havde jeg dog allerede fundet dens Æg af 3die Mai.

---

*) 1841 i October fangede en Grønlænder ved Godthaab, paa een Dag, 7 L. marinus i de foranomtalte Snarer.

2. L. glaucus.

Den er hyppigere end foranførte Art, hvis Størrelse den hos enkelte Individuer naaer. Om Sommeren er den talrigere i Nord- end i Sydgrønland, hvorhen næsten alle trække om Vinteren. Af denne Art har Hr. Brehm dannet sin L. medius, som man har antaget skulde findes i Grønland, men ved den store Mængde, jeg har udmaalt, er jeg bleven overbeviist om, at her i Grønland kun er een Art, som kan henføres hertil, men som varierer saameget i Størrelsen, at man gierne af samme kan danne 3 eller flere Arter. Medium af en stor Mængde Maal giver Længden 2′5″, Vingestrækningen 5′6″. Den største Fugl, jeg har maalt, en Han, var 2′7½″ og 6′ bred. Den mindste, en Hun, var 1′11″ lang og havde 4′6″ Vingestrækning. Denne sidste nærmer sig saaledes i Størrelsen til L. leucopterus, og kan kun adskilles fra denne derved, at Vingerne kun ganske lidet passere Halen, medens de paa L. leucopterus gaaer 2 á 2½ Tomme udenfor Halen, naar de sammenlægges paa Ryggen.

L. glaucus og L. leucopterns have det tilfælleds, at de ligefra Reden giennemgaae to ganske forskiællige Dragter; eller, om man vil, der er, medens Fuglene ere Unger, to forskiællige Varieteter hos disse to Arter, som faae eens Fierdragt, naar de blive yngledygtige. Denne Variation er saa ganske eens hos begge Arterne, at, naar den ene Art beskrives, gielder samme Beskrivelse ogsaa for den anden. Naar man i Reden finder Unger af forskiællig Tegning, saa er den ene, som jeg vil betegne med No. 1, af den Tegning under hvilken den tilhørende Maage-Art almindeligen beskrives i Rededragten; den anden, som jeg vil betegne med No. 2, er lysere af Farve.

No. 1.

Denne har paa Halsen flere Striber i Zikzak; Bugen er

No. 2

mangler aldeles den mørkt graabrune Farve, saa hele Teg-

mørkt graabruun, Ryggen, Vingerne og Halen hvidgraa, paa hvilken Grund mørkt Graabrunt og Lysbrunt tegner den med Pletter og Baand.

Ved en partiel Fældning første Efteraar foregaaer næsten ingen Forandring i Tegningen.

Første Foraar fældes Fierene paa Hals og Hoved, hvorved disse Dele af Fuglen faae samme Farve, som No. 2 havde i Reden; den adskiller sig da fra No. 2 ved den mørkt graabrune Bug.

Andet Efteraar fælder Fuglen alle Fier, og faaer da Halen, Vingerne og Bugen lysgraa med brunlige Striber og Pletter, saa at hele Fuglen seer meget lysere ud end i første Aars Dragt. Paa Hoved og Hals er dens Tegning næsten fuldkommen liig de gamle Fugles i Vinterdragt, men Grundfarven er lysgraa, ikke som paa de Gamle hvid. Næbet er lyst kiødfarvet med mørk Spids.

ningen paa denne faaer en langt lysere Tone, og Fuglen ved første Diekast seer eensfarvet ud, den mangler næsten ganske Tegningen paa Halsen*).

No. 2 beholder samme Farve ved den partielle Efteraarsfældning, som den havde i Reden.

Ved første Foraarsfældning bliver Hals og Hoved eensfarvet lyst hvidgraa, de øvrige Dele forandres ikke.

Andet Efteraar, da alle Fier fældes, bliver No. 2 overalt smusigt hvid, undtagen paa Hoved og Hals, hvor den er liig No. 1, og paa Bugen, hvor den faaer nogle enkelte blegt lysbrune Stænk eller Striber.

*) 1824 hiembragte jeg to levende Maageunger (L. glaucus) i denne Farvedragt, hvilke bleve seete af flere Ornithologer. De foræredes ved min Tilbagereise til Grønland til min Ven Hr. Apotheker S. Steenberg i Helsingøer.

Andet Foraar faaer No. 1 de gamle Fugles Farve i Sommerdragt paa Hoved og Hals, men Hvidheden er ei saa blendende som hos de Gamle; det øvrige bliver uforandret.

Andet Foraar bliver Fuglen, med Undtagelse af ovennævnte, blegt lysbrune Stænk eller Striber, aldeles hvid; dog er denne Farve ikke det blendende Hvide, som er eget for de gamle Fugle, men det Hvide er her anløbet med et yderst blegt Graat*). Det er da Benneckes L. glacialis.

Tredie Efteraar i Fuglens Liv faaer den de udfarvede Fugles Vinterdragt.

Tredie Efteraar faaer No. 2. samme Farve, som de gamle i Vinterdragt, dog er muligen det Maageblaa paa Ryggen ganske lidt lysere.

Den under No. 2 beskrevne Varietet er den almindeligste i Nordgrønland, medens der findes flest af No. 1 i Syden. Af 11 Unger, jeg ved Godhavn fik paa een Dag, vare 8 saaledes som No. 2 er beskrevet, 3 som No. 1. I Sydgrønland findes maaskee Forholdet at være som 3 — 1, saaledes at man finder flest No. 1.

L. glaucus er ikke fuldt saa slem en Rovfugl som L. marinus; men desuagtet er det en voldsom Æggetyv. Den hiælper Lestris at bekiæmpe de mindre Maager, men tvinger den ialmindelighed til at udlevere sig Byttet. Den er yderst graadig paa Aadsel, og derfor meget paatrængende ved Hvalers Flensning, dog ikke i den Grad som Procellaria glacialis. Den fanger flere Slags Fisk f. Ex. Ulke og Rognkalve; men nærer sig i Trang af Tang, og fortærer en Mængde Bær

*) I denne Fierdragt har jeg hiemsendt Fuglen til det Kgl. Museum, hvor den findes opstillet.

af Empetrum nigrum*), hvoraf dens Excrementer ofte farves blaae.

Den yngler stedse paa Fielde, helst i Selskab med andre Fugle, men undertiden ere Fieldene ene besatte med L. glaucus, som ved Najartut lidt syd for Godthaab. Det er især i Selskab med L. leucopterus og L. tridactylus, den yngler. L. glaucus taaler ingen over sig paa Fieldet, og er derfor øverst; derefter L. leucopterus; endelig L. tridactylus paa samme Høide med Alca Torda, om denne er ved Fieldet; nederst er Uria Grylle, som aldrig mangler ved et saadant Field.

L. glaucus er den eneste Maage, som undertiden, men yderst sieldent, sees i Nordgrønland om Vinteren; denne Aarstid holder den sig forøvrigt paa de yderste Øer, indtil Februar, da den i Syden begynder at trække ind i Fiordene; den begynder da alt Foraarsfældningen; den sees ikke sieldent meget langt fra Land.

3. L. leucopterus.

Det er mærkeligt, at den udmærkede Jagttager Fabricius har overseet denne almindelige Maage, og det saameget mere, som Glahn i sin Recension over Cranz anfører L. leucopterus under dens grønlandske Navn: Naiangoak.

Denne Maage er efter L. tridactylus den talrigste i Landet; dog er den til alle Aarstider almindeligere i Syd- end i Nordgrønland, som den ganske forlader om Vinteren.

---

*) Dette Bær spiller en vigtig Rolle i Grønland ved Dyrenes Ernæring. At dømme efter de fundne Excrementer, æde næsten alle Dyr og Fugle om Efteraaret af disse Bær, selv Ræven. Paa de Øer, hvor Hvalrossen om Efteraaret gaaer i Land, ere alle Bær forsvundne, altsaa rimeligviis fortærede af Hvalrossen. Grønlænderne spise umaadeligt af dem friske, og giemme dem blandede med Tran til Desert om Vinteren.

Den varierer betydeligt i Størrelse, og kan herpaa alene ikke kiendes fra L. glaucus, men Vingerne ere altid længere end paa sidstnævnte og Næbet forholdsmæssig baade tyndere og lavere. Middelstørrelsen er 1'10" i Længde, 5'6" i Vingestrækning. Men den naaer undertiden en Længde af 2'1" og jeg har maalt den saa lille som 1'7".

I Grønland vil man adskille to Arter af den langvingede Blaamaage, og paastaaer, at den mindre yngler paa Øerne, den større paa Fieldene. Jeg kan ikke benægte det Factum, at de Individuer, jeg har truffen ynglende paa Øerne, og der næsten altid enkelte Par, vare paafaldende smaa; men Maalene løbe saaledes i hinanden, at man herpaa umulig kan grunde nogen Artsforskiæl; anden Forskiæl er der ikke, det skulle da være, at Vingerne endnu vare forholdsviis længere.

Jeg har i det Foregaaende omtalt, at L. leucopterus giennemgaaer samme forskiællige Fierdragter, medens den er Unge, som L. glaucus. Forholdet mellem den lysere og mørkere Varietet er ogsaa det samme som ved L. glaucus.

Det er meget mærkeligt, at man nu og da finder Individuer af denne Maageart, der have samme Tegning paa Vingerne, som L. argentatus, men denne Tegning er af ganske bleggraa Farve, medens den paa L. argentatus er sort. Dette har alt Capitain Sabine bemærket, og dette var Aarsagen til, han ikke vilde erkiende L. leucopterus som nogen egen Art. Jeg har faaet 3 saaledes tegnede Exemplarer. Der kan altsaa være Tvivl, om ikke denne Maage dog er en Albino af L. argentatus, men denne Tvivl kan let løses, naar man undersøger paa selve Fuglen, ikke paa tørrede Skind, om Vingerne passere Halen ligesaa meget paa L. argentatus, som paa L. leucopterus, hvilket de efter Temminck ikke skulle.

L. leucopterus bygger almindeligen paa Fuglefielde, hvilket er omtalt ved L. glaucus; men jeg har aldrig seet noget

Field alene besat med denne Maage; derimod findes den undertiden enkelt, eller i ganske smaa Familier, at yngle paa Øerne*). Det er da paa Øernes Overflade, ei som paa Fuglefieldene i Bratningerne, de bygge. Deres Æg, 3, 2, 4, ere af samme Størrelse og Farve, som de af L. argentatus, og vil ikke kunne skiælnes fra disse. Den lægger Æg fra 10 til 16 Juni.

Dens kiæreste Føde er Mallotus arcticus, men den fortærer ogsaa mange Gadus agilis *Reinh.*, og tager tiltakke med samme Foder som L. glaucus. Jeg har aldrig seet den i Nordgrønland om Vintren; derimod sees den langt ude i Davisstrædet, men ikke i Atlanterhavet.

4. L. tridactylus.

Uden at have seet et Field besat med disse Fugle, kan man ligesaalidet giøre sig et Begreb om den eiendommelige Skiønhed af en saadan Samling af Fugle, som om disse Fugles Mængde. Man kunde muligen sammenligne et Maagefield med et gigantisk Dueslag, besat med Millioner eensfarvede Duer. Bierget Inujuatuk er over $\frac{1}{4}$ Miil langt og paa hele Længden meer eller mindre stærkt besat med forskiællige Maager til en Høide, at man kun kan see de øverste Fugle som smaa hvide Prikker. De Gange, jeg har besøgt Fieldet, har der altid været flere Ørne og Falke, som fouragerede af Maageungerne, og disse Rovfugle have deres Reder ganske i Nærheden af dette Field. Paa den Tid, L. tridactylus har Æg og smaa Unger, er Fiorden her i Godthaabs Distrikt, i Nærheden af Fuglefieldene, saa at sige opfyldt med Agnmarsetter (Mallotus arcticus) og Sælhundene, som forfølge denne Fisk fra neden hiælpe til at giøre Fangsten lettere for Fuglene; alt som Un-

*) Disse Individuer ere, som ovenfor omtalt, altid smaa.

gerne voxe, og altsaa længere kunne undvære Føde og Moderens Varme, maae Føden søges længere borte, og mod Slutningen af Juli seer man, ved Godthaab, Flokke af disse Fugle, som efter Directionen at dømme, komme fra Inujuatuk, der ligger 10 Mile indenfor Godthaab at trække ind og ud især Morgen og Aften.

L. tridactylus er vort første Foraarstegn. Mellem 8de og 20 Marts kommer den i Flokke, ofte med stræng Kulde og østlig Vind; den trækker lige til Fuglefieldene, hvor den strax begynder sit bedøvende Skrig, og viser sig især urolig og stærkt skrigende, naar Redestederne ere meget belagte med Snee. I November forlader den Fiordene, men opholder sig for endeel i Davisstrædet, da man ved Storme, især af Syd, ofte seer den ved Kysten og undertiden i temmelig Mængde. Det er en Oceanfugl, som sees over hele Atlanterhavet.

Dens Næring bestaaer af Fisk, mest Mallotus arcticus, Gadus agilis *Reinh.* *), ogsaa Krustaceer, især Themisto arctica.

5. L. eburneus.

Jeg har faaet denne yndige Maage til alle Aarets Tider, kun ikke i April Maaned, og altid i samme Fierdragt; om den altsaa har doppelt Fældning, forandres ikke Farven; paa de Exemplarer, jeg har erholdt i Februar og Marts, der rigtignok vare unge Fugle, kunde ingen Fældning iagttages.

Under og efter svære Storme, især Efteraar og Vinter, viser L. eburneus sig undertiden i Mængde, og er da overmaade dum og let at fange. Det er aabenbart, at den ikke kiender den Fare, der er forbunden med at nærme sig det graa-

*) Denne Fisk findes paa mange Steder i uhyre Mængde, og udgiør om Efteraar og Vinter en meget betydelig Deel af Sælhundenes og Fuglenes Næring. Dens Træk er endnu ikke tilstrækkeligen iagttaget.

digste af alle Rovdyr: Mennesket. Det er saaledes notorisk, at man ved at binde et Stykke Spæk i en Snor og kaste dette i Vandet, kan lokke Fuglen saa nær til sig, at man kan fange den med Hænderne; ja en Grønlænder, der bragte mig et smukt Exemplar af en ung L. eburneus, fortalte mig, at have lokket denne til sig, ved at række Tungen ud af Munden, og bevæge denne, hvorved Fuglen var kommen ham saa nær, at han ihielslog den med sin Kajakaare. Alle de Individuer, jeg har opskaaret, har havt Føden saa fortæret i Spiserøret, at jeg kun har været istand til at skiælne, at der fandtes Fiskelevninger iblandt denne. L. eburneus synes at holde sig vestligt i Strædet, hvor man stedse seer den fra Skibene, naar man kommer betydeligt nærmere Amerikas end Grønlands Kyst.

6. L. brachytarsus mihi.

Denne sieldne Maage staaer omtrent i samme Forhold til L. eburneus, som Sterna arctica til S. hirundo, thi den har samme Farve som nysnævnte Maage, men adskiller sig fra denne.

1) ved sin særdeles korte Tarsus, der kun er 1 Tomme lang;
2) ved Vingernes saavel absolute som relative Længde;
3) ved Dannelsen af Fierene i Vingen, og
4) ved endnu stærkere udskaaren Svømmehud.

Artmærke.

Tarsus 1″; de sammenlagte Vinger passere Halen 2½″ Farven sneehvid eller sneehvid med mørkbrune Pletter; Længden 1′5″—1′6″.

L. brachytarsus er i Farve giennem alle Aldre liig L. eburneus og af samme Størrelse, eller ubetydeligt mindre end denne.

Dens Næb er guult med mørk Spidse; dens særdeles lange Vinger udmærke sig fra alle andre Maagers derved, at

de 4 yderste Slagfier ere af overordentlig Brede. Fødderne med Svømmehuden ere sorte, og denne særdeles meget udskaaren.

Jeg har havt tre Exemplarer af denne Maage, hvis Dimensioner næsten vare ganske eens, og kan derfor opstille sammenlignede Maal, mellem disse to nærstaaende Maager.

	L. brachytarsus.	L. eburneus.
Længden	1'5" à 1'6"	1'5½"
Vingestrækning	3'4"	3'1"
Vingens yderste Led	1'2"	1'1"
Halen	6"2'"	6"2½'"
Tarsus	1" à 1"1'"	1"5'" à 1"6'"
Midterste Taae	1"9'"	1"9'"
Yderste Svingfiers Brede	1"3'"	1"*)
De sammenlagte Vinger passere Halen	2"6'"	1"9'"
Næbet fra Mundvigen i lige Linie.	1"10'"	2"

Af de 3 Exemplarer, jeg har faaet af denne Maage, vare de to fra Nordgrønland, det ene fra Godthaab; den synes i Levemaade at ligne L. eburneus. Desværre ere alle disse Exemplarer gaaede tilgrunde, saa ei engang det Kongl. Museum har faaet noget fra mig. Jeg har i de senere Aar bestræbt mig for at faae flere, men hidtil forgiæves.

Anm.: Larus Rossii har jeg ikke seet, ei heller været istand til at erholde nogen Underretning om.

Zema Sabini.

Jeg har kun faaet et mutileret Exemplar af denne Fugl; Museet har faaet et fra Hr. Major Fasting. Begge disse vare unge Fugle. Grønlænderne ved Kangek, et Udsted vesterud fra Godthaab, som bragte det ovennævnte Exemplar, for-

*) Begge Maalene tagne 4 Tommer fra Spidsen.

tælle, at de om Efteraaret undertiden see Fuglen, naar de ere paa Fangst langt tilsoes. Uagtet Upernevik kun ligger 35 Mile syd for dens Redeplads, kiende Grønlænderne der ikke Fuglen efter den Tegning jeg har viist dem.

Af hidtil bekiendte Fugle er det sikkert den, hvis Redezone strækker sig mindst sydefter fra Polen.

Lestris.

Denne Slægt har doppelt Fældning, ved hvilken Farven ubetydeligt forandres og dette alene paa Underhalsen. Dette er jeg bleven overtydet om ved et Exemplar, jeg erholdt først i Marts, og som var i fuld Fældning, men ene paa Hals og Hoved. Vinterdragten er kiendeligst paa L. pomarina, og viser sig derved, at der er flere eller færre blaagraa Fier paa Underhalsen. Paa L. parasitica finder neppe nogen Farveforandring Sted. Jeg antager, at denne Slægt er udfarvet strax det næste Foraar; ei alene, fordi ingen unge Fugle komme til Grønland, men ogsaa, fordi jeg paa Reiserne til dette Land kun har seet Fugle i den Dragt, i hvilken de komme her til Landet. Det er en Oceanfugl; jeg har med Undtagelse af L. Buffonii seet alle Arter i Atlanterhavet.

1. L. catarractes

maa med ligesaamegen Ret som Sula alba blive regnet til en af Grønlands Fugle; da jeg to Gange har seet den i Nærheden af Grønlands Sydkyst, og det kan vist ikke feile, at den undertiden kommer ind mellem Øerne der.

2. L. pomarina

er den almindeligste Lestris i Nordgrønland. Den ankommer til Godhavn i Midten eller mod Slutningen af Mai, og bortdrager i September; tidligst Ungerne, som sieldent sees ved

Kysten mere end 14 Dage, efterat de ere flygge. Den yngler altid i Selskab, sydligst ved Biornenæsset, noget syd for Egedesminde, nordligere paa en Slette ved Godhavns Laxeelv o. fl. St. Vel kan den selv fiske*), men lever dog endnu mere udelukkende end Lestris parasitica af Rov fra andre Fugle. Dette kan den ogsaa saameget lettere, som den baade er stærkere end nysnævnte, og sædvanligt angriber i Forening med flere af sine Artsfæller. Den er sielden i Sydgrønland, hvor den kun sees ved Kysten om Foraaret, og om Efteraaret i Trækketiden. Den mørke Varietet er selv i Nordgrønland sielden, men sees dog af og til. Den lægger to Æg af samme Farve og Længde som de af L. parasitica, men betydeligt buttere og tykkere.

3. L. parasitica (L. Schlepii Br.).

Brehm har opstillet den grønlandske L. parasitica, som en fra den Islandske forskiællig Art. Faber, som ved min Hiemkomst fra Grønland 1824 giennemgik min Samling af Fugle, erklærede ved første Øiekast, at den grønlandske L. parasitica ikke var identisk med den islandske. Jeg sendte Hr. Temminck Han og Hun med denne Bemærkning; men da han ikke har optaget Arten, maa jeg antage, at Faber har taget Feil. Forskiellen skal ligge i det meget stærkere Næb og Fuglens stærkere Dimensioner. Da dette ogsaa er, hvad der adskiller L. parasitica fra L. Buffonii, vil jeg her fremsætte de sammenlignende Maal af disse to Arter, tagne paa nylig skudte Fugle, begge Hanner.

*) Jeg har seet den fanget i en Maagesnare, som stod 3 Fod under Vandets Overflade.

L. parasiticus.		L. Buffonii.
Hele Længden med de forlængede Fier i Halen	1′8″	1′10″
Samme uden disse	1′5″	1′ 1″
Tarsus	1″ 9‴	1″ 5‴
Midterste Taa	1″ 9‴	1″ 9‴
Yderste Do.	1″ 5‴	1″ 3‴
Inderste Do.	1″ 3‴	11‴
Bagtaaen	2″	3½‴
Overnæbet fra Fierene til Spidsen i Bue	1″	10‴
Næbets Længde fra Mundvigen til Spidsen	1″10‴	1″9‴
Næbets Hoide over Neglen	5‴	4½‴
Næbets Brede ved Basis	1″	7‴
Overnæbet passerer Undernæbet. . . .	½‴	1¼‴
Hovedets Længde	1″ 9‴	1″5‴
Hovedets Brede over Dinene	1″ 5‴	1″2‴

Da Fuglen i Farve aldeles ikke adskiller sig fra den europæiske L. parasitica, vil man nu være istand til at bedømme, om den Grønlandske er en egen Art.

L. parasitica er almindeligere i Sydgrønland end i Nordgrønland. Den yngler altid paa Sletter eller i Moser, saavel inde i Fiordene som paa Derne, men aldrig i Selskab. Dens to Æg ere ganske som Faber beskriver dem, 3″ lange, meget tilspidsede, af mørk olivengrøn Farve, meget stærkt bruunplettede. Ungerne ligne hinanden aldeles i Reden, og Varieringen foregaaer altsaa, naar Fuglen faaer de ynglende Fugles Dragt. Den mørke Varietet, eensfarvet mørkt blaabruun, er ikke den unge Fugl. Jeg kan saameget bestemtere paastaae dette, som jeg i 3 Aar har seet samme Par yngle paa en De i Nærheden af Godthaab; hvoraf den ene var mørk, den anden

lys. Jeg bortskød 3die Aar den lyse Fugl, som var Hunnen. Fierde Aar bragte Hannen atter en lys Hun, men dette Aar bleve begge de gamle Fugle mod mit Ønske dræbte og Redepladsen ikke igien besat. Man finder saavel Hanner som Hunner af den mørke Varietet.

L. parasitica kommer til Kysten i de første Dage af Mai, men forlade neppe ganske Davisstrædet, da enkelte i stærke Storme komme til Colonierne endog i Midten af Vinteren. I September forlade de Gamle Kysten; de unge Fugle alt midt i August. Den fisker meget selv og fanges ofte af Grønlænderne i de for L. tridactylus udsatte Snarer.

4. L. Buffonii.

Denne Lestris kiendes strax, endog paa lang Afstand, fra L. parasitica derpaa, at dens Flugt er meget hoppende, ganske som en Ternes. Den er i Grønland en Fugl fra det høieste Norden, og sees kun meget sieldent syd for 69° N. Br. Den eneste Redeplads, jeg kiender af denne Fugl, er paa nogle Øer et Par Miil syd for Upernevik, paa circa 72° 40′ N. Br. Da jeg var ved Reden, var der kun dunede Unger. Man bragte mig næste Aar to af dens Æg, som havde samme Farve og Dannelse som de af L. pomarina, men de vare næsten ½″ kortere. Den yngler i Selskab, ligesom den næsten altid sees i Selskab med sine Artfæller. Af de 3 Exemplarer, jeg har faaet, er et skudt ved Redepladsen, et mellem Holsteensborg og Egedesminde, og et ud af en Flok, som havde sat sig i Nærheden af Godhavn. Efter Meddelelse af nu afdøde Kiøbmand Mørck, saaes oftere om Efteraaret Flokke af denne Fugl paa Vester-Eyland, i Egedesmindes Distrikt.

Jeg har ikke seet L. Buffonii at jage nogen Fugl; derimod var den idelig beskiæftiget med at dykke, ligesom Ternerne. I dens Spiserør fandtes Fiskelevninger og Krustaceer.

Jeg har ikke seet nogen mørk Varietet, men Tarsus var paa alle de Exemplarer, jeg har erholdt, lyseblaa, medens Knæet, Foden og Svømmehuden vare sort.

Procellaria og Puffinus.

Om man, for at være conseqvent, er nødt til at dele disse Fugle i to Slægter formedelst en Forskiæl i Næbdannelsen *), saa ere de dog saa nær naturligen beslægtede, at Faber vistnok har havt megen Uret i at adskille dem i Systemet. Som bekiendt, begrunder F. denne Adskillelse ene paa den Omstændighed, at han har seet Puffinus Anglorum at dykke, men aldrig seet dette at være Tilfældet med Procellaria glacialis. Puffinus cinereus har Faber kun seet i et Individ; jeg har aldrig seet P. Anglorum ved Grønland, men skulde jeg adskille Puffinus og Procellaria i to Slægter, da bleve Grundene just de modsatte af hans; thi jeg har aldrig seet Puffinus cinereus at dykke, men meget ofte Procellaria glacialis. Dog maa jeg strax tilføie, at Grønlænderne, som ofte fange P. cinereus i stor Mængde, berette, at den undertiden dykker.

Faber har i „das Leben der hochnordischen Vögel" p. 282, prøvet paa at bevise, at Procellaria glacialis ikke er nogen egentlig Dykker, fordi den dykker efter Hvalfiske-Aadsel, som den kan see, og sammenligner denne Dykkefærdighed med en Dues, der for at undgaae Hogen kaster sig i Vandet. Hvorvidt man vil lade disse Grunde gielde, veed jeg ikke, men jeg har ofte seet Procellaria glacialis dykke efter Føde, og dette kan enhver Reisende over Atlanterhavet erfare, naar stille Veir indtræffer; man behøver da kun at udkaste et Stykke

*) Burde de to Arter af Phalaropus ikke af samme Grund adskilles? Ligeledes er Næbet paa Tringa islandica meget forskielligt fra det paa T. maritima, saa her ogsaa kunne blive to Slægter.

Flæsk, naar P. glacialis er i Nærheden, og den vil upaatvivleligen dykke efter det, om den ei kan naae det, før det synker. Forøvrigt har Hr. Etatsraad Reinhardt i Tidsskrivt for Naturvidenskaberne, 3die Deel p. 60, anatomisk beviist, at P. glacialis er en Dykker.

Procellaria glacialis.

Den sees i hele Davisstrædet, naar man blot ikke er ganske nær ved Land; thi i Sydgrønland er det kun i taaget Veir, at den nærmer sig Kysten, og kommer ind mellem Øerne og paa Fiordene, medens den i Nordgrønland idelig færdes ved Kysten og inde i alle Bugter. Jeg har endog flere Gange skudt den fra mine Vinduer i Inspecteurboligen paa Godhavn. Ved Hvalers Flensning er den særdeles paatrængende, saa man kan ihielslaae den dusinviis med Aarer og Baadshager. Det er en sand Oceanfugl, som ligefra Fairhill sees over hele Atlanterhavet.

Dens sydligste Redeplads i Grønland er nogle Mile nord for Godhavn; den eneste, jeg ellers kiender, i Omanaksfiorden; begge have en stor Mængde ynglende Fugle. Dens store, hvide Æg ere særdeles velsmagende, ligesom Fuglen selv i Æggetiden.

Der er, som bekiendt, en mørk Varietet af P. glacialis, der, med Undtagelse af en mørkere Plet ved Øiet og en lysere paa Vingerne, er eensfarvet, særdeles mørkt maageblaa*); denne Varietet er ikke meget almindelig, men sees blandt de andre Fugle ved Fuglefieldet. Dog tør jeg intet anføre om, hvorvidt de ere parrede indbyrdes. Paa Fierene kan jeg ikke kiende de flyvefærdige Unger fra de gamle Fugle.

---

*) Den kaldes af Grønlænderne Igarsok, Kok, efter Skibskokkenes sædvanlige Udseende; den lyse Plet paa Vingen sees kun, naar Vingen udspiles.

P. glacialis bærer ikke sit Navn med Føie, thi den skyer i det mindste de store Iismasser. Den lange Tid, jeg Aarene 1835 & 1837 med Skibet var indesluttet af Isen i Davisstrædet, saaes overordenligt sieldent en Procellaria, og Skibsførerne antage, at naar de ere i Isen, og see flere af disse Fugle, saa er dette et sikkert Tegn paa, man er nær Udkanten af denne. I Nordgrønland sees P. glacialis aldrig om Vinteren, endskiøndt Havet undertiden kan være temmelig iisfrit til hen i Januar*).

Thalasidroma Leachii.

Paa Reisen til Grønland seer man altid denne Fugl ligefra Sydspidsen af Landet, til man er kommen mellem 64de og 65de Bredegrad, da de ganske ophøre. Er man ikke altfor langt fra Kysten, altsaa paa de rige Fiskebanker, omsværmer denne Fugl almindeligen Skibet i de lyse Sommernætter, især med stille og godt Veir; den kommer ganske nær og flyver endog lige over Skibet, idet den bestandig lader sin pibende Stemme høre, der ikke er uliig en Muus's. Ved Kokøerne, udenfor Godthaabs-Fiorden, sees den hyppigst, og det skulde ikke forundre mig, om man paa en eller anden af disse mange Hundrede Øer fandt dens Redeplads; thi det er fra Begyndelsen af Mai til Enden af August den sees i Strædet. Da jeg i October reiste fra Grønland, saaes ingen Stormsvaler i Davisstrædet, men usædvanligt mange i Atlanterhavet, hvorfor jeg antager, at den om Vinteren forlader Grønlands Kyst.

Den besidder hiin Evne, som har givet Stormsvalen Slægtnavn, at kunne løbe over Bølgerne med udbredte Vinger. Dette er et yndigt Syn, men lides ikke af Søfolket, der an-

*) Hr. Brehm har i Ornis opstillet den grønlandske Procellaria som en egen Art, hvortil der neppe er Grund; hvad han anfører om Fuglenes Nytte i de grønlandske Huusholdninger er fuldkomment falskt.

tager, og som jeg troer med Grund, at det bebuder en nær forestaaende Storm.

Puffinus cinereus (Procellaria Puffinus Tem.)

P. cinereus*) findes i stor Mængde i Davisstrædet ligefra Sydspidsen af Grønland til 65½° N. Br.; her synes dens Forekomst at ende; men just fra 63° til 65½°, hvor Grønlands fiskerigste Banker findes, er den allertalrigst. Indtræffer Taage i August, kommer den i saadan Mængde ind paa Fiordene, at den saa at sige bedækker Havet; men saasnart Taagen letter, forsvinder den pludseligt som ved Hexeri. Det er fra 62° til 65½° N. Br., at den saaledes kommer ind paa Kysten, men især er dette Tilfælde i Sukkertoppens District, hvor dette skeer hvert Aar; ja endog uden Taage komme de om Aftenen ind mellem Øerne. I rum Søe er Fuglen i Urolighed saavel om Dagen som om Aftenen. Om Efteraaret, da den ialmindelighed fanges, er den saa overordenligt fed, at hele Kroppen er indhyllet i et Lag Fedt af ½ til 1 Tommes Tykkelse; derfor er det næsten umuligt at behandle Skinnet til Udstopning. Dette er Aarsagen, hvorfor Museet kun har faaet 2 Exemplarer af denne almindelige Fugl. Fra først i Mai til Slutningen af September sees den i Davisstrædet; det er derfor, jeg antager, at den har sine endnu ubekiendte Redepladser her eller paa Østkysten af det nordligste America. I October 1834 havde den forladt Strædet; den blev eiheller seet i Atlanterhavet, hvor man derimod saae Mængde af P. Anglorum, som jeg ikke troer man kan regne til de grønlandske Fugle.

*) Da Hr. Etatsraad Reinhardt 1822 kun havde seet een Puffinus fra Grønland, nemlig P. Anglorum, antog han, at dette maatte være Fabricius's Procellaria Puffinus; senere Jagttagelser, og den Omstændighed, at P. Anglorum kun een Gang er faaet fra Grønland, bevise, at Fabricius har havt Ret med Hensyn paa Artbestemmelsen.

P. cinereus ligner saavel i Habitus som i Levemaade særdeles meget Procellaria glacialis. Vel har jeg ikke seet den dykke, men den kan efter Grønlændernes Udsigende dykke, dog ikke bedre end P. glacialis. Derimod er den i Besiddelse af en, den eiendommelig, Dykkefærdighed; naar Søen gaaer høit, i eller efter en Storm, seer man Fuglen idelig i Bevægelse mellem de høie Bølger, hvis Bevægelser den veed at følge: naar den saaledes i selve Bølgen seer Bytte, flyver den med stillestaaende Vinger giennem Bølgen, dog altid mod, aldrig med, denne.

Den skyer, liig Pr. glacialis, de store Iismasser; jeg har ikke seet den, medens vi vare indesluttede i Isen.

Cygnus melanorhynchus

anføres ikke som en grønlandsk Fugl alene, fordi Capitain Graah har skudt et Exemplar heelt sydpaa i Landet, og fordi jeg har seet Fuglen ikke langt fra Grønlands Kyst; men især, fordi jeg har Grund til at antage, at Svanen for rum Tid siden har ynglet i Grønland. I Godthaabs-Fiorden er en Landstrækning, som hedder Kuksuk, hvilket er Svanens grønlandske Navn, og hvor denne, efter Grønlændernes Tradition, skal have bygget. Denne Landstrækning er opfyldt med smaa Leersøer og med Elve, og den har en for Grønland ret yppig Vegetation saavel paa Landet som i Søerne. Grønlænderne fortælle, at Svanen byggede Rede der, men at den er bleven udryddet derved, at man med Kajak jagede Fuglen i Fældetiden, da den ikke kunde flyve. Det vil ogsaa være umuligt for Svanen, under nævnte Periode at undgaae disse letroende Fartøiers Efterstræbelser.

Anser.

1. A. hyperboreus.

Den sees enkelt om Efteraaret i Trækketiden, især efter

Storm, og kommer da oftere til Nordgrønland end til Sydgrønland, skiøndt jeg ogsaa har faaet den fra Julianehaab; det er kun unge Fugle, der ere skudte i Landet; jeg har derfor ingen Grund til at antage, at den yngler der, idelmindste ikke saavidt Rensjægerne komme ind i Landet.

2. A. albifrons.

Den er ikke sielden om Sommeren i de ferske Søer og i Aaerne mellem 66° og 68½°, og sees kun i Trækketiden syd for denne Brede. Efter Grønlændernes Udsagn lægger den fra 7 til 11 Æg, og er ved Redestedet meget lidt sky. Midt i Mai sees den parviis at trække nordefter, og om Efteraaret sees den i Flokke saavel paa Øerne som endog ved Coloniernes Huse (f. Ex. ved Jacobshavn) at afæde Græsset; den er paa denne Tid vel meget sky, men bliver dog ikke sieldent skudt.

Saavel de Gamle som Ungerne tæmmes let, og blive Menneskene meget hengivne. For nogle Aar siden fik jeg en Unge, der ei alene blev saa tam, at den fulgte mig og min Familie overalt som en Hund, baade ude og inde, men naar den, som ofte var Tilfældet, fløi høit i Luften, kom den øieblikkeligen, saasnart man kaldte paa den, og tilkiendegav med et klart „Gækgækgæk" sin Glæde. Den havde forøvrigt særdeles attacheret sig til en rød Ko, som den fulgte, naar den ikke havde nogen af sine Bekjendte blandt Menneskene at følge. Koen syntes ogsaa at have Godhed for Gaasen og lod denne almindeligen sove paa sin Ryg, naar den var i Stalden; ligesom Gaasen saaes om Sommeren at staae paa Ryggen af sin store Veninde, naar denne laae. Gaasen døde i sit 3die Aar af Lungesygdom.

3. A. leucopsis

synes regelmæssigt at komme til Julianehaab i Efteraarstrække-

tiden, da jeg flere Gange i de sidste Aar har faaet den derfra, og tilstillet Museet Exemplarer i Aaret 1837.

4. A. Bernicla

sees som Trækfugl paa hele Grønlands Vestkyst, men begynder først at have Rede Nord for den 73de Bredegrad, og yngler, efter de engelske Reisendes Beretninger, til langt mod Polen.

Til Godhavn kommer den regelmæssigt mellem 6te og 12te Juni, trækker da i store Flokke omtrent i 12 Dage, og bliver undertiden skudt i Mængde; paa denne Aarstid er den temmelig mager. I September sees den ikke sieldent i uhyre Flokke paa de yderste Øer, men især paa Norsoak, ved Nordenden af Waigattet, hvor den paa den Aarstid undertiden skydes i Mængde. Den er om Efteraaret meget velsmagende, men ikke overordentligt feed.

Anas.

1. A. Boschas

er den eneste redebyggende Fugl af denne Andefamilie i Grønland, og ikke sielden hverken i Nord- eller Sydgrønland. Den bygger altid sin Rede ved smaa Ferskvandssøer eller paa Bredden af Elve, men fører ikke sieldent Ungerne strax i salt Vand, hvor de da meest leve af smaa Skaldyr, og jeg har i Spiseroret af disse Unger oftere fundet Turbo planorbis Fabr., der ellers er vanskelig nok at finde.

A. Boschas undergaaer i Grønland samme dobbelte Fældning, som hiemme. Den forlader aldrig Grønlands Kyster og lever om Vinteren ganske som en Dykand, alene af Mollusker og Krustaceer, som den dykker efter paa 2 til 4 Favne Vand. Almindeligst findes i dens Spiserør: Margarita helicina, Modiola og Telliner, mindre almindeligt Amphipoder; dens Kiød har i Vintertiden en meget stram Smag, formodentlig af denne Føde; dog er den i milde Vintere overmaade feed.

Membranen paa dens bageste Taa har en Brede af 3''', Taaen iberegnet.

2. A. acuta.

Den forvilder sig undertiden til Grønland. Jeg har faaet den fra Fiskenæsset og Julianehaab; Museet fra Omanak.

3. A. Crecca.

Det forholder sig ganske med denne And, som med A. acuta; den er truffen, forslaaet af Storm, saavel i Syd- som i Nordgrønland.

Anm. Begge disse Andearter, saavelsom Clangula Barrowii, har jeg af Grønlænderne erholdt under Navn af Kertlutorpiarsuk, under hvilket Navn Fabricius anfører A. clangula; saa det synes, som om Grønlænderne tillægge alle de Andearter, de ikke kiende, dette Navn, der er sammensat af Kertlutok: Graaand, og piarsuk — noget der har Liighed med.

Clangula.

1. C. glacialis.

Den er almindelig saavel langs hele Kysten, som paa Øerne og Kystlandet inde i Fiordene, hvor den altid har sin Rede. Den lægger 7 til 11 Æg, ved smaa Ferskvandssøer; men den fører Ungerne strax til Havet. Dens Rededuun, som er sort og meget elastisk, ansees for det Fortrinligste af Alt til Fyldning i Overdyner. Æggetiden er Midten af Juni. Hannen opholder sig under Udrugningen hos Hunnen, men forlader denne, naar Ungerne ere udkomne. Den begynder da at skifte Fierdragt, og hen i August findes Fuglen ikke længer i Sommerdragt. De unge Fugle opholde sig mellem Øerne, sædvanligt i Selskab med hinanden; om Vinteren, da A. glacialis er meget hyppig langs Kysten af Sydgrønland, ere gamle og unge Fugle i samme Flok;

de dykke især paa Sandbund. Deres Træk er ikke regelmæssigt som Somateriernes.

Det er den eneste And i Grønland, hvor Hannen anlægger Sommerdragt før Redeperioden, altsaa samtidigt med Hunnen. Den dykker ikkun til 8 Favnes Dybde, og lever især af Modiola Faba, Margarita helicina, Telliner, Mya arenaria og Amphipoder. Den er i tredie Sommer avledygtig.

Hverken denne eller nogen anden Art af Slægten Clangula fierner sig langt fra Land. De tiene derfor ogsaa til Mærke for dettes Nærhed, naar man seiler mod Land i Taage *).

2. C. histrionica

er i Nordgrønland en sielden Fugl, medens den fra 62° til 65° N. Br. er meget almindelig. Dens Rede er altid paa Siden af meget stride Elve, og saa godt skiult under Skiærmplanter og Vidier, at man sielden kan finde den. Ungerne føres strax til Havet, dog er Opholdet i Nærheden af Fødestedet længere end hos foregaaende Art. Den elsker oprørt Vande, og findes derfor udenfor Redeperioden almindeligst ved de yderste Øer, hvor den dykker lige i Brændingerne. Dens Dykkeevne er endog ringere end hos C. glacialis, og den dykker neppe paa dybere end 6 Favne Vand. Dens Næring er som nysnævntes, dog maaskee mere udelukkende Amphipoda.

Dens Fældning er dobbelt. Hunnens Foraarsfældning, hvorved ingen Forandring i Fierdragten finder Sted, begynder i April og er forbi inden Redetiden. Hannen, som ved sin korte Sommerfældning bliver eensfarvet blaa, fælder sidst i Au-

*) Hr. Lector Steenstrup har giort mig opmærksom paa, at der i Island er to Former af denne And; jeg har ifølge heraf undersøgt endeel grønlandske Individuer, men ingen saadan Forskiæl i Størrelse eller Dimensioner opdaget.

gust. Ingen af de Exemplarer, jeg fra denne Periode har faaet, har havt Vingefier; de kunne altsaa rimeligviis ligesaalidt flyve som Anas Boschas.

8. C. Barrowii.

Med de faa litteraire Hiælpemidler, jeg førte med mig, under mit første Ophold i Grønland, var det ikke muligt at adskille denne And fra C. vulgaris, uagtet Forskiællen ved Sammenligning er meget betydelig. Etatsraad Reinhardt angiver denne at bestaae i: 1) den større Udbredning ned ad Halsen af Hovedets sorte Farve; 2) dennes Spillen i det Blaa; 3) den triangulaire Form af den hvide Plet mellem Øiet og Næbroden hos C. Barrowii, da denne hos C. vulgaris er rund; 4) de lange Fier paa C. Barrowii strække sig længere ned ad Overhalsen, hvorved Toppen bliver fuldstændigere end hos C. vulgaris. Desuden er dens Næb noget høiere og bredere. Men desforuden er der den Forskiæl mellem C. Barrowii og vulgaris, at Hannen af førstnævnte er større end den af sidstnævnte, medens Hunnerne hos begge efter de i Haandbøgerne opgivne Maal ere lige store. Da jeg ikke troer, at Hunnen og den unge Han ere beskrevne i noget i Danmark let tilgiængeligt Skrivt, tillader jeg mig at meddele, foruden nogle sammenlignende Maal, Beskrivelserne over disse:

	Gammel Han.	Ung Han.	Gl. Hun.
Længden	1′ 7″ 6‴	1′ 6″ 3‴	1′ 3″.
Vingestrækningen . . .	2′ 10″	2′ 8″	2′ 4″
Næbets Høide ved Basis	1″ 2‴	9‴	10‴.
— Brede ved Do.	11‴	8½‴	9‴.
— Længde fra Mundvigen	2″	1″ 6‴	1″ 8‴.
— Bue fra Pandefierene . . .	1″ 6½‴	1″ 4‴	4″ 3½‴.

	Gammel Han.	Ung Han.	Gl. Hun.
Tarsus	1″ 9‴	1″ 5‴	1″ 6‴.
Halens Længde	4″ 1‴	3″ 5‴	3″ 2‴.

Den gamle Hun har Hovedet og den øverste Deel af Halsen af meget dybt Mørkebruunt uden Glands; den anden Deel af Halsen er askegraae med bølgeformede Linier af Hvidt; Bugen er hvid, Siderne lysaskegraa med hvidagtige Bølgelinier; Maven er askegraa, som mod Brystet er lysere, mod Halen mørkere; Ryggen er mørkt askegraa med lysaskegraae Tverstriber; Vingerne og Halen ere af et saa mørkt Askegraat, at de næsten ere sorte; paa Vingernes forreste Deel ere nogle Bølgelinier af lyst Askegraat, og paa Midten et reent hvidt Speil.

Tarsus og Tæerne ere mørkebrune; Svømmehuden sort. Næbet er mørk askegraat med bredt orangeguult Baand paa Midten; Iris guul.

Den unge Han fra første Aar ligner noget Hunnen, men mangler det reent hvide Speil paa Vingerne, ligesom det Brune paa Hoved og Hals baade er klarere og mere glindsende, end paa Hunnen. Fierene paa Nakken ere alt lange, og begynde at danne en Top. Under det Brune paa Halsen er et hvidt, temmelig smalt Baand; Kroen er smukt lys askegraa med bølgeformede hvide Striber, Bugen og Maven ere hvide, Siderne lys askegraae med hvide Striber i Bølgeform; Ryggen, Vingerne og Halen af et saa mørkt Askegraat, at de næsten ere sorte; Ryggen har Skiær af lyst Askegraat mod Halsen; Vingerne have intet reent Speil, men nogle hvide Fier danne 3 uregelmæssige hvide Baand, og bag disse ende flere Fier med Hvidt, som danner en Rhomboide.

Næbet er sort ved Basis og mod Spidsen, mod Midten noget lysere; Iris er grønguul; Fødderne som hos de gamle Hanner, nemlig Tarsus og Tæer, forfra seete, mørkt orangegule, bagfra næsten sorte; Svømmehuden sort.

Tegningen af den gamle Han i Ichthyologiske Bidrag er meget nøiagtig, kun er Halsen for tyk fra Næbroden hen under den hvide Plet paa Hovedet.

C. Barrowii er aldeles local for Godthaabs Fiord, hvor den er Standfugl, og kommer saa sieldent syd eller nord for Godthaabs District, at Grønlænderne ikke kiende, ja ikke engang vide at benævne den, hvilket saavel det af Fabricius, som af Graah opgivne Navn paa denne Fugl nokſom viser. Dens rette grønlandske Navn er „Niakortok", „den Storhovedede", hvilket er meget betegnende, især for Hannen, der, naar den svømmer, viser et paafaldende stort Hoved. Den holder sig især inde i Fiorden, og forlader ikke denne før alle mindre Bugter der ere belagte med Iis; den kan ikke dykke paa dybere Vand end C. histrionica, ja maaskee dens Dykkeſærdighed endnu er ringere. Dens Næring er især Modiola Faba, Margarita helicina og Amphipoder*).

Udenfor Yngletiden sees den familieviis, men er den meest sky af alle Grønlands Fugle, saa det er umuligt at komme den paa Skud uden ganske overordentlig Forsigtighed. Mine Skytter pleie i maaneklare Aftener at lægge sig i Skiul i Nærheden af de Steder, hvor Fuglen dykker, og faae paa denne Maade undertiden nogle. Om Foraaret sees den parviis; den flyver da meget høit, og er endnu vanskeligere at komme paa Skud. Jeg har ofte seet den, men aldrig faaet nogen paa saa nært Hold, at den kunde skydes. Dens eneste bekiendte Yngleplads er i Bunden af en af de dybeste Arme af Godthaabs-Fiorden, paa en Klippeø, midt i et ikke ubetydeligt Vandfald, der gior Øen utilgiængelig. I Nærheden heraf har jeg faaet en temmelig

*) Hr. Missionair Jørgensen, som i flere Aar opholdt sig ved Julianehaab, og har givet vigtige Bidrag til den grønlandske Fauna, har meddeelt mig, at C. Barrowii ogsaa yngler mellem Nenortalik og Sydprøven, hvor dens Levemaade er som i Fiorden ved Godthaab.

stor Unge, første Halvdeel af August. Efter Grønlændernes Udsigende sees A. Barrowii aldrig i Fiordene nord og syd for Baalsrivier (Godthaabs-Fiorden), saa dens Opholdssted indskrænker sig til Strækningen mellem 63° 45′ og 64° 30′ N. Br.

Da jeg aldrig har været i Stand til at faae Fuglen om Sommeren, kan jeg Intet sige om dens Sommerfældning, undtagen, at Hannen ikke forandrer Farve før Redeperioden, og at de lange Fier paa Hovedet synes at være kortere end om Vinteren, hvilket jeg i Kikkert troer at have bemærket.

Anm. Clangula vulgaris har jeg aldrig seet i Grønland, hvor jeg antager, den ikke findes.

Somateria.

Denne Underslægts to Arter: S. molissima og spectabilis, udgjøre ved de tre Colonier, hvor Duun er en vigtig Handels-Artikel, ei alene Grønlændernes vigtigste Rigdom, men ved flere Colonier bestaaer deres eneste Næring i Maanederne Februar og Marts af disse Fugles Kiød. Desuden dræbe Grønlænderne Ederfuglen til enhver Aarstid og under alle Forhold, saa det virkeligt er ubegribeligt, hvorledes det er muligt, at Fuglen ikke aftager betydeligt i Mængde, hvilket jeg ikke troer finder Sted, skiøndt den saaledes er bleven mishandlet, idetmindste ligesaalænge, som Europæerne have været bosatte i Grønland. Duunhandelen er, til for faa Aar siden, aldeles ikke aftagen. Det største Qvantum ureen Duun, som fra Sydgrønland er hiemsendt i et Aar, er 5807 Pund; Nordgrønland hiemsendte vel halv saa meget. Man regner 12 Reders Duun til et Pund: altsaa maa 104,520 Par Fugle dette Aar været berøvede deres Duun, og da tillige, idetmindste for største Delen, ogsaa deres Æg; thi saare sieldent lader en Grønlænder disse ligge, om de end ere halvt udklækkede.

At Ederfuglen fanges i saadan en Mængde og til enhver

Aarstid, har sat mig istand til at følge dens Fældningshistorie meget nøiagtigen, og tillader jeg mig herom at fremføre Følgende: først naar den har faaet de avledygtige Fugles Fierdragt, hvortil udfordres lige lang Tid for begge Kiøn, nemlig to fulde Aar, først da indtræder den dobbelte Fældning hos begge, dog til meget forskiællige Tider, idet Hunnerne alt ere i fuld Fældning i April, og have affældet, før de begynde at lægge Æg; medens Hannerne først begynde at fælde, naar de have forladt Hunnerne, hvilket ikke finder Sted, før Ungerne ere udklækkede.

Hunnens Sommerfældning indskrænker sig til Fierene paa Hoved, Hals og tildeels paa Ryggen, hvilke Dele da faae en lysere Farve, som hos de ret gamle Fugle er et fuldkomment Lysegraat (Musegraat); hos de Yngre falder den mere i det Lysebrune. Ligesom det er de ældre Fugle, som ved denne Fældning faae den lyseste Farve, saaledes er det ogsaa disse, hvis Fældning først begynder; dog er denne hos Alle tilendebragt før Æglægningen, altsaa før 12te Juni. I ovennævnte Fierdragt sees Hunnerne ialmindelighed til August Maaned, da den totale Vinterfældning indtræffer, ved hvilken Fuglen faaer sin almindelige Vinterdragt. Dog begynde nogle Hunner Fældningen langt tidligere, hvorom nedenfor.

Hannens Sommerfældning finderder imod først Sted, efterat den har forladt Hunnen, hvilket skeer, naar Ungerne ere udklækkede; thi, som bekiendt, følger Hannen ikke disse, skiøndt den ikke forlader Hunnen, medens den ruger. Ved denne Fældning bliver Hannen ikke liig Hunnen, men den Deel af Fierene, som undergaaer Forandring, faaer en Farve, der ligner de unge Hanners og er eensfarvet blaagraa. Under denne Fældning, der er total, og tilendebringes i en forbausende kort Tid, forandre Vingerne, disses Dækfier og Halen ikke Farve, medens hele Fuglen forøvrigt bedækkes med de foromtalte blaagraa

Fier, der saaledes ofte give Fuglen et forunderligt fremmed Udseende, idet man t. Ex. hos S. spectabilis seer den gamle Hans smukke, lyse Næb med den store, appelsingule Udvæxt, og de smukke, krummede Fier i Vingedækket, som karakterisere den gamle Han; medens alt andet, ellers lysfarvet, har antaget hiin blaagraa Farve; dog er Fierene paa Hoved ag Strube mørkere. I Regelen kunne Hannerne flyve under denne Fældningsperiode.

Men, det er kun faa Dage, Hannen sees med denne Fierdragt fuldkomment udvoxet og uden Blanding med de affaldende eller udvoxende Fier af Vinterdragten, og først i October ere næsten alle gamle Hanner i Vinterdragt.

Men, ligesaalidt som Hunnerne, begynde alle Hannerne deres Vinterfældning paa den her anførte Aarstid.

Faber har i „Das Leben der hochnordischen Vögel" p. 101—105 yttret, at man paa den Tid, da Fuglene i Regelen skulde være ved Redestedet, ofte seer gamle Fugle udenfor disses Nærhed. Dette er ogsaa Tilfældet med Somateria-Arterne, men, om jeg tør tro mine Jagttagelser, fremkommer dette Phænomen især derved, at Fuglene efter Parringstiden, eller muligen efter Æglægningen, have mistet deres Mager. Disse Fugle parre sig neppe paany samme Aar, men begive sig strax fra Redestedet til de Pladser, hvor de udenfor Redetiden opholde sig. Mine Grunde herfor ere, at disse Flokke af gamle Fugle, i hvilke hvert Kiøn opholder sig for sig selv, og som Grønlænderne paa deres ialmindelighed meget betegnende Maade kalde Flokke af „Enkemænd" og „Enker", at disse Flokke bestandigen blive større. Man seer saaledes tidligt i Redetiden kun enkelte af disse uparrede Fugle, men de tiltage alt som Tiden gaaer længer hen, saavel i Henseende til Individuernes, som til Flokkenes Antal; dog vil man finde, at det især er Hannernes Flokke, som tiltage i Maanederne Juni og Juli (aldrig

senere); ogsaa er der altid flere saadanne uparrede Hanner end Hunner. Langsommere tiltage Flokkene af Hunner, og deres Antal vedbliver at tiltage meget længere, end Hannernes, rimeligviis ved Fugle, som miste deres Unger, og efter dette Tab begive sig i de Uparredes Selskab.

Skulde end ikke den her fremsatte Formodning om disse uparrede Fugles Oprindelse bekræfte sig, uagtet jeg troer, den har saamegen Sandsynlighed for sig, som Sligt kan have: saa er det imidlertid vist, at disses Flokke en stor Deel af Sommeren ere i Tiltagende, og at Fuglen, saasnart den kommer til disse Flokke, begynder den foranbeskrevne Fældning; saa at man ofte kan træffe alle Nuancer af denne dobbelte Fældning i een Flok. Deraf lader det sig ogsaa forklare, at man til enhver Aarstid kan træffe Hanner i complet Vinterdragt; thi Fældningen foregaaer hos de uparrede Fugle med samme forbausende Hurtighed, som hos de Fugle, der paa den almindelige Tid begynde Fældningen, og flere Fugle have saaledes allerede endt denne Fældning, før den begynder hos de ynglende Fugle. I en anden Henseende er Sommerfældningen hos Somateria forskjællig fra den, som finder Sted hos Hannerne ved Underslægten Anas og nogle Arter af Clangula, hvor Fuglene ikke kunne flyve under Fældningsperioden, medens Somateria aldrig mister sin Flyvefærdighed.

De unge Fugle have ikke denne dobbelte Fældning; men de unge Hanner vedblive næsten uafbrudt at fælde hele Vinteren, hvorfor det er meget vanskeligt at faae to unge Hanner af fuldkomment eens Tegning, hvilket, i Forening med den indtil for faa Aar siden aldeles upaaagtede Sommerfældning, rimeligviis har foranlediget Ornithologerne til at antage, at Ederfuglen behøvede langt længere Tid til at blive avledygtig, end det virkeligen er Tilfældet.

Om Sommeren afbleges Fierene paa de unge Fugle, ikke

ved en partiel Fældning, som hos Emberiza, men ved Indvirkning af Sol og Luft. De faae herved et lysere eller rettere et afbleget Udseende. At dette ikke skeer ved Fældning, har jeg, ved at undersøge Huden paa en stor Deel Individuer, overbeviist mig om, og min Erfaring bestyrkes derved, at det ogsaa er Fierene i Vingerne og i Halen, som saaledes afbleges. For ikke senere igien at omtale de unge Fugle, vil jeg her endnu bemærke, at de om Sommeren holde sig inde i Fiordene eller mellem Øer, hvor Vandet ikke er altfor dybt, høist 6 à 8 Favne, og der blive meget fede. Skjøndt man i Sydgrønland seer flest af S. mollissima, finder man dog ogsaa i samme Flokke S. spectabilis.

Ved at sammenligne en stor Mængde unge Fugle af begge Arter, er jeg kommen til fuldkommen Vished om, at de begge behøve to fulde Aar til at blive udvoxne; saaledes, at de Unger, som udklækkes 1840, i Efteraaret 1842 ville være udvoxede og i October i fuldkommen Vinterdragt*). Denne Tid er een og samme for begge Kiøn. Hunnerne ere første Aar heelt graa, uden at have de hvide Baand paa Vingerne, og blive andet Aar næsten af samme Farve, som de gamle Fugle, men kiendes fra disse ved Mangelen af de hvide Baand paa Vingerne.

Endnu et Phænomen har jeg at omtale ved Hunnerne af begge Arter; nemlig, at de undertiden faa en Dragt, som ligner de unge Hanners i andet Aar derved, at de ere prydede med et isabellefarvet bredt Baand om Kroen, og undertiden faa Begyndelsen til de ældre Hanners Tegning paa Hovedet, medens Fuglen forøvrigt har de gamle Hunners brune Farve og hvide Baand paa Vingerne. Alle de Individuer, jeg har seet i denne Dragt, vare bestemt meget gamle Fugle, og i nogle fand-

*) Dog vil jeg gjerne tilstaae, at denne almindelige Regel har endeel Undtagelser, formodentlig fremkomne ved Forsinkelse af Fældningen.

tes Forhærdelser i Æggestokken, som viste, at de vare udygtige til Forplantning. Fugle med denne Tegning ere tilstillede det kongelige Museum.

Arterne af Somateria holde sig vel almindeligst langs Landet, hvortil Ernæringen binder dem, men sees dog ikke ganske sieldent temmelig langt ude i Strædet. Formodentlig vilde man, hvor disse Fugle opholde sig, kunne finde gode Fiskebanker, da disse altid ogsaa beboes af Molusker, som udgiøre Somateriernes fornemste Næring.

1. S. mollissima

er almindelig paa hele Grønlands Kyst, og yngler i faa Individuer heelt syd fra, men det er først mellem 63° og 64°, at den i Yngletiden forekommer i nogen Mængde. Mellem 65½° og 69° N. Br. tiltager de ynglende Fugles Antal endnu mere, og det er i en Deel af dette Belte, jeg under Sterna arctica har omtalt, hvor denne Fugl ikke findes, uagtet Sterna arctica og S. mollissima yngle syd og nord for dette Belte i god Forstaaelse paa samme Øer. Fra 69° til 71° er næsten ingen Øer; der er Ederfuglen atter sielden, men i Upperneviks District, mellem 72° og 73° N. Br., bliver den igien almindelig, og dens Redezone strækker sig længere nordefter, end jeg kiender Landet. Ederfuglen indskrænker sig ikke til at yngle paa de udenfor Landet liggende Øer, men findes ogsaa ynglende langt inde i Fiordene, naar i disse ligge flade Øer; derimod seer man den aldrig at yngle i Grønlands store Biergsøer. Jeg har i det Foregaaende omtalt, at man ikke sieldent finder Hunner, som føre Unger, der ere udklækkede til forskjellige Tider.

Jeg maa antage, at S. mollissima undertiden yngler med S. spectabilis; thi ei alene træffes ikke ganske sieldent Hunner, hvis Næb har Lighed med begge Arters, men jeg har endog flere Gange faaet Hanner af S. mollissima med den sorte land-

sejerndannede Tegning paa Halsen, der karakteriserer Hannen af S. spectabilis. Museet er tilstillet et saadant Individ; et andet er for Tiden i min Samling.

Foruden det daglige Træk, man bemærker hos S. mollissima, ved hvilket Fuglene om Aftenen trække ind i Fiordene, og om Morgenen atter ud af disse, har Ederfuglen et aarligt Træk, da den nemlig i Maanederne September og October trækker sydefter og i April begynder Tilbagetrækket, der vedvarer til henimod Slutningen af Mai.

Betydningen af det daglige Træk har jeg ikke været istand til at udgrunde. Hverken Morgen eller Aften have Fuglene synderligt i Kroen, og hvad de da have, er Mollusker, som ere tilfælleds for Fiordene og Havet udenfor disse; mærkværdigt synes det at være, at Maagerne trække ind om Morgenen og ud om Aftenen, just modsat Ederfuglene.

Ved det aarlige Træk sydefter, flyve Fuglene ikke i meget store Flokke, men de samle sig paa visse Steder i umaadelig Mængde; paa disse Steder haves stor Overflødighed af Føde for dem, og de bedække der ofte Havet, i Ordets bogstavelige Forstand. Jeg overdriver sikkert ikke, naar jeg siger, at disse Flokke ofte bestaae af flere Hundrede Tusinde. Disse deres Yndlingspladse ere her i Godthaabs Distrikt saadanne, som tidligen bedækkes med Iis, og som kun have nogle faa Favne Vand over Leer- eller Sandbund.

Ved Trækket nord efter om Foraaret, flyve de ofte i uhyre store Flokke, og det hændes da undertiden, man kan lade og affyre sin Flint flere Gange, før Flokken er passeret, t. Ex. i det saakaldte Sund, et smalt Udløb fra Godthaabs Fiord nordefter. Ved Fiskenæsset er af Kiøbmand Heilmann i et Skud dræbt 21 Ederfugle af en saadan Flok; jeg selv har i et Skud nedlagt 13.

Dens Dykkefærdighed er meget udviklet, men langtfra ikke

i den Grad, som hos S. spectabilis, og jeg troer ikke, at den søger Næring paa dybere Vand, end 25 Favne. Den længste Tid, jeg har iagttaget den under Vandet, er 6 Min.*), men dette er endog sieldent. Dens Næring bestaaer især af Tellina, Modiola-, Margarita-, Buccinum- og Defrancia-Arter; desuden findes Krabber og Echini, sieldnere Amphipoder, aldrig Fiskelevninger i dens Spiserør, men vel Rogn af Fisk**).

S. spectabilis.

Det er paafaldende, at denne skiønne And er saa sielden i Island, medens den her i Grønland er almindelig over hele Landet, skiøndt dens egentlige Redezone falder nordligere, end dette er beboet af Europæere. Om Vinteren er den ganske almindelig ligefra Cap Farvel til Holsteensborg. Den forekommer, skiøndt meget sieldent, som ynglende Fugl fra den 67de Bredegrad, men i noget egentlig Antal yngler den først paa 73° NB. Dens Æg ere smallere, men af næsten samme Farve og Længde, som de af S. mollissima.

Hos nogle Hanner ender det smukke Blaagraa paa Halsen med en meget mørk Rand.

Den kamagtige Udvæxt paa Næbet findes udviklet hele Aaret, men taber i Udstrækning, naar Fuglen er mager, og

---

*) Denne Tid stemmer fuldkomment overeens med Fabers Jagttagelser i Island, men jeg beklager, at Dykkestedets Dybde ikke tillige er anført. Hvor jeg har anført den Tid, jeg har iagttaget Fugle at være under Vandet, uden at komme til Overfladen for at aande, er dette altid det Høieste, jeg nogensinde har bemærket. S. mollissima er almindelig kun 2 til 3 Min. og S. spectabilis 4, 5 til 6 Min. under Vandet. Det længste en Stime Sæhunde, indesluttet mellem Garn er bleven under Vandet var 14½ Min. og ved den ene af de Hvalers Fangst, jeg har bivaanet, var denne fulde 27½ Min. under Vandet, efter at have faaet første Harpun.

**) Hr. Missionair Jørgensen har meddeelt mig, at han ved Frederikshaab flere Gange har fundet Ulken i Ederfuglens Spiserør.

tiltager, naar den bliver feed; da alle Søfugle mod Yngletiden ere fede, er følgelig ogsaa denne Udvæxt hos Hannen af S. spectabilis paa den Tid meget udviklet, men andet Forhold troer jeg ikke der er mellem denne Prydelse og Yngletiden. En af de høieste Kamudvæxter, jeg har maalt, var 1″8‴ høi over Næbet, dens største Brede var 1″2‴, ved Næbet var Breden 9‴. Farven af denne er smukt appelsinguul; af Been og Tarsus smudsigt orangeguul.

I Levemaade ligner den meget S. mollissima, og har saaledes samme Træk, som denne, dog begynder den senere om Efteraaret at trække sydefter; ligesom den ogsaa, uagtet den har længere at flyve nordefter, begynder sit aarlige Foraarstræk senere; maaskee er Havet, saa langt nord paa, som den yngler, ikke aabent før. Den sees aldrig at flyve i saa store Flokke som S. molissima, men ligger ikke sieldent i ligesaa stor Mængde paa Vandet, men ei paa samme Dykkepladse, da den søger dybere Vande. Den trækker længere tilsøes, af hvilken Grund og fordi den flyver i mindre Flokke, der bliver færre skudt af den. Derimod bliver den fanget i langt større Mængde af Grønlænderne i Kajak, fordi den længere Tid, den er under Vandet, tillader Grønlænderne at nærme sig Stedet, hvor den vil komme op; det er forbausende hvilken Mængde, der aarligt fanges af denne Fugl i Sydgrønland.

Om Efteraaret er det ikke sieldent, at de unge Fugle blive Offere for deres Ulyst til at trække sydefter, idet de omkomme derved, at Havet tillægges overalt. Sidst i Juli sees uparrede Fugle ved Godhavn; de ere da i fuld Fældning; her i Syden er det vanskeligt, at faae Hannen i Fældningsperioden.

Det er et beundringsværdigt Instinkt, som sætter denne Fugl istand til at finde de Pladser, hvor den skal søge sin Føde. Paa disse er der altid dybt Vande, og de gamle Fugle sees

sieldent at søge Føde paa mindre end 30 Favne Vand; det er derfor ogsaa kun undtagelsesviis, at Bankerne ligge nær ved Landet; de ere ofte temmelig smalle; Fuglen maa da, hvor Strømmen løber stærkt, som paa Godthaabs Fiord, dykke ned paa et ganske andet Sted, naar Vandet falder med Ebben, end naar det stiger, hvilket jeg fra mine Vinduer kan see at være Tilfældet, nu jeg nøie kiender Bankernes Beliggenhed og Udstrækning. I at gaae tilbunds overgaaer S. spectabilis langt alle andre Fugle i Grønland, ligesom den forbliver længst Tid under Vandet. Den dykker paa saa dybt Vande, som jeg har fundet Conchylier her i Nærheden, nemlig til circa 65 Favnes eller 200 Alens Dybde. Til at dykke saa dybt, søge sin Føde paa Bunden og atter komme til Vandets Overflade, bruger Fuglen høist 9 Min., thi længere har jeg aldrig iagttaget nogen at være under Vandet, men almindeligst er den nede 4, 5 til 6 Min. paa denne Dybde og maa jeg endnu bemærke, at det er den gamle Fugl, som søger en saadan Dybde; den Unge dykker neppe paa mere end 90 Alen. Til at svømme frem under Vandet, bruger Fuglen Vingerne, og de faa Gange, jeg har seet S. mollissima paa Bunden at søge Føde, var det svævende, ikke gaaende, den foretog dette.

Paa omtalte store Dybde findes ikke stort andre Conchylier, end man ogsaa træffer paa lavere Vand, nemlig især Trophon craticulatum, Turitella polaris, Pecten islandicus, Mitra groenlandica og nogle smaa ubestemte Arter. Derimod findes der paa saadan Dybde en Mængde Ascidier, hvoraf

*) S. spectabilis er den bedste Veiviser, man kan ønske sig, naar man vil søge Molusker paa dybt Vande; kun Skade, man ikkun har denne gode Veileder om Vinteren, da man ikke kan giøre Reiser langs Kysten, og det desuden intet behageligt Arbeide er, at skrabe med 12 til 16° Kulde. Om Sommeren maa Diet give Situationen, og Dybslæddet det Specielle ved Bankerne.

jeg ingen har fundet i Spiserøret paa S. spectabilis*). Det er mig derfor uforstaaeligt, hvorfor Fuglen søger dette dybe Vand, saameget mere, som det er øiensynligt, at dette anstrænger den meget. I dens Spiserør findes forøvrigt ogsaa Krabber, Actinier, Ophiurer og hos de unge Fugle Echiner og Amphipoder, aldrig Fiskeløvninger, derimod findes ofte Rogn.

3. S. perspicillata

viser sig undertiden ved Grønlands Kyst, hvor jeg dog kun har faaet et Exemplar, nemlig fra Godthaabs Fiord. Capt. Graah har seet Fuglen paa Østbøigden. I Kroen paa det Exemplar, jeg fik, var der de samme Arter Conchylier, som almindeligen findes hos S. molissima.

Mergus serrator

yngler saavel i Syd- som i Nordgrønland, og er, uden nogensteds at være egenligen sielden, ingensteds talrig. Dens fornemste Næring er, efter mine Jagttagelser, Fisk af forskiællige Arter, især Blennius; desuden Amphipoder.

Carbo cormoranus

er den eneste Skarv, vi have i Grønland. Dens sydligste Redeplads i Landet er i Godthaabs Fiord, hvor kun enkelte Par bygge, og den yngler saa langt nord efter, som jeg har været. Dens Redeplads er i Bratningen af Fielde, som staae lodret ud mod Havet, almindeligen temmelig høit oppe, kun sieldent saa langt nede, at man kan skyde Fuglen. I Nordgrønland yngler den mange Steder, og paa enkelte Steder i Mængde

---

*) En temmelig lille Ascidia, neppe ½" lang, der er indhyllet i et Sandsrøb, og som findes paa 15 Favne Vand, Sandbund, findes undertiden i Kroen paa S. mollissima.

afmlede. Dens Æg ere neppe større end de af Uria Grylle og ujevne paa Overfladen. Den er almindelig i Sydgrønland om Vinteren, hvor den har sine egne Sovesteder, som dens Excrementer farve hvide.

Sula alba.

Jeg har enkelte Gange seet den i Davisstrædet, og een Gang er den død dreven i Land ved Godthaab. Museet har faaet et Exemplar fra Egedesminde; dog har jeg hverken selv seet den, eller været istand til at erholde nogen Underretning om dens Forekomst i Nordgrønland; 1842 har jeg faaet et Exemplar fra Julianehaab.

Colymbus.

Uagtet jeg har ladet mig det være meget magtpaaliggende, at studere denne Slægts Fældningshistorie, er det dog ikke lykkedes mig, at komme til noget Resultat; maaskee fordi disse Arter trække for tidlig bort fra Kysten, og komme tilbage i fuldkommen Sommerdragt.

1. C. glacialis

er langt almindeligere syd paa Landet end i Nordgrønland, hvor Fuglen er meget sielden. Maaskee den Omstændighed, at Biergsøerne, hvis eneste befiedrede Beboer denne Fugl er, ofte meget seent optøe, er Aarsag til dette Phænomen; Biergsøerne i Syden ere maaskee ogsaa fiskerigere, end de i Nordgrønland. Den ankommer til Godthaab midt i Mai og forlader Grönlands Kyster mod Slutningen af October. Jeg har iagttaget den at være 8 Minuter under Vandet.

2. C. septentrionalis

er meget almindelig over hele Landet, og findes saavel i

de mindre Biergsoer, som i Soerne paa Øer og i Dale, men sieldent langt fra Havet, som den oftere besøger end C. glacialis. Den ankommer først i Mai, og først i November sees endnu enkelte Individuer at svømme i Bugterne.

Uria.

Grønland har alle de samme Arter af denne Slægt som Island; men langt overveiende i Antal er U. Brünnichii. Det store Antal Fugle, jeg af denne Slægts forskiællige Arter har undersøgt, har givet mig fuldkommen Vished om, at deres Næring indskrænker sig til Fisk og Crustaceer; jeg har aldrig fundet en Conchylie, hverken Univalv eller Bivalv, i deres Spiserør.

Vel ere Fuglene af denne Slægt gode Dykkere, men ingenlunde kan jeg med Faber*) antage, at Uria Troile og Grylle skulle kunne gaae til Bunden, hvor Vandet har 50 Favnes Dybde. Da Faber ved sine nøiagtige Undersøgelser maa have erhvervet sig megen Tiltroe, tor jeg ikke, uden at fremføre mine Grunde herimod, sige min Mening. Jeg antager det for yderst vanskeligt at bestemme, hvor dybt en Fugl dykker, naar man ei nøiagtigen kan bestemme, hvor dybt dens Næring maae søges. Dette kan umuligt vides, naar Talen er om Fisk eller Krustaceer. Faber har derfor ogsaa taget sit Beviis for, at disse Fugle skulle gaae saa dybt, deraf, at de undertiden findes i Maven af Scymnus borealis, som sieldent opholder sig paa mindre Dybde end 50 Favne; men det er noksom bekiendt, at Polarhaien gaaer lige til Vandskorpen, for at søge sin Næring, hvilket t. Ex. sees, naar en Hval fanges, og denne døer under Vandet; efter at den er hævet op i Vandskorpen, vil man snart finde den omringet af

*) Leben der hochnordischen Vögel p. 259 og 263.

Haier. Den fanges ikke sieldent i vore Sælhundegarn paa 3 til 4 Favnes Vand. Altsaa kan dens almindelige Dybtgaaende aldeles ingen Maalestok afgive for de Fugles Dykkefærdighed, der maatte findes i dens Mave. Jeg kan imidlertid kun give den Oplysning om Slægten Urias Dykkefærdighed, at U. Brünnichii aldrig er bleven over 3, og U. Grylle ei over 2 Minuter under Vandet, naar jeg har iagttaget dem.

1. U. Grylle.

Den er almindelig saavel i Syd- som i Nordgrønland, hvor den er den sidste Fugl, som lader sig kue af Islægget, til at drage sydefter. Det er vel en selskabelig Fugl, men man finder den sieldent samlet i meget stort Antal; dog kan det undertiden hændes, at den om Vinteren, naar de Fiorde, der udgiøre Yndlingsopholdsted for den f. Ex. Fiskenæssets Fiord, tillægges med Is, da samles i overordentlig stor Mængde i Strømhullerne, hvor man om Aftenen ved Maanelys undertiden kan skyde over 40 i et Skud.

Den sees altid i Nærheden af Land, og adskiller sig i denne Henseende fra de andre Arter af Slægten Uria, der alle ere sande Oceanfugle, og træffes overalt i Atlanterhavet.

Er Fabers Jagttagelse rigtig, angaaende den meget lange Tid U. Grylle i Island (hans Prodromus p. 40) behøver, før den bliver avledygtig, saa er den islandske Art forskiællig fra den grønlandske, hvilken ikke behøver mere end to Aar hertil.

U. Grylle varierer særdeles meget, saavel i Næbets Størrelse, som i dets Bygning, men disse Forskiælligheder løbe saaledes i hinanden, at jeg for min Person er overbeviist om, at der ikkun findes een Art i Grønland. Jeg har saavel seet en ganske hvid Varietet, som en anden, der var fuldkomment sort, idet den manglede det hvide Speil.

2. U. Troile.

Den er sielden og har saamegen Lighed med U. Brünnichii, at den først ere bemærket af mig. Da jeg engang har faaet U. Troile i Sommerdragt, med næsten utilvoxen Rugeplet, antager jeg, at den yngler mellem U. Brünnichii. Jeg har vel kun faaet den ved Godthaab, men antager som Aarsag hertil, at man ikke nøiere har givet Agt paa den ved andre Colonier. Jeg har hiemsendt to Individuer til det Kgl. Museum.

2. U. leucophthalmus Faber (U. lacrymans Aut.)

Jeg har to Gange faaet denne Uria, som maa være meget sielden i Grønland.

3. U. Brünnichii

er udentvivl den talrigste af Grønlands Fugle; thi man træffer den næsten overalt i Davisstrædet, og til enhver Aarstid, endog i Rugetiden, træffes stor Mængde langt fra Redestederne; hvorfor jeg antager, den ikke yngler første Aar, efter den er udklækket.

Dens sydligste Redeplads er $2\frac{1}{2}$ Miil i Sydvest for Godthaab, hvor maaskee et Hundrede Par bygge. Uagtet man finder den at have besat Fielde i Sukkertoppens Distrikt, og flere Steder i Nordgrønland, er dog Kassarsoak, en Miil syd for Upernevik, den Plads, hvor de fleste yngle samlede. Dette Field er vistnok $\frac{3}{4}$ Miil langt, og et af Grønlands høieste; det er besat med Reder, saa langt man kan øine, saa at de øverste Fugle see ud som Fluer, naar de flyve ud og ind. Jeg formaaer kun at give et svagt Billede af disse Fugles Mængde. Den bedste Forestilling herom faaer man maaskee derved, at man tænker sig Fieldet, saalænge Fuglene ikke foruroliges, som en Bikube, naar Bierne sværme; løsnes nu et Skud, hvorved dog kun en saare ringe Deel af Fuglene skrækkes, bliver Solen

i Ordets egentligste Forstand fordunklet af dem, og man bliver formeligen bedækket af deres Excrementer. I mindre end en Time har jeg, selv fierde, af disse Fugle skudt en heel Ladning for en almindelig Skibsslup, og i et Skud bleve 22 nedlagte. Ligeledes saae jeg 12 at blive dræbte med en Riffelkugle.

De ankomme til dette Field før Isen under samme er opbrudt, og tilbringe den korte Nat sovende der. Dette giver Grønlænderne Leilighed til paa en egen Maade at fange Fuglen. De begive sig nemlig saa stille som muligt under Fieldet, almindeligen flere i Selskab; ankomne der opskrække de Fuglene, ved pludseligen at skyde og skrige. De stakkels Fugle erindre i Dieblikket ikke, at Havet under dem er bedækket med Is, men styrte sig hovedkulds ned, og knække derved almindeligen Halsen mod Isen, eller blive dog et let Bytte for Grønlænderne, der sædvanligen kunne lade deres Slæder med de saaledes fangede Fugle.

Efter Sælhunden udgior U. Brünnichii Grønlændernes vigtigste Næringsmiddel ved flere Kolonier i Sydgrønland, og uden at denne Fugl indfandt sig i Mængde, vilde oftere end nu er Tilfældet Hungersnød indtræffe hos disse lidet dannede Mennesker, som man endnu ikke har lært at leve for meget andet, end for den Dag i Dag. De fanges undertiden i den Mængde, at de kunne give Forraad for en grønlandsk Familie i flere Dage. Det er især i koldt Veir, da Fuglene nødig ville flyve, de saaledes i Mængde blive Bytte for den grønlandske Kajakroer, der fanger dem med sin Piil.

Deres Næring bestaaer saavel i Fisk, især Mallotus arcticus og Gadus agilis *Reinh.*, som i Krustaceer, hvoraf man ofte finder Spiserøret fuldt. Det var det eneste, som fandtes hos de paa Karsarsoak skudte Fugle.

Skiøndt de hele Aaret sees paa Kysten i Sydgrønland, er det dog i September, at deres Mængde især tiltager, og de

forlade ikke Sydkysten for i Mai, for at gaae til Fuglebiergene. Som foran omtalt, bliver imidlertid en ikke ringe Mængde tilbage.

U. Brünnichii varierer ikke sieldent i Farven, saaledes at man seer den eensfarvet sort, af lys askegraa, og af bleg rødgraa Farve. Den sorte Varietet har jeg ialt faaet 3 Gange, to Exemplarer ved Godthaab, et ved Sukkertoppen, altid om Vinteren.

U. alle

tilhører udelukkende Nordgrønland, som ynglende Fugl, men trækker syd efter, naar Vinteren nærmer sig. Paa Sydgrønlands Kyster findes den fra December til hen i April, og med strænge Vintre i uhyre Mængde. Saavel af vore egne Grønlandsfarere, som af de engelske Hvalfangere, gives U. alle Navnet: Isfugl, fordi dens Forekomst i Mængde sædvanligen bebuder Nærværelsen af store Ismasser. To Gange har jeg været indesluttet af Isen, og begge Gange seet utallige af disse Fugle, altid i store Flokke, søgende nordefter; paa de andre Overreiser saaes kun denne Fugl sparsomt, og da i smaa Flokke. Dens Næring er temmelig udelukkende Amphipoder, dog findes undertiden Fiskeleyninger i dens Spiserør.

Man træffer de samme Varieteter, med Undtagelse af den sorte, som ved U. Brünnichii; den Rødgraa er ikke sielden.

Mormon fratercula

er ingensteds almindelig i Grønland og har sin sydligste Redeplads paa 63°30′; den yngler stedse paa Øer nær det aabne Hav, og er hyppigere alt som man kommer nordefter; dog har jeg ikke seet den ved Upernevik, og kan af mine Optegnelser ikke erfare, om jeg har udspurgt Grønlænderne der om denne Fugl. Jeg antager med Faber at saavel denne Fugl, som Alca Torda er udvoxet første Aar, ei alene fordi

man aldeles ingen unge Fugle seer ved Kysterne, men ogsaa fordi man i Atlanterhavet og Davisstrædet aldrig om Foraaret seer andet end gamle Fugle af disse Arter. Dens Næring er efter alle Individuer jeg har undersøgt udelukkende Fisk, især Ammodytes dubius *Reinh.*

Alca.

1. A. Torda

er hverken sielden i Syd- eller Nordgrønland. Det er en Trækfugl, som ankommer til Sydgrønland sidst i April, og bortdrager fra Kysten i August, endnu før nogen anden Fugl, tilligemed dens Unger, begge i Sommerdragt. Det er den eneste mig bekiendte Fugl, som bortdrager fra Kysten før den har fældet. Den sees i August i Davisstrædet, og holder sig paa Grønlands store og rige Fiskebanker. Den har Rede i Selskab med Larus tridactylus og U. Grylle. Dens Næring under dens Ophold her i Landet er udelukkende Fisk og Krustaceer.

2. A. impennis

er ikke fanget paa Grønlands Kyst siden 1815, da Kiøbmand Heilmann ved Fiskenæsset fik en. Man har fortalt mig at den skal være seet nord for Sukkertoppen, men da jeg har budt 20 Rd. for et Exemplar uden at erholde noget, tvivler jeg om Udsagnets Rigtighed, og frygter for at man ikke mere vil finde Fuglen paa dette Lands Kyster, hvor den for 80 Aar siden ikke var sielden. Grønlændernes Udsagn om dens forrige Redepladse ere meget forvirrende, medens nogle anvise den Redepladse inde i Fiordene, ville andre at de bare Æggene under Vingerne, atter andre at de ynglede paa de allerydersle Øer, hvilket jeg antager for det Rimeligste.

Bidrag til den danske Flora
for Aarene 1841—42,

ved

Joh. Lange.

Siden vor alt for tidligt afdøde Mag. Drejer i Aaret 1837 leverede den første Beretning om floristisk Udbytte for Danmark, er det bleven Skik gjennem nærværende Tidsskrift at offenliggjøre de Bidrag til den danske Floras Beskrivelse, som kunde antages at have Interesse for dets botaniske Læsere. For de 2 sidst forløbne Aar er Intet i denne Henseende bleven bekjendtgjort, og egenlig kan der vel heller ikke være Meget vundet for Videnskaben ved at erholde slige Fortegnelser, der kun have en meget particulair Interesse naar de staae isolerede. Idet jeg desuagtet her leverer en Fortsættelse af Det, der i denne Retning er begyndt, da skeer dette fordi jeg troer, at disse Noticer netop ved at fortsættes kunne faae en, hvorvel relativ Betydning, idet de deels ved at anmelde nye eller tvivlsomme Planters Forekomst, deels ved saavidt muligt at angive Grændserne for de ældre Arters Udbredelse, kunne afgive et ikke ubrugbart Materiale for Den, der senere vilde paatage sig at give en Charakteristik af hele den danske Flora.

Den fra mig selv hidrørende Deel af nedenstaaende Jagttagelser har jeg hentet fra Excursioner i Kjøbenhavns Omegn, saavelsom fra nogle Reiser i enkelte Egne af Landet, især fra Omegnen af Haraldslund ved Aarhuus, med hvis Flora et Ophold af 4 Uger gav mig Leilighed til at blive noget nær-

mere bekjendt. Det er imidlertid en Selvfølge, at det Udbytte, der paa slige mere eller mindre kortvarige Reiser kan gjøres, langt staaer tilbage i Værd for det, der kan samles ved et mangeaarigt Ophold paa eet Sted, og det har derfor været mig kjært, af Hr. Stud. theol. Vaupell at erholde Oplysninger om Floraen for Egnen omkring Colding, som han i flere Aar har undersøgt. Ogsaa fra DHrr. Cand. pharm. Poulsen og Jensen har jeg erholdt nogle herhen hørende Bemærkninger.

Circæa alpina L. fandt jeg i Haldum Skov mellem Haraldslund og Frysenborg i Selskab med Veronica montana og Lysimachia nemorum; den synes overhovedet efter de bekjendte Angivelser ikke at være sjelden i det nordligere Jylland (cfr. Naturh. Tidsskr. III. 396 og 413); i det sydlige har jeg aldrig seet den, dog har Hr. Vaupell i Colding-Egnens Skove bemærket den tilligemed C. lutetiana & intermedia.

C. intermedia Ehrh., hyppig i Folehaveskoven Ø. for Hirschholm. Jensen.

Utricularia neglecta Lehm. har Vaupell samlet i det sydlige Jylland og Nordslesvig, hvor han derimod ikke har bemærket U. vulgaris L. Ved Colding findes ogsaa U. minor L. efter Vaupell. I Randersegnen har Jensen ligeledes alene fundet U. neglecta og minor, men ikke U. vulgaris og intermedia.

Veronica opaca Fr. fandt jeg paa Havejord ved Haraldslund. Dette Vorested i Forening med de tidligere bekjendtgjorte (Drej. fl. exc. p. 7; Naturh. Tidsskr. III. 396) bevise dens Forekomst i den største Deel af Danmark; den blomstrer især om Eftersommeren tilligemed V. versicolor Fr., og begge disse forekomme fornemmelig i Haver, derimod synes

den tredie Art af sammeGruppe, V. polita Fr., at have sin egenlige Blomstringsperiode tidligere, og at findes paa aabne Marker, i Vintersæden o. s. v.

Valeriana dioeca L. bemærkede jeg ikke i Omegnen af Haralds-lund, ligesom den heller ikke er funden i Randers-Egnen af Jensen. Det vilde ikke være uden Interesse at erholde yderligere Oplysning om dens Forekomst i de forskjellige Egne af Jylland. I den sydlige Deel er den, ligesom i Fyen og Sjælland, ikke sjelden.

Dichostylis fluitans Beauv. fandt jeg i Mængde (uden Blomst) i Grøfter og udtørrede Tørvegrave ved Skodborg i Jylland, hvor den voxede i Selskab med Sison inundatum, Myriophyllum alterniflorum og Spargan. natans. Tidligere har Vaupell fundet den paa lignende Localiteter og med de samme Omgivelser længere mod O., f. Ex. ved Hjarup.

Eriophorum latifolium Hp. voxer hyppig ved Haraldslund; hverken her eller paa noget af de andre Steder, hvor jeg har samlet den, har den været blandet med E. angustifolium.

Om *Alopecurus pratensis* L. er af Mag. Drejer bemærket, at det ikke er ham bekjendt, at den er funden i Jylland (Nat. Tskr. III. 410). Det Samme kan jeg bekræfte for de Egne, som jeg har besøgt; jeg har nemlig hverken seet den ved Aarhuus eller i Egnene mellem Fredericia og Colding. I Fyen findes den f. Ex. ved Rodkilde og Svendborg, men ingenlunde saa almindelig som i Sjælland.

Alopecurus agrestis L. Paa Marker mellem Farimagsveien og Stadsgravene nærved Norreport 1842.

Avena flavescens L. ansaaes tidligere for en Sjeldenhed i Floraen (kun 2 sjællandske Voxesteder angives af Drejer fl. exc. p. 31); jeg har i Aar erholdt 4 nye Voxesteder for den, alle i Kjøbenhavns Omegn, nemlig: Dronninggaard,

Sorgenfri, Ordrupshoi og Dæmningerne, som gaae fra Leersoen til Lundehuusmosen, hvor den især er hyppig.

Bromus pratensis Fr. (racemosus L.) er i de sidste Aar funden almindelig paa flere Steder i Danmark. Den voxer i Mængde paa Engene ved Leersoen, ogsaa ved Haraldslund fandt jeg den, ligeledes paa Enge. De ovrige med den beslægtede Arter ynde derimod en høiere Jordbund. Den staaer, saavel i Habitus som i Artscharacteer, imellem B. secalinus og mollis; med B. commutatus Schrad., som jeg ikke selv har samlet, men som er funden af Hr. Jensen ved Randers og paa flere Steder omkring Kjøbenhavn, har den meest tilfælleds. For at lette Oversigten, fremsættes her de vigtigste Mærker, hvorved disse 4 Arter adskilles fra hinanden.

I. Det nederste Kronskjæl af lige Længde med det øverste, meget længere end den knæboiede Stak, Blomsterne henimod Modningen i Randen sammenrullede.

1. B. secalinus L. Toppen efter Blomstringen nikkende, hele Planten glat.

II. Det nederste Kronskjæl længere end det øverste, af lige Længde med den rette Stak, Blomsterne imod Modningen taglagte.

a) Det nedre Kronskjæl danner ovenfor Midten en Bue.

2. B. pratensis Fr. Toppen efter Blomstringen opret eller lidet nikkende, Smaaaxene glatte, de nederste Bladskeder haarede, Stakken befæstet tæt nedenfor Spidsen af Kronskjællet.

b) Det nedre Kronskjæl danner ovenfor Midten en stump Vinkel.

3. B. commutatus Schrad. Toppen efter Blomstringen nik-

kende, Smaaarene glatte, de nederste Bladskeder haarede, Stakken befæstet længere fra Spidsen af Kronskjællet.

4. B. mollis L. Toppen efter Blomstringen opret, sammenkneben, hele Planten haaret.

Hr. Jensen har fundet en Form af B. mollis med glatte Smaaar, B. hordeaceus Wahlbg., og ligeledes bemærket Former af B. secalinus med de nederste Bladskeder haarede.

Festuca erecta Wallr. I Jægersborg Allee nærved Bernstorf. Hr. Jensen har efter Mag. Drejers Anviisning samlet den imod Stranden ligeudfor Constantia.

Festuca silvatica Vill. har Hr. Poulsen samlet i et Krat ved Gaarden Saltum, 2 Mile fra Silkeborg (cfr. Naturh. Tidsskr. III. 397).

Festuca loliacea Huds. Af denne Art samlede jeg mange og udmærkede Exemplarer ved Bredderne af Peblingsøen tæt ved Vesterport. Den har ganske Habitus tilfælleds med Lolium, især paa Grund af Blomsterstandens fuldkomne Axform, og jeg overtydedes først om, at jeg havde en Festuca for mig ved at iagttage 2 Bægerskjæl og Smaaarenes Stilling. Disse ere nemlig hverken sidevendte, som hos Lolium, eller tiltrykte med Fladen som hos Agropyrum, men danne med deres Flade en Vinkel mod Axen. Jeg anseer det for rimeligt, at den Plante, der tidligere har været angivet som dansk under Navn af F. loliacea, henhører til en Form af F. pratensis med sammentrængt, foroven axformig Blomsterstand, idetmindste er dette Tilfældet saavel med Figuren i Fl. dan. t. 1925, som med de Exemplarer, jeg har havt under hiint Navn i mit Herbarium.

Poa costata Schum., der neppe er gjenfunden siden Schumacher bekjendtgjorde den fra Strandklinterne mellem Papirmøllen og Springforbi, er i Sommeren 1841 samlet af Hr. Jensen ved Strandbredden mellem Springforbi og Torbek.

Elymus europæus L. I Skove ved Haraldslund; den er ogsaa funden ved Colding af Hr. Baupell.

Hordeum secalinum Schreb. voxer ved Colding efter Baup. derimod har han ikke fundet H. murinum L. hverken der eller andetsteds i Jylland; jeg mindes heller ikke at have bemærket den paa andre Steder end ved Aarhuus; ogsaa Hr. Jensen har ikke fundet den i Jylland.

Lolium arvense Wither. findes paa flere Steder i det sydlige Fyen og Jylland som Ukrud mellem Hør. Sandsynligviis er den indført med udenlandsk Hørfrø og udbreder sig nu med Lethed videre.

Cuscuta Epithymum, Murr. Paa Lyngen mellem Ribe og Tønder. Baupell.

Potamogeton prælongus Wulfen er funden i Jels Sø SO. for Colding af Baupell.

Potamog. densus L. I Grøfter ved Hoier. Samme.

Echium vulgare L. og *Anchusa officinalis* L. Disse 2 Planter, som i høi Grad pryde alle sjællandske Veie, have i de øvrige Provindser en mere indskrænket Udbredelse. Den første forekommer kun sporadisk i de Egne af Fyen og Jylland, som jeg enten selv har besøgt eller erholdt Underretning om fra Andre: saaledes har jeg fundet den i Fyen ved Svaninge og S. for V. Skjerninge; i Sydjylland er den af Baupell kun bemærket ved Estrup mellem Colding og Ribe, i det nordligere er den af Jensen kun fundet ved Mariager. Anchusa off. er ligesom hiin, i Fyen og det sydlige Jylland ikke almindelig, først ved Aarhuus forekommer den atter i Mængde, og derfra længere mod N. er den almindelig udbredt. Hvad der her er sagt om disse 2 Planters Udbredelsesforhold i Provindserne, gjælder mere eller mindre om adskillige andre, af hvilke jeg her skal nævne nogle, om hvis Fordeling hidtil kun lidet har været bekjendt:

Bromus sterilis L. er i Sjælland, især omkring Kjøbenhavn, meget almindelig, i Fyen sjelden, f. Ex. ved V. Skjerninge, i Jylland er den ikke funden hverken af Jensen, Vaupell eller af mig. Det Samme gjælder om *Cerastium arvense* L. (cfr. Krøy. Tidsskr. III. 400). *Plantago media* L. meget almindelig i Sjælland, ligesaa ved Aarhuus og længere imod N., i det sydligere Jylland og Fyen er det mig ikke bekjendt at den er funden. Ogsaa *Carduus acanthoides* L., som er en af de almindeligste Tidselarter ved de sjællandske Veie, er mig ikke bekjendt at være funden udenfor Sjælland; om denne og maaskee flere af de her nævnte Arter forekomme i den nordligste Deel af Jylland, er mig ubekjendt, i ethvert Tilfælde vilde det være ønskeligt at erholde Underretning derom.

Convolvulus sepium L. Om denne Plante skulde man efter Angivelserne i vore Floraer, slutte, at den var ualmindelig i Sjælland. Dette er idetmindste ikke Tilfældet i den nordøstlige Deel af Sjælland, hvor den er fundet paa mangfoldige Steder af Jensen og Petit. Dog er den endnu almindeligere udbredt i Fyen og det sydøstlige Jylland, hvor den forekommer overalt ved de mange levende Hegn og i Udkanten af Skove. I Egnene om Aarhuus og Haraldslund bemærkede jeg den aldeles ikke, og Jensen har kun fundet den paa eet Sted i Randersegnen. En Afart med rosenrøde Kroner har jeg samlet ved Damgaard imellem Fredericia og Colding.

Gentiana Pneumonanthe L. fandt jeg ved Herst og Grundfør ikke langt fra Aarhuus og ligeledes ved Skudstrup omtrent 2 Mile V. for Colding; uagtet denne Plante især tilhører Jyllands Vesteregne, vil den saaledes ogsaa kunne søges i de østligere Dele af Landet, forsaavidt man der finder Hedemoser. I Fyen er det mig ikke bekjendt at den er funden.

I Selskab med denne Plante finder man ofte Rhyncospora alba Vahl, Narthecium Ossifragum Möhr. og Myrica Gale L., hvilke alle, ligesom hiin, aftage i Hyppighed, jo længere man kommer mod Øst.

Lobelia Dortmanna L. forekommer i Selskab med Littorella lacustris, Juncus filiformis og Radiola millegrana ved Skjærsø NV. for Colding. Vaupell.

Campanula glomerata L. I høie solaabne Kratskove, almindelig i Egnene mellem Horsens og Randers, f. Ex ved Trige, Haraldslund o. s. v. Poulsen har samlet den ved Hodal=Mølle pr. Hobro. Længere mod Syd er den ikke forekommet mig; i Fyen er den ikke sjelden: foruden de tidligere anførte Voxesteder (Kr. Tidsskr. III, 398) har Vaupell den fra Assens.

Viola epipsila Ledeb. For flere Aar siden samlede jeg i Ordrups Mose og senere i en Skovmose ved Bloustrød en Plante, der i flere Henseender var betydeligt afvigende fra V. palustris L. Den henlaae længe ubestemt i mit Herbarium, indtil jeg saae, at den ovennævnte russiske Plante ikke er sjelden i Sverrig (Fries nov. mant. II. p. 51), hvorved Usandsynligheden af dens Forekomst ogsaa i Danmark bliver formindsket. Efterat have sammenlignet den med Figuren hos Reichenbach (icon. I. No. 105) og et Exemplar i Fries's herbarium normale (III, 29) er jeg bleven overbeviist om at den af mig fundne Plante henhører til V. epipsila. Ved at fremsætte de vigtigste Artsmærker for denne og V. palustris, skal jeg anbefale den til de danske Botanikeres Opmærksomhed.

V. palustris. Bld. nyreformige, rundtakkede; Blomsterstilken længere end Bladene, omtrent paa Midten forsynet med et Blomsterblad; Kronbladene smaae, blege; Sporen kort, omtrent af Længde med Bægerets Tilhængsler.

V. epipsila. Bld. bredt hjerteformige, tiltrykt savtakkede;

Blomsterstilken omtrent af Bladenes Længde, med Blomsterbladet ovenfor Midten; Kronbladene store, blaaagtigt-lila; Sporen betydeligt længere end Tilhængslerne.

Beta maritima L. voxer i Selskab med Apium graveolens ved Strandbredden N. for Aarhuus.

Heracleum Sphondylium og *sibiricum* L. Paa Strandklinterne mellem Springforbi og Strandmøllen har Jensen samlet disse Arter tydeligt adskilte fra hinanden. Den sidste Art har jeg fundet ved Lundehuset og ved Svanemøllen paa Strandveien; de andre Exemplarer, som jeg har undersøgt fra forskjellige Egne af Landet, høre alle til den første Art. Poulsen har ligeledes adskilt begge Arterne i Jylland og samlet H. Sphondyl. ublandet ved Frederikshavn, paa flere Steder i Vendsyssel og ved Hobro.

Luzula maxima D. C. Ved Brandbjerg NV. for Veile. Vaupell.

Juncus atricapillus Drej. og *J. balticus* Ehrh. følge Klitkjæden langs Jyllands Vestkyst. Poulsen har fundet dem i Hanherred ved Thorup, Kollerup og Hjortdal Klit, i Hjørring Amt ved Tornby Strand, og desuden erholdt Exemplarer deraf fra Thisted og Holstebro. Den førstnævnte Art har han ogsaa samlet ved Landeveiene omkring Nørre-Sundby.

Juncus ustulatus Hoppe, findes i en Mose ved Ermelundshuset paa samme Sted som *Saxifraga Hirculus* L. For denne sidste Plante kan jeg meddele et nyt Voxested, nemlig Mosen mellem Farum og Terkelskov, hvor den voxer i Mængde. Jensen har samlet den i Kjærmosen ved Fussing Vasehuus; i de sydligere Egne af Jylland har jeg ikke bemærket den, men rimeligviis er den almindeligere end den sædvanligt ansees for, da den blomstrer paa en Tid, da ikke mange Excursioner gjøres.

Rumex glomeratus Schreb. Til de tidligere bekjendtgjorte Voxesteder for denne Art (Kr. Tidsskr. II, 422; III, 399) kan jeg tilføie 2 sjællandske, nemlig Aabredden ved Raavadsdam og Sorø Academihave ved Søen; den er altsaa funden i alle de danske Provindser og synes ingenlunde at være sjelden. Vaupell har fundet den paa flere Steder ved Grøfter, især i Landsbyer omkring Colding. — ***R. palustris*** Sm. har Vaupell fundet ved Heilsbugt.

Polygonatum verticillatum Mch. synes at være udbredt over hele den jydske Østkyst: omkring Randers er den efter Jensen almindelig i Skove paa tørreagtig Jordbund; i Skovene ved Haraldslund tager den væsenlig Deel i Vegetationen, idet den beklæder store Partier af disse, og den findes der endog i høitliggende Krat mellem Lyngen. Vaupell har fundet den i Skove baade N. og S. for Colding.

Alisma ranunculoides L. Ved Emmerløf N. for Tønder og Jels Sø i det Slesvigske. Vaupell.

Acer platanoides L. Estrup Skov mellem Colding og Ribe. Vaupell; i en Skov ved Haraldslund, paa begge Steder rimeligviis vildvoxende.

Af ***Epilobium montanum*** L. fandt jeg 1842 en mærkelig Form ved Gjærder udenfor Colding. Den var meget høi og grenet og manglede aldeles Kronblade.

Chrysosplenium oppositifolium L. almindelig ved Skovbække omkring Colding og Veile. Vaupell.

Monotropa hirsuta Nolte. findes ved Colding, men sjelden, Vaup. I den fugtige Sommer 1841 fandt jeg den meget hyppig i Aarhuus-Egnen, saavel i Skoven ved Nørre-Riis som ved Kalbygaard og Himmelbjerget, og tilskrev for en stor Deel det vaade Veirligt denne parasitiske Plantes jevnlige Forekomst.

Pyrola secunda L. Ved Colding sjelden. Baupell. Tilligemed P. minor og rotundifolia L. i Randersegnen. Jens.

Spergella subulata Rchb. Ved Lygumkloster efter Baupell.

Asarum europæum L., som forhen fandtes paa Øen Kidholm i Colding Fjord (Kylling, Hornem.), er nu derfra forsvunden. Baupell.

Rosa coriifolia Fr. hyppig S. for Colding. I Omegnen af Colding findes desuden ogsaa R. mollissima Willd., R. pomifera Herm. (cfr. Kr. Tidsskr. II. 423) og R. rubiginosa L. Baupell.

Rubus L. Af denne ligesaa interessante som vanskelige Slægt har Baupell og jeg i de sidste Aar samlet flere mærkelige Former. Om Fordelingen af dens Arter maa jeg imidlertid forbeholde mig, ved en anden Leilighed at meddele nogle Noticeer, naar jeg maatte være kommen til en fastere Overbeviisning om de rette Grændser for de i hoi Grad polymorphe Arter, til hvis Bestemmelse ikke blot Sammenligning med Tegninger og Original-Exemplarer, men ogsaa en fortsat Jagttagelse af de samme Individer er nødvendig.

Potentilla Fragaria Nestl., er almindelig ved Colding. Baup.

Potent. procumbens Grew. almindelig i Sydslesvig, N. for Flensborg sjeldnere, f. Ex. ved Colding, Baupell. Nogle Exemplarer, som jeg i Selskab med Baupell samlede ved Seest S. for Colding, syntes meest at nærme sig til Pot. mixta Nolte (i Hansens Centurier).

Helianthemum vulgare Gärtn. er af Jensen ikke bemærket i Jylland, og jeg mindes heller ikke at have seet den nogetsteds udenfor Sjælland, hvor den er almindelig udbredt.

Ranunculus lanuginosus L (cfr. Kr. Tidsskr. III. 401) er af Baupell ogsaa funden ved Colding.

Galeopsis ochroleuca Lam. samlede jeg i Sommeren 1812 paa tørre Marker mellem Skudstrup og Vamdrup, tæt ved

Grændsen mellem Nørre- og Sønder-Jylland. Den vil rimeligviis findes endnu længere mod N. i Jylland.

Galeopsis bifida Boenn. findes paa de samme Localiteter og næsten ligesaa almindelig som G. Tetrahit L. (Om disse 2 Arters Adskillelse forøvrigt er tilstrækkeligen begrundet i Naturen, skal jeg henstille til Kyndigeres Bedømmelse).

Calamintha Acinos Clairv. Ved Mariager. Jensen.

Odontites verna Rchb., som er almindelig paa Fjord- og Strandenge i det nordlige Jylland (cfr. II, 184; III, 498), er ogsaa hyppig omkring Colding efter Vaupell. I Sjælland, hvorfra den kun spørgsmaalsviis er anført af Drejer (fl. exc. p. 211), har Jensen fundet den ved Flaskekroen, og antager, at den ved nøiere Undersøgelse vil findes paa flere Steder.

Melampyrum. Om det Forhold, hvori Arterne af denne Slægt ere fordeelte, savner man tilstrækkelig Oplysning. Den almindeligst udbredte Art er M. pratense, som forekommer over hele Landet, saavel i de frugtbare Skovstrækninger, som i Hedeegnene. Næstefter denne er i Fyen og Jylland M. cristatum den hyppigste i høie solaabne Skove. Paa lignende Localiteter finder man i Sjælland oftere M. nemorosum, som derimod ikke er mig bekjendt fra de andre Provindser. M. silvaticum, som er saa almindelig i det nordøstlige Jylland, fandt jeg ogsaa ved Haraldslund i Mængde; længere mod Syd er den ikke forekommet mig, men Vaupell har fundet den ved Colding, og vi have derved et Forbindelsesled mellem dens Forekomst i Hertugdømmerne og Nordjylland.

Lepidium campestre R. Br. Sjelden i det sydlige Jylland og endnu mere i Slesvig efter Vaupell. Ikke funden i Egnen om Randers af Jensen, og jeg bemærkede den ikke heller ved Haraldslund.

Cochlearia officinalis, danica og *anglica* L. forekomme alle paa Holmene og Engene i og ved Randers Fjord. Jens. De ere ogsaa fundne af Vaupell paa Strandengene, der omgive det sydlige Jyllands og nordlige Slesvigs Fjorde.

Bunias orientalis L. Ved Colding. Vaupell.

Dentaria bulbifera L. Ved Colding og Christiansfeld. Vaupell.

Cardamine intermedia Horn., for hvilken intet sjællandsk Voxested er anført, samlede jeg 1841 i en Tørvemose ved Nærum. Tilligemed *C. silvatica* Lk. ved Colding. Vaup.

Cardamine impatiens L. er af Vaupell funden paa Øen Kidholm i Colding-Fjord.

Barbaræa stricta Fr. Denne for Danmarks Flora nye Plante har Vaupell samlet paa Enge ved Colding Aa. Omkring Colding findes ogsaa B. vulgaris og præcox R. Br.

Erysimum cheiranthoides L. Denne Plante, som for nogle Aar siden ansaaes for en Sjeldenhed i vor Flora, er i den senere Tid funden paa utallige Steder i alle Provindser, og ofte i stor Mængde. Den udbreder sig især med Vaarsæden, og er paa enkelte Steder et ligesaa skadeligt Ukrud i denne, som Brassica campestris, Sinapis arvensis o. fl.

Hesperis matronalis L. findes som vildvoxende ved Colding tilligemed Aristolochia Clematitis og Tragopogon porrifolius, som der ganske have acclimatiseret sig. Vaupell.

Corydalis. Af denne Slægt er C. fabacea Pers. den meest udbredte Art, og den findes vistnok over hele Danmark. I de Egne af Jylland, som Jensen og Vaupell have undersøgt, saavelsom i de mig bekjendte Egne ere C. cava Wahlbg. og Halleri Willd. ikke bemærkede. I det sydlige Fyen er C. cava meget almindelig, og i Sjælland forekommer som bekjendt, alle de 3 Arter, dog de 2 sidste meget sparsomt.

Vicia Orobus D. C. Paa en Bakke mellem Krat ved Veien

fra Randers til Riismølle. Jensen. I en liden Bøgeskov ved Saltum, 2 Mile fra Silkeborg. Poulsen.

Vicia cassubica L. er bemærket ved Alminde og Engelholms Papirmølle i Jylland af Vaupell.

Hypericum tetrapterum Fr., som Mag. Drejer antager at tilhøre det vestligere Jylland (III, 418), voxer almindelig omkring Haraldslund. Ogsaa ved Ødstedgaard i Omegnen af Fredericia er den hyppig, og Vaupell har fundet den ved Colding.

Til de af Mag. Drejer meddeelte Bemærkninger om *Crepis*-Arternes Forekomst i Jylland (Kr. Tidsskr. III, 420), kan jeg tilføie, at C. virens Vill. er funden af Jensen i Østrup Krat ved Randers, og at den ligeledes findes ved Haraldslund, dog er C. tectorum L. her meget hyppigere. Denne forekommer især paa dyrkede Marker, hiin mere ved Gjærder og paa Græsmarker. C. biennis L., som fornemmelig voxer i Udkanten af Skove, fandt jeg ogsaa ved Haraldslund, ligesom Jensen har samlet den paa flere Steder omkring Randers.

Hieracium boreale Fr. meget almindelig i Skovene omkring Randers, hvor den undertiden naaer en Høide af indtil 6 Fod. Jensen. Jeg fandt den ogsaa ved Haraldslund, men sydligere i Jylland er den ikke forekommet mig.

Cirsium heterophyllum All. Almindelig i Skovene omkring Randers. Jensen. Paa høie frugtbare Sletter, især ved Mergelgrave omkring Christiansfeld, Colding og Brandbjerg. Vaupell.

Cirsium rigens Wallr. Et enkelt Exemplar i en Grøft ved Seest S. for Colding; i Nærheden af samme Sted har Vaupell tidligere fundet flere Exemplarer. Den nærmer sig meest til C. acaule var. caulescens, og ansees af mange Forff. for en Bastardform af denne og C. oleraceum.

Arctium L. (Lappa Lam.). Mag. Drejers Anskuelse med Hensyn til Fordelingen af denne Slægt (Kr. Tfkr. II. 427) har jeg fundet aldeles bekræftet, og jeg kan endnu tilføie, at A. majus Schk. i Fyen er den meest fremherskende, og at jeg ikke der har fundet A. tomentosum Schk., ligesaalidt som denne er forekommet mig nogetsteds i Jyllands sydligere Egne, ogsaa ved Aarhuus søgte jeg den forgjæves. En særegen Form af denne Slægt, nærmest beslægtet med A. minus Schk. (maaskee en Hybriditet af denne og A. majus) har jeg i flere Aar fundet ved Odstedgaard, og den forekom ligeledes ved Haraldslund. En nøiere Undersøgelse vil maaskee give mig Anledning til at beskrive den ved en anden Leilighed.

Petasites albus Gärtn. I høie leerede Skove paa flere Steder i det sydlige Jylland og nordlige Slesvig. Vaupell. *var. ramosa* ved Colding. Samme.

Echinops sphærocephalus L. I Nærheden af Birkende ved Landeveien mellem Odense og Nyborg 1842.

Carex digitata L. Paa steile Skrænter ved Brandbjerg i Jylland. Vaupell.

Carex fulva Good. samlede jeg paa flere Steder i Mose mellem Ellebuske ved Haraldslund 1841. Den er meget nær beslægtet med C. Hornschuchiana Hp. (som i samme Egn er særdeles almindelig), men er dog let kjendelig fra denne ved de meget længere Bracteer, tættere samlede Hunax (som ere næsten ægformige, hos C. Hornsch. elliptiske) og ved de lange Rodblades smukt grønne Farve.

Car. pseudocyperus L. savnede jeg i Egnen om Haraldslund, og den er ikke funden v.d Randers af Jensen; derimod har Vaupell fundet den i Nærheden af Himmelbjerget. I det sydlige Jylland findes den, men sjelden.

Salix hastata L. findes i Dyndmosen ved Colding. Baup. Ved Colding findes ogsaa *S. viridis* Fr., men alene Hun-Individer.

Myriophyllum alterniflorum D. C. voxer hyppig i Tørve- og Mergelgrave ved Vamdrup og Skodborg, V. f. Colding.

Equisetum hyemale L. (Kr. Tskr. III, 498) findes paa flere Steder i Jylland, f. Ex. Haraldslund, Greis Mølle ved Veile, Andst mellem Colding og Ribe.

Neckera crispa Hedw. fandt jeg paa Bøgestammer paa Himmelbjerget, dog uden Frugt og ikke af den betydelige Størrelse som den opnaaer paa Møen.

Om Cyamus Ceti

(med et Par Bemærkninger, betræffende den mulige Anvendelse af de paa Hvalerne levende Smaadyr ved Hvalarternes Adskillelse).

Ved

Henrik Krøyer.

Det Kræbsdyr, til hvis nærmere Kundskab jeg her meddeler et lille Bidrag, har været den lærde Verden bekjendt fra Frederik Martens spitsbergenske Rejse, eller i mere end 150 Aar; og Hvalfangerne ere naturligviis langt tidligere blevne opmærksomme paa det. At man imidlertid ikke endnu har nogen nøjagtig Kundskab, endog blot om dets ydre Form, troer jeg det Følgende vil godtgjøre.

En fransk Læge, Roussel de Vauzème, som for en halv Snees Aar siden ledsagede en Hvalfanger til Sydhavet, benyttede sin Stilling til at foretage nogle naturhistoriske Jagttagelser, og publicerede blandt Andet, ved sin Tilbagekomst til Frankrig, en Afhandling om Slægten Cyamus *). Han havde paa den i Sydhavet almindeligt forekommende Bardehval fundet tre Arter af Slægten Cyamus, hvilke, skjøndt levende alle paa samme Hvalindivid, dog adskille sig ei alene ved Bygning, men ogsaa ved Opholdssted og Livsyttringer. Denne Opda-

*) Annales des sciences natur., 2e serie tom. I.

gelse synes i Begyndelsen at være bleven modtagen med nogen Mistillid, og R. d. V. bemærker selv i en Note, at Redaktørerne af Annales des sc. nat., Audouin og Milne Edwards, havde gjort ham den Indvending, at hans C. gracilis maaskee var et blot Udviklingstrin. Senere sees imidlertid Milne Edwards at være kommen tilbage fra denne Tvivl, da han i tredie Bind af sit fortræffelige Værk, Hist. nat. des Crustacés, optager alle tre Arter uden nogen Bemærkning. Ogsaa er jeg, efter egen Undersøgelse, istand til at bekræfte, at ingen grundet Anledning gives til at betvivle Gyldigheden af nogen af disse Arter*).

Derimod finder jeg i en anden Omstændighed Opfordring til Indvendinger. Baade Roussel de Vauzème og Mlne Edw. have antaget det for afgjort, at Martens Pediculus Ceti og Linnés Oniscus Ceti maatte falde sammen med en af de tre, ved den førstnævnte Forfatter adskilte, Arter. R. de V. synes, uden at anstille nogen umiddelbar Sammenligning, blot at have ladet sig bestemme ved Hyppigheden af sin C. ovalis til at antage den for identisk med C. Ceti. Forskjællen mellem disse to Arter er næmlig saa øjnefaldende, at en ganske overfladisk Sammenligning strax vilde have lagt den for Dagen. Dette undgik ikke Mln. Edw.s Opmærksomhed, og idet han antog C. erraticus for at falde sammen med den fra gammel Tid bekjendte C. Ceti, maa det indrømmes, at han fjærnede sig min-

*) En dansk Læge, en Hr. Møller, der, ligesom R. d. V., ledsagede en Hvalfanger til Sydhavet, har oversendt det kongelige naturhistoriske Museum et Glas med et stort Antal Cyamus-Individer. Ved at underkaste disse en nærmere Undersøgelse, gjenfandt jeg alle R. de V's Arter, skjøndt af C. erraticus, den sjældneste, kun een Han og een Hun. Dog, dette var tilstrækkeligt til at opnaae, hvad jeg ønskede: Overtydning om de tre Arters Realitet, ligesom om deres Forskjællighed fra den nordiske Cyamus Ceti.

dre langt fra det Rimelige; thi disse to Arter ere virkeligt hinanden temmelig nær beslægtede. En Sammenligning af de følgende Beskrivelser vil imidlertid tilfulde godtgjøre for Læseren, at de ingenlunde kunne forenes.

Cyamus Ceti Linn.

(Tab. V Fig. 63—70).

Dyrets Skal eller ydre Beklædning er temmelig haard og hornagtig.

Formen bred og plump.

Hovedet, i Forening med første Brystring (Fig. 65), har en bred og plump Form; dets Brede bagest (eller over første Brystring, b) er næsten lig med dets Længde, og dobbelt saa stor som dets Brede i Spidsen. Selve Hovedet (a) bliver noget bredere bagtil.

Øjnene ere smaa, temmelig kredsrunde, anbragte paa den bageste Deel af det egentlige Hoveds Overflade; deres indbyrdes Afstand er større end deres Afstand fra Hovedets Siderande.

Længden af de øverste Følere (Fig. 63) udgjør omtrent $\frac{1}{3}$ af Totallængden. De ere af stærk Bygning; dog aftage Leddene meget kjendeligt i Tykkelse. Leddenes indbyrdes Længdeforhold er 8+8+6+2. Første Led, som udgaaer fra et Slags Indsnøring, er lidt bredere i begge Ender end paa Midten; andet Led tydeligt kolledannet; tredie cylindrisk, dog med lidt Tilnærmelse til Kolleform; fjerde Led (Fig. 63* b) langstrakt-ovalt, i Enden forsynet med en Deel overmaade smaa Børster. Ogsaa det foregaaende Led (Fig. 63* a) bærer i Enden nogle meget smaa Børster, hvorimod de to første Led ganske savne Børster.

De nederste Følere (Fig. 64) ere som sædvanligt overmaade smaa (deres Længde indeholdes omtrent sex Gange

i de øverste Følerers Længde), men af en særdeles stærk Bygning. Det indbyrdes Længdeforhold af deres Led er 3 + 7 + 8 + 2. Første Led er altsaa meget kort, lidt hjerteformigt; andet Led tykkere end første, plumpt, noget kølledannet; tredie Led lidt længere, tyndere og mere cylindrisk end andet; fjerde Led det mindste, meget tyndere end andet, men dog af særdeles plump, noget oval, i Enden bredt-afrundet Form, samt forsynet med en tyk Dusk af korte Børster; ogsaa det foregaaende Led har nogle Børster i Enden, dog færre.

Første Fodpar (Fig. 66), som indeholdes mere end 2, men mindre end 2½ Gange i Totallængden, er af middelmaadigt stærk Bygning. Leddenes indbyrdes Længdeforhold er: 9 + 4 + 5 + 8 + 5. Første Led viser sig noget kølledannet; andet Led næsten triangulært paa Grund af den øverste Rands Korthed; tredie Led uregelmæssigt firkantet; fjerde Led eller Haanden paa den øvre Side noget konvex eller udbuet, paa den nedre Side væbnet med en stærkt fremtrædende, men afrundet, Knude, som svarer mod Kloen; denne er stor og meget krum.

Andet Fodpar (Fig. 67) har en meget plump Bygning, og Leddene ere tildeels sammensmeltede, saa at det bliver vanskeligt at bestemme deres Antal og Grændser: første Led (a) tykt, krumt, uregelmæssigt; andet Led (b) særdeles utydeligt afgrændset og af en meget uregelmæssig Form paa den nedre Side; tredie Led (c) triangulært; fjerde Led (d) opsvulmet, den ydre Rand konvex, den indre væbnet med to Tænder, en større ved Roden og en mindre i Enden; Kloen (e) stor, krum, spids.

Gjællerne (Fig. 70, a og b) ere af Længde som de fem sidste Brystringe tilsammentagne, eller ganske ubetydeligt længere; det første Par lidt kortere end andet, begge cylindriske og jævnt tykke, i Enden stumpt afrundede, Længden ti til tolv Gange større end Tykkelsen.

Vedhængene ved Gjællernes Rod paa Bugfladen (Fig. 70, c og d) ere tykke, trinde, pølsedannede, kun yderst i Enden lidt tilspidsede, den konvexe Deel næsten vendt lige bagud, Spidserne rettede næsten lige frem, den indre Green endeel kortere end den ydre.

Tredie Fodpar (Fig. 68), som er lidt længere end andet, viser sig derimod, skjøndt meget stærkt bygget, dog mindre plumpt og opsvulmet end dette, og de fem Led, hvoraf det er sammensat, fremtræde tydeligt og bestemt*). Leddenes indbyrdes Længdeforhold er omtrent 8 + 6 + 10 + 18 + 12. Det tredie Led er især forholdsviis meget større og bredere end hos andet Fodpar, Haanden smallere, uden Tænder paa den indre Rand, Kloen længere o. s. v. Det første Leds forreste Rand danner en paa Underfladen fremragende Torn eller Flig.

Fjerde og femte Fodpar ere ganske af Beskaffenhed som tredie.

Paa femte Brystrings (Fig. 69**) Bugflade iagttages to Torne, som sidde nær Ringens forreste Rand med temmelig stor indbyrdes Afstand, og ere rettede ned og lidt fremad; endnu et Par rudimentære Torne iagttages nær Ringens bageste Rand, men disse ere saa smaa, at de selv med en meget stærk Lupe næppe kunne iagttages tydeligt. Sjette Brystring har fire tydelige Torne, af hvilke det første Par i Stilling og Beskaffenhed svarer til femte Rings, det andet sidder længer tilbage end første, mere ud mod Siderne, og er rettet udad; endvidere findes et Par meget smaa bagudrettede ligesom paa fore-

---

*) Maaskee bestaaer det endog af sex, thi første Led synes dannet af to sammensmeltede, der robe sig ved en lidt fremtrædende Knude eller Spids paa Leddets indre Side.

**) Ved Uopmærksomhed fra Kobberstikkerens Side er denne Figur betegnet med Tallet 68, ligesom den forrige.

gaaende Ring. Syvende Brystring er forsynet med fire Torne, anbragte ligesom de to første Par paa sjette Ring.

Cyamus erraticus.

(Tab. V Fig. 71—76).

Huden eller Dyrets ydre Beklædning er temmelig blød og læderagtig.

Formen betydeligt smallere end hos C. Ceti.

Hovedet (Fig. 73) har en noget smallere og mindre plump Form end hos C. Ceti; dets Brede forrest udgjør ikke Halvdelen af dets Brede bagest eller over første Brystring (b); det egentlige Hoved (a) tiltager kun ganske ubetydeligt i Brede forfra bagtil.

Øjnenes Form og Stilling er næsten som hos C. Ceti.

Længden af de øverste Følere (Fig. 71) udgjør, paa meget lidt nær, Halvdelen af Totallængden; Bygningen er stærk, gradeviis aftagende. Leddenes indbyrdes Længdeforhold har jeg fundet $11 + 11 + 9\frac{1}{2} + 2\frac{1}{2}$. Tredie Led synes altsaa forholdsviis at være noget længer og fierde Led noget kortere end hos C. Ceti. Leddene ere alle cylindriske, og Forskjællen mellem Tykkelsen af første og andet Led er mindre betydelig end hos C. Ceti. Derimod forholder Børstebeklædningen sig omtrent paa samme Maade.

De nederste Følere (Fig. 72) indeholdes mere end otte Gange i de øverste Føleres Længde; Leddenes indbyrdes Længdeforhold er: $3 + 6 + 9 + 4$, hvoraf sees, at de to sidste Led, især det sidste, hos denne Art forholdsviis ere større end hos C. Ceti; ogsaa viser Formen nogle smaa Modifikationer; andet Led er mere tydeligt kolledannet og kantet; tredie Led overgaaer vel fjerde Led betydeligt i Tykkelse, dog ikke i den Grad som hos C. Ceti; Børstebeklædningen paa sidste Led er noget stærkere og rettet indad.

Fødderne ere forholdsviis endeel længer end hos C. Ceti; endvidere maa om Fødderne forudskikkes den almindelige Bemærkning, at de ere forsynede med skarp Rand, samt ere meget mere sammentrykkede og pladeagtige*) end hos C. Ceti, hvor de vise sig noget opsvulmede og blæredannede, og hvor Randene ere mere afrundede**).

Første Fodpar (Fig. 74) er bredere og fladere end hos C. Ceti, hvilket især gjælder første, tredie og fjerde Led, hvorimod andet Led i Forhold til de øvrige er smallere end samme Led hos C. Ceti. Leddenes indbyrdes Længdeforhold er: 8 + 5 + 5 + 7 + 5. Første Led mindre kølledannet end hos C. Ceti; andet og tredie Led uregelmæssigt fiirkantede; fjerde Led eller Haanden meget bred (Breden forholder sig til Længden som 5 til 7), ikke stærkt konvex paa den ydre Rand, paa den indre forsynet med 2 Knuder, af hvilke den første eller den Roden nærmeste er større og mere afrundet end den anden. Kloen snarere vinkelformigt bøjet end jævnt krummet.

Andet Fodpar stemmer vel i mange Henseender overeens med samme Fodpar hos C. Ceti, men, foruden den allerede omtalte sammentrykkede og flade Form med skarpe Rande, er det forholdsviis større, Kloen længere og tyndere, Haandens sidste Tand baade større end hos C. Ceti, og større end den første; Adskillelsen mellem første og andet Led aldeles utydelig.

Gjællerne (Fig. 76, a og b) overgaae i Længde Dyrets Totallængde, og ere af en meget tynd, børsteformigt til-

*) Dette Forhold findes ogsaa hos C. ovalis.

**) Naar man har vænnet sig lidt til at betragte disse Dyr, vil man ved et Øjekast kunne adskille C. Ceti og C. erraticus fra hinanden ved Føddernes Beskaffenhed, selv uden at see dem ved Siden af hinanden. Ogsaa den Uøvede vil snart blive dette Forhold var, naar lige store Individer umiddelbart sammenholdes.

spidset, lidt indadkrummet Form, saa at deres Beskaffenhed ene synes tilstrækkelig til at adskille C. erraticus fra C. Ceti.

Vedhængene ved Gjællernes Rod (Fig. 76, c og d) ere temmelig tynde, koniske eller tilspidsede lige fra Roden; deres konvexe Deel vender lige indad mod Legemets Middellinie, Spidserne ere derimod rettede næsten lige udad; den forreste er noget kortere end den bageste.

Tredie Fodpar (Fig. 75) er længer end hos C. Ceti, og adskiller sig meget paafaldende ved en længere og smallere Haand og ved en meget længer og krummere Klo. Den stumpe Torn eller Flig, der er omtalt hos C. Ceti som udgaaende fra de tre sidste Fodpars første Led paa Undersiden, iagttages ikke her, eller dog i alt Fald mindre tydeligt.

De to sidste Fodpar stemme ganske med det tredie.

Paa femte Brystrings Underflade har jeg ingen Torne opdaget; paa sjette Ring et forreste Par og et rudimentært bageste Par, men ingen Sidetorne; paa syvende Ring kun et forreste Par.

Ved følgende Diagnoser troer jeg at kunne adskille disse to Arter.

Cyamus Ceti: latior, annulis thoracicis magis confluentibus; antennæ superiores tertiam longitudinis animalis *) partem æqvantes; pedes breviores, subtumidi, marginibus rotundatis; branchiæ simplices, longitudine animalis multo breviores ($\frac{2}{3}$ longitudinis ferme æqvantes), crassæ, rectæ, cylindricæ, apice rotundatæ; appendices branchiarum maris crassæ, apicibus antrorsum versis.

Cyamus erraticus: angustior, annulis thoracicis magis distinctis; antennæ superiores dimidiam longitudinis animalis partem æqvantes; pedes longiores, valde compressi,

*) A fronte ad marginem abdominis posteriorem.

marginibus acutatis; branchiæ simplices, longitudinem animalis superantes, gracillimæ, incurvatæ, acuminatæ; appendices branchiales maris graciles, acuminatæ, apicibus lateraliter versis.

Endnu holder jeg for hensigtsmæssigt at tilføje Udmaalingerne af begge Arter. For at gjøre Sammenligningen baade let og sikker, har jeg udmaalt Individer af samme Kjøn og af omtrent lige Størrelse.

	Cyamus erraticus. ♂	Cyamus Ceti. ♂
Længde (fra Pandens forreste Rand til Halespidsen)	$6\frac{5}{6}'''$	$7'''$
Største Brede (over fjerde Brystring) . .	$3'''$	$3\frac{3}{5}'''$
Hovedets Længde (tilligemed første Brystring)	$1\frac{1}{2}'''$	$1\frac{1}{2}'''$
Hovedets Brede bagest (eller rettere første Brystrings Brede)	$1\frac{3}{10}'''$	$1\frac{2}{5}'''$
Hovedets Brede i Enden fortil	$\frac{3}{5}'''$	$\frac{7}{10}'''$
Hovedets Brede bagtil foran første Ring .	$\frac{2}{3}'''$	$\frac{4}{5}'''$
Længden af de øverste Følere	$3\frac{2}{5}'''$	$2\frac{2}{5}'''$
— — nederste Følere	$\frac{2}{5}'''$	$\frac{2}{5}'''$
— af første Fodpar	$3'''$	$2\frac{9}{10}'''$
— = andet Fodpar	$4\frac{1}{2}'''$	$3\frac{4}{5}'''$
— = første Gjællepar	beskadigede	$4\frac{2}{3}'''$
— = andet Gjællepar		$5'''$
— = tredie Fodpar	$5\frac{1}{2}'''$	$5'''$
— = fjerde Fodpar	$5'''$	$4\frac{3}{4}'''$
— = femte Fodpar	$4'''$	$4\frac{1}{5}'''$

Explicatio figurarum.

Cyamus Ceti Linn. Tab. V fig. 63—70.

Fig. 63. Antenna superioris paris. Fig. 63*. Apex hujus antennæ auctior.
„ 64. Antenna inferioris paris.
„ 65. Caput (a) cum annulo primo thoracico (b), supra visum.
„ 66. Pes primi paris
„ 67. Pes secundi paris.
„ 68. Pes tertii paris.
„ 69. Annulus thoracicus qvintus, sextus, septimusqve infra cum aculeis.
„ 70. Annulus thoracicus tertius qvartusqve, infra exhibiti cum branchiis (a, b) et appendicibus (c, d).

Cyamus erraticus Rous. de Vauzème. Fig. 71—76.

Fig. 71. Antenna superior. Fig. 71* Apex ant. superioris auctior.
„ 72. Antenna inferior.
„ 73. Caput (a) cum annulo primo thoracico.
„ 74. Pes primi paris.
„ 75. Pes tertii paris.
„ 76. Annulus thoracicus tertius qvartusque cum branchiis (a, b) et appendicibus (c, d).

Roussel staaer i den Formening, at Sydhavets Slætbag*) er identisk med den grønlandske Slætbag. Edwards synes endvidere at troe, at Cyamus-Arterne forekomme iflæng

*) Ingen kan være mere villig end Ref. til at billige, at man tillægger nordiske Dyr Navne af nordisk Rod og Oprindelse, naar de endnu savne saadanne i Bogsproget. Derimod troer han, ikke bestemt nok at kunne erklære sig imod, at man søger at fortrænge gamle og gode danske Navne ved fremmede, tildeels ganske upassende. Dette er Tilfældet med Benævnelsen Rethval (formodentlig

paa flere Arter Hvaler*), og man kan ikke spore, at Latreille eller Lamarck have haft bestemtere Forestilling om disse Snyltedyrs Opholdssteder. Men, efter hvad der er mig bekjendt om Snyltedyr, især af Kræbsdyr-Klassen, antager jeg det langt rimeligere, at Cyamus-Arterne i Regelen have bestemte Hvalarter anviste til Bopæl. Dette giver mig atter Anledning til at troe, at disse Dyr, saavelsom adskillige Balaner**), maaskee vilde kunne give ikke uvigtige Bidrag til Hvalarternes Adskillelse, hvilken, som jeg allerede tidligere i dette Tidsskrift***) har omtalt, og hvad iøvrigt er almindeligt anerkjendt, har saa overordentligt store Vanskeligheder. Hvad Balanerne angaaer, da har Pr. Eschricht, som jeg erfarer, allerede tidligere haft den samme Idee, og forelagt den ved Naturforskernes Møde i Stokholm, og jeg anerkjender altsaa med Beredvillighed hans Prioritet.

Ved Roussel's Undersøgelser er det afgjort, at der paa Sydhavets Slætbag findes tre Cyamus-Arter (C. erraticus, C. ovalis og C. gracilis) og to Balaner (Tubicinella Balæna-

---

en Oversættelse af det engelske Right-Whale) om Bardehvaler uden Finner, istedetfor det meget passende Navn Slætbag. Ogsaa synes Finhval at være en meget mere betegnende Benævnelse end Rørhval for Bardehvaler med Rygfinne, ligesom den har Sprogbrugen for sig.

*) Snart hedder det, at de findes hos la baleine, snart hos des baleines. Hist. d. Crust. III., 113—114.

**) Hvilke sidste Dyr imidlertid ikke ere Snyltedyr, hvorvel Pr. Eschricht, i sin Afhandling om de nordiske Hvalers Bestemmelse†) S. 10, henregner dem „blandt de Snyltedyr, der plage Hvalfiskene". De leve nemlig ikke paa Hvalernes Bekostning, og jeg veed Intet, som taler for, at de ere til Plage for disse, skjøndt de tildeels med deres Basis trænge temmelig dybt ned i Hvalernes Hud og det underliggende Fidtlag.

***) II, 620.

†) Foredrag holdt ved de Skandinaviske Naturforskeres Forsamling i Stokholm, Juli 1842.

rum og Coronula balænaris). Intet af disse fem Dyr er endnu, saavidt mig bekjendt, fundet paa nogen anden Hvalart. Paa den nordiske Slætbag findes ikke et eneste af dem (som overhovedet, efter de hidtil givne Efterretninger, ingen Cyamus og ingen Balanus); og allerede deraf kunde man vistnok med temmelig Sikkerhed slutte, at den sydlige Slætbag ikke er identisk med Balæna Mysticetus, som Roussel antager.

Paa den langarmede Finhval (Balænoptera longimana) findes den ovenbeskrevne Cyamus Ceti og Diadema balænaris (Lepas Diadema Chm.), paa hvilken atter Otion auritum (Ot. Cuvierii Leach) plejer at være fæstet.

Dette synes at være alle de sikkre og brugbare positive Efterretninger om disse Dyrs Forekommen, som Videnskaben hidtil besidder.

Af negative kunde vel endnu adskillige anføres. Roussel bemærker saaledes, at der ingen Cyamus-Art fandtes paa de fangne Delfiner, Marsvin og Kaskelotter. Men disse benægtende Erfaringer have naturligviis et mere indskrænket Værd, og det synes rimeligt, at Tiden vil lære os at kjende Snyltedyr hos alle eller de fleste Hvaler, om juft ikke Cyamus-Arter *).

*) Dette modtager et Slags Bekræftelse ved følgende Notice. »Man finder ikke altid paa Kaskelotten som paa Balæna Mysticetus Lepader og andre Snyltedyr, sandsynligt fordi de (ɔ: Kaskelotterne) beboe dybt Vand, medens de sidste opholde sig paa Grunde, som kunne naaes med Loddet; ogsaa ere de langsommere i deres Bevægelser. Undertiden finder man paa Læberne eller Underkjæben af Kaskelotten en enkelt Klump af Otion Cuvierii og nogle smaa Onisci paa Huden, i Spækket mange Blærer af en Cysticercus.« Bennet (Fr. Debell) i Proc. of the Zool. Soc. 1837, April, Pag. 39. Roussel's negative Erfaring om Kaskelotten synes herved at omstødes, thi Bennets Onisci ere rimeligviis Cyami.

De Grunde, hvormed B. vil forklare, at Snyltedyr ere sjeldnere paa Kaskelotten, betyde vistnok kun lidet. Man seer iøvrigt, at han, ligesom andre Forfattere, holder Sydhavets Slætbag for

Jeg holder det derfor endvidere for rimeligt, at Snyltedyrene, naar Kundskaben om dem anvendes rigtigt, ville kunne give ikke ganske foragtelige Hjælpemidler til Hvalernes Adskillelse. Og man kan derfor vistnok have Grund til at lægge Enhver, som har Lejlighed til at iagttage Hvaler, paa Hjerte, omhyggeligt at bemærke og samle de paa dem forekommende Snyltedyr.

Men, skulle de paa Hvalerne forekommende Dyr kunne give Videnskaben noget Udbytte, saa er det absolut nødvendigt, først at undersøge, beskrive og adskille Arterne med Omhyggelighed *). Og som et Bidrag i saa Henseende er den ovenstaaende Beskrivelse af den lineiske Cyamus Ceti meddeelt.

Dernæst kan det ikke noksom anbefales, at benytte de Fakta, man saaledes erhverver, med al Kulde og Forsigtighed, og ikke at ville slutte mere af dem, end man er berettiget til**); da

---

identisk med den nordiske Balæna Mysticetus (hans Erfaringer ere samlede i Sydhavet). Men, ligesaalidt som dette er Tilfældet, ligesaa lidet vil upaatvivleligt den af ham omtalte Otion Cuvierii vise sig identisk med den paa vor langarmede Finhval forekommende.

*) Pr. Eschricht fortæller (i den cit. Afh. S. 15), at han hos Ref. har seet en Balan fra Valparaiso, som han »øjeblikkeligen erkjendte for en Diadema balænaris«. Ligesom jeg tvivler paa denne Bestemmelses Rigtighed, saaledes troer jeg overhovedet, at i dette Punkt Bestemmelser efter Brudstykker (og det omhandlede Exemplar var kun at ansee som et Brudstykke, da det savnede Operkulum) ikke for Tiden bør tillægges særdeles megen Vægt, naar man vil haabe at føre Videnskaben frem.

**) I denne Henseende synes Pr. E. ikke at være ganske tilfredsstillende. Fordi den nysomtalte, meget problematiske, »Diadema balænaris« fandtes nær Beenraden af en strandet Hval, slutter han »øjeblikkeligt«, at den havde tilhørt dette Individ, hvilket vel kan synes rimeligt, men ingenlunde maa antages for sikkert; efterdi Havet udenfor Chili's og Peru's Kyst er rigt paa flere Hvalarter, og Hvalstrandinger ere saa hyppige, at man overalt finder større eller mindre Brudstykker af Skeletter. Endvidere slutter han, at det omtalte

man i modsat Tilfælde, istedetfor at fremme Videnskaben, kun

Hvalskelet var af Balænoptera longimana, og deraf uddrager han andre Slutninger, som strax skulle omtales.

Pr. E. er allerede kommen til det Resultat, at Sydhavets Slætbag »idetmindste tidligere ikke alene var almindelig i Atlanterhavet, men gik op til Island og Norges Nordkap«. Dette Resultat opnaaer han saaledes: 1) af en Nordkaper, som fangedes mellem Nyfoundland og Island, erholdt Chemnitz et Par Stykker Coronula; 2) Scoresby har truffet Nordkaperen i Atlanterhavet; 3) Kongespejlet og andre oldnordiske Værker omtale Hvaler med Skæl (Skæljunger, Troldhval). Selv om den chemnitziske Nordkaper virkeligt var identisk med Sydhavets Slætbag (hvilket vilde faae megen Rimelighed i mine Øjne, dersom en grundig Kjender af Cirripederne, efter umiddelbar Sammenligning af de chemn. Originalexemplarer af den omtalte Coronula med Exemplarer fra Sydhavets Slætbag erklærede dem for identiske; men dog endnu ingenlunde Visshed): saa var dette dog kun et enkelt Faktum (og det Samme gjælder om det fra Scoresby hentede Beviis), som slet ikke kunde bevise Andet, end at den sydlige Slætbag en sjælden Gang tilfældigt har kunnet komme op i Atlanterhavet Og hvo har vel tvivlet om, at disse uhyre, med saa overordentlig Bevægelseskraft begavede, Dyr jo stundom ville kunne forvilde sig langt fra deres sædvanlige Opholdssted? — Det tredie Argument er af dem, hvorved man mindes det hesiod'ske »at Halvdelen er bedre end det Hele«. Det taler nemlig mod Forf. istedetfor at tale for ham. Enhver, som vil gjøre sig den Ulejlighed at gjennemlæse, hvad Kongespejlet fortæller om Skjællingen, vil finde, at det meget bedre lader sig anvende paa en Finhval end paa en Slætbag (hvad Kongespejlets Udgiver, Einersen, ogsaa allerede har bemærket); og det maa vistnok forundre, at Forf., som troer at kunne forfølge den langhaandede Finhval lige til Valparaiso, allerede i Nordsøen taber Sporet af den.

»Alt leder til at troe,« siger Forf. videre, »at Sydhavets Slætbag er den Hval, som Hvalfangerne i Iishavet betegnede med Navnet Nordkaper.« Undersøges dette Alt, hvorved Forf. opnaaer sit Resultat, saa er det: 1) Søfolkene, som fangede den Hval, hvorpaa de ovenfor omtalte, til Chemnitz bragte, Koronula'er vare, kaldte den en Nordkaper; 2) Zorgdrager og andre ældre Forfattere fortælle, at Nordkaperen lever af Fisk, og den kan altsaa ikke, som Cuvier mener, være identisk med den nordiske Slætbag. — Men af samme Grund kan Nordkaperen heller ikke være identisk med

vil foranledige en Forvirring, som senere Naturforskere maaskee vilde have Vanskelighed ved at udrede.

---

den sydlige Slætbag, da denne, ligesaa godt som den nordiske, næsten udelukkende nærer sig af lavere Dyr, især Krustaceer. Ligesom det just heller ikke vilde være nogen Selvfølge, at Nordkaperen, fordi den ikke kunde være den nordiske Slætbag, derfor absolut skulde være Sydhavets Slætbag. Altsaa har Pr. E. blot en eneste Skipper-Relation at støtte sig til, og, selv om man vilde indrømme ham, at det ved Korunula'erne var beviist, at den omtalte Hval var en Sydhavs-Slætbag (hvad ingenlunde kan antages afgjort), blev det dog stedse tvivlsomt, om vedkommende Skipper havde anvendt Navnet Nordkaper rigtigt; en Sag, som det vel hverken er muligt at bevise eller modbevise. Iøvrigt vilde det være kuriøst nok i sit Slags, om Sydhavets Slætbag havde sit Navn af Nordkap, som Pr. E. antyder.

Ogsaa har Pr. E. naaet det interessante Resultat, at Balæna longimana »endnu findes almindelig baade i de nordlige og sydlige Have«. Dette Resultat uddrages af 1) nogle Meddelelser i Philosophical Transactions om en ved Bermudas-Øerne forekommende, langhaandet Finhval med Balaner; 2) af den ved Valparaiso strandede Hval (hvilken ikke jeg, men Pr. E., antager for Bal. longimana), og den i Nærheden fundne Balan, som Pr. E. øjeblikkeligt erkjendte for Diadema balænaris, (hvori jeg heller ikke kan være enig med ham). Med Hensyn til det første Argument vil det ikke være overflødigt at bemærke, at de faa Meddelelser i Philos. Trans. ikke synes ganske at passe hverken paa Bal. longimana eller paa dens Balan. Hvalen fremstilles næmlig som planteædende (they fed much upon Grass, growing at the bottom of the Sea o. s. v., og efter en anden Meddelelse: „they feed on Moss, growing on the Rock's at the bottom o. s. v.), og Balanen siges, ofte at blive saa stor som en stor Østersskal (of the Bigness of great Oister-Shells), og at være bevoxet med Tang (Rock-weed or Sea-Tangle). E. angiver Bal. longimana endvidere som forekommende ved det gode Haabs Forbjerg, Java, Japan og Kamtschatka, dog uden at dokumentere dette. Den Tanke, at der dog muligen kunde existere flere Arter langhaandede Finhvaler, ligesom flere Arter korthaandede, synes slet ikke at have fremstillet sig for ham. I den linneiske Tidsalders Aand synes han villig til, uden videre Undersøgelse, at erklære Dyr fra Jordklodens forskjælligste Egne for identiske, naar de blot stemme overeens i et eneste fremspringende Kjendemærke.

Dog, dette kan være tilstrækkeligt til Antydningen af et zoologisk Problem, hvis Udvikling maa overlades Tiden. Ὁ χρόνος πάντων βασανιςής.

Af alle de, ved Pr. E. fremsatte, Resultater er der rimeligviis intet, der mere vil interessere det større Publikum, end det om Hvalernes Vandringer »fra den nordlige til den sydlige Halvkugle og atter fra den sydlige til den nordlige ved Aarets Skifte.« Dog, da jeg med al Redebonhed har indrømmet Pr. E. Prioriteten med Hensyn til Balanernes Benyttelse til Hvalarternes Adskillelse, haaber jeg han vil tilgive, at jeg i nærværende Punkt gjør Fordring paa den for Kapt. Marryat. Denne mangesidige Forfatter har allerede for endeel Aar siden paa en, for sine Læsere vistnok aldeles tilfredsstillende Maade beskrevet Hvalernes aarlige Vandringer fra Grønland til Bermudas-Øerne, og derfra videre nedad Amerikas Østkyst, omkring K p Horn, opad Amerikas Vestkyst og under Isen tilbage til Grønland. Jeg kan i Øjeblikket ikke med Bestemthed angive, om det er i Kings Own eller i Naval Officer, at denne Theori udvikles, men da Marryats Skrifter ere i Alles Hænder og i Alles Erindring, er maaskee en speciellere Henviisning unødvendig.

Endnu vil jeg tillade mig at erindre Pr. E. om, at han, naar han bruger det Udtryk, at Hyperoodon næsten udelukkende lever paa Blækfisk, maaskee derved kunde forlede nogle af sine Læsere — blando e popello — til at troe, at Hyperoodon er et Snyltedyr.

Man har, i mine Tanker højst uretfærdigt, villet lægge Pr. E. til Last den Iver, hvormed han allerede har tilvejebragt en Mængde Materialer til Kundskab om de nordiske Hvaler. Jeg kan i Videnskabens Interesse ikke andet end ønske, at han fremdeles ved sine talrige Forbindelser maa være heldig i at ophobe et saa stort Materiale som muligt til disse lidet bekjendte Dyrs Historie. Men jeg kan paa den anden Side heller ikke undertrykke det Ønske, at han i Bearbejdelsen af Materialet saa meget som muligt vil tage Fantasien fangen, og foretrække solide Resultater for glimrende.

Beskrivelse af nogle Arter og Slægter af Caprellina;

med indledende Bemærkninger om Læmodipoda og deres Plads i Systemet*).

Ved

Henrik Krøier.

Læmodipoda eller de Strubeføddede (som de paa Dansk kunne kaldes)**), frembyde ikke blot i Almindelighed, stillede imod de øvrige Kræbsdyr, et meget særeget Udseende; men ligeledes, naar de sammenlignes indbyrdes i deres Extremer, en højst forskjællig Habitus.

Det kan derfor just ikke forekomme os overraskende, at den, for en overfladisk Betragtning betydelige, Anomali i Formen ogsaa her har medført det sædvanlige Resultat: Tvivl og Usikkerhed om Pladsen, disse Dyr burde indtage i Systemet. Men undre maa det imidlertid, at en saa grundig og skarpsindig Forsker som Savigny kunde sammenstille Cyamus-

*) Jeg har fundet det hensigtsmæssigt, at slutte denne lille Afhandling til den foregaaende, for saaledes paa et Sted at sammenstille nogle Bidrag til Kundskaben om Læmodipoderne.

**) Det er mig ikke bekjendt, at Latreille har angivet Etymologien eller Betydningen af Ordet Læmodipoda, men efter al Rimelighed maa det afledes af λαιμος, Strube, og have Hensyn til det første Fodpars Stilling, som er karakteristisk for hele Ordenen. Analogt med lignende Sammensætninger burde Ordet vel hedde Læmopoda. I ethvert Tilfælde maa den af Roussel de Vauzème og Milne-Edwards fulgte Skrivemaade, Loemodipoda, tilbagevises.

Arterne med Pyknogoniderne, og adskille dem fra Caprellina. Straus-Durckheim gik endnu videre i en unaturlig Sammenstilling, og foreslog ikke blot Foreningen af Cyamus-Arterne med Pyknogoniderne, men tillige med adskillige Kaligus-agtige Kræbsdyr (Cecrops, Dichelestium) under den fælleds Benævnelse parasitiske Krustaceer. Ligesom den høist forskjællige Bygning af disse Dyr strider mod deres Nærmelse i Systemet, saaledes modsiger deres forskjællige Levemaade den fælleds Benævnelse: Pyknogoniderne ere nemlig ingenlunde Snyltedyr. Latreille, hvis Navn idеligen møder os i Kræbsdyrenes Systematik, og som tilvejebragte saa mange unægtelige Forbedringer heri, men som paa Grund af Materialets Ufuldstændighed ikke altid var istand til at opdage Forbindelsespunkterne: indsaae fuldkomment, at de traaddannede og de ovale Læmodipoder ikke kunde adskilles*). En Tid lang gav han dem Plads i Isopodernes Orden**), og stillede dem i Spidsen for denne, saa at de dannede Overgangen til Amfipoderne. Men i anden Udgave af Cuviers Regne animal adskilte han dem fra Isopoderne som en egen Orden, og gav denne Plads mellem Isopoderne og Amfipoderne. Uagtet denne Forandring vistnok tillige er en Forbedring forsaavidt, at Læmodipoderne, skjøndt nær beslægtede baade med Amfipoder og Isopoder, dog staae

*) Dog synes han ikke at være den, Tanken gik ud fra. Lamarck satte, saavidt jeg veed, førstegang (1801) Slægterne Caprella og Cyamus ved Siden af hinanden blandt Kræbsdyrene, og Leach opstillede (1815) Familien Caprellini, bestaaende af Slægterne Caprella, Cyamus og Proto. Latreille gaaer, i mine Tanker, for vidt, naar han (Cuvier: Regn. animal, 2e ed. IV, 127) udtrykker sig om alle Læmodipoder: „on pourrait n'en former qu'un seul genre". Denne Anskuelse vilde næppe engang have mødt Bifald i den linneiske Tid.

**) I første Udgave af Cuviers Regne animal og i nogle senere Skrifter.

de første nærmest, og altsaa ikke med Ret kunne forenes med de sidste: saa bliver det dog et andet Spørgsmaal, om denne nye Orden har en tilstrækkelig anatomisk og fysiologisk Grundvold, for at kunne bestaae som Orden. Af denne Mening er Milne-Edwards, da han optager den i sit System, uden at yttre Tvivl om dens Gyldighed. Jeg har i længere Tid været tilbøjelig til at antage, at Læmodipoderne burde forenes med Amfipoderne, som en Familie af denne Orden, og et Par Former, som jeg i den senere Tid har haft Lejlighed til nærmere at undersøge, have efter min Mening fuldkomment bekræftet, hvad tidligere maaskee kun fortjente Navn af Gisning*).

Ved nærmere at drøfte den tilsyneladende temmelig betydelige Forskjæl mellem Amfipoder og Læmodipoder, vil man finde, at nogle af de Forskjælligheder, som angives af Forfatterne, ganske forsvinde, og at andre ikke ere meget væsentlige. Man angiver kun sex Brystringe for denne Orden, men i Virkeligheden findes der altid syv, ret tydelige Brystringe, uagtet den første rigtignok er temmelig nøje forbunden med Hovedet (altid under en skraa Linie) og dens Fodpar rykket frem under dette. Man kan, ofte med de blotte Øjne og altid ved Hjælp af Lupen, sikkert skjælne Grændsen mellem Hoved og første Brystring, og jeg har aldrig været i Tvivl om dennes Udstrækning, hvilket den medfølgende Tabel over Udmaalingerne

*) Det er muligt, at en eller anden af de mange Forfattere, der, naar de udgive en naturhistorisk Lærebog, troe sig forpligtede til, ogsaa at levere et nyt Natursystem, allerede kan have forenet Læmodipoderne med Amfipoderne, naturligviis uden noget Slags Begrundelse. Saaledes finder dette Sted i Burmeisters Handbuch der Naturgeschichte (Berlin 1837); men da han tillige forener Pyknogoniderne med Amfipoderne, ville næppe ret Mange være af den Formening, at Kræbsdyrenes Systematik her har ham at takke for nogen Forbedring.

ogsaa viser*). Blandt Ordenens Kjendemærker angives, at Kindbakkerne mangle Palpe; dette er vistnok ofte Tilfældet, men nedenfor ville tre Slægter blive beskrevne, hos hvilke Kindbakkerne ere forsynede med en stor, treleddet Palpe. Og iøvrigt stemme Læmodipodernes Mundddele ganske med Mundddelene hos Gammarina blandt Amfipoderne. Burmeister angiver, at Læmodipoderne have enkelte Ojne; men dette er aldeles urigtigt: de bestaae stedse, ligesom hos Amfipoderne, af en Mængde smaa, pæredannede Lindser, indhyllede i Pigment og skjulte under en fælleds Hornhud. Mangelen af Epimerer synes at udgjøre et konstant Skjælnemærke for Læmodipoderne; idetmindste kjender jeg ikke hidtil nogen Art, som frembyder Spor af disse Dele. Men de have ingenlunde den Betydning**), at de kunne, jeg vil ikke sige begrunde, men blot give et vægtigt Bidrag til Læmodipodernes Adskillelse som Orden fra Amfipoderne; saameget mindre, som Epimererne indskrænkes stærkt, ja næsten reduceres til en rudimentær Tilstand hos en-

*) I de følgende Beskrivelser og Udmaalinger er den første Ring stedse betegnet med sit rette Navn, hvilket fortjener at mærkes, da hos Milne-Edwards den anden Ring faaer Navn af første.

**) Man kunde let ledes til den Formodning, at Mangelen af Epimerer staaer i en fysiologisk Forbindelse med Bagkroppens rudimentære Tilstand. Idet nemlig Bagkroppen ikke blot er Lokomotions-Organ, men ogsaa tjener til Fornyelsen af det Gjælleblærerne omgivende Vand hos Amfipoderne; kunne Epimererne hos disse modtage den betydeligste Udvikling, og danne ligesom en Gjællehule, uden at indskrænke Respirationen. Hos Læmodipoderne, hvor Organer til Fornyelsen af det Gjælleblærerne omgivende Vand derimod savnes, synes udviklede Epimerer at maatte kunne gjøre Respirationen Afbræk. Dog veed jeg ikke, om en saadan Hypothese ikke maaskee vilde finde sin Gjendrivelse i den Omstændighed, at de Amfipoder, som have rudimentære Epimerer, ikke desto mindre i Almindelighed vise en stærkt udviklet Bagkrop.

deel Amfipoder, især Gammarina gressoria*), til hvilke Læmodipoderne ogsaa i andre Henseender nærme sig.

Det vigtigste Skjælnemærke mellem Amfipoder og Læmodipoder bliver vistnok den aldeles rudimentære Bagkrop hos de sidste, hvilken kan bringes i Forbindelse med deres Levemaade: Læmodipoderne ere nemlig alle tilhobe, saavidt man hidtil kjender dem, lidet bevægelige og langsomme Dyr, som, da de mangle Amfipodernes kraftige Svømmeredskab, den stærkt udviklede, med Svømmefødder forsynede Hale, ikke svømme**), men blot krybe omkring paa de Dyr eller Planter, der ere anviste dem til Opholdssteder og Næring. Uagtet dette Forhold vistnok ikke kan ansees for uvigtigt; saa mener jeg dog, at det taber noget af sin Vægt derved, at to nye, nedenfor beskrevne, Læmodipod-Slægter have en noget mere tydelig (og tillige med tydelige Lemmer forsynet) Bagkrop end de tilforn bekjendte Arter: hos begge de paapegede Slægter falder Bagkroppen, skjøndt meget lille, dog stærkt nok i Øje, danner næsten en ret Vinkel med Forkroppen eller Brystringene, og bestaaer hos den ene Slægt af fem Ringe, hos den anden kun af to, men er hos begge udrustet med to Par leddede Lemmer. Saaledes forekommer det mig, at der dannes en Overgang til adskillige Amfipoder, hos hvilke Bagkroppen er mindre stærkt udviklet, saasom Corophium. Det kan endvidere bemærkes, at Læmodipoderne, hvad Bagkroppen angaaer, staae omtrent

*) Slægten Cerapus synes endog, saavidt jeg efter Afbildninger kan dømme, ganske at mangle Epimerer.

**) Desmarest angiver rigtignok, at Kaprellaerne svømme, ved at bøje Enderne af Legemet ned (Consid. sur les Crustacés pag. 277). Men dette kan ialtfald kun gjælde om de fra deres Tilhæftningssted, det være nu en Tangplante, en Sertularia eller Deslige, løsrevne Dyr. Jeg har idetmindste aldrig seet nogen Kaprella frivilligt at forlade et Opholdssted, for at svømme hen til et andet.

i samme Forhold til Amfipoderne, som de korthalede Dekapoder eller Krabberne til de langhalede eller Kræbsene. Og, da man ikke anseer det nødvendigt, at adskille disse i to Ordener, er det næppe heller nødvendigt at betragte Læmodipoderne som en egen Orden; især da de, hvad Nervesystem, Fordøjelsesorganer og alle andre Forhold angaae, vise (idetmindste saa vidt man hidtil kjender dem) ringere Afvigelser fra Amfipoderne, end man finder mellem Dekapoderne indbyrdes.

Saavidt jeg kan skjønne, savnes altsaa baade zoologiske og fysiologiske Forskjælligheder mellem Læmodipoder og Amfipoder af en saadan Vægt, at Læmodipoderne med Ret kan tillægges Betydningen af en egen Orden: de blive kun at ansee som en Familie eller Afdeling af Amfipodernes Orden, og slutte sig nærmest til Gammarina gressoria, med hvilke de, foruden det allerede antydede Forhold, ogsaa forbinde sig ved nogle andre, saasom de fodbannede Følere. Slægten Cerapodina skal have Mangelen af Fødder paa nogle Brystringe tilfælleds med Læmodipoderne.

Læmodipoderne kunne altsaa, som Familie af Amfipoderne, karakteriseres saaledes:

Bagkroppen rudimentær eller kun lidet udviklet. Ingen Epimerer. Den første af de syv Brystringe forenet med Hovedet under en skraa Linie, og dens Fodpar rykket frem under Kjæbefødderne. Almindeligt savnes Fødder paa tredie og fjerde Brystring. Alle Fødder ere i Regelen Gribefødder eller forsynede med Haand og bevægelig Klo. Kun to eller tre Par Gjælleblærer (paa anden og tredie, eller paa anden, tredie og fjerde Brystring). Følerne ere mere eller mindre fodbannede, og de øverste altid større og stærkere end de nederste. Øinene meget smaa, kredsrunde.

Denne Familles to Underafdelinger have følgende Særkjender.

Caprellina. Formen almindeligen meget langstrakt, tynd, cylindrisk. Gjællepladerne blæredannede. De nederste Følere af middelmaadig Størrelse, og Fødderne af middelmaadig Styrke. Ofte en Palpe paa Kindbakkerne.

Cyamea: Formen almindeligen meget fladtrykt og bred. Gjælle-pladerne meget store, sværd- eller sabeldannede, undertiden tvedeelte, hos Hannerne forsynede med særegne Vedhæng ved Roden. De nederste Folere rudimentære. Fodderne udviklede i en overordentlig høj Grad. Kind-bakkerne uden Palpe.

Mærkes kan, at den almindelige Form ikke længer er til-strækkelig som Skjælnemærke mellem Caprellina og Cyamea, efterdi Cyamus gracilis ved sin Spædhed gfør Overgang fra de sidste til de første; medens derimod paa den anden Side en ny Art, som nedenfor beskrives, Caprella dilatata, ved sin brede Form danner en Tilnærmelse af de første til de sidste.

De Slægter af Afdelingen Caprellina, som efter min Me-ning kunne ansees tilstrækkeligt begrundede, ere de følgende fire.

1. *Leptomera* Latr.

Septem pedum paria; qvintum manu subcheliformi destitutum. Mandibula palpo instructa triarticulato. Flagellum antennarum inferiorum qvinqvearticulatum. Tria vesicularum branchialium paria (annuli thoracici secundi, tertii & qvarti). Abdomen rudimentare, uniarticulatum, appendicibus quatuor elongatis biarticulatis.

2. *Cercops* Kr. *)

Quinqve pedum paria, omnia manu armata subcheliformi. Mandibula palpo instructa triarticulato. Flagellum antennarum inferiorum biarticulatum, articulo ultimo primum ferme longitudine æqvante. Tria vesicularum branchialium paria (annuli thoracici secundi, tertii & quarti). Abdomen distinctum, qvinqvearticulatum, appendicibus quatuor elongatis, biarticulatis.

3. *Ægina* Kr. **)

Qvinqve pedum paria, omnia manu armata subcheliformi. Mandibula palpo instructa triarticulato. Flagellum antennarum inferiorum

*) *Κέρκωψ*, caudatus. **) *Ægina*, nympha marina, filia Asopi.

biarticulatum, articulo ultimo fere rudimentari. Duo vesicularum branchialium paria (annuli thoracici tertii et quarti). Abdomen minutissimum, sed sat distinctum, biarticulatum, appendicibus qvatuor elongatis, duabus anterioribus biarticulatis, posterioribus uniarticulatis.

4. *Caprella* Lam.

Qvinqve pedum paria, omnia manu armata subcheliformi. Mandibula palpo destituta. Flagellum antennarum inferiorum biarticulatum, articulo ultimo fere rudimentari. Duo vesicularum branchialium paria (annuli thoracici tertii et quarti). Abdomen rudimentare, vulgo appendicibus plus minusve rudimentaribus instructum.

Milne-Edwards anfører en Slægt Naupridia, som han dog erklærer, at han ikke selv kjender, men blot har optaget efter de faa Ord, Latreille meddeler om den: „fem Par Fødder i en fortløbende Række: andet til fjerde Fodpar med et bladdannet Redskab ved Roden."*) Latreille tilføier endnu blot, at Slægten er opstillet efter en Art ved de franske Kyster „qvi me parait inédite." Men det har undgaaet Milne Edwards's Opmærksomhed, at Latreille synes at have grundet Slægten Naupredia**) blot efter en Angivelse hos Desmarest (Consid. génér. sur les Crustacés pag. 276), og rimeligviis ikke selv har seet det Dyr, der af denne Forfatter omtales under Navnet Proto pedatum. Ved at sammenligne Latreilles

*) Regne animal, 2éme ed, IV, 128.

**) Milne-Edwards skriver Naupridia, Latreille Naupredia. Det er mig ganske ubekjendt, hvorfra Latreille har hentet dette Navn, eller hvad det betyder, og altsaa ogsaa, hvilken Skrivemaade der er den rigtige. Dog, dersom Slægten, som jeg antager, ingen Gyldighed har, bliver ogsaa Navnets Skrivemaade ligegyldig.

Ord paa ovenanførte Sted med hvad Desmarest angiver som Karakteristik for Slægten Proto, falder det, efter min Mening, stærkt i Øje, at Latreille har udskrevet Desmarest. Men denne sidste er aabenbart i en slem Forvirring; han anvender Leach's Slægtnavn Proto, som er identisk med Leptomera Latr., og Afbildningen i Zoologia danica (tab. 101 fig. 1—2) af Leptomera pedata paa et Dyr, henhørende til Caprellina, der efter ham skal have fem Par Fødder i fortløbende Række. Indtil Tilværelsen af et saadant Dyr paa den franske Kyst bliver tilstrækkeligt godtgjort (Milne Edwards kjender det ikke af Autopsi, uagtet D. vil have fundet det „en abəndance“ ved Havre): tillader jeg mig at betvivle dets Virkelighed. Enhver, der har undersøgt Caprellina, veed, hvor let de tabe de bageste Fødder; jeg formoder derfor, at en Leptomera pedata, hos hvilken de to bageste Par Fødder vare affaldne, har vildledet Desmarest og efter ham Latreille, hvilken sidste saameget lettere maatte kunne vildledes, som han, efter Desmarest's Ord (l. c.) „ikke havde seet Leptomeraer i Naturen, og blot havde adskilt dem fra Caprella og Proto efter Beskuelsen af de over dem publicerede Afbildninger.“ Og, at Latreille selv har benyttet disse Afbildninger meget flygtigt, indsees deraf, at han deler Leptomeraerne i to Grupper „de egentlige Leptomeraer (Zool. dan. tal. 101 fig. 1—2) med Gjælleblærer ved alle Fødder undtagen det første Par; og Protoerne (Trans. of the Lin. Soc. XI tab. 2 fig. 6) med Gjælleblærer ved andet, tredie og fjerde Fodpar.“ Men gaaer man til Kilderne, og sammenligner de to citerede Afbildninger, seer man, at de begge kun have tre Par Gjælleblærer, og ikke blot høre til samme Slægt, men efter al Rimelighed fremstille samme Art. Men heraf følger atter, at Slægtsnavnet Proto, som er ældre

end Leptomera, med Billighed burde gives Fortrin for dette, og atter indsættes i sine Rettigheder.*)

Caprella Januarii Kr.

(Tab. VI fig. 14—20).

Denne Art synes at være almindelig ved Rio-Janeiro paa syv til otte Favnes Dybde. Den indsamledes af mig især paa Ankertouget, da Ankeret lettedes ved vor Afrejse.

Den faaer en høiere Grad af Interesse end den ellers, som blot ny Art, vilde kunne gjøre Fordring paa, fordi Kjønnene i fuldt udviklet Tilstand vise sig i den Grad forskjællige, at jeg upaatvivleligt vilde have sønderlemmet Arten i to, dersom ikke en Række af Individer havde sat mig istand til at iagttage den gradvise Overgang fra den ene Form til den anden.**) De yngre Hanner frembyde næmlig aldeles samme Forhold som Hunnerne, og fjærne sig først efterhaanden med Alderen mere og mere fra dem.

Integumenterne ere hos begge Kjøn bløde, hudagtige og gjennemsigtige. Hverken Hovedet eller Kroppen vise noget Spor til Knuder eller Torne.

Formen har hos de gamle Hanner (fig. 14) noget meget paafaldende og usædvanligt, hvilket især grunder sig paa den overordentlige Længde af første og anden Brystring, samt paa tredie Brystrings usædvanlige Korthed. Den bageste Deel af Legemet (de fem sidste Brystringe) viser sig derfor ual-

---

*) Slægtsnavnet Proto publiceredes 1815 i det ovenanførte Bind af Transactions of the Linnean Society; Leptomera 1817 i den første Udgave af Cuviers Regne animal.

**) Ogsaa hos andre Kaprellaer finder (hvad ikke tilforn af nogen Forfatter er bemærket) et lignende Forhold Sted, dog tildeels mindre paafaldende.

mindeligt kort i Sammenligning med den forreste, og Gjælleblærerne rykkes meget længer tilbage end de ellers pleje. — Første Brystring er mere end tre Gange saa lang som Hovedet; dette sidste i Forening med de to første Brystringe har større Længde end de fem sidste Brystringe tilsammentagne; anden Brystring er mere end dobbelt saa lang som tredie. — Hunnerne derimod (fig. 15) vise omtrent sædvanlig Form, idet Hovedet er længere end første Brystring, anden Brystring kun ubetydeligt længere end tredie; endelig Hovedet og de to første Brystringe tilsammen ikke meget mere end halvt saa lange som de fem sidste Brystringe tilsammentagne. Hovedets Form er tillige meget plumpere hos Hunnen end hos Hannen.

De øverste Følere (Tab. VI fig. 14) overgaae i Længde den halve Totallængde, og ere hos voxne Hanner af en forholdsviis særdeles stærk Bygning (Tykkelsen af deres første Led er ikke meget ringere end Tykkelsen af første Brystring). Skaftet har hos de største Individer Svøbens fiirdobbelte Længde, eller vel endnu mere; hos mindre Individer voxer derimod Forholdet af Svøbens Længde til Skaftets, hvilket jeg ogsaa har fundet at være Tilfældet hos Hunnerne (fig. 16), saa at Skaftet hos disse endog kun var en halv Gang længere end Svøben. Skaftets to første Led ere cylindriske, det andet idetmindste dobbelt saa langt som det første men noget tyndere; tredie Led, som er længere end første, men kortere end andet, har almindeligen en langstrakt cylindrisk Form; kun hos store Hanner bliver det lidt kølledannet og lidt krummet i Enden. Skaftet viser næsten ingen, eller dog kun faa og meget smaa Børster. Svøben er børstedannet, og bestaaer af et Dusin Led, der for største Delen have en omvendt konisk Form, og ere forsynede med adskillige smaa Børster.

De nederste Følere vise ogsaa hos Individer af forskjælligt Kjøn og Alder et meget forskjælligt Længdeforhold:

hos store Hanner (fig. 11) ere de ikke halvt saa lange som de øverste Følere, naae langtfra ikke til Enden af disses Skaft, og indeholdes omtrent fire Gange i Totallængden. Hos Hunner eller smaa Hanner udgjøre de omtrent ⅔ af de øverste Føleres Længde, naae ud over disses Skaft, og indeholdes næppe 2½ Gang i Totallængden; tillige ere de meget tykkere, sammenlignede med de øverste Følere, end hos store Hanner. Skaftet er mere end dobbelt saa langt som Svøben, men ikke tre Gange saa langt; Leddene cylindriske, tredie og fjerde Led omtrent lige lange, eller det sidste dog kun ganske ubetydeligt længere end det første. Svøben stemmer omtrent i Længde med Skaftets fjerde Led, og er, som sædvanligt hos Caprellaer, toleddet; det sidste Led kun ¼ eller ⅕ saa langt som første. Saavel Svøbe som Skaft ere langs den nederste Rand forsynede med en Mængde temmelig lange Børster.

Øjnene ere smaa, sorte, rundagtige eller lidt ovale, af sædvanlig Beskaffenhed.

Munddelene vise i det Hele taget Intet, som afviger fra Caprellaernes almindelige Form.

Kjæbefødderne (fig. 20) ere temmelig store, men ganske af sædvanlig Form, eller ganske som hos Amfipoderne, bestaaende af to Par Kjæbeplader (det mellemste Par mindst, langstrakt fiirkantet eller i Enden afskaaret; det yderste endeel større, noget ovalt eller med den ydre Rand konvex), og et Par meget lange, femleddede Palper. Alle Dele af Kjæbefødderne ere stærkt forsynede med Børster, de ydre Kjæbeplader tillige med Torne.

Første Fodpar (fig. 17) er vel kun lidet, men forholdsviis af en meget stærk Bygning. Leddenes indbyrdes Længdeforhold er omtrent $3 + 1 + 1\frac{1}{2} + 2 + 4 + 4$. Første Led tykt, kølledannet, med en Udvært eller Fremragning i Enden af den ydre Rand; andet Led afrundet-fiirkantet; tredie Led noget langstrakt

firkantet, i Enden lidt halvmaaneformigt udskaaret; fjerde Led af en uregelmæssig, i Enden meget bred Form; Haanden stærk, bred, noget konisk eller mod Enden tilspidset; dens ydre Rand stærkt konvex, den indre ganske lige; Kloen er lige saa lang som Haanden, og viser sig under en stærk Forstørrelse saugtagget langs den indre Rand. Alle Leddene, dog især tredie, fjerde og femte, ere langs den indre Rand forsynede med endeel stærke Børster. Det hidtil Anførte gjælder de store Hanner; hos Hunnerne viser dette Fodpar sig forholdsviis noget længer, men tillige af en svagere Bygning.

Andet Fodpar er hos de gamle Hanner (fig. 14) af en temmelig betydelig Størrelse og Styrke, især hvad Haand og Klo angaaer. Leddenes indbyrdes Længdeforhold er omtrent: $6 + 1 + 3 + 2 + 15 + 10$. Første Led har en Torn i Enden af den forreste Rand, andet Led i Enden af den bageste; tredie Led er opsvulmet og afrundet, dog tillige væbnet med en Torn paa bageste Rand; fjerde Led noget triangulært; Haandens forreste Rand konvex, som sædvanligt; den bageste væbnet med tre Torne, en stor mod Roden og ligeledes en stor i Enden; tæt bag denne sidste en meget lille; Kloen er noget indkneben ved Roden, og danner derimod paa den indre Rand en Svulst, der svarer mod den store Torn i Enden af Haandens indre Rand. — Hos Hunnerne (fig. 18) er Forholdet meget forandret; første og andet Led vise ingen Torne, og er saa tæt forenede, at det er vanskeligt at skjælne nogen Grændse mellem dem; ogsaa det meget lille fjerde Led er saaledes forenet med tredie, at det vanskeligt opdages; tredie Led er i Enden af den bageste Rand uddraget i en Torn, og taber den afrundede Form. Haanden har paa den bageste Rand kun een Torn (mod Roden). — Hos de unge Hanner findes omtrent den samme Form som hos de gamle, men den store, meget paafaldende Afstand, der hos disse sidste er mellem første og andet

Fodpar paa Grund af de to første Brystringes Længde, frembyder sig naturligviis, ifølge de omtalte Ringes Korthed, ikke hos Ungerne. Haanden af andet Fodpar naaer nemlig hos dem, selv naar Kloen er bøjet sammen, frem foran Hovedets forreste Rand; hos de Gamle derimod næppe foran forreste Rand af anden Brystring.

De paa tredie og fjerde Brystring anbragte Gjælleblærer (Fig. 14 og 15) ere af en langstrakt og smal Ægform (hos voxne Hanner og Hunner tre Gange saa lange som brede).

Tredie Fodpar (Fig. 19) er kort, men af tyk og plump Bygning. Leddenes indbyrdes Længdeforhold er $2\frac{1}{2}+1+3+2+4\frac{1}{2}+3\frac{1}{2}$. Første, tredie og fjerde Led nærme sig altid til omvendt Hjerteform i forskjællige Modifikationer; andet Led er ikke alene det korteste, men tillige langt smallere end de andre. Haand og Klo af sædvanlig Form. Hos Hunnerne synes dette Fodpar forholdsviis at være lidt længere end hos Hannerne, men frembyder iøvrigt aldeles ingen Afvigelser.

Fjerde Fodpar er som sædvanligt lidt længere end tredie, men stemmer ellers meget nær overeens med det. Leddenes indbyrdes Længdeforhold er: $2\frac{1}{2}+1+3+2\frac{1}{2}+5\frac{1}{2}+3\frac{1}{2}$. Det er altsaa fjerde Led og Haanden, som voxe lidt*).

Femte Fodpar er atter lidt længere end fjerde, men af svagere Bygning. Leddenes indbyrdes Længdeforhold er: $4+1+4\frac{1}{2}+3+6+3\frac{1}{2}$. Første og tredie Led tiltage altsaa især her i Længde.

Bagkroppen er hos denne Art i højeste Grad rudimentær. Den viser sig under Mikroskopet som en lille Knude, hvis bageste Rand er bølgedannet. Men Spor til Led eller

*) At Kaprellaerne erstatte tabte Fodpar, havde jeg Lejlighed til at iagttage hos det største udmaalte Individ; den højre Fod af fjerde Fodpar havde ikke synderligt mere end den venstres halve Længde, og var forholdsmæssigt spæd.

Lemmer har jeg end ikke ved en meget stærk Forstørrelse kunnet opdage.

Den store Vanskelighed, som det i Almindelighed har, at angive sikkre og let opfattelige Skjælnemærker for Kaprellaarterne*), forøges her i en særdeles høj Grad ved den betydelige Forskjæl mellem Kjønnene. Den følgende Diagnose er derfor langtfra at tilfredsstille mig selv, men maa imidlertid, da jeg ingen bedre har kunnet udfinde, indtil videre udfylde Pladsen.

Caprella Januarii: Caput et corpus lævia, tuberculis omnino destituta. Integumenta mollia, pellucida. Antennæ superiores dimidiam animalis longitudinem superantes. Antennæ inferiores setosæ; flagellum longitudine ultimum pedunculi articulum ferme æqvans. Vesiculæ branchiales elongato-ovales, ter ferme longiores qvam latiores. Secundum pedum par in mare tribus marginis posterioris aculeis (secundo minimo) armatum, in femina unico ad basin instructum. Pedes tertii, qvarti qvintiqve paris breves sed validi, manu præditi ovali, biaculeata. Longitudo maris 7—8''', feminæ 3—4'''.

Cercops Holbölli Kr.

(Tab. VI Fig. 1—13).

Af denne nye Form har jeg hidtil kun seet et Par Individer, indsamlede i det sydlige Grønland af Kaptajn Holbøll „paa Sertularier fra 45 til 60 Favnes Dybde. Dyret kryber mere end de andre Kaprellaer*).“

„Farven hos det levende Dyr skidentguul, lysere end hos de andre Caprellina“ **).

---

*) Adskillige af de hidtil for Kaprella-Arter givne Diagnoser ville derfor udentvivl have større eller mindre Modifikation nødig. Naar Milne-Edwards saaledes for Caprella scaura angiver „Hovedet særdeles langt; de øverste Følere to Gange saa lange som de nederste; Haandens bageste Rand tretandet,“ bestemmes ikke derved Arten men Kjønnet (♂). Ligeledes synes hos Caprella nodosa det „meget korte Hoved og de korte Følere“ blot at angive en Hun eller Unge.

**) Det mellem Anførelsestegn Indsluttede er Kaptajn Holbølls Meddelelse.

Det største af de undersøgte Individer, en Han, havde omtrent fire Liniers Længde fra Panderanden til Bagkroppens bageste Rand; en ægbærende Hun naaede ikke tre Liniers Længde, og det synes saaledes rimeligt, at denne Art er indskrænket til en temmelig ringe Størrelse.

Hovedet er af Middelstørrelse, udmærket ved et meget stort, særdeles spidst, fremadkrummet Horn, som udgaaer fra Middellinien af dets Rygflade; et Par smaa, fremadrettede Torne udgaae endvidere fra Hovedets forreste Rand, hvor den støder sammen med Siderandene. Første Brystring, der kun har Hovedets halve Længde, er paa Rygfladen forsynet med en lille, stump Knude. Anden Brystring, der er mere end tre Gange saa lang som første, har ligeledes en stump Knude paa Ryggen, dog allerbagest, nær Foreningen med følgende Ring; men er desuden væbnet med fire spidse Torne, af hvilke det ene Par udgaaer fra forreste Rands Hjørner, det andet fra Siderandene. Denne Ring er stærkt opsvulmet, bagtil indkneben, eller omtrent af Hjerteform. De to følgende Ringe, som ere de længste og indbyrdes omtrent lige lange, vise sig paa Midten noget opsvulmede, og have hver et Par Torne, som udgaae fra forreste Rands Hjørner, og en stump Knude allerbagest paa Rygfladen. Femte Ring, som er ganske ubetydeligt kortere end fjerde, har i den forreste Ende paa hver Side en Knude eller afstumpet Torn, og svulmer lidt op allerbagest. Sjette Ring, der ikke er halvt saa lang som femte, har omvendt Hjerteform; hvilket ogsaa kan siges om syvende, der ikke er stort mere end halvt saa lang som sjette, men dog overgaaer første Brystring lidt i Længde.

De øverste Følere (fig. 3) ere af en temmelig stærk Bygning, men ikke synderligt lange (deres Længde udgjør lidt mere end ⅓ af Totallængden). Skaft og Svøbe vise indbyrdes omtrent lige Længde. Skaftets første Led har kun om-

trent det andets halve Længde, men er af en temmelig tyk, opsvulmet og oval Form; andet Led er endeel tyndere end første, næsten liniedannet (dog lidt tyndere ved Roden end mod Enden); tredie Led kortere end første, skjøndt kun meget ubetydeligt, af tydelig Kolleform, eller indknebet ved Roden. Svøben bestaaer af ti Led, af hvilke det første er det længste, det andet det korteste, de følgende indbyrdes omtrent lige lange og i Længde omtrent midt imellem første og andet (Længden af første Led kan udtrykkes ved Tallet fire, af andet ved Tallet to og af de følgende ved tre). Svøben er rigeligt forsynet med grove Børster, især langs den nederste Rand; ogsaa alle Skaftets Led have endeel Børster.

De nederste Følere (fig. 4) have omtrent de øverstes halve Længde, og ere tillige af svagere Bygning. Skaftet er tre Gange saa langt som Svøben; dets tredie Led tre Gange saa langt som andet, hvilket er noget længer end første; fjerde Led er kortere end tredie, skjøndt kun ubetydeligt (de forholde sig til hinanden som 8 til 9); begge ere liniedannede. Svøben er af temmelig stærk Bygning, toleddet, dens første Led kun lidt længer end andet (de forholde sig indbyrdes som 4 til 3). Alle Leddene ere forsynede med endeel Børster.

Øjnene ere „af rød Farve," *) forholdsviis temmelig store, rundagtige, sammensatte af en Mængde pæredannede Lindser, og ligge tæt bag Roden af de øverste Følere.

Kindbakkerne (fig. 11) ere stærke, i Enden væbnede med Tænder og Torne (fig. 11 a), forsynede med en lang Palpe (omtrent dobbelt saa lang som Kindbakken), bestaaende af to lange Led foruden Rodknuden; det sidste Led ender med een Torn og to Børster (11 b). Kjæberne have intet Afvigende

*) Hos de i Spiritus opbevarede Dyr var Farven forsvunden.

i deres Form. Og dette synes heller ikke at være Tilfældet med Kjæbefødderne (fig. 13), hvorhos dog kan mærkes, at jeg ikke har iagttaget mere end et Par Kjæbeplader paa dem, hvilket dog rimeligviis er tilfældigt, og maa tilskrives disse Deles ringe Størrelse.

Første Fodpar (fig. 5) er temmelig lille og af almindelig Form. Leddenes indbyrdes Længdeforhold kan ansættes saaledes: $7 + 2 + 3 + 3 + 5 + 3$.

Andet Fodpar (fig. 6) vilde, udstrakt i en lige Linie, omtrent være tre Gange saa langt som første. Leddenes indbyrdes Længdeforhold er omtrent: $7 + 2 + 1\frac{3}{4} + \frac{1}{3} + 9 + 8$. Dette Fodpar udmærker sig ved den overordentlige Størrelse og Brede af Haanden eller femte Led og ved fjerde Leds (x) aldeles rudimentære Tilstand. Første Led er lidt krummet, kølledannet, dog tillige lidt prismatisk, idet en Kjøl hæver sig langs den ydre Side, og ender med en stærk Torn; andet Led er uregelmæssigt fiirkantet, tredie Led temmelig rundt; det rudimentære fjerde Led viser sig som en lille Triangel. Haanden er af oval, stærkt opsvulmet Form, med en stor fremtrædende Torn mod Roden paa den indre Rand. Kloen krum, stor, stærk. Børster viser dette Fodpar næsten ingen Spor til.

Ved Roden af det paa den indre Side viser sig et Par smaa, meget regelmæssigt ovale Gjælleblærer*) (fig. 1, *l* og fig. 8). Gjælleblærerne paa de to følgende, fodløse Ringe ere lidt længere, men tillige forholdsviis smallere, og altsaa af en meget langstrakt-oval Form (idetmindste dobbelt saa lange som brede).

Tredie Fodpar (fig. 7) er af en temmelig langstrakt og tynd Bygning. Det indbyrdes Forhold af Leddene er om-

*) Længden af dem hos det udmaalte Individ $\frac{3}{20}$''', Breden $\frac{1}{10}$'''.

trent: 17 + 3 + 11 + 9 + 11 + 9. Første og tredie Led kølledannede; andet Led firkantet, lidt skjævt; fjerde Led langstrakt ovalt, næsten liniedannet; femte Led lidt halvmaaneformigt bøjet med en Torn nær Roden paa den indvendige Side, der svarer mod Kloen; denne stærk, kun lidt krummet. Stærke men temmelig korte Børster, især paa den indvendige Side af de tre første Led.

Fjerde Fodpar er lidt større og stærkere end tredie, men iøvrigt omtrent af samme Beskaffenhed. Leddenes indbyrdes Længdeforhold er: 3 + ¾ + 2 + 2 + 3½ + 2½. Det er altsaa især femte Led, som forholdsviis tiltager i Længde, og bliver det største.

Femte Fodpar er atter ubetydeligt længer end fjerde, og tillige endeel stærkere; ogsaa er Leddenes Længdeforhold lidt forandret; det viser sig nemlig saaledes: 2½ + 1 + 2 + 2 + 3¾ + 3. Det er altsaa især femte og sjette Led, som voxe lidt. Men Formen er i Hovedsagen ganske som hos de to foregaaende Fodpar.

Bagkroppen (fig. 9) er vistnok meget lille, men dog tillige meget tydelig og fuldstændigt uddannet, saa at den ikke synes at fortjene Betegnelsen rudimentær. Den er bøjet lige ned, saa at den, naar Dyret betragtes fra Rygfladen, slet ikke iagttages, eller kun som en lille Knude, ligesom hos de øvrige Læmodipoder (fig. 2, x). Den danner altsaa en næsten ret Vinkel med Forkroppen, og bestaaer af fem*), vel adskilte og tydeligt betegnede Ringe (b, c, d, e, f), af hvilke de to sidste overgaae de øvrige lidt i Længde. Fra den næstsidste Rings Bugflade udgaaer et Par Lemmer (h), af en langstrakt og tynd

---

*) Det er endogsaa muligt, ligesom det i sig selv ikke er urimeligt, at Bagkroppen bestaaer af sex Ringe, idet den Ring, jeg har betragtet som den femte, maaskee er sammensat af to, temmelig tæt forenede.

Form (omtrent af lige Længde med Bagkroppen), sammensatte af to Led, af hvilke det andet, som har Sabelform, staaer i Længde lidt tilbage for det første; den bageste Rand af sidste Led er fiint saugtagget (fig. 10), ligesom ogsaa Rodleddet er væbnet med Torne eller Saugtagger paa bageste Rand. Mellem dette Par Lemmer ved deres Rod fremtræde to, meget smaa, ovale eller blæredannede Redskaber (g). Bagkroppens sidste Ring, som i Enden er noget udskaaren, er ligeledes forsynet med et Par Lemmer (i), der ganske svare til de hos foregaaende Ring beskrevne, kun at de ere lidt mindre.

For denne Art kan foreløbigen følgende Diagnose angives:

Cercops Holbölli: oculis rubris, cornu incurvato capitis aculeisqve duobus marginis anterioris, aculeis annuli thoracici secundi qvatuor, annuli tertii qvartiqve binis marginis anterioris. Long. 3—4‴.

Ægina longicornis Kr.

(Tab. VII, Fig. 1—12).

Denne nye Art har Kaptajn Holbøll fundet ved Narsalik (6 Mile syd for Frederikshaab) i stor Mængde paa Leerbund i 12—16 Favnes Dybde mellem Annelide-Rør. Ved Godthaab har han truffet den paa Sertularier paa 45—60 Favnes Dybde. Tillige har han bemærket, at den paa sidste Sted kommer ind paa 25 Favnes Dybde i Marts og April, og vælger tangbevoxet Sandbund til Opholdssted.

Farven hos det levende Dyr er, efter Holbøll, kastaniebruun, dog ikke reen.

Sammenlignet med den i Grønland saa almindelige Capr. septentrionalis har nærværende Art (Tab. VII, Fig. 1) i alle sine Dele en langstrakt og tynd Form. Det er overhovedet den langstrakte og glatte Form, de meget lange Følere, det lange og smalle andet Fodpar, de liniedannede Gjælleblade,

samt den tydelige Bagkrop, som gjøre dette Dyr meget let kjendeligt.

Hovedets Overflade er glat, uden Spor til Knude. Ogsaa Brystringene vise hverken Knuder eller Torne. Hos voxne Individer er Hovedet kortere end første Brystring, og i højere Grad hos Hannerne end hos Hunnerne; hos Ungerne derimod er Hovedet lidt længere end første Brystring. Ringenes indbyrdes Længdeforhold er saa afvexlende hos Hannen, Hunnen og unge Individer, ja viser saa megen individuel Afvexling, at Intet i Almindelighed derom kan siges.

De øverste Følere ere meget lange, i Længde næsten stemmende med Dyrets Totallængde. Skaftet næsten $\frac{1}{2}$ Gang saa langt som Svøben hos store Hanner; hos Hunner kun lidt længere end Svøben, hos Unger endog kortere end Svøben. Dets andet Led det længste, næsten dobbelt saa langt som første, der er det korteste; tredie Led er vel et betydeligt Stykke længere end første, dog ikke saameget, som det selv er kortere end andet. Svøben bestaaer af 26 Led*), der alle have meget større Længde end Brede; tildeels ere de vel ganske lidt tykkere mod Enden end ved Roden, dog ingenlunde saaledes, at de nærme sig til Form af Sexkanter; første Led er meget langt hos Hannen (Fig. 11, b), længere end de følgende fire Led tilsammentagne, og udgjør omtrent $\frac{1}{7}$ af Svøbens Længde. Paa Grund af Krenuleringen, saavel af dets øverste som nederste Rand, faaer det Udseende, som om det egentlig bestod af sex smaa Led, hvilket dog ikke er Tilfældet; hos Hunnen viser det derimod ganske det almindelige Forhold, det vil sige, det er kun omtrent dobbelt saa langt som andet og uden Krenulering. Børsterne ere svagere og færre i Tallet end hos Cap. septen-

*) Hos den udmaalte Han; hos Hunnen kun 24.

trionalis, men vise med Hensyn til Anordning et ganske analogt Forhold.

De nederste Følere indeholdes omtrent tre Gange i Totallængden, og have hos voxne Individer kun lidt mere end en Trediedeel af de øverstes Længde (hos Unger Halvdelen eller mere). Skaftet er fire til fem Gange saa langt som Svøben, dets første Led meget tykkere, men tillige meget kortere end andet; fjerde Led er det længste, endeel længere end tredie, og mere end dobbelt saa langt som Svøben. Svøben (Fig. 2) er tydeligt toleddet; det første Led (b) omtrent fem Gange saa langt som andet, langs Siderne knudret eller krenuleret, som om det bestod af flere smaa Led; andet Led nærmer sig det Cylindriske. Børstebeklædningen er temmelig svag; Skaftets to første Led vise ingen Børster; de følgende derimod, saavelsom Svøben, endeel, især langs den nederste Rand, dog kun meget korte, og langt fra ikke i saa stort Antal som hos Caprella septentrionalis.

Øjnene smaa og af den sædvanlige rundagtige Form.

Kindbakken (Fig. 3) viser mod Midten en fremragende Knude af et uregelmæssigt femkantet Omrids (3, a); ovenover denne Knude ere ti Tænder anbragte i to Tværrækker, syv mindre i den nederste Række, tre større i den øverste (3, b og 3*); ovenover disse paa den inderste Rand iagttages de tre, sædvanligt forekommende, smaa Fjerbørster, af hvilke den nederste er den længste; Kindbakkens to Spidser er hver væbnet med fem Tænder (3, c og 3 **). Palpen er endeel længere end Kindbakken (de forholde sig som 10 til 7), tydeligt treleddet, sidste Led det længste; dette Led har mod Enden af den indre Rand to lange Børster, mellem hvilke sex smaa Torne ere anbragte, tæt ved Siden af hverandre; det mellemste Led har endeel Børster langs den inderste Rand og tre i Enden af den yderste.

Første Par Kjæber (Fig. 4) har i Enden af den ydre Green (a) en Mængde temmelig smaa Torne af almindelig Beskaffenhed; den indre Green (b) viser to Rækker lange Torne, den ene langs med Enderanden, den anden saa langt bag denne, at den med Spidserne næppe berører den førstes Rod (4*).

Andet Par Kjæber (Fig. 5) har forholdsviis en noget bred Form, især den ydre Plade, men viser iøvrigt intet Særeget.

Kjæbefødderne (Fig. 6) ere temmelig smaa, af langstrakt og spæd Form, med lange Palper. Den lille indre Tyggeplade udsender fra Enderanden adskillige lange Børster, der ere tæt besatte med korte Sidebørster, og desuden en Række smaa Tænder (6*). Den større ydre Tyggeplade har langs den indre Rand en halv Snees smaa Tænder*) foruden et større Antal Børster; i Enden er den forsynet med smaa Børster af middelmaadig Længde (6**).

Første Fodpar (Fig. 7) udgjør omtrent $\frac{1}{6}$ af Totallængden. Leddenes indbyrdes Længdeforhold er følgende: $5\frac{1}{2}+1\frac{1}{2}+2\frac{1}{2}+4+5+4$. De tre første Led ere langstrakte og tynde, især deles hed det første; fjerde Led udvikler sig temmelig stærkt forneden, og faaer derved Kjølleform eller Form af en langstrakt, noget uregelmæssig Triangel; femte Led er langstrakt ægdannet, foroven, hvor det forener sig med fjerde Led, temmelig lige afskaaret. Kloen temmelig spæd. Af Børster har første Led blot en meget lille i Enden af bageste Rand, andet Led paa samme Sted tre eller fire, tredie og fjerde Led derimod hver en tæt Dusk af temmelig store Børster mod Enden af bageste Rand; femte Led viser allerøverst paa bageste Rand to smaa, ved Siden af hinanden siddende Torne, der svare mod

---

*) Disse Tænder aftage i Størrelse fra den øverste til den nederste.

Spidsen af Kloen; hele den øvrige Længde af bageste Rand er besat med smaa Børster. Ogsaa Kloen har meget smaa Børster paa bageste Rand. Paa dette Fodpars forreste Rand har jeg ingen Børster bemærket uden nogle faa Stykker i Enden af femte Led.

Andet Fodpar (Fig. 8) udgjør mere end den halve Totallængde, eller er mere end tre Gange saa langt som første. Leddenes indbyrdes Længdeforhold hos Hannen: 24+2+4+1+21+13, hos Hunnen 26+2+4+2+27+20. Første Led er meget langstrakt og tyndt, paa den ydre Side forsynet med en noget knudret Krista, der ender med en Torn (8, a); ogsaa andet Led ender med en Torn*); tredie Led har i Enden af den bageste Rand et Par meget smaa Børster; Haanden er meget stor (dog hos Hannen noget kortere end første Led), af en noget langstrakt-ægdannet Form; mod den forreste Rand er den temmelig opsvulmet, bagtil derimod meget tynd og sammentrykket, væbnet med to meget store Tænder eller Saugtagger, af hvilke den første, lidt større, er rettet næsten lige bagud, den anden derimod lodret nedad; den bageste Rand viser fra den første Tand nedefter endeel smaa Børster; den forreste Rand er forneden forlænget til en spids Torn. Kloen er temmelig stærkt krummet, med enkelte, overmaade smaa Børster.

Gjællebladene ere smalle, næsten liniedannede, Længden omtrent fire Gange saa stor som Breden. Dog gjælder dette kun voxne Individer. Hos Unger er Formen mere oval, Længden kun omtrent $2\frac{1}{2}$ Gange større end Breden.

Tredie Fodpar (Fig. 10), som er hæftet i Enden af den Brystring, til hvilken det hører, udgjør omtrent $\frac{2}{3}$ af Totallængden. Leddenes indbyrdes Længdeforhold var følgende

*) Hos Hunnen har jeg ingen Torn fundet i Enden af første og andet Led.

hos en voxen Han: 12+2+11+9+9+7*). Første Led meget langt (det længste), tyndt, i ringe Grad kølledannet; andet Led, som indeholdes omtrent sex Gange i førstes Længde, har i Enden af bageste Rand et Par meget smaa Børster; tredie Led, det næstlængste, er langstrakt, smalt, i ringe Grad kølledannet, langs den bageste Rand forsynet med fem eller sex smaa Børster, og i Enden af den forreste med to eller tre; fjerde Led lidt kortere end tredie, men omtrent af Form som dette, med stærkere Børstevæbning (Børsterne paa den bageste Rand ere ikke alene langt flere i Tallet, men gjøre næsten Overgangen til at blive Torne). Haanden af Længde som fjerde Led og kun lidet bredere end dette, altsaa næsten linieformig, med en Knude paa den bageste Rand nær Roden, hvilken Knude er væbnet med to smaa Torne; nedenfor Knuden viser den bageste Rand en Mængde (over tyve) smaa Torne; forreste Rand er forsynet med endeel smaa Haar, der ere anbragte parviis. Kloen er lang (den udgjør næsten $\frac{4}{5}$ af Haandens Længde) men temmelig svag og kun lidt krummet.

Fjerde Fodpar er ubetydeligt længere end tredie, og viser et lidt forandret Forhold med Hensyn til Leddenes indbyrdes Længde; denne var næmlig hos den voxne Han følgende: 10+2+12+8+11+8**). Men iøvrigt ligne de hinanden aldeles i Bygning: den eneste Forskjæl, jeg har kunnet iagttage, er den, at tredie Led har flere Børster langs den bageste Rand, og at Haandens Knude maaskee er rykket noget længere bort fra Roden og er væbnet med tre Torne (dog fandt jeg ikke disse to sidste Forhold bekræftede hos Hunnen).

Femte Fodpar er et ikke ubetydeligt Stykke længer end

*) Hos den udmaalte Hun fandt jeg det saaledes: 7+1+6½+5+6+5; altsaa Forholdet af de to sidste Led noget forandret.

**) Hos Hunnen fandt jeg det: 7+1+7½+5+7½+5½.

fjerde, og udgjør omtrent Halvdelen af Totallængden hos begge Kjøn; Leddenes indbyrdes Længdeforhold hos Hannen: 12+2+15+10+14+9; hos Hunnen: 7½+1½+9+6½+9+6½. I Form og Beskaffenhed stemmer det forresten ganske med fjerde Par, kun at det forholdsviis er endnu mere langstrakt og smalt.

Bagkroppen (Fig. 9 A og 9 B), er, skjøndt meget lille, dog ret tydelig, og danner en noget stump Vinkel med sidste Brystring. Den bestaaer af to tydelige, men plumpe Led, hvert forsynet med et Par smaa Vedhæng eller Lemmer. Det første Par af disse Lemmer (9 A og 9 B, a) har en meget stærk eller selv plump Bygning, og bestaaer af to Led, af hvilke det første er meget stærkt opsvulmet, det andet derimod er pladedannet, ovalt. Det sidste Par (9 B, b og 9*) er mindre, smallere, kun dannet af et Led, paa den indre Rand i omtrent dens nederste Halvdeel væbnet med smaa Tænder.

Paa et Individ af denne Art fandtes et parasitisk Dyr af Middeform og af omtrent ⅛''' Længde, hvilket ved at løsrives fra dets Fostermoder blev noget beskadiget. Figur 12 fremstiller den ubeskadigede Deel af dette Dyr*).

De følgende Linier kunne tjene som Artens Diagnose.

Æ. longicornis: lævis, forma gracili; antennæ superiores longissimæ (longitudinem animalis fere æquantes); vesiculæ branchiales fere lineares. Manus secundi pedum paris dentibus duobus.

---

*) Undertiden har jeg paa nordiske Kaprellaer truffet en lille hvid Igle fæstet, dog kun enkelte Individer.

Explicatio tabularum.

Tab. VI fig. 1—13. *Cercops Holbölli* Kr.

fig. 1. *Cercops Holbölli* ♂, a latere (ultimo pede remoto) magnitudine auctus; l, m, n, vesiculæ branchiales.

fig. 2. Cercops Holbölli ♂, a dorso.

fig. 3. Antenna superior.

fig. 4. Antenna inferior.

fig. 5. Pes primi paris.

fig. 6. Pes secundi paris; x. articulus quartus rudimentaris.

fig. 7. Pes tertii paris.

fig. 8. Vesicula branchialis prima.

fig. 9. Abdomen; a. pars annuli thoracici ultimi posterior. b, c, d, e, f. annuli qvinqve abdominis; g. organa vesicularia; h, i. membra abdominalia.

fig. 10. Pes abdominalis prioris paris.

fig. 11. Mandibula cum palpo triarticulato; 11, a. pars mandibulæ terminalis; 11, b. apex palpi.

fig. 12. Maxilla posterioris paris.

fig. 14. Pes maxillaris.

fig. 14—20 *Caprella Januarii* Kr.

fig. 14. *Caprella Januarii* ♂, magnitudine aucta; e. pes secundi paris; f, g. vesiculæ branchiales.

fig. 15. *Caprella Januarii* ♀, magnitudine aucta, antennis pedibusqve remotis.

fig. 16. Antenna feminæ superior.

fig. 17. Pes primi paris ♂.

fig. 18. Pes secundi paris ♀.

fig. 19. Pes tertii paris.

fig. 20. Pes maxillaris.

Tab. VII, fig. 1—12. *Ægina longicornis* Kr.

fig. 1. *Ægina longicornis* a latere, parum aucta. Ultimum pedum par figura non expressum est, ut distinctius appareat abdomen.

fig. 2. Flagellum antennarum inferiorum; a. apex pedunculi; b. articulus flagelli primus; c articulus flagelli secundus.

Tab. VII fig. 3. Mandibula *cum palpo triarticulato*; a. eminentia mandibulæ irregularis; b & 3*. dentes decem duabus seriebus transversalibus positi. c & 3**. Apex mandibulæ bifurcata.

fig. 3. Maxilla prioris paris; a. ramus exterior; b. ramus interior; 4*. pars rami interioris terminalis.

fig. 5. Maxilla posterioris paris.

fig. 6. Pedes maxillares; 6*. lamina maxillaris interior; 6**. lamina maxillaris exterior.

fig. 7. Pes primi paris.

fig. 8. Pes secundi paris maris. a. aculeus primi articuli terminalis.

fig. 9 A. Annulus thoracis qvintus (u), sextus (x), septimusqve (x) cum abdomine, infra exhibiti; a. pedes abdominales primi paris.

fig. 9 B. Septimus articulus (x) cum abdomine biarticulata (y-z) ejusqve pedibus (a-b); 9*. pes abdominalis secundi paris.

fig. 10. pes tertii paris ♂.

fig. 11. Pars flagelli antennarum superiorum basalis; a. pars pedunculi terminalis; b. articulus flagelli primus.

fig. 12. Animal parasiticum, longitudine $\frac{1}{6}'''$, in *Ægina longicorni* inventum; pars ejus posterior deest.

fig. 13—23. *Leptomera pedata* Abildg.

fig. 13. Antenna inferior.

fig. 14. Pes tertii paris cum vesicula branchiali annexa; 14* aculeus articuli qvinti.

fig. 15. Pes sexti paris.

fig. 16. Mandibula cum palpo triarticulato; 16*. pars mandibulæ terminalis, bifurcata.

fig. 17. Maxilla prioris paris.

fig. 18. Maxilla posterioris paris.

fig. 19. Pes maxillaris.

fig. 20. Pes primi paris; a. protuberantia manus conica.

fig. 21. Pes qvinti paris.

fig. 22. Pes secundi paris ♂ (a) et ♀ (b).

Tab. VII fig. 23. Abdomen supra (a) et a latere (b) exhibitum. m. annulus thoracicus septimus; n. abdomen; o. organa vesicularia; p. pes abdominalis primi paris; q. pes abdominalis secundi paris; 23*. idem auctior.

fig. 24—28. *Caprella lobata* Müll.

fig. 24. Qvintus (a), sextus (b), septimusqve (c) thoracis annuli cum abdomine (d) supra. 24*. Abdomen auctius magnitudine.

fig. 25. Flagellum antennarum superiorum ♂. x. articulus basalis.

fig. 26. Pes primi paris ♀.

fig. 27. Manus secundi paris cum ungve.

fig. 28. Aculeus articuli qvinti in pede tertii paris.

(Sluttes i næste Hæfte).

Forsog
til en ny Classification af Planarierne (Planarica Dugès*) grundet paa mikroskopisk-anatomiske Undersøgelser.

ved

A. S. Örsted.

I.

«Fasciola hepatica, quæ vere ex aqua originem ducit.» I disse Ord udtalte Pallas (Zoophyt. p. 412) den Anskuelse, som Linné havde gjort gjældende og som derfor naturligviis fandt almindelig Tiltro, nemlig at Indvoldsormene levede nogen Tid i Vandet, inden de kom ind i Dyrenes Legemer. Denne Mening opstod hos Linné, efterat han havde opdaget Hirudo alba (Planaria lactea), da han nemlig antog, at den faldt isammen med Fasciola hepatica (Distoma hepaticum). O. F. Müller var det forbeholdt at vise det Urigtige i denne Anskuelse, idet han hævdede de Dyrs Selvstændighed, som man hidindtil havde forvexlet med Indvoldsormene og henførte dem til en egen Slægt, Planaria (Prodom. Zool. Dan. 1776). Allerede 1773 havde han beskrevet 30 Arter, men forenede med

---

*) Det maa her strax bemærkes, at Planarica Dugès i det Følgende deles i: *Planariea* (de egentlige Planarier) og *Cestoidina*, der svare til Micruræa, den største Deel af Gyrathricina og Nemertina i Ehrenbergs Klassifikation i Symbolæ physicæ.

Distoma i een Slægt Fasciola. Flere af disse Arter afbildedes i Zool. Dan. og 8 nye Arter føiedes hertil. Nu fulgte der en lang Periode, i hvilken alle de Forfattere, som skreve om Planarierne, lige fra Gmelin til Cuvier og Oken, hentede deres Kundskaber alene fra Müllers Skrifter, uden at undersøge dem i Naturen, saa at Baer var den første, som (1826) i en Afhandling, hvori ogsaa det Historiske om Planarierne meget grundigen fremstilles, gav Oplysninger om de mange feilagtige Anskuelser, som alle tidligere Forfattere havde havt om disse Dyrs hele Organisation*). Den anatomiske Fremstilling, som her gives af 4 Arter, er i alt Væsentligt bleven bestyrket ved senere Undersøgelser. I samme Aar beskrev O. Fabricius en Deel nye Arter, som ere ledsagede med ret gode Afbildninger; med Hensyn til den indre Bygning derimod gives aldeles ingen Oplysninger**). I denne Henseende skete betydelige Fremskridt ved to Afhandlinger af Dugès fra 1828 og 1830***). Han beskriver desuden her mange nye Arter, og deler Müllers Planaria i 4 Slægter efter Tarmekanalens Beskaffenhed og Mundens Stilling, nemlig: Prostoma (Tarmekanalen cylindrisk, Munden i den forreste og Gadbor i den bageste Ende af Kroppen), Derostoma (Tarmekanalen uden Forgreninger, Munden paa Underfladen i Nærheden af Kroppens forreste Ende), Mesostoma (Tarmekanalen som den foregaaende, men Munden midt paa Underfladen), Planaria (Tarmekanalen forgrenet, Munden paa Underfladen). Efter denne Forfatter viser Planarierne det største Slægtskab med Iglerne, Indvoldsormene og nogle af Infusionsdyrene. Ehrenberg har senere forenet Planarierne med Slægterne

---

*) Nova Acta phys. med. Acad. cæsar. Leop. Car. Vol. 12. p. 690.

**) Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskabs naturh. og math. Skrifter. 2den Deel, 1826.

***) Annales des scien. nat. Tom. 15 & 21.

Nais og Gordius til en egen Klasse Turbellaria, i hvilken de fordeles i mange Familier og Slægter. Men som vi i det Følgende skulle see, ere mange af Slægterne begrundede paa Charakterer, som støtte sig paa en urigtig Opfattelse af disse Dyrs Organisation, og den hele Classe maa falde bort, da den indbefatter Dyr af meget forskjelligt Slægtskab [1]).

Samme Forfatter har ved meget stærkt forstørrede Afbildninger af to Arter givet Oplysninger om disses indre Bygning [2]). Focke har underkastet een Art (Planaria lingva Mül.) en meget omhyggelig anatomisk og physiologisk Undersøgelse [3]), og Huschke var den Første, som rigtigt har tydet den indre Bygning af den mærkelige Slægt Borlasia Oken [4]). Senere belæmredes Planarierne med en Mængde nye Slægtsnavne [5]), som kun kunne tjene til at forøge Synonymernes Antal, da ikke nogen af disse Slægter var vel begrundet. De ere alle sammenstillede af Blainville [6]). Johnston har beskrevet en Deel Arter af Slægten Borlasia [7]), men meget urigtigt opfattet den indre Bygning; hvilket Rathke har godtgjort i en anatomisk Undersøgelse af en Art af denne Slægt [8]). Ligeledes ere nogle nye Arter beskrevne af Grube [9]).

---

[1]) Symbolæ physicæ.

[2]) Abh. der Academie der Wissens. zu Berlin. 1835.

[3]) Annalen des Wiener-Museums. Vol. I.

[4]) Isis 1830.

[5]) Fornemmelig ved Delle Chiaje's Mem. sulla storia e notomia degli animali senza vertebre del regno di Napoli.

[6]) Diction. des sciences natur. Article Vers.

[7]) Jardine Magazine of nat. hist. Vol. I.

[8]) Neueste Schriften der naturforschenden Gesellschaft in Danzig. 2 B. 2 H. 1842.

[9]) Actinien, Echinodermen und Würmer, beschrieben von Grube. 1840. Jeg maa beklage, at jeg endnu ikke har været istand til at gjøre mig bekjendt med Schultz's Afhandling: De Planariarum vivendi ratione et structura penitiori nonnulla.

II.

Efter denne historiske Fremstilling af Litteraturen skulle vi gjennemgaae de forskjellige Organsystemer og dernæst de Principer, vi antage, maae lægges til Grund for Klassifikationen af Planarierne.

Nervesystemet.

Endnu er ikke noget fuldstændigt Nervesystem bleven paaviist hos Planarierne. Hvad Rathke i sin Anatomie over Borlasia (loc. cit. p. 100) fører herhen, maa, som i det Følgende vil blive viist, henregnes til Circulationssystemet. I den eensformede, kornede Substants, hvoraf næsten hele Legemet bestaaer, finder Dugés stor Liighed med Nervemassen hos de høiere Dyr, antager at den nærmest svarer hertil, og at Nervevirksomheden derfor er ligelig udbredt over hele Legemet. Man maa vel snarere antage, at de elementære Dele, som sammensætte Nerverne og Musklerne hos disse Dyr, endnu kun have differentieret sig saa lidt, at vi ikke kunne skjelne mellem dem, at der altsaa med Hensyn til deres Function er Forskjel imellem dem, om vi endog ikke have været istand til at opdage deres ydre Skjelnemærker. Ehrenberg angiver, at have seet Nerver, som staae i Forbindelse med Øinene, og denne Angivelse troer jeg at kunne bestyrke; hos Monocelis lineata har jeg nemlig især meget tydelig iagttaget, at en eiendommelig Substants fra begge Sider træder i Forbindelse med det i Midten af Hovedet stillede Øie. For Resten har jeg ikke kunnet opdage nogen Deel i Legemet, som kan henføres til Nervesystemet.

Foruden Følelsessandsen er idetmindste Organerne for Synet temmelig stærkt udviklede. Øinene bestaae i Almindelighed af en sort, brunlig eller rødlig Pigmentplet, som mere eller mindre omslutter et gjennemsigtigt Legeme. Dette er hos Microstoma leucops usædvanligt stort, fladt og

forsynet med to Rækker lysere Punkter (Huller?). Slægten Monocelis er meget mærkelig, deels derved, at den kun har eet Øie, som sidder midt paa Hovedet, og deels ved dettes meget udviklede Bygning. Det bestaaer nemlig af et aldeles gjennemsigtigt, kugleformet, huult Legeme (cornea transparens og Sclerotica). Den største Deel af den indvendige Huulhed indtages af et ligeledes kugleformet, mindre gjennemsigtigt Glasvædske-Legeme, der paa begge Sider er forsynet med en kugleformet Lindse, hvis spidse Deel vender indad mod Glasvædske-Legemets Midte. Hos to Arter af denne Slægt findes ovenover den ydre kugleformede Deel af Øiet en Pigmentplet, men hos en tredie mangler denne ganske, saa at hele Øiet er aldeles vandklart. Fra begge Siderne seer man, som ovenfor bemærket, Nervesubstants træde i Forbindelse med den yderste gjennemsigtige Membran. Vi have altsaa her et Dobbelt-Øie, hvor to Lindser erstatte Mangelen af det ene Øie. Det har i flere Henseender megen Lighed med Øret hos Molluskerne. Dette bestaaer saaledes hos Tergipes laciniatus ligeledes af et huult, gjennemsigtigt, kugleformet Legeme, i Midten af hvilket der sidder en mørkere Kugle, men denne er bestandig i roterende Bevægelse og mangler desuden Lindser, hvis Tilstedeværelse hos Monocelis maa forjage al Tvivl om Rigtigheden af at betragte dette Organ som Øie og ikke som Øre.

Medens nu denne Øiets meget sammensatte Bygning hos Monocelis synes at stride mod ældre Anskuelser, at Øinene hos disse Dyr enten aldeles ikke forestaae nogen Synssands, saaledes som Dugès antager, eller at de kun tjene til at skjelne mellem Lys og Mørke (hertil var vel neppe to Lindser nødvendige), hvilket er Johannes Müllers Mening*), saa kan man paa den anden Side ikke nægte, at der er Meget som

*) J. Müllers Physiologie p. 281.

taler for, at Synet her endnu kun er i en meget rudimentær Tilstand og uden stor Betydning for disse Dyrs hele Tilværelse; thi deels er der mange Arter, som uden ellers at afvige i Opholdssted og Levemaade, ganske mangle Øine, deels finder man, at samme Art ofte er underkastet stor Variation i Øinenes Stilling og Antal, hvilket synes at tyde paa, at de ere mindre væsentlige Organer.

Bevægelsen.

Planarierne mangle i Regelen egne Bevægelsesorganer, saa at Bevægelsen maa skee med hele Kroppen. Bevægelsesmaaden er meget forskjellig efter Kroppens Beskaffenhed. De, som ere flade og i Kroppens Form have Lighed med Iglerne (Dendrocoela), stemme ogsaa i Bevægelsesmaaden meget overeens med disse. De bevæge sig nemlig meest hen ad faste Legemer ved at strække Kroppens forreste Deel frem, medens de trykke sig fast med Bagkroppen, derpaa hæfte Forenden og trække Kroppens bageste Deel efter o. s. v. De kunne dog ogsaa bevæge sig jevnt henglidende uden nogen tydelig Bevægelse af Kroppens Dele. Saaledes seer man dem ofte paa samme Maade som Vandsneglene glide hen ad Vandskorpen tæt trykkede op til samme med Bugfladen, medens Ryggen vender nedad. Komme de derimod ud af Berøring med Vandskorpen (der her tjener dem som et fast Legeme), synke de tilbunds og kunne altsaa ikke gjennemskjære Vandet i forskjellige Retninger, saaledes som de meget smaa, trinde, aflange eller ovale Former (de fleste Rhabdocoela). Disse ere ogsaa forsynede med egne Bevægelsesorganer. Paa Kroppens forreste Rand findes nemlig temmelig lange Børster, enkelte eller flere sammen udgaaende fra et fælleds Punkt. De kunne bevæges til alle Sider eller standses efter Vilkaar. Uagtet Bevægelsen fortrinsviis skeer ved hele Kroppen, maae disse Børster dog kunne tjene til deels

at befordre deels til at styre den. Undertiden antager Halen en eiendommelig Beskaffenhed for at kunne staae i Bevægelsens Tjeneste. Den er saaledes hos Slægterne Monocelis og Macrostoma fladtrykt, meget udvidelig og forsynet med flere Rækker haarde Torne. De bruge den fornemmelig til at trykke sig fast mod Grunden, naar de ville give Kroppen en anden Retning. De meget lange Former (de fleste Nemertina) bevæge sig fornemmelig ved at slaae Kroppen i Bugter.

Musklerne synes hos Planariea ligesom Nerverne at være i deres første Udvikling; thi kun sjeldent fremtræder en eiendommelig Muskelsubstants. Under Slimhuden, som er aldeles overklædt med Fimrehaar, og hvori man ikke kan opdage nogen Structur eller Sammensætning af mindre Dele, findes den parenchymatiske Masse, hvoraf hele Legemet er sammensat. Den bestaaer af Blærer som hos de forskjellige Arter og paa forskjellige Steder i Kroppen have forskjellig Form, Farve og Gjennemsigtighed. De ere saaledes lige under Slimhuden oftest mindre og fyldte med det farvende Pigment, saa at de egentlig danne en egen Pigmenthud; paa Bugfladen ere de ligeledes mindre og mere concentrerede, saa at de her danne en fastere Masse. Denne Substants maa da antages at besidde Musklernes eiendommelige Udvidnings- og Sammentræknings-Evne. Af Planariea er der kun een lille Gruppe, Mesostomeæ, som har et eiendommeligt Muskellag. Det begynder i den forreste Ende af Kroppen, deler sig derpaa snart i to Striber, som løbe langs ned mod Kroppens Sider omtrent til Midten af samme. Hver Stribe bestaaer af faa Muskelbundter, og hvert Muskelbundt er omgivet af en gjennemsigtig Skede, der i regelmæssige Afstande er forsynet med Indsnoringer. Herved opstaae særskilte Rum, hvori de enkelte Muskelfibre ligge som sylformede Legemer, der ved en meget tynd Forlængelse staaer i Forbindelse med hverandre gjennem de forskjellige Rum. Hos Nemertina

derimod, beskriver Rathke, som har havt Leilighed til at undersøge en stor Art, Slimhed, Læderhud og under denne Lag af Tver- og Længde-Muskler. Alle disse Dele ere som oftest tydeligt udviklede og lette at iagttage.

Tarmekanalen.

Hos Planariea er Tarmekanalen ikkun forsynet med een Aabning, der meget sjeldent sidder i Enden af Kroppen (Prostomeæ), men i Almindelighed paa Underfladen, snart nærmere den forreste Ende, snart paa Midten (Mesostomeæ) og undertiden endog meget nær Kroppens bageste Ende (Telostoma). Denne Aabning tjener altsaa baade som Mundaabning og som Gadbor og fører ind til et Organ, i hvilket baade Mund og Mave ere forenede, men som dog i det Følgende altid vil blive betegnet med Benævnelsen Mund. Dennes meget forskjellige Beskaffenhed afgiver de vigtigste Charakterer for Familier og Slægter. Hos Dendrocoela er Munden et langt Rør, som ligger frit i en egen Hule og med sin bageste Ende er fastvoxet til Tarmekanalen. Den bestaaer af flere Lag Længde- og Tver-Muskler, som danne en hvid, meget seig og fast Masse, der besidder en meget betydelig Grad af Udvidnings- og Sammentrækning-Evne, saa at den kan antage de forskjelligste Former. Naar den skal nedsluge et Legeme skydes den, idet Kroppen sammentrækkes, saa langt ud, at dens bageste Deel kommer til at ligge i Mundaabningen og den antager da Formen af en lang Tragt. Hos Rhabdocoela ligger Munden ikke frit i en egen Hule, men er enten ganske eller for største Delen sammenvoxen med den omgivende Legemsmasse. Her finder derfor en Udkrængning Sted af Munden, naar den skal omslutte Foden. Hos Prostoma har den Formen af en lang Kegle og er tydeligt afdeelt i to Partier, et forreste, som er forsynet med mange Punkter, og et bageste med tydeligt fremtrædende Længde-

og Tver = Muskler. Hos Vortex bestaaer den forreste Deel af en meget tynd Hud, og den bageste er foran forsynet med en Række spidse og, som det synes, haarde Papiller, der i det Mindste hos een Art (Vortex littoralis) paa Midten ere omgivne af en Krands meget fine Børster. Disse Papiller komme først tilsyne, idet Munden udkrænges, og erstatte rimeligviis Mangelen af Tænder. Mesostomeæ ere i Mundens Beskaffenhed meget afvigende fra de foregaaende. Munden er nemlig her ringformet og sammensat af et stort Antal Muskelbundter, der ere stillede horizontalt ved Siden af hinanden i en Kreds, saa at de danne en Ring. Medens Munden ellers er parallel med Kroppens Længde og Tarmekanalen, staaer den her lodret paa samme. Hos Microstomeæ er Munden reduceret til en noget muskuløs Rand omkring Mundaabningen og hos Microcoela mangler den ganske, saa at Mundaabningen fører lige ind i Tarmekanalen.

Munden fører i Almindelighed lige ind i Tarmekanalen, kun hos Prostoma findes et langt Spiserør, som fører ned til et Slags Formave, der er tøndeformet og dannet af Muskellag ganske ligesom Munden, saa at denne Slægt baade i Henseende til Mundens Stilling og Tarmekanalens Beskaffenhed gjør en mærkværdig Undtagelse. Tarmekanalen er indgravet i Legemets Masse uden at være forsynet med nogen egen Hud. Dog ere maaskee Microcoela afvigende fra denne Regel, da jeg hos Leptoplana atomata har fundet Maven omgiven af et tykt Muskellag. Hos Dendrocoela er Tarmekanalen forgrenet ligesom hos Trematoderne; dette sees især meget smukt hos Planaria lactea formedelst Tarmekanalens mørkere Indhold i Forhold til Kroppens hvide Farve. Hos Monocelis udsender den til begge Sider en Mængde ovale Blindsække. Rhabdocoela og Microcoela ere forskjellige fra den foregaaende Afdeling ved en sækformet eller rørformet Tarmekanal uden Forgreninger og

er hos den sidste som oftest meget lille i Forhold til Kroppens Omfang.

Huschke er den første, som har efterviist Tarmekanalens rigtige Forhold hos Nemertina. Mundaabningen findes næsten altid paa Underfladen af Kroppen i Nærheden af den forreste Ende. De adskille sig væsentlig fra Planariea ved Tilstedeværelsen af Gadbor, som sidder i Enden af Kroppen. Desuden findes her aldrig nogen udskydelig Mund, men Mundaabningen fører lige ind i Tarmekanalen, der herfra fortsætter sig som et lige Rør til Godboret og er ligeledes indgravet i Legemets Masse uden nogen særegen Hud.

Man finder sjeldent andet i Tarmekanalen end en farveløs Sliim. Indvoldsorme har jeg oftere truffet hos Rhabdocoela. De have meest Lighed med Leucophra blandt Infusionsdyrene og ere især mærkelige derved, at de altid ere sammenkjedede eller sammenhobede 3—4, undertiden 8—10 sammen.

Blodomløbet.

Planariea adskille sig væsentligt fra Cestoidina derved, at de mangle Hjerte, og at Blodet derfor, som vi skulle see i det Følgende, sættes i Bevægelse paa en ganske eiendommelig Maade. Dugès har efterviist, at der hos Slægten Planaria findes to Hovedaarer, som med deres Forgreninger danne et sammenhængende Aarenæt (loc. cit. Tom XV Tab. 5 fig. 1), saa at Planarierne ogsaa i denne Henseende vise Overeensstemmelse med Iglerne. Det er endnu ikke lykkedes mig at see noget saadant hos nogen Planaria; kun hos Monocelis har jeg paa enkelte Steder iagttaget Bevægelser af Blodet, dog ikke i egne Aarer, men i Kanaler, indgravede i Legemets Masse. Hos Rhabdocoela er Aarenes Fordeling kun ufuldstændigt kjendt. Ehrenberg har hos Derostoma notops Dugès (Gyratrix hermaphroditus Ehrb.) fundet, at der gaaer en Aare fra Mun-

dens forreste Deel paa begge Sider af Tarmekanalen, at den i Enden af Kroppen gjør en Bøining og atter vender tilbage til samme Punkt, hvorfra den gik ud.*) Om disse to Aarer i den forreste Deel af Kroppen staae i Forbindelse med hinanden eller om Blodløbet er sluttet, er endnu ikke blevet iagttaget. Jeg har ikke kunnet see nogen Forbindelse mellem dem, men tør dog ikke paastaae, at den ikke findes; thi lige saa let som det er at forfølge Aarenes Løb hos denne Art i hele den øvrige Deel af Kroppen, ligesaa vanskeligt er det at komme paa det Rene med deres Forhold i den forreste Deel af samme. Disse Aarer svare rimeligviis fuldkomment til de Kar, som Focke har iagttaget paa begge Sider af Tarmekanalen hos Planaria Ehrenbergii, (men som han ikke antager at være Aarer); thi de synes ligeledes at forsvinde ved Munden. Lignende Kar har jeg fundet næsten hos alle de Arter af denne Familie, som jeg har havt Leilighed til nøiere at undersøge; men jeg har endnu ikke været istand til at forfølge dem i hele deres Løb, med mindre man kan antage, at de høre op ved Munden. At de skulle staae i Forbindelse med denne, saaledes som Focke antager, og svare til Insekternes Galdegange, er ikke rimeligt; thi det er ikke let at indsee, hvorledes Munden skulde kunne skydes heelt ud af Mundaabningen, uden at løsrives fra sin Forbindelse med dem. Deres øvrige Forhold tale ogsaa for, at de maa betragtes som Aarer; de ere nemlig fyldte med en vandklar eller oftere gulagtig ogsaa ofte rødlig Vædske. Ofte er dennes røde Farve saa stærk, at de meddele Kroppen et rødligt Skjær paa de Steder, hvor de findes i større Mængde (saaledes ved Siden af Munden hos Vortex littoralis). Jeg har aldrig med fuldkommen Sikkerhed iagttaget Pulsationer eller Undulationer ved Karvæggenes Sammentrækning; derimod seer man hos

*) Abhandl. der Berl. Acad. 1835.

Planaria Ehrenbergii meget tydeligt at Vædsken sættes i Bevægelse ved traadformede Klapper, som ere stillede i regelmæssige Afstande fra hinanden og ere i bestandig fimrende Bevægelse. De kunne ikke sammenlignes med de almindelige Fimrehaar; thi disse findes altid i stor Mængde og ere stillede tæt ved Siden af hinanden. Allerede Dugès har efterviist et meget udviklet System af Blodkar hos Nemertina (op. cit Tom 21 pl. 2 fig. 6). Ifølge denne Forfatter findes over Mundaabningen to ved en meget kort Aare forenede Hjerter, fra hvilke udgaae Aarer baade fortil og bagtil, henhørende til to forskjellige Systemer, af hvilke Aarerne i det ene vise tydeligere Sammentrækninger end i det andet. Jeg troer hertil at kunne føie, at hvert af de to Hjerter atter er deelt i to mindre, af hvilke det forreste indeholder Blod af en mørkere Farve end det bageste. Hvad Karrenes Sammentrækninger derimod angaaer, da maa jeg tiltræde Ehrenbergs Mening, at saadanne ikke finde Sted, i det mindste maa de være meget svage. Rathke har nylig, uden at tage Dugès's tidligere Jagttagelser i Betragtning, erklæret Hjerterne for at være Hjerne og de derfra udgaaende Aarer for Nerver. Denne Paastand gjendrives vistnok fuldkomment derved, at Blodet i de Organer, som Dugès antager for Hjerter, ved Tryk imellem Glasplader kan udpresses, saa at de tabe deres røde Farve. I Almindelighed er Blodets Farve i Hjerterne saa stærk, at den skinner igjennem Huden og viser sig paa Overfladen som røde Punkter. Dette sees især meget tydeligt, naar Kroppen har en lys Farve, saasom hos Planaria rosea Mül.

Respirationen.

Hos Planarica findes ikke noget særeget Organ, som kan antages at staae i Raspirationens Tjeneste. Denne maa da rimeligviis foregaae gjennem Sliimhuden, som bedækker hele

Kroppens Overflade, og Fimrehaarene, som ere i uafladelig Bevægelse, bevirke en stadig Tilstromning af friskt Vand.

Heller ikke Nemertina har man hidindtil tillagt noget eget Respirationsorgan; et saadant findes dog hos de fleste, rigtignok af en meget simpel Beskaffenhed. Paa begge Sider af Hovedet findes nemlig en Spalte, som fører næsten lige ind til Hjerternes Vægge. Den kan aabnes og lukkes efter Behag. Naar den aabnes, træder Hjertets røde Farve tydeligt frem i dens Bund. Ved disse Spalter kan Vandet altsaa komme i umiddelbar Berørelse med selve Hjerternes Vægge og Respirationen herved befordres; dog maa man ogsaa antage, at den for en stor Deel er henviist til hele Huden. Rathke, der i Hjerterne seer Hjerne, kommer derved til at betragte disse Spalter som Føleorganer (loc. cit. p. 94).

Forplantningen.

Af alle Organer ere Forplantningsorganerne de, som her opnaae den høieste Udvikling. Planariea ere androgyne eller have maaskee undertiden adskilt Kjøn. Generationsorganerne ere samtidigt beskrevne hos Slægten Planaria af Dugès og Baer, men af denne sidste i flere Henseender urigtigt. Dugès's Jagttagelser herover finder man i alt Væsentligt bestyrkes ved Undersøgelser i Naturen. J Almindelighed have Generationsorganerne følgende Beskaffenhed. Tæt bag ved Munden findes den fælleds Aabning for de mandlige og qvindelige Generationsorganer. Denne Aabning fører som oftest ind til en Skede, dannet af temmelig haard Substants. Lige indenfor denne Skede, og ofte med sin forreste Deel hvilende deri, findes det mandlige Generationsorgan. Det bestaaer af et kegleformet eller sylformet, altid mere eller mindre spidst og haardt Legeme, der ikke er giennemboret af nogen Kanal (hvilket Dugès mener) og altsaa ikke tjener som Udføringsgang for Sæden. Hos

Dendrocoela er ved Grunden af dette Organ befæstet et eller to baandformede Legemer, der da antages for Testikler. Da de imidlertid vistnok stedse mangle hos Rhabdocoela, hos hvilke dog Sæden findes i ligesaa rigelig Mængde, tor man næppe tillægge dem nogen væsentlig Betydning, eller ansee dem som de Sæden frembringende Organer. Generationsorganerne give sig for Resten i Almindelighed ikke tilkjende uden ved Tilstedeværelsen af deres Produkter, idet man finder den største Deel af Legemets Hulhed mellem Yderhuden og Tarmekanalen opfyldt enten med Æg eller med Bundter af tæt sammenslyngede Spermatozoer eller med begge Dele, uden at man kan iagttage noget Organ, hvorfra de have deres Oprindelse, altsaa uden tydelige Sædkjertler eller Ovarier. Naar man nu hos et Individ finder alene Spermatozoer, hos et andet alene Æg, da maa man tilskrive disse adskilt Kjøn, ihvorvel de begge ere forsynede med det mandlige Lem; thi vi have seet, at dette er uden al væsentlig Forbindelse med Sædkjertlerne, og alene maa betragtes som et stimulerende Organ, der altsaa ligesaa godt kan anvendes fra den qvindelige som fra den mandlige Side, for at instigere til Parring. Dette er det vigtigt at fastholde med Hensyn til Tydningen af Generationsorganerne hos Nemertina. Vi ere altsaa her paa det Punkt af Generationsorganernes Udvikling, hvor Differentieringen mellem de mandlige og qvindelige Parrings-Organer endnu ikke er gaaet saa vidt, at der er opstaaet nogen Forskjel mellem Klitoris og Penis. Da altsaa det Organ, der ellers betegnes som det mandlige Lem, her har ganske samme Beskaffenhed hos begge Kjøn, kan denne Benævnelse ikke bruges her. Vi ville derfor i det Følgende kalde dette Organ Parringslemmet. Man finder nu andre Arter, hvor et Individ fornemmelig indeholder Æg, et andet Sper-

matozoer, men dog ogsaa nogle Æg; man kan da maaskee antage, at det første er mest at betragte som Hun, det andet som Han, saa de danne Overgangen til dem, hvor Ovarier og Sædkjertler have en lige Grad af Udvikling. Dette finder saaledes Sted hos Planaria Ehrenbergii, hvis eiendommelige og meget udviklede Generationsorganer ville blive beskrevne i det Følgende, og som i egentlig Forstand er androgyn.

Formen af Parringslemmet er meget forskjellig, endog hos Arter af samme Slægt, saa at den kan tjene som en meget god Charakteer for Arter, der ellers staae hinanden meget nær og ere vanskelige at adskille. Ogsaa Spermatozoernes Form-Forskjellighed er i denne Henseende vigtig, da de som oftest ere meget store, og saaledes deres Form let at erkjende.

I Æggene ere Kiimblæren med Kiimpletten, den omgivende Blomme og Blommehinden lette at iagttage. Undertiden udvikles de i Æggestokkene, saa at de fødes som levende Unger, der i Form kun ere lidet forskjellige fra de udvoxne. Planaria Ehrenbergii lægger snart (om Efteraaret?) Æg, snart føder den levende Unger (om Sommeren?) Nogle Arter lægge en temmelig stor, kugleformet eller oval Kapsel, der som en haard Skal omslutter flere Embryoner. Denne Kapsel er da som oftest stilket og ved Stilken fasthæftet til Vandplanter.

Huschke er den, som hidindtil har givet den mest tilfredsstillende Fremstilling af de meget eiendommelige Generationsorganer hos Cestoidina, idet han viste, at det tarmformige Rør, som Dugès havde antaget for Tarmekanal, maatte betragtes som det mandlige Lem. Hele den Deel af Kroppen, som er over Tarmekanalen, altsaa omtrent $\frac{2}{3}$ af Kroppens Hulhed, er indtaget af Generationsorganerne. Midt under Rygfladen fra den ene Ende af Kroppen til den anden ligger et Rør, som er omgivet af en stærk hvid Hud og har en Aabning

i den forreste Ende af Kroppen. I dette Rør indesluttes et tarmformigt Legeme, der omtrent er $\frac{1}{2}$ Gang saa langt som hele Kroppen og med sin forreste aabne Ende er fasthæftet til den Aabning, som findes i Enden af Kroppen, medens den anden Ende ligger frit i det indesluttende Rør. Paa begge Sider af dette findes en Række hule Rum, det ene tæt ved Siden af det andet, hver forsynet med en Aabning i Siden af Kroppen. Det tarmformede Rør svarer til Parringslemmet, Rummene langs Siderne af Kroppen ere hos nogle Ovarier, hos andre Sædkjertler. Ved et Tvergjennemsnit af Kroppen kommer man altsaa til at see 4 adskilte Rum; af disse antyder det underste Tarmekanalen og af de 3 ovenliggende det midterste Røret for Parringslemmet, de to paa Siden Ovarier eller Testikler.

Det tarmeformede Parringslem er ved et Tverskillerum omtrent paa Midten afdeelt i to Partier, af hvilke det bageste er meget tyndere end det forreste. Midt i den Side af det brede, muskuløse Skillerum, som vender mod Hovedet, er befæstet i en egen Hule et Legeme, som har Formen af et Sylskaft, i Enden af hvilket sidder et sømformet, gjennemsigtigt, haardt Legeme, der rimeligviis bestaaer af kulsurt Kalk. Paa begge Sider af dette findes et Rum, som indeholder 4—5 lignende sømformede Legemer. De ligge altid ordnede saaledes, at de optage mindst Plads, saaledes nemlig, at det ene vender Spidsen mod det andets Hoved. Idet nu det tarmformede Lem krænges ud af Aabningen i Enden af Kroppen, kan Udkrængningen formedelst Skillerummet aldrig gaae videre end til det midterste sylformede Legeme, der da kommer til at sidde i Enden af det udkrængede Rør og rimeligviis indskydes i Mundingen af Røret paa et Individ af modsat Kjøn, for at stimulere til Parring. Rummene ved Siden danne da de Reservoirer, fra hvilke nye sømformede Legemer gjennem en meget utydelig Kanal føres hen paa Enden af det sylskaftformede Legeme.

Hele Røret er indvendigt meget tæt besat med bløde Papiller og indeholder lidt klar Vædske. Man kan ikke undre sig over, at dette Organs Betydning lige indtil den seneste Tid er bleven saa aldeles miskjendt, da ikke blot dets hele Bygning, men ogsaa dets forholdsmæssigt meget betydelige Størrelse og Stilling frembyder noget meget Eiendommeligt, et Parrings-Lem, der undertiden er dobbelt saa langt som hele Kroppen, der har Formen af en Tarm og indtager dennes Plads. De fleste Forfattere have derfor ogsaa hidindtil antaget, at det var Tarmekanalen, saaledes Dugès, Blainville og Ehrenberg; kun Huschke har erklæret det for at være Penis. Da Rathke nylig har søgt at vise Urigtigheden af Huschkes Tydning, uden dog at troe sig istand til at give nogen tilfredsstillende Forklaring af dette Organs Betydning, saa maa det være os magtpaaliggende, nøie at undersøge Grundene for hans Paastand, at det ikke kan være et Parrings-Lem, da vi føle os overbeviste om, at det ikke kan være andet. Han raisonnerer da saaledes: det kan ikke være noget mandligt Lem; 1) thi det findes udviklet hos unge Individer, der endnu ikke have Testikler, 2) staaer ikke i nogen Sammenhæng med disse 3) og har ikke nogen tilsvarende Aabning hos de qvindelige Individer, i hvilket det kan anbringes under Parringen. Hvad de to første Punkter angaaer, da vil det af det Foregaaende være indlysende, at de ligesaa godt kunde bringes i Anvendelse paa det Organ hos Planariea, som alle ere enige i at antage for en Penis; thi ogsaa det er udviklet forend Spermatozoerne findes og staaer heller ikke i Forbindelse med Testiklerne. Hvad den 3die Indvending angaaer, da have vi allerede seet, at dette Organ kan udføre samme Functioner som Penis hos Planarierne uden at behøve at trænges ind i en tilsvarende Aabning; idet nemlig alene de sylformede Legemer indskydes. Det tilsyneladende Anomale ved dette Organ vilde saaledes og kan, saa vidt vi skjønne, alene forsvinde ved

at tage Hensyn til den Betydning, som Penis har hos Planariea, at den her ikke længer kan kaldes noget mandligt Lem; thi den findes med den samme Grad af Udvikling hos Individer af begge Kjøn, og at den ikke staaer i nogen nødvendig Forbindelse med de egentlige Generationsorganer, men alene maa betragtes som et stimulerende Organ ved Parringen. Desuden findes der Overgange med Hensyn til dette Organ mellem Planariea og Cestoidina. Det bestaaer saaledes hos Planaria atomata Müll. af et Rør, som indeslutter en Kalkstift, der ganske svare til de sylformede Legemer hos Nemertina. Hvad for Resten Generationsorganerne angaae, da minde de meget om Bændelormene, da hvert Led er forsynet med een eller flere Æggestokke eller Sædkjertler. Begge Slags Organer have her aldeles den samme Form, ovale Rum omgivne af en kjertlet Substants og forsynede med en Aabning i Siden af Kroppen, og ere kun forskjellige ved deres Indhold, som enten er Æg eller Spermatozoer. Sæden bestaaer nemlig her alene af Spermatozoer, som danne tætte Bundter, der aldeles opfylde Rummene, hvori de ligge. Der findes som oftest kun 3—4 Æg i hver af de hule Æggestokke. De have foruden de samme Dele som hos Planariea tillige en fuldkommen vandklar Æggehvide. Naar de lægge Æggene, afsondrer hele Kroppens Overflade en klar Slim, der danner et Hylster omkring de kastede Æggestrenge og saaledes tillige indeslutter hele Kroppen. Idet nu Dyret kryber ud af dette Hylster, efterlades en klar Slimmasse, hvori Æggene danne mørkere Punkter, og som altsaa har megen Lighed med dem, Ferskvandssneglene kaste.

Planariernes Plads i Systemet.

Endnu er der ikke tildeelt disse Dyr nogen Plads i Systemet, hvor de med Rette kunne synes at høre hjemme. Vi

have seet, at de i Begyndelsen forvexledes med Indvoldsormene, og ihvorvel man senere er kommet til den Overbeviisning, at de ere meget forskjellige fra disse, saa have dog de fleste Forfattere været enige om, at Planarierne vise det største Slægtskab med Indvoldsormene og dernæst med Iglerne, saaledes at de staae midt imellem begge (Dugès op. cit. Tom. 15 p. 180. Baer op. cit. Tom 13 p. 725). Grundene for dette Slægtskab ere fremsatte med tilstrækkelig Klarhed baade af Dugès og Baer og ere endnu ikke blevne gjendrevne, saa at det vil være overflødigt her at gjentage dem. Derimod vil det være vigtigt, noiere at betragte Ehrenbergs, meget herfra afvigende Anskuelser med Hensyn til Planariernes Plads i Systemet. Denne berømte Forfatter har forenet Naïderne, Slægten Gordius og Planariea Dugès til een Klasse, som han kalder „Turbellaria" formedelst Fimrehaarene, hvormed hele Kroppen er besat.

Vi uddrage deraf følgende Oversigt:

Cl. Turbellaria.

I Ordo *Dendrococla.* Tarmekanalen forgrenet.

1 Faml. *Planariea.*

1 Gen. Typhloplana (Pl. viridata Müll.)

2 Gen. Planoceros.

3 Gen. Monocelis (Pl. rutilans Müll.).

4 Gen. Planaria (Pl. torva Müll).

5 Gen. Tricelis (Pl. gesserensis Müll.).

6 Gen. Tetracelis (Pl. marmorata Müll.).

7 Gen. Polycelis (Pl. nigra Müll.).

8 Gen. Stylochus.

II Ordo *Rhabdococla.* Tarmekanalen enkelt.

1 Sect. *Amphisterea* (hverken Mund eller Gadbor i Enden af Kroppen).

2 Faml. *Vorticina.*

9 Gen. Turbella (Derostoma platurus Dug.).

10 Gen. Vortex (Pl. gulo Müll.).

3 Faml. *Leptoplanea.*

11 Gen. Leptoplanea.

12 Gen. Eurylepta.

II Sect. *Monosterea* (enten Munden eller Gadboret i Enden af Kroppen).

4 Faml. *Gordiea.*

13 Gen. Gordius.

5 Faml. *Micruræa.*

14 Gen. Disorus.

15 Gen. Micrura.

16 Gen. Polystemma.

6 Faml. *Chiloporina.*

17 Gen. Derostoma Dugés.

7 Faml. *Naidina.*

18 Gen. Chætogaster.

19 Gen. Æolosoma.

20 Gen. Pristina.

21 Gen. Stylaria.

22 Gen. Nais.

III Sect. *Amphiporina* (baade Mund og Gadbor terminale).

8 Faml. *Gyratricina.*

23 Gen. Orthostoma.

24 Gyrathrix.

25 Gen. Testrastemma.

26 Gen. Prostoma.

27 Gen. Hemicyclia.

28 Gen. Ommatoplea.

29 Gen. Amphiporus.

9 Faml. *Nemertina.*

30 Gen. Nemertes.

31 Gen. Notogymnus.

Hvad nu den første Orden angaaer, da er den i det Hele taget naturlig, naar kun Slægten Typhloplana henføres til Rhabdocoela, da den har en enkelt Tarmekanal. I den anden Orden derimod ere under den ene Charakteer: „en cylindrisk Tarmekanal uden Forgreninger" Familier forenede, som ved meget væsentligere Skjelnemærker end de, som ere hentede fra Tarmekanalens Form, ere fjernede langt fra hinanden. Skulde Naïderne, der i enhver Henseende paa det Nøieste stemme overeens med Annelïderne, formedelst nogen Overeensstemmelse i Tarmekanalens Form, sættes i samme Orden som Nemertina (i Rhabdocoela nemlig), saa maatte nødvendigviis ogsaa Aphroditaceæ, som have en forgrenet Tarmekanal, stilles sammen med Planariea i Ordenen Dendrocoela. I den anden Afdeling, Monosterea, træder fornemmelig den urigtige Værdie, som tillægges Charaktererne, meget tydeligt for Øie. Her er nemlig i den samme Sektion 4 Familier forenede, som i en naturlig Klassifikation maae komme til at staae deels i forskjellige Klasser, deels i forskjellige Ordener. Familien Chiloporina er nemlig den eneste, som kan blive staaende i Ordenen Rhabdocoela. Af de andre maa Naidina henføres til en Orden af Annelïderne (see Krøyers Tidsskrift 4 B. p. 128), Micruræa til Nemertina, med hvilke de i enhver Henseende stemme overeens, og Gordiea danne en egen Orden. Foruden de Mangler ved Ehrenbergs Klassifikation, som grunde sig paa en feilagtig Vurdering af Charaktererne, ere der andre, som maae tilskrives en urigtig Tydning af Dyrenes Organisation. Saaledes tillægges Micruræa en Mund i Enden af Kroppen og Gadboret paa Underfladen, uagtet det omvendte Forhold finder Sted. Af de Slægter, som henføres til Ordenen Amphiporina, og som altsaa alle skulde have baade Mund og Gadbor i Enden

af Kroppen, er Gyratrix kun forsynet med een Aabning, og alle de andre have Munden paa Underfladen og Gadboret i Enden.

Efterat vi saaledes have søgt at gjøre det indlysende, hvorfor Ehrenbergs Klassifikation af Turbellaria ikke kan ansees for at være tilfredsstillende, skulle vi gaae over til at fremstille, hvilken Plads vi antage Planarierne maae indtage i Systemet, og meddele da her strax en Oversigt over den Klasse, hvortil Planarierne ifølge et vel begrundet Slægtskab maa henføres, for at give et Begreb om den Maade, hvorpaa denne Klasse vistnok rigtigst maa opfattes.

Classis Vermes.

1 Ordo *Annulata.*	2 Ordo *Apoda.*	3 Ordo *Entozoa.*	1 Ordo *Infusoria.*
2 Subor. Maricolæ. (Annulata dorsibranch Cuv.			
3 Subor. Tubicolæ			
4 Subor. Terricolæ (Lumbricina Sav.).			
	1 Subor. Nematoidina (Gordiea).		
	2 Subor. Acanthocephalina (Sipunculacea).		
	3 Subor. Trematodina (Hirudinea & Planariea).		
	4 Subor. Cestoidina (Nemertina).		
		1 Subor. Nematoidea	
		2 Subor. Acantocephala	
		3 Subor. Trematoda	
		4 Subor. Cestoidea (Cysticis incl.).	
			Infusoria polygastrica Ehrb., exclusis Bacillariis.

En næsten ubegrændset Gjentagelse af de samme Organer i een Retning (nemlig Længden) er det, som udmærker Ormene (Vermes), den sidste af Leddyr-Gruppens 4 Klasser. Efterhaanden, som den Overbeviisning har gjort sig mere gjældende, at det er heri, at Ormenes væsentligste Charakteer maa søges, har man ogsaa indseet Nødvendigheden af, at føre Indvoldsormene, som Cuvier havde fjernet fra Leddyrenes Klasse, tilbage til denne. Rigtigheden heraf bestyrkes derved, at man i den senere Tid efterhaanden har lært en heel Række af Dyr nøiere at kjende, som danne et fuldkomment Overgangsled mellem Annulata og Entozoa og knytte disse Ordener end mere sammen, nemlig Apoda.

Annulata danne altsaa den første Orden af Ormene og charakteriseres fornemmelig ved Tilstedeværelsen af rudimentaire Bevægelsesorganer i Form af Finner, og en langt større Fuldkommenhed i alle de indre Organsystemer end nogen af de andre Ordener. Desuden fremtræder her Charakteren for Ormene i Almindelighed, nemlig Leddelingen, i sit stærkeste Udtryk.

Den anden Orden, Apoda, indbefatter saadanne ormeagtige Dyr, som aldeles mangle egentlige Bevægelsesredskaber og ikke ere Indvoldsorme. De have Opholdssted tilfælleds med den første Orden og som oftest findes her endnu tydelige Spor til dennes meget udviklede Circulationssystem (især i høi Grad hos Iglerne, der ogsaa i andre Henseender danne den nærmeste Overgang til Annelidérne), der ganske tabe sig blandt Indvoldsormene, til hvilke de for Resten ere meget nærmere knyttede. De vise deres meget nøie Slægtskab med disse i dobbelt Henseende; deels nemlig derved, at det er samme Organsystem, som i begge Ordener har en meget prædominerende Udvikling, nemlig Generationsorganerne, deels derved, at de gjennemløbe analoge Udviklingstrin, saa at Under-Ordenerne i begge danne parallele Rækker. Seer man nemlig

hen til de enkelte Underordener af Apoda, da vil man finde, at de ere indbyrdes meget forskjellige, ja saa forskjellige, at deres Henforen til een og samme Orden al.ne faaer sin Berettigelse derved, at netop de samme Forskjelligheder gjøre sig gjældende mellem Underordenerne af Indvoldsormene, saaat Apoda i Havet og Indvandene gjengive Billedet af Indvoldsormene.

Til Nematoidea svare fuldkomment Gordiea, som derfor maaskee passende kunne kaldes Nematoidina. De stemme i enhver Henseende saa nøie overeens, at det er vanskeligt at finde Charakterer, som kunne adskille dem, naar man undtager Opholdsstedet. De maae dog ikke forenes; thi de henhøre til forskjellige Udviklingsrækker som analoge Led. En saadan Forening har man vel foretaget, men det viser kun, at man i Systematiken endnu kun sjeldent skjelner mellem Analogie og Slægtskab, uagtet begge gjøre sig ligemeget gjældende i Naturen.

Til Acantocephala svare Sipunculacea baade med Hensyn til Kroppens Form og den eiendommelige udskydelige Mund, som er forsynet med tilbagebøiede Papiller. Trematoda have deres fuldkomne Udtryk i Planariea, tagne i det Omfang, som Ehrenberg tillægger dem; og disse ere atter saa nøie beslægtede med Hirudinea, at de kunne forenes i een Underorden. At Planariea vise stor Overeensstemmelse med Trematoda er almindeligt anerkjendt, og Baer har eftervíist det fuldkomne Slægtskab i alle Organsystemer mellem hine og Iglerne (loc. cit. p. 727).

Den sidste Orden, Nemertina, danner et Analogon til Bændelormene. Kroppen har nemlig hos begge en meget fremherskende Udvikling efter Længden. De ere begge, hver i sin Orden, de eneste Underordener, i hvilke Leddelingen er meget fremtrædende; men især er det charakteristisk for disse to Underor-

dener, at hvert Led er forsynet med egne Generationsorganer, som aabne sig ud i Siden af Kroppen.

Det staaer endnu tilbage at gjøre Regnskab for Infusionsdyrenes Plads iblandt Ormene, som den sidste Orden. See vi hen til Infusionsdyrenes Historie, da ville vi finde, at de have deelt Skjæbne med Generatio æquivoca: begge ere nemlig tagne af i Omfang, eftersom Kundskaben til dem er tagen til. Dette beviser noksom, at de begge vare Mørkets Børn (Producter af Videnskabens dunkle Tidsalder), da de ikke kunde taale at sees i Videnskabens Lys. Nu troer snart Ingen mere paa Generatio æquivoca; men ogsaa Infusionsdyrenes Tilværelse som selvstændig Klasle har man begyndt at drage i Tvivl. O. F. Müller fjernede mange Dyr fra Infusionsdyrenes Klasse, som man tidligere havde forenet dermed. Ehrenberg skar over Halvdelen bort af Müllers Infusionsdyr, og dog lod han for mange blive tilbage. Den store Afdeling, som han kalder Bacillaria, Botanikernes Diatomeer, ere nu med Rette almindeligt anerkjendte for Planter. De fleste af de Infusoria polygastrica, som da blive tilbage, ere saa nøie beslægtede med de laveste blandt Planarierne (t. Ex. Slægterne Telostoma og Orthostoma), at de derved hendrages til Ormenes Orden. De stemme overeens i Kroppens Form og Bedækning og Tarmcanalens Beskaffenhed. De andre Organer kjender man hos disse Dyr næsten ikke noget til.

Vi see da saaledes, at den for de ormeagtige Dyr saa charakteristiske Gjentagen af de samme Organer i Længde-Dimension efterhaanden gjennem den nedadstigende Række gaaer mere og mere tabt, idet Slægtskabet med andre Klasser (de lavere Bløddyr og Polyperne) gjør sig mere gjældende, jo mere de fjerne sig fra de typiske Orme, som repræsenteres af Annulata. At man nu iblandt Apoda finder en Familie, nemlig Iglerne, der i det Hele taget maa ansees for at staae ligesaa

høit, ja maaskee høiere, end de laveste blandt den foregaaende Orden (Terricolæ), kan ikke støde den, som har Øie for en naturlig Klassifikation; thi han vil føle Nødvendighedrn af, at der i enhver Orden maa findes et Led, som anticiperer den høiere Udvikling, ligesom ogsaa et andet, der gjentager den lavere.

Vi kunne ikke vente i den sidste Orden, der tillige danner et af Dyrerigets Endepunkter, at finde alle de analoge Led, som vare nødvendige for at Underordenen af Infusionsdyrene kunde danne en Række fuldkomment parallel med de foregaaende Underordeners. Paa det sidste Trin er der kun to analoge Led tilbage, af hvilke det ene udtrykkes ved Vibrionidæ, Slægterne Vibrio, Bacterium og Spirillum (svarende til Maricolæ, Cestoidina og Cestoidea) og det andet ved Monadinæ (svarende til Trematodina og Trematoda).

Principer for Inddelingen af Planarierne i Familier og Slægter.

Vi have nu seet Nødvendigheden af at henføre Planarierne (som oprindeligt ikke engang udgjorde nogen selvstændig Slægt [hos Linné] af Müller bleve forenede i Slægten Planaria, og af Dugès henførtes til 4 Slægter i en egen Familie) til to Ordener, som ere meget forskjellige fra de, hvori de af Ehrenberg ere stillede. Vi skulle nu undersøge, fra hvilke Organer det fornemmelig er, at Charaktererne for Arter og Slægter maae hentes. Vi finde hos disse Dyr ingen ydre Bevægelsesorganer, ingen Følehorn, Gjeller o. s. v., alle Organer ere saa at sige koncentrerede i Kroppen, maaskee mere end i nogen anden Dyr-Gruppe. Kroppens Form, Farve og Øinenes Beskaffenhed ere de eneste Charakterer, som frembyde sig for den ydre Betragtning af disse Dyr. Da de nu ikke engang altid kunne være tilstrækkelige til at adskille Arter, saa

vil det være indlysende, at Charaktererne for Familier og Slægter nødvendigviis maa hentes fra de indre Organer. Disse er det ogsaa, som Dugès har lagt til Grund for sine Slægter. Ehrenberg derimod har saa godt som alene holdt sig til Øinene, der vel her ere af megen Vigtighed, men ikke tilstrækkelige til at bestemme Slægterne.

Hos Planariea gjennemløber den udkrængelige Mund en mangfoldig Udvikling og afgiver saaledes meget gode Charakterer for Slægterne; thi det viser sig snart, at alle de Arter, hvor Munden har samme Beskaffenhed, ogsaa stemme overeens i Pluraliteten af de andre Charakterer. Parringslemmet derimod kan kun tjene til at give Artscharakterer, da det som oftest endog hos meget nærstaaende Arter er meget forskielligt.

Hos Cestoidina, hvor der aldrig findes nogen udkrængelig Mund, maae efter Kroppens Form og Gjellespalternes Beskaffenhed Øinene afgive de rigtigste Charakterer for Slægterne.

III.

Classis Vermes.

Ordo Apoda.

Subordo Trematodina.

Tribus Planariea.

Corpus plus minusve depressum, plerumque modo paucies longius quam latius, ciliis vibrantibus obsitum et mucosum. Systema nervorum et musculorum indistinctum. Oculi 2, 4, multi aut nulli. Cor nullum, sed vasa distincta cum sangvine hyalino, flavescente vel etiam rubescente. Circulatio valvulis filiformibus (undulatione vasorum nulla) fit. Tubus cibarius in corporis massam infossus, simplex vel ramosus, tantummodo una apertura instructus. Os plerumque exsertile. Androgyna aut sexu discreto. Ovaria indistincta vel duo cava. Organum

copulationis stimulandæ solidum, in utroque sexu ejusdem formæ (ɔ: Clitoris = Penis),

Af ovenstaaende Charakterer vil det lee sees, at denne Afdeling i enhver Henseende adskiller sig væsenligt fra Cestoidina. Følgende Punkter maae dog udhæves, som de vigtigste. Tarmkanalen har aldrig mere end een Aabning, medens der altid er to hos Cestoidina. Tilstedeværelsen af en udkrængelig Mund og forgrenet Tarmekanal ere vel væsentlige, men ikke constante Charakterer for denne Orden. Den store Forskjellighed i Generationsorgarernes Beskaffenhed kan neppe tillægges for stor Betydning.

I Zool. Dan. Prod., hvor Planarierne først fremtræde som en egen Slægt, beskrives 28*) Arter, og hertil føiedes i Zool. Dan. 9 Arter, altsaa 37 i det Hele. Men af disse falde rimeligviis 9 bort som Synonymer, nemlig Pl. brunea (= nigra), Pl. tetragona, grossa, (= lingva), Pl. tentaculata og crenata (= lactea), Pl. viridata, helluo, fulva (= punctata) og Pl. gulo (= truncata), saa at der kun blive 28 tilbage. Af de 19 Arter, der af O. Fabricius (loc. cit.) beskrives som nye, ere Pl. virens og Pl. maculata = viridata Müll, Pl. vulgaris = Pl. linearis Müll. og Pl. limacina = Pl. capitata Müll., saa det hele Antal af Arter herved kun stiger til 43. Dugès deelte Slægten Planaria i 4 Slægter, af hvilke de 3 høre til denne Familie (Planaria, Derostoma og Mesostoma), og beskrev 11 nye Arter Ehrenberg føiede hertil 6**) nye Arter (i Symbolæ physicæ) og henførte dem til flere Familier. Tages nu et Par Arter, som af Blainville føres herhen (Planoceros Gaimardi og Phoenicurus thedicola) og de 14

*) Planaria capitata og rimeligviis ogsaa caudata henhøre nemlig til de nøgne Mollusker.

**) Gyratrix hermaphroditus Ehrb. er nemlig = Derostoma notops Dugès.

nye Arter, som i det Følgende beskrives, med i Beregning, kan det hele Antal af bekjendte Arter, henhørende til denne Afdeling, anslaaes til 75.

Dispositio familiarum et generum.

a) Ore exsertili.

a* Tubo cibario ramoso.

1 Familia Dendrocoela.

† Corpore lineari, oculo unico.

Gen. *Monocelis.*

†† Corpore oblongo, oculis duobus aut multis.

* Oris apertura in medio corpore.

Gen. *Planaria.*

** Oris apertura extremitati posticæ approximata.

Gen. *Telostoma.*

a** Tubo cibario simplici.

II. *Familia Rhabdocoela.*

α Ore cylindrico horizontali.

*α** Oris apertura terminali.

Sect. I. *Prostomeæ.*

Gen. *Prostoma.*

*α*** Oris apertura non terminali.

Sect. II. *Derostomeæ.*

† Ore amphoriformi cum apertura in extremitate antica.

Gen. *Vortex.*

†† Ore oviformi cum apertura in latere inferiore.

Gen. *Derostoma.*

β Ore annuliformi verticali.

Sect. III *Mesostomeæ.*

† Ore rotundo.

* Oculis duobus approximatis 1—5 corporis partem ab apice remotis.

Gen. *Mesostoma.*

** Oculis duobus non approximatis octavam corporis partem ab apice remotis.

Gen. *Strongylostoma.*

*** Oculi nulli.

Gen. *Typhloplana.*

†† Ore ovali.

Gen. *Macrostoma.*

γ Ore minutissimo non exsertili.

Microstomeæ.

† Corpore lineari subdepresso.

Gen. *Microstoma.*

†† Corpore longitudinaliter convoluto.

Gen. *Convoluta.*

b) Ore nullo exsertili.

III. *Familia Microcoela.*

† oculorum acervis quatuor.

Gen. *Leptoplana.*

†† Oculis nullis.

Gen. *Typhlolepta.*

I. Familia Dendrocoela Ehrb.

Corpus plerumque valde depressum. Tubus cibarius ramosus. Oris apertura in medio vel infra medium corpus. Os cylindricum in cavitate propria liberum, margine tantum posteriore ad tubum cibarium affixum, valde exsertile.

Til Grund for denne Familie ligge de tidligst bekjendte Arter af Planarier, som ved deres meget flade Krop, ved Tarmekanalens meget udviklede Forgreninger og ved Mundens Stilling, samt tildeels Generationsorganernes Beskaffenhed

have saa meget tilfælleds med Trematoderne blandt Indvoldsormene. Det er allerede af Baer (o. cit. p. 713) meget rigtigt beskrevet, hvorledes den rørformede udskydelige Mund ligger frit i en egen Hule og kun med sin bageste Ende er fasthæftet til Tarmekanalen. Den er dannet af en meget stærk, næsten hornagtig Muskelmasse, og kan udvides og sammentrækkes i en meget betydelig Grad. Idet den omslutter et Legeme for at nedsluge det, bliver den aldeles tragtformet. Derved at Mund-Røret ligger frit, adskiller denne Afdeling sig fra næsten alle de følgende.

Gen. Planaria Müll.

Planaria et Polycelis Ehrb.

Corpus oblongum; oculi duo vel series oculorum multorum in margine anteriore corporis. Apertura oris in medio vel parum infra medium corpus.

Slægten Planaria begrændses her omtrent paa samme Maade som af Dugès; derimod tages den i noget vidtløftigere Forstand end Ehrenberg har gjort, da den tillige indbefatter hans Slægt Polycelis. Men da Planaria nigra, paa hvilken denne Slægt er baseret, ellers i enhver Henseende stemmer overeens med de andre Arter af Slægten Planaria, er det næppe rigtigt at begrunde en Slægt paa Charakterer, hentede alene fra Øinenes Antal og Stilling. Tarmekanalen er fornemmelig hos denne Slægt meget stærkt forgrenet, hvilket hos Planaria lactea endogsaa kan sees med blotte Øine formedelst Tarmekanalens mørkere Indhold i Modsætning til Kroppens hvide Farve. I den forreste Deel af Kroppen er der kun een meget forgrenet Stamme, som deler sig lige oven over Munden og sender en Green paa hver Side af Mundhulen ned til Enden af Kroppen. De have et mere eller mindre kegleformet Parringslem, der næppe, som Dugès antager, i Midten er forsynet med en Kanal,

men er aldeles solid. Fra Grunden udgaaer til hver Side et baandformet Legeme, som antages at være Testikler. Den forreste Deel af Parringslemmet hviler i en Skede, som fører ud til Generationsorganernes fælleds Aabning.

† Species oculis duobus præditæ,

*) subauriculatæ.

Planaria lactea Müll. Zool. Dan. Tab. 109 fig. 2-3.

Hirudo alba & Fasciola hepatica L. Fauna svecica.

Fasciola lactea Müll. Hist Verm.

Planaria lactea Prodr. Zool. Dan.

Planaria crenata Müll.? — Fabr. loc. cit. Tab. 1 fig. 21.

Planaria tentaculata Müll.? —

Lactea, depressa, margine undulata.

Den varierer overordentlig meget i Farve, da den snart er mælkehvid, snart blaalig eller brunlig, og tildeels ogsaa i Form, fornemmelig med Hensyn til de øreformede Forlængelsers og Rand-Bølgningernes Størrelse. Planaria tentaculata er derfor næppe andet end en Varietet af Pl. lactea, udmærket i første Henseende, og Pl. crenata en Varietet af samme, stærkt udviklet i sidste. Den henhører til vore almindeligste og største Arter og mangler næppe i noget stillestaaende Vand. Men ogsaa i Østersøen findes den; jeg har fundet Exemplarer i Kjøgebugt $\frac{1}{4}$ Miil fra Land, der ikke i nogen Henseende vare forskjellige fra de, som findes i det ferske Vand.

Planaria Ulvæ Örsd.

Planaria littoralis Prodr. Zool. Dan.?

Corpore $2\frac{1}{2}'''$ longo, $\frac{3}{4}'''$ lato, supra convexiusculo fusco-grisescente, subtus plano albescente, anteriorem partem versus angustiore, postice truncato.

Ogsaa denne Art varierer meget i Farve og bliver undertiden bleggraa. Midt paa Ryggen er den noget lysere og langs ned ad Siderne findes lysere Pletter.

Den er meget almindelig overalt i Sundet i Nærheden af Kysten, fornemmelig paa Ulvaerne.

**) *antice obtusæ.*

Planaria torva Müll. Zool. Dan. Tab. 102 fig. 5-6.

Fasciola torva Hist. verm.

— fusca Pallas Spicilegia zool. 10 H.

Planaria torva Zool. Dan Prodr.

Corpore oblongo, anticeobtuso. postice sub acuminato fusco, macula alba ad oculos.

Den forekommer sammen med Pl. lactea og er ligesaa almindelig; ogsaa af denne har jeg fundet Exemplarer i Kjøge-Bugt.

Planaria affinis Örsd.

Corpore 4''' longo, ½''' lato, oblongo depresso, antice obtuso postice rotundato supra brunneo, subtus albido, pene conico acuminato.

Denne Art staaer meget nær den foregaaende og adskiller sig fra den fornemmelig ved Farven, da den er gulbrun ovenpaa og hvid paa Underfladen.

Den findes imellem Stenene nær ved Kysten i Kallebodstrand, men sjelden (i Nærheden af Stakaterne).

† Species oculorum serie in margine anteriore corporis præditæ.

Planaria nigra Müll. Zool. Dan. Tab. 199 fig. 3-4.

Fasciola nigra Hist. verm.

Fasciola brunnea —

Planaria brunnea Zool. Dan. Prodr

Planaria nigra —

Polycelis nigra Ehrb. Symbolæ physicæ.

At Pl. brunnea Müll. ikke er andet end en Varietet af nigra har allerede Dugès bemærket (op. cit. Tom XV p. 143).

Den forekommer sammen med Pl. lactea og torva, men er ikke saa almindelig som disse.

Anm. Til denne Slægt høre endnu Planaria terestris, vitta (nær lactea), coeca, gonocephala (nær torva) og viganensis (nær nigra), der alle beskrives af Dugès (op. cit. Tom. 15 & 21.)

Gen. Monocelis Ehrb.

Corpus lineare subdepressum; oculus unicus hyalinus in media anteriosis corporis parte, apertura oris infra medium.

Denne Slægt er i enhver Henseende meget forskjellig fra den foregaaende. Kroppen er altid linieformet, kun lidet fladtrykt. Tarmekanalen er ikke træagtigt forgrenet, men bestaaer af lutter kugelformede Blindsække. Meest eiendommelig er dog Øiets Beskaffenhed; her findes nemlig istedetfor to Øine et Dobbelt-Øie med to Lindser. Det bestaaer af en kugelformet vandklar Hinde (Cornea transparens og Sclerotica), der indeholder en farveløs Vædske og i Midten et kugleformet Glasvædskelegeme. I dette sidde to kugleformede Linser, een paa hver Side. Hos een af de 3 bekjendte Arter mangler Øiet aldeles Pigment, hos de to andre derimod findes der ovenover den klare Kugle en aflang Pigment Stribe. Formen af Parringslemmet er, som vi i det Følgende skulle see, større Variationer underkastet end hos den foregaaende Slægt.

Monocelis unipunctata Örsd.

Planaria unipunctata O. Fabr. loc. cit. Pl. 1 fig. G.

Corpore 2—3''' longo, utrinque ferme æqualiter attenuato, lacteo, oculo absque pigmento, pene aculeis subreflexis prædito.

Denne Art adskiller sig let fra de følgende, fornemmelig ved Øiets Beskaffenhed, da det ganske mangler Pigment, og ved Formen af Parringslemmet. Dette er nedentil kugleformet, foroven spidst og forsynet heelt rundt med tilbageboiede Torne. Fra den ene Side af den kugleformede Deel udgaaer et langt baandformet Legeme, der bestaaer af to Dele, som ere sammen-

voxne med hinanden under en spids Vinkel (mon Sædkjertel?). Som fælleds Udføringsgang for Generationsorganerne findes en Skede, dannet af en temmelig haard, muskuløs Hud.

Den varierer meget i Farve og henhører til de almindeligste Arter i Sundet ganske nær ved Kysten. Den bevæger sig meget hurtigt, jevnt henglidende. Ogsaa i Vandbeholdninger, som undertiden ligge temmelig langt fra Havet, men dog ved Høivande sættes i Forbindelse med samme, finder man Exemplarer af denne Art (f. Ex. paa Vesterfælled).

Monocelis lineata Örsd.

Planaria lineata Müll. Zool. Dan. Prodr.

Fasciola lineata Hist. Verm. p. 60.

Corpore 2''' longo, antice acuminato, postice obtuso, lacteo; oculo pigmento prædito; pene globoso absque apice subuliformi.

Denne Art staaer meget nær den foregaaende, og inden jeg havde lært den at kjende, antog jeg, at Planaria unipunctata Fabr. og Pl. lineata Müll. vare Synonymer, uagtet rigtignok Müller angiver (Hist. Verm. l. cit.), at denne har et sort Øie. Da det nu henhører til en af de væsentligste Characterer, hvorved denne Art adskiller sig fra den foregaaende, at Øiet er forsynet med Pigment, saa er der ingen Tvivl om, at disse to Arter ere forskjellige, og at dette er den rette Pl. lineata Müll. Pigmentpletten er ikke saa lang som hos den følgende Art, men gaaer meget længere ned over den klare Kugle. Glasvædskelegemet optager her en større Deel af Kuglen, hvorimod Lindserne ere mindre. Man seer meget tydeligt hos denne Art Nervesubstantsen, som paa begge Sider staaer i Forbindelse med Øiet. Parringslemmet er kugleformet og uden det baandformede Legeme. Halen kan ligesom hos den følgende Art udvide sig meget betydeligt, saa at den bliver ganske flad. Herved

kommer en heel Række smaa Fremragninger eller Takker paa dens bageste Rand tilsyne. De synes at tjene den til Fasthæftning.

Den findes paa samme Steder som den foregaaende Art, men sjeldnere.

Monocelis fusca sd.

Corpore $2\frac{1}{2}'''$ longo, supra fusco, subtus lacteo, antice acuminato, postice obtuso; oculo pigmento prædito; pene globoso, in apicem subuliformem producto.

Denne Art adskiller sig ved første Diekast let fra begge de foregaaende ved Farven, da den ovenpaa er brunlig, undertiden noget marmoreret, neden under derimod mælkehvid.

I den flade Strand ved Hofmansgave i Fyen.

Monocelis rutilans Ehrb.

Planaria rutilans Müll. Zool. Dan. Tab. 109 f. 10—11.

Jeg har aldrig selv fundet denne Art og kan efter Müllers korte Beskrivelse ikke finde nogen anden væsentlig Forskjellighed, end at den er rosenrød, Kroppen kortere og spidsere foran.

I Østersøen (Müller).

Anm. Til denne Slægt høre rimeligviis: Planaria subulata Faunæ groenl. (Zool. Dan), Planaria excavata O. Fabr. loc. cit. Pl. II M. og Planaria longiceps Dugès (loc. cit. Tom. 21 Pl. II fig. 21).

*Gen. Telostoma**) *Örsd.*

Corpus depressum ovale; oculi quatuor; apertura oris extremitati posticæ corporis approximata.

Jeg maa tilstaae, at der endnu er Meget ved denne Slægt, som er dunkelt, da den eneste Art, hvorpaa den er begrundet,

---

*) Af τελος, Ende og στομα, Mund.

henhører til dem, hvis indre Organisation det er allervanskeligst at komme paa det Rene med.

Telostoma Mytili Örsd.

Planaria tubulosa O. Fabr.? l. c. Tab. III fig. I.

Den henhører til de meget smaa Arter, da den ikke bliver mere end ½''' lang. Den er aldeles oval, bleggul for det blotte Øie, men brun-marmoreret under Mikroskopet. Af de 4 Øine er det forreste Par meget mindre end det bageste. Cilierne, hvormed hele Kroppen er besat, ere temmelig store og lige lange overalt. Munden findes paa den bageste Deel af Kroppen. Uagtet jeg har undersøgt et stort Antal Exemplarer, har jeg dog ikke kunnet udfinde Mundens eller Generationsorganernes Beskaffenhed. Pl. tubulosa O. Fabr. synes at høre herunder eller idetmindste til denne Slægt.

Jeg har aldrig fundet den uden i Mytilus edulis, især mellem Gjellerne.

II. Familia Rhabdocoela.

Corpus subdepressum vel teretiusculum. Tubus cibarius simplex. Apertura oris terminalis vel infera. Os amphoriforme vel annuliforme, minus liberum quam in familia antecendenti.

Under Rhabdocoela indbefattes her kun en ringe Deel af de Arter, som Ehrenberg henførte under denne Benævnelse; thi, som vi i det Foregaaende have seet, maae de fleste af dem fjernes langt fra Planarierne. Familien maa efter ovenstaaende Charakterer vistnok være naturlig begrændset; med Eiendommeligheden i Tarmekanalen forenes nemlig mange Forskjelligheder i den hele Organisation. Kroppen er saaledes aldrig meget fladtrykt, men mere eller mindre trind; Mundaabningen er som oftest mere nærmet til Forenden, ja undertiden terminal (hos Prosto-

meæ); Tarmekanalen er uden Forgreninger; Mundaabningen er som oftest ved den øverste Ende af den; undertiden sidder den dog længere nede, saa at der findes en Deel af Tarmekanalen foran og en Deel bag den (f. Ex. Mesostoma). Munden er aldrig rørformet, men mere eller mindre tøndeformet (hos Prostomeæ og Derostomeæ) eller ringformet (hos Mesostomeæ) Desuden ligger den sjeldent frit i en egen Hule som hos den foregaaende Familie, men er sammenvoxen med den omgivende Hud.

Sect. I. Prostomeæ.

Apertura oris terminalis. Os elongato-amphoriforme horizontale. Proventriculus oris formam referens. Oculi duo ori postpositi. Penis terminalis.

Dette er vistnok den eneste Afdeling af Planarierne, som har Munden i Enden af Kroppen. Den er her meget lang, paa sin forreste Deel forsynet med mange Punkter, paa den bageste med Længde- og Tvær-Striber og er stillet horizontal, altsaa parallel med Kroppen (i Modsætning til den ringformede Mund, som staaer lodret paa Tarmekanalen). Meget eiendommelig er den muskuløse Formave, der næsten har samme Form, som Munden hos Slægten Vortex, og ved et smalt Spiserør er forbunden med Munden. Stillingen af Øinene bag Munden er ikke mindre charakteristisk.

Gen. *Prostoma* Örsd. non Dugès.

Gyratrix Ehrb. Abhandl. d. Berl. Acad. 1835.

Hoc unicum hujus sectionis genus iisdem notis ac sectio distingvitur.

Da Dugès oprindeligen har anvendt Benævnelsen Prostoma paa de Planarier, som han antog havde Munden i Enden af Kroppen; men det senere har viist sig, at disse have Munden paa Underfladen, og at der derimod gives andre, som have Munden

terminal: saa maa det vistnok ansees for rigtigst, at overføre Dugès's Benævnelse paa disse sidste. Ehrenberg har rigtignok senere henført disse til en Slægt, som han kalder Gyratrix, men ikke destomindre troe vi at burde beholde Dugès's Benævnelse Prostoma, da den har Prioritet, rigtignok ikke med Hensyn til den Art, som Ehrenberg henfører til sin Slægt, men med Hensyn til det Begreb, som udtrykkes i Navnet Prostoma. At nu Dugès ifølge urigtige Jagttagelser ikke anvendte dette Navn paa sit rette Sted, er ikke Grund nok til at forkaste et Navn, naar det ellers er vel valgt.

Prostoma lineare Örsd.

Derostoma notops Dugès, Annales d. sc. nat. Tom. XV p. 141 Pl. 4, fig. 2.

Gyratrix hermaphroditus Ehrb. loc. cit.

Corpore oblongo-lineari, teretiusculo, pellucido, flavescente; ore antice obtuso; peni subuliformi vaginato.

Af denne Art har Ehrenberg givet en smuk Afbildning; men har miskjendt Formavens Betydning, da han antager, at den staaer i Generationens Tjeneste; Formen af Parringslemmet er heller ikke nøiagtigt fremstillet. Formedelst Kroppens store Gjennemsigtighed fremstille alle Organerne sig endogsaa ved de største Forstørringer under Mikroskopet med en høi Grad af Klarhed. Især træde Aarerne tydeligere frem end hos nogen anden Art. Den er temmelig almindelig i alle stillestaaende Vande, Tørvemoser o. s. v.

Prostoma littorale Örsd.

Corpore $1\frac{1}{2}'''$ longo, $\frac{1}{4}'''$ lato, oblongo lineari, teretiusculo, subpellucido, fuscescente; ore antice acuminato; pene?

Jeg har kun fundet denne Art eengang i den flade Strand ved Hofmansgave og havde da ikke Leilighed til at undersøge

den med nogen synderlig stærk Forstørring. Jeg kan derfor ikke angive Generationsorganernes Beskaffenhed.

Prostoma suboviforme Örsd.

Corpore $\frac{1}{2}'''$ longo, suboviformi, antice acuminato, postice rotundato, rubescente; ore acuminato; oculis macula alba circumdatis, pene apice trifurcato, spermatozois linearibus.

I Kallebodstrand.

Anm. Planaria crocea O. Fabr. loc. cit. Tab. III, fig. X og Pl. leucophræa fig. 9 henhøre rimeligviis til denne Slægt.

Sect. II. Derostomeæ.

Apertura oris subterminalis vel infera. Os amphoriforme, horizontale cum apertura vel in extremitate antica vel in latere inferiore. Oculi ori antepositi. Proventriculus nullus.

Munden er her ligesom i den foregaaende Afdeling horizontal, har derimod ikke altid Aabningen i Enden, men undertiden paa den underste Flade.

Gen. Vortex Ehrb.

Apertura oris subterminalis. Os amphoriforme, ex duabus partibus constans, anteriore minore membranacea, posteriore cartilaginea; apertura in extremitate *ejus* antica. Oculi duo.

Denne Slægt adskiller sig fra den følgende fornemmelig derved, at Mundens forreste Aabning sidder i Enden, ikke paa Underfladen.

Vortex littoralis Örsd.

Corpore $1\frac{1}{2}'''$ longo, rubro-flavescente, oviformi, antice rotundato, postice acuminato; oculis subtrigonis; peni flexili, postice incrassato, punctis sparsis, antice attenuato, striis densis longitudinalibus notato, spermatozois filiformibus.

Den forekommer ikke sjelden i Nærheden af Kysten i Kallebodstrand.

Vortex truncata Ehrb.

Fasciola gulo Müll.? Hist. Verm. p. 56.
Planaria gulo Müll.? Zool. Dan. Prodr. p. 221.
Planaria truncata Zool. Dan. Tab. 106; fig. 1 a b.
Planaria gulo O. Fabr. loc. cit. p. 15 Tab. 1. Litr. A fig. 1–2.
Vortex truncata Ehrb. Abhand. d. Berl. Acad. 1835.

Corpore ¾''' longo, antice truncato, postice acuminato, fuscescente, subpellucido, oculis lunatis, peni trifido?, testibus filiformibus ventriculum cingentibus.

Da Müller henregner Planaria gulo til de Planarier, som mangle Øine, uagtet man af hans Beskrivelse kan see, at han har betragtet den under en temmelig stærk Forstørring, bliver det endnu temmelig tvivlsomt, om den falder sammen med denne, med hvilken den for Resten stemmer overeens. De traadformede Legemer omkring Tarmekanalen antager Ehrenberg for Ovarier; de maa rimeligviis være Sædkjertler; thi Ovariet findes bag Maven og har en ganske anden Form.

Den er meget almindelig i stillestaaende Vande, fornemmelig mellem Conferver, som svømme paa Vandets Overflade.

Vortex capitata Örsd.

Corpore ¾''' longo, flavescente, subpellucido, oblongo, antice obtuso, postice acuminato, marginibus undulatis; capite a corpore constricto, subtrigono, oculis lunatis; ciliis in margine anteriore capitis multo majoribus quam in corpore; ventriculo parvulo, 12—14 ovulis magnis circumdato; peni?

Jeg har kun fundet den eengang i Sundet paa 6 Favnes Dybde. Da jeg endnu kun har undersøgt eet Exemplar, og Mundens Beskaffenhed ikke blev mig ganske klar, er det vel muligt, at en nøiere Undersøgelse vil vise Nødvendigheden af at henføre denne Art til en egen Slægt.

Anm. Planaria nigricans O. Fabr. og Pl. quadripunctata O. Fabr. høre maaskee til denne Slægt.

Gen. Derostoma Örsd.

Apertura oris infera. Os amphoriforme cum apertura (fissura longitudinali) in latere inferiore.

Denne Slægt adskiller sig væsentligt fra den foregaaende derved, at Munden er lukket foran, men paa Underfladen er forsynet med en Længdespalte, der tjener den som Aabning.

Derostoma unipunctatum Örsd.

Fasciola obscura Müll.? Hist. Verm. p. 65.
Planaria obscura Müll.? Zool. Dan. Prodr. p. 222.

Corpore lineari-oblongo, antice obtuso, postice subacuminato, flavescente; oculis duobus; ovulo singulo brunneo ori postposito.

I Grøfter.

Derostoma gibbum Örsd.

Planaria gibba O. Fabr. loc. cit. p. 25, Tab. 2, Litr. K, fig. 1-2.

Jeg har kun fundet denne Art eengang i den flade Strand ved Hofmansgave.

Derostoma coecum Örsd.

Corpore $1\frac{1}{2}'''$ longo, antice acuminato, postice truncato, subdepresso, lacteo rubescente, oculis nullis.

Jeg har ikke fundet den uden i Grøften bag Klasens Have.

Anm. Planaria bistrigata O. Fabr. og Derostoma selenops Dugès synes at høre til denne Orden.

Sect. III. Mesostomeæ

Apertura oris infera. Os annuliforme verticale. Oculi ori antepositi, proventriculus nullus.

Denne Afdeling er let at adskille fra den foregaaende ved Mundens Beskaffenhed. Den er nemlig ringformet, rund eller oval, og bestaaer af tydeligt adskilte Muskelbundter. Den er stillet vertikalt, saa at den danner en ret Vinkel med Tarme-

kanalen. Mundaabningen er enten paa Midten af Underfladen eller endog bagved samme. Som charakteristisk for denne Afdeling maa ogsaa nævnes en ganske eiendommelig Udvikling af Musklerne paa den forreste Deel af Kroppen. Flere Muskelbundter ere tæt forenede i Enden af Hovedet, men dele sig derpaa i to Kjeder, af hvilke der løber een paa hver Side af Kroppen omtrent ned til Midten, hvor de lidt efter lidt tabe sig. Hver enkelt Muskelbundt synes at være omgiven af en gjennemsigtig Skede, der i regelmæssige Afstande er forsynet med Indsnøringer. Herved opstaae særskilte Rum, hvori de enkelte Muskelfibre ligge som sylformede Legemer, der dog ved en meget tynd Forlængelse synes at staae i Forbindelse med hinanden gjennem de forskjellige Rum.

Gen. Mesostoma Dugès.

Corpus depressum pellucidum, apertura oris paulo supra medium vel in medio corpore, ore annuliformi rotundo, oculi duo approximati ab apice quartam vel quintam corporis partem remoti.

Mesostoma Ehrenbergii Örsd.

Planaria lingva. Zool. Dan. T. 105.
Planaria grossa? ibid.
Planaria tetragona. Zool. Dan. T. 106.
Planaria Ehrenbergii Focke. Annalen des Wiener-Museums Vol. 1. Tab. XVII.

Corpore 4—5''' longo, depresso, elongato-elliptico, hyalino, fuscescente; oculis nigris, ab apice quartam corporis partem remotis; apertura oris paulo ante medium corpus; penis cylindrici parte anteriore glandulosa, posteriore rugosa.

Denne Art henhører til de faa, som ere blevne underkastede en nøiagtig mikroskopisk Undersøgelse, nemlig af Focke (loc. cit.). Han angiver, at den gjennemgaaer en betydelig Metamorphose; men jeg har ofte seet den føde levende Unger,

og disse er saa lidt forskjellige fra de udvorne, at den Forandring de gjennemgaae, neppe kan fortjene Navn af en Metamorphose. Af de 7 ældre Arter, som denne Forfatter troer at kunne henføre under denne Art, er der næppe mere end de 3 ovennævnte, som falde sammen med den. Om to af dem, nemlig Pl. rostrata og Pl. linearis, veed jeg med Bestemthed, at de ere meget forskjellige fra denne; hvilket vil sees af det Følgende.

Man finder ikke let nogen anden Art, hvor alle Organerne træde frem med saa stor en Grad af Tydelighed, da Kroppen er overordentlig gjennemsigtig. Tarmekanalen er meget tynd, linieformet og deles ved Mundaabningen i to Dele, en forreste mindre og en bageste, som er over dobbelt saa lang. Lige bag ved Munden findes Aabningen for Generationsorganerne. Paa hver Side af Tarmekanalen findes en huul forgrenet Æggestok, der har samme Længde som Tarmekanalen og sender en Æggegang hen til Aabningen. Om Sommeren føder den levende Unger, om Efteraaret derimod lægger den Æg, som ere forsynede med en haard bruun Skal. Imellem Tarmekanalen og Æggestokkene ligger paa hver Side et kjertlet Organ i 6 Partier, hvis Betydning endnu er tvivlsom. Parringslemmet er meget udviklet og bestaaer af en forreste cylindrisk og en bageste kugleformet Deel. Hiin bestaaer atter af to Dele, af hvilke den forreste er mere gjennemsigtig, forsynet med flere Rækker smaa Papiller, den bageste derimod med Tverstriber. Den kugleformede Deel er huul og staaer ved en lang Kanal i Forbindelse med en Sædblære, der er fyldt med traadformede Spermatozoer. Ved Grunden af den forreste cylindriske Deel findes rimeligviis en Aabning for Sæden.

Jeg har ikke fundet denne Art uden i den største Dam i den botaniske Have imellem Conferver.

Mesostoma rostratum Dugès.

Derostoma (Mesostoma) rostratum Dugès. Annal. d. sc. nat. Tom. XVI p. 78. Tab. II fig. 16.

Planaria rostrata. Müll. Zool. Dan. Tab. 105 fig. 16.

Corpore 1''' longo, subdepresso, elongato-elliptico, utrinque fere æqualiter attenuato, pellucido, rubro-flavescente; oculis triquetris, rubris, connatis, ab apice quintam corporis partem remotis; apertura oris in medio corpore; peni ovali.

Den forreste Deel af Kroppen (Hovedet) er undertiden ved en ringe Indsnoring adskilt fra den bageste. Ovarierne have altid været meget utydelige paa de faa Exemplarer, jeg har undersøgt, og kun indeholdt eet Æg hver. Ved en meget stærk Forstørring seer man, at hele Huden er gjennemvævet med et Næt af 4—5kantede Masker, i hvilke der atter findes et stort Antal lignende Masker, men som ere meget mindre. Hvad det egentlig er, som danner disse Masker og hvilken Bestemmelse de have, derom tør jeg Intet sige; saa meget synes dog at være vist, at de ikke ere Aarer; thi de ere ikke hule.

I Tørvemoser.

Anm. Planaria stagnalis, Zool. Dan. synes at høre til denne Slægt.

Gen. Strongylostoma Örsd.

Corpus subdepressum nec pellucidum. Apertura oris ante medium corpus, oculi duo ab apice octavam corporis partem remoti.

Denne Slægt staaer temmelig nær den foregaaende og adskiller sig fra den fornemmelig ved Mundens Stilling og tildeels ved dens Beskaffenhed, da den er sammensat af et ringere Antal Muskelbundter og derved er mindre. Desuden staae Oinene nærmere ved Forenden og ikke saa tæt ved Siden af hinanden. Ogsaa Ovariernes Form synes at være meget forskjellig.

Strongylostoma radiatum Örsd.

Fasciola radiata Müll. Hist. Verm. p. 66.
Planaria radiata Müll. Zool. Dan. T. 106. fig. 1 a b.

Corpore 1''' longo, oblongo, fuscescente, antice obtuso, posticam partem versus sensim angustiore; peni?

I Dammene i den botaniske Have.

Strongylostoma assimile Örsd.

Planaria grisescens O. Fabr.? loc. cit. Tab. 1.
Derostoma fusiforme Dugès op. cit. Tom XXI. Tab. II, fig. 12.

Corpore 1½''' longo, oblongo brunneo, antice obtuso, dein constricto, medio dilatato, postice subacuminato; peni vaginato, antice conico-incrassato.

Paa samme Steder som den foregaaende.

Gen. Typhloplana Ehrb.

Corpus lineari-oblongum, teretiusculum, apertura oris in medio vel post medium corpus, oculi nulli.

Typhloplana variabilis Örsd.

Planaria punctata Müll. Prod. Zool. Dan. p. 221. Hist. Verm. p. 57.
Pl. fulva. Zool. Dan. Tab. 105.
Pl. viridata. Ibid.
Pl. grisea. Ibid.
Pl. virens O. Fabr. loc. cit. Tab. I. D.
Pl. maculata. Ibid. Tab. III, V.
Derostoma griseum Dugès op. cit. Tom. 21, p 78.
Derostoma viridatum Dugès op. cit. Tom. 1, p. 79,
Derostoma polygastrum Dugès op. cit. Tom. 15, p. 143.

Corpore 1''' longo, lineari-oblongo, utrinque æqualiter acuminato, viridi, griseo lacteove; peni tripartito, punctis notato.

Denne Art varierer meget ikke blot i Farven, rimeligviis efter Næringsmidlets Forskjellighed, men ogsaa i Form, eftersom den træffes med et stort Antal Æg (Pl. fulva Müll., Derostoma polygastrum Dugès), med faa (Pl. grisea Müll.) eller med et enkelt Æg (Pl. maculata O. Fabr.).

Den er almindelig i stillestaaende Vande og Grøfter.

Typhloplana marina Örsd.

Corpore 1''' longo, antice truncato, postice acuminato, griseo; apertura oris infra medium corpus; peni?

Den er kun fundet engang i Sundet paa 6—7 Favnes Dybde.

Gen. Macrostoma.

Corpus lineare-oblongum, teretiusculum; apertura oris infera, ab apice haud multum remota; os annuliforme ovale, ex serie musculorum simplici constans, parum exsertile. Oculi duo.

Denne Slægt danner Overgang til den følgende Afdeling, idet Munden her allerede er meget lille og er stillet temmelig nær ved Enden af Kroppen.

Macrostoma hystrix Örsd.

Derostoma platurus Dugès?

Corpore 1''' longo, lineari-oblongo, aculeis obsito, antice obtuso, posticam partem versus angustiore truncato, subpellucido, flaveo-grisescente; cauda dilatabili; peni acuminato, curvato, rigido.

Tornene, hvormed hele Kroppen er besat, og hvorefter Artsnavnet er dannet, ere kileformede og synes at bestaae af 3 mindre Torne, som ere nøie sammenvoxede.

I Tørvemoser.

Macrostoma appendiculatum Örsd.

Planaria appendiculata O. Fabr. loc. cit. Tab. 18.

Denne Art, der af O. Fabricius er fundet i Saltvand, maa upaatvivleligt henføres til Slægten Macrostoma.

Sect. IV. Microstomeæ.

Corpus lineare, teretiusculum vel ovale convolutum. Apertura oris infera, ab apice haud multum remota. Os minutissimum, ferme absque musculis nec exsertile.

Gen. Microstoma Örsd.

Corpus lineare, teretiusculum, subpellucidum; oculi duo.

Microstoma lineare Örsd.

Planaria linearis Müll. Zool. Dan. Tab. 106.

Derostoma leucops Dugès op. cit. Tom. XV, p. 142, Pl. 4, fig. 5, 25, 26.

Vix Derostoma lineare Dugès.

Corpore $2\frac{1}{2}'''$ longo, utrinque æqvaliter attenuato, griseo flavescente, sponte dividuo; oculis brunneis, vix conspicuis, in summo margine laterali capitis; peni subgloboso, in appendiculam filiformem, duriusculam, acutissimam attenuato, spermatozois clavatis.

Dette er den eneste Art af alle Planarier, jeg har seet forplante sig ved Deelning, ganske paa samme Maade som Naiderne. Hele Huden er oversaaet med Legemer (rimeligviis Kjertler) af en ganske eiendommelig Beskaffenhed. De ere krukkeformede og i Midten forsynede med et lille paraboliſk Legeme, som bestandigt er i Bevægelse.

Almindelig i Damme.

Slægten Orthostoma Ehrb. staaer rimeligviis nærmest denne Slægt. To Arter ere bekjendte: O. pellucidum Ehrb. og O. rubrocinctum Grube.

Microstoma leucops Örsd.

Planaria linearis Abildgaard. Zool. Dan. T. 109, fig. 7—9.

Planaria vulgaris O. Fabr. loc. cit. Tab. 1 fig. c.

Derostoma lanceolatum Dugès.

Corporo $1\frac{1}{2}'''$ longo, postice magis attenuato-acuminato quam antice, fuscescente, antice hyalino, marginibus undatis; oculorum a margine anteriore remotorum lente magna, plana, punctorum duabus seriebus notata.

Paa samme Steder som den foregaaende.

Anm. Herhen høre rimeligviis Derostoma lineare og Derostoma squalus Dugès.

Gen. Convoluta Örsd.

Corpus oblongo-ovatum, antice obtusum, postice acuminatum, longitudinaliter convolutum. Oculi nulli.

Convoluta paradoxa Örsd.

Planaria convoluta Abildgaard. Zool. Dan. Tab. 142; fig. 4.

Denne Art, der er den eneste, som er bekjendt af denne Slægt, frembyder mange Eiendommeligheder. Den er 1''' lang, ægformet, foran afrundet, tilspidset bagtil, braunplettet paa Ryggen, hvid paa Bugen. Siderne af Kroppen ere kræmmerhuusformigt slagne sammen over Bugfladen, saaledes at der kun bliver en smal Stribe af denne tilsyne. Den svømmer altid paa Ryggen, saa at Mundaabningen, der sidder omtrent ligesaa langt fra Enden af Kroppen, som denne er bred foran, kommer til at vende opad. Hvorledes Tarmkanalens Form er, har jeg ikke kunnet iagttage. Den største Deel af Kroppens Huulhed har, paa de faa Exemplarer, jeg har undersøgt, været opfyldt med brune, kugleformede Æg med en tydelig Kiimblære. Imellem Æggene findes spredte et stort Antal kugleformede, aldeles vandklare Kapsler, der ere opfyldte med smaa, runde, sorte, aldeles gjennemsigtige Legemer, der vise en meget livlig Bevægelse. Disse Organer ere altsaa ikke i nogen Henseende forskiellige fra de meget problematiske Legemer i Enden af Hornene hos Closterium. De synes her, uagtet deres meget afvigende Beskaffenhed, nærmest at svare til Sædkjertlerne, de sorte Legemer altsaa til Spermatozoerne. At de skulde have samme Betydning hos Closterium, er vel ikke sandsynligt.

Den er funden i Kallebodstrand i Nærheden af Kysten.

III. Familia Microcoela*).

Leptoplanea Ehrb.

Corpus quam maxime depressum. Tubus cibarius simplex vel ramosus, interdum propria cute instructus. Oris apertura infera, in medio vel post medium. Os exsertile nullum. Oculi in acervos distributi.

Denne Familie staaer i visse Henseender midt imellem begge de foregaaende, men adskiller sig fra dem begge ved Mangelen af en udkrængelig Mund; Kroppen er fladtrykt, ligesom hos Dendrocoela, men i endnu høiere Grad, og Tarmekanalen er enkelt ligesom hos Rhabdocoela, men indtager en meget ringere Deel af Legemets Huulhed. Øinenes store Antal og Gruppering i Hobe, som sidde meget langt nede paa Kroppen, er eiendommelig. De stemme heri overeens med nogle af Nemertinea. Den Aabning, som Ehrenberg antager at være Gadbor, tilhører Generationsorganerne; Tarmekanalen er kun forsynet med een Aabning.

Der er endnu ikke en eneste Art af denne Familie bleven underkastet en nøiagtig anatomisk Undersøgelse, og jeg maa desværre tilstaae, at jeg i denne Henseende ikke kan tilføie Meget; der vil i Tiden sikkert vise sig flere Eiendommeligheder i deres Organisation.

De have alle hjemme i Havet.

Gen. Leptoplana Ehrb.

Apertura oris media inter quatuor ocellorum acervos, ab apice quartam corporis partem remota. Tubus cibarius propria cute instructus. Penis stylo calcareo præditus.

Da jeg kun har havt Leilighed til at underkaste een Art en nøiagtigere Undersøgelse, nemlig Leptoplana atomata, kan

*) Af *μικρος*, da Tarmekanalen i Forhold til Kroppen er meget lille.

jeg kun forudsætte som en Formodning, at de Charakterer, som ere hentede fra Tarmekanalen og Parringslemmet, ogsaa tilhøre de andre Arter, som med Hensyn til Mundens og Øinenes Stilling stemme overeens med denne.

Leptoplana atomata Örsd.

Planaria punctata Zool. Dan. Prod. p. 222.

Planaria atomata Müll. Zool. Dan. Tab. 22, fig. 2—4.

Corpore 3—4''' longo subovali, postice paulo angustiore fusco maculato, ocellis acervi posterioris multo majoribus quam anterioris, peni recto rigido.

Parringslemmet er ved Grunden kugleformet og forlænger sig i et gjennemsigtigt Rør, hvori indeholdes en haard Stift (rimeligviis af kulsuur Kalk). Denne tjener sandsynligviis til at befordre Stimulationen ligesom de haarde sylformede Legemer hos Nemertinæ.

I Sundet paa Florideer.

Leptoplana tremellaris Örsd.

Planaria tremellaris Müll. Zool. Dan. Tab. 22, fig. 1—2.

Corpore 10—11''' longo fuscescente elongato-ovali postice non angustiore, ocellis acervi posterioris rotundati non multo majoribus quam anterioris oblongi; peni flexuoso. [1]

Den forekommer sjeldnere end den foregaaende og adskilles let fra den ved Kroppens Farve, da den ganske mangler Pletter, men er bleg brunlig, meget lysere paa Midten af Kroppen og langs med Randene. O. F. Müller har fundet den i Kallebodstrand.

Leptoplana nigripunctata Örsd.

Corpore 5—6''' longo elongato ovali pallide fusco, striis remotis intensioris coloris ex linea media radiantibus, margine in primis anteriore punctis numerosis nigris notato, ocellis

acervi anterioris oblongi et posterioris rotundi ejusdem magnitudinis, peni?

Kun fundet eengang ved Kullen.

Leptoplana pellucida Grube. op. cit. p. 53.

Gen. Typhlolepta. Örsd.

Apertura oris post medium. Ocelli nulli. Tubus cibarius propria cute destitutus. Penis absque stylo calcareo.

Typhlolepta coeca Örsd.

Corpore 16''' longo elongato-ovali utrinque fere æqualiter obtuso supra pallide rubescente, infra albescente.

Jeg har kun fundet eet Exemplar af denne Art paa 20 Favnes Dybde sønden for Hveen.

Til denne Familie henhøre: Eurylepta prætexta og E. flavomarginata Ehrb., Leptoplana hyalina Ehrb., Planaria cornuta Zool. Dan.

Anm. Til denne Familie høre endnu: Slægterne Stylochus Ehrb. (S. svesensis Ehrb. et S. folium Grube) og Thysanozoon Grube (T. Diesingii); ligeledes 5 Arter, som af Delle Chiaje henføres til Planaria, nemlig: Pl. aurantiaca, P. Mülleri, P. Diquemarii, Pl. violacea, P. flava. Det er ikke let at afgjøre, til hvilken af de foregaaende Slægter de maae henføres, eller om de bør danne egne Slægter.

Subordo *Cestoidina.*

Rhabdocoelorum pars Ehrb. (Micruræa et Amphiporina pleraque) Symbolæ phys.

Teretularia Blainville. Dict. de scien. natur. Article vers.

Corpus lineare teretiusculum rarius depressum, multo longius quam latius indistincte annulatum mucosum, ciliis vibrantibus obsitum; musculi distincti, non vero nervi. Oculi 2, 4, 6, 8, 10, multi vel nulli. Organa respiratoria specialia nulla vel fissuræ respiratoriæ laterales in capite aquæ ad cordum parietes aditum conciliantes. Circulatio completa et corda duo Tubus cibarius simplex cum oris apertura infera (rarius ter-

minali) et ano terminali. Os nullum exsertile. Sexus duo, in utroque organum copulationis stimulandæ. Testiculi et ovaria cava ne minimum quidem forma inter se discrepantia tantummodo contento (ovulis aut spermatozois), complura in utroque latere uniuscujusque segmenti.

Kroppen er næsten altid mange Gange længere end bred, linieformet, traadformet, sjeldnere aflang og noget fladtrykt, meget blød, slimet, bedækket med Fimrehaar, i en meget høi Grad udvidelig og sammentrækkelig, mere eller mindre tydelig leddet. Leddene have hos de forskjellige Arter meget forskjellig Længde. Øinene ere næsten altid tilstede i større Antal, sjeldent kun to, meget ofte mangle de aldeles. Nervesystemet er endnu ikke kjendt (see foran Pag. 522 og 531). Musklerne derimod ere ret udviklede. Circulationssystemet meget eiendommeligt (see Pag. 530). En af denne Under-Ordens vigtigste Charakterer er Tarmekanalens Beskaffenhed, da den altid er forsynet med to Aabninger: Mundaabningen oftest paa Underfladen i Nærheden af Forenden (kun hos Amphiporina i Enden) og Gadboret altid i Enden. Generationsorganernes meget eiendommelige Bygning er beskrevet Pag. 533—36. De vise heri deels megen Analogie med Bændelormene, deels afvige de fra alle andre hidindtil bekjendte Dyr ved det store Omfang af det stimulerende Parringsorgan, som findes hos begge Kjøn.

Anm. Uagtet det ikke er faa Arter af denne Underorden, som ere beskrevne fra de forskjellige Lande (omtrent 40—50 Arter i 19 Slægter), er dog endnu ikke en eneste Slægt fyldestgjørende charakteriseret, saa at der hersker den største Forvirring i Synonymien, en Forvirring, der er ligesaa vanskelig at løse, som det er let at forklare sig, hvorledes den er opstaaet. Vi have nemlig seet, at deres Organisation er bleven meget forskjelligt opfattet og altid misforstaaet. Een har kaldet det Mund, som en Anden har kaldet Anus, eller Generationsorganerne ere beskrevne som Tarmekanal o. s. v., og desuden er det yderst vanskeligt at finde gode Slægts- og Arts-Charakterer, om man ogsaa er kommen paa det Rene

med deres Bygning i Almindelighed. De første Arter, som beskreves, bleve sendte fra Grønland af Fabricius til O. F. Müller, som i Hist. Verm. henfører dem til Slægten Fasciola. I Prodr. Zool. Dan. beskrives 7 Arter under Slægten Planaria (Pl. flaccida, rosea, angulata, rubra, viridis, candida og striata) og hertil føiedes i Zool. Dan. 3 Arter (Pl. gesserensis, filaris, dorsalis). I Fauna groenlandica 1780 er kun 1 ny Art (Pl. fusca = fuscescens), de andre 4 vare allerede beskrevne af O. F. Müller. Rathke har i Naturhistorie-Selskabets Skrifter 5 B. 1799 beskrevet 6 Arter (Pl. badia, sanguinea, lateritia, carnea, atropurpurea, linearis). Soverby var den første, som henførte en Art til en egen Slægt, Linaria; senere (1815) henførtes samme af Oken til Slægten Borlasia (B. angliæ) og af Cuvier til en Slægt, som han kaldte Nemertes. 1827 beskrev Dugès (Annal. d. sc. nat. Tom. 15), 4 nye Arter, som henførtes til Slægten Prostoma (Prost. clepsinoideum, lumbricoideum, candidum og armatum). Slægtsnavnenes Antal tog nu efterhaanden meget til, uden at det er muligt at opdage nogen Forskjellighed i Slægtscharaktererne*). Saaledes charakteriseres Slægterne: Tubulanus (T. elegans Renieri, polymorphus Del. Chiaje), Ophiocephalus (O. viridis Quoy & Gaimard, O. murenoides Del. Chij.), Cerebratulus (C. marginatus, C. bilineatus Renieri), Bonellia (B. viridis Rolando), Meckelia Leukart, Notospermus (N. drepanensis Huschke), Polia Delle Chiaje (P. punctata, oculata, coerulescens, geniculata, delineata, sipunculus), foruden de allerede tidligere nævnte Slægter, aldeles paa samme Maade. Hertil føiede Blainville Slægten Lobilabrum og Ehrenberg følgende nye Slægter: Disorus, Micrura, Polystemma, Hemicyclia, Ommatoplea og Amphiporus med 10 Arter.

Dispositio familiarum generumque.

I. Faml. *Nemertina.*

Os inferum, anus terminalis.

1) Corpus filiforme, utrinque æqualiter attenuatum, (caput nullum distinctum) fissuræ respiratoriæ nullæ.

Gen. *Cephalothrix.* Os et ovaria aut testiculi ab apice valde remota.

Gen. *Astemma.* Os et ovaria aut testiculi ab apice non multo remota.

*) Diction. d. sc. nat. Article Vers p. 573

2) Corpus lineare teretiusculum, antice plus minusve dilatatum (caput distinctum), fissuræ respiratoriæ.

a) Oculi numerosi acervati. Gen. Polystemma.

b) Oculi 8—16 biseriati. Gen. Nemertes.

c) Oculi 4. Gen. Tetrastemma.

3) Corpus lineare-oblongum depressum, utrinque æqualiter obtusum, fissuræ respiratoriæ.

Gen. Cerebratulus.

II. Faml. *Amphiporina.*

Tubi cibarii utraque apertura terminalis.

Gen. Amphiporus.

I. Faml. Nemertina.

Os inferum, anus terminalis.

Gen. Cephalothrix Örsd.

Corpus tenuissimum filiforme teretiusculum utrinque æqualiter attenuatum. Oculi nulli vel duo minutissimi in summa apice capitis, fissuræ respiratoriæ nullæ. Os et ovaria aut testiculi ab apice valde remota.

Denne Slægt indbefatter de tyndeste Arter. Mundaabningen sidder langt fra Kroppens Forende (5—6 Gange saa lang som Kroppen her er bred), og Ovarierne begynde først i en Afstand fra Mundaabningen, der omtrent er dobbelt saa lang som dennes fra Enden af Kroppen. Den eneste tidligere beskrevne Art, som maaskee hører herhen, er Planaria linearis Rathke (Naturhistorie-Selskabets Skrifter 5 Bind Pl. 3 Fig. 11).

Cephalothrix bioculata Örsd.

Corpore 3—3″ longo, vix ½‴ lato, antice rubro, medio fuscescente postice hyalino, oculis duobus minutissimis brunneis in summa corporis extremitate antica.

Ved Forstørring seer man, at den røde Farve i Kroppens forreste Deel hidrører fra Blodets Farve i to Aarer, som fra den yderste Spidse af Kroppen løbe langs ned med Siderne af samme.

Den er fundet i Sundet syd for Hveen, gravende sig ned i Leret.

Cephalothrix coeca Örsd.

Corpore 3—4'' longo, ½''' lato, utrinque acuminato, lacteo, oculis nullis.

I Sundet mellem Kjøbenhavn og Trekroner i Mudder.

Til denne Slægt hører maaskee Polia oculata Del. Chiaje.

Gen. Astemma Örsd.

Corpus teretiusculum lineare, oculis et fissuris respiratoriis (?) destitutum. Os et ovaria aut testiculi ab apice corporis non valde remota.

Denne Slægt danner Overgangen mellem den foregaaende og de følgende, nemlig med Hensyn til Kroppens Form og de rudimentaire Aande-Spalter.

Astemma rufifrons Örsd.

Borlasia rufifrons Johnst. loc. cit. Pl. 18 fig. 5.

Corpore 2'' longo ½''' lato fuscoflavescente antice obtuso, cordibus duplo longioribus quam latis.

Naar den presses mellem Glasplader og forstørres, seer man, at den foran er mørkere, og at Hjerterne ligge i en Afstand fra Hovedet, der er lige saa stor som deres egen Længde, og bag ved dem Munden.

Paa forskjellige Steder i Sundet i Leer.

Astemma longum Örsd.

Corpore 3½'' longo, 1¼''' lato, coeruleo-griseo, antice acutiusculo, cordibus duplo latioribus quam longis.

Munden er engang saa nær ved Enden af Kroppen, som hos den foregaaende Art, ligeledes Ovarierne og Testiklerne.

Imellem Frederikshavn og Skagen i Leerbund.

Gen. Tetrastemma Ehrb.

Corpus lineare vel lineare oblongum, fissuræ respiratoriæ indistinctæ, oculi quatuor.

Efter Øinenes Antal maa Kroppens Form udhæves som den vigtigste Charakteer. Denne Slægt indbefatter nemlig de Arter, hvor Kroppens Længde i Forhold til Breden er mindst.

Tetrastemma varicolor Örsd.

Corpore 14—15''' longo, ferme 1''' lato, antice obtuso postice acutiusculo, oculis quatuor quadratum formantibus, extremitate antica nec macula nec punctis notata.

Efter Farven kan adskilles 3 Varieteter, som dog synes at gaae over i hinandeu.

1) Tetrast. varic. lacteoflavescens.
2) Tetrast. varic. nigro-punctata.
3) Tetrast. varic. fusco-grisescens linea media longitudinali alba (Planaria dorsalis Abildg. Zool. Dan. Tab. 141).

Jeg har fundet denne Art i Indløbet til Odensefjord i meget stor Mængde paa Laminarier, paa hvilke den sidder i et aldeles gjennemsigtigt Rør, der er dannet af en meget tynd Hinde, som slutter saa tæt omkring Kroppen at man ikke let mærker dens Tilstedeværelse uden derved, at den holder det indesluttede Dyr fast til Laminariernes Blade, naar man vil søge at tage det fra samme.

Tetrastemma fuscum Örsd.

Corpore 12''' longo $\frac{3}{4}$''' lato antice obtuso postice acutiusculo fusco maculis transversis brunneis, oculis 4 rectangu-

lum formantibus, extremitate antica nec maculis nec punctis notata.

I Sundet i Nærheden af Hveen.

Tetrastemma rufescens Örsd.

Corpore 7''' longo $\frac{2}{3}$''' lato antice paulo latiore quam postice rufescente, inter quatuor oculos stria transversa fusca.

I Nærheden af Kullen.

Tetrastemma subpellucidum Örsd.

Corpore 6''' longo $\frac{3}{4}$''' lato teretiusculo utrinque ferme æqualiter obtuso subpellucido virescente postice flavescente, antica obtusa corporis parte maculis duabus rubris (cordibus translucentibus) et punctis notata, oculorum quatuor duobus anticis inter se magis remotis quam postici paulo majores.

I Sundet lige ud for Snedkersteen paa Sandbund.

Tetrastemma bioculatum Örsd.

Corpore 15''' longo 2''' lato subdepresso antice acutiusculo postice obtuso, virescenti medio obscuriore, antica acuminata corporis parte parum constricta maculis duabus rubris (cordibus translucentibus) et punctis notata, oculis duobus.

Da denne Art ellers i alle andre Henseender stemmer overeens med Slægten Tetrastemma, har jeg troet at burde stille den her uagtet den kun har to Øine.

Mellem Kjøbenhavn og Trekroner i Mudder.

Til denne Slægt høre endnu: Tetrastemma flavidum Ehrb. (Symb. phys.) og maaskee Planaria viridis (Zool. Dan. Tab. 68), Prostoma lumbricoideum og Prostoma candidum Dugès loc. cit. Tom. 29 Pl. 2 fig. 3.

Gen. Nemertes (Cuv.) Örsd.

Corpus teretiusculum lineare, caput et fissuræ respiratoriæ distinctiora, oculi 4—14 biseriati.

Slægtsnavnet Nemertes anvendtes af Cuvier paa den samme Art, som Oken tidligere havde kaldet Borlasia Angliæ. Senere dannedes flere Slægter, som i det Mindste efter de dem tildeelte Charakterer maae blive Synonymer til disse, nemlig: Prostoma Dugès, Ophiocepalus Quoy & Gaymard, Bonellia Rolando, Notospermus Huschke, Meckelia Leuck. Slægts-Navnet Borlasia har altsaa Prioritet, men kan maaskee rigtigere anvendes paa de større (3—4′ lange) Arter, hvortil Borlasia Angliæ hører, og som uden al Tvivl maae komme til at udgjøre en egen Slægt. Ganske at forkaste dette Navn, saaledes som Ehrenberg har gjort, er vel næppe nødvendigt.

Nemertes melanocephala Johnston.

Annals of nat. Hist. Vol. I p. 535 Pl. 18 f. 5.

Planaria candida Mül? Fauna grönl. p. 327. Naturhistorieselskabets Skrifter, 4 Bind Tab. 11 fig. 11. Zool. Dan. Prodr. 2704.

Corpore 1½″ longo, ½‴ lato, lacteo-flavescente, capite cordato, linea transversa fusca in medio capite, oculis quatuor, fissuris respiratoriis minutissimis.

Denne Art danner Overgangen mellem Slægterne Tetrastemma og Nemertes, den stemmer nemlig med Hensyn til Øinene overeens med den første, i Kroppens Form derimod med den sidste.

I Kallebodstrand temmelig nær ved Land.

Nemertes bioculata Örsd.

Corpore 1″ longo, ferme 1‴ lato, postice paulo angustiore rufescente, annulis distinctis duplo longioribus quam latis, oculis 6.

Imellem Kjøbenhavn og Trekroner.

Nemertes flaccida Örsd.

Planaria flaccida Mül. Zool. Dan. Tab. 64.

Fasciola flaccida Hist. Verm. p. 57.

Corpore 2½″ longo 1½‴ lato antice acutiusculo postice obtuso brunneo lineis transversis albis, oculorum 7 paribus.

Ikke sjelden paa Leerbund, især i den nordlige Deel af Sundet.

Nemertes badia Örsd.

Planaria badia Rathke? Nath. Selsk's. Skrifter, 4 Bind p. 83 Pl. 3 fig. 9.

Corpore 4—5″ longo 1½‴ lato badio, utrinque æqualiter obtuso vel postice multo acutiore, oculis 6.

I den flade Strand ved Hofmansgave i Fyen.

Nemertes olivacea Johnston.

Annals of. nat. hist. Vol. 1 p. 536 Pl. 18 fig. 1.

Planaria gesserensis Mül.? Zool. Dan. Tab. 64.

Planaria fusca Fauna groenl. Pl. fuscescens Fabr.? Naturhistorie-selskabets Skrift. 5 Bind. Pl. 11 fig. 8.

Corpore 3″ longo 1‴ lato utrinque æqualiter obtuso fusco-virescenti antice rufescente, cordibus translucentibus, oculis 10.

Johnston angiver rigtignok at N. olivacea kun har 4 Öine, men tidligere havde han beskrevet den med to, saa at man vel tør antage, at den varierer i Öinenes Antal (maaskee efter Alderen).

Temmelig almindelig i hele Sundet i mudret Bund.

Nemertes assimilis Örsd.

Corpore 16‴ longo, ferme 1‴ lato, utrinque æqualiter acuminato fusco-flavescente antice rufescente (cordibus translucentibus), oculis 12.

Ved Kullen.

Nemertes pusilla Örsd.

Planaria filaris? Zool. Dan. Tab. 68.

Corpore 4‴ longo, vix ½‴ lato, utrinque æqualiter ob-

tuso roseo, capite medio constricto, oculorum 6 duobus posticis ab 4 anticis valde remotis.

Ved Kullen.

Nemertes maculata Örsd.

Corpore 2'' longo 1''' lato utrinque æqualiter obtuso lacteo cum maculis numerosis nigris sparsis, oculis? fissuris respiratoriis maximis.

Ved Hellebæk paa Leerbund.

Til denne Slægt ville følgende Arter rimeligviis blive at henføre: Nemertes octooculata Johnst., Nemertes purpurea Johnst., Planaria lateritia Rathke, Pl. sangvinea Rathke, Notespermus drepanensis Huschke, Tubulanus elegans Renieri, Ophiocephalus viridis Quoy & Gaimard, Ophiocephalus murenoides Del. Chiaj., Tubulanus polymorphus Del. Chiaj., Bonellia viridis Rolando, Micrura fasciculata Ehrb., Polia coerulescens Del. Chiaje, Polia geniculata Del. Chiaje, Polia delineata Del. Chiaje, Meckelia annulata Grube.

Gen. Polystemma (Ehrb.) Örsd.

Polystemma, Ommatoplea & Amphiporus Ehrb.

Corpus lineare subdepressum, ocellorum plurimorum acervi 2—4, fissuræ respiratoriæ indistinctæ, antice maculis duabus rubris (cordibus translucentibus)

Polystemma roseum Örsd.

Fasciola rosea Müll. Hist. Verm. p. 58.
Planaria rosea Zool. Dan. Tab. 64.
Nemertes lactiflora Johnston loc. cit. Pl. 17 fig. 2.

Corpore 2'' 4''' longo 2''' lato roseo vel lacteo-rubescente anteriorem partem versus angustiore postice obtuso, capite subcordato.

Temmelig almindelig i Sundet.

Polystemma pulchrum Örd.

Nemertes pulchra Johnst. loc. cit. Pl. 17 fig. 6.

Corpore 1½″ longo 1½‴ lato subdepresso utrinque æqvaliter obtuso roseo striis transversis rubris interruptis notato, capite conico duplo longiore quam lato.

I Sundet mellem Kjøbenhavn og Trekroner.

Polystemma pellucidum Örsd.

Corpore 8‴ longo 1‴ lato utrinque æqualiter obtuso pellucido roseo, capite cordato duplo latiore quam longo.

I Sundet nær ved Hellebæk.

Til denne Slægt høre: Polystemmma adriaticum Ehrb.; Ommatoplea tæniata Ehrb., Amphiporus albicans Ehrb., Prostoma armatum Dugès, Nemertes gracilis Johnst. og maaskee Polia punctata Del. Chiaje.

Gen. Cerebratulus Renieri.

Corpus valde depressum lanceolatum, caput et fissuræ respiratoriæ minus distinctæ, oculi?

Denne Slægt er med Hensyn til Kroppens Form meget forskjellig fra alle de foregaaende, da den er meget mere fladtrykt og forholdsmæssig kortere.

Cerebratulus marginatus Renieri?

Corpore 3″ longo 3—4‴ lato depresso lanceolato utrinque ferme æqualiter obtuso fusco lineis rubris marginato (sangvine translucente).

I Sundet nord for Hveen.

II. Faml. Amphiporina.

Os minutissimum terminale. Tubus cibarius parvulus. Anus terminalis.

Den væsentligste Charakteer for denne Familie afgiver Munden, da den er en meget lille Aabning i Enden af Kroppen, lige under den Aabning, som fører ind til Parringslemmet. Tarmekanalen er meget lille, nemlig ikke bredere end den Kanal, hvori Parringslemmet gjemmes. Hele den øvrige Deel af Kroppen optages af Generationsorganerne. De minde herved meget om Bændelormene.

Gen. Amphiporus (Ehrb.) Örsd.

Corpus ligulatum, oculi nulli.

Amphiporus Neesii Örsd.

Corpore 9'' longo 3''' lato depresso ligulato postice multo angustiore quam antice, supra cinereo-violaceo infra flavescente.

Denne store og smukke Art bragte Cand. polyt. Lieutnant Nees med sig tilligemed mange Naturalier fra en naturvidenskabelig Reise til Færoerne.

Jeg har endnu seet en anden Art fra Grønland, som dog kun med nogen Tvivl kan henføres til denne Slægt, da Kroppen er meget mere trind. Jeg vil foreløbig kalde den Amphiporus groenlandicus. Den er 3'' lang og gulbrun af Farve.

Til denne Familie hører rimeligviis Slægten Akrostomum Grube (op. cit. p. 57.)

Bemærkninger

om

Opbevaringen af de lavere Sødyr

i levende Tilstand.

Ved

Karl Holbøll.

Da det ofte vil være af Interesse, at kunne holde Sødyr af de saakaldte lavere Klasser i længere Tid levende i Fangenskab, eller at kunne udklække Æg af Mollusker, tillader jeg mig at meddele mine Erfaringer i denne Henseende.

Man antog i Almindelighed, at man, for at holde saadanne Dyr levende, ret ofte maatte skifte Vandet, i hvilket de vare hensatte. Paa denne Maade har jeg aldrig været istand til at konservere nogen Mollusk eller Akalef længere end 8 à 10 Dage, sjældent saalænge, og det vilde aldrig lykkes mig, at udklække Æg af Saltvands-Mollusker. Da jeg nu vidste, at Ferskvands-Molluskerne ikke maa faae Vandet skiftet, naar man vil holde dem levende i Glas, og Igler ogsaa dø, naar de for ofte faae friskt Vand, prøvede jeg den anden Yderlighed: jeg skiftede aldeles ikke Vand hos mine Dyr.

Dette gav et over al Forventning godt Resultat, idet ei alene Mollusker og Akalefer levede meget længe, tilsyneladende

uden at blive matte, men Molluskægs Udklækning mislykkedes aldrig. Jeg har saaledes sat en lille Tritonia i et almindeligt Brændeviinsglas, og efter en Fraværelse af 3 Uger funden Dyret fuldkomment vel og tilsyneladende ikke afkræftet, uagtet det Halve af Vandet var bortdunstet og Resten ganske fuld af Konferver. Ligeledes har jeg havt flere forskjellige Slægter Akalefer levende i lang Tid, ofte i smaa Glas. Clione borealis levede paa Hjemreisen 1842 i 15 Dage, uagtet Veiret var varmt, uden at synes afkræftet, og omkom derved, at alt Vandet under en Storm skylledes ud. Den eneste Forsigtighed, man har at iagttage, er, at holde Karrene, i hvilke Dyrene opbevares, fra at staae i Solen, og overhovedet, saa meget man er istand til, sørge for saa liden Temperaturforandring som muligt.

Ved at iagttage dette har jeg seet en stor Deel Molluskæg at udvikle sig.

Ungerne af Doris litturata ligne særdeles de af Sars beskrevne Dorisunger, og svømme med temmelig Hurtighed ved deres Cirri; uagtet disse Smaadyr have levet temmelig længe, have de dog ikke overlevet den Periode, da de kaste deres Skal.

Modiola Faba er en af Sydgrønlands almindeligste Bivalver: dens Æg findes paa Rødderne af Fucus-Arterne. Det er altid lykkedes mig, at faae dem udklækkede, og at see de fritsvømmende Unger, der ei, saaledes som Ungerne af Doris, svømme ved Cirri, men ved nogle smaa Svømmeredskaber, næsten som hos Daphnia, hvilke sidde indenfor den forreste Deel af Skallen. Disse Smaadyr komme ofte frem af Æggene, medens de endnu hænge sammen, og svømme da i smaa Kjeder, paa samme Maade som de sammensatte Salper.

Uagtet jeg i lang Tid har havt Ascidier levende, har dog ingen lagt Æg eller paa anden Maade ynglet; hvilket jeg dog havde gjort Regning paa, og som var Aarsagen til, at jeg holdt disse, ellers som levende uinteressante, Dyr i Fangenskab.

Beskrivelse af nogle Arter og Slægter af Caprellina;

med indledende Bemærkninger om Læmodipoda og deres Plads i Systemet.

Ved

Henrik Kröier.

(Slutning.)

Caprella dilatata Kr.
(Tab. VIII fig. 1—9.)

Denne Kaprella har jeg truffet i Rio Janeiros Havn, paa omtrent en halv Snees Favnes Dybde. Den fandtes ikke som Kaprellaerne i Almindelighed paa Tangarter, men, ligesom ovenfor anført om Caprella Januarii, ved Ankerets Letning paa Ankertouget. Længden af de største Individer oversteg næppe $\frac{1}{2}''$; og dette gjælder kun Hannerne; de ægbærende Hunner havde næppe $3'''$ Længde.

Af alle bekjendte Kaprella=Arter har denne den plumpeste Form, hvilket dog fornæmmelig bliver iøjefaldende hos udvoxne Hanner, men fremtræder i langt ringere Grad hos Hunnen eller unge Hanner, skjøndt ogsaa disse have en stærk Bygning; Højden er kun ringe, og overgaaes meget af Breden. Det er især de to gjællebærende Ringe, eller tredie og fjerde Brystring, der udvide sig stærkt mod Siderne, og løbe skraat ned, eller antage Tagform, hvilken Form dog ogsaa er ret tydelig hos anden Brystring.

Hovedet, der er dobbelt saa langt som første Brystring, eller tildeels endnu længer, er fortil paa Middellinien væbnet med et lille, spidst og lige Horn, hvilket ikke just, som hos adskillige andre Arter, hæver sig synderligt over Pandefladen, men kun fortil forlænger sig ud over Pandens forreste Rand *). Brystringene vise aldeles ingen Spor til Knuder eller Torne; derimod er Legemets Overflade i det Hele taget lidt ru eller chagrinagtig, og besat med meget smaa Børster, der dog først under Mikroskopet kunne bemærkes. Det fortjener at anføres, at den forskjællige Alder og det forskjællige Kjøn ikke hos denne Kaprella-Art er betegnet ved en meget forskjællig Længdeudvikling af nogle af de første Brystringe, saaledes som hos flere andre Arter af denne Slægt, men at disse Ringes Længdeforhold næsten viser sig uforandret gjennem hele Arten.

De øverste Følere (Fig. 1 og 2) indeholdes omtrent $2\frac{1}{2}$ Gange i Totallængden, og ere af stærk Bygning. Skaftet er næppe $\frac{1}{2}$ Gang længere end Svøben, eller udgjør næppe $\frac{3}{5}$ af Følernes Længde; første Led er noget længere end tredie; tilsammen ere de kun ganske lidt længer end andet. Medens Skaftets to første Led ere af en plump Form, det andet endog næsten langstrakt-ægdannet, eller dog opsvulmet paa Midten, bliver det tredie pludseligen tyndere, uden imidlertid derfor at kunne kaldes tyndt eller svagt, men saaledes, at det omtrent stemmer overeens med Svøben, og snarere synes at høre til denne end til Skaftet. Svøben (Fig. 3) har elleve eller tolv Led **),

*) Hovedets Længde er beregnet fra Spidsen af dette Horn.

**) Hos et Individ af $2\frac{1}{2}'''$ kun 6 Led, hos et af $3'''$ eller lidt derover 8 Led. Ogsaa i en anden Henseende forandrer Forholdet sig med Alderen; medens nemlig hos større Individer Svøbens første Led (b) er kortere end Skaftets sidste (hiint forholder sig til dette omtrent som 2 til 3), og indeholdes omtrent fem Gange i Svøbens Længde, er det hos smaa Individer ligesaastort eller endog større end Skaftets sidste Led, og indeholdes næppe tre Gange i Svøbens Længde.

alle af større Længde end Brede, af en noget sexkantet Form; det første længer end de to følgende tilsammentagne, med tre smaa Indsnit paa den nederste Rand. Skaftets to første Led vise en Mængde smaa og fine Haar; det tredie kun faa, men længere og mere børsteagtige. Svøbens Led ere paa sædvanlig Maade forsynede med Børster i Enden, større og flere paa den nederste, mindre og færre paa den øverste Rand.

De nederste Føleres Længde udgjør ⅘ af de øverstes, eller vel endog lidt mere; de ere altsaa forholdsviis længere end hos Kaprella-Arterne i Almindelighed. — Bygningen stærk. Skaftet omtrent ligesaa langt som de øverste Føleres Skaft, men Svøben derimod kun halvt saa lang som de øverste Føleres Svøbe; Skaftets tredie Led kun ubetydeligt længer end fjerde; dette omtrent af lige Længde med den toleddede Svøbe, hvis andet Led indeholdes omtrent 3½ Gange i førstes Længde. Børstebeklædningen langs disse Føleres nederste Rand særdeles stærk (som hos C. septentrionalis); nogle af de første Børster saugdannede. Som sædvanligt to Kløer i Enden af Svøbens andet Led.

Øiet er vel af sædvanlig Form og Størrelse, men viser en Bygning, jeg ikke har truffet hos de andre Arter af denne Slægt. Den sorte Kreds i Midten omgives af en smal, lys Ring, hvilken bestaaer af to Rækker Lindser. I den sorte Skive har jeg ingen Lindser kunnet iagttage, idetmindste ikke med Tydelighed, forend jeg havde anvendt saa stærk Præsning som muligt, og al Fugtighed var bortdunstet. (Øiets Form kan ikke upassende sammenlignes med Pladen af en Ring, der bestaaer af en stor, mørk Steen, omgivet af to Rækker smaa, lyse Stene).

Kindbakkerne (Fig. 4) ende med to femtandede Grene, neden for hvilke tre tykke Børster ere anbragte. Hornknuden

neden for disse er meget stor, paa den indre Side forsynet med adskillige mindre Knuder eller stumpe Tænder.

Kjæbernes Form er ganske den almindelige; kun kan erindres med Hensyn til det første Par (Fig. 5), at den ydre Greens Endeled er temmelig bredt, især mod Enden, hvor det er skraat afstumpet og forsynet med flere Rækker Børster.

Kjæbefødderne af sædvanlig Form, med smaa Kjæbeplader og med meget store, stærke, femleddede, særdeles rigeligt med lange Børster forsynede Palper. Den større ydre Kjæbeplade har langs den indre Rand fem eller sex stærke Tænder.

Første Fodpar indeholdes henimod $4\frac{1}{2}$ Gange i Totallængden, og er af en særdeles stærk Bygning. Leddenes indbyrdes Længdeforhold er omtrent: $3 + 1 + 1\frac{1}{2} + 1\frac{1}{2} + 4 + 3$. I Form ligner det overmaade meget samme Fodpar hos C. septentrionalis, men Haanden (Fig. 6) er et endnu kraftfuldere Griberedskab: hele dens bageste Rand er nemlig meget fiint saugtagget eller væbnet med særdeles smaa, tætstillede Tænder; de to Torne, som ere anbragte paa det øverst-bageste Hjørne, ere meget store, og Børsterne paa Haanden ere meget længere end hos C. septentrionalis. Kloen er meget stor og stærk, ligesom hos C. septentrionalis i Enden gaffelformigt kløftet og paa den bageste Rand forsynet med Tænder eller Hager, dog af lidt forskjællig Form.

Andet Fodpar (Fig. 7) er ikke dobbelt saa langt som første, og indeholdes henimod tre Gange i Totallængden. Bygningen overordentligt stærk og plump, især af Haanden; Leddenes indbyrdes Længdeforhold er: $4 + 1 + 3\frac{1}{2} + \frac{1}{2} + 8\frac{1}{2} + 6\frac{1}{2}$. Første Led er i Enden fortil uddraget i en afrundet Knude, der naaer ligesaalangt ned som andet Led, og skjuler en Deel af dette; tredie Led danner bagtil en temmelig skarp og stærkt fremragende Vinkel; fjerde Led er saa særdeles lille, at det selv med en stærk Lupe kun med Møje opdages. Haanden er over-

ordentligt stor og bred, temmelig stærkt krummet (eller med den forreste Rand udbøjet, den bageste indbøjet); bageste-øverste Vinkel stumpt afrundet, den nederste skarp; et Stykke ovenover den sidste er den bageste Rand væbnet med en lang Tand*). Kloen stærk, meget krum.

Gjællebl æ rerne ere næsten regelmæssigt kredsdannede; Længden kun meget ubetydeligt større end Breden**). Gjællestrukturen har jeg hos denne Art fundet ret tydelig.

Nærværende Arts overordentligt stærke Bygning fremtræder især meget iøjefaldende hos de tre sidste Fodpar.

Tredie Fodpar (Fig. 8) udgjør omtrent $\frac{1}{4}$ af Totallængden. Leddenes indbyrdes Længdeforhold er: $2 + \frac{3}{4} + 2\frac{1}{2} + 2\frac{1}{4} + 4\frac{1}{2} + 3$. Første Led saavelsom tredie udvide sig bagtil pladeformigt saaledes, at Breden bliver større end Længden, hvorved disse Led faae et meget uformeligt Udseende; hos fjerde Led er Længde og Brede næsten ligestore, Formen noget uregelmæssigt firkantet: Haanden er temmelig bred, med en fremtrædende Knude et Stykke fra Roden, hvorpaa et Par, paa den nederste Rand saugtaggede, Torne ere anbragte. Kloen stærk og temmelig krum; Børstebeklædningen temmelig rigelig, saavel paa ydre som paa indre Rand.

Fjerde Fodpar adskiller sig fra tredie kun ved en lidt større Længde; og dette er ligeledes Tilfældet med femte Par.

Bagkroppens Form, saaledes som en meget stærk Lupe viste mig den, er fremstillet ved Fig. 9 fra Bugsiden. Den er meget lille, synes kun at bestaae af een Ring, og er forsynet med to Par rudimentære Lemmer, af hvilke dog det første er

*) Denne har jeg ikke fundet hos Hunnerne, hvorimod disse vise et Par Torne nær Haandens Rod.

**) Hos Hunnerne ere de noget mindre kredsdannede, og Længdedimensionen har der mere Overhaand.

anbragt saa nær syvende Brystring, at det snarere synes at tilhøre denne.

Diagnosen for denne Art kan udtrykkes saaledes:

Caprella dilatata: corpus crassum, dilatatum, multo latius quam altum (præsertim in maribus ætate provectis), pedibus instructum validissimis, nullis armatum aculeis annulorum thoracicorum; margo capitis anterior in cornu productus horizontale; dorsum subcarinatum. Antennæ superiores $\frac{2}{5}$ longitudinis animalis ferme æqvantes, articulo pedunculi secundo suboviformi; antennæ inferiores superioribus paullo modo breviores. Oculus orbem exhibet nigrum, annulo angusto albido circumdatum. Vesiculæ branchiales fere orbiculares. Pedes tertii, qvarti qvintiqve paris latissimi (articulis 1 et 3 latioribus qvam longis).

Caprella septentrionalis Kr.

(Tab. VIII fig. 10—19.)

Denne Art fandtes i Belsund paa Laminarier (dog just ikke hyppigt) paa en Dybde af omtrent en halv Snees Favne eller lidt mere. Alle de der indsamlede Individer vare Hanner. I Grønland er det den almindeligste Art af Caprellina. Den forekommer, skjøndt sjældent, i Kattegattet og Vesterhavet.

Farven olivenbrun.

Formen af denne Art er, sammenlignet med alle andre mig bekjendte nordiske Arter, plump og tyk; [dog gjælder dette, ligesom hos C. dilatata, fornæmmelig Hannerne, som i saa Henseende synes meget at overgaae Hunnerne].

Hovedet udmærker sig ved en Knude eller et kort, lidt afrundet, næsten lodret, eller dog kun svagt fremadbøjet Horn, som fremtræder noget bag de øverste Foleres Rod paa dets Overfladen i Middellinie. Hos unge Individer (indtil 3 Liniers

Længde eller noget mere) er det næsten umærkeligt. Hovedet fandt jeg hos voxne Individer omtrent af lige Længde med første Brystring (Længden maalt langs Rygfladen), eller vel endog lidt kortere; hos et ungt Individ derimod meget længer. Hovedets Adskillelse fra første Brystring er hos denne Art saa særdeles tydelig, at den hos middelstore Exemplarer (omtrent 8''' lange) uden Vanskelighed erkjendes med det blotte Øie.

De øverste Følere (Fig. 10) ere lidt kortere end den halve Totallængde. Skaftet næsten ½ Gang saa langt som Svøben, andet Led det længste, tredie Led det korteste; første Led overgaaer ligesaa meget det tredie i Længde, som det selv er kortere end andet. Svøben bestaaer af indtil en Snees Led*), hvilke, tildeels dog med Undtagelse af det andet, have større Længde end Brede; med Undtagelse af de to eller tre sidste Led samt det allerførste ere Svøbens øvrige Led kjendeligt tykkere mod Enden end ved Roden, og vise en langstrakt-ferkantet Form. Første Led (Fig. 10* a) er længer end de to følgende tilsammentagne, og har langs den nederste Rand tre smaa Indsnit, fra hvilke Børster udgaae, hvorved man let kunde forledes til at antage det som bestaaende af fire smaa, tætforenede Led (hvad ved nøjagtig Undersøgelse viser sig ikke at være grundet). Alle Svøbens Led ere i Enden forsynede med endeel stærke Børster, hvilke dog paa den nederste Rand ere større, stærkere og oftest tillige talrigere end paa den øverste. Skaftet viser ogsaa nogle Børster paa de to sidste Led, men de ere meget smaa, næsten umærkelige.

De nederste Følere (Fig. 11) ere, som overhovedet alle Dele hos denne Art, af meget stærk Bygning. Deres Længde udgjør lidt mere end den halve Længde af de øverste

*) Hos Individer af 3''' Længde 7 til 8 Led, hos middelstore Individer 14—17 Led, hos de allerstørste 19 til 20.

Folere eller næsten en Fjerdedeel af Totallængden*). Skaftet er tre Gange længer end Svøben, dets første Led ikke meget tykkere end andet og dette ikke meget længer end første; tredie Led det længste, skjøndt kun ganske ubetydeligt længer end fjerde. Svøben er kun meget lidt kortere end Skaftets sidste Led, og bestaaer af to, meget tydeligt adskilte Led, af hvilke det sidstes Længde kun udgjør omtrent $\frac{1}{4}$ af det førstes; af Form er det sidste Led langstrakt-ovalt. Den øverste Rand af disse Følere er næsten aldeles blottet for Børster, eller dog kun forsynet med meget enkelte og særdeles smaa. Derimod er den nederste Rand (Skaftets første Led undtaget, som ingen Børster bærer, og det andet, som kun har tre) meget rigeligt forsynet med lange, stærke Børster, der have Udseende, som om de vare leddede (hvilket dog ikke er Tilfældet). Svøbens sidste Led har i Enden, foruden en Mængde Børster, ogsaa to stærke Kloer (Fig. 11*). Maaskee er dette fælleds for hele Slægten Caprella.

Øjnene særdeles smaa eller punktformige, omtrent kredsrunde, sorte, anbragte næsten lodret under Pandehornets forreste Rand.

Kindbakken (Fig. 12) er af noget langstrakt Form. Knuden mod Midten af den indre Rand har et rundagtigt eller noget ægdannet Omrids (12, a). De to Grene, hvori Kindbakken fortil deles, vise hver fem Tænder; de tre fjer- eller kostedannede Børster tæt nedenfor disse Grene er næsten af lige Længde indbyrdes.

Første Par Kjæber (Fig. 13) har i Enden af den ydre Green nogle temmelig smaa Torne og en Mængde korte og fine Børster eller Haar; den indre Green er væbnet med een Række temmelig lange Torne.

Andet Par Kjæber (Fig. 14) viser intet Mærkeligt i sin Form.

*) Hos unge Individer staae de i Længde kun lidt tilbage for de øverste Følere.

Kjæbefødderne (Fig. 15) ere af en meget plump og stærk Form; begge Kjæbepladerne blot væbnede med almindelige Børster; Palpens to sidste Led temmelig rigeligt forsynede med stærke Børster.

Første Fodpar (Fig. 16) indeholdes omtrent 6 Gange i Totallængden, og er følgelig lidet. De enkelte Leds indbyrdes Længdeforhold kan ansættes saaledes: $7+1\frac{1}{2}+2\frac{1}{2}+3+7+6$. Første Led meget kort og bredt, ved Roden indsnøret; andet Led det korteste; tredie Led af temmelig regelmæssig firkantet Form; fjerde Led i Forhold til Længden overordentligt bredt, idet det bagtil danner en noget tilspidset, dog i Enden stumpt afrundet, Fremragning. Haanden stor og særdeles bred, især foroven, hvorimod den forneden gradeviis aftager i Brede, og ender afrundet. Kloens Størrelse og Styrke staaer i Forhold til Haandens; den er i Enden ligesom gaffelformigt kløftet, eller ophører med to Spidser, en forreste større, en bageste kortere. Under en middelmaadig Forstørrelse viser Kloens bageste Rand sig ligesom krenuleret; ved en stærk Forstørrelse iagttages, at Kloens bageste Rand (16*) i hele Længden er væbnet med nogle smaa Redskaber, der maaskee kunde kaldes Kroge, skjøndt de ere af en ejendommelig Form: de ere stillede lodret paa Kloen, og begrændses iøvrigt af tre Linier, to rette (foroven og i Enden), der tilsammen danne en ret Vinkel, og en krum forneden (16**).

Andet Fodpar (Fig. 17) udgjør, naar Kloen medregnes, omtrent $\frac{1}{3}$ af Totallængden, eller er dobbelt saa langt som første Par. Leddenes indbyrdes Længdeforhold er: $9+2+3+1+18+12$. De fire første Led ere forholdsviis meget tyndere og svagere end hos første Fodpar; de tre første have imidlertid i Form nogen Lighed med samme Dele hos dette Fodpar, hvad derimod slet ikke er Tilfældet med

fjerde Led. Femte Led eller Haanden er af monstrøs Størrelse, dobbelt saa lang som første Led, langstrakt ægdannet, blæreagtigt opsvulmet, med tre, ikke sønderligt store Torne langs den bageste Rand, af hvilken den første (fra Roden regnet) er meget langt fra anden, anden og tredie derimod nær ved hinanden; den anden er i Enden afrundet, og kunde maaskee derfor snarere fortjene Navn af en Knude end en Torn. Kloen er kun lidet krum. Børster har jeg ikke iagttaget hos dette Fodpar, uden nogle meget korte paa Haandens bageste Rand og nogle enkelte endnu mindre paa Kloen.

Gjællebladene (Fig. 18) ere fuldkomment omvendt-ægdannede. Længden forholder sig til Breden som 5 til 3.

Tredie Fodpar (Fig. 19), som er tilhæftet sin Brystring et temmelig langt Stykke før dennes Ende, udgjør omtrent $\frac{1}{4}$ af Totallængden. Leddenes indbyrdes Længdeforhold er: 4+2+5+4+9+6. Første Led meget kort (det indeholdes mere end 7 Gange i Fodparrets Længde), bredt, paa den ydre Side mod Enden uddraget til en tilspidset Knude, i Enden af den indre Rand forsynet med to, meget smaa Børster; andet Led halvt saa langt som første, i Enden af indre Rand væbnet med nogle (tre) meget smaa Børster; tredie Led kort, meget bredt, triangulært eller omvendt hjertedannet, kun med een Børste omtrent paa Midten af forreste Rand; fjerde Led lidt kortere og smallere end tredie, men af en noget lignende Form, paa Midten af den forreste Rand forsynet med fem til sex smaa Børster og paa den bageste Rand med nogle faa endnu mindre. Haanden meget stor (den udgjør henimod $\frac{1}{3}$ af Fodens Længde), paa den indre Rand nær Roden forsynet med en stor, bagudrettet Knude, som er væbnet med to, ganske tæt ved Siden af hinanden siddende, Torne (hvilke almindeligen først ved Præsning bemærkes). Disse ere paa den nederste Rand saugtaggede. Nedenfor denne Knude sees en Mængde smaa Børster. Kloen

er meget stærk, temmelig krum, og udgjør omtrent ⅔ af Haandens Længde.

Fjerde Fodpar er ganske lidet længere end tredie, hvilket beroer derpaa, at Haanden og Kloen forholdsviis ere lidt større; forresten ligner det tredie Par saa aldeles baade i Form og Delenes Forhold, at det ingen særskilt Beskrivelse udfordrer.

Femte Fodpar er atter ubetydeligt længer end fjerde; Leddenes Forhold er følgende: 5+2+6+4+10+6½. Det ligner ganske de to foregaaende Fodpar i Form og Beskaffenhed, kun at første og tredie Led ere noget mere langstrakte.

Foruden den Knude eller det lille Horn, som ovenfor er bemærket at fremtræde paa Hovedet, viser sig ogsaa en anden, meget lille, paa første Brystring ved dennes forreste Rand, en tredie paa anden Brystring over det Sted, hvor Fødderne ere tilhæftede, en fjerde og femte over Gjælleblærerne paa tredie og fjerde Brystring. Hos mere end en Snees voxne Individer fra Spitsbergen har jeg fundet dette Forhold stadigt, skjøndt Knuderne ikke altid ere lige stærke. Andre Knuder dannes endvidere (skjøndt ikke ganske saa konstant eller saa stærkt fremtrædende) ved Ringenes stærke Affnøring for hverandre, nemlig ved bageste Rand af første Ring, forreste og bageste Rand af anden, tredie og fjerde Ring; ogsaa paa femte og sjette Ring sees stundom et Par meget smaa Knuder. Hos et Individ af tre Liniers Længde kunde ingen tydelige Knuder erkjendes.

Bagkroppen er vel lille, dog ikke mindre, end at den meget tydeligt sees med det blotte Øje hos Individer af omtrent 8‴ Længde. Den bestaaer af en Knude, der rimeligviis er sammensmeltet af to Led, da den er forsynet med to Par, rigtignok aldeles rudimentære Lemmer*), et Par ved Roden paa Bugfladen, et andet i Enden paa Siderne.

*) De ere saa utydelige, at jeg ingen sikker Forestilling om dem har kunnet erholde med de stærkeste Lupper, ligesaalidt som ved Mikroskopets Hjælp.

Caprella septentrionalis. Forma crassa et robusta. Caput tuberculo frontali plus minusve acuminato armatum. Annuli thoracici, inprimis qvatuor anteriores, tuberculis plus minusve prominentibus, seriemque longitudinalem efformantibus præditi. Antennæ superiores dimidia fere animalis longitudine, dupla vero antennarum inferiorum longitudine parum breviores; pedunculi articulus primus tertio longior. Pedunculus antennarum inferiorum valde hirsutarum flagello biarticulato ter longior. Laminæ branchiales obovatæ. Pedes sat breves sed validissimi: secundum par (qvod cæteris longitudine antecellit, tertiamque longitudinis animalis partem explet) manu præditum ovali, cujus margo posterior tribus armatus est dentibus sat parvis; tria paria ultima manu instructa lata, cujus margo anterior ad basin aculeorum pari valido armatus est juxtapositorum.

Caprella lobata Müll.

(Tab. VII fig. 24—28.)

Müller, Zool. dan. Prodr., n. 2359: Squilla lobata.
— Zoologia danica, fasc. II^us, pag. 21: Squilla quadrilobata.
— — — fasc. III^us, pag. 58: Gammarus quadrilobatus.
Linné, Systema naturæ, edit. XII^ma, pag. 1056: Cancer linearis?*)
Pallas, Spicil. zool. IX, 78: Oniscus scolopendroides?
Zool. danica tab. 56 fig. 4—5 ♂ og tab. 114 fig. 11—12 ♀.

---

*) Milne-Edwards anvender denne Linneiske Benævnelse paa nærværende Art, skjøndt han dog tillige ved et Spørgsmaalstegn udtrykker sin Usikkerhed om Identiteten af Cancer linearis Linn. med Sqvilla qvadrilobata Müll. — Med større Sikkerhed kunde man maaskee, efter Lamarck's Exempel, optage Pallas's Artsnavn; dennes Angivelse, at han har truffet Dyret hyppigt paa Tubularia muscoides, stemmer idetmindste med min Erfaring. Jeg har imidlertid foretrukket at beholde det müllerske Navn, hvis Betydning ingen Tvivl er underkastet.

Skjøndt Formen er langstrakt og tynd, og i Styrke staaer meget langt tilbage for Capr. septentrionalis, kan den dog ingenlunde kaldes svag. Størrelsen af de største undersøgte Hanner beløb sig omtrent til 9‴.

Farven er hos det levende Dyr mat viinrød, eller en noget afbleget og ikke ganske reen Purpurfarve.

Hovedet er ganske afrundet, uden nogen Knude eller Torn, af noget større Høide end Længde; det udgjør omtrent $\frac{1}{12}$ af Totallængden, og er, efter en Mængde anstillede Sammenligninger og Udmaalinger, hos yngre Hanner omtrent af lige Længde med første Brystring eller Halsen, hos Hunnerne lidt længere. Hos ret gamle Hanner antager første Brystring en betydelig Længde, og overgaaer langt Hovedet. De fire første Brystringe vise ingen Spor til Torne. Anden, tredie, fjerde og femte Brystring have næsten lige Længde, eller frembyde dog kun en ubetydelig Forskjel i saa Henseende*). Sjette Brystring er kun omtrent halvt saa lang som hver af de fire foregaaende, og syvende er atter lidt kortere end sjette. Femte Brystring (Fig. 24, a) viser paa Rygfladen tre Par Torne, som ere stillede parviis, første Par nær Ringens forreste Rand, de to andre Par langt tilbage mod dens bageste Rand; denne sidste udsender endvidere et fjerde Par Torne. Sjette Brystring (Fig. 24, b) er paa Rygfladen væbnet med to Par Torne og syvende (Fig. 24, c) ligeledes; paa begge disse Ringe sidde de to forreste Torne meget nærmere hinanden end de to bageste.

Øjnene smaa, kredsrunde, sorte, af sædvanlig Beskaffenhed og Stilling.

De øverste Følere ere i Regelen omtrent lige med den halve Totallængde. Bygningen stærk, især af Skaftet hos

*) Hos en gammel Han fandt jeg Forholdet: 13 + 10 + 9 + 9.

gamle Hanner. Skaftet er almindeligen ikke dobbelt saa langt som Svøben, Leddene alle lige og cylindriske, det sidste lige saa langt som det første, eller vel endog lidt længer; andet Led næsten saa langt som første og tredie tilsammentagne. Svøben (Fig. 25) bestaaer af indtil 15 Led (12 det sædvanlige Tal); det første stundom saa langt som de tre følgende tilsammentagne, paa den nedre Rand væbnet med indtil fire Tagger (Fig. 25, x)*). Alle Svøbens Led ere forsynede med temmelig stærke Børster, især paa den nedre Rand. Hos Hannerne ere Følerne af meget svagere Bygning, og Svøben maaskee forholdsviis lidt længere. Unge Hanner vise omtrent samme Forhold som ældre, kun at de have et Par Led færre i Svøben, og at Skaftets Styrke i Forhold til Svøbens ikke fremtræder saaledes hos dem som hos hine.

De nederste Følere udgjøre hos voxne Individer af begge Kjøn næsten ⅔ af de øverstes Længde, og ere af sædvanlig Form, stærk Bygning, rigeligt væbnede med lange Børster paa den nederste Rand. Svøben udgjør lidt mere end ⅓ af Skaftets Længde; dets andet Led forholder sig til første omtrent som 1 til 3½, og har de sædvanlige to, af Børster omgivne, Kroge eller Torne i Enden. Hos Hunnerne ere Følerne lidt svagere end hos Hannen. Unge Individer vise ingen anden mærkelig Afvigelse, end at Svøben er ganske lidt længer i Forhold til Skaftet, og at Svøbens andet Led ligeledes er lidt længer i Forhold til første Led.

Munddelene kunne forbigaaes med Taushed, da deres Form intet Afvigende har frembudt mig.

---

*) Hos unge Individer finder man Svøbens første Led saa langt som de tre følgende tilsammentagne, og fire Tagger paa den nederste Rand; hos ældre derimod er første Led kun saa langt som de to følgende tilsammentagne, og viser kun tre, eller endog kun to Tagger.

Første Fodpar (Fig. 26) udgjør henimod $\frac{1}{4}$ af Totallængden, og viser intet Mærkeligt i Formen. Leddenes indbyrdes Længdeforhold omtrent: $6 + 2 + 3 + 3\frac{1}{2} + 7 + 6$. Kloen er ligesom lidt gaffelagtigt kløftet i Enden, og paa den indre Rand meget fiint saugtagget.

Andet Fodpar er vel meget større end første, dog ikke dobbelt saa langt; dets Længde udgjør omtrent $\frac{1}{3}$ til $\frac{2}{5}$ af Totallængden; hos Hunnerne synes det ikke blot at være spædere men ogsaa forholdsviis kortere end hos Hannerne. Leddenes indbyrdes Længdeforhold: $6 + 1 + 2 + 1 + 7 + 5$. Første Led temmelig tyndt, i Enden af den forreste Rand uddraget i en Vinkel. Haandens bageste Rand er væbnet med tre Torne, af hvilke den sidste dog egentlig kun er den ved bageste og nederste Rands Sammenstød dannede Vinkel. Hos Hunnerne blive de to nederste af de omtalte Torne overmaade smaa; dog kunne de næppe, saaledes som hos Milne Edwards angives, siges ganske at savnes. Tydelige Torne paa Kloen, saaledes som Müller angiver, findes derimod efter min Erfaring ikke. Det hidtil Anførte gjælder imidlertid kun yngre Hanner og Hunner. Hos ret gamle Hanner er dette Fodpar mere end dobbelt saa langt som første, Haanden (Fig. 27) taber sin ovale Form, og bliver mere langstrakt og smal, hvorimod de tre Torne paa dens bageste Rand fremtræde overmaade stærkt; Kloen har en tydelig Knude paa den mod Haanden vendte Rand, og er desuden stundom paa denne forsynet med mange, tætstillede, fine men temmelig lange Haar.

Gjællebladene ere af langstrakt-oval Form, omtrent tre Gange saa lange som brede.

De Plader, der hos Hunnerne danne Brystsækken, ere i Randen temmelig tæt besatte med Haar.

Tredie Fodpar er lidt længer end første, af meget stærk Bygning; næstsidste Led temmelig smalt, men synes dog at kunne kaldes haanddannet. Leddenes indbyrdes Længdeforhold

omtrent: $2 + \frac{2}{3} + 2 + 2 + 4\frac{1}{2} + 3\frac{1}{2}$. De to Torne*), som ere anbragte mod Roden af næstsidste Led eller Haanden, ere paa den underste Flade mod Enden forsynede med adskillige meget smaa, krumme Tænder (Fig. 28)**); hvilket ogsaa er Tilfældet hos de to følgende Fodpar.

Fjerde Fodpar som sædvanligt lidt længer end tredie. Leddenes indbyrdes Forhold omtrent: $2\frac{1}{2}+1+2\frac{1}{2}+2\frac{1}{2}+5+4$. Formen som hos foregaaende Fodpar.

Femte Fodpar længer end de to foregaaende, men kortere end andet; Leddenes indbyrdes Længdeforhold: $3\frac{1}{2} + 1 + 3\frac{1}{2} + 3 + 6 + 4$. Hos Hunnerne er dette Fodpar meget svagere end hos Hannerne, og hos Ungerne altid meget svagere end hos de voxne Individer.

Bagkroppen (Fig. 24, d og Fig 24*), er særdeles lille, og danner kun en ubetydelig Fremragning paa den bageste Rand af syvende Brystring. Den synes kun at bestaae af een Ring; eller, om man vilde antage to, saa maa dog tilstaaes, at Begrændsningen mellem disse er meget utydelig og usikker. Bagkroppens bageste Hjørner ere lidt forlængede eller uddragne til to Spidser, der rimeligen kunne betragtes som Rudimenter af et Par Lemmer.

Den givne Beskrivelse er udkastet efter Individer af Middelstørrelse, dog med stadigt Hensyn til de forskjellige Aldere. Men da Hannerne med stigende Alder saa ganske forandre Form og Forhold, at man har Fristelse til at betragte dem

---

*) Det er altsaa ikke ganske nøjagtigt, naar M. E. kun angiver een Tand; men da Tornene sidde ganske tæt ved Siden af hinanden, og almindeligen først vise sig ved Præsning, kunne de let undgaae Opmærksomheden.

**) Paa de tre sidste Fodpar sees hos Hunnerne, ved Roden af Kloen, eller i Leddet mellem Kloen og Haanden paa den fremadvendte Rand, en kugledannet Svulst, hvis Betydning er mig ubekjendt.

som hørende til en anden Art, vil jeg i et Billede sammenfatte, hvad der er karakteristisk for den gamle Han. Formen bliver i Almindelighed mere langstrakt og smal*); Hovedet synes mindre; første Brystring bliver meget længer end Hovedet (endog omtrent dobbelt saa lang); de øverste Føleres Skaft af plumpere Form, saavel i Sammenligning med Kroppen som med Svøben, der derfor faaer et mere traaddannet Udseende; de nederste Følere forholdsviis meget kortere (ikke halvt saa lange som de øverste, og ikke naaende til Enden af disses Skaft); andet Fodpar bliver smallere og tyndere men Haandens Tænder stærkere fremtrædende (Fig. 27); Tornene paa Bagkroppens tre sidste Ringe blive ofte utydelige.

Unger af omtrent 2''' Længde eller noget mere udmærke sig ved det store Hoved af meget betydeligere Højde end Længde; den meget korte første Brystring; andet Fodpars Haand uden tydelige Tænder eller kun med een lille mod Roden; Gjælleblærerne af kort-oval, næsten kredsrund Form; ingen Torne paa de tre sidste Ringes Rygflade; Forskjællen mellem Længden af øverste og nederste Følere mindre betydelig, ligesom ogsaa mellem Tykkelsen af de øverste Føleres Skaft og Svøbe. Men det er ikke nok med den store Forskjællighed efter Alder og Kjøn, som gjør denne Art særdeles vanskelig at opfatte og karakterisere; den synes ogsaa, uafhængigt af disse to Forhold, at udfolde betydelige Afvigelser. Der gives saaledes en Varietet, hos hvilken de tre sidste Brystringe have ganske glat Rygflade, men som i alle andre Dele stemmer paa det Fuldkomneste med Grundformen, og derfor ikke synes at kunne betragtes som egen

*) Derfra gives dog individuelle Undtagelser, og undertiden kunne to Individer af omtrent lige Længde være saa forskjællige i denne Henseende (det ene slankt, det andet plumpt), at man har Møje med at overtale sig til at troe, at de virkeligen kunne henføres til samme Art.

Art. Medens den med Torne væbnede Form træffes hyppigst i Kattegattet, synes den glatte almindeligere højt i Norden og ved Island, det nordligste Norge (jeg har truffet den hyppig ved Tromsø) o. s. v. En anden Varietet fjerner sig endnu noget mere fra Hovedformen: med glat Rygflade forbinder den nemlig Gjælleblade, som ere næsten kredsrunde; af denne har jeg kun truffet to Individer (gamle Hanner), begge i Kattegattet. — Paa den anden Side har jeg baade ved den norske Kyst (Tromsø, Trondhjem) og i Kattegattet truffet nogle faa Individer, der fjerne sig fra Grundformen i den modsatte Retning, idet de nemlig vise en lille Knude eller ligesom et stumpt Horn paa Hovedet, og ligeledes paa anden, tredie og fjerde Brystring frembyde (rigtignok meget smaa) Knuder.

Da alle Artens Karakterer saaledes gradeviis kunne forsvinde, bliver det meget vanskeligt at fastholde noget sikkert Skjælnemærke for den. Maaskee ere de tre Tænder paa den bageste Rand af anden Fods Haand det eneste; og selv ved dette Kjendetegn maa erindres, at det oftest er vanskeligt at opfatte hos Hunnerne for den, som ikke specielt har øvet sit Øje derfor, og at det hos unge Individer endnu ikke fremtræder.

Caprella lobata: annulus thoracicus qvintus, sextus septimusqve aculeis superficiei dorsalis armati. Manus pedis secundi tribus instructa marginis posterioris dentibus in utroque sexu (feminæ tamen non æqve distinctis). Articulus pedis tertii, qvarti qvintiqve penultimus parum dilatatus, duobus ad basin armatus aculeis juxtapositis. Laminæ branchiales elongato-ovales, sublineares. Antennæ superiores dimidiam ferme animalis longitudinem æquantes, inferioribus vero non duplo longiores; tertius pedunculi articulus primum longitudine æqvans vel parum superans.

var. *α*. superficies dorsalis annuli thoracici qvinti, sexti, septimiqve aculeis destituta.

var. *β*. superficies dorsalis annuli thoracici qvinti, sexti septimiqve aculeis destituta; laminæ branchiales suborbiculares.

var. *γ*. caput annulusqve thoracis secundus, tertius qvartusqve aculeis nodisve minutissimis prædita.

Caprella Hystrix Kr.

(Tab. VIII. fig. 20—26.)

Af denne nye Art har jeg kun seet nogle faa Exemplarer, alle af ringe Størrelse (de største af omtrent 3''' Længde). Jeg fandt dem i Foraaret 1839 ved Kristianssund paa tre eller fire Favnes Dybde. Formen (Hovedets Størrelse, Kortheden af første Brystring) synes at antyde, at de ikke kunne ansees for fuldvoxne*), men er tillige saa karakteristisk ved den stærke Udvikling af Rygfladens Torne (hvorved Artsnavnet er foranlediget), at jeg med Sikkerhed tør paastaae, at de ikke kunne henføres som Udviklingstrin under nogen hidtil bekjendt Art.

Bygningen er temmelig stærk. **Farven** et lyst Purpurrødt.

Hovedet er, som allerede bemærket, usædvanligt stort, især stærkt fremtrædende forneden, paa Grund af Munddelenes betydelige Udvikling. Spor til Knuder eller Horn viser det ikke, ligesaalidet som den **første Brystring**, der er over-

*) Imidlertid fortjener det at bemærkes, at Længden af de øverste Følere i Forhold til de nederste atter er i Modsigelse herimod, og ikke synes at tilstede, at de betragtes som Unger. Thi hos spæde Individer af Caprella-Arterne ere begge Følerpar almindeligt næsten af samme Længde.

maade lille, næsten rudimentær i Sammenligning med de andre. Anden Brystring viser to, stærkt fremragende Torne eller Spidser paa Rygfladen, den første noget foran Midten af Ringens Længde men lidt bag Ringens Fodpar, den anden nær ved den bageste Rand. Det samme Forhold finder Sted hos tredie Ring, dog er første Torn rykket tilbage bag Midten af Ringens Længde. Ogsaa fjerde Ring har to Torne, men den første sidder endnu noget længer tilbage, og er temmelig nær den anden. De tre sidste Brystringe have hver een Knude eller Torn omtrent i Midten af Længden. Saaledes viser Forholdet sig, naar Dyret sees fra Siden; betragter man det derimod fra Rygfladen, bliver man var, at de fleste af Tornene ere dobbelte, det vil sige, at der i Virkeligheden findes to Torne stillede ved Siden af hinanden, hvor man tidligere kun bemærkede een; kun den bageste Torn paa anden, tredie og fjerde Ring ere enkelte, alle de øvrige dobbelte: altsaa er Dyret væbnet med sex Par Torne og tre enkelte.

De øverste Føleres Længde udgjør næsten to Trediedele af Totallængden.

Skaftet er kun meget lidt længere end Svøben; dets tredie Led endeel længer end første men lidt kortere end andet. Svøben bestaaer af elleve til fjorten Led, alle af større Længde end Brede, for største Delen lidt tykkere mod Enden eller utydeligt langstrakt-sexkantede, det første Led omtrent af Størrelse som de to følgende tilsammentagne med to smaa Indsnit paa den nederste Rand. Denne Art viser en Særegenhed med Hensyn til Børstebeklædningen: foruden næmlig at være forsynede med en Mængde almindelige, tildeels temmelig plumpe, Børster, især paa den nederste Rand, vise Følerne en stor Mængde særdeles fine og tillige meget lange Haar (Fig. 20), hvilke deels udgaae fra Leddene, deels fra de paa Leddene anbragte plumpe Børster (20*). Det er ikke blot paa Svøberne,

at disse Haar iagttages, men ogsaa paa Undersiden af Skaftets to sidste Led, skjøndt kortere og i ringere Mængde. Disse Haar give Følerne et meget paafaldende, loddent eller flosset Udseende. Imidlertid maa jeg bemærke, at jeg ikke hos alle Individer har fundet saadanne Haar, men hos nogle kun de sædvanlige grove Børster. Rimeligviis er da hos saadanne denne skrøbelige Prydelse ved tilfældige Omstændigheder afslidt.

De nederste Følere naae ikke de øverstes halve Længde, og indeholdes henimod fire Gange i Totallængden. Skaftet er omtrent fire Gange saa langt som Svøben eller lidt mere; dets tredie og fjerde Led have indbyrdes omtrent samme Længde. Svøbens andet Led er meget kort (Fig. 21), kortere end de to Kloer, der ere anbragte i Enden af det, og indeholdes mere end sex Gange i Længden af første Led. Dette viser ingen Krenulering langs Siderne, og er af noget plump Form. Med Hensyn til Børstebeklædning findes den samme Beskaffenhed som hos de øverste Følere, men ogsaa den samme Afvigelse i Forholdet hos forskjællige Individer.

Øjnene af sædvanlig Form og Farve, med omtrent 40 Lindser hvert.

Kindbakkerne (Fig. 22) uden Palpe, den øverste Green med fem Tænder, den nederste kun med tre, efter hvad jeg har været istand til at bemærke; nedenfor denne sidste to Fjerbørster eller Koste, af hvilke den nederste er den længste; under disse den sædvanlige Knude, hvis Form synes noget uregelmæssigt femkantet.

Første Par Kjæber har en temmelig lang, men tillige tynd, ydre Green; den indre er endeel kortere og meget bredere.

Andet Par Kjæber meget smaa, af almindelig Form, med temmelig lange Torne eller Børster i Enden af Pladerne.

Kjæbefødderne have store Palper men kun smaa Tyggeplader; det ydre Par af disse overgaaer kun det indre lidt i

Længde, og har nogle Tænder paa den indre Rand; det indre Par har paa den skraat afskaarne Enderand blot almindelige Børster (Fig. 23).

Første Fodpar udgjør omtrent $\frac{1}{5}$ af Totallængden. Leddenes indbyrdes Forhold er: $7+2+3+4+9+6$. Bygningen er meget stærk, og Formen ligner den for C. septentrionalis afbildede, endog deri, at Kloen i Enden er kløftet og at dens bageste Rand er forsynet med et Slags Kroge eller Saugtagger; kun deri finder Afvigelse Sted, at fjerde Led ikke bagtil er uddraget i en lang og smal Knude, men viser en bred og afrundet Form.

Andet Fodpar indeholdes lidt mere end tre Gange i Totallængden, og er ikke dobbelt saa langt som første. Leddenes indbyrdes Længdeforhold er: $3+\frac{1}{2}+\frac{3}{4}+\frac{1}{3}+3\frac{1}{2}+2$. De fire første Led ere af sædvanlig Form, men forholdsviis smaa og svage. Haanden overmaade stor, temmelig bredt oval, med en stor ubevægelig Tand omtrent paa Midten af den bageste Rand (Fig. 24, a), ovenover hvilken et Par Børster og et Par bevægelige Torne ere anbragte. Ved Haandens nederste-bageste Hjørne bemærkes ogsaa et Par Børster. Kloen er af almindelig Form, langs Randen væbnet med nogle særdeles smaa Børster.

Gjælleblærerne ere temmelig smaa, af fuldkomment oval Form.

Tredie Fodpar (Fig. 25) indeholdes henimod fire Gange i Totallængden, og er af stærk Bygning. Leddenes indbyrdes Længdeforhold er: $2+1+3+2+5+3$. Tredie Led har to Torne eller stærke Børster i Enden af den bageste Rand, og fjerde Led tre paa Midten af den forreste Rand og et Par Børster paa den bageste Rand; femte Led er ikke haandformigt udvidet, og har ingen Tand paa den forreste Rand; derimod middelmaadigt store, bevægelige Torne og neden for

disse et Par Børster, samt allernederst ved den forreste-nederste Vinkel to meget smaa Torne. Paa den bageste Rand er det forsynet med nogle Børster. Kloen er stærk, temmelig krum.

Fjerde Fodpar er ubetydeligt længer end tredie, og har et Par Torne flere, men stemmer iøvrigt ganske med dette.

Atter endeel længer er femte Fodpar (det længste af alle Fodparrene), men forresten uden væsentlige Forandringer i Form og Delenes Forhold.

Bagkroppen er temmelig stærkt fremragende (den har idetmindste en Trediedeel af syvende Brystrings Længde), cylindrisk, i Enden lige afskaaren, uden Spor til Lemmer; idetmindste har jeg ingen saadanne kunnet opdage.

Diagnosen for denne Art bliver følgende:

Caprella Hystrix: caput primusqve thoracis annulus aculeis dorsalibus destituta; annulus secundus, tertius qvartusqve trinis armati aculeis validis (qvorum bini anteriores juxta positi), annulus qvintus sextus septimus binis juxtapositis. Antennæ pilosæ; superiores inferioribus plus duplo longiores, $\frac{2}{3}$ longitudinis animalis fere æqvantes. Manus secundi pedum paris maxima, dilatato-ovata, dente medii marginis posterioris armata magno. Pedes tertii, qvarti qvintiqve paris manu lineari, aculeis mobilibus instructa marginis anterioris.

Leptomera pedata Abildg.

(Tab. VII. fig. 13—23.)

Müller's Prodromus n. 2360: Squilla ventricosa (Hunnen).
— Zool. dan. Fasc. II^us, pag. 20: Sq. ventricosa (Hunnen)*).

*) Naar Eschscholtz i det naturhistoriske Anhang til Kotzebues anden Reise om Jorden Side 4 fremsætter den Paastand, at Leptomera rubra Lam., som er opstillet efter Sqvilla ventricosa Müll., maa

Abildgaard, Zool. dan. Fasc. III, pag. 33: Gammarus pedatus (Hannen).
Desmarest, Consid. s les Crustacés pag. 276: Leptomera ventricosa (♀).
— — — — — — Proton pedatum (♂ & ♀)?
Latreille i Cuviers Regne an. IIème ed. IV, pag. 128: Naupredia?
Zool. dan. tab. 56 fig. 1—3 (♀) og tab. 101 fig. 1—2 (♂).

Denne Art har jeg kunnet forfølge fra omtrent 70° n. Br. lige ind i Øresundet. Man træffer den paa en halv Snees Favnes Dybde, eller dybere, paa smaa Tangarter, Svampe o. s. v. Den synes imidlertid sjældnere end Kaprellaerne; dog bidrager dens ubetydelige Størrelse, dens traadagtige Tyndhed og dens Purpurfarve, der tildeels stemmer med de Gjenstande, blandt hvilke den findes, vistnok til at den letteligen oversees.

Formen af dette Dyr er i en ganske overordentlig Grad tynd, skrøbelig og langstrakt.

Farven et blegt Purpurrødt.

Saavel Hovedet som alle Brystringene ere glatte, uden Torne og Knuder. Første Ring eller Halsen er meget kort, altid langt kortere end Hovedet, selv hos voxne Hanner; men det kan mærkes, at den forbinder sig særdeles skraat med Hovedet, og forneden strækker sig særdeles langt frem under dette. Femte Brystring synes i Regelen at være den længste.

De øverste Følere ere meget tynde og traad- eller børstedannede. Deres Længde udgjør hos den voxne Han noget mere end den halve Totallængde, og Skaftet er længere end Svøben, skjøndt ikke i nogen meget betydelig Grad; dets Led ere liniedannede, cylindriske, aftagende i Tykkelse fra første til tredie; andet er det længste, og tredie synes i Længde at staae

henregnes som Synonym til Caprella scolopendroides Lam. (ɔ: Caprella lobata), da den „kun grunder sig paa en ufuldstændig Afbildning af Hunnen til Caprella scolopendroides“, er denne Paastand naturligviis ganske ugrundet. Artsnavnet ventricosa burde vel, som det ældste, foretrækkes, men det passer blot paa det ene Kjøn.

midt imellem andet og første, hvilket sidste altsaa er det korteste. Svøben har jeg fundet bestaaende af fjorten langstrakte, tynde, i Længde efterhaanden tiltagende Led, hvorfra dog det første Led maa undtages; hos Hannerne er dette omtrent saa langt som de tre følgende tilsammentagne, og viser paa den nederste Rand tre eller fire smaa Tænder eller Knuder; hos Hunnerne er det næppe saa langt som de to følgende tilsammentagne, og viser kun een Tand paa den nederste Rand. Svøbens Led ere alle forsynede med tynde, tildeels temmelig lange Børster.

De nederste Følere (Fig. 13) ere ikke halvt saa lange som de øverste, og naae ikke til Enden af disses Skaft; ogsaa staae de betydeligt tilbage for disse i Tykkelse, og ere ganske haardannede. Skaftet er idetmindste dobbelt saa langt som Svøben; dets tredie og fjerde Led indbyrdes omtrent lige lange, og hvert omtrent af lige Længde med Svøben. Denne udmærker sig fra Svøben hos Kaprellaerne ved at bestaae af et større Antal Led (hos de af mig undersøgte Individer fem). Skjøndt de nederste Følere ikke savne Børster eller Haar, staae de dog baade med Hensyn til disses Talrighed og Længde langt tilbage for alle de mig bekjendte Kaprellaarter.

Øjnene smaa, kredsrunde og overhovedet af sædvanligt Forhold.

Mundde lene ere ganske som hos Amfipoderne, navnligen som hos Gammarina, og Kindbakkerne (Fig. 16) ere altsaa væbnede med en treleddet Palpe; denne er omtrent dobbelt saa lang som Kindbakken, men tynd, paa den indre Rand, især af sidste Led, væbnet med Børster. Selve Kindbakken er i Enden deelt i to Knuder eller korte Grene (Fig. 16*), som hver viser endeel Tænder, den nederste tillige paa underste Rand en halv Snees meget stærke Børster, der gradeviis tiltage i Længde. Første Par Kjæber (Fig. 17) og andet Par Kjæber

(Fig. 18) vise intet Mærkeligt i deres Form. Heller ikke om Kjæbefødderne (Fig. 19) er noget at bemærke, uden at Palpen er meget lang, tynd og især udrustet med en lang Klo.

Første Fodpar (Fig. 20) er, som hos alle Læmodipoder, lidet (det indeholdes omtrent fem Gange i Totallængden), og tillige, hvad de to første Led angaaer, af svag Bygning; de andre ere derimod stærke. Leddenes indbyrdes Længdeforhold er: 8 + 1 + 3 + 4 + 8 + 7. Første Led er stærkt køllebannet eller meget tyndt ved Roden; tredie Led har Form af en langstrakt skjæv Fiirkant; femte Led eller Haanden har en ganske anden Form end hos Kaprellaerne: Roden skyder næmlig stærkt ud paa den bageste Side (Fig. 20, a), og danner en konisk Fremragning, eller, om man heller vil kalde det saa, en ubevægelig Finger, som svarer med den store og krumme Klo; saaledes frembringes en fuldkomnere Sax end hos nogen anden af de hidtil bekjendte nærstaaende Slægter. Den omtalte Knude eller ubevægelige Finger er væbnet med tre eller fire smaa Torne; andre langt mindre Torne findes langs hele bageste Rand af Haanden.

Andet Fodpar er forsynet med en meget stor og stærk Haand, men er iøvrigt af en langstrakt og svag Bygning. Hos gamle Hanner (Fig. 22, a) fandt jeg Leddenes Forhold følgende: 8 + 1 + 2½ + 1 + 10 + 7; hos Hunner omtrent 5 + 1 + 1½ + 1 + 6½ + 4. De fire første Led have intet Mærkeligt i deres Form. Hos ret gamle Hanner er femte Led eller Haanden fortil lidt vinkelformigt udbøjet, eller, med andre Ord, den forreste Rand danner ikke nogen jævn Bue; den bageste Rand viser mod Roden to, temmelig nær ved hinanden siddende, af et dybt, halvmaaneformigt Udsnit adskilte Tænder, af hvilke den første er væbnet med een, den anden med to Torne; idet Randen derpaa stiger næsten lodret ned, danner

den paa en uregelmæssig Maade adskillige smaa Knuder eller utydelige Tænder; den meget store Klo, hvis Spids passer ind imellem Haandens to Tænder, nærmer sig ogsaa noget til Vinkelform. Hos Hunnerne (Fig. 22, b), ligesom hos de noget yngre Hanner, frembyder hverken Haand eller Klo nogen Vinkel, men begge ere jævnt afrundede, den første af oval Form og væbnet med smaa Torne langs dens bageste Rand nedenfor de to Tænder.

Tredie Fodpar (Fig. 14), som er hæftet tæt ved andet Par Gjælleblærer, har omtrent lige Længde med andet, ligesom ogsaa samme Retning (ɔ: Spidsen vendt bag ud), men er af aldeles traaddannet Form. Leddenes indbyrdes Længdeforhold har jeg fundet: $10 + 1 + 5 + 2\frac{3}{4} + 4 + 4\frac{1}{2}$, og her viser sig altsaa det meget usædvanlige Forhold, at Kloen er længer end Haanden. Første, tredie og fjerde Led ere lidt kolledannede. Femte Led fremstiller, skjøndt liniedannet, endnu en Haand, og danner, i Forbindelse med Kloen, et Griberedskab; Haandens bageste Rand er væbnet med fire Tænder, hver forsynet mod en lang Torn; Kloen er kun lidet bøjet. Tornene, som udgaae fra Haandens Tænder, synes paa den nederste Rand mod Enden at være forsynede med endeel smaa Kroge eller Krøller (Fig. 14*).

Fjerde Fodpar er endeel længer end tredie men tillige tyndere, og naar man kalder det tredie Par traaddannet, kunde man fristes til at kalde dette haardannet; iøvrigt er det bygget efter samme Plan, og har samme Retning. Leddenes indbyrdes Længdeforhold er: $12 + 1 + 6\frac{1}{2} + 4 + 4\frac{1}{3} + 4\frac{1}{3}$. Haanden har paa den bageste Rand fem Tænder og fem Torne (den første Tand og Torn dog meget smaa).

Femte Fodpar (Fig. 21), der har Kloen rettet fremad ligesom de to følgende Par, er meget lille (næppe halvt saa

langt som fjerde og omtrent ligt med første i Længde*), og desuden af en ganske særegen Bygning og uden Haand. Det er endvidere hæftet langt op paa Siderne af femte Brystring og ikke imod Enden af denne. Leddenes indbyrdes Længdeforhold kan ansættes saaledes: $6 + 1\frac{1}{2} + \frac{1}{2} + 1 + 3 + 1\frac{1}{2}$. Første Led er lidt tykkere foroven end forneden (hvor det er meget skraat afskaaret), og har altsaa omvendt Kolleform; andet Led er ogsaa i Enden meget skraat afskaaret, og fremstiller saaledes en langstrakt, skjæv Fiirkant; tredie Led særdeles lidet, af Triangelform, Spidsen vendt opad, saa noje forbundet med andet, at det synes mig tvivlsomt, om det virkeligt kan betragtes som et særskilt Led, og om dette Fodpar bestaaer af mere end fem Led. Fjerde Led langstrakt-fiirkantet, i Enden lige afskaaret; femte Led lidt fremad krummet, noget kolledannet eller tykkere mod Enden, ganske uden Tænder eller Torne paa den forreste Rand. Kloen er kun omtrent halvt saa lang som femte Led, og synes kun at besidde ringe, eller næsten ingen, Bevægelighed.

De to følgende Fodpar (Fig. 15 fremstiller det sjette) ere, skjøndt af en meget tynd og svag Form, dog langt stærkere end de tre foregaaende. Det syvende, som er det længste, dog kun lidt længer end sjette, er omtrent ligt med den halve Totallængde. Uagtet de i Almindelighed talt ere byggede efter samme Form, vise de dog nogen Forskjæl i Leddenes indbyrdes Længdeforhold; hos sjette Par fandt jeg det: $10 + 1 + 7\frac{1}{2} + 5 + 6\frac{1}{2} + 4\frac{1}{2}$; hos syvende $7\frac{1}{2} + 1 + 8\frac{1}{2} + 6\frac{1}{2} + 7\frac{1}{2} + 5$. Første, tredie og fjerde Led ere noget kolledannede, tredie tillige lidt krummet; fjerde paa den forreste Rand væbnet med fire til fem temmelig store Torne; femte Led eller Haanden er smal, næsten liniedannet, ikke blot, som hos Kaprellaerne, væbnet med to,

*) Hos Hunnerne synes det forholdsviis at være lidt længer end hos Hannerne.

ved Siden af hinanden staaende, Tænder mod Roden, men endvidere med een paa Midten og een mod Enden. Kloen er stærk.

Af Gjælleblærer findes tre Par, hæftede ved Roden af andet, tredie*) og fjerde Fodpar; deres Form er meget langstrakt og smal (næsten liniedannet), og de kunne snarere kaldes pølsedannede end blæredannede; andet Par overgaaer første og tredie lidt i Længde.

De Plader, som danne Hunnernes Brystsæk, har jeg ikke fundet forsynede med Haar langs Randen.

Bagkroppen (Fig. 23 a viser den seet ovenfra, 23 b fra Siden) er meget lille, eens hos begge Kjøn, og synes kun at bestaae af et Led, der blot har Form af en Knude (Fig. 23, n), der bagtil er lidt emargineret. Denne Knude bærer, foruden et Par meget smaa blæredannede Redskaber (o), to Par Lemmer (p og q), af hvilke det første Par (p) er det længste, og tillige er anbragt noget mere yderligt. Begge Parrene bestaae hvert af to Led (det første maaskee endog af tre), og ere langs den indre Side bedækkede ligesom med et fiint, kruset Dun (Fig. 23*).

*) Fig. 14, a viser det ved Roden af tredie Fodpar hæftede.

Udmaalinger.

	Caprella lobata Müll.				Caprella septentrionalis Kr.		Caprella Hystrix Kr.	Caprella Januarii Kr.		Caprella dilatata Kr.	Ægina longicornis Kr.			Cercops Holbölli Kr.	Leptomera pedata.	
	♂	♀	♂jun.	♂vet.	♂	♂	♂	♂	♀	♂	♂	♀	♂	♂	♂	♀
Totallængde	$5\frac{3}{5}'''$	$5'''$	$3\frac{1}{2}'''$	$8\frac{3}{5}'''$	$12\frac{1}{2}'''$	$8\frac{1}{3}'''$	$3'''$	$8\frac{1}{5}'''$	$3\frac{1}{2}'''$	$5\frac{1}{2}'''$	$12\frac{1}{2}'''$	$7\frac{3}{4}'''$	$4'''$	$3\frac{2}{5}'''$	$7\frac{1}{4}'''$	$5\frac{1}{5}'''$
Højden (regnet over den første gjællebærende Ring)	$\frac{1}{2}'''$	$\frac{9}{20}'''$	$\frac{1}{3}'''$	......	$1'''$	$\frac{4}{5}'''$	$\frac{1}{4}'''$	$\frac{1}{2}'''$	$\frac{3}{4}'''$	$\frac{3}{5}'''$	$\frac{3}{4}'''$	$\frac{3}{5}'''$	$\frac{7}{20}'''$	$\frac{3}{10}'''$	$\frac{1}{3}'''$	$\frac{1}{4}'''$
Tykkelsen (regnet over den første gjællebærende Ring)	$\frac{1}{2}'''$	$\frac{4}{5}'''$	$\frac{1}{3}'''$	......	$1'''$	$\frac{4}{5}'''$	$\frac{1}{5}'''$	......	......	$1'''$	$\frac{4}{5}'''$	$\frac{4}{5}'''$	.....	$\frac{3}{10}'''$	$\frac{1}{3}'''$	.....
Hovedets Længde	$\frac{9}{20}'''$	$\frac{2}{5}'''$	$\frac{3}{10}'''$	$\frac{3}{5}'''$	$\frac{4}{5}'''$	$\frac{2}{3}'''$	$\frac{3}{10}'''$	$\frac{1}{2}'''$	$\frac{3}{10}'''$	$\frac{1}{2}'''$	$\frac{1}{2}'''$	$\frac{1}{2}'''$	$\frac{3}{10}'''$	$\frac{1}{4}'''$	$\frac{11}{20}'''$	$\frac{2}{5}'''$
Længden af de øverste Følere	$2\frac{7}{10}'''$	$2\frac{11}{20}'''$	$1\frac{4}{5}'''$	$4\frac{1}{2}'''$	$5\frac{3}{5}'''$	$3\frac{1}{2}'''$	$1\frac{17}{20}'''$	$5'''$	$2\frac{1}{4}'''$	$2\frac{1}{4}'''$	$12\frac{1}{5}'''$	$6\frac{4}{5}'''$	$3\frac{1}{3}'''$	$1\frac{1}{5}'''$	$4'''$	$3\frac{1}{6}'''$
— — — Føleres Skaft	$1\frac{7}{10}'''$	$1\frac{9}{20}'''$	$1\frac{1}{20}'''$	$2\frac{17}{20}'''$	$3\frac{3}{10}'''$	$2'''$ ...	$\frac{19}{20}'''$	$4\frac{1}{20}'''$	$1\frac{1}{3}'''$	$1\frac{1}{3}'''$	$7\frac{3}{10}'''$	$3\frac{3}{5}'''$	$1\frac{3}{5}'''$	$\frac{3}{5}'''$	$2\frac{1}{4}'''$	$1\frac{2}{3}'''$
— — — Føleres Skafts første Led	$\frac{9}{20}'''$	$\frac{2}{5}'''$	$\frac{3}{10}'''$	$\frac{3}{4}'''$	$1\frac{1}{10}'''$	$\frac{7}{10}'''$	$\frac{1}{4}'''$	$\frac{4}{5}'''$	$\frac{3}{10}'''$	$\frac{2}{5}'''$	$1\frac{7}{10}'''$	$\frac{4}{5}'''$	.....	$\frac{3}{20}'''$	$\frac{1}{2}'''$	$\frac{7}{20}'''$
— — — — — andet Led	$\frac{3}{4}'''$	$\frac{13}{20}'''$	$\frac{9}{20}'''$	$1\frac{1}{3}'''$	$1\frac{2}{5}'''$	$\frac{4}{5}'''$	$\frac{2}{5}'''$	$1\frac{3}{4}'''$	$\frac{3}{5}'''$	$\frac{2}{3}'''$	$3\frac{3}{10}'''$	$1\frac{2}{3}'''$	.....	$\frac{1}{3}'''$	$1'''$	$\frac{3}{4}'''$
— — — — — tredie Led	$\frac{1}{2}'''$	$\frac{2}{5}'''$	$\frac{3}{10}'''$	$\frac{4}{5}'''$	$\frac{4}{5}'''$	$\frac{1}{2}'''$	$\frac{3}{10}'''$	$1\frac{1}{2}'''$	$\frac{9}{20}'''$	$\frac{3}{10}'''$	$2\frac{3}{10}'''$	$1\frac{1}{10}$	.....	$\frac{1}{7}'''$	$\frac{3}{4}'''$	$\frac{11}{20}'''$
— — — — Svøbe	$1'''$	$1\frac{1}{10}'''$	$\frac{3}{4}'''$	$1\frac{2}{3}'''$	$2\frac{1}{3}'''$	$1\frac{1}{2}'''$	$\frac{9}{10}'''$	$\frac{19}{20}'''$	$\frac{9}{10}'''$	$\frac{9}{10}'''$	$4\frac{9}{10}'''$	$3\frac{1}{5}'''$	$1\frac{3}{4}'''$	$\frac{3}{5}'''$	$1\frac{3}{4}'''$	$1\frac{1}{2}'''$
— — nederste Følere	$1\frac{7}{10}'''$	$1\frac{2}{3}'''$	$1\frac{1}{10}'''$	$2'''$	$3'''$	$2\frac{1}{5}'''$	$\frac{4}{5}'''$	$2'''$	$1\frac{9}{20}'''$	$1\frac{7}{10}'''$	$4\frac{1}{3}'''$	$2\frac{1}{2}'''$	$1\frac{2}{5}'''$	$\frac{3}{5}'''$	$1\frac{9}{10}'''$	$1\frac{1}{2}'''$
— — — Føleres Skaft	$1\frac{1}{4}'''$	$1\frac{1}{4}'''$	$\frac{4}{5}'''$	$1\frac{2}{5}'''$	$2\frac{1}{4}'''$	$1\frac{3}{5}'''$	$\frac{13}{20}'''$	$1\frac{2}{5}'''$	$1\frac{1}{20}'''$	$1\frac{1}{4}'''$	$3\frac{3}{5}'''$	$2'''$	$1\frac{1}{20}'''$	$\frac{11}{25}'''$	$1\frac{7}{20}'''$	$1'''$
— — — Føleres Skafts tredie Led	$\frac{1}{2}'''$	$\frac{1}{2}'''$	$\frac{3}{10}'''$	$\frac{3}{5}'''$	$\frac{9}{10}'''$	$\frac{3}{5}'''$	$\frac{1}{4}'''$	$\frac{11}{20}'''$	$\frac{2}{5}'''$	$\frac{1}{2}'''$	$1\frac{2}{5}'''$	$\frac{4}{5}'''$	.....	$\frac{9}{50}'''$	$\frac{11}{20}'''$	$\frac{3}{5}'''$

Længden af de nederste Føl. Skafts fjerde Led	1/2'''. 1/2'''. 3/10'''. 3/5'''	17/20'''. 2/3'''.	1/3'''..	3/5'''. 9/20'''.	9/20'''..	1 3/4'''.1'''	4/25'''..	11/20'''. 9/20'''.
— — — — Svøbe	9/20'''. 9/20'''. 3/10'''. 11/20'''	3/4'''. 3/5'''.	3/20'''..	3/5'''. 2/5'''.	9/20'''..	3/4'''. 1/2'''. 7/20'''	1/7'''..	11/20'''. 1/2'''.
Øjnenes Gjennemsnit	1/15'''. 1/15'''. 1/30'''.....	1/15'''......	1/25'''..	1/12'''......	1/15'''..	1/8'''. 1/12'''.....	1/12'''..	1/12'''.
Kindbakkens Længde	1/5'''	9/20'''. 1/2'''.	3/20'''..	....	1/4'''..	7/20'''	1/15'''..	1/10'''.
Længden af Kindbakkens Palpe	....	....	......	....	......	1/2'''	1/7'''..	1/5'''.
Længden af første Par Kjæber	3/20'''	1/2'''......	1/8'''..	....	1/5'''..	3/10'''	1/25'''..	1/10'''.
— — andet Par Kjæber	1/10'''	7/20'''......	1/10'''..	1/3'''......	3/20'''..	3/10'''	1/16'''..	1/8'''.
— — Kjæbefødderne	1/2'''	1'''. 2/3'''.	3/10'''..	2/3'''. 7/20'''.	1/2'''..	9/10'''. 1/2'''.....	1/4'''..	2/5'''.
— — første Brystring	9/20'''. 1/3'''. 3/10'''.1'''	9/10'''. 1/2'''.	1/10'''..	1 2/3'''. 1/5'''.	1/4'''..	1 1/5'''. 3/5'''. 1/4'''	1/8'''..	1/5'''. 1/10'''.
— — anden Brystring	1 1/10'''. 9/10'''. 7/10'''.1 9/10'''	3'''. 1 3/5'''.	11/20'''..	2 1/5'''. 7/10'''.	1'''...	2 1/2'''.1 3/5'''. 3/5'''	2/5'''..	1'''. 3/5'''.
— — tredie Brystring	1'''. 9/10'''. 13/20'''.....	3'''. 1 3/4'''.	3/5'''..	1'''. 3/5'''.	1 1/5'''..	2 4/5'''.1 1/2'''. 3/4'''	3/4'''..	1 1/10'''. 7/10'''.
— — fjerde Brystring	19/20'''. 17/20'''. 3/5'''.....	2 1/3'''. 1 1/3'''.	3/5'''..	1'''. 3/5'''.	1'''...	2 3/5'''.1 1/3'''. 7/10'''	7/10'''..	1'''. 17/20'''.
— — femte Brystring	9/10'''. 4/5'''. 3/5'''.....	2 1/5'''. 1 1/5'''.	2/5'''..	1'''. 1/2'''.	3/5'''..	2 1/2'''.1 1/2'''. 4/5'''	13/20'''..	1 1/2'''.1 1/10'''.
— — sjette Brystring	1/2'''. 1/2'''. 3/10'''.....	1'''. 3/4'''.	1/4'''..	1/2'''. 3/10'''.	1/2'''..	1'''. 2/3'''. 7/20'''	1/4'''..	1 1/5'''.1'''.
— — syvende Brystring	2/5'''. 2/5'''. 1/4'''.....	9/10'''. 3/5'''.	1/4'''..	2/5'''. 1/5'''.	1/2'''..	3/5'''. 2/5'''. 1/4'''	3/20'''..	1/3'''. 3/10'''.
— — første Fodpar	1 1/3'''. 1 1/4'''. 3/4'''.....	2'''. 1 3/5'''.	3/5'''..	1 1/4'''. 4/5'''.	1 1/4'''..	2'''. 1 2/5'''.....	11/25'''..	1 1/2'''.1'''.
— — andet Fodpar	2 3/20'''.1 3/4'''. 1 1/3'''.....	4'''. 2 3/5'''.	19/20'''..	3 7/10'''.1 1/2'''.	2'''...	6 2/5'''.4'''.......	1 3/10'''..	2 4/5'''.1 3/4'''.
— — tredie Brystrings Gjælleblære	7/10'''. 3/5'''. 3/10'''.....	1 1/2'''. 9/10'''.	3/20'''..	1'''. 9/20'''.	4/5'''..	1 1/2'''. 3/4'''. 9/25'''	1/5'''..	2/3'''. 1/2'''.
Breden af tredie Brystrings Gjælleblære	1/4'''. 1/4'''. 1/10'''.....	9/10'''. 1/2'''.	1/10'''..	1/3'''. 3/20'''.	3/4'''..	2/5'''. 1/5'''. 1/7'''	1/10'''..	1/10'''. 1/15'''.
Længden af tredie Fodpar	1 1/2'''. 1 1/3'''. 19/20'''.....	3'''. 1 4/5'''.	4/5'''..	1 1/2'''.1'''..	1 2/5'''..	4 4/5'''.3'''.......	1 1/5'''..	2 3/4'''.1 4/5'''.
— — fjerde Fodpar	1 7/10'''.1 3/5'''. 1 3/20'''.....	3 1/5'''. 2'''...	9/10'''..	1 4/5'''.1 1/10'''.	1 3/5'''..	5'''. 3 1/3'''.....	1 1/3'''..	3 1/5'''.2 1/10'''.
— — femte Fodpar	2 1/10'''.1 19/20'''.1 1/3'''.....	3 1/3'''. 2 1/2'''.	1 1/4'''..	2 1/10'''.1 1/5'''.	1 4/5'''..	6'''. 4'''.......	1 2/5'''..	1 1/2'''.1 1/5'''.
— — Bagkroppen	1/10'''. 1/10'''.........	....	......	....	......	2/5'''. 1/5'''. 3/20'''	1/5'''..	1/10'''. 1/10'''.
— — Bagkroppens Vedhæng	1/20'''. 1/20'''.........	....	......	....	......	3/10'''. 1/5'''. 3/20'''	1/5'''..	3/20'''. 3/20'''.
— — sjette Fodpar	....	....	......	....	......	....	......	3 2/5'''.2 3/5'''.
— — syvende Fodpar	....	....	......	....	......	....	......	3 3/5'''.2 2/3'''.

Explicatio Tab. VIII[æ].

Fig. 1—9.* *Caprella dilatata* Kr. (♂).
— 1. Caprella dilatata a latere exhibita, magnitudine aucta.
— 2. Eadem a dorso exhibita, pedibus remotis.
— 3. Flagellum antennarum superiorum; a. ultimus pedunculi articulus; b. articulus flagelli primus.
— 4. Mandibula.
— 5. Maxilla prioris paris.
— 6. Manus pedis primi.
— 7. Pes secundi paris (♂).
— 8. Pes tertii paris.
— 9. Abdomen.
— 10—19. *Caprella septentrionalis* Kr.
— 10. Antenna superior; 10* pars flagelli antennæ superioris.
— 11. Antenna inferior; 11* ultimus flagelli articulus cum ungvibus.
— 12. Mandibula.
— 13. Maxilla prioris paris.
— 14. Maxilla posterioris paris.
— 15. Pes maxillaris.
— 16. Pes primi paris; 16* apex ungvis hujus pedis; 16** organum hamatum magnitudine valde auctum.
— 17. Pes secundi paris.
— 18. Vesicula branchialis.
— 19. Pes tertii paris.
— 20—26. *Caprella Hystrix* Kr.
— 20. Apex antennæ superioris pilosus: 20* seta pilis obsita.
— 21. Apex antennæ inferioris.
— 22. Mandibula.
— 23. Pars pedum maxillarium.
— 24. Manus pedis secundi paris.
— 25. Pes tertii paris.
— 26. Abdomen.

Sag-Register

over det naturhistoriske Tidsskrifts fire første Bind.

Aal (Ungernes Vandringer) I, 21 flg. 412.
Aalekvabbe I, 22.
Aber, fossile II, 205; III, 94.
Abia fasciata II, 353.
— sericea II, 332.
Abildgaardia I, 575.
Aborren I, 25 Anm. — II, 143.
Abrostola Asclepiadis I, 547.
— triplasia I, 547.
Acacia vera I, 6.
Acalypha II, 60.
Acanthonotus II, 260 Anm.; IV, 160.
— inflatus IV, 161.
— Nordmanni IV, 161 Anm.
— Serra IV, 161.
Acanthosoma (Kræbsdyrslægt) II, 259 Anm.
Acanthosoma Hystrix II, 260.
— agathinum (Insekt) II, 376; 384.
Acanthosoma lituratum II, 326.
Acarus Siro I, 401.
Acer platanoides III, 121. — IV, 467.
— Pseudoplatanus III, 121.
Acherontia Atropos I, 516.
Achillea magna III, 184.
Achtheres I, 195. — II, 145.
— Percarum I, 176; 188; 189; 195. — II, 143 flg.
Achæus Cranchii I, 14 Anm.
Acidota crenata IV, 319.
Acilius sulcatus (Svælgnerver) IV, 101.
Acinia Absinthii II, 353; 357.
— Leontodontis II, 374.
— radiata II, 374.
Acocephalus albifrons II, 384.
— striatus II, 384.
Aconitum Napellus I, 439. — III, 183 Anm.
Aconitum neomontanum I, 438. — III, 143.
Aconitum neubergense I, 439. — III, 128.
Acrocera albipes II, 236.
— globulus II, 236.
— orbiculus II, 370.
Acronicta Aceris I, 526.
— Alni I, 526.
— auricoma I, 526.
— cuspis I, 527.
— Euphorbiæ IV, 318.
— leporina I, 525.
— Ligustri I, 525.
— megacephala I, 525.
— Menyanthidis I, 525.
— Psi I, 525.
— Rumicis I, 525.
— strigosa I, 525.
— tridens I, 525.
Acupalpus collaris II, 392.
— placidus II, 537.
Adansonia digitata I, 9.
Admete crispa IV, 88.
Adonis autumnalis III, 145.
— æstivalis III, 146.
Agabus affinis II, 347.
— bipustulatus II, 347; 392.
— chalconotus II, 376.
— congener II, 347.
— femoralis II, 347.
— fuscipennis II, 313.
— guttatus II, 376.
— subtilis II, 373.
— uliginosus II, 347.
Agaricus conicus I, 120.
— illinitus I, 120.
— lepideus I, 118.
— niger I, 124.
— sqvarrosus I, 119.
Agathidium rotundatum II, 342.
Agathis rufipalpis I, 399.
— tibialis II, 356.
Agenia bifasciata I, 322.
— variegata I, 323.
Ageratum conyzoides II, 58.
Aglia Tau I, 517. — III, 409.
Agrion puella II, 316.
— sangvinea II, 316.

Agromyza geniculata II, 357.
— latipes II, 314.
— lutea II, 314.
— nigripes II, 363.
— pectinata II, 375.
— reptans II, 312.
Agropyrum caninum II, 179; 420.
Agrostemma Githago III, 127.
Agrostis algida I, 430.
— canina I, 116.
— capillaris I, 116.
— Spica venti I, 124.
— stolonifera III, 554.
— sylvestris I, 121.
— vulgaris I, 116.
Agrotis cinerea I, 529.
— corticea I, 529. — II, 128.
— cursoria I, 529.
— exclamationis I, 529.
— fumosa I, 528.
— lidia I, 528.
— ripæ I, 529.
— segetum I, 528. — IV, 338.
— suffusa I, 528.
— tenebrosa II, 128.
— tritici I, 528.
— valligera I, 529.
Aira alpina I, 131 Anm.
— atropurpurea I, 131.
— flexuosa I, 421.
— montana I, 421.
Ajuga genevensis I, 439.
— pyramidalis I, 134 Anm. — II, 181.
Alauda cornuta IV, 366; 371; 374.
Alca impennis II, 207. — IV, 368; 371; 383; 457.
— Torda IV, 368; 381; 418; 457.
Alcyonier I, 412.
Alectrolophus hirsutus II, 184.
— major II, 184.
— minor II, 184.
— Reichenbachii II, 184.
Aleochara brevipennis II, 380.
— fuscipes II, 380.
— nitida II, 380.
Alibrotus IV, 168.
Alisma natans I, 433.
— ranunculoides III, 399. — IV, 467.
Allantus colon II, 123.
— notha II, 358.
— tricinctus II, 320.
— zona II, 358.
— zonula II, 329; 358.
Allium oleraceum III, 84.
Allium scorodoprasum II, 422. — III, 84.
Allium ursinum III, 399.
Alnus glutinosa III, 191.
— incana III, 191.
Alomya nigra II, 358; 365.
— ovator II, 358.
Alopecurus agrestis IV, 460.
— antarcticus I, 432.
— fulvus III, 396.
— fuscus III, 178.
— geniculatus I, 125. — II, 178.
Alopecurus ovatus I, 432.
— paniceus I, 125.
— pratensis III, 410. — IV. 460.
Alosa Finta I, 287.
Alpheus aculeatus II, 253.
— polaris II, 254.
Alsine marina III, 554.
Alsinella rubella I, 435.
— viscosa I, 118.
Althæa officinalis III, 165.
— rosea III, 183 Anm.
Alysia orchesiæ I, 559. — III, 315.
— ruficeps II, 322.
Alyssum arcticum I, 431.
— calycinum I, 439.
— incanum I, 428.
Amalus scortillum II, 323; 355; 378.
Amara, danske Arter I, 38–66; 138–171; 242–252.
Amara apricaria II, 392.
— bifrons II, 392.
— consularis II, 390.
— familiaris II, 392.
— ferruginea II, 392.
— patricia II, 317.
— plebeia II, 392.
— rufocincta II, 390.
— similata II, 392.
— tibialis II, 392.
— trivialis II, 392.
Amaranthacea II, 64.
Amaranthus Blitum III, 192.
— melancholicus II, 64.
— viridis II, 64.
Amaura candida IV, 80.
Amblychus peltatus II, 346; 380.
— unipustulatus II, 316.
Ambrosia cumanensis II, 59.
Amfibietænder, fossile I, 368.
Amfipoder, nordiske IV, 141.
Amfipodernes Orden IV, 491.

Ammobates insignis IV, 12.
— notatus IV, 10.
— plumipes IV, 9.
Ammodytes Lancea I, 180.
— Tobianus I, 180.
Ammonites Stobæi I, 104.
Ammophila(Plante)arenaria III,397.
— baltica III, 397.
Ammophila (Insekt) hirsuta II, 382.
Ampelisca IV, 154.
Ampelisca Eschrichtii IV, 155.
Amphacanthus rivularis I, 198.
Amphicora Sabella II, 100. — III, 561. — IV, 109.
Amphinomaceæ IV, 113.
Amphiporina IV, 538; 580.
Amphiporus IV, 538; 581.
Amphiporus grœnlandicus IV, 581.
— Neesii IV, 581.
Amphipyra perflua I, 530.
— pyramidea I, 530.
— pyrophila I, 530.
— Tragopogonis I, 530.
— typica I, 530.
Amphisterea IV, 537.
Amphithoe carinata II, 259.
— crenulata IV, 165.
— Edwardsii IV, 145.
— Hystrix II, 259.
— inermis IV, 165.
— Serra II, 260. — IV, 161.
— serrata II, 260.
Amyx flavilabris II, 374.
Anagallis arvensis I, 433. — III, 66.
Anarrhichas Lupus I, 284.
Anarta heliacea I, 547.
— Myrtilli I, 547.
Anas acuta IV, 367; 435.
— Boschas IV, 367; 434.
— Crecca IV, 367; 435.
— Fuligula III, 494.
— Glaucion IV, 372.
Anaspis flava II, 353.
Anatifa lævis I, 408.
— vitrea I, 406.
Anatifera cretæ I, 359. — II, 399; 415.
— turgida II, 400; 415.
Anatiferidæ, fossile, I, 358–370. — II, 399 flg.
Anchomenus fuliginosus II, 399.
— gracilis II, 392.
— moestus II, 347; 392.
— oblongus II, 527.
— parumpunctatus II, 389.
Anchomenus pelidnus II, 392.
Anchomenus picipes II, 392.
— sexpunctatus II, 392.
— viduus II, 392.
Anchorella I, 193.
Anchorella emarginata I, 287 flg.; 289.
Anchorella lagenula I, 194.
— microcephala I, 194.
— ovalis I, 289 flg. — II, 139.
Anchorella rugosa I, 284 flg.; 287; 289.
Anchorella stellata II, 142 flg.
— uncinata I, 175 Anm.; 186; 188; 193; 289; 290 flg; 294. — II, 142.
Anchusa officinalis IV, 463.
Ancistrocerus oviventris II, 382.
Ancylus fluviatilis I, 411. — II, 433. — IV, 140.
Andrena affinis II, 382.
— chrysosceles II, 350; 382.
— clarkella II, 123.
— coitana II, 347; 369.
— denticulata II, 374.
— hæmorrhoidalis II, 382.
— rufitarsis II, 375.
Androsace I, 424.
Anethum Foeniculum III, 78.
— graveolens III, 78.
Angelica Archangelica III, 74.
— litoralis II, 422. — III, 75.
— sativa III, 74.
Anisodactylus binotatus II, 390.
Anisoplia horticola II, 366.
Anisotoma brunneum II, 364.
— dentipes II, 339; 345.
— humerale II, 339; 345.
— orbiculare II, 317; 339; 364.
Annulata dorsibranchiata (Grønlands) IV, 109 flg.
Anobium castaneum II, 364.
Anoema III, 88.
Anomalon brachycerum II, 333; 374.
— flaveolatum I, 312. — II. 331.
Anomalon ruficorne III, 323.
— tenuicorne II, 333; 360; 370.
Anomalon xanthopus II, 333; 360.
Anonyx IV, 143; 164.
— appendiculosus II, 257.
— Bonæ spei IV, 165 Anm.
— Eschrichtii IV, 149; 165 Anm.

Anonyx Kröyeri IV, 165 Anm.
— Lagena II, 256. — IV, 145.
— ornatus IV, 165 Anm.
— sceletator IV, 165 Anm.
— Vahlii II, 256. — IV, 166.
— velatus IV, 165 Anm.
Anopheles bifurcatus II, 252.
— maculipennis II, 326; 552.
Anopheles nigripes II, 552.
Anops I, 196.
Anser albifrons IV, 367; 375; 433.
— Bernicla IV, 367; 373; 375; 434.
Anser hyperboreus IV, 367; 432.
— leucophrys IV, 367.
— leucopsis IV, 433.
Anteon Jurineanum II, 371.
Anthemis arvensis I, 124.
— tinctoria III, 183; 403.
— tomentosa I, 124.
Anthericum Liliago I, 134 Anm.
Antherophagus silaceus II, 323.
Anthicus ater II, 354.
— rufipes II, 380; 391.
Anthidium manicatum II, 123.
Anthobium minutum II, 364.
— Sorbi II, 316; 346; 364.
Anthocoris exilis II, 363.
Anthomyia Cardui II, 363.
— cinerascens II, 327.
— denigrata II, 327.
— flaveola II, 327.
— nigrimana II, 357.
— partita II, 344.
— quadrimaculata II, 363.
— Rumicis III, 324.
— scalaris II, 314; 327.
— triquetra IV, 318.
— vespertina II, 312.
— Winthemi II, 374.
Anthonomus druparum II, 364.
— Rubi II, 338.
Anthosoma I, 198. — II, 49; 50.
Anthosoma Smithii I, 199; 295 flg.
Anthrax hottentotta II, 385.
Anthus aquaticus IV, 392.
— ludovicianus IV, 366; 370; 373; 375; 383; 392.
Anthus Reinhardti IV, 393.
— rufus IV, 366; 370; 375; 392.
Antirrhinum Cymbalaria III, 152.
— Elatine III, 151.
— spurium III, 151.
Apamea Airæ I, 536.
— basilinea I, 536.
Apamea didyma I, 535.
— infesta I, 536.
— latruncula I, 535.
— nictitans I, 535.
— ophiogramma I, 535.
— strigilis I, 535.
— testacea I, 536.
Apargia Taraxaci I, 431.
Apatura Iris I, 510.
Aphidius I, 599.
Aphidius infirmus II, 325; 342.
— picipes II, 325.
— planistipes II, 342.
Aphodius erraticus II, 380.
— inqvinatus II, 381.
— nitidulus II, 391.
— scybalarius II, 380.
— subterraneus III, 358; 380.
Aphroditaceæ IV, 110.
Aphrodite cirrata IV, 111.
— longa IV, 112.
— minuta IV, 112.
— punctata I, 476. — IV, 112.
Aphrodite scabra IV, 111.
— squamata IV, 112.
Aphrophora exclamationis II, 384.
— lineata II, 384.
Aphthona coerulea II, 345.
— Euphorbiæ II, 317; 364.
— sp. II, 381.
Apion apricans II, 352.
— assimile II, 352.
— Astragali II, 319.
— confluens II, 343; 364; 383.
— Craccæ II, 375.
— ebeninum II, 335.
— Ervi II, 338; 364; 375.
— foveolatum II, 317; 383.
— frumentarium II, 355.
— gibbirostre II, 375; 385.
— Gyllenhalii II, 341; 353; 364; 383.
— intrusum II, 323.
— Lathyri II, 338.
— Loti II, 317.
— marchicum II, 352; 364; 383.
— minimum II, 383.
— punctigerum II, 364.
— subulatum II, 353; 364.
— varipes II, 338.
— Viciæ II, 352.
— violaceum II, 338; 355.
— virens II, 355; 385.
— æthiops II, 341; 352; 383.

Apis acervorum II, 117.
— agrorum II, 108.
— Barbutella II, 121.
— Burrellana II, 114.
— campestris II, 121.
— Cardui II, 112.
— cespitum II, 119.
— coerulescens II, 117.
— Derhamella II, 11˙.
— equestris II, 110.
— fragrans II, 121.
— Francisana II, 125.
— Harrisella II, 117.
— hortorum II, 118; 120.
— hypnorum II, 111.
— lapidaria II, 116; 126.
— Latreillella II, 120.
— mellifica (dens Giftglandler) IV, 105.
Apis muraria II, 117.
— muscorum II, 107.
— neutra II, 113.
— paludosa II, 120.
— pratorum II, 111.
— Rajella II, 115.
— retusa II, 117.
— Rossiella II, 123.
— ruderaria II, 115.
— rupestris II, 126.
— saltuum II, 124.
— Scrimshirana II, 119.
— soroënsis II, 112.
— subinterrupta II, 112.
— subterranea II, 116.
— sylvarum II, 109; 114; 123.
— terrestris II, 118.
— Tunstallana II, 119.
— vestalis II, 124.
— ænea II, 117.
Aplysiernes Udvikling II, 207.
Aquila Albicilla IV, 365; 384.
— leucocephala IV, 385.
— ossifraga IV, 365; 385.
Aquilegia vulgaris III, 144.
Arabis arenaria I, 426.
— arenosa III, 402.
— hirsuta II, 184. — III, 413.
Aradus betulinus II, 326; 351.
Aranea diadema I, 307.
Arca minuta IV, 90.
Archangelica litoralis III, 497.
Arctium Lappa IV, 472.
— majus IV, 472.
— minus IV, 472.
— tomentosum IV, 472.
Arctocoris, Bugpletter IV, 295; 336.
Ardea cinerea IV, 73; 372.
Arenaria ciliata I, 419.
— Giesekii I, 430.
— norvegica I, 418.
— tenuifolia I, 118.
Arenicola piscatorum III, 558. — IV, 126.
Argentina Silus I, 385.
— Sphyræna I, 385.
Argis IV, 267.
Argis lar IV, 255 flg.
Argonauta III, 481.
Argonauta arctica III, 488. — IV, 77.
Argopus testaceus II, 354.
Argulina I, 191; 202.
Argulus I, 179 Anm.
Argulus foliaceus I, 203.
Argynnis Aglaia I, 509.
— Euphrosyne I, 509.
— Ino I, 509. — III, 408.
— Latonia I, 509.
— Niobe I, 509.
— Paphia I, 509.
— Palles I, 509.
— Selene I, 509.
Argyra diaphana II, 357.
Aricia (Annulat) IV, 125.
Aricia (Insekt) impuncta II, 363.
— lucorum II, 363.
— testacea II, 327; 363.
Aristolochia II, 65.
Aristolochia Clematitis IV, 470.
Arpactus lunatus II, 382; 392.
— tumidus II, 360; 382.
Arragonit, straalig I, 210.
Artemisia Abrotanum III, 183 Anm.
— Absinthium III, 176.
— gallica III, 177.
— grœnlandica I, 433.
— maritima III, 177.
— norvegica I, 124.
— rupestris I, 121.
— salina III, 177 Anm.
Arthrodesmus II, 204.
Arundo arenaria I, 438.
— baltica I, 438.
Asagena serratipes, dens Stridulation IV, 349.
Asarum europæum I, 559. — III, 128. — IV, 468.
Ascia floralis II, 314.
Ascidia aggregata, Botryllo affinis IV, 97.
Ascidia clavata IV, 95.
— complanata IV, 95.
— conchilega IV, 95.

Ascidia echinata IV, 95.
— lurida IV, 95.
— monoceros IV, 95.
— pyriformis IV, 95.
— quadridentata IV, 95; 146 Anm.
Ascidia rustica IV, 95.
— villosa IV, 95.
Ascidier IV, 142.
Asclepiadeæ II, 65.
Asclepias curassavica II, 65.
— Jussulæ II, 270.
Asilus albipes II, 283.
— crabroniformis II, 374.
— opacus II, 318.
— æstivus II, 367.
Asopus, dens Bugpletter IV, 295; 335.
Asparagus officinalis III, 116.
Aspidium cristatum III, 498.
— oreopteris II, 190.
— spinulosum I, 124.
Aspidophorus orbiculatus II, 345; 353.
Asplenium septentrionale III, 406.
— Trichomanes II, 430. — III, 406.
Astarte arctica IV, 92.
— Banksii IV, 92.
— globosa IV, 93.
— semisulcata IV, 92.
— striata IV, 93.
Astemma longum IV, 574.
— rufifrons IV, 574.
Aster annuus III, 180.
— salignus III, 180.
— Tripolium III, 180.
Asterias cordifera III, 537.
— echinata III, 538.
— filiformis III, 537.
— nigra III, 537.
— Ophiura III, 538.
— Tenorii III, 537.
— tricolor III, 536.
Asteroscopus cassinea I, 544.
Astragalus arenarius I, 123.
— Cicer III, 403.
— danicus III, 403.
— Hypoglottis I, 123.
— leontinus I, 425.
— oroboides I, 424.
Astrantia major III, 73.
Ateleneura velutina II, 312.
Atelocera, dens Bugpletter IV, 336.
Athalia lugens II, 329; 353.
— Rosæ II, 329.
Athalia spinarum IV, 338.
Athous niger II, 352; 364.
— subfuscus II, 338.
Atlanta III, 481 Anm.
Atomogaster Macquarti IV, 319.
— tibialis IV, 320.
— triquetra II, 312. — IV, 319; 320.
Atopa cervina II, 353.
Atractodes nitidulator II, 332.
Atriplex II, 67.
Atriplex hortensis III, 71.
— laciniata I, 420.
— nitens III, 71.
— prostrata III, 71.
— rosea III, 71.
Atropa Belladonna III, 68.
Attus leucocephalus II, 363.
Atychia Statices I, 514.
Auchenia (Pattedyr) III, 92.
Auchenia (Insekt) subspinosa II, 316.
Autalia rivularis II, 345.
Avena fatua III, 61.
— flavescens II, 420. — IV, 460.
— fragilis III, 61.
— sativa III, 61.
— strigosa III, 61.
Axyris prostrata I, 565.

Baccha elongata II, 312.
Baccharis II, 57.
Bacillaria major I, 395.
— vulgaris I, 394; 396.
Bacillarier I, 393.
Badister peltatus II, 346; 380.
— unipustulatus II, 346.
Balaner I, 409. — IV, 484.
Balaninus curvatus II, 352.
— salicivorus II, 339.
Ballota nigra I, 124.
Balæna antarctica II, 619 Anm.
— Boops II, 618 Anm.; 625 Anm.
Balæna longimana II, 619 Anm.
— Musculus II, 619 Anm.; 625 Anm.
— Mysticetus III, 487. — IV, 277; 485.
Balænoptera Boops III, 221.
— longimana IV, 485; 487 Anm.
Balænoptera rostrata II, 617 flg.
Banchus falcator II, 367.
Bangia I, 536.
Banisteria auriculata II, 65.

Banisteria ciliata II, 65.
Baobab I, 9.
Barbaræa præcox III, 402.
— stricta IV, 470.
Barbitistes punctatissima IV, 316.
Bardehval, den sydlige IV, 474.
Bartholinia I, 557.
Bartramia halleriana I, 119.
— Oederi I, 119.
Barynotus lepidotus II, 338; 364.
— mercurialis II, 338.
Baryt (straalig svovlsur) I, 210; 213.
Basanistes I, 195; 271.
Basanistes Huchonis I, 176; 177 Anm.; 195.
Bassus albosignatus II, 332.
— biguttatus II, 389.
— contiguus II, 385; 389.
— festivus II, 332; 348. — III, 103.
Bassus lætatorius II, 232.
— ornatus I, 308.
— pictus II, 389.
— rufipes II, 389.
— strigator II, 332.
— sulcator II, 389.
Batrachus borealis I, 387.
Beenradene i vore gamle Gravhøje II, 81 flg.
Belyta abdominalis II, 371.
Bembex rostrata II, 382.
Bembidium assimile II, 380.
— brunnipes II, 316.
— celere II, 392.
— Doris II, 347; 392.
— pallidipenne II, 380.
— pusillum II, 392.
— quadrimaculatum II, 392.
Bembidium tenellum II, 380.
Benzonia I, 593.
Berberis vulgaris III, 117.
Berytus tipularius II, 366.
Beta maritima I, 433. — II, 181. — IV, 466.
Betonica officinalis III, 149.
Bidens leucantha II, 59.
— tripartita II, 59.
Binoculus piscinus I, 625.
— salmoneus II, 47 Anm.
— sexsetaceus II, 42 Anm.; 48.
Bisflugeren III, 494.
Bitoma crenata II, 350.
Bjergmeel I, 396.
Blaaleerslag ved Fredericia I, 211.
— holsteenske I, 210.
Blankesteen I, 385.
Bledius pallipes II, 380.
Blennius Ascanii I, 372.
— Galerita I, 372.
— Gunellus I, 373.
— islandicus I, 373.
— lampetræformis I, 32.
— Lumpenus I, 32 flg.; 373; 377; 519.
Blennius palmicornis I, 372.
— punctatus I, 26; 373; 377.
— Yarrellii I, 372.
Blennocampa alternipes II, 316.
— cinereipes II, 360.
— furcata II, 372.
— varipes II, 360.
Blethisa multipunctata II, 379.
Blishønen III, 493.
Blitum capitatum II, 642.
Blyand III, 494.
Blysmus rufus I, 232. — II. 178.
Blæretangen paa Bornholm II, 377; 391.
Blodbyrs Udvikling II, 206.
Boie (Heinrich), Nekrolog II, 158 flg.
Boletina anomala III, 238.
— basalis III, 234.
— dubia III, 235.
— flava III, 237.
— fusca III, 234.
— nemoralis III, 237.
— nigricoxa III, 236.
— nitidicollis III, 238.
— sciarina III, 236.
— trivittata III, 234.
Boletobius atricapillus II, 339.
— pygmæus II, 342.
— trimaculatus II, 339.
Boletophagus reticulatus II, 345.
Beletophila bimaculata III, 228.
— cinerea III, 229.
— fusca II, 382. — III, 228.
Boletus scaber I, 124.
Bologneserspat I, 210.
Bólselir II, 98.
Boltenia ciliata IV, 95.
— reniformis IV, 95.
Bombinatrix II, 106.
Bombus agrorum II, 108; 373.
— apricus II, 111.
— arbustorum II, 116.
— Burrellanus II, 114.
— campestris II, 124.
— cryptarum II, 118.
— Derhamellus II, 115.

Bombus ephippium II, 111.
— equestris II, 110.
— fragrans II, 121.
— Francisanus II, 125.
— frutetorum II, 124.
— hypnorum II, 110.
— lapidarius II, 116.
— Latreillellus II, 120.
— lucorum II, 119.
— mniorum II, 108.
— muscorum II, 107.
— neuter II, 113.
— pratorum III, 121.
— pygmæus II, 107.
— Rajellus II, 115.
— regelationis II, 110.
— Rossiellus II, 123.
— ruderatus II, 120.
— rupestris II, 126.
— saltuum II, 124.
— senilis II, 107.
— Scrimshiranus II, 118.
— Soroënsis II, 112; 117; 350.
— subinterruptus II, 112.
— subterraneus II, 116.
— sylvarum II, 109; 114.
— terrestris II, 118; 124.
— — dens Giftglandler IV, 106.
Bombus tibialis II, 108.
— Tunstallanus II, 119.
— vestalis II, 124.
— veteranus II, 110.
— æstivalis II, 124.
Bombus og Psithyrus, danske Arter II, 105–126.
Bomolochus I, 198.
Bomolochus Bellones I, 198.
— parvulus I, 198.
Bonellia IV, 572.
Bopyrus abdominalis III, 102 flg.; 289 flg.
Borborus geniculatus II, 312.
— lugens II, 314.
Borlasia IV, 521; 572.
Borlasia Angliæ IV, 577.
— rufifrons IV, 574.
Borragineæ II, 63.
Borrago officinalis III, 65.
Borreria verticillata II, 66.
Borrichia I, 558.
Bostrichus II, 340; 342.
Botrychium lunaria II, 190; 430. — III, 406; 498.
Botrytis Bassiana II, 299; 303.
— diffusa II; 303.
Botrytis paradoxa II, 299.
— spicata I, 124.
Brachiella I, 183; 194; 275; 277.
Brachiella bispinosa I, 194, 208.
— impudica I, 194.
— malleus I, 194; 208.
— pernettiana I, 194 Anm.
— rostrata I, 207 flg.
— Thynni I, 194.
Brachypodium gracile II, 420.
— pinnatum II, 179.
Brachysomus hirsutulus II, 338.
Brachytarsus varius II, 339; 343.
Bracon minutator II, 325.
— punctulator II, 342.
— variator I, 599.
Bradypus tridactylus III, 588.
Brakonagtige Ichneumoner (nyt Genus af) I, 595–605.
Brasen I, 194.
Brassica campestris III, 162.
— Napus III, 161.
— oleracea III, 160.
— Rapa III, 161.
Bremus sylvarum II, 214.
— truncorum II, 216.
Brephos notha I, 548.
Brislingen II, 153.
Bromus arvensis I, 117.
— commutatus IV, 461.
— erectus I, 425.
— giganteus I, 118.
— mollis IV, 461.
— pratensis IV, 461.
— pinnatus I, 116.
— racemosus IV, 461.
— secalinus I, 117. — III, 60. — IV, 461.
Bromus sterilis IV, 464.
— triflorus I, 118.
Bruchus granarius II, 321.
— Loti II, 355.
Brunkulsleer (sort) I, 211.
Bryaxis hæmatica II, 345.
— fossulata II, 345; 353.
— sangvinea II, 345; 383.
Brynnichia I, 572.
Bryonia alba II, 430.
Bryophila perla I, 527.
Bryopsis Lyngbyei II, 475.
— plumosa I, 433. — II, 475.
Buccinum ciliatum IV, 85.
— cyaneum IV, 84.
— glaciale IV, 84.
— humphreysianum IV, 85.
— reticulatum III, 548.

Buccinum scalariforme IV, 84.
— undatum III, 548. — IV, 84,
— uudulatum IV, 84.
Bufo Calamita III, 491.
— fuscus III, 490.
— variabilis III, 212; 491.
— vulgaris III, 491.
Bulla corticata IV, 79.
— granulosa IV, 79.
— insculpta IV, 79.
— Reinhardi IV, 79.
— subangulata IV, 79.
— turrita IV, 79.
Bullæa granulosa IV, 79.
— puuctata IV, 79.
Bunias Kakile I, 433.
— orientalis I, 435. — III, 158. — IV, 170.
Bunias ægyptiaca I, 433.
Bupleurun rotundifolium III, 72.
Buprestis berolinensis II, 304.
Bursera I, 554.
Bylovia I, 583.
Byrrhus dorsalis II, 343; 344; 378.
— semistriatus II, 393.

Cacalia II, 58.
Cafius xantholoma II, 391.
Calamagrostis Halleriana III, 497.
— stricta II, 178; 420.
Calamintha Acinos III, 401. — IV, 469.
Calanus IV, 192.
Calcinetto II, 297.
Calcino II, 297.
Calendula arvensis III, 186.
— officinalis III, 186.
Calepteryx virgo II, 316; 346.
Calidris arenaria IV, 366; 371; 373; 404.
Caligina I, 191; 199. — II, 50.
Caligus I, 201; 605 flg. — II, 49; 52.
Caligus bicuspidatus I, 201; 622.
— crassus I, 295.
— curtus I, 201; 619 flg. — II, 18; 28.
Caligus diaphanus I, 201; 612 Anm.; 623 flg. — II, 15; 18.
Caligus elongatus I, 201.
— heptapus I, 202.
— Hippoglossi I, 625 flg. — II, 18.
Caligus imbricatus I, 199.
— minutus I, 201.
— Mülleri I, 201; 622.
— oblongus I, 303.
— paradoxus I, 202.
Caligus pectoralis II, 8 flg.; 18; 30.
Caligus Pharaonis I, 201.
— piscinus I, 201 Anm.
— productus II, 46.
— Salmonis I, 622. — II, 13 flg.; 18.
Caligus Sturionis II, 10 flg.; 18.
Calliceras cornuta II, 385.
— nana II, 385.
Callidea dispar IV, 281.
— eques IV, 284.
Calliphara dispar IV, 281.
Calliphora chrysorrhæa II, 328.
Callithamnium corymbosum II, 480.
— pyramidatum II, 479.
— roseolum II, 479.
— roseum III, 407.
Callitriche autumnalis II, 430.
Callithrix III, 218.
Callithrix primævus III, 219.
Callothrix brevis II, 491.
— confervicula III, 564. — II, 491.
Callothrix mucor II, 491.
— scopulorum III, 566.
Calluna II, 429.
Calpe libatrix I, 538.
Camelina dentata III, 155; 401.
— sativa III, 154.
— vulgaris II, 425.
Campanula glomerata II, 421. — III, 398. — IV, 465.
Campanula hybrida III, 67.
— rapunculoides I, 422.
— Rapunculus I, 421.
— uniflora I, 430.
Campoplex albidus II, 387.
— alternans II, 333.
— crassicornis I, 310.
— declinator II, 370.
— difformis I, 309.
— pugillator I, 310.
— sordidus I, 309.
— vernalis II, 376.
— viennensis II, 370.
Campylomyza Aceris III, 287.
— atra III, 287.
— bicolor III, 287.
Campylus linearis II, 338; 352.
Cancer aculeatus II, 255.
— Araneus I, 11; 13. — II, 250.
— depurator I, 11; 12; 14 Anm.;
— hirtellus I, 11; 12.
— homaroides II, 252. — IV, 218.

Cancer linearis IV, 596.
— macrurus &c. IV, 218.
— Maja I, 11; 14.
— minutus I, 11; 12.
— Mænas I, 11; 13.
— oculatus II, 255.
— Opilio II, 249.
— Pagurus I, 11; 13.
— pedatus II, 256. — I, 406.
— Phalangium I, 13. — II, 249.
Cancer Pisum I, 14.
— Squilla II, 254.
Canga III, 86.
Cannabis sativa III, 201.
Cantharis vesicatoria II, 320.
Caprella IV, 491 Anm.; 497.
Caprella dilatata IV, 496; 585 flg.
— Hystrix IV, 603 flg.
— Ianuarii IV, 499 flg.; 585.
— lobata IV, 596 flg.; 608 Anm.
Caprella nodosa IV, 504 Anm.
— scaura IV, 504 Anm.
— scolopendroides IV, 608.
— septentrionalis IV, 144; 509; 587; 590 flg.
Caprellina IV, 490 flg.; 495.
Carabus catenulatus II, 536.
— intricatus II, 393.
Caradrina ambigua I, 540.
— cubicularis I, 539.
— Morpheus I, 539.
— respersa I, 540.
— trilineata I, 540.
Carbo Cormoranus IV, 368; 374; 450.
Carcinium opalinum I, 199.
Cardamine amara I, 116.
— færöensis I, 426.
— hastulata I, 426.
— hirsuta I, 116. — III, 402.
— impatiens I, 124; 422. — II, 184. — IV, 470.
Cardamine intermedia IV, 470.
— pratensis III, 402.
— sylvatica I, 124.
Cardium ciliatum IV, 93.
— edule III, 548.
— elegantulum IV, 93.
— grönlandicum IV, 93.
— islandicum IV, 93.
Carduus acanthoides IV, 464.
— tenuiflorus III, 175; 186.
Carex acuta III, 431; 455; 456.
— adusta III, 442.
Carex alpina III, 448.
— ampullacea III, 434; 476; 477.
Carex anguillata III, 454.
— aquatilis III, 432.
— arenaria III, 429; 440.
— argyroglochin I, 439.
— atrata III, 431; 448; 449.
— atrofusca I, 434; 470.
— Bellardi I, 431.
— bicolor III, 430; 447.
— binervis II, 430; 474.
— Boenninghauseniana II, 190. — III, 421.
Carex bracteata III, 431; 452.
— canescens I, 117. — III, 430.
— capillaris III, 471.
— capillipes III, 468.
— capitata I, 118. — III, 430; 438.
Carex chordorrhiza III, 429; 441.
— contigua II, 430.
— cryptocarpa III, 464; 466.
— curta I, 117.
— curvirostra III, 471.
— cyperoides I, 428. — III, 188.
Carex cæspitosa III, 431; 451; 455; 456.
Carex deflexa III, 433.
— demissa I, 423.
— depauperata III, 433; 471.
— digitata III, 404. — IV, 472.
— dioica III, 428; 434; 435.
— distans III, 405.
— duriuscula III, 440.
— echinata III, 446.
— elongata III, 430; 443.
— ericetorum III, 405.
— extensa I, 439.
— festiva III, 430; 441.
— filiformis I, 118; 133. — III, 405.
Carex Filipendula III, 464; 467.
— flava III, 433; 474.
— fuliginosa III, 431; 464.
— fulva II, 190. — III, 471. — IV, 472.
Carex glareosa III, 430; 443.
— glauca III, 405; 432; 451; 455.
Carex globularis III, 433; 448; 475.
Carex Goodenoowii III, 456.
— gynocrates III, 434.
— Heleonastes III, 430; 443.

Carex Hepburnii III, 429; 437.
— hirta I, 118. — III, 434.
— holostoma III, 447.
— Hoppneri III, 431; 474.
— Hornschuchiana II, 190; 430. — III, 405.
Carex hymenocarpa III, 476.
— hyperborea III, 461.
— hæmatolepis III, 462; 465.
— incurva I, 118. — III, 429; 440.
Carex irrigua III, 465; 469.
— lagopina I, 117. — III, 430; 443.
Carex leporina I, 117; 439. — III, 430; 441; 443.
Carex limosa III, 431; 465; 469.
— livida III, 431; 469.
— loliacea III, 430.
— Lyngbyei III, 431; 465; 467.
— machrochæta III, 465; 467.
— magellanica III, 465.
— maritima III, 431; 440; 464; 465; 467.
Carex membranacea III, 433; 476.
— Michauxii III, 436.
— microglochin III, 429; 439.
— microstachya III, 430; 443.
— montana II, 190. — III, 409; 433; 449.
Carex muricata I, 117. — II, 430; — III, 430; 446.
Carex nardina III, 436.
— nigritella III, 450.
— norvegica III, 430; 443.
— obtusangula III, 477.
— obtusata III, 429.
— Oederi III, 433.
— oligocarpa III, 433.
— ornithopoda III, 433; 449.
— ovali affinis III, 441.
— pacifica II, 430.
— pallescens III, 431; 469.
— panicea I, 118. — III, 432; 471.
Carex paradoxa II, 189. — III, 404.
— pauciflora II, 430. — III, 429; 438.
Carex pedata III, 433; 449.
— pilulifera I, 133. — III, 433; 449.
Carex polystachya III, 441.
— pratensis III, 442.
— præcox III, 433.
— pseudocyperus III, 433; 461. — IV, 472.
Carex pulicaris III, 429; 435; 438.
— pulla III, 431; 474.
— rariflora III, 431; 468; 469.
— reducta III, 454.
— riparia II, 190; 430. — III, 405; 434; 477.
— rostrata III, 477.
— rotundata III, 434; 475; 476.
— rufina III, 146.
— rupestris III, 429; 435; 498.
— salina I, 431. — III, 431; 452.
Carex saxatilis III, 431; 459.
— scirpioidea III, 436.
— sitchensis III, 446.
— speirostachya II, 190.
— stans III, 458.
— stellulata I, 117. — III, 430; 446.
Carex stenolepis III, 476.
— stenophylla III, 429; 440.
— stricta III, 431; 456.
— subspathacea I, 431. — III, 431; 452
Carex supina III, 433.
— stylosa III, 451.
— tenuis III, 455.
— triflora III, 471.
— uliginosa III, 429; 441.
— ursina III, 439.
— ustulata I, 434. — III, 431; 432; 470.
Carex vaginata III, 471.
— Vahlii I, 118. — III, 431; 448.
Carex vesicaria III, 431; 477.
— vulpina III, 430; 446.
— Wormskioldii I, 431. — III, 429; 436.
Carex nov. sp. III, 405.
Careya I, 234.
Careys Levnetsbeskrivelse I, 233-242.
Caricum borealium revisio III, 423 sequ.
Carocolla lapicida I, 410.
Carum Carvi III, 79.
Caryophyllæus IV, 208.
Cassia bifoliata II. 62.
— humilis II, 61.
— occidentalis II, 61.
— riparia II, 61.
Cassida nebulosa II, 393.
Catephia a'chymista I, 548.
Catereles pedicularius II, 346; 364.
Catocala Fraxini I, 548.
— nupta I, 548.

Catocala promissa I, 548. — II, 139.
— sponsa I, 548.
Catops fumatus II, 361; 355.
— sericeus II, 385.
Caucalis daucoides III, 186.
Cavia III, 217.
Cebus III, 219.
Cecidomyia aurantiaca I, 314; 357.
— carnea II, 313.
— elegans II, 314; 314; 370.
Cecidomyia palustris II, 314; 371.
— pennicornis IV, 339.
— scutellata II, 235.
Cecrops I, 200. — II, 19; 49; 51. — IV, 491.
Cecrops Latreillei I, 200; 495 Anm.; 501 Anm.
Cecrops muricatus I, 410; 487 flg.
Cemoria Fissurella IV, 89.
Centaurea Calcitrapa III, 185.
— Cyanus III, 184.
— Jacea I, 422.
— phrygia II, 428. — III, 404.
Centronotus islandicus I, 32.
— Lumpenus I, 32.
Centrospermum xanthoides II, 58.
Centunculus minimus I, 433.
— simplex I, 433.
Cephaloctenus histeroides IV, 331.
— melolonthoides IV, 333.
Cephalocteus histeroides IV, 331.
Cephalothrix IV, 572; 573.
Cephalothrix bioculata IV, 573.
— cocca IV, 574.
Cephus pygmæus II, 331.
Ceramium diaphanum III, 554.
— rubrum III, 554.
Ceraphron clandestinus III, 356.
— sulcatus II, 342.
Cerapodina IV, 495.
Cerapus IV, 491 Anm.
Cerastis rubricosa III, 409.
— satellitia I, 545.
— Vaccinii I, 543. — II, 129.
Cerastium alpinum I, 132.
— arvense IV, 464.
— glabratum I, 132.
Ceratophyllum submersum III, 413.
Ceratopogon albitarsis II, 592.
— affinis II, 595.
— binotatus II, 313; 595.
— bipunctatus II, 313; 328; 595.
Ceratopogon brunnipes II, 593.
— cinereus II, 596.
— cingulatus II, 595.
— circumdatus II, 596.
Ceratopogon concinnus II, 592.
— erythrocephalus II, 597.
— fasciatus II, 595.
— fascipennis II, 315; 594.
Ceratopogon femoratus II, 313; 598.
— ferrugineus II, 598.
— flavicornis II, 599.
— flavipes II, 597.
— flavitarsis II, 598.
— funebris II, 593.
— leucopeza II, 592.
— lineatus II, 595.
— minutus II, 593.
— morio II, 312; 598.
— nitidus II, 312.
— palustris II, 593.
— pictipennis II, 594.
— pulicaris II, 315; 593.
— signatus II, 592.
— tibialis II, 597.
— transfuga II, 598.
— unimaculatus II, 590.
— venustus II, 312; 592.
— vexans II, 593.
Cercaria tripus I, 414.
Cerceris ornata II, 337.
Cercops IV, 496.
Cercops Holbölli IV, 504 flg.
Cercyon litorale II, 380; 391.
Cerebratulus IV, 572; 580.
Cerebratulus marginatus IV, 580.
Ceropales maculata I, 320.
Ceroplatus sesioides III, 276.
Cerraneiro II, 66.
Cestoidina IV, 519; 533; 536; 570.
Cestrum nocturnum II, 66.
Ceutorhynchus asperifoliarum II, 323; 353.
Ceutorynchus contractus II, 355.
— despressicollis II, 313; 355.
Ceutorhynchus Ericæ II, 343; 375.
— Erysimi II, 355.
— floralis II, 323.
— Geranii II, 338; 352; 364.
Ceutorhynchus marginatus II, 355.
— Myriophylli II, 361.
— Quercus II, 322.
— rubicundus II, 323.
— species II, 369; 381.

Ceutorhynchus sulcicollis II, 355.
— Troglodytes II, 338.
Chalcis sispes II, 371.
Chalimus I, 200; 201 Anm.
Chalimus Scombri I, 200. — II, 20 flg.; 28.
Chalimus nov. sp.? II, 25 flg.
Charadrius Hiaticula IV, 366; 379; 406.
Charadrius pluvialis IV, 366; 369; 383; 406.
Cheilasio mutabilis II, 312.
Cheligaster putris II, 384.
Chelonus irrorator I, 312.
— oculatus I, 599.
— rufipes II, 323.
Chelyosoma Macleayanum IV, 91.
Chenopodiaceæ II, 67.
Chenopodium ambrosioides II, 67.
— hybridum III, 190 Anm.
Chenopodium polyspermum III, 190 Anm.
Chiloporina IV, 538.
Chionoecetes Opilio II, 249.
Chironomus abdominalis II, 581.
— affinis II, 580.
— albimanus II, 574.
— albipennis II, 357; 569.
— albofasciatus II, 566.
— albolineatus II, 569.
— annularius II, 326; 561.
— annulipes II, 577.
— aprilinus II, 312; 563.
— armillatus II, 566.
— aterrimus II, 373; 578.
— barbicornis II, 578; 589.
— barbipes II, 561.
— biannulatus II, 567.
— bicinctus II, 575.
— bifasciatus II, 564.
— byssinus II, 312; 578.
— cantans II, 561.
— carneus II, 588.
— chloris II, 564.
— cingulatus II, 563.
— confinis II, 313; 572.
— culiciformis II, 585.
— dimidiatus II, 579.
— dispar II, 569.
— dizonias II, 575.
— dorsalis II, 564.
— femoratus II, 373; 573; 598.
Chironomus flabellatus II, 357; 582.
Chironomus flaveolus II, 315; 357; 562.
— flavipes II, 315; 580.
— flavonervosus II, 578.
— fuscipes II, 580.
— fuscus II, 582.
— geniculatus II, 572;
— glabricolis II, 570.
— gracilis II, 572.
— grandis II, 311, 557.
— hirticollis II, 582.
— histrio II, 312; 571.
— ictericus II, 569.
— intermedius II, 559.
— intersectus II, 574.
— latus II, 580.
— leucopogon II, 570.
— litoralis II, 565.
— longipes II, 570.
— lucidus II, 579.
— marginatus II, 577.
— minimus II, 578.
— modestus II, 580.
— monilis II, 584.
— motitator II, 577.
— nervosus II, 567.
— nigrimanus II, 566.
— nigroviridis II, 565.
— niveipennis II, 577.
— notatus II, 565.
— nubeculosus II, 569.
— obscurus II, 578.
— olivaceus II, 564.
— ornatus II, 577.
— pallens II, 561.
— pallidicollis II, 582.
— pedellus II, 311; 374; 564.
Chironomus picipes II, 357; 582.
— pilicornis II, 312; 577.
— plebejus II, 574.
— plumosus II, 311; 557.
— prasinatus II, 568.
— prasinus II, 560.
— psittacinus II, 569.
— punctatus II, 584.
— punctipes II, 579.
— pusillus II, 312; 569.
— pusio II, 560.
— riparius II, 357; 562.
— rudis II, 577.
— rufipes II, 564.
— rufovittatus II, 570.
— scalaenus II, 571.
— serenus II, 357.
— stercorarius II, 373; 578.
— sulphuricollis II, 572.

Chironomus sylvestris II, 326; 576.
— tendens II, 313; 569.
— tentans II, 357; 374; 558; 561.
Chironomus tenuis II, 312; 374: 581.
— testaceus II, 571.
— tremulus II, 315; 577.
— triannulatus II, 576.
— tricinctus II, 576.
— trifasciatus II, 576.
— vagans II, 344; 571.
— variabilis II, 326; 571.
— varians II, 573.
— varius II, 584.
— venosus II, 564.
— venustus II, 562.
— vernus II, 580.
— virescens II, 313.
— viridanus II, 312; 568.
— viridis II, 315; 365.
Chirus I, 375 Anm.
Chirus præcisus I, 25-32; 375.
Chiton albus IV, 89.
— cinereus IV, 89.
— marmoreus IV, 89.
— ruber IV, 89.
Chlamydotherium III, 584.
Chlamydotherium giganteum III, 585.
Chlamydotherium Humboldtii III, 90; 585.
Chlorops Cereris II, 357.
— frit II, 314.
— scalaris II, 357.
— strigula II, 312.
— tarsata II, 344.
Chlænius holosericeus II, 317; 379; 390.
Chlænius nigricornis II, 379; 380; 390.
Chlænius sulcicollis II, 390.
Chlænocoris impressus IV, 304.
Choerocydnus foveolatus IV, 331.
Chondracanthus I, 174; 178; 183; 196.
Chondracanthus cornutus I, 180; 188; 196; 203; 256.
Chondracanthus crassicornis I, 203 flg.
Chondracanthus gibbosus I, 152.
— gobinus I, 196; 280 flg.
Chondracanthus Larochii I, 196; 256.
— lævigatus I, 193.
— Merluccii I, 196; 277 flg.
Chondracanthus nodosus I, 196. — — II, 138 flg.
Chondracanthus radiatus I, 196.
— Soleæ II, 139 flg.
— Triglæ I, 186; 196. — II, 185 flg.
Chondracanthus tuberculatus I, 196; 257.
Chondracanthus Zei I, 196; 257.
Chondrilla juncea I, 435.
Chondrus Brodiei II, 471.
— membranifolius II, 471.
Chordaria rhizodes III, 554.
Chorethra culiciformis II, 556.
— fusca II, 557.
— pallida II, 555.
— plumicornis II, 555.
Chortophila aterrima II, 327.
— dissecta II, 327.
— varicolor II, 357.
Chrysanthemum Segetum III, 182; 185.
Chrysis bidentata II, 360.
— cyanea II, 350.
— fulgida II, 367.
Chrysogaster chalybeata II, 363.
— cæmeteriorum II, 363.
Chrysomela analis II, 391.
— Armoraciæ II, 316.
— carnifex II, 391.
— collaris II, 375.
— marginata II, 384; 391.
— varians II, 339; 537.
— viminalis II, 339.
— ænea II, 339.
Chrysopila bicolor II, 312.
Chrysosplenium oppositifolium II, 423. — III, 399; 413. — IV, 467.
Chrysotoxum bicinctum II, 313.
— scutellatum II, 318.
Chrysotus copiosus II, 327.
Chætogaster IV, 538.
Chætogaster diaphanus IV, 138.
— Limnæi IV, 138.
Chætophora pellita II, 171.
Chætophoroideæ II, 484.
Cichoraceæ II, 59.
Cicindela hybrida II, 379; 392.
— sylvatica II, 536.
Cilissa hæmorrhoidalis II, 371.
— tricincta II, 371.
Cimbex femorata I, 307.
— sylvarum II, 323.
Cimex annulus IV, 289.
— arcuatus IV, 292.
— Argus IV, 289.

Cimex baro IV, 279.
— Cerinthe IV, 301.
— cribrarius IV, 305.
— dispar IV, 281.
— eques IV, 284.
— flavipes IV, 304.
— furciferus IV, 284.
— inunctus IV, 300.
— irroratus IV, 297.
— patricius IV, 286.
— Schulzii IV, 307.
— silphoides IV, 3⁰1.
Cineras I, 361.
Cineras vittatus I, 410; 498.
Circæa alpina I, 117; 421. — III, 396; 413. — IV, 459.
Circæa intermedia I, 117; 421. — IV, 459.
Circæa lutetiana I, 421. — III, 415,
Cirratulus borealis IV, 126.
— Medusa IV, 126.
Cirripedia pedunculata I, 407.
Cirrotheuthis Mülleri III, 95. — IV, 77.
Cirsium acaule IV, 471.
— heterophyllum II, 427. — III, 420. — IV, 471.
Cirsium lanceolatum III, 420.
— nemorale III, 420.
— oleraceum IV, 471.
— ringens IV, 471.
Cis perforatus II, 345.
Cistela fulvipes II, 355.
— sulphurea II, 393.
Cladius difformis II, 331.
Cladostephus verticillaris II, 475.
Clangula albeola IV, 367; 371.
— Barrowii IV, 367; 437.
— glacialis IV, 367; 435.
— histrionica IV, 367; 377; 436.
Clangula vulgaris IV, 440.
Clararia corniculata I, 124.
— fragilis I, 124.
— inæqvalis I, 124.
— ligula I, 121.
— muscoides I, 124.
— polymorpha I, 124.
Clavella I, 183; 193; 195.
Clavella Hippoglossi I, 195 Anm.; 196; 205.
Clavella Scari II, 131 flg.
Clavellina crystallina IV, 95.
Claviger foveolatus II, 373.
Cleigaster obscura II, 314.
Cleonus trisulcatus II, 355.
Cleophana Pinastri I, 544. — II, 129.
Cleptes nitidula II, 382.
Clerodendron japonicum II, 63.
Clinus Lumpenus I, 32.
— punctatus I, 26.
— unimaculatus I, 375.
Clio III, 481.
Clio helicina III, 488.
— retusa IV, 77.
Clione borealis III, 481. — IV, 77 380; 583.
Clitoria II, 62.
Closterium IV, 567.
Closterium acerosum II, 204.
Clupea Sprattus II, 153.
Clythra longimana II, 355.
Clytia pellucens II, 357.
Clytus mysticus II, 365.
Cnemidostachys II, 60.
Cobresia nardina III, 435.
— scirpina III, 435.
Coccinella oblongoguttata II, 341 343.
Coccinella octodecimguttata II, 341.
— septemmaculata II, 393.
Cocconeis undulata I, 394.
Cocconema cymbiforme I, 395.
Cochlearia danica II, 184.
— officinalis IV, 470.
Coelinius niger I, 599; 600. — II 384.
Coelinius parvulus II, 331; 356.
Coelodon III, 586 Anm.; 587.
Coelogenys Paca III, 88.
— rugiceps III, 218.
Coeloglossa (Bugplætter) IV, 295 335.
Coeloglossa Sehestedii IV, 284.
Coelopus III, 591.
Coenosia albicornis II, 314.
— nemoralis II, 357.
— nigripes II, 313.
— pedella II, 375.
— sp. II, 314.
Colchicum autumnale I, 435. — III, 118.
Colias Edusa I, 514.
— Hyale I, 514.
— Rhamni I, 514.
Collema decissum I, 119.
— fasciculare I, 119.
— furvum I, 119.
— melæna I, 119.
Colletes succincta II, 374; 382.
Colon angularis II, 339.
— appendiculatus II, 352.

Colsmannia I, 583.
Coluber Berus II, 542.
— Chersea II, 542.
— Prester II, 542.
Colymbus auritus III, 492.
— glacialis II, 207 Anm. — IV, 278; 368; 377; 451.
Colymbus septentrionalis IV, 368; 451.
Commelineæ II, 65.
Compositæ I, 156.
Conferva chthonoplastes I, 429.
— crispa II, 481.
— ericetorum II, 171.
— glomerata II, 484.
— Hutchinsia II, 481.
— hypnoides I, 124.
— implexa II, 482. — III, 407.
— lubrica II, 484.
— Melagonium II, 482.
— obtusangulata III, 407.
— ornata II, 485.
— rivularis III, 565.
— Wormskioldii I, 431.
— ærea III, 407.
— æruginosa II, 485.
Conium maculatum III, 76.
Conops rufipes II, 367.
Conurus pubescens II, 339.
Convoluta IV, 548; 567.
Convoluta paradoxa IV, 567.
Convolvulaceæ II, 64.
Convolvulus sepium IV, 464.
Conyza II, 58.
Copisura rimator I, 603. — II, 351.
Coptis tecta II, 273.
— trifoliata II, 273. — I, 430.
Coptosoma cribraria IV, 305.
Corallorhiza innata II, 429.
— sp. II, 429.
Cordia curassavica II, 63.
— discolor II, 63.
— urticifolia II, 63.
Cordylura albipes II, 312.
— apicalis II, 248.
— fraterna II, 314.
— magnicornis II, 312.
Coriandrum sativum III, 78.
Corizus capitatus II, 326.
— magnicornis II, 384.
— pratensis II, 326.
Cornus svecica III, 397.
Coronella austriaca III, 210.
Coronilla Emerus III, 170.
— varia III, 170.
Coronula balænaris IV, 485.
Corophium IV, 491.
Corophium longicorne III, 560.
Corregonus Lavaretus I, 386.
Corvus Corax IV, 365; 375; 377; 390.
Corydalis cava IV, 470.
— claviculata II, 425. — III, 402.
— fabacea II, 425. — IV, 470.
— Halleri IV, 470.
Corymbites castaneus II, 338.
— pectinicornis II, 338.
Corynopus tibialis II, 318.
Cosmia affinis I, 543.
— diffinis I, 543.
— Jo I, 542.
— pyralina I, 543.
— retusa I, 543.
— subtusa I, 543.
— trapezina I, 543.
Cossus ligniperda I, 518.
— Æsculi I, 518.
Cottus bicornis III, 226.
— Gobio I, 283.
— uncinatus III, 226.
Crabro cephalotes II, 367.
Crangon IV, 267; 269.
Crangon Boreas II, 252. — IV, 142; 144; 218 fig.
— cataphractus II, 253. — IV, 269.
— fasciatus IV, 269.
— Lar IV, 255.
— nanus IV, 231 fig.; 267.
— salebrosus IV, 269.
— septemcarinatus II, 252. — IV, 142; 244.
— vulgaris IV, 239 fig; 269.
Crassina arctica IV, 92.
— semisulcata IV, 92.
Crassulaceæ II, 66.
Crepidodera rufipes II, 331; 354.
Crepis biennis II, 427. — III, 420. — IV, 471.
— tectorum I, 119. — III, 420. — IV, 471.
— virens II, 426. — III, 174; 420. — IV, 471.
Criorhina dimidiata II, 318.
— oxyacanthæ II, 318.
Crocus sativus II, 648.
— vernus II, 647.
Crossocerus leucostoma II, 382.
— ovalis II, 337.
— scutatus II, 367.

Crossocerus striatulus II, 337; 382.
— subpunctatus II, 337.
— varipes II, 360.
— varus II, 382.
Crotalaria II, 62.
Croton II, 59.
Croton corchorifolius II, 60.
Crusta Lecanoræ I, 119.
Cryptobium fracticorne II, 393.
Cryptocephalus bipunctatus II, 239.
Cryptodon flexuosum IV, 93.
Cryptohypnus qvadripustulatus II, 355.
Cryptophagus fuscipes II, 375.
— mesomelus II, 339.
— silaceus II, 364.
— Typhæ II, 306.
Cryptorhynchus Lapathi II, 339.
Cryptus acutispinus II, 321.
— aereus II, 348.
— analis II, 359; 367.
— apiculator II, 333; 348.
— armatorius II, 376.
— azurescens II, 359.
— bitinctus II, 359.
— bivinctus II, 348.
— brevicornis II, 370.
— congruens II, 362; 369.
— cuchrous II, 321.
— gothicus II, 333; 348.
— hostilis II, 333.
— intermedius II, 322; 359.
— lateralis II, 321; 353.
— leucopsis II, 348.
— leucopus II, 321.
— longiventris II, 321.
— macrobatus II, 367.
— mandibulator II, 359.
— megacentrus II, 324.
— minator II, 320; 324.
— miniatus II, 379.
— nigripes II, 359.
— obscurus II, 333; 378.
— ornatus II, 369.
— pellucidator II, 348.
— peregrinator II, 333; 359.
— robustus II, 321.
— rufipes II, 333.
— sellator II, 343.
— stomaticus II, 322.
— titillator II, 333; 348; 359; 367.
Cryptus viduatorius II, 320; 333; 382.
Ctenophora atrata III, 3.
— bimaculata III, 2.
— flaveolata III, 2.
Ctenophora pectinicornis III, 2,
— ruficornis III, 3.
— variegata III, 2.
Cucifera thebaica I. 6.
Cucullia Abrotani I, 545.
— Absinthii I, 545.
— Artemisiæ I, 545.
— Asteris I, 546.
— Chamomillae I. 545.
— lucifuga I, 546.
— Scrophulariæ I, 546.
— Tanaceti I, 545.
— umbratica I, 545.
— Verbasci I, 545; — II, 395.
Cucurbitaceæ II, 64.
Culex annulatus II, 554.
— annnulipes II, 326, 554.
— borealis II, 553.
— cantans II. 326, 554.
— dorsalis II, 554.
— histrio II, 555.
— morio II, 598.
— nemorosus II, 326, 553.
— nigripes II, 553.
— ornatus II, 326, 553.
— pipiens II, 553.
— pulicaris II, 593.
— sylvaticus II, 553.
Culicoides punctata II, 593.
Cuma III, 503 flg.
Cuma Audouini III, 503; 530.
— Edwardsii III, 504; 531.
— lucifera III, 527; 531.
— nasica III, 524; 532.
— Rathkii III, 513; 531.
Cuminum Cyminum III, 79.
Curtoneura meditabunda II, 328.
Cuscuta Epithymum IV, 463.
Cuvier, Georg, hans Biografi, I, 65—103.
Cyamea IV, 496.
Cyamus IV, 474; 491 Anm.
Cyamus Ceti IV, 474 flg.; 481; 485.
— erraticus IV, 475; 479; 484.
— gracilis IV, 484; 496.
— ovalis IV, 475; 480 Anm. 481.
Cyanea capillata III, 579.
Cyclas Steenbuchii IV, 93.
Cyclopterus Liparis I, 378.
— spinosus I, 502 flg.
Cyclostoma elegans II, 541.
Cydnus biguttatus II, 363; 384.
— scarabæoides IV, 331.
Cygnus Bewickii II, 532.

Cygnus islandicus II, 527 flg.
— melanorhynchus IV, 367; 376; 378; 432.
— musicus II, 527 flg.
Cylindrotoma distinctissima III, 37.
— macroptera III, 37.
Cyllidium seminulum II, 313; 356.
Cylloceria caligata III, 99.
— marginator III, 99.
— nigra III. 99,
Cymatophora bipuncta I, 527.
— flavicornis I, 528.
— fluctuosa I, 528.
— Or I, 528.
— Xanthoceros I, 527.
Cymindis angularis II, 377.
— macularis II, 391.
Cymus Caricis II, 384.
Cynarocephalæ II, 59.
Cynthia glutinans IV, 94.
Cyperus flavescens I, 438.
— fuscus II, 178.
Cyphon lividus II, 339.
— unicolor II, 322.
Cyprinus Barbus I, 194.
— Farenus I, 414.
— Gibelio I, 173 Anm.
— Jeses I, 194; 198.
Cyptocoris Lundii IV, 292.
Cyrtoma nigra II, 327.
Cysticercus sp. IV, 485.
Cystopteris fragilis II, 190.

Daddelpalmen I, 6; 8.
Dahlbom's (G.) Prodr. Hymenopterologiæ scandinavicæ, anmeldt I, 388 flg.
Dalechampia II, 60.
Danmarks Geognosi, Bidrag til, III, 546 flg.
Daphne Mezereum III, 120.
Dasypogon brevirostris II, 318.
Dasyprocta III, 88; 94.
Dasypus Gigas III, 89.
— gilvipes III, 89.
— gymnurus III, 89.
— longicaudus III, 89.
— tricinctus III, 89.
— uroceras III, 89.
Datura Stramonium III, 68.
Decticus apterus IV, 317.
— brachypterus IV, 317.
— verrucivorus IV, 317.
Defrancia Beckii IV, 87.
— cinerea IV, 86.
— cylindracea IV, 86.
Defrancia elegans IV, 86.
— exarata IV 85.
— livida IV, 87.
— nobilis IV, 85.
— Pingelii IV, 86.
— scalaris IV, 85.
— Vahlii IV, 86.
— viridula IV, 87.
— woodiana IV, 86.
Deilephila Elpenor I, 516.
— Euphorbiæ I, 516.
— Galii I, 516.
— Nerii I, 516.
— porcellus, I, 516.
Deinbollia I, 593.
Delesseria alata III, 407.
— sangvinea II, 475. — III, 407.
— sinuosa II, 478. — III, 407.
Delphax dispar II, 315.
— flavescens II, 315.
— pellucida II, 315; 363.
Delphinapterus albicans III, 221.
Delphinium consolida III, 142.
Delphinus albicans IV, 277.
— Orca II, 626 Anm.
— Phocæna IV, 278.
Dendrocoela IV, 537; 549.
Dentalium sp. I, 209; 212.
Dentaria bulbifera IV, 470.
Deporæus Betulæ II, 311.
Dermestes vulpinus II, 380.
Derostoma IV, 520; 538; 547; 560.
Derostoma coecum IV, 560.
— fusiforme IV, 564.
— gibbum IV, 560.
— griseum IV, 564.
— lanceolatum IV, 566.
— leucops IV, 566.
— lineare IV, 566.
— notops IV, 528; 546 Anm; 557.
— platurus IV, 538; 565.
— polygastrum IV, 564.
— rostratum IV, 563.
— selenops IV, 560.
— Squalus IV, 566.
— unipunctatum IV, 560.
— viridatum IV, 561.
Derostomeæ IV, 558.
Desmarestea aculeata II, 468.
Desmia aculeata II, 469.
— ligulata I, 434.
Desmodium II, 62.
Desmodus III, 219.
Dexia leucozona II, 217.

Dexia rustica II, 357.
Diacanthus cruciatus II, 365.
Diadema balænaris IV, 485; 486 Anm.
Diamesa notata II, 553.
Dianthus Armeria III, 400.
— Carthusianorum I, 438. III, 126.
— superbus II, 423. — III, 400; 420.
Diapria dispar II, 369.
— elegans II, 385.
Diatomeerne II, 465. — III, 557.
Dichelestium I, 199. — II, 49; 50. — IV, 491.
Dichelestium Sturionis I, 199; 299 flg. — II, 150 flg.
Dichloria viridis II, 469.
Dichostylus fluitans II, 178. — IV, 460.
Dicotyles, fossil, III, 93.
Dicranum hyperboreum I, 119.
— polycarpon I, 119.
Dictyonota foliacea II, 381.
Dictyota dichotoma II, 470.
Dictyoteæ II, 469.
Didelphis Munnus III, 89.
— nye Arter III, 216.
Didus ineptus IV, 71.
Digitalis purpurea III, 152.
Dinematura I, 202. — II, 46; 49; 51.
Dinematura alata I, 202.
— ferox II, 40 flg.
— gracilis I, 202; 498. — II, 49.
— producta I, 202.
— sexsetacea I, 202.
Dinemura II, 44.
Dinemurus II, 44.
Dineura Degeeri II, 323.
Dioctria flavipes II, 314.
— oelandica II, 325.
— Reinhardi IV, 315.
— rufipes II, 326.
— varipes II, 326.
Diodia muriculata II, 67.
Diodon Hystrix I, 479.
— sp. I, 197.
Diphthera orion I, 527.
Diphysium foliosum I, 117.
Diplozoon paradoxum I, 398.
Dipsacus fullonum III, 62.
— pilosus I, 427. — III, 63.
— sylvestris III, 62.
Diptera, Danmarks, II, 549-600. III, 1-58; 221-288. — IV, 308-344.
Disconiyza incurva II, 344.
Disorus IV, 538.
Distoma hepatica IV, 519.
Dixa maculata III, 57.
— nebulosa III, 57.
— nigra III, 57. — IV, 202.
Dolerus dubius II, 360.
— palustris II, 360.
— vestigialis II, 353.
Dolichopeza sylvicola III, 58.
Dolichopoder, Danmarks, IV, 1-44.
Dolichopus acuticornis IV, 17; 18.
— aerotus IV, 40.
— agilis IV, 31.
— angustifrons IV, 44.
— assimilis IV, 41.
— brevicornis IV, 42.
— brevipennis IV, 23 — II, 312.
— campestris IV, 35.
— celer IV, 42.
— chalybeus IV, 33; 37.
— chrysozygos IV, 39.
— cilifemoratus IV, 16; 17.
— cinctus IV, 24.
— claviger IV, 20.
— confusus IV, 22.
— cupreus IV, 43.
— discifer IV, 22.
— fraternus IV, 14.
— fumipennis IV, 43.
— germanus II, 315. — IV, 38.
— intermedius IV, 20.
— latipennis IV, 13.
— lepidus IV, 36.
— longicornis IV, 18.
— Macquarti IV, 17.
— melanopus IV, 28; 29.
— metallicus IV, 43.
— nigripennis IV, 39.
— nigripes IV, 28.
— nitens IV, 15.
— nitidus IV, 15; 16.
— nobilitatus IV, 37.
— notatus IV. 19; 21.
— nubilus IV, 32.
— ornatus IV, 14.
— patellatus II, 313. — IV, 21; 22.
— pennatus IV, 26.
— pennitarsis II, 363. — IV, 25.
— picipes IV, 31.

Dolichopus pictus IV, 31.
— planitarsis IV, 26.
— plebejus IV, 34.
— plumitarsis IV, 23.
— popularis IV, 26.
— ruralis IV, 18.
— signatus IV, 25.
— simplex IV, 31.
— ungulatus IV, 33.
— urbanus IV, 27.
— vitripennis IV, 35.
Dolichus flavicornis II, 537.
Dolopius marginatus II, 338.
Donacia clavipes II, 386.
— impressa II, 317; 346.
— Lemnae II, 346.
— obscura II, 317.
— sericea II, 316.
— Sparganii II, 317; 341.
— thalassina II, 341.
Dorcas parallelopipedus II, 318; 365.
Doris acutiuscula IV, 79.
— arborescens IV, 78.
— cornuta I, 412.
— fusca IV, 96.
— litturata IV, 78; 583.
— obvelata IV, 79.
— papillosa IV, 78.
— qvadrilineata I, 412.
— Slægtens Udvikling II, 206.
Doritis Mnemosyne I, 513. — II, 328. — III, 408.
— Apollo I, 513.
Doros ornatus II, 363.
Dorytomus tæniatus II, 361.
Doumpalmen I, 6.
Draba aurea I, 428.
— hirta I, 116.
— incurva III, 413; 418
— muricella I, 116.
— pyrenaica I, 116.
— stellata I, 116.
Draparpaldia glomerata III, 407.
— tenuis II, 484. — III, 407.
— uniformis II, 280.
Dregea I, 591.
Dromius foveola II, 392.
— linearis II, 364.
— quadrinotatus II, 343.
— Sigma II, 343.
Dronten II, 207. — IV, 71.
Drosera intermedia II, 422. — III, 398.
Drosophila incana II, 375.
Dryas integrifolia I, 132.
— octopetala I, 132 Anm.
Drymeia obscura II, 312.
Dryomyza analis II, 326.
Dværgspidsmusen III, 495.
Dyhøns III, 492.
Dyklæne hos Pattedyr og Fugle IV, 277.
Dyschirius thoracicus II, 383.
Dysopes III, 219.

Echimys sulcidens III, 88.
Echinomyia fera II, 327.
— tessellata II, 327; 357; 374.
Echinops sphærocephalus III, 187. — IV, 472.
Echinospermum Lappula III, 397.
Echium vulgare IV, 463.
Ecklonia I, 591.
Eclipta erecta II, 58.
Ectocarpus brachiatus II, 476.
— littoralis II, 476. — III, 554.
— tomentosus II, 476.
Egeskove, Levninger under Havfladen II, 192.
Elachestus albiventris II, 374.
Elaphropeza ephippiata II, 315.
Elater balteatus II, 338.
— ephippium II, 338.
— præustus II, 364.
— sangvineus II, 317; 364.
Elefanttand, fossil, i Danmark II, 201.
Elephantopus scaber II, 58.
Elsholzia cristata III, 147.
Elymus arenarius II, 72.
— europeus III, 397. — IV, 463.
Emberiza calcarata IV, 166; 374; 395.
— nivalis IV, 166; 374; 394; 405.
Empetrum nigrum IV, 418.
Emphytus calceatus II, 329.
— Grossulariæ II, 353.
— guttatus II, 329.
Empis distincta II, 314.
— flavipes II, 327.
— glabricula IV, 102.
— Haustellum's Bygning IV, 102.
— melanocephala IV, 102.
— nigricans II, 327.
— nigripennis IV, 101; 102.

Empis pennaria II, 327.
— stercorea II, 327.
— tessellata II, 318.
Encoelium echinatum II, 469.
Encopius erythrostoma II, 335; 369.
Encyrtus clavicornis II, 385.
— scutellaris II, 369.
Endomychus coccineus II, 365.
Endromis versicolora I, 517.
Engis humeralis II, 317; 350.
Entomoda I, 196.
Epachthes I, 196; 197 Anm.
Epeolus variegatus II, 123.
Ephemera vulgata II, 316.
Ephialtes carbonarius II, 332.
— mediator II, 332.
Ephydra aquila II, 314.
— stagnalis II, 314.
Epilobium alpinum I, 424.
— montanum IV, 467.
— nutans I, 424.
— pubescens I, 118.
— roseum II, 422.
— tetragonum III, 399.
— virgatum II, 183; 422. — III, 399; 498.
Epimedium alpinum III, 64.
Epipactis latifolia II, 189; 429.
— palustris I, 117. — III, 402.
Epipogium aphyllum III, 411.
Epipone melanocephala II, 350.
— spinipes II, 319; 350.
Episema coeruleocephala I, 528.
— graminis I, 528.
Episyron rufipes I, 313. — II, 123; 382.
Equisetum hyemale III, 448. — IV, 473.
— Telmateia I, 428. — II, 431.
Eranthis hyemale III, 146.
Erastria fuscula I, 548.
— paula I, 548.
— sulphurea I, 548.
— unca I, 548.
Ergasilina I, 194; 197.
Ergasilus I, 197. — II, 49.
Ergasilus gibbus I, 198.
— sexsetaceus I, 198.
— Siboldii I, 180; 198; 482 flg.
Erichthonius IV, 163.
Erigeron acre I, 125.
— alpinum I, 117; 425.
Erigeron canadense I, 420. — II, 59. — III, 177.
— dröbachiense I, 125.
— uniflorum I, 117; 425.
Eriocampa luteola II, 316; 358.
— umbratica II, 318.
Eriophorum alpinum III, 496.
— angustifolium III, 497.
— latifolium III, 396; 497. — IV, 460.
Erioptera appendiculata III, 55.
— cinerascens III, 55.
— flavescens III, 54.
— flavipennis III, 55.
— grisea III, 56.
— hæmorrhoidalis III, 54.
— imbuta III, 55.
— lineata III, 53.
— lutea III, 55.
— maculata III, 52.
— murina III, 56.
— nodulosa III, 53.
— nuda III, 54.
— ochracea III, 55.
— similis III, 53.
— tæniolata III, 55.
— trivialis III, 55.
— varia III, 54.
Eriphia spinifrons I, 14 Anm.
Erirrhinus brunnirostris II, 345.
— Equiseti II, 346.
Eryngium campestre III, 73.
— maritimum III, 73.
Erysimum cheiranthoides II, 184; 425. — IV, 470.
— hieracifolium III, 402.
Erythroclathrus II, 169 flg.
Erythroclathrus pellitus II, 175.
— rivularis II, 174.
— Schousboei II, 175.
Erythroconis litoralis III, 555.
Esmarchia I, 575.
Eteone IV, 120.
Eteone cylindrica IV, 122.
— flava IV, 122.
— longa IV, 122.
Euacanthus interruptus II, 363; 384.
Euclidia glyphica I, 549. — II, 130.
— Mi I, 549. — II, 130.
Eulalia IV, 120.
Eulalia maculata IV, 121.
— viridis IV, 122.
Eulophus larvarum II, 374.
Eumenes zonalis II, 318; 319.
Eumerus strigatus II, 314.

Eupatorineæ II, 57.
Euphorbia Cyparissias I, 419. — III, 129.
— Esula I, 419. — III, 129; 404.
— exigua III, 129; 404.
— Helioscopia III, 129.
— hypericifolia II, 60.
— Latyris III, 129.
— linearis II, 60.
— palustris I, 420.
— Peplus III, 129
Euphorbiaceæ II, 59.
Euphrasia gracilis I, 230. — II, 287 Anm.
— micrantha I, 230.
— officinalis I, 228. — II, 286 Anm.
— verna II, 184.
Euphrosyne borealis IV, 113.
Euplectus ambiguus II, 345.
— Karstenii II, 345.
Euplocamus Holböllii IV, 79.
Euprepia Caja I, 525.
— dominula I, 524.
— fuliginosa I, 525.
— grammica I, 524.
— Hebe I, 125.
— lubricipeda I, 125.
— matronula I, 125.
— Menthastri I, 125.
— Plantaginis I, 125.
— russula I, 524.
— Urticæ I, 525.
— villica I, 525.
Euryale III, 535; 541.
Euryale verrucosa III, 541.
Eurylepta IV, 538
Eurylepta flavomarginata IV, 570.
— prætexta IV, 570.
Euryodon III, 90; 584.
Euryodon latidens III, 584.
Eurytoma Abrotani II, 322.
Evania maculata I, 320.
Exenterus antennatorius III, 99.
— cephalotes II, 330; 349; 361; 376.
— geniculosus II, 316; 322. — III, 99.
— laticeps II, 349; 369.
— orbitatorius III, 99.
— osculatorius II, 324; 361.
— sexlituratus II, 330.
— similatorius III, 99.
Exetastes clavator I, 311. — II, 367.
Exetastes fornicator I, 311. — II, 333; 359; 367.
— guttatorius II, 333; 367
— illusor II, 333; 367.
— lævigator II, 333; 359.
— nigripes II, 333; 367.
— osculatorius I, 311.
Exochus coronatus II, 342.
— flavopictus II, 342.
— prosopius II, 375.
— scabrator II, 337.
Exyston cinctulus III, 100.

Faarflov I, 358; 409.
Fabricia I, 571.
Falco fuscus IV, 372.
— islandicus IV, 365; 374; 385.
— peregrinus IV, 365; 374; 383; 388.
— rusticolus IV, 372; 383 Anm.
Fasciola IV, 520.
Fasciola brunnea IV, 551.
— flaccida IV, 577.
— gulo IV, 559.
— hepatica IV, 519; 550.
— lactea IV, 550.
— lineata IV, 553.
— obscura IV, 560.
— radiata IV, 564.
— rosea IV, 579.
Fause I, 13 Anm.
Fenusa pumila II, 316.
Ferula rablensis I, 422.
Festuca arundinacea II, 179.
— aspera II, 420. — III, 397.
— bromoides I, 427.
— dumetorum I, 124.
— duriuscula I, 125.
— erecta II, 420. — IV, 462.
— gracilis I, 116.
— loliacea II, 179. — IV, 462.
— pratensis II, 179. — IV, 462.
— rubra I, 124; 125.
— sylvatica III, 397. — IV, 462.
Filaria sp. IV, 269.
Finhval IV, 484 Anm.
Finhval, den langarmede IV, 485; 487 Anm.
Fiskeforsteninger paa Fuur II, 202.
Fisketænder, fossile, I, 104.
Flata cunicularia II, 345.
— nervosa II, 345.
Flimmerbevægelsen I, 398.
Fliren I, 414.

Flod-Skællet I, 41.
Flora danica I, 105-137; 417-475.
Florideæ II, 470.
Flynderarter I, 180.
Flynderarter, sjællandske I, 378 flg.
Fnatmidden I, 401.
Foenus affectator II, 360; 367.
— jaculator II, 367.
Fontinalis antipyretica II, 474.
Forskålea I, 570.
Forsteningsførende Lag III, 548.
Fragaria collina I, 425.—III, 400.
— elatior III, 137; 400.
— sterilis I, 433.
Fraxinus excelsior II, 644.—III, 496.
Freuchenia I, 594.
Friesea I, 591.
Fringilla leucophrys IV, 366; 368; 369; 374; 396.
Fritillaria Meleagris III, 113.
Fucoides Targioni I, 368.
Fucoideæ II, 467.
Fucus albus I, 118.
— Bangii I, 429.
— Brodiei I, 429.
— bullatus II, 471.
— canaliculatus I, 117.
— caprinus II, 470.
— digitatus II, 468.
— excisus I, 117.
— gigartinus I, 118.
— loreus II, 467.
— membranifolius I, 429.
— nodosus I, 429.
— norvegicus I, 565.
— plumosus II, 471.
— purpurascens I, 429.
— scorpioides I, 429.
— vesiculosus paa Bornholm II, 377; 391.
Fuglespor i broget Sandsteen II, 206.
Fuirenia I, 556.
Fulica atra III, 493.
Fuligula cristata III, 494.
Fumaria capreolata III, 402; 418.
— Vaillantii III, 402.
Fungus digitatus I, 118.
Furcellaria fastigiata II, 478.
Fusus carinatus IV, 87.
— Holbölli IV, 88.
— islandicus IV, 88.
— Kröyeri IV, 88.
— latericeus IV, 88.

Gabrius cinerascens II, 391.
Gadus I, 180.
Gadus agilis IV, 420; 455.
— Callarias I, 290; 622.
— Merlangus I, 386.
— Merluccius I, 278. — II, 142.
— Molva II, 28.
— raptor I, 387.
— Æglefinus I. 387; 622.
Gagea spathacea II, 422. III, 399.
Gaillonella distans I, 396.—III, 557.
— ferruginea I, 391.
— italica I, 395.
— varians I, 394.
Galanthus nivalis III, 82.
Galeopsis bifida III, 401. — IV, 469.
— ochroleuca I, 435. — IV, 468.
— Tetrahit IV, 469.
Galium glaucum I, 123.
— saxatile III, 497.
— sylvaticum I, 123.
— sylvestre II, 179. — III, 497.
— uliginosum III, 497.
Galleruca interrupta II, 379; 380.
— Tanaceti II, 381.
Gallinula Porzana IV, 368; 371.
Gammarina IV, 141 flg.; 493.
Gammarus dentatus IV, 159.
— Locusta II, 258. — IV, 145 Anm.; 147.
— loricatus II, 258. — IV, 145 Anm.
— pedatus IV, 608.
— pingvis II, 258.
— Sabini II, 257. — IV, 145 Anm.
Garnat I, 13 Anm.
Gasterocarpeæ II, 471.
Gasterosteus aculeatus II, 153.
Gastridium lubricum II, 473.
— Opuntia II, 469.
Gastropacha castrensis I, 524.
— Cratægi I, 524.
— dumeti I, 524.
— lanestris I, 524.
— neustria I, 524.
— Pini I, 524.
— Populi I, 524.
— potatoria I, 524.
— Pruni I, 524.
— quercifolia I, 523.
— Quercus I. 524.
— Rubi I, 524.
— Trifolii I, 312; 524.
Gazellen I, 7.
Gejrfuglen II, 207; 593 flg.

Gelidium pinnatifidum I, 117.
Genista germanica II, 426.
Gentiana amarella III, 498.
— aurea I, 118.
— bavarica I, 117.
— Pneumonanthe IV, 464.
— qvinqvefolia I, 118.
— serrata I, 117.
— sulcata I, 118.
— tenella I, 117.
Geocores scutati, Bugplætter, IV, 334.
Geocoris atra II, 381.
Geometra brumata I, 310.
— elutata I, 310.
— obsurata I, 310.
— piniaria II, 328.
Geopyris hemiptera II, 354.
Geotrupes Typhoeus II, 394; 434.
Geranium Phæum III, 163.
— pratense III, 402.
— pyrenaicum II, 425. — III, 164; 402.
— sangvineum III, 402.
Geryon tridens I, 10 flg.
Geum intermedium III, 400.
Giftglandler hos Piezaterne IV, 104.
Gigartina plicata I, 118.
— viridis II, 469.
Gjeiser II, 209 flg.
Gladiolus communis II, 649.
Glaucium luteum III, 141.
Gletschere IV, 189 flg.
Glochina autumnalis III, 51.
— frontalis III, 52.
— stigmatica III, 50.
Glossotherium, fossilt Pattedyr, III, 591.
Glycera capitata IV, 123.
— setosa IV, 124.
Glypta bifoveolata II, 320.
— ciliata II, 324.
— dispar II, 324.
— flavolineata II, 332; 374.
— fronticornis II, 370.
— fulvipes II, 382.
— incisa II, 332.
— mensurator II, 370.
— teres II, 332; 348.
Glyptocephalus saxicola I, 379.
Glyptodon, fossilt Pattedyr, III, 593.
Gnaphalium alpinum I, 118.
— supinum I, 118.
— sylvaticum I, 117.
Gnoriste apicalis III, 276.
Goërius olens II, 341.
Gomphonema acuminatum I, 395.
— clavatum I, 394; 395
— paradoxum I, 394; 395.
Gomphrena II, 64.
Gonatopus pedestris II, 362.
Gonypes cylindricus II, 314.
Gøpler, lysende, I, 398.
Gordiea IV, 538.
Gordius IV, 521; 538.
Gorgonia Placomus III, 544.
Gorgonocephalus verrucosus III, 544.
Gortyna flavago I, 441.
— leucostigma I, 441.
— micacea I, 441.
Gorytes mystaceus II, 337.
Gouania smilacina II, 65.
Gramen parvum panic. Fl. dan. I, 116.
Graphiphora augur I, 530.
— baja I, 530.
— bella I, 531. — II, 129.
— brunnea I, 530.
— C. nigrum I, 531.
— Dahlii I, 530.
— ditrapezium I, 531.
— festiva I, 310; 531.
— plecta I, 531.
— triangulum I, 531.
— umbrosa I, 531.
Grapsus sp. I, 12 Anm.
Gravenhorstia picta I, 311.
Grunlar II, 97.
Grævlingen III, 491.
Grønlands Fugle IV, 361 flg.
Gummitræ, det arabiske, I, 6.
Gunnellus fasciatus I, 373.
— groenlandicus I, 373.
— vulgaris I, 373.
Gunnera I, 565.
Gymnadenia conopsea II, 429. — III, 404. — IV, 47.
Gymnopa nigra II, 384.
Gymnophora arcuata II, 315; 328.
Gymnosoma melanura IV, 315.
Gymnostyles II, 58.
Gypsophila muralis I, 419.
Gyratricina IV, 538.
Gyratrix IV, 538; 556.
Gyratrix hermaphroditus IV, 528; 547 Anm.; 557.
Gyrinus colymbus IV, 348.
— dorsalis IV, 315.
Gyrophora cylindrica I, 119.
Gyrophæna nana II, 352.
— nitidula II, 352.

Haaslundia I, 581.
Habenaria albida III, 404.
— bifolia IV, 45.
— chlorantha IV, 49.
Hadena Achates I, 533.
— Atriplicis I, 533.
— capsincola I, 532.
— cespitis I, 532.
— Cucubali I, 532.
— dentina I, 532.
— gemina I, 533.
— Genistæ I, 533.
— leucophæa I, 532.
— perplexa I, 532.
— popularis I, 532.
— protea I, 533.
— remissa I, 533.
— Saponariæ I, 532.
— satura I, 533.
— thalassina I, 533.
Halichoerus grypus IV, 313.
Halictus leucozonius II, 376.
— lugubris II, 376.
— nitidiusculus II, 382.
— rubicundus II, 376.
Halidrys siliquosa III, 554.
Haliplus elevatus IV, 315.
— fluviatilis IV, 318.
— fulvicollis IV, 315.
— fulvus IV, 316.
— lineatus IV, 337.
— obliquus IV, 337.
— ruficollis IV, 318.
Haltica-Arter paa Rapsen IV, 338.
Haltica Anchusæ II, 381.
— dentipes II, 381.
— Dulcamaræ II, 319; 353.
— Euphorbiæ II, 381.
— flexuosa II, 381.
— nemorum II, 381.
— obtusata II, 343; 353.
— rustica II, 343.
— Salicariæ II, 343.
Halymenia edulis II, 471.
— palmata II, 470.
Halys cincta, dens Bugplætter, IV, 336.
— serrata IV, 336.
Harpalus anxius II, 358.
— calceatus II, 381; 390.
— discoideus II, 380; 392.
— Fröhlichii II, 379; 381; 390.
— melancholicus II, 381.
— neglectus II, 381.
— picipennis II, 381.
— ruficornis II, 389.
Harpalus serripes II, 391.
— æneus II, 373.
Harpyia bifida I, 517.
— furcula I, 517.
— vinula I, 517.
Hartigia II, 332; 347; 370.
Havets Lysen I, 397.
Havremusen II, 546.
Hebopteryx angulata III, 281.
— fasciata II, 314. — III, 281.
Hedychrum auratum II, 318.
— coeruleum II, 318.
— integrum II, 319.
— Panzeri II, 360; 367.
Hedysarum Onobrychis III, 170.
Hekla II, 262.
Helcon abbreviator II, 360.
— tardator II, 362.
Heleocharis Bæothryon II, 178; 419. — III, 497.
Heleochloa distans III, 554.
Helianthemum vulgare II, 423.
Heliothis dipsacea I, 547.
— marginata I, 548.
— scutosa I, 548.
Helix aculeata II, 540.
— conspurcata II, 434.
— ericetorum II, 538.
— Fabricii IV, 77.
— haliotoides IV, 83.
— lapicida I, 410. — II, 538.
— nemoralis II, 539.
— nitida IV, 77.
— pellucida IV, 77.
— scarburgensis II, 540.
Helloborine latifolia I, 117.
Helleborus foetidus III, 147.
— hyemalis I, 426.
— niger III, 147.
— viridis III, 147.
Helomyza pallida II, 327.
Helophilus lunulatus II, 327.
Helophorus nubilus II, 390.
Helvella esculenta I, 116.
— Mitra I, 116.
Hemerodromia mantispa II, 313.
— vocatoria II, 313; 314.
Hemicyclia IV, 538.
Hemiteles acutispinus II, 321.
— adumbratus II, 334.
— areator II, 319; 356.
— bicolorinus II, 376.
— fulvipes II, 319.
— longiventris II, 321.

Hemiteles melanarius II, 380.
— monozonius (Pesomachus sp. ♂) II, 368.
— pictipennis II, 362.
— similis II, 322.
— spilopterus II, 378; 384; 392.
— spinator II, 324.
— tristator II, 384.
— umbraculator II, 334.
— vicinus II, 384.
Henops gibbosus II, 370.
— marginatus II, 235.
Hepialus Hectus I, 519.
— Humuli I, 519.
— lupulinns I, 519.
— sylvinus I, 519.
Heracleum angustifolium III, 414.
— sibiricum III, 414; 420. — IV, 466.
— Spondylium III, 414. — IV, 466.
Herbarier, Forskål's I, 128.
— Schumacher's I, 128 Anm.
— Vahl's I, 128 Anm.
Herine palustris II, 370.
— syngenesiæ II, 353.
Herminium Monorchis II, 189. — III, 404.
Hesperia alveolus I, 514.
— comma I, 514.
— linea I, 514.
— lineola I, 514.
— sylvanus I, 514.
— Tages I, 514.
Hesperis inodora I, 132. — III, 159.
— matronalis I, 132. — III, 159. — IV, 470.
— tristis III, 160.
Hestens Gnatmidde I, 402.
Hestercjen IV, 239.
Heterodon III, 91; 584.
Heterodon diversidens III, 584.
Heterogaster Urticæ II, 326.
Heteromyza buccata II, 314.
Heteronereis IV, 115.
Heteronereis arctica IV, 117.
— assimilis IV, 117.
— paradoxa IV, 116.
Heteroneura centralis II, 314.
Hiatella arctica IV, 94.
Hieracium aurantiacum III, 173.
— boreale I, 125. — II, 427. — IV, 471.
— cymosum I, 133. — III, 403.
Hieracium dubium I, 133.
— Sabaudum I, 125.
Hilara globulipes II, 328.
— interstincta II, 328.
— litorea II, 328.
— quadrivittata II, 328.
— univittata II, 328.
Himanthalia lorea II, 467.
Hipparchia Alcyone I, 510.
— Arcania I, 510.
— Davus I, 510.
— Hero III, 408.
— Hyperanthus I, 510.
— Janira I, 510.
— Megæra I, 510.
— Pamphilus I, 510.
— Semele I, 510.
— Thitonus I, 510.
Hippoglossoides Limanda I, 379.
Hippoglossum maritimum II, 181.
Hippoglossus maximus I, 379.
— pingvis IV, 277.
Hippolyte-Arter, de nordiske III, 570 flg.
Hippolyte aculeata II, 253. — III, 578. — IV, 144.
— borealis II, 254. — III, 577.
— Fabricii III, 571.
— Gaimardii III, 102 Anm. 572.
— gibba III, 572.
— macilenta III, 574.
— microceros III, 578.
— mutila III, 573.
— Phippsii III, 575.
— polaris II, 254. — III, 577.
— pusiola III, 576.
— smaragdina III, 570.
— Sowerbei II, 253. — III, 573.
— turgida III, 575.
Hippuris maritima I, 418.
— vulgaris I, 418 Anm.
Hirschfeldia I, 573.
Hirudo alba IV, 519; 550.
Hirundo americana IV, 366; 371.
— rufa IV, 73 Anm.; 371.
Hister metallicus II, 380.
— quadristriatus II, 380.
Hitchenia glauca II, 272.
Holböllia I, 581.
Holmskjoldia I, 569.
Homalota brunnea II, 253.
Hoplismenus albifrons II, 389.
— dimidiatus II, 389.
— perniciosus II, 385.

Hoplisus quinquecinctus II, 360.
Hoplophorus III, 585.
Hoplophorus euphractus III, 91.
— minor III, 216.
— Selloi III, 216.
Horchelia I, 589.
Hordeum distichon III, 61.
— hexastichon III, 61.
— maritimum I, 123.
— murinum IV, 463.
— secalinum I, 123. — IV, 463.
— Zeocriton III, 61.
Hormiscia penicilliformis II, 482.
— Wormskjoldii II, 482.
Hornemannia I, 591.
Hornfisken I, 198.
Hummeren I, 409. — II, 146.
Humulus Lupulus III, 198.
Hutchinsia violacea III, 554.
Hvalaas III, 482 Anm.
Hvalfiskefraas III, 481.
Hvidlingen I, 290; 294
Hyacinthus botryoides III, 114.
— racemosus III, 115.
Hyas Araneus I, 13. — II, 250.
— coarctata I, 14 Anm.
Hybos flavipes II, 327.
— funebris II, 327.
Hybrizon latebricola I, 598.
Hydaticus Hybneri II, 355.
Hydnum coralloides I, 119.
— parasiticum I, 119.
— tomentosum I, 119.
Hydrobius marginellus II, 390.
Hydrochoerus Capibara III, 88.
Hydrochus elongatus II, 390.
Hydrocynus dentex I, 198.
Hydronomus Alismatis II, 386.
Hydrophoria conica II, 312.
— semicinerea II, 312.
Hydrophorus jaculus II, 312.
Hydroporus depressus II, 380.
— parallelogrammus II, 379.
— planus II, 378.
Hydrotæa glabricula II, 312.
Hydræna riparia II, 356.
Hyla arborea III, 213.
Hylemyia strigosa II, 326.
Hylobates II, 205.
Hylobius Abietis II, 342.
— Pinastri II, 343; 537.
Hylotoma coerulea II, 356.
— coerulescens II, 328.
— melanura II, 315.
Hylotoma pagana II, 123; 332.
— ustulata II, 328.
Hymenopterernes Naturhistorie (Bidrag til) I, 305 flg.
Hypericum hirsutum II, 426. — III, 419.
— humifusum III, 419.
— montanum III, 403; 419.
— perforatum III, 419.
— pulcrum II, 189. — III, 419.
— quadrangulum III, 419.
— tetrapterum II, 189. — III, 419; 471.
Hyperoodon IV, 489 Anm.
Hypnum anotinum I, 117.
— curvatum I, 124.
— lutescens I, 124.
— nitens III, 406.
— ornithopodioides I, 124.
— riparium I, 123.
— rutabulum I, 124.
— salebrosum I, 123.
— stellatum III, 406.
— squarrosum I, 123.
— sylvaticum III, 406.
Hypochæris glabra II, 189.—III, 419.
Hypoxis II, 65.
Hypoxis villosa I, 571.
Hyptis II, 60.
Hypudæus glareolus I, 415.
— hercynicus I, 415.
Hypudæus sp. III, 491.
Hyænen I, 7. — III, 217.
Hæmylis sp. I, 309.
Høganæsformationen I, 366.
Höhlenkalk III, 215.
Hør-Sandstenen I, 366.
Høvring I, 11.

Ichneumon albicinctus II, 335; 371; 376; 389.
— albicollis II, 376; 389.
— albilarvatus II, 369.
— ambulatorius I, 310.
— amputatorius II, 387.
— annulator II, 349.
— dens Giftglandler IV, 106.
— arctiventris II, 350; 369; 389. — III, 319.
— arridens II, 324.
— brunnicornis II, 376.
— candidatus II, 376.
— castaneator II, 336.
— castaneiventris II, 356.

Ichneumon castigator II, 349; 389.
— cerussatus II, 388.
— confusorius II, 357.
— crassipes II, 330.
— culpator IV, 103.
— culpatorius I, 310. — II, 387.
— diaphorus II, 336.
— divisorius II, 387. — IV, 103.
— dumeticola II, 349.
— extensorius I, 311.
— fabricator II, 361; 388.
— flavaginis II, 358.
— fossorius I, 310. — III, 321; 330.
— frutetorum II, 337.
— funereus II, 358.
— fusorius II, 335; 358; 367.
— gracilicornis II, 358.
— grammicus II, 336; 361; 369.
— grossorius II, 349.
— hostilis II, 388.
— illuminatorius II, 388.
— infractorius II, 367.
— initiator II, 336.
— iocerus II, 369.
— iridipennis II, 336.
— ischiomelinus II, 342.
— lepidus II, 369.
— lineator I, 310. — II, 388.
— luctatorius II, 358; 387.
— melanogonus II, 330; 336.
— molitorius II, 388.
— monitorius I, 310.
— motatorius III, 319.
— mucronator II, 336; 371.
— multicolor I, 320.
— multiguttatus III, 316.
— mutabilis II, 335; 358.
— occisorius II, 388.
— ochropis II, 331; 361.
— octoguttatus II, 376.
— opticus II, 369.
— oratorius I, 310. — II, 358.
— ornatorius II, 335; 349; 367.
— oscillatorius II, 388.
— pallidatorius II, 330.
— pallipes II, 331; 389.
— praestigiator II, 349.
Ichneumon pumilus II, 361; 388.
— qvadrialbatus II, 330.
— ravator II, 361.
— ridibundus II, 369.
— rubellus II, 376; 388.
— saturatorius I, 310. — II, 336; 387.
— scutellator II, 389.
— sedulus II, 369.
— semivulpinus II, 376; 389.
— sicarius I, 307.
— sputator IV, 103.
— stenogaster III, 321.
— stimulator II, 369; 376.
— strigatorius II, 358; 361.
— subsericans II, 330; 349; 369.
— triangulator II, 331.
— turbidus II, 369.
— vadatorius I, 310.
— vaginatorius II, 358; 388.
— varicolor II, 361.
— æthiops II, 330; 349.
Ichneumoner, brakonagtige, om et nyt Genus af deres Gruppe I, 596.
Ichneumonidarum ad Daniæ Faunam pertinentium genera et species novæ III, 96.
Icterus frenatus IV, 74; 368; 371.
Idioptera fasciata III, 27.
— marmorata III, 28.
Idothea Basteri III, 561.
— tricuspidata III, 561.
— variegata III, 561.
Ilybius ater II, 393.
— fenestratus II, 369; 393.
— subæneus II, 369; 393.
— æneus II, 373.
Inachus dorhynchus I, 14 Anm.
— Scorpio I, 13; 409.
Indvoldsorme hos Opatrum IV, 208.
Infusionsdyr, fossile I, 393 flg.
— i de Karlsbader Mineralkilder I, 392.
— lysende, i Østersøen, I, 414.
— Stridigheder om II, 201.
Insektforsteninger paa Fuur II, 202.
Inula Helenium III, 181.
— oculus Christi III, 181.
— salicina II, 189. — III, 403.
Ione I, 197.
Ipomea II, 64.
Iresine II, 64.
Iridea edulis II, 471.

Iris germanica II, 648.
— Pseudacorus II, 649.
— spuria I, 131 Anm.; II, 649
Isatis tinctoria III, 157.
Ischnus porrectorius II, 369; 376.
— sannio II, 330.
Ischyrocerus angvipes IV, 162.
— latipes IV, 162.
Isepoder IV, 491
Isotherмer, islandske II, 262.

Jacchus III, 218.
Jacchus grandis III, 219.
Jakalen I, 7.
Jernkonglomerat I, 210; 211.
Joida IV, 118.
Joida macrophthalma IV, 118.
Jordoverfladens Varmeudstraaling II, 265.
Juncus alpinus II, 182. — III, 316.
— arcticus I, 134.
— atricapillus II, 182. — III, 316. — IV, 466.
— balticus II, 181. — III, 316. — IV, 466.
— capitatus II, 182.
— compressus III, 554.
— conglomeratus III, 415.
— effusus I, 134. — III, 415.
— filiformis II, 181. — III, 316. — IV, 465.
— glaucus II, 181; 422. — III, 316.
— inundatus II, 181. — III, 316.
— lamprocarpus II, 182. — III, 316.
— nigritellus III, 317.
— obtusiflorus II, 182; 422.
— pygmæus II, 182.
— subuliflorus III, 415.
— tenuis III, 317.
— uliginosus III, 317.
— ustulatus II, 182. — IV, 466.
Jungermannia Blasia III, 406.
— trichophylla I, 124.
Jurakalken I, 366.
Jyllands Nordspidse (geognostiske Bemærkninger) II, 68 flg.
Jæra nivalis III, 561.
— sp. III, 561.

Kaare I, 405 Anm.
Kalanchoe crenata II, 66.
Kaldaversl II, 262.
Kalknyrer i blaagrøn Leer I, 212.
Kalksteen, røggraa, med Forsteninger, I, 211.
Kameel I, 7.
— fossil II, 206.
Kampalampe IV, 218.
Karudsen I, 173.
Kaskelot IV, 485 Anm.
Katterace, langhaaret III, 325 flg.
Klaaluus I, 14.
Knurhane I, 25 Anm.
Kobresia nardina I, 431.
— scirpina I, 431.
Krangon-Arter, nordiske IV, 117 flg.
Krangon-Slægtens Udbredelse IV, 269.
Kridtforsteninger, skaanske I, 101.
Krout IV, 240 Anm.
Kulformationen paa Bornholm I, 366 flg.
Kulleren I, 191.
Kunzia I, 583.
Kvælluft, udviklet i varme Kilder III, 329.
Kyllingia I, 559.
Köleria cristata II, 178. — III, 397.
Königia I, 572.

Labiatifloræ II, 58.
Labiatæ II, 60.
Labidomyia bipunctata II, 595.
Labrax I, 376 Anm.
Labrax hexagrammus I, 31.
— lagocephalus I, 31.
Lacerta agilis III, 211.
— crocea III, 210.
Lacuna divaricata IV, 82.
— glacialis IV, 82.
— pallidula IV, 82.
Lafystius IV, 156.
Lafystius Sturionis IV, 157.
Lagostomus III, 217.
Laminaria Agarum I, 430.
— debilis II, 470.
— digitata II, 468.
— latifolia II, 468. — III, 406.
— sacharina II, 468.
Laminarieæ II, 468.
Lamium maculatum I, 435.
Lamna cornubica I, 298
Lampesnække, den lille I, 410.
Lamproglene I, 198.
Lamproglene Hemprichii I, 198.
— Lichiæ I, 198.

Lamproglene pulchella I, 198.
Langen II, 28.
Langhals I, 358.
Lantana II, 62.
Lappa major II, 427. — III, 498.
— minor II, 427. — III, 498.
— tomentosa II, 427. — III, 498.
Larus argentatus IV, 419.
— brachytarsus IV, 367; 422.
— cinereus IV, 372.
— eburneus IV, 367; 368; 421.
— glaucus IV, 367; 374; 376; 380; 413; 415.
— leucopterus IV, 367; 374; 377; 380; 413; 415; 418.
— marinus IV, 367; 376; 413 flg.
— Rossii IV, 423.
— tridactylus IV, 367; 377; 380; 387; 420.
Lathrobium elongatum IV, 344.
— lineare II, 347.
— minutum II, 377.
— multipunctum II, 377.
— quadratum II, 347; 393.
— terminatum II, 393.
Lathræa II, 422.
Lathræa squamaria III, 401.
Lathyrus Aphaca II, 426. — III, 169.
— californicus II, 294.
— Hallersteinii II, 284 Anm.; 285.
— maritimus II, 184; 288 flg.
— palustris II, 189.
— pisiformis II, 294.
— pratensis I, 354. — II, 189; 282.
— sepium I, 354. — II, 189; 282.
— tuberosus I, 428. — III, 168.
— venosus II, 294.
Latridius constrictus II, 383.
Laurenbergia I, 562.
Lauxania longipennis II, 327.
— lupulina II, 327.
Laxen II, 15.
Lebia chlorocephala II, 345; 364.
Lecanora tartarea I, 124.
— ventosa I, 124.
Lecidia cinereofusca I, 119.
— lapicida I, 119.
— Oederi I, 119.
Leda IV, 91 Anm.
Leda buccata IV, 90.
— complanata IV, 90.
Leda macilenta IV, 90.
— minuta IV, 90.
Leer, plastisk I, 215; 216.
Leersia III, 59.
Leguminosæ II, 61.
Lehmannia I, 587.
Leia bimaculata III, 233.
— fascipennis III, 232.
— flavicornis III, 232.
— Winthemi III, 233.
Leirus convexiusculus II, 393.
Leistus rufescens II, 319.
— rufomarginatus II, 347.
Lemna gibba II, 417.
Lemtopeza IV, 99.
Leonotis nepetæfolia II, 61.
Leontodon autumnale I, 119.
— hirtum I, 132.
Leonurus tartaricus II, 61.
Leoparden I, 7.
Lepas anatifera I, 406; 407.
— aurita I, 407.
— cygnea I, 406 flg.
— Diadema IV, 485.
— scalpellum I, 407.
Lepeophtheirus I, 200; 201 Anm.
Lepeophtheirus pectoralis I, 200. — II, 8 flg.
Lepidium alpinum I, 119.
— campestre IV, 469.
— grönlandicum I, 119.
— latifolium III, 401.
— ruderale II, 58.
— sativum III, 155.
Lepidonote IV, 110.
Lepidonote cirrata IV, 111.
— punctata IV, 112.
— scabra IV, 111.
Leptis nubecula II, 312.
Leptocarus II, 316.
Leptomera IV, 496; 498.
Leptomera pedata IV, 498; 607 flg.
— rubra IV, 607 Anm.
— ventricosa IV, 608.
Lepton attenuator IV, 315; 316.
Leptopeza flavipes IV, 101.
Leptoplana IV, 538; 548; 568.
Leptoplana atomata IV, 527; 569.
— hyalina IV, 570.
— nigripunctata IV, 569.
— pellucida IV, 570.
— tremellaris IV, 569.
Leptoplanea IV, 538; 568.
Leptorrhina bicolor III, 27.
Leptotherium III, 93.
Leptura quadrifasciata II, 339; 369.

Leptura scutellata II, 345; 365.
Leria nutans II, 58.
Lernanthropus I, 196.
Lernanthropus Musca I, 196.
— paradoxus I, 197.
— pupa I, 196.
Lernentoma I, 194; 196.
Lernæa I, 191.
Lernæa anomala II, 154.
— asellina II, 135.
— branchialis I, 180; 183; 184 Anm.; 191; 293 flg. — II, 136 Anm.
— cirrosa I, 192 Anm.
— clavata I, 184 Anm.; 195 Anm.; 196.
— cyclopterina I, 191; 502 flg.
— cyprinacea I, 173; 176; 191 Anm.
— elongata I, 259.
— Exocoeti I, 192 Anm.
— gadina I, 191.
— gobina I, 280.
— Lavareti I, 486.
— Lotæ I, 191 Anm.
— multicornis I, 192 Anm.
— ocularis I, 191 Anm.
— pectoralis II, 10.
— salmonea I, 181; 268 flg.
— surrirensis I, 191.
— uncinata I, 195 Anm.
Lernæocera I, 192. — II, 145.
Lernæocera cyprinacea I, 176; 192.
— esocina I, 192.
Lernæoda I, 190; 193.
Lernæomyzon I, 193.
Lernæomyzon Triglæ II, 135.
Lernæopenna I, 192.
Lernæopoda I, 194; 271; 275; 277.
Lernæopoda bicaudata I, 275 flg. — II, 139.
Lernæopoda Brongniarti I, 195.
— Carpionis I, 268 flg.
— Dalmani I, 180; 195; 264 flg.
— elongata I, 180; 182; 195; 259 flg.; 275. — II, 151; 155.
— Galei I, 188; 271; 272 flg.
— obesa I, 270 flg.
— salmonea I, 195.
— stellata I, 195.
Lestes sponsa II, 316.
Lestris Buffonii IV, 367; 373; 384; 427.
Lestris catarrhactes IV, 367; 369; 376; 424.
— parasitica IV, 367; 374; 377; 413; 425.
— Pomarina IV, 367; 374; 377; 413; 424.
— Schlepii IV, 425.
Lesæa minuta IV, 93.
Leucania albipuncta I, 540; 541.
— comma I, 540; 541.
— conigera I, 540; 541.
— impura I, 540; 541.
— lythargirea I, 540; 541.
— obsoleta I, 540; 541.
— pallens I, 540; 541.
— straminea I, 540; 541.
Leucas martinicensis II, 61.
Leuciscus papyraceus I, 396.
Leucoium vernum III, 83.
— æstivum III, 83; 399.
Leucophasia Sinapis I, 513. — III, 408.
Leucophra IV, 528.
Leucothoe clypeata IV, 157.
— furina IV, 157 Anm.
— glacialis IV, 159.
Lias I, 366.
Libellula-Aftryk i Kalkskifer II, 203.
Libellula cancellata II, 316.
— flaveola II, 316.
— vulgata II, 316.
Lichen agaricus I, 124.
— saxorum I, 124.
— scopulorum I, 124.
— ventosus I, 119.
Lichia aculeata I, 198.
Ligusticum Levisticum III, 74.
— scoticum II, 181.
Ligustrum vulgare II, 643.
Liimstenens Forekomst III, 546.
Liimsteen, Stevnsklints I, 214.
Lilium bulbiferum III, 114.
— Martagon III, 114.
Lima lingvatula III, 582.
— Sarsii III, 583.
— sulcata IV, 89.
— sp. III, 583.
Limacina III, 481 flg.
Limacina arctica III, 481 Anm.; 488. — IV, 77; 480.
— balea III, 489. — IV, 77.
— helicialis III, 488.
Limanda vulgaris I, 379.
Limenitis Populi I, 510. — II, 127.
— sybilla I, 510.

Limnebius minutissimus II, 356.
— truncatellus II, 356.
Limnius II, 351.
— troglodytes II, 314.
— æneus II, 314.
Limnobia analis III, 44.
— angustipennis III, 29.
— annulus III, 42.
— barbipes III, 30.
— chorea III, 49.
— decora III, 47.
— didyma III, 49.
— discicollis III, 32.
— dispar III, 31.
— distinctissima II, 234.— III, 37.
— dumetorum III, 49.
— fasciata III, 27.
— ferruginea III, 31.
— flavipes III, 44.
— fimbriata III, 41.
— immaculata III, 36.
— lineola III. 31.
— leucocephala III, 48.
— longirostris III, 27.
— lucorum III, 34.
— macrostigma III, 44.
— marmorata III, 28.
— meridiana III, 41.
— modesta II, 382—III, 49.
— morio III, 48.
— nemoralis III, 33.
— nervosa III, 29.
— nigricollis III, 50.
— nitidicollis III, 33.
— nubeculosa III, 44.
— nudicornis III, 43.
— ochracea III, 31.
— picta III, 30.
— pictipennis III, 28.
— pilipes III, 41.
— pilosa III, 37.
— plebeia III, 33.
— praeusta III, 31.
— punctata III, 29.
— punctipennis III, 39.
— punctulata III, 46.
— qvadrinotata II, 357. — III, 45.
— qvadrimacu'ata III, 42.
— replicata III, 43.
— rivosa III, 26.
— sexnotata III, 45.
— sexmaculata II, 313.
— similis III, 39.
Limnobia stigma II, 315.—III, 45.
— stigmatica III, 50.
— tenella III, 41.
— tripunctata II, 357.—III, 45.
— trisulcata III, 46.
— trivittata III, 46.
— unicolor III, 35.
— xanthoptera II, 374 — III, 43.
Limnophila abdominalis III, 29.
angustipennis III, 29.
— barbipes III, 30.
— discicollis III, 32.
— dispar II, 313. — III, 31.
— ferruginea III, 31.
— immaculata III, 36.
— lineola III, 31.
— lucorum III, 34.
— nemoralis II, 327. — III, 33.
— nigricollis III, 29.
— nitidicollis III, 33.
— ochracea III, 31.
— picta III, 30.
— pictipennis III, 28.
— plebeia III, 33.
— punctata III, 29.
— scutellata III, 34.
— unicolor III, 35.
Limnophysa Holbölli IV, 78.
— Pingelii IV, 78.
— Vahlii IV, 77.
Limnæa Holbölli IV, 78.
— Pingelii IV, 78.
— Vahlii IV, 77.
Limnæus stagnalis IV, 140.
Limodorum epipogium I, 426.
Limonius assimilis II, 365.
— minutus II, 338; 352.
Limosa melanura IV, 366; 409.
Limosella aquatica II, 184. — III, 401.
Limosina limosa II, 375.
Linaria IV, 572.
Linaria Elatine II, 425.
— vulgaris II, 425.
Linckia II, 275.
Linckia Zosteræ II, 274.
Lindenius albilabris II, 360.
— brevis II, 360.
— subæneus II, 318.
Linnæa borealis III, 153.
Linota canescens IV, 366; 398.

Linota Hornemanni IV, 366; 373; 376; 395; 398.
— Linaria IV, 366; 376; 379; 397.
Liparis auriflua I, 523.
— chrysorrhoea I, 522.
— dispar I, 522. — II, 304.
— monacha I, 522. — III, 409.
— Salicis I, 522.
— V. nigrum I, 522.
Liparis-Arter (Fiske), grønlandske I, 378.
— Montagui I, 378.
— tunicata I, 378.
Liris hyalinata I, 326.
Lissonota bellator II, 332; 359; 370; 389.
— culiciformis II, 320; 370.
— cylindrator II, 332.
— deversor II, 356.
— lateralis II, 316; 370; 375; 385.
— murina I, 309.
— parallela II, 385.
— segmentator II, 385.
Listera ovata II, 429.
Lithodes arctica I, 14.
Lithosia ancilla I, 522.
— aureola I, 521.
— complana I, 521.
— depressa I, 521.
— eborina I, 522.
— griseola I, 521.
— Jacobeæ II, 128.
— irrorea I, 522.
— luteola I, 521.
— mundana I, 522. — II, 128.
— Muscerda I, 522.
— quadra I, 521.
— rosea I, 522. — II, 128.
— rubricollis I, 307; 522.
— senex I, 522.
Lithospermum officinale II, 420.
Litorella lacustris IV, 465.
Litorina arctica IV, 82.
— grönlandica IV, 82.
Lobelia Dortmanna I, 134 Anm. — III, 411. — IV, 465.
Lobilabrum IV, 572.
Locusta viridissima IV, 317.
Lokuster, Danmarks IV, 316.
Lolium arvense IV, 463.
Loncheres III, 217.
Loncheres elegans III, 219.
Lonchophorus III, 217.
Lonchoptera lacustris II, 315.
— lutea II, 315; 384.
Lonchæa vaginalis II, 313.
Londonclay I, 212.
Lophius piscatorius I, 256.
Lophyrus Hercyniæ II, 340.
Lottia testudinalis IV, 89.
Loxia leucoptera IV, 368; 371.
Loxocera Hoffmannseggii II, 244.
Lucilia Cæsarion II, 328.
— serena II, 314.
— sericata II, 328.
Ludius sp. II, 393.
Lumbricilla IV, 130.
Lumbriconais IV, 131; 132.
Lumbriconais marina IV, 132.
Lumbricus armiger IV, 125.
— capitatus IV, 123.
— cirratus IV, 126.
— lineatus III, 561. — IV, 131; 137.
— Tubifex IV, 131.
— variegatus IV, 131.
— vermicularis IV, 131.
Lumpenus I, 377.
Lumpenus aculeatus I, 377.
— Fabricii I, 377.
— medius I, 377.
Lunaria annua III, 157.
— biennis III, 158.
— rediviva II, 425. — III, 157.
Lundia I, 579.
Luperus flavipes II, 338.
— rufipes II, 338.
Lutra III, 219.
Luzula albida II, 182.
— campestris II, 182.
— maxima II, 182; 422. — IV, 466.
Lycopodium alpinum II, 191.
— annotinum III, 405.
— complanatum II, 191; 431; 498. — III, 405.
— inundatum III, 405.
— selaginoides II, 191.
— Selago II, 431.
Lycoris IV, 115.
Lycæna Acis I, 511.
— agrestis III, 408.
— Alexis I, 511.
— Alsus I, 511.
— Argiolus I, 511.
— Arion I, 511.
— Betulæ I, 512.
— Chrysis I, 512.

Lycæna Circe I, 512.
— Icarus I, 511. — II, 127.
— Ilicis I, 512.
— Optilete I, 511.
— Phlæas I, 512.
— Polysperchon I, 511.
— Quercus I, 512. — II, 128.
— Rubi I, 512.
— Virgaureæ I, 512.
— W. album II, 128. — III, 408.
— Ægon I, 511.
Lyda betuleti II, 323.
— depressa II, 320.
— Quercus II, 322.
Lydella bicincta II, 326.
Lyngbya I, 581.
Lyngbya ferruginea II, 492. — III, 564.
— glutinosa II, 491. — III, 563; 565 Anm.
— lutescens II, 493.
— æruginosa II, 492.
— æstuarii II, 492.
Lyngbye (Hans Christian) Nekrolog II, 1 flg.
Lysianassa Lagena II, 256.
— Vahlii II, 256
Lysimachia nemorum II, 181; 421. — III, 398.
Læmargus I, 500.
Læmargus muricatus I, 487 flg.
Læmodipoda IV, 490 flg.
Løven I, 7.
Løvens Haletorn I, 403.

Maanefisken I, 487.
Macrauchenia, fossilt Pattedyr III, 593.
Macrocera angulata II, 351. — III, 230.
— centralis II, 351. — III, 231.
— fasciata III, 230.
— fascipennis III, 231.
— lutea II, 251. — III, 230.
— phalerata III, 231.
— vittata II, 367.
Macroglossa bombyliformis I, 516. — II, 128.
— fusciformis I, 515.
— stellatarum I, 516.
Macrophya duodecimpunctata II, 329.
— neglecta II, 347; 356.
— punctata II, 329.
Microphya quadrimaculata II, 342.
— Ribis II, 329.
Macropis labiata II, 123, 371.
Macropodia I, 13.
Macropus I, 13.
Macrostoma IV, 525; 548; 565.
Macrostoma appendiculata IV, 565.
— Hystrix IV, 565.
Maja Squinado I, 14 Anm.
Makrelen II, 25.
Malachius fasciatus II, 346; 369.
Malacra plumosa II, 55.
Malaxis monophyllos I, 431.
— paludosa II, 429. — III, 498.
Mallen I, 194; 371.
Mallotus arcticus IV, 380; 413; 420; 455.
Malthinus sangvinolentus II, 346; 369.
Malva Alcea II, 425. — III, 402.
— crispa III, 165.
— moschata III, 166.
— spicata II, 56.
— tricuspidata II, 51; 67.
Malvaceæ II, 51.
Mamestra albicolon I, 537.
— Brassicæ I, 537.
— Chenopodii I, 537.
— nigricans I, 536. — II, 129.
— oleracea I, 536.
— Persicariæ I, 537.
— Pisi I, 536.
— svasa I, 536.
Mammaria scintillans I, 398.
Mangelia Holbölli IV, 85.
Mannabusken I, 6.
Marchantia commutata II, 191.
— pilosa I, 425.
Margarita costulata IV, 81.
— glauca IV, 81.
— helicina IV, 81.
— striata IV, 81.
— undulata IV, 81.
— Vahlii IV, 81; 431; 436; 439; 455.
Marrubium odoratissimum II, 273.
Marsvinet III, 220.
Martørven II, 73 flg.; 495 flg.; 519 flg.
Masoreus Wetterhallii II, 377.
Mastodon III, 93.
Meckelia IV, 572.
Meconema thalassina IV, 317.
Medeterus appendiculatus IV, 7.
— crassicornis II, 382.
— fraternus II, 382.

Medeterus tenellus II, 367.
Medeterus-Arter, iagttagne om Vinteren IV, 349.
Medicago falcata II, 426.
— sativa III, 171.
Medusa aurita III, 579.
Megachile centuncularis II, 123.
— Willughbiella II, 337.
Megalonyx III, 587.
Megalonyx Bucklandi III, 91.
— Cuvieri III, 91.
— gracilis III, 216.
— Jeffersonii III, 91; 216.
— Maquinensis III, 588.
— minutus III, 91.
Megastylus cruentator III, 97.
— impressor III, 97.
— lineator III, 98.
— mediator III, 97.
— orbitator III, 98.
Megatherium III, 91; 587; 591.
Melampyrum arvense II, 424. — IV, 469.
III, 150; 401. — IV, 469.
— cristatum II, 424. — IV, 469.
— sylvaticum II, 184; 425. — III, 401. — IV, 469.
Melandrya caraboides II, 352; 365; 537.
Melanophora carbonaria II, 312; 327.
— roralis II, 327.
Meles Taxus III, 491.
Melica nutans III, 396.
Melitæa Aglaia II, 127.
— Artemis I, 508.
— Athalia I, 509.
— Cinxia I, 508.
— Dictynna I, 508.
— Lathonia II, 127.
Meloe-Larver II, 122; 365.
Melothria pendula II, 64.
Menesthe albula IV, 83.
Meniscus catenator II, 348; 360.
— elongator II, 348.
— murinus II, 348; 368.
Mentha aquatica I, 124.
— arvensis I, 124.
— Pulegium III, 149.
— rotundifolia III, 418.
— sativa I, 124.
— viridis III, 148; 401.
Mercurialis annua III, 200.
Mergellag, blaa I, 211.
Mergus Merganser IV, 372.
— serrator IV, 368; 450.
Meromyza nigriventris II, 314.
— pratorum II, 315; 384.
Merops Apiaster III, 494.
Mesochorus circumscriptus II, 337.
— dichrous II, 337.
— splendidulus II, 348.
Mesogloia vermicularis III, 407.
Mesoleptus cinctulus III, 100.
— cingulatus II, 369.
— exornatus I, 306. — II, 312.
— filicornis II, 330; 361.
— flavopictus II, 324.
— fugax II, 334; 349; 361.
— geniculosus II, 349.
— inclinator II, 351.
— lævigatus II, 335.
— lateralis II, 361.
— limitaris I, 305.
— luteolator II, 361.
— mundus II, 361.
— nemoralis II, 334; 361.
— palpator II, 330.
— prolixus II, 374.
— punctator II, 335.
— reclinator II, 361.
— seminiger II, 330.
— sericeus II, 323.
— sulphuratus II, 32?.
— testaceus II, 323; 356; 389. — III, 323.
— trullator II, 349.
— Typhæ II, 316; 349.
— ventrator II, 324; 349; 369.
Mesostenus gladiator II, 368.
Mesostoma IV, 520; 548; 561.
Mesostoma Ehrenbergii IV, 561.
— rostratum IV, 563.
Mesostomeæ IV, 525; 547; 560.
Metopia campestris II, 313; 318.
— distincta II, 357.
Miarus Campanulæ II, 338.
Miccotrogus cinerascens II, 364.
— picirostris II, 338; 352.
Microcoela IV, 527; 547; 568.
Microcoleus chthonoplastes III, 562.
— fuscus III, 563.
Microdon anthinus II, 326.
Microdus thoracicus I, 599.
Microgaster globator II, 271.
— deprimator II, 371.
— sessilis II, 371.
Micropeplus sulcatus II, 341.

Micropeza corrigiolata II, 367.
Microphorus flavipes II, 357.
Microstoma leucops IV, 522; 566.
— lineare IV, 566.
Microstomeæ IV, 527; 565.
Microstomus grönlandicus III, 225.
— latidens I, 379.
Micrura IV, 538.
Mikania II, 57.
Miltogramma oestracea II, 383.
Mimosa sensitiva II, 62.
Miselia aprilina I, 531.
— conspersa I, 534.
— oxyacanthæ I, 534.
Mishme Teeta II, 272.
Mistelto I, 435.
Mitra grönlandica IV, 88; 449.
Modiola IV, 434; 436; 439.
Modiola Cicercula IV, 92.
— discors IV, 92.
— discrepans IV, 92.
— Faba IV, 92; 583.
— vitrea IV, 92.
Moformationen I, 212.
Mohria I, 581.
Moldenhaveria I, 580.
Molge cristata III, 212.
— tæniata III, 212.
Moltkea I, 582.
Momordica Balsamine II, 64.
Monocelis IV, 523; 525; 528; 537; 547; 552.
Monocelis fusca IV, 554.
— lineata IV, 522; 553.
— rutilans IV, 554.
— unipunctata IV, 552.
Monoculus piscinus I, 622; 627.
Monophadnus melanocephalus II, 394.
— nigerrinus II, 318.
Monotropa hirsuta II, 422. — III, 399. — IV, 467.
Mordella pumila II, 345.
— sp. (micans Germ.), II, 364.
Mormon fratercula IV, 368; 374; 456.
Moræner IV, 192.
Motacilla coronata IV, 73.
Motella argentata I, 378.
— ensis I, 378.
— Mustela I, 378.
— unicirrata I, 378 Anm.
Mugil capito I, 371.
— cephalus I, 371.
— chelo I, 371.
Mugil sp. I, 197.
Mugiloides I, 371.
Müllera I, 568.
Munna II, 612 flg.
Munna Boeckii II, 615.
Murex Banffii IV, 87.
Mus flavicollis I, 415.
— minutus II, 546.
— Musculus II, 546. — III, 218.
— setosus III, 218.
— sylvaticus I, 415.
Musca corvina II, 318.
— stabulans II, 247.
Muscardine, Sygdom hos Silkeorme, II, 296 flg.
Muscicapa villica IV, 368; 371.
Muscus excisus I, 117.
Mutilla sellata II, 382.
Mya arctica IV, 94.
— arenaria III, 561. — IV, 94; 436.
— byssifera IV, 94.
— truncata IV, 94.
Mycetes III, 219.
Mycetobia annulata III, 281.
— fasciata III, 281.
Mycetocharis barbata II, 345.
Mycetophagus multipunctatus II, 339.
— qvadrimaculatus II, 339.
Mycetophila abdominalis III, 246.
— alternans III, 252.
— arcuata III, 240.
— bicolor III, 257.
— bicincta III, 263.
— bimaculata III, 240.
— brunnea III, 264.
— caudata III, 243.
— centralis III, 244.
— cingulata III, 260.
— cingulum III, 243.
— cristata III, 254.
— cunctans III, 248.
— dimidiata III, 247.
— discicollis III, 255.
— discoidea III, 255.
— domestica III, 251.
— dorsalis III, 262.
— fenestralis II, 326. — III, 256.
— fusca III, 262.
— fuscicornis III, 245.
— fuscipennis III, 259.
— grata III, 250.
— griseicollis III, 258.

Mycetophila guttiventris III, 260.
— lateralis II, 365; 382. III, 260.
— leptura III, 260.
— lineola II, 326. — III, 245.
— luctuosa III, 240.
— lugens III, 250.
— lunata II, 326. — III, 239; 240.
— lurida III, 245.
— maculosa III, 254.
— melanura III, 259.
— minuta III, 253.
— modesta III, 263.
— nana III, 264.
— nigra II, 326. — III, 265.
— ornaticollis II, 326; 382. — III, 250.
— paludosa III, 265.
— pictipennis III, 266.
— præusta III. 245.
— proxima III, 258.
— punctata III, 247.
— punctipes III, 249.
— ruficollis III, 245.
— sciarina II, 326. — III, 253.
— semicincta III, 248.
— signata II, 234; 382. — III, 240.
— strigata III, 242.
— submaculata III, 251.
— tarsata III, 264.
— trinotata III, 242.
— trivittata III, 261.
— vara III, 266.
— venosa III, 256.
— vicina III, 261.
Mycetoporus lepidus II, 352.
— splendidulus II, 352.
Myginda I, 564.
Mylodon, fossilt Pattedyr, III, 594.
Myopa atra II, 375.
— ferruginea II, 318.
Myopotamus III, 217.
Myosotis cæspitosa II, 181.
— sparsiflora I, 438. — III, 65.
Myrica Gale IV, 465.
Myriophyllum alterniflorum II, 190. — IV, 460; 473.
Myrmecophaga jubata III, 89; 216.
— Tamandua III, 89.
Myrmedonia funesta II, 377.
— humeralis II, 343.
Myrmosa melanocephala II, 337; 360; 378.
Myrmus miriformis II, 326.
Myrrhis odorata II, 421.
Mysis Fabricii I, 406. — II, 256.
— flexuosa I, 404. — II, 255.
— oculata I, 406. — II, 255.
— spinulosa I, 406.
Mythimna prospina I, 538.
— turca I, 538.
Mytilus decussatus IV, 92.
— discors IV, 92.
— edulis IV, 92.
— Faba IV, 92.
Myxonema brachymelia II, 487.
— curvatum II, 485.
— flaccum II, 485.
— lubricum II, 481.
— zonatum II, 486.
Möstingia I, 590.

Naiderne, de danske IV, 128 flg.
Naidina IV, 521; 538.
Nais IV, 521; 538.
Nais barbata IV, 135.
— diaphana IV, 138.
— digitata IV, 133.
— elingvis IV, 135; 137.
— litoralis IV, 135; 136.
— picta IV, 133.
— proboscidea IV, 133.
— quadricuspidata IV, 110 Anm.
— serpentina IV, 134.
— uncinata IV, 135.
— vermicularis IV, 138.
Nanodes Lythri II, 317; 338; 345.
Narcissus Pseudonarcissus III, 81.
— poeticus III, 81.
Narthecium ossifragum IV, 465.
Nasturtium anceps I, 132.
— sylvestre III, 402.
Natica borealis IV, 80.
— cornea IV, 80.
— fragilis IV, 80.
— grönlandica IV, 80.
— litoralis IV, 82.
— litorea IV, 82.
— nana IV, 80.
— septentrionalis IV, 80.
Naupredia IV, 497; 608.
Naupridia IV, 497.
Navicula bifrons I, 395.
— capitata I, 395.
— follis I, 395.
— fulva I, 394.
— gibba I, 394; 395.

Navicula gracilis II, 204.
— granulata I, 394; 395.
— inæqualis I, 395.
— Librile I, 394; 395.
— phoenicentron I, 395.
— scalprum I, 396.
— striatula I, 394.
— viridis I, 393; 394; 395.
— viridula I, 394; 3 5; 396.
— Zebra I, 395.
Nebalia III, 530 Anm.
Nebria brevicollis II, 393.
— livida II, 393.
Neckera crispa IV, 473.
Necydalis flavescens II, 537.
Negerraeen I, 9.
Nematopodius formosus II, 320.
Nematus abietinus II, 322.
— albidus II, 360.
— albipennis II, 367.
— Betulæ I, 307.
— Capreæ II, 360.
— dorsalis II, 360.
— fulvus II, 360.
— leucopterus II, 360.
— leucostictus II, 347.
— Myosotidis II, 360.
— prasinus II, 360.
— scutellaris II, 360.
— segmentarius II, 347.
— varicornis II, 347.
— ventralis II, 360.
— ventricosus I, 305.
— viridiventris II, 347.
Nemertes IV, 128; 539; 572; 576.
Nemertes assimilis IV, 578.
— badia IV, 578.
— bioculata IV, 577.
— flaccida IV, 577.
— lactiflora IV, 579.
— maculata IV, 579.
— melanocephala IV, 577.
— olivacea IV, 578.
— pulchra IV, 580.
Nemertina IV, 525; 530; 532; 539.
Nemesis I, 199. — II, 49; 51.
Nemesis Carchariarum I, 199.
— Lamnæ I, 199.
Nemoræa nemorum II, 327.
— pellucida II, 327.
— quadripustulata II, 363.
— rudis II, 327.
Nemoura nebulosa II, 311.
Nemotelus nigrinus II, 312.
Neottia nidusavis II, 189; 429.
Nephthys cæca IV, 123.
— longosetosa IV, 123.
Nereis IV, 111.
Nereis aphroditoides IV, 110 Anm.
— armillaris IV, 117.
— bifrons IV, 110 Anm.
— coerulea IV, 110 Anm.; 122.
— cæca IV, 123.
— diversicolor III, 560. — IV, 116.
— flava IV, 122.
— incisa IV, 110 Anm.
— longissima IV, 116.
— longa IV, 122.
— noctiluca IV, 110 Anm.
— pelagica IV, 115.
— prismatica IV, 110 Anm.
— renalis IV, 117.
— rosea IV, 110 Anm.
— verrucosa IV, 115.
— viridis IV, 122.
Neupera I, 594.
Nicania Banksii IV, 92.
— striata IV, 93.
Nicothoe I, 197.
Nicothoe Astaci I, 178 Anm; 182; 197. — II, 146 flg.
Niebuhria I, 573.
Nigella arvensis III, 145.
— damascena III, 145.
Nilssonia brevis I, 368.
— elongata I, 368.
Nitidula ænea IV, 339.
Niveau-Forandringer paa Slesvigs Vestkyst II, 192.
Noctileo III, 219.
Noctiluca scintillans I, 398.
Noctua Absinthii I, 308.
— Chenopodii I, 308.
— Cucubali I, 308.
— gothica I, 309.
— Pinastri I, 308.
Noltea I, 587.
Nomada flava II, 123; 318.
— Goodeniana II, 123; 319.
— Hillana II, 371.
— interrupta II, 392.
— lineola II, 123.
— quadrinotata II, 371; 376.
— Robertjeoana II, 376.
— ruficornis II, 319; 371.
— Solidaginis II, 374; 376.
— xanthosticta II, 350.
Nonagria bathyerga I, 310; 541.
— Cannæ I, 310; 541.
— Fabricii I, 310; 541.

Nonagria fluxa I, 310; 541.
— paludicola I, 310; 541.
— Phragmitidis I, 310; 541.
— Typhæ I, 310; 541. — II, 129.
Nordafrikas Natur I, 1—9.
Nordkaperen IV, 487 Anm.
Nordlys II, 266.
Nostoc carneum III, 407.
Nostochineæ II, 173. — III, 556.
Notaris bimaculatus II, 386.
Notiphila cinerea II, 318.
— glabricula II, 375.
Notodonta camelina I, 518.
— chaonia I, 518.
— Dictæa I, 518.
— dictæoides I, 518.
— Dodonea I, 518.
— Dromedarius I, 518.
— palpina I, 518.
— querna I, 518.
— tremula I, 518. — III, 409.
— tritopha I, 517. — II, 128.
— Ziczac I, 517.
Notogymnus IV, 539.
Notospermus IV, 572.
Nucula IV, 91.
Nucula arctica IV, 91.
— corticata IV, 90.
— lenticula IV, 90.
— myalis IV, 92.
— rostrata IV, 90.
— tenuis IV, 90.
Numenius hudsonicus IV, 366; 383; 407.
— phæopus IV, 366; 369; 383; 407.
Nuphar pumilum III, 400.
Nycticeius III, 219.
Nymphon grossipes III, 400.
Nysson maculatus II, 360.
— spinosus II, 337; 360.
— trimaculatus II, 337; 360.

Oasevegetation I, 6.
Ochthiphila juncorum II, 313; 357.
Octopus granulatus IV, 77.
Ocydromia dorsalis IV, 101.
— flavipes IV, 99; 101.
— glabricula IV, 100; 101. 102.
— melanopleura IV, 102.
— nigripennis IV, 102.
Ocydromia ruficollis II, 327. — IV, 99; 101.
— scutellata IV, 101.
Ocymum thyrsiflorum II, 61.
Ocyptera brassicariæ II, 357.
— cylindrica II, 328.
Ocypus brunnipes II, 313.
Onacantha melanura II, 317.
Odontalia dentata III, 407.
Odontites verna II, 184. — III, 498. — IV, 477.
Odontomyia hydropota II, 312.
— viridula II, 314.
Odontoscelis Daldorffii IV, 310.
— pulicaria IV, 312.
— scarabæoides II, 344. — IV, 307.
— Schulzii IV, 307.
— signatipennis IV, 309.
— Smidtii IV, 309; 310.
— tibialis IV, 310.
— vinculata IV, 310.
Odontotarsus IV, 336.
Odynerus parietum II, 123.
Oedemera coerulea II, 319.
— flavescens II, 338; 345.
Oediceros IV, 155.
Oediceros saginatus IV, 156.
Oenanthe megalopolitana I, 427.
— pimpinelloides I, 427.
Oenothera biennis I, 420. — III, 119.
— muricata III, 120.
Ofiurernes Indbeling III, 535.
Oldenlandia I, 562.
Olisthopus rotundatus II, 377.
Olophrum piceum IV, 349.
Ommatoplea IV, 538; 579.
Onilia I, 589.
Oniscus Ceti IV, 475.
— Cicada IV, 161 Anm.
— scolopendroides IV, 596.
— serratus II, 260. — IV, 161 Anm.
— sp. IV, 485 Anm.
Ononis spinosa III, 402.
Onopordon Acanthium III, 174.
Onuphis IV, 109 Anm.; 113.
Onuphis Eschrichtii IV, 114.
Onycotheuthis amoena IV, 76.
— Fabricii IV, 76.
Oodes helopioides II, 390; 537.
Opatrum sabulosum, dens Anatomi IV, 209.
— tibiale II, 393.
Ophelia IV, 125.

Ophelia bicornis IV, 126.
— mamillata IV, 126.
Ophiocephalus IV, 572.
Ophiocnemis marmorata III, 539.
Ophiocoma III, 536.
Ophiocoma echinata III, 537.
— nigra III, 537.
— scolopendrina III, 537.
Ophioderma lacertosum III, 538.
— pectinatum III, 538.
Ophioglossum vulgatum III, 406.
Ophiolepis III, 536; 542.
Ophiolepis annulosa III, 537.
— filiformis III, 537.
— squamata III, 537.
— Tenorii III, 537.
— texturata III, 537.
Ophiomyza III, 538.
Ophion luteus I, 308. — II, 384.
— — dens Giftglandler IV, 106.
— obscurus I, 308.
— ramidulus II, 333.
Ophionyx armata III, 539; 540.
Ophiopholis aculeata III, 537; 543.
— annulosa III, 537.
Ophiothrix Cuvieri III, 538.
— echinophora III, 538.
— Ferrusaci III, 538.
— fragilis III, 538.
— granulata III, 538.
— pentagona III, 538.
— quinqvemaculata III, 538.
— spinulosa III, 538.
— tricolor III, 538.
Ophiura III, 536.
Ophiura aurora III, 537.
— bracteata III, 537.
— neglecta III, 537.
— rosula III, 538.
Ophiusa lunaris I, 548.
— Viciæ I, 548. — II, 130.
Ophrys anthropophora I, 116.
— cordata I, 419.
— myodes I, 426.
Ophyra leucostoma II, 314; 328.
Opis IV, 149.
Opis Eschrichtii IV, 149.
Opomyza bipunctata II, 374.
— combinata II, 384.
— germinationis II, 312.
Orchesia micans III, 315.
Orchestes bifasciatus II, 323; 385.
— Fagi II, 311.
— Ilicis II, 322.
Orchestes Quercus II, 355.
— scutellaris II, 338.
— stigma II, 338.
Orchestia litoralis IV, 147.
Orchis alba et cæt. IV, 45.
— angustifolia III, 404.
— bifolia I, 357. — IV, 45; 49; 51 Anm.; 54.
— conopsea IV, 47.
— Königii I, 118.
— latifolia IV, 47.
— laxiflora III, 404.
— militaris I, 420.
— montana IV, 49.
— sambucina III, 404.
— solstitialis IV, 46.
— ustulata I, 116. — III, 404; 421.
— virescens IV. 49; 51 Anm.
Orgyia antiqua I, 523.
— Coryli I, 523.
— Ericæ I, 523.
— fascelina I, 523.
— gonostigma I, 523.
— pudibunda I, 309; 523.
Origanum vulgare I, 123.
Ornithichnites giganteus II, 206.
— ingens II, 206.
Ornithogalum minimum I, 123.
— spathaceum I, 123.
Orobanche elatior I, 422.
Orobitis cyaneus II, 319; 335; 369.
Orobus niger II, 426.
— sylvaticus I, 116. — II, 184.
— vernus III, 403.
Ortalis Cerasi II, 318.
Orthagoriscus Mola I, 181; 487.
Orthocentrus anomalus II, 332.
— incisus II, 332.
— Merula II, 352.
— spurius II, 332.
Orthosia cruda I, 539.
— gothica I, 538.
— gracilis I, 538.
— instabilis I, 538.
— litura I, 539.
— lota I, 538.
— macilenta I, 538.
— miniosa I, 539.
— munda I, 538.
— pistacina I, 539.
— populeti I, 538.
— stabilis I, 539. — II, 129.
— Ypsilon I, 538.

Orthostoma IV, 538.
Orthostoma pellucidum IV, 566.
— rubrocinctum IV, 566.
Orycteropus III, 590.
Oscillatoria chthonoplastes III, 552 flg.; 562.
— confervicola III, 564.
— Corium III, 407;
— distorta III, 568.
— flexuosa III, 568.
— Friesii II, 489.
— læte-virens II, 492.
— majuscula II, 491. — III, 563.
— subsalsa III, 566.
— vaginata III, 407.
— æstuarii II, 492.
Oscinis cornuta II, 314.
Osmunda regalis III, 406.
Ostrea edulis, fossil, III, 548.
Otion auritum I, 107. — IV, 485.
— Cuvierii IV, 485.
Otiorhynchus atroapterus II, 379.
— — dens Anatomi IV, 212.
— hirticornis II, 341.
Ougerens Gjællekræbs I, 184 Anm.
Oxalis corniculata I, 125. — III, 127.
— stricta I, 125. — III, 127.
Oxybelus mucronatus II, 350; 360.
Oxynotus gibbus IV, 303.
Oxypetalum Banksii II, 65.
Oxyrhina frontalis IV, 315.
Oxytelus cælatus II, 319; 391.

Pachycoris affinis IV, 299.
— annularis IV, 289.
— annulus IV, 289.
— arcuatus IV, 292.
— Bugpletter IV, 295; 333; 336.
— Fabricii IV, 288.
— flavescens IV, 297.
— hebraicus IV, 297.
— irroratus IV, 297.
— nebulosus IV, 297.
— ocellatus IV, 289; 292.
— Schousboei IV, 288.
— Wolffii IV, 295.
Pachymerus agrestis II, 326.
— bimaculatus II, 378; 391.
— chiragra II, 326.
— nubilus II, 381; 391.
— pedestris II, 391.
— rusticus II, 326; 391.
Pachymerus sylvaticus II, 326.
Pachypalpus brevicornis III, 269.
— crassicornis III, 269.
— flaviceps III, 268.
— semiflavus III, 267.
Pachyrhina cornicina III, 25.
— crocata III, 23.
— dentata III, 24.
— histrio III, 26.
— imperialis III, 24.
— maculosa III, 26.
— pratensis III, 23.
— sannio III, 25.
— scurra III, 26.
Pachyrhinus latirostris II, 365.
Pachytherium III, 91; 586.
Pagurus Bernhardus II, 251.
— pubescens II, 251. — IV, 142.
Palmella hyalina III, 407.
— rubra II, 169.
Palpernes Bygning hos Brakonerne I, 537.
Paludina vivipara I, 411.
Paludinella IV, 82.
Pandalus annulicornis II, 254.
— borealis II, 254.
— Narwal II, 254.
Pandarus I, 201. — II, 52.
Pandarus alatus II, 48.
— bicolor I, 202. — II, 31 flg.
— Boscii I, 202.
— Carchariæ I, 202. — II, 36 Anm.; 39 Anm.
— Cranchii I, 202.
Pandorina arenosa IV, 93.
Panicum Crus Galli I, 125; 432.
— viride I, 125.
Paniscus areator II, 333.
— glaucopterus I, 307.
— testaceus I, 307. — II, 389.
— virgator II, 333; 356.
Panurgus lobatus II, 123.
Papaver somniferum III, 140.
Papilio Machaon I, 512. — II, 304. — III, 408.
Podalirius I, 512.
— Urticæ I, 307.
Pardalisca IV, 153.
Pardalisca cuspidata IV, 153.
Parnus prolefericornis II, 378.
Parus bicolor IV, 372.
Passiflora picturata II, 65.
— suberosa II, 65.
Pastinaca sativa III, 77.

Patella candida IV, 89.
— cerea IV, 89.
— fissurella IV, 89.
— rubella IV, 89.
— testudinalis IV, 89.
Patrobus excavatus II, 347.
Paullinia I, 556. — II, 65.
Pavonia spinifex II, 55.
Pecten islandicus IV, 89; 449.
— sp. I, 212.
Pectunculus sp. I, 212.
Pedicia rivosa III, 26.
Pedicularis flammea I, 116.
— groenlandica I, 120 Anm.
— Oederi I, 116.
Pediculus Ceti IV, 475.
Pelecanus cristatus IV, 372.
Pelias Aspis III, 207.
— Berus II, 542. — III, 207.
— Prester II, 542. — III, 207.
Pelobates fuscus III, 490.
Peloria II, 445
Peltophora, Bugpletter IV, 335.
Pemphredon insignis II, 337.
— minutus II, 337.
— tristis II, 337.
— unicolor II, 337.
Penella I, 192.
Penella cirrosa I, 192 Anm.
— Diodontis I, 192.
— filosa I, 192.
— Holteni I, 192 Anm.
— sagitta I, 192 Anm.
Penellina I, 190; 191.
Peniculus I, 192. — II, 154.
Peniculus fistula I, 176 Anm. 191 Anm. 192.
Pentatoma agathinum II, 393.
— luridum II, 326.
— nigricorne II, 356.
— ornatum II, 384.
— perlatum II, 366.
— punctatum II, 344.
Perca fluviatilis I, 195.
— Lucioperca I, 195.
Peridinium acuminatum I, 414.
— furca I, 414.
— fusus I, 414.
— Michaelis I, 414.
— tripos I, 414.
Perilitus I, 598. — II, 331.
Perineura Rubi II, 329; 368.
Petasia Fabricii IV, 77.
Petasites albus IV, 472.
Petromyzon marinus I, 387.
Peziza aurantia I, 124.
Peziza fungoides I, 124.
— hemisphærica I, 124.
— humosa I, 124.
— scutellata I, 119.
Pezomachus agilis II, 334; 362; 384.
— brachypterus II, 369.
— circumdatus II, 334.
— fasciatus II, 362; 368.
— festinans II, 362; 384.
— hemipterus II, 334.
— hortensis II, 362.
— micropterus II, 334.
Pezomachus-Hanner II, 368.
Phaca alpina I, 125.
— frigida I, 125.
Phaffia I, 586.
Phalacrus affinis II, 380.
— Caricis II, 346.
Phalangiernes Generationsorganer IV, 354.
Phalaropus hyperboreus IV, 367; 374; 416.
— platyrrhynchus IV, 367; 373; 374; 408; 410.
Phania thoracica II, 313.
Phascum subulatum I, 117.
Phleum Boehmeri II, 178. — III, 413.
Philanthus triangulum II, 378; 382; 392.
Philia Baro IV, 279.
— Comes IV, 482.
— dispar IV, 281.
— eques IV, 284.
— patricia IV, 286.
— senator IV, 284.
Phlogophora lucipara I, 534.
— meticulosa I, 533.
Phoca barbata IV, 278.
— foetida II, 92.
— grypus II, 93.
— grönlandica IV, 278.
— Halichoerus II, 94.
— litorea II, 92.
— scopulicola II, 92; 93.
— variegata II, 92; 93.
— vitulina III, 221 Anm.
Phoenicurus thedicola IV, 546.
Phoenix dactylifera I, 6.
Pholoe IV, 111.
Pholoe minuta IV, 112.
Phora annulata II, 314.
Photis IV, 155.
Photis Reinhardi IV, 155.
Photocharis I, 397.
Phoxichilus femoratus III, 304.
Phoxus IV, 150.

Phoxus Holbölli IV, 151.
— plumosus IV, 152.
Phygadeuon abdominator II, 324; 334.
— ambiguus II, 348.
— argyrostomus II, 348.
— cephalotes II, 334; 358; 367.
— circulator II, 334.
— curvus II, 356.
— diaphanus II, 348; 362.
— dumetorum II, 348.
— exiguus II, 356.
— exilis II, 313.
— gloriator II, 331.
— jejunator II, 359.
— largitator II, 352; 358.
— morator II, 370.
— parmatus II, 352.
— plagiator II, 359.
— profligator II, 334; 358.
— quadrispinus II, 356.
— robustus II, 348.
— rufinus II, 334; 356; 369.
— sciapterus II, 352; 362.
— siliqvator II, 362.
— strigosus II, 324.
— Tachinæ pactæ II, 245.
Phyllanthus Niruri II, 60.
Phylline Hippoglossi I, 661 Anm.
Phyllobius argentatus II, 311.
— oblongus II, 338.
— Pyri II, 311.
Phyllodoce IV, 119.
Phyllodoce clavigera IV, 122.
— grönlandica IV, 121.
— incisa IV, 121.
— maculata IV, 121.
— viridis IV, 122.
Physalis II, 66.
Physalis Alkekengi I, 435. — III, 69.
Phyteuma spicatum I, 421. — III, 398.
Phytocoris angulatus II, 326.
— bipunctatus II, 326.
— campestris II, 326.
— Coryli II, 326.
— flavovarius II, 326.
— nassatus II, 363.
— Pastinacæ II, 363.
— prasinus II, 326.
— pratensis II, 326.
— rubricatus II, 375.
— sexguttatus II, 326.
— striatus II, 326.
Phytocoris variabilis II, 326; 375.
Phytodietus calceolatus II, 384.
— coryphæus II, 384.
— errabundus II, 348; 356; 362; 367.
— segmentator II, 319; 322.
Phytoecia cylindrica II, 338; 364.
Phytomyza abdominalis II, 314; 363.
— affinis II, 248.
Picris hieracioides II, 427.
Piesma marginatum II, 363.
Pillularia globulifera I, 134 Anm. — II, 191. — III, 498.
Pilumnus hirtellus I, 12; 14 Anm.
Pimpla brevicornis II, 389.
— examinator II, 360; 389.
— flavicans II, 392.
— flavipes III, 322. — IV, 103.
— graminellæ II, 360; 389. — IV, 103.
— instigator II, 360; 389.
— dens Giftglandler IV, 106.
— maculator I, 309.
— oculatoria II, 332; 389.
— rufata I, 307. — II, 332; 347; 359; 389. — IV, 103;
— scanica I, 309. — II, 348; 389.
— spuria II, 382.
— stercorator II, 330; 375. — III, 322.
— turionellæ II, 330; 389.
— visitator II, 360.
Pinnotheres Pisum I, 14.
Pinus Abies III, 194.
— Larix III, 194.
— sylvestris II, 194 Anm. — III, 194.
Pion fortipes II, 318.
— nigripes II, 359.
Pipiza lugubris II, 318.
— varipes II, 314.
— virens II, 315.
— vitrea II, 312.
— vitripennis II, 313.
Pisa Gibsii I, 14 Anm.
— tetraodon I, 14 Anm.
Pisum arvense III, 167.
— maritimum II, 289.
— sativum III, 167.
Planaria IV, 519; 549.
Planaria affinis IV, 551.
— angulata IV, 572.
— appendiculata IV, 565.
— atomata IV, 536; 569.

Planaria atropurpurea IV, 572.
— aurantiaca IV, 570.
— badia IV, 572; 578.
— bistrigata IV, 560.
— brunnea IV, 546; 551.
— candida IV, 572; 577.
— capitata IV, 546.
— carnea IV, 572.
— caudata IV, 546 Anm.
— convuluta IV, 567.
— cornuta IV, 570.
— crenata IV, 546; 550.
— crocea IV, 558.
— Diquemarii IV, 570.
— dorsalis IV, 572.
— Ehrenbergii IV, 530; 561.
— excavata IV, 554.
— flaccida IV, 572; 577.
— flava IV, 570.
— filaris IV, 572; 578.
— fulva IV, 546; 564.
— fusca IV, 551; 572; 578.
— fuscescens IV, 578.
— gesserensis IV, 537; 572; 578.
— gibba IV, 560.
— grisea IV, 564.
— grisescens IV, 564.
— grossa IV, 546; 561.
— gulo IV, 538; 546; 559.
— helluo IV, 546.
— lactea IV, 519; 520; 546; 549; 550.
— lateritia IV, 572; 579.
— leucophræa IV, 558.
— limacina IV, 546.
— linearis IV, 546; 562; 566; 572.
— lineata IV, 553.
— lingva IV, 521; 546; 561.
— litoralis IV, 550.
— longiceps IV, 554.
— maculata IV, 546; 564.
— marmorata IV, 537.
— Mülleri IV, 570.
— nigra IV, 537; 546; 549; 551.
— nigricans IV, 559.
— obscura IV, 560.
— punctata IV, 546; 564; 569.
— quadripunctata IV, 559.
— radiata IV, 564.
— rosea IV, 530; 572; 579.
— rostrata IV, 562; 563.
— rubra IV, 572.
Planaria rutilans IV, 537; 551.
— sangvinea IV, 572; 579.
— stagnalis IV, 563.
— striata IV, 572.
— subulata IV, 554.
— tentaculata IV, 546; 550.
— tetragona IV, 546; 561.
— torva IV, 537; 551.
— tremellaris IV, 569.
— truncata IV, 546; 559.
— tubulosa IV, 555.
— Ulvæ IV, 550.
— unipunctata III, 561. — IV, 552.
— violacea IV, 570.
— virens IV, 546; 566.
— viridata IV, 537; 546; 564.
— viridis IV, 572; 576.
— vulgaris IV, 546; 566.
Planarica IV, 519 flg.; 537.
Planarierne, ny Klassifikation IV, 519 flg.
Planoceros IV, 537.
Planoceros Gaimardii IV, 546.
Planorbis corneus IV, 140.
Plantago media IV, 464.
Plantesystem, Reichenbachs, bedømt III, 307 flg.
Platanthera bifolia I, 357. — IV, 46; 49.
— brachyglossa I, 357. — II, 429. — IV, 46.
— chlorantha I, 357. — II, 189; 428. — III, 498. IV, 48 flg.
— solstitialis II, 189; 428. — III, 498. — IV, 45 flg.
Plataspis flaviceps IV, 304.
— silphoides IV, 301.
— subænea IV, 301.
— Vahlii IV, 301.
Platax sp. I, 197.
Platessa vulgaris I, 379.
Platycampus hypogastricus II, 329.
Platycarcinus Pagurus I, 13.
Platycephala (Rhynchot.) flaviceps IV, 304.
Platycephala (Antliat.) umbraculata II, 246.
Platycheirus, Udsigt over de danske Arter IV, 320.
Platygnathus, fossilt Pattedyr III, 589 flg.
Platyonychus latipes I, 14 Anm.
Platyonyx III, 585, 586.
Platypalpus cursitans II, 329.

Platypalpus luteus II, 318.
Platypteryx curvatulæ I, 549.
— falcula I, 549.
— lacertula I, 549.
— spinula I, 549.
— ungvicola I, 549.
Platypus albeola IV, 73.
Platyrhinus comari II, 343.
Platysthetus morsitans II, 347.
Platyura bifasciata III, 281.
— brunnipennis III; 277.
— dorsalis III, 278.
— fasciata III, 279.
— flava III, 280.
— flavipes II, 344. — III, 278.
— femoralis III, 277.
— fulvipes II, 327. — III, 277.
— laticornis II, 344. – III, 279.
— nigricornis III, 279.
— pallida III, 280.
— succincta III, 278.
— unicolor III, 280
— vitripennis III, 278.
Plectiscus albipalpus II, 333.
— tricator II, 370.
Plesiosaurus I, 101.
Pleuronectes I, 180.
Pleuronectes Flesus I, 379; 386. — II, 10.
— Hippoglossus I, 627.
— hirtus I, 382.
— Limandoides I, 379.
— maximus I, 381. — II, 10.
— microcephalus I, 381.
— microstomus I, 379.
— nigromanus I, 386.
— pingvis I, 207.
— Platessa I, 379; 386. — II, 10.
— punctatus I, 382.
— Quenselii I, 381.
— Rhombus II, 10.
— saxicola I, 379; 386.
— Solea II, 139.
Plusia bractea I, 517.
— chrysitis I, 547.
— concha I, 547.
— Festucæ I, 547.
— Gamma I, 547.
— Jota I, 527.
Poa adspersa II, 178.
— costata IV, 462.
— distans I, 117.
— fertilis III, 396.
— maritima I, 117.
Poa palustris I, 124.
— serotina I, 124.
Podiceps arcticus III, 492.
— auritus III, 492.
— cornutus III, 492. – IV, 366; 371.
— rubricollis IV, 366; 371.
Podocerus Leachii IV, 163.
— pulchellus IV, 163 Anm.
— variegatus IV, 163 Anm.
Podops inunctus IV, 300.
— tangirus IV, 300.
Podosphenia nana I, 396.
Pogonocherus nebulosus II, 371.
Pohlmannia I, 593.
Polemonium coeruleum III, 67.
Polcrestifere med Infusionsdyr I, 396.
Polia (glossat) Chi I, 534.
— dysodea I, 534.
— flavicincta I, 534.
— herbida I, 535.
— nebulosa I, 534.
— occulta I, 535.
— polymita I, 534.
— saliceti I, 534.
— serena I, 534.
Polia (Fladorm) IV, 572.
— — oculata IV, 574.
Pollicipedidæ, fossile I, 358—370. — II, 401 flg.
Pollicipes carinatus I, 362.
— cornucopiæ I, 362.
— crassus II, 412; 414.
— dorsatus II, 411; 415.
— elegans II, 404.
— elongatus I, 363 flg. — II, 409.
— Hausmanni I, 365.
— lævis II, 409.
— maximus I, 362; 363. — II, 409.
— medius II, 408; 415.
— Nilssonii II, 401; 415.
— reflexus I, 362.
— rigidus II, 404; 415.
— scalpellum I, 407.
— solidulus II, 412; 415.
— spathulatus II, 409; 411.
— sulcatus I, 362; 363.
— undulatus II, 403.
— ungvis II, 409.
— validus II, 412; 415.
Polyblastus alternans II, 351; 353. III, 98.
— Boiei III, 98.

Polyblastus Drewseni III, 98.
— Palæmon III, 98.
— pingvis III, 98.
— varitarsus III, 98.
Polybostrichus IV, 118.
Polybostrichus longosetosus IV, 119.
Polycera quadrilineata I, 412.
Polycelis IV, 537; 549.
Polycelis nigra IV, 551.
Polydrusus maculicornis II, 355.
— sericeus II, 319; 352; 355.
Polygala amara I, 222; 227.
— amblyptera I, 227.
— comosa I, 233.
— depressa I, 222; 226; 352. — II, 184.
— major I, 351.
— oxyptera I, 224.
— serpyllacea I, 226.
— uliginosa I, 227. – III, 402.
— vulgaris I, 222; 354.
Polygonatum anceps III, 399.
— verticillatum IV, 467.
Polygonum, Bemærkninger om Slægten I, 313 — 344.
Polygonum Fagopyrum III, 122.
— Hydropiper I, 35?.
— lapathifolium I, 349.
— laxiflorum I, 350.
— minus I, 345; 350.
— nodosum I, 349.
— Persicaria I, 349.
— tartaricum III, 123.
Polynoe IV, 110.
Pylynoe cirrata III, 561. — IV, 111,
— longa IV, 112.
— punctata IV, 112.
— scabra IV, 111.
Polypodium Dryopteris I, 124.
Polyporus populinus I, 119.
Polysiphonia Brodiæi II, 476.
— divaricata II, 477.
— lepadicola II, 478.
— nigrescens II, 477.
— penicillata II, 477.
— roseola II, 477.
Polysphincta carbonator II, 324; 332.
Polystemma IV, 538; 579.
Polystemma pellucidum IV, 580.
— pulchrum IV, 580.
— roseum IV, 579.
Polytrichum aloides I, 123.
— alpinum I, 117.
— arboreum I, 123.
— commune I, 117.
— nanum III, 406.
— piliferum I, 230.
— septentrionale I, 117.
— urnigerum I, 117.
Pompilidae, Danmarks I, 313 — 344.
Pompilus angulatus I, 341
— ater I, 334.
— bifasciatas I, 323.
— bipunctatus I, 344.
— calcaratus I, 326.
— chalybeatus I, 338. — II, 382.
— cinctellus I, 333. — II, 319.
— clypeatus I, 333.
— crassicornis I, 335. — II, 382; 391.
— difformis I, 339.
— exaltatus I, 329; 330.
— fasciatellus I, 329.
— femoralis I, 327.
— frontalis I, 320.
— fuscatus I, 344.
— fuscus I, 328; 337; 339; 340. — II, 318.
— gibbus I, 336; 337. — II, 318; 382.
— gutta I, 327.
— hircanus I, 322.
— maculipennis I, 329.
— minutus I, 338.
— niger I, 334. — II, 318; 344.
— notatus I, 327.
— nudipes I, 328.
— plumbeus II, 382; 391.
— pulcher I, 341. — II, 382.
— punctipes I, 333.
— rufipes I, 343; 344.
— septemmaculatus I, 344.
— sericeus I, 334.
— serripes I, 328.
— spissus I, 336. — II, 318; 344; 360; 367; 382.
— variegatus I, 322; 331.
— viaticus I, 337; 339; 340.
Pontia Brassicæ I, 513.
— Cardamines I, 513.
— Cratægi I, 513.
— Daplidice I, 513; III, 408.
— Napi I, 513.
— Rapæ I, 513.

Pontoporeia IV, 152.
Pontoporeia femorata IV, 153.
Populus alba III, 198.
— canescens III, 198.
— nigra III, 198.
— tremula III, 199.
Porcellana-Slægten IV, 148.
Porcellana Desmarestii IV, 148.
— Gigas IV, 148.
— granulosa IV, 148.
— grossimana IV, 148.
— lævigata IV, 148.
— punctata IV, 148.
— spinifrons IV, 148.
— tuberculata IV, 148.
— tuberculosa IV, 148.
— violacea IV, 148.
Porfyrgange i Sandsteen II, 102.
Porizon lævigator II, 343.
— nutritor II, 333.
— recurvator II, 359.
Porphyrops abdominalis II, 326.
— diaphanus II, 238.
— quadrifasciatus II, 326.
Portulaca mucronata II, 66.
— oleracea II, 66.
— pilosa II, 66.
Portulaceæ II, 66.
Portunus arcuatus I, 14.
— depurator I, 13.
— holsatus I, 13.
— lividus I, 13.
— plicatus I, 13.
— Rondeletii I, 14.
Potamogeton acuminatus I, 425.
— acutifolius III, 397.
— coloratus I, 427.
— curvifolius II, 180.
— densus I, 419. — II, 181. — IV, 463.
— filiformis II, 420.
— gracilis III, 413.
— gramineus I, 117. — II, 179.
— heterophyllus I, 117; 427. — III, 397.
— lucens I, 425.
— natans II, 180.
— oblongus II, 179; 420. — III, 397.
— obtusifolius II, 180.
— pectinatus II, 420.
— plantagineus II, 180.
— prælongus I, 438. — II, 180. — IV, 463.
— pusillus III, 413.
Potamogeton rufescens II, 180.
— sparganifolius II, 180. — III, 397.
— trichoides III, 413.
— zosteræfolius II, 181; 420. — III, 397.
— nov. sp. II, 180.
Potentilla anserina I, 433.
— Egedii I, 433.
— Fragaria IV, 468.
— hirsuta I, 426.
— multifida III, 138.
— norvegica III, 139.
— procumbens IV, 468.
— recta III, 138.
Poterium sangvisorba III, 405.
Primula acaulis III, 398.
— egaliksensis I, 116 Anm.; 430.
— farinosa I, 424. — III, 398.
— Hornemanniana I, 424.
— integrifolia I, 116.
— norvegica I, 416; 430.
— stricta I, 424.
Priocnemis exaltatus I, 330.
— fasciatellus I, 329.
— fuscus I, 328.
— hyalinatus I, 326. — II, 319.
— notatus I, 327. — II, 319; 367.
— obtusiventris I, 329.
— pusillus I, 327. — II, 382.
Priodon giganteus III, 216.
Priophorus albipes II, 375.
Pristina IV, 538.
Pristonychus subcyaneus II, 389.
Procellaria IV, 428.
Procellaria glacialis IV, 367; 373; 382; 429.
— Puffinus IV, 431.
Procrustes coriaceus II, 536.
Prorocentrum micans I, 414.
Prosopis annulata II, 123.
Prosternon sp. II, 393.
Prostoma IV, 520; 526; 547; 556; 572.
Prostoma candidum IV, 576.
— lineare IV, 557.
— litorale IV, 557.
— lumbricoidum IV, 576.
— suboviforme IV, 558.
Prostomeæ IV, 526; 538; 547; 556.
Proteinus brachypterus II, 376; 384.
Proto (Krebsdyr) IV, 491; 492 Anm.

Proto digitata (Annulat) IV, 133.
— pedatum (Krabsdyr) IV, 497; 608.
Protococcus II, 173.
Protomedeia IV, 154.
Protomedeia fasciata IV, 154.
Protopithecus brasiliensis III, 94.
Prunus avium III, 131.
— Cerasus III, 130.
— domestica III, 132.
— inusitata III, 132.
Psammodius sulcicollis II, 381.
Psacasta (Bugpletter) IV, 295; 336.
— gentilis, nigra IV, 301.
Psen atratus II, 367.
Psilomyia fimetaria II, 318.
— nigricornis II, 314.
Psithyrus æstivalis II, 124; 375.
— campestris II, 123; 375.
— Francisanus II, 122; 125; 350.
— pyrenæus II, 126.
— Rossiellus II, 123.
— rupestris II, 122; 123; 125.
— vestalis II, 124.
Pteromalus communis II, 374.
— fungosus II, 385.
Pterostichus angustatus II, 379.
— anthracinns II, 347.
— aterrimus II, 379.
— cupreus II, 389.
— lepidus II, 317; 389.
minor II, 392.
— niger II, 389.
— punctulatus II, 391.
Ptilota plumosa II, 471.
Ptinus imperialis II, 322; 355.
— rufipes II, 322.
Ptychoptera albimana III, 1.
— contaminata III, 1. — II, 312.
— lacustris III, 1.
— nigra, scutellaris III, 2.
Puerarya I, 591,
Puffinus IV, 428.
Puffinus Anglorum IV, 367; 371; 431.
— cinereus IV, 367; 368; 376; 431.
Pulmonaria azurea III, 397.
Pulsatilla vulgaris III, 400.
Punga II, 273.
Punctaria cæspitosa II, 470.
Pupa Hoppii IV, 77.
Purpura lapillus IV, 85.
Pycnogonum litorale III, 299 flg.
Pyknogoniderne IV, 491; 492 Anm.
— deres Forvandlinger III, 299 flg.
Pyrethrum Parthenium III, 182.
Pyrola chlorantha I, 438. — II, 183. — III, 124; 417.
— media I, 116. — II, 183. — III, 417.
— minor III, 417.
— rotundifolia I, 116. — II, 422. — III, 417.
— secunda III, 399; 417. — IV, 468.
— umbellata I, 422.
— uniflora III, 123; 417.
Pyrus communis III, 132.
— Malus III, 133.
— torminalis III, 134.
Pygæra anachoreta I, 523.
— bucephala I, 523.
— curtula I, 523.
— reclusa I, 523.
Pæderus litoralis II, 381.
— riparius II, 393.

Quedius attenuatus III, 352.
— maurorufus III, 352.
Quercus sessiliflora III, 193.

Radiatæ II, 58.
Radiola millegrana IV, 465.
Rafnia I, 578.
Raja Batis I, 180.
Rallus carolinus IV, 73 Anm.; 366; 371.
Ramphus flavicornis II, 323.
Rana temporaria III, 491.
Ranunculus aquaticus II, 423.
— Flammula I, 353. — II, 424 Anm.
— fluitans III, 401.
— hederaceus III, 401.
— hyperboreus I, 118. — II, 424.
— lanuginosus III, 401. — IV, 468.
— lapponicus I, 116.
— lingva I, 353.
— paucistamineus II, 424.
— polyanthemos II, 424.
— pygmæus I, 116. — II, 424 Anm.
— reptans II, 424 Anm. — III, 401.

Raphanus Raphanistrum I, 124. — III, 163.
Raphidia ophiopsis II, 322.
Rapistrum paniculatum III, 155.
Rapsen, de den angribende Insekter IV, 337.
Rapunsel I, 421.
Rathkea I, 585.
Ravbrunkulformationen III, 548.
Retdval IV, 484 Anm.
Rhabdocoela IV, 524; 526; 537; 547; 555.
Rhamphomyia culicina II, 384.
— geniculata II, 326.
— marginata IV, 211.
— nodipes II, 326.
— obscuripennis II, 326.
Rhamphomyia, Haustellum IV, 102
Rhaphidium caliginosum II, 314.
Rhinoncus quadrituberculatus II, 343; 369.
Rhinusa pascuorum II, 345; 352; 353; 364; 369.
— tricolor II, 317; 345.
Rhizomorpha subcorticalis I, 124.
Rhodomenia palmata II, 470. — III, 406.
— subfusca II, 482.
Rhoca IV, 185.
Rhombus aculeatus I, 380; 381.
— hirtus I, 380.
— lævis I, 380.
— maximus I, 380.
— vulgaris I, 380.
Rhopalum rufiventre II, 319.
Rhynchites Alliariæ II, 339; 355.
— Betulæ II, 338; 365.
— coeruleus II, 355.
Rhynchospora alba IV, 465.
Ribes nigrum III, 398.
— rubrum III, 398.
Riccia fluitans II, 431. — III, 498.
Richardsonia scabra II, 67.
Right-Whale IV, 484 Anm.
Rissoa castanea IV, 82.
— globulus IV, 82.
— saxatilis IV, 82.
— scrobiculata IV, 82.
Rivularia elegans II, 474.
Rivularia Zosteræ II, 274.
Rogas I, 599.
Rogas bicolor II, 385.
— chlorophthalmus II, 375.
— circumscriptus II, 330.
— dissector II, 330; 362.
Rogas linearis II, 322; 375.
— pallipes II, 375.
— sp. II, 351; 356.
Rohria I, 578.
Rosa alba I, 134.
— canina III, 136.
— cinnamomea I, 124;
— coriifolia IV, 468.
— mutica I, 124.
— pomifera II, 183.
— rubiginosa I, 125.
— spinosissima III, 136.
— svavifolia I, 125.
— sylvestris I, 134.
Rossia palpebrosa IV, 76.
Rottböllia I, 566.
Rubia tinctorum III, 63.
Rubiaceæ II, 66.
Rubus IV, 468.
Rubus fruticosus I, 438. — II, 423. — III, 137.
— glandulosus I, 438. — III, 400.
— hirtus II, 423.
— Idæus II, 423. — III, 136.
— plicatus II, 423.
— saxatilis II, 183. — III, 400.
— Sprengelii I, 438.
— suberectus II, 423.
Rullestensdannelser I, 210; 517. — II, 601 flg.
Rumex conglomeratus II, 422. — III, 399. — IV, 467.
— cristatus II, 182.
— domesticus II, 183; 422. — III, 412.
— helolapathum II, 183. — III, 412.
— hydrolapathum II, 183.
— maximus II, 182; 422. — III, 412.
— obtusifolius III, 412 Anm.
— palustris IV, 467.
— pratensis II, 182; 422. — III, 412.
Ruppia maritima II, 420.
— rostellata II, 420.
Ryania I, 136 Anm.; 580.
Rødfisken II, 133.
Rørhval IV, 484 Anm.

Sabella II, 100.
Sabinea IV, 268.
Sabinea septemcarinata II, 252. — IV, 244 flg.

Sagina apetala III, 400.
— erecta I, 124.
— stricta I, 124.
Sagittaria sagittifolia I, 165.
Salicornia herbacea III, 554.
— radicans III, 396.
Salix appendiculata I, 133.
Salix arbuscula I, 133.
— arenaria I, 116.
— chrysanthos I, 133.
— glauca I, 116; 133.
— hastata I, 133. — II, 190; 430. — IV, 473.
— lanata I, 133.
— phyllicifolia I, 133.
— repens II, 429.
Salix - Arter, indførte III, 195 — 196.
Salmo Carpio I, 181; 268.
— Eperlanus I, 181; 486.
— Fario I, 622.
— Hucho I, 195.
— Ocla I, 387.
— Silus I, 385.
Salpa cordiformis III, 223.
Salpingus planirostris II, 352.
Salvia pratensis II, 647.
Salvinia natans III, 202.
Sambucus Ebulus III, 79; 172.
— laciniata III, 79.
— nigra III, 79.
Samolus Valerandi II, 181; 421.
Sandsteen, løs, grønligtgraa I, 210; 211.
— jernholdig I, 210.
— rød, i det sydlige Grønland II, 102.
Saperda Carcharias II, 304; 536.
— Cardui II, 352.
Saponaria officinalis III, 125.
Sapromyza notata II, 326; 363.
— prænota II, 318.
— quadripunctata II, 318.
— rivosa II, 312.
— rorida II, 327.
— umbellatarum II, 327.
— unicolor II, 327.
Sarcophaga humilis II, 327.
Sarcoptes Equi I, 402.
— exulcerans I, 401.
Sargus sp. I, 194.
Saropoda furcata II, 350.
Sarrotrium muticum, Anatomi IV, 209.
Saturnia Carpini I, 517.
Satyrium bifolium IV, 45.
Saurier, fossile I, 104.
Saxicola Oenanthe IV, 366; 378; 392.
Saxifraga bulbifera I, 118.
— cernua I, 118.
— cespitosa I, 424.
— Hirculus II, 183. — IV, 466.
— palmata I, 424.
— tridactylites III, 400.
Scabiosa svaveolens II, 179.
Scalaria Eschrichtii IV, 83.
— grönlandica IV, 83.
Scandix Cerefolium III, 76.
— odorata III, 76.
— pecten II, 181.
Scaphisoma agaricinum II, 339; 342.
Scarus sp. II, 131.
Scelio rugosulus II, 378.
Scenodesmus II, 204.
Schelhammeria I, 563.
Schimmelmannia I, 584.
Schizocera furcata II, 315; 330; 360.
Schoenus ferrugineus I, 438. — II, 178.
— nigricans I, 431. — II, 177.
Schoenus rufus I, 232.
Schousboea I, 577.
Schouwia I, 590.
Schumacheria I, 576.
Sciara aprilina III, 286.
— bicolor III, 283.
— bilineata III, 282.
— carbonaria III, 282.
— distincta II, 314; 357. — III, 284.
— fenestrata III, 284.
— flavipes III, 286.
— fucata III, 284.
— fuscipennis III, 284.
— fuscipes III, 284.
— hyalipennis III, 283.
— longipes III, 286.
— lutea III, 286.
— modesta III, 286.
— morio III, 282.
— nemoralis III, 286.
— nervosa III, 284.
— nigricornis III, 279.
— nitidicollis II, 312; 326. — III, 284.
— pectoralis III, 285.
— pilosa III, 283.

Sciara praecox II, 314; 357. — III, 284.
— pulicaria III, 285.
— pusilla III, 286.
— qvinqvelineata II, 374. — III, 285.
— ruficauda III, 282.
— rufiventris III, 283.
— scutellata III, 283.
— silvatica III, 285.
— striata III, 285.
— Thomae III, 282.
— trivittata III, 287.
— venosa III, 285.
Scilla amoena III, 116.
— biflora I, 119.
— verna I, 119. — III, 116.
Sciomyza affinis II, 314.
— albocostata II, 341.
— cinerella II, 314.
— ventralis II, 312.
Sciophila affinis III, 274.
— cingulata III, 270.
— circumdata III, 273.
— fasciata III, 270.
— halterata III, 275.
— hirta III, 274.
— hyalinata III, 271.
— lineola III, 270.
— lutea III, 274.
— maculata III, 271.
— marginata III, 271.
— nigriventris III, 275.
— notabilis III, 272.
— rufa III, 274.
— thoracina III, 275.
Scirpus acicularis I, 116.
— Bæothryon I, 219; 232.
— campestris I, 219; 232.
— fluitans II, 179.
— glaucus I, 119. — II, 178; 419.
— Holoschoenus I, 119.
— intermedius I, 218.
— lacustris II, 419.
— ovatus I, 222.
— palustris I, 217. — II, 286 Anm.
— pungens I, 432.
— tenuis I, 218.
— uniglumis I, 116; 217. — II, 286 Anm.
Sciurus III, 88.
Scolopax Gallinago IV, 360.
— Gallinula II, 432.
Scolopax grisea IV, 73 Anm.; 366; 400.
Scoloplos IV, 124.
Scoloplos armiger IV, 125.
— minor IV, 125.
Scopelus borealis I, 386.
— glacialis I, 377.
— Humboldtii I, 386.
Scorzonera hispanica III, 173.
— humilis III, 403.
— purpurea III, 173.
Scrophularia aquatica III, 401.
Scutellera, Bugpletter IV, 295; 335.
Scutellera cordigera IV, 297.
— hebraica IV, 297.
— nebulosa IV, 297.
Scyfistoma III, 579.
Scyfistoma filicorne III, 579.
Scymnus (Fisk) borealis IV, 452.
— glacialis I, 180; 182; 264.
Scymnus (Insekt) frontalis II, 385.
Scytonema Bangii II, 489.
— myochrous II, 488.
— variegatus II, 488.
Scytosiphon fistulosus II, 469.
— filum III, 554.
Scæva albimana IV, 326.
— clypeata IV, 325.
— manicata IV, 321.
— Ocymi IV, 327.
— peltata IV, 322.
Sebastes norvegicus II, 133.
Sedum album III, 126.
— reflexum I, 116.
— rupestre I, 116.
Schestedtia I, 590.
Selago corymbosa I, 587.
Selandria albipes II, 347.
— aperta II, 346.
— fuliginosa II, 316.
— luteola II, 367.
— melanocephala II, 394.
— morio II, 316.
— serva II, 123.
— stramineipes II, 319.
Selinum carvifolium II, 422.
— elegans I, 422.
— lineare I, 422.
Selius I, 479.
Selius bilobus I, 476 flg.
Semnopithecus II, 205.
Sempervivum tectorum III, 130.
Senecio erucifolius II, 189.

Senecio saracenicus III, 179.
— viscosus I, 435.
Senoclita I, 361.
Sepedon Hæffneri II, 314.
Sepia Loligo IV, 76.
— octopodia IV, 77.
Septaria I, 212; 214.
Seriania II, 65.
Sericocera erinacea II, 367.
Serpentina quadristriata IV, 131.
Serpula sp. I, 212.
Serpus microstomus III, 225.
Serranus sp. I, 192 Anm.; 257.
Serratula tinctoria III, 40?.
Seseli I, 422.
Seseli annuum III, 77.
Sesia apiformis I, 515.
— culiciformis I, 515.
— hylæiformis I, 515.
— ichneumoniformis I, 515.
— tipuliformis I, 515.
Sesleria coerulea I, 431.
Setaria viridis III, 396.
Sibinia primita II, 378; 391.
Sida angustifolia II, 55.
— atrosangvinea II, 56.
— carpinifolia II, 54; 67.
— carpinoides II, 55.
— linifolia II, 55.
— maculata II, 55.
— rhombifolia II, 54; 67.
— urens II, 55.
Siegesbeckia orientalis II, 59.
Sigalphus I, 599.
— ambiguus II, 356.
— hians II, 318.
Sigaretus grönlandicus IV, 83.
Silene nutans III, 400.
Silis ruficollis II, 317.
Silkeormenes Sygdomme II, 296.
Silpha, Blindtarmen IV, 107.
Silpha obscura II, 365.
— quadripunctata II, 322.
— rugosa II, 319.
Silus I, 385 Anm.
Silybum Marianum III, 176.
Simulia reptans II, 312.
Sinapis alba III, 162.
— arvensis I, 124. — III, 162.
— incana I, 573.
Sinodendron cylindricum II, 317; 365.
Siphona geniculata II, 241.
— tachinaria II, 241.
Siphoneæ II, 475.
Siphonostoma I, 190; 191.
Siradium II, 489.
Siradium intricatum II, 489.
Sirex gigas II, 321.
Sison inundatum IV, 460. — III, 398.
Sisymbrium amphibium I, 132.
Sium angustifolium I, 117.
— nodiflorum I, 117.
— repens I, 430.
Sivatherium giganteum II, 206.
Sjövelkjingur II, 98.
Skenea planorbis IV, 81.
Skjælling IV, 487 Anm.
Skrivekridtets Forekomst III, 546.
Slanger, indiske III, 100.
Slimalger II, 173.
Slætbag, Sydhavets IV, 483; 487 Anm.
— den grønlandske IV, 483; 485.
Smelt I, 181; 486.
Smerinthus Populi I, 309; 517.
— Salicis I, 309; 517.
— Tiliæ I, 516.
Smithia I, 582.
Snyltedyr paa Anchorella uncinata I, 291.
Snyltekræbs, især de danske I, 172-208; 252-304; 475-504; 605-628. - II, 7-52; 131-157.
— paa Brislingens Øie. II, 153.
— paa Hundesteilens Gjæller II, 153.
Solanaceæ II, 65.
Solanum aculeatissimum II, 65.
— dulcamara II, 181.
— miniatum III, 69.
— nigrum II, 66. — III, 69.
— panniculatum II, 66.
— villosum III, 69.
Solea vulgaris I, 380.
Solenius fossorius II, 360.
— vagus II, 337; 350; 367.
Somateria mollissima IV, 278; 367; 374; 440; 447.
— perspicillata IV, 368; 450.
— spectabilis IV, 278; 368; 373; 440; 445.
Sommerfeltia I, 591.
Sonchus oleraceus II, 59.
— palustris II, 427.
Sorex fodiens I, 415.

Sorex nigripes I, 415.
— pygmæus III, 495.
Sparganium natans IV, 460.
Spergella subulata IV, 468.
Spergula laricina I, 125.
— subulata I, 125.
Sperlingia I, 558.
Spermacoceæ II, 66.
Sphacelaria cespitula II, 475. — III, 407.
— pennata III, 554.
— plumosa II, 475.
Sphecodes geofrellus II, 382.
— gibbus II, 382.
Sphegina clunipes II, 357.
Sphenodon III, 215; 586.
Sphex albomaculata I, 330.
— bifasciata I, 323.
— cingulata I, 341.
— exaltata I, 330.
— fuscata I, 344.
— fusca I, 328; 337; 339.
— gibba I, 330; 336; 337.
— hyalinata I, 326.
— nigerrima I, 335.
— nigra I, 334.
— notata I, 327.
— rufipes I, 343.
— rustica I, 320.
— variegata I, 322.
— viatica 339; 340.
Sphingurus III, 88.
Sphinx Convolvuli I, 516.
— Ligustri I, 309, 516.
— Pinastri I, 516.
Sphyrion I, 192.
Sphyrion lævigatus I, 193.
Sphæria capitata I, 119.
Sphæridium marginatum II, 392.
Sphærococcus I, 429.
Sphærococcus Brodiei II, 471. — III, 554.
— crispus III, 554.
— cristatus I, 118.
— membranifolius III, 554.
Sphærocoris annularis IV, 289.
— annulus IV, 289.
— impluvialis IV, 292.
— ocellatus IV, 289.
Sphærophoria tæniata II, 384.
Sphærozyga II, 489.
Spilanthes II, 58.
Spilogaster quadrimaculata II, 328.
— quadrum II, 384.
Spinifer flagelliformis IV, 151.
Spinifer spinosissimus IV, 151.
Spio III, 559.
Spio filicornis IV, 124.
— seticornis IV, 124.
Spiratella III, 481.
Spiratella arctica III, 488.
— limacina III, 488.
Spirulina subsalsa III, 566.
— tenuissima III, 408; 566.
Spiræa salicifolia III, 135.
Splachnum ampullaceum I, 116. — III, 406.
— luteum I, 423; 434.
— rubrum I, 423; 434.
— urceolatum I, 116.
— Wormskjoldii I, 434.
Sporochnoideæ II, 468.
Sporochnus aculeatus II, 468.
— viridis II, 469.
Springflap I, 422.
Squalus Acanthias I, 202; 270; 275.
— cornubicus I, 387.
— Galeus I, 275. — II, 30; 34.
Squilla altera IV, 239.
— lobata IV, 596.
— ventricosa IV, 607.
Stachys ambigua II, 183.
— arvensis II, 61; 424. — III, 401.
Stachytarpheta jamaicensis II, 63.
Stak IV, 239.
Staphylinus aterrimus II, 381.
— cinerascens II, 347; 355.
— micans II, 352; 393.
— nanus II, 347.
— ochropus II, 393.
— opacus II, 393.
— politus II, 393.
— punctus II, 381.
— sangvinolentus II, 393.
— subfuscus II, 352.
— sordidus II, 347.
— sp. II, 381.
— varians II, 393.
— varius II, 393.
— ventralis II, 347.
— vernalis II, 352.
Stauropus Fagi I, 517.
Stegana hypoleuca II, 350.
— nigra II, 325; 352.
Stegocephalus inflatus IV, 150.
Stelis phæoptera II, 123.
Stellaria crassifolia II, 183.

Stellaria glauca I, 352.
— graminea I, 350.
— nov. sp. II, 183.
Stenkulkanneller II, 519.
Stenolophus consputus II, 346.
— dorsalis II, 392.
— vaporariorum II, 346; 379.
Stenorhynchus Phalangium I, 13.
Stenus Argus II, 380.
— bimaculatus II, 347.
— boops II, 343; 355.
— canaliculatus II, 355.
— cicindeloides II, 371.
— fuscipes II, 355.
— Juno II, 355.
— oculatus II, 316; 347; 380.
— proboscideus II, 316; 356; 380.
Sterna arctica IV, 367; 374; 411; 413.
Stichæus I, 377.
Stichæus punctatus I, 377.
— unimaculatus I, 375; 377 Anm.
Stigmus troglodytes II, 350.
Stiretrus, Bugpletter IV, 295; 335.
Stjernekræbs I, 405 Anm.
Stomis pumicatus II, 319.
Strangalia armata II, 339; 355.
Strepsilas collaris IV, 366; 407.
Strix brachyotus IV, 365; 374; 389.
— Nyctea IV, 365; 376; 388.
— perlata III, 88.
Strobila III, 579.
Strobila octoradiata III, 579.
Strokkur II, 209 flg.
Strongylogaster cingulata II, 328; 353.
— eborina II, 320.
Strongulostoma IV, 548; 563.
Strongulostoma assimile IV, 564.
— radiatum IV, 564.
Strongylus ferrugineus (Insekt) II, 317; 342.
Strongylus inflexus (Indvoldsorm) III, 220.
Strubeføddede IV, 490.
Strudsen I, 7.
Struthiopteris germanica III, 202 Anm.
Strömia I, 566.
Strømfild I, 385.
Sturmia Loeselii II, 189. — III, 404.
Stylaria IV, 538.
Stylaria paludosa IV, 133.
Stylochus IV, 527; 570.
Stylochus folium IV, 570.
— svecensis IV, 570.
Stylosanthes II, 62.
Støren I, 195; 308. — II, 13.
Succinea grönlandica IV, 77.
Sula alba IV, 368; 451.
Sumpsnække, den levendefødende I, 411.
Svane, den islandske II, 527.
Sybistroma appendiculata IV, 7.
— crinipes IV, 6.
— discipes IV, 4.
— Dufourii IV, 8.
— nodicornis IV, 8.
— patellipes IV, 5.
Syllis armillaris IV, 117.
— maculata IV, 118.
Sylvia mexicana IV, 73 Anm.; 365.
Sylvicola coronata IV, 73; 368; 371.
Symmorphus bifasciatus II, 360.
Symphytum officinale III, 64.
— tuberosum III, 64.
Symplecta punctipennis II, 375. — III, 39.
— similis III, 39.
— stictica III, 39.
Synchæta balthica I, 414.
Synedra capitata I, 395.
— ulna I, 395.
Syringa vulgaris II, 644.
Syrphus albimanus IV, 326.
— clypeatus IV, 323.
— fulviventris IV, 325.
— glaucus II, 314; 363.
— gracilis II, 312.
— Iris II, 318.
— lobatus IV, 327.
— manicatus IV, 321.
— mellarius II, 312.
— Ocymi IV, 327.
— peltatus IV, 322.
— qvadratus IV, 324.
— scalaris II, 312.
— scambus IV, 325.
— scutatus II, 312.
— umbellatarum II, 363.
Sødyrs, de laveres, Opbevaring levende IV, 582.
Søskællet I, 411 Anm.
Søstjerner I, 412.

Tachina agrestis II, 327; 357.
— ambigua II, 243.

Tachina arvensis II, 243.
— consobrina II, 246.
— illustris II, 243.
— larvarum II, 357.
— lateralis II, 357.
— libatrix II, 244.
— neglecta II, 244.
— pacta II, 244.
— radicum II, 244.
— stupida II, 328.
— tragica II, 243.
— viridis II, 244.
— vulgaris II, 243.
Tachydromia graminum II, 315; 328.
Tagetes minuta II, 58.
Talictrum minus III, 400.
— simplex III, 400.
Talinum sp. II, 66.
Tamarix africana I, 6.
Tanacetum Balsamita III, 183 Anm.
Tanais IV, 167 flg.
Tanais Curculio IV, 184.
— dubius IV, 178 flg.; 182.
— Edwardsii IV, 176 flg.; 181; 186.
— gracilis IV, 167; 182.
— Savignyi IV, 168 flg.; 181.
— tomentosus IV, 171 Anm. 183.
— Ørstedii IV, 183.
Tangarter III, 203 flg.
Tangbrosme I, 32.
Tangloppe IV, 143.
Tangøse I, 13 Anm.
Tanymecus palliatus II, 393.
Tanypus albipes II, 313; 588.
— annulatus II, 586.
— bicolor II, 588.
— binotatus II, 589.
— carneus II, 588.
— choreus II, 585.
— cinctus II, 584.
— culiciformis II, 585
— dubius II, 587.
— flabellicornis II, 586.
— longimanus II, 587.
— melanops II, 588.
— monilis II, 312; 584.
— nebulosus II, 584.
— nervosus II, 313; 589.
— nigrimanus II, 589.
— nigropunctatus II, 589.
— notatus II, 584.
— nubilus II, 586.
— punctatus II, 584.
— punctipennis II, 312; 374; 584.
Tanypus plumipes II, 589.
— varius II, 314; 584.
Tapanhoacanga III, 86.
Taphria vivalis II, 380; 391.
Tapir, fossil III, 93.
Tapirus suillus III, 216; 218.
Taraxacum obliquum III, 403.
Taskekrabbe I, 11 ; 409.
Taskekræbs I, 11 .
Taxonus glabratus II, 328.
Taxus baccata III, 200.
Teinodactyla Anchusæ II, 364.
— atricilla II, 364.
— lutescens II, 364.
— Nasturtii II, 364.
— sp. II, 381.
Telephora caryophyllacea I, 119.
— evolvens I, 124.
— hirsutula I, 119.
— purpurea I, 119.
Telephorus flavilabris II, 355; 371.
— fuscicornis II, 319.
— lateralis II, 371.
— pallidus II, 322.
— thoracicus II, 355.
Tellina IV, 434; 436.
— calcarea IV, 93.
— fragilis IV, 93.
Telostoma IV, 526; 547; 554.
— Mytili IV, 555.
Tenthredo Betulae I, 307.
— bicincta II, 358.
— colon II, 329; 367.
— dispar II, 318; 329.
— Fagi II, 321; 329.
— instabilis II, 329.
— lateralis II, 329.
— mandibularis II, 356.
— ribesii I, 305.
— rufiventris II, 329.
— spinarum IV, 338.
— ventricosa I, 305; 307.
Tephritis alternata II, 327.
— Arctii II, 327.
— Cardui II, 363.
— cornuta II, 327.
— florescentiæ II, 370.
— guttularis II, 344; 363.
— Lappae II, 327.
— Onopordinis II, 367.
— ribesii I, 305.
— Tussilaginis II, 318.
— ventricosa I, 305.
Teredo navalis IV, 94.
Teretularia IV, 570.
Tergipes laciniatus IV, 523.

Tergipes rupium IV, 78.
Tertiære forsteningsførende Lag ved Fredericia I, 209 flg.
Tetanocera pratorum I, 312.
— reticulata II, 375.
— sylvatica II, 328.
Tetracelis IV, 537.
Tetrao Lagopus IV, 401.
— ReinhardtiiIV,366;376;401.
— rupestris IV, 374.
Tetraspora crassa II, 472.
— cylindrica II, 473.
— didyma II, 473.
— lubrica II, 473.
Tetrastemma IV, 538; 575.
— bioculatum IV, 576.
— flavidum IV, 576.
— fuscum IV, 575.
— rufescens IV, 576.
— subpellucidumIV,576.
— varicolor IV, 575.
Tetrops præusta II, 338.
Tetyra affinis IV, 299.
— annulus IV, 289.
— arcuata IV, 292.
— argus IV, 292.
— baro IV, 279.
— Cerinthe IV, 301.
— comes IV, 282.
— cribraria IV, 305.
— Daldorffii IV, 310.
— dispar IV, 281.
— dorsalis IV, 300.
— eqves IV, 284.
— flavipes IV, 304.
— gentilis IV, 301.
— gibba IV, 303.
— gibbosa IV, 289.
— impressa IV, 303.
— inuncta IV, 300.
— irrorata IV, 297.
— Lundii IV, 292.
— maura II, 315.
— pagana IV, 301.
— patricia IV, 286.
— Schousboei IV, 288.
— Schulzii IV, 307.
— Schestedii IV, 284.
— senator IV, 284.
— silphoides IV, 301.
— Smidtii IV, 309.
— tangira IV, 300.
— tibialis IV, 310.
— Wolffii IV, 295.
— kritisk Revision af de Fabriciske Arter IV, 279; 346.
Thalassidroma Leachii IV, 367; 368; 376; 430.
Thalictrum minus I, 117.
— simplex I, 117.
Thamnophilus Pruni II, 343.
Thaumantias I, 398.
Theba Nilssoniana II, 539.
Themisto arctica IV, 143; 412.
Thereva annulata II, 328.
Thermometer-Iagttagelser paa Island III, 390.
Thesium ebracteatum I, 134.
— linophyllum I, 134.
— pratense I, 134.
Thonningia I, 585.
Thracia myopsis IV, 94.
Throscus adstrictor II, 341; 346.
Thunfisken I, 194.
Thyatira batis I, 310; 537.
— derasa I, 538.
Thylacotherium ferox III, 216.
Thymus Chamædrys II, 184.
Thyreocoris complanatus IV, 301.
— cribrarius IV, 305.
— silphoides IV, 301.
Thyreopus clypeatus II, 350.
Thysanozoon Diesingii IV, 570.
Tilia europæa III, 141.
— microphylla III, 141.
Tiniaria dumetorum III, 399.
Tiphia femorata II, 337; 382.
— villosa II, 360.
Tipula barbicornis II, 589.
— bipunctata II, 595.
— cornicina III, 25.
— crocata III, 23.
— culiciformis II, 557.
— dentata III, 24.
— Diana III, 18.
— dorsalis III, 26.
— fasciata III, 27.
— fascipennis III, 16.
— fimbriata III, 15.
— flavipes III, 44.
— flavirostris III, 8.
— flavolineata III, 17.
— fusca III, 15.
— gigantea III, 3.
— hiemalis III, 56.
— histrio III, 26.
— hortensis III, 6.
— hortorum III, 5.
— hortulana III, 6.
— humilis III, 18.
— imperialis III, 24.
— irrorata III, 11.

Tipula lateralis III, 15.
— lineata III, 20.
— lunata III, 17.
— luteipennis III, 19.
— lutescens III, 13.
— maculata II, 584.
— maculosa III, 26.
— marginata III, 14.
— marmorata II, 382.
— monilis II, 584.
— morio III, 48.
— nodicornis III, 23.
— nigra III, 22.
— nubeculosa III, 5.
— ochracea III, 15.
— oleracea III, 15.
— pabulina III, 10.
— pagana III, 19.
— paludosa III, 15.
— picta III, 30.
— pictipennis III, 9.
— pilipes III, 41.
— pratensis III, 23.
— pruinosa III, 23.
— qvadrifaria III, 25.
— qvadrimaculata III, 42.
— qvadrivittata III, 21.
— regelationis III, 56.
— replicata III, 43.
— rivosa III, 3; 26.
— sannio III, 24.
— scurra III, 26.
— Selene III, 16.
— signata III, 11.
— sinuata III, 3.
— scripta III, 3.
— triangularis III, 26.
— tripunctata III, 45.
— truncorum III, 5.
— turcica III, 18.
— varipennis III, 9.
— vernalis III, 13.
— verticillata III, 22.
— vittata III, 3.
Torpedo marmorata I, 194.
Torsk I, 180.
Tortrix ameriana I, 309.
Torymus caudatus II, 322.
— coxalis II, 385.
Tottea gen. I, 568.
Toxodon, fossil Pachyderm III, 593.
Toxotus meridianus II, 339; 355.
Trachea piniperda I, 535.
— porphyrea I, 535. — II, 129.
— præcox I, 535.
Tracheliastes I, 194. — II, 154.
— maculatus I, 194. — II, 154.
— polycolpus I, 176; 189; 194.
— stellifer I, 194.
Trachypterus Bogmarus I, 374.
Tragopogon porrifolium II, 428, — III, 172; 173. — IV, 470.
— pratense III, 172.
Trebius II, 52.
— caudatus II, 30 flg.
Trechus minutus II, 392.
Tricelis IV, 537.
Trichaster III, 535; 541.
Trichia fallax I, 119.
— olivacea I, 124.
Trichina spiralis I, 402.
Trichocera fuscata III, 56.
— hiemalis III, 56.
— parva III, 56.
— regelationis III, 56.
Trichopteryx atomaria II, 317.
Trichotropis atlantica IV. 85.
— conica IV, 85.
Trifolium alpestre III, 403
— montanum I, 134 Anm — II, 426.
— striatum III, 403.
Trigla Gurnardus I, 25 Anm.; 278; 289; 625. — II, 135.
— Hirundo II, 135.
Trigonosoma Cerinthe IV, 301.
— pagana IV, 301.
Tringa alpina II, 432. — IV, 374.
— islandica IV, 366; 373; 384; 407.
— maritima IV, 366; 374; 387; 406; 408.
— platyrhyncha, dens Yngleplads II, 431.
— Schinzii IV, 366; 370; 409.
— variabilis IV, 366; 409.
Triphyllus bifasciatus II, 350.
Triphæna fimbria I, 531.
— janthina I, 531.
— pronuba I, 310; 531.
— subsequa I, 531.
Triplax russica II, 350.
Triticum caninum II, 179.
— hybernum III, 61.
— æstivum III, 61.
Tritoma bipustulata II, 365.
Tritonia IV, 583.
— Slægtens Udvikling II, 206.
— arborescens IV, 78.

Tritonia Ascanii IV, 78.
Tritonium clathratum IV, 87.
— craticulatnm IV, 87.
— viridulum IV, 87.
Trixis divaricata II, 58.
Trochus cinerarius IV, 81.
— divaricatus IV, 82.
— helicinus IV, 81.
— striatellus iV, 82.
Troglodytes palustris IV, 73 Anm.; 366; 371.
Trogus affinis III, 318.
— alboguttatus I, 309. — III, 317.
— luteiventris II, 320.
Troldand III, 494.
Troldhval IV, 487 Anm.
Troldkrabbe I, 13 Anm.
Trophon Banffii IV, 87.
— clathratum IV, 87.
— craticulatum IV, 449.
— Fabricii IV, 87.
Tryphon alternator II, 330.
— armillatorius II, 376.
— aulicus II, 335.
— bisculptus II, 353; 361; 368.
— cingulipes II, 368.
— contaminatus II, 335.
— elongator II, 376.
— erythrocephalus II, 323; 330; 361.
— exstirpatorius I, 306.
— heliophilus II, 361.
— lanceolator II, 335; 371.
— luteifrons II, 353.
— marginellus II, 330.
— melanoleucus II, 330; 361.
— mitigosus II, 351.
— multicolor II, 335; 361.
— notatus II, 369.
— obscurator II, 323.
— opticus II, 376.
— peltiger II, 335.
— prærogator II, 376.
— procurator II, 368.
— propinqvus II, 335; 371.
— qvadratus II, 335.
— rutilator II, 316.
— scapulator II, 361.
Trypeta cognata II, 246.
Tubercularia vulgaris I, 124.
Tubicinella Balænarum IV, 484.
Tubulanus IV, 572.
Tucca I, 482.
— impressus I, 479 flg.
Tulipa gesneriana III, 115.
— sylvestris III, 115; 389.
Tunge II, 139.
Tunicata IV, 94.
Turbella IV, 538.
Turbellaria IV, 128; 521; 537.
Turbo albulus IV, 83.
— clathrus IV, 83.
— planorbis IV, 81.
Turdus viscivorus III, 197.
Turritella costulata IV, 83.
— lactea IV, 82.
— polaris IV, 83; 449.
Tussilago Farfara II, 71; 223.
— frigida III, 179.
— Petasites III, 178.
Typha angustifalia II, 430.
— latifolia II, 430.
Typhlolepta IV, 548; 570.
— cocca IV, 570.
Typhloplana IV, 537; 539; 548; 564.
— marina IV, 565.
— variabilis IV, 564.

Ukrudsplanter i Brasilien II, 53 flg.
Ulex europæa II, 426. — III, 166.
Ulmus campestris III, 71.
— effusa III, 71.
— suberosa III, 71.
Ulopa scanica II, 378; 384.
Ulva II, 173.
— crispa II, 472.
— dichotoma II, 470.
— fistulosa II, 469.
— incrassata II, 274.
— Lactuca II, 472.
— latissima II, 472.
— maxima II, 468.
— palmata II, 470.
— terrestris II, 472.
— Turneri II, 469.
Ulvaceæ II, 472.
Uncinia europæa III, 439.
— microglochin III, 439.
Urceolaria calcarea I, 119.
Urena lobata II, 55.
Uria Alle IV, 368; 373; 376; 456.
— Brünnichii IV, 278; 368; 374; 376; 380; 452; 454.
— Grylle IV, 278; 368; 376; 418; 452; 453.
— leucophthalmus IV, 368; 376; 454.
— Troile IV, 368; 376; 452; 454.

Urindvaanere, Nordens II, 81 flg.
Urophora discoidea II, 370.
— solstitialis II, 363; 370.
— stylata II, 363.
Ursus III, 93.
Urtan II, 97.
Utricularia intermedia II, 418 Anm.
— minor II, 417. — III, 396.
— neglecta II, 417. — IV, 459.
— vulgaris II, 417.
Utselur, den islandske II, 91 flg.
Uvularia amplexifolia I, 430.

Vaagmær, den islandske I, 374.
Vaccinium pubescens I, 430.
— uliginosum I, 430.
Vaginaria fusca III, 563.
Vahlia I, 571.
Valeriana dioica IV, 460.
Valisneria spiralis I, 565.
Vandstanden ved Bornholm fordum højere I, 368. flg.
Vanellus cristatus IV, 72; 366; 371.
— melanogaster IV, 366; 369; 370; 374; 383; 406.
Vanessa Antiopa I, 509. — II, 127. — III, 408.
— Atalanta I, 509.
— Cardui I, 509. — II, 127. — III, 408.
— Io I, 509. — II, 127.
— polychloros I, 510.
— prorsa I, 510.
— Urticæ I, 510.
Vaucheria clavata I, 132.
Velutina haliotidea IV, 83.
— lanigera IV, 83.
Venus fragilis IV, 93.
— islandica IV, 93.
— minuta IV, 93.
Verbascum collinum II, 421. — III, 398.
— Lychnitis III, 398.
— phlomoides II, 421.
— Schraderi II, 421.
— thapsiforme II, 421.
— Thapsus II, 421 Anm.
Verbena bonariensis II, 63.
Verbenaceæ II, 62.
Vermetus sp. I, 212.
Vernonia tournefortioides II, 57.
Veronica agrestis II, 177.
— arvensis II, 647.
Veronica Buxbaumii II, 646.
— fruticulosa I, 119.
— hybrida II, 646.
— longifolia I, 118. — II, 645.
— maritima I, 118. — II, 645.
— montana II, 419. — III, 496.
— opaca III, 396. — IV, 459.
— peregrina II, 646.
— polita II, 177.
— saxatilis I, 118.
— spicata II, 645. — III, 396.
— Teucrium II, 646.
— triphyllos III, 396.
— verna II, 177. — III, 496.
— versicolor II, 177.
Verrucaria rubra II, 169.
Vesicaria arctica I, 431.
Vetrarselur II, 91.
Viborgia I, 577.
Vicia cassubica I, 116. — II, 189. — III, 419. — IV, 471.
— dumetorum II, 426.
— Orobus II, 188. — IV, 470.
— pisiformis III, 169.
— sativa III, 170.
— sylvatica II, 426.
— tenuifolia III, 403.
Vigraselur II, 91.
Vinca minor III, 70.
Viola epipsila IV, 465.
— palustris IV, 465.
Vipio sp. II, 362.
Viscum album I, 435. — III, 197; 422.
Vitrina Angelicæ IV, 77.
— pellucida IV, 77.
Volucella plumata II, 237.
Vortex IV, 527; 538; 547; 558.
— capitata IV, 559.
— litoralis IV, 527; 529; 558.
— truncata IV, 559.
Vorticella monadica I, 189.
— sp. I, 189.
Vorticina IV, 538.

Waldschmiedia gen. I, 563.
Wallichia gen. I, 58.
Webera gen. I, 574.
Westia gen. I, 579.
Wiedemannia borealis IV, 315.
Wiggersia gen. I, 575.

Wormia gen. I, 555.
Wormskjoldia gen. I, 586.

Xanthia aurago I, 542.
— cerago I, 542.
— citrago I, 542.
— ferruginea I, 542.
— gilvago I, 542.
— ochroleuca I, 542.
— palleago I, 542.
— rufina I, 542.
— silago I, 542.
Xanthium strumarium III, 192.
Xantho (Orm) decapoda IV, 133.
— hexapoda IV, 133.
Xantho (Kræbsdyr) floridus I, 14 Anm.
— rivulosus I, 14 Anm.
Xantholinus batychrus II, 381.
— tricolor I, 343.
Xenurus III, 217.
Xiphidium dorsale IV, 317.
Xylina conformis I, 544.
— exoleta I, 543.
— Freyeri I, 544.
— lateritia I, 544.
— petrificata I, 544.
— polyodon I, 310, 544.
— putris I, 544.
— rizolita I, 544.
— rurea I, 544.
— scolopacina I, 544.
— tytoxylea I, 544.
— vetusta I, 543.
— virens I, 544.
— Zinckenii I, 544.
Xylonomus tornatus II, 367.
Xylophagus ater IV, 103.
Xylota lateralis II, 313.
— lenta II, 327.

Yoldia angularis IV, 92.
— arctica IV, 91.
Zechstein III, 215.
Zema Sabini IV, 367; 373; 423.
Zeugopterus hirtus I, 380.
Zodion notatum II, 328; 363.
Zoëga gen. I, 570.
Zonaria gen. I, 483.
— deusta I, 118.
— dichotoma II, 470.
Zophomyia tremula II, 357.
Zornia II, 62.
Zosmerus capitatus II, 392.
Zostera marina II, 71; 276.
Zygnoma gen. II, 483.
Zygæna Filipendulæ I, 515.
— Loniceræ I, 515.
— Minos I, 515.
— Scabiosæ III, 408.
— Trifolii I, 515.

Ædes cinereus II, 555.
Ægialia globosa II, 379.
Ægina gen. IV, 496.
— longicornis IV, 509 flg.
Ægira gen. II, 276; 281.
— Zosteræ II, 281.
Ælia acuminata II, 384.
Æolidia bodöensis IV, 78.
— Slægtens Udvikling.
Æolosoma gen. IV, 538.
— decorum IV, 137.
— Ehrenbergii IV, 137.
— Hemprichii IV, 137.
Æschynomene II, 62.
Æthon quadratus I, 257.
Æthusa Cynapium III, 75.

Ödera gen. I, 568.
Øsælen II, 91.

Alfabetisk Oversigt af Forfatterne i det naturhistoriske Tidsskrifts Bind I—IV.

(Blandt Forfatterne optælles ikke de, af hvis Arbejder Oversættelser eller fra danske Skrifter hentede Uddrag ere leverede i Tidsskriftet.)

Boie (J.) Bidrag til Hymenopterernes Naturhistorie I, 305—312.
— Fortegnelse over danske, slesvig-holsteenske og lauenborgske Sommerfugle I, 506—519.
— Zur Verwandlungsgeschichte inländischer Zweiflügler II, 234—248; 521—549; II, 127—130.

Boie Entomologische Beiträge III, 315—324.
— über eine Race langhaariger Katzen III, 325—329.
Bredsdorff (J. H.) nogle Udsættelser ved Reichenbach's Plantesystem III, 307—315.

Drejer (S.) botaniske Bidrag I, 217—232.
— Bemærkninger om Slægten Polygonum I, 345—350.
— Notice om Stellaria graminea I, 350—352.
— botaniske Notiser af Blytt I, 353—357.
— Fortegnelse over nye eller sjældne danske Planter II, 176—192.
— Bemærkninger over nogle Arter af Lathyrus II, 282—296.
— floristisk Udbytte for 1838 II, 416—430.
— Springs Udvikling af de systematiske Eenheders Begreb II, 437—463.
— nogle Bidrag til den danske Flora III, 409—422.
— revisio critica Caricum borealium in terris etc. III, 423—480.
— endnu et Par Bidrag til den danske Flora III, 496—498.
— kritiske Bemærkninger om nogle danske Orchideer IV, 45—70.
Drewsen (C.) om de unge Aals Vandringer I, 21—24.
Drewsen (og Boie) Bidrag til Hymenopterernes Naturhistorie I, 305—312.
— (og Schiødte) Fortegnelse over de danske Arter af Slægterne Bombus og Psithyrus II, 105—126.
— om Larven til Xylophagus ater IV, 103.
— om Ichneumoners Parring IV, 103.
— om de, Rapsen angribende, Insekter IV, 337—339.
— om Insekters Forekomst paa Iis IV, 349.

Forchhammer (G.) om tertiære, forsteningsførende Lag mellem Fredericks og Vejlefjorden I, 209—216.
— om Martorven og Steenkulsdannelsen II, 519—526.

Hallgrimson (J.) Bemærkninger om den islandske Utfelur II, 91—99.
— Gjeisir og Strokkur II, 209—222.
— Udtog af en Dagbog paa en Rejse i Island II, 262—268.
Hofman-Bang: Nekrolog af Hans Christian Lyngbye II, 1—6.
— über die Herkunft des in Dänemark vorkommenden Gerölles II, 601—611.
Holbøll (Carl) Bemærkninger over nogle Pattedyrs og Fugles Dykkeevne IV, 277—278.
— ornithologiske Bidrag til den grønlandske Fauna IV, 361—457.
Hornemann (J. W.) om Flora danica I, 105—137; 417—474.
— om danske, norske og holsteenske Botanikere o. s. v., efter hvem Planteslægter ere benævnte I, 550—595.
— Forsøg til en Fortegnelse over vildtvoxende, men i ældre Tider indforte, Planter i Danmark II, 639—650. — III, 59—85; 118—206.

Jacobsen (J.) Meddelelser om danske Insekters Forekomst II, 536.
— Bidrag til Islands Eleutheratfauna IV, 201.
— om Rhamphomyia marginata IV, 211.
— Haliplus elevatus, Wiedemannia borealis, Dioctria Reinhardi IV, 315.
— om Lathrobium elongatum Erichs. og Lathrobium elongatum Gyll. IV, 344.
Juul (N.) Bidrag til Bemærkninger om de forskjællige Forstyrrelsesperioder, Overfladen af Jyllands nordligste Odde har undergaaet, II, 68—80.

Juul, fortsatte Bidrag over Jyllands nordligste Odde II, 223—233.
Kiellerup (C.) Haliplus lineatus og Hydroporus decoratus IV, 212.
— Haliplus fulvicollis, Gyrinus dorsalis og Gymnosoma melanura IV, 315.
— Haliplus fluviatilis og ruficollis IV, 318.
— Haliplus obliqvus og lineatus IV, 337.
— Gyrinus colymbus IV, 348.
Krøyer (Henr.) Geryon tridens, en ny Krabbe I, 10—20.
— ichthyologisk Bidrag I, 25—37.
— Georg Cuvier's Biografi I, 65—103.
— om Snyltekræbsene, især med Hensyn til den danske Fauna I, 172—208; 252—304; 475—504; 605—628. — II, 7—52; 131—157.
— ichthyologiske Noticer til den nordiske Fauna I, 171—187.
— Anmeldelse af Dahlboms Prodromus hymenopterologiæ scandinavicæ I, 388—392.
— Optegnelser til den danske Fauna I, 404—414.
— Noticer om den norske Lumpenus I, 519—520.
— Conspectus Crustaceorum Grönlandiæ II, 249—261.
— Munna, en ny Kræbsdyrslægt II, 612—616.
— Bemærkninger om Balæna rostrata II, 617—638.
— Bopyrus abdominalis III, 102—112; 289—298.
— om Pyknogonidernes Forvandlinger III, 299—306.
— fire nye Arter af Slægten Cuma III, 508—534.
— Bemærkning om Slægterne Ophionyx og Tricaster III, 540—545.
— Udsigt over de nordiske Arter af Slægten Hippolyte III, 570—579.
— Notice om to Arter af Slægten Lima III, 582—583.
— foreløbig Notice om en ny fossil Pattedyrslægt, Platygnathus, af Ordenen Edentata III, 589—594.
— nye nordiske Slægter og Arter af Amfipodernes Orden, henhørende til Familien Gammarina IV, 141—166.
— nye Arter af Slægten Tanais IV, 167—188.
— Beskrivelse af nordiske Krangonarter IV, 217—272.
— om Cyamus Ceti med et Par Bemærkninger, betræffende de paa Hvalerne levende Smaadyrs Anvendelse til Hvalarternes Adskillelse IV, 474—489.
— Beskrivelse af nogle Arter og Slægter af Caprellina med indledende Bemærkninger om Læmodipoda og deres Plads i Systemet IV, 490—518; 585—616.

Lange (Joh.) og Strøm (V.) naturhistoriske Meddelelser III, 395—408.
Lange (Joh.) Bidrag til den danske Flora for 1841—1842 IV, 458—473.
Liebmann (F.) Erythroclathrus, en ny Algeslægt II, 169—175.
— algologiske Bidrag II, 274—281.
— Bemærkninger og Tillæg til den danske Algeflora II, 464—494.
Lund (P. W.) Bemærkninger over Brasiliens Vej- og Ukrudplanter II, 53—67.

Møller (H. P. C.) Bemærkninger om Slægten Limacina III, 481—489.
— Index Molluscorum Grönlandiæ IV, 76—97.

Nilsson (S.) Anmærkninger i Anledning af Prof. Eschrichts Opsats om Hovedskallerne i de danske Gravhøje II, 81—90.

Reinhardt (J. H.) om Ynglepladsen for Tringa platyrhyncha II, 431—432.
— om den islandske Svane II, 527—532.
— om Geirfuglens Forekomst ved Island II, 533—536.
Reinhardt (junior) Oplysning om det i Kjøbenhavn fundne Drontehoved IV, 71—72.
— Meddelelse af nogle tilforn ikke i Grønland trufne Fugle IV, 72—75.
— Bemærkninger om Tandforholdet hos Halichoerus grypus IV, 313—314.

Schiødte (J. C.) Monographisk Fremstilling af de danske Amarer I, 38—65; 138—171; 242—252.
— Sammenstilling af Danmarks Pompilider I, 313—344.
— Om et nyt Genus af brakonagtige Ichneumoner I, 596—605.
— (og C. Drewsen) Fortegnelse over de danske Arter af Slægterne Bombus og Psithyrus II, 105—126.
— Beretning om en i Sommeren 1838 foretagen entomologisk Undersøgelse af det sydlige Sjælland, en Deel af Laaland og Bornholm II, 309—395.
— Ichneumonidarum, ad Daniæ Faunam pertinentium, genera et species novae III, 96—100.
— Forhandlinger i det skandinaviske entomologiske Selskab IV, 98—108; 202—216; 315—360.
— Svælgnervesystemet hos Acilius sulcatus IV, 104.
— Om Piezaternes giftaffondrende Glandler IV, 104—107.
— Om de af Léon Dufour hos Slægten Silpha angivne urinaffondrende Organer IV, 107—108.
— Oversigt over den indre Bygning af Opatrum sabulosum IV, 204—208.
— Om en Indvoldsorm hos Opatrum IV, 208—209.
— Oversigt over den indre Bygning af Sarrotrium muticum IV, 209—211.
— Oversigt over den indre Bygning af Otiorhynchus atroapterus IV, 212—216.
— Revisio critica specierum generis Tetyræ F. qvarum exstant in Museo regio Hafniensi exempla typica IV, 279—312.
— Om Slægten Lepton Zett. IV, 315—316.
— Udsigt over de danske Arter af Lokusternes Familie IV, 316—317.
— Om Cydnus scarabæoides F. og Slægten Cephalocteus Léon Duf. IV, 327—334.
— Om nogle særegne Organer paa Bugen hos Geocores scutati IV, 334—337.
— Om Nematus Erichsonii Hart. IV, 346.
— Kritisk Udsigt over de Arter af Tetyra F., af hvilke der findes Originalexemplarer i det kongl. Museum's entomologiske Samling IV, 346—318.
Schouw (Fred.) Naturen i Nordafrika I, 1—9.
Schytte (J. C.) Udvikling af Kvælluft i nogle varme Kilder paa Island III, 329—331.
— en Fjeldreise paa Island i Sommeren 1840 III, 331—394.
Steenstrup (Japetus) om Forverdenens Dyrearter af Anatiferidæ og Pollicipedidæ I, 358—365.

Steenstrup, Anmeldelse af Angelins Museum palæontologicum svecicum II, 307—308.
— Bidrag til Cirripedernes Historie i Fortid og Nutid. Første Bidrag II, 396—415.
— Optegnelse om danske Dyrs Forekomst og Levemaade II, 433—434; 538—548; III, 490—495.
— om Martørven i det nordligste Jylland II, 495—518.
Strøm (V.) Bidrag til Fortegnelsen over Danmarks Lepidopterer III, 408.
— om en Acronicta-Larve IV, 318.
Stæger C. Systematisk Fortegnelse over danske Diptera II, 549 -600. III, 1—58; 228—288.
— Danske Dolichopoder IV, 1—44.
— Kritiske Bemærkninger til Slægten Ocydromia IV, 98.
— om Haustellum hos Empis og Rhamphomyia IV, 102.
— om Larven til Dixa nigra IV, 202.
— Oxyrhina frontalis IV, 315.
— Anthomyia triqvetra IV, 318.
— Danske Arter af Platycheirus IV, 320.
— Dolichopodes filatae IV, 340.

Voigt (Joh.) Levnetsbeskrivelse af Botanikeren Carey I, 233—241.
— botaniske Nyheder fra Ostindien II, 269—273.

Westring, Stridulationsorganer hos Asagena serratipes IV, 349.
— Phalangiernes Generationsorganer IV, 354.

Ørsted (A. S.) Beretning om en Exkursion til Trindelen i Odensefjord III, 552—569.
— Udtog af en Beskrivelse af Grønlands Annulata dorsibranchiata IV, 109—127.
— Conspectus generum specierumque Naidum ad Faunam danicam pertinentium IV, 128—140.
— Uddrag af Agassiz's Undersøgelser over Gletscherne IV, 189—201.
— Forsøg til en ny Klassifikation af Planarierne, grundet paa mikroskopisk-anatomiske Undersøgelser IV, 519—584.

Pl I.

Auctor del. et sc.

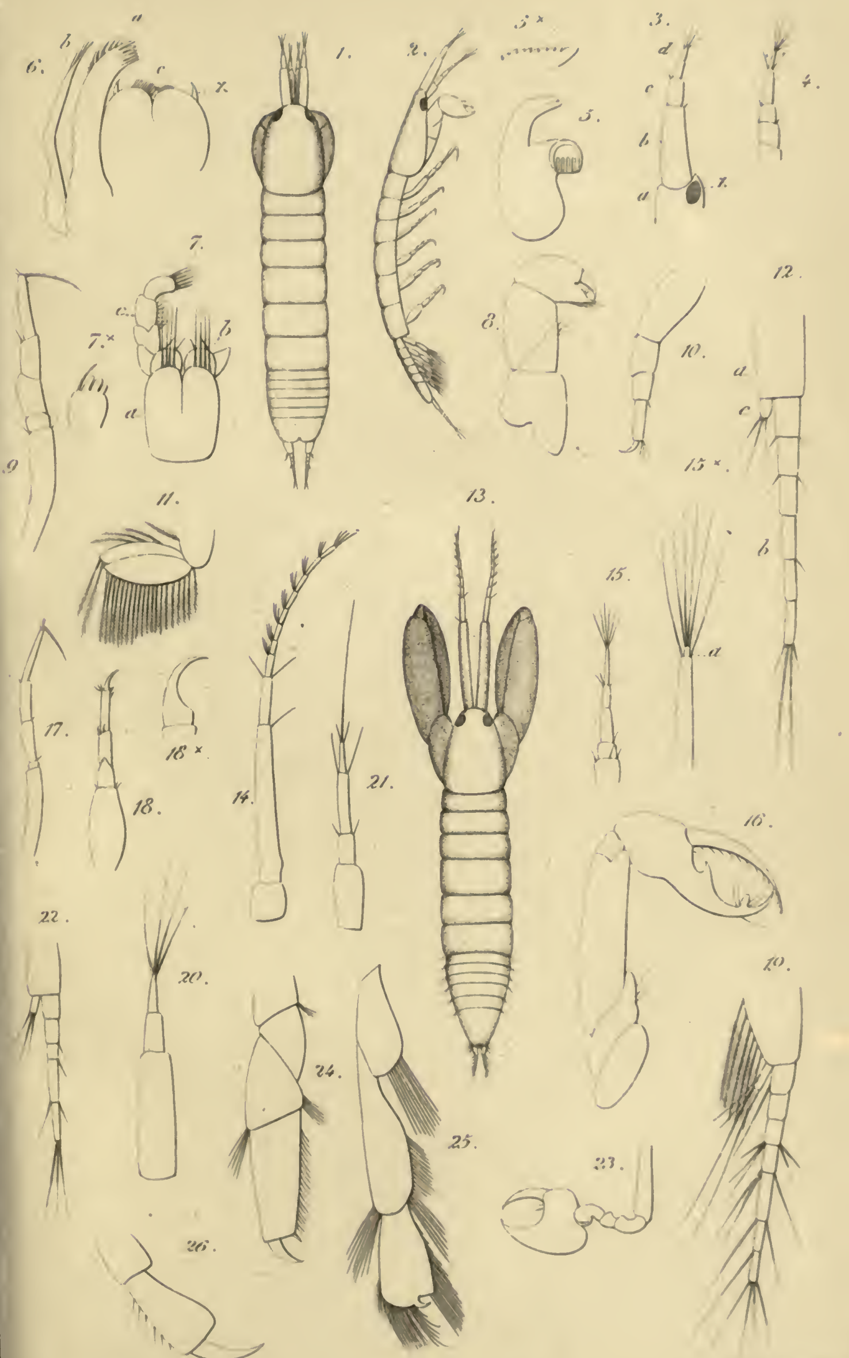

H. Krøyer del. H. Krøyers Tidsskrift. IV. 2. G. Hoffmann fc.

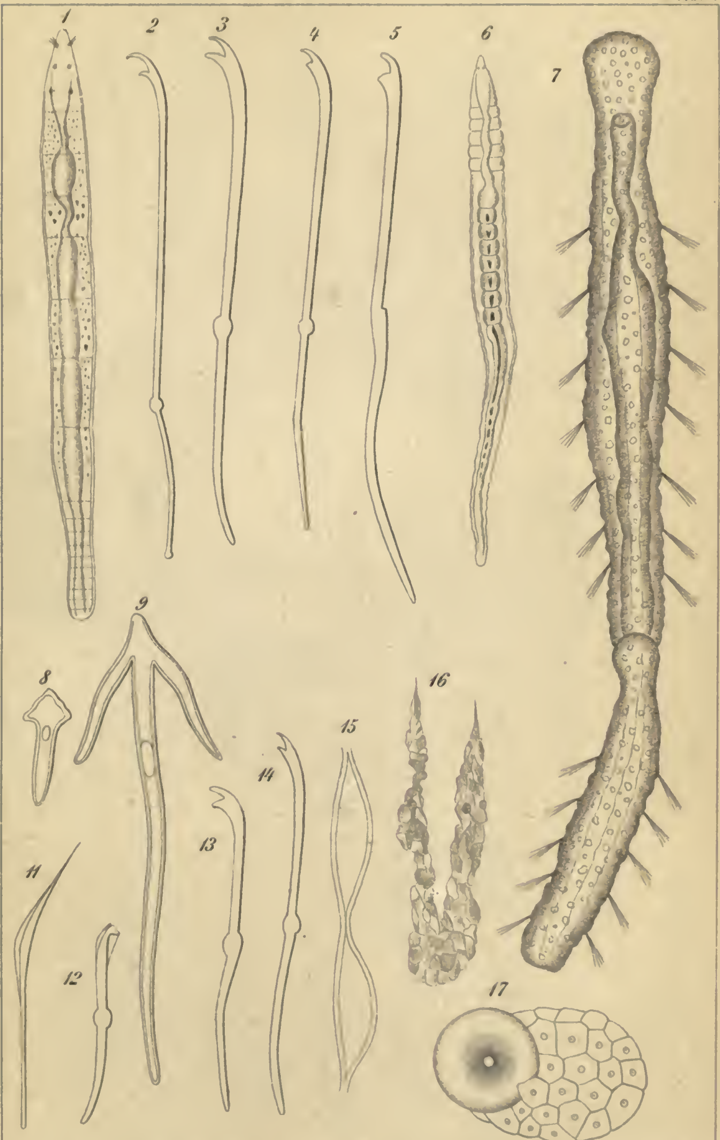

Örsted del. J. Chr. Tauber's lith. Inst.

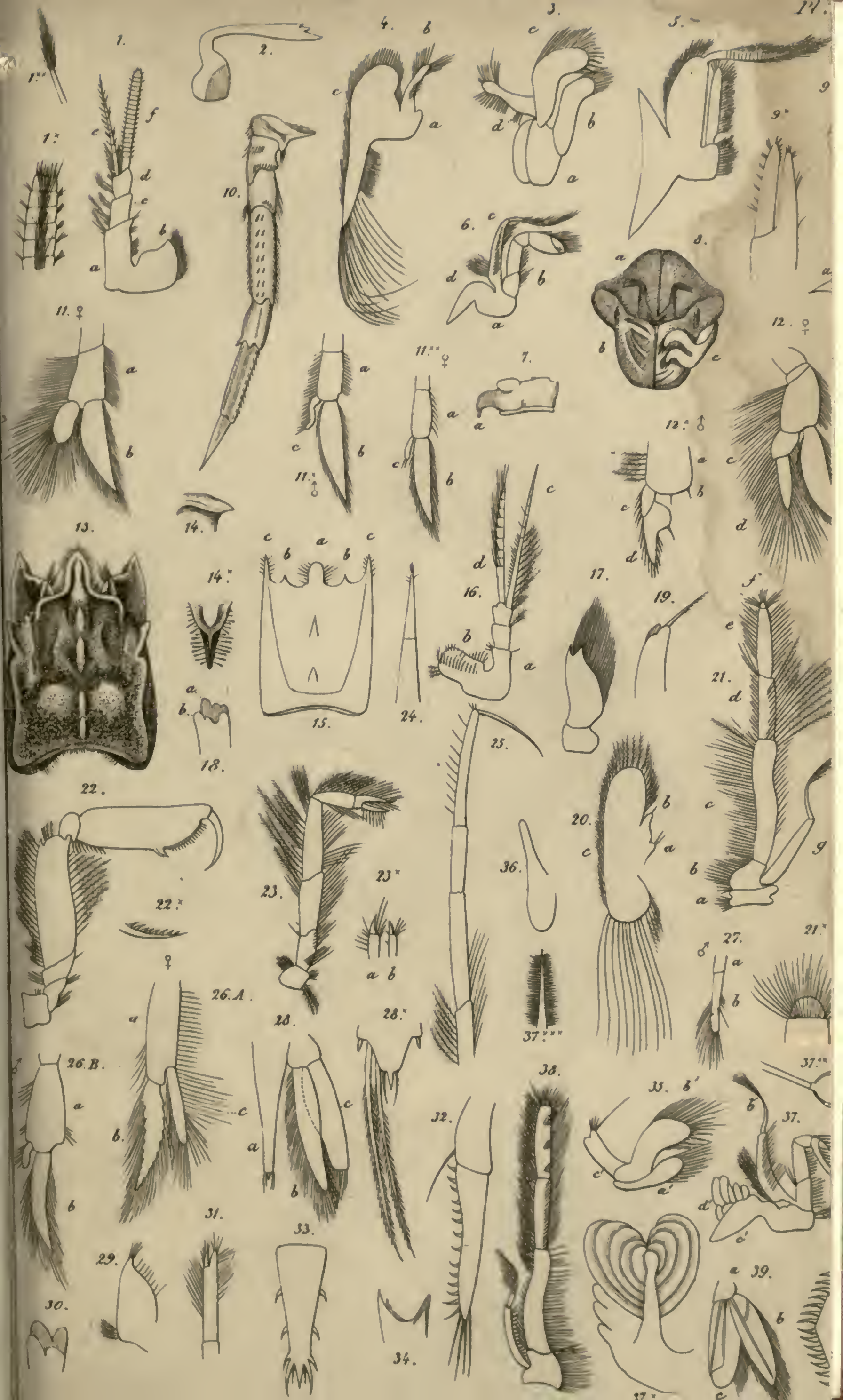

14.
1.
1.**
1.*
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9
9.*
10.
11. ♀
11.* ♂
11.** ♀
12. ♀
12.* ♂
13.
14.
14.*
15.
16.
17.
18.
19.
20.
21.
21.*
22.
22.*
23.
23*
24.
25.
26.A.
26.B.
27.
28.
28.*
29.
30.
31.
32.
33.
34.
35.
36.
37.
37.***
38.
39.

H. Krøyer del. G. Hoffmann sc.

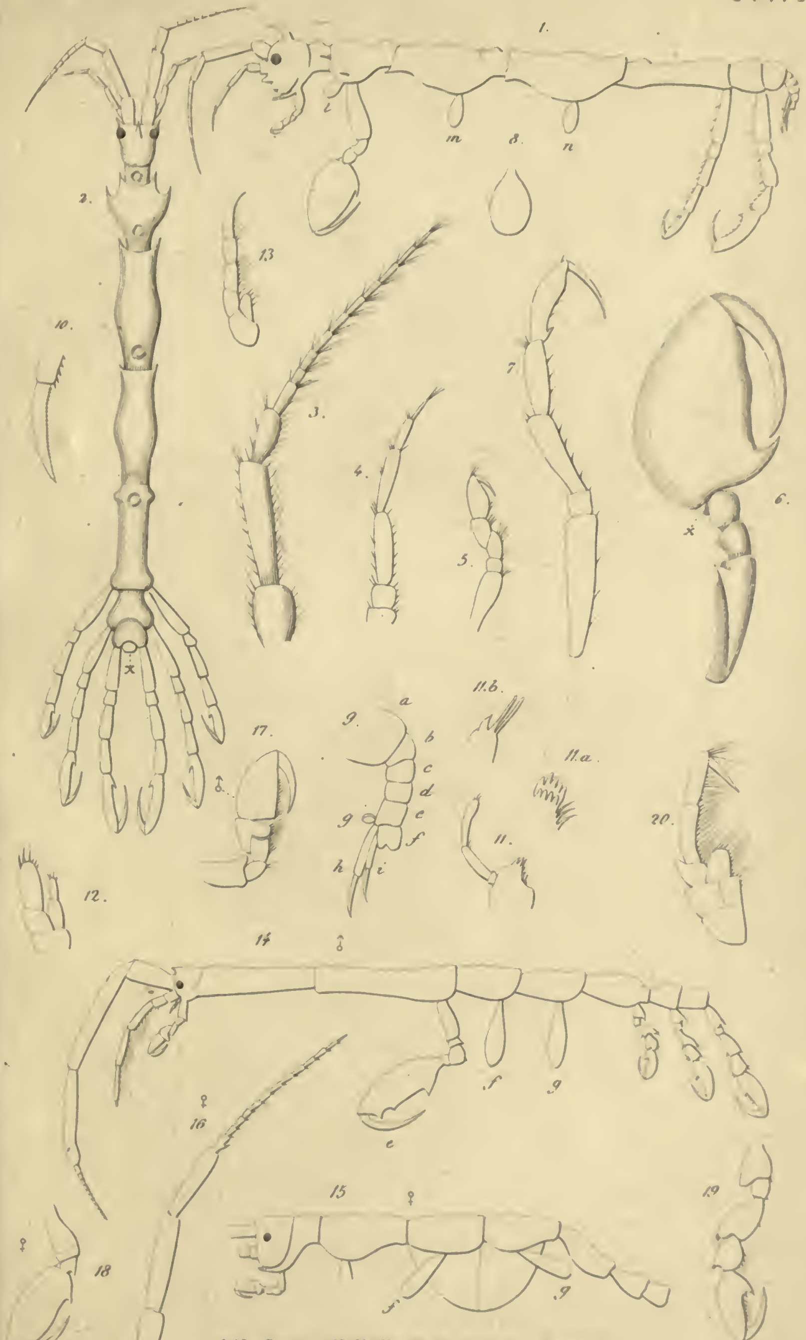

1.13 Cercops Holbölli. 14.20 Caprella Januarii.

H. Krøyer del. O. Hoffmann sc.

H. Krøyer. del. 1-12. Ægina longicornis 13-23 Leptomera pedata. 24-28. Caprella lobata. O. Hoffmann. sc.

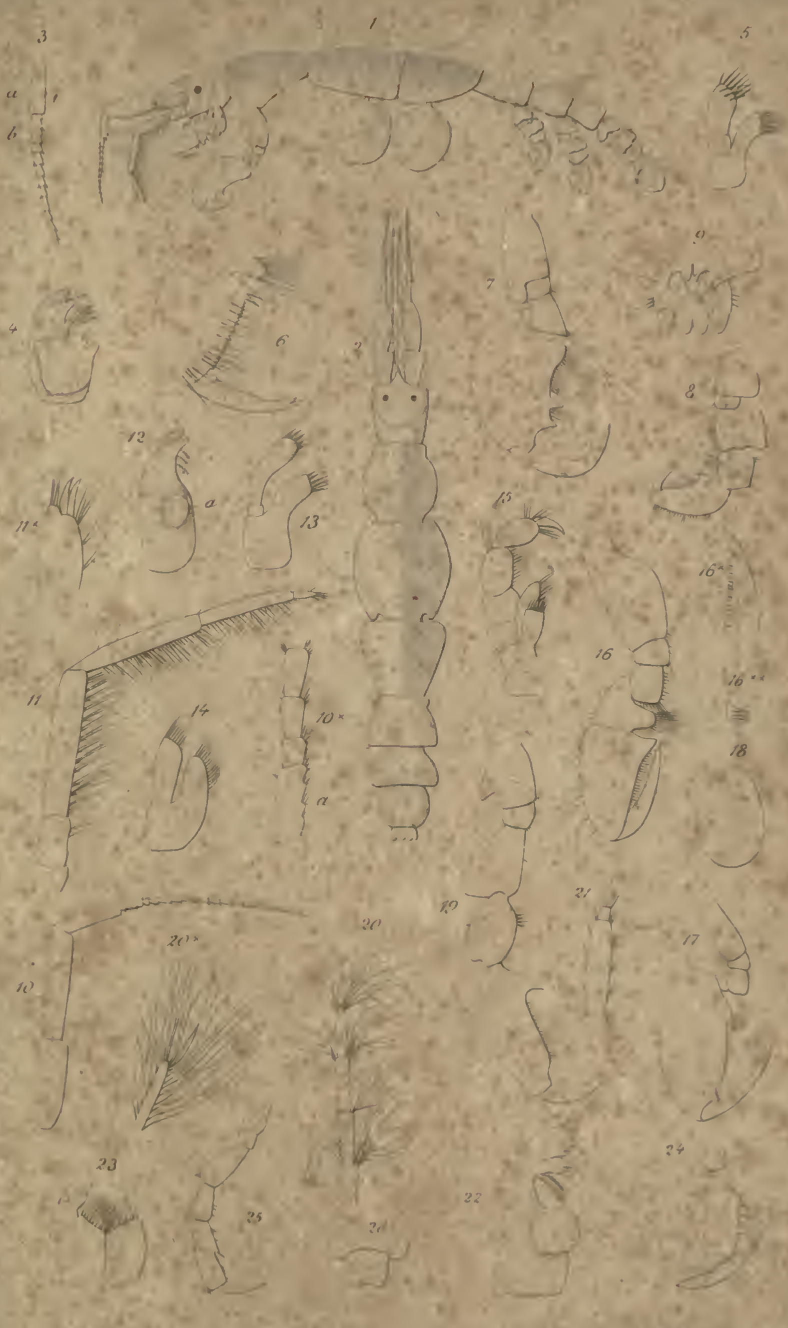

H. Krøyer del. G. E. Jensen? [illegible] f.

Fig. 1–9 Caprella dilatata. Fig. 10–19 C. septentrionalis. 20–26 C. Hystrix.

3